

॥ श्रीराम ॥

श्री श्रीमोपदेश

प्रस्तावना

— तें अनंत सहुरूपद —

जें अमुमविळें नाहीं कवणीं । जें देखिलें चि नाहीं नपनीं ।

जें ऐकिलें चि नाहीं श्रवणीं । वाचेनें बोलवेना जें ॥ ८-५-२१

अशा अनिर्वचनीय अनंतसहुरूपदाची जोड उपांनीं करून घेतली ते श्रीसमर्थशिष्य अनंत मोक्षी, त्यांचे शिष्य मेरुस्वामी यांची योग्यता फार मोठी असली पाहिजे. श्रीरामसोहळा ग्रंथाचे ११ रुद्र व प्रत्येक रुद्राचे ११ उहास, मिळून १२१ उहास-वृष्टसंख्या ६०३-व श्रीमीमोपदेश ग्रंथाचे १२ सूर्य आणि प्रत्येक सूर्याच्या १२ कला, मिळून १४४ कला-वृ. सं. ४१२-मिळून वृष्टसंख्या १०१५ चे दोन अप्रतिम अस्वात्म्यर ग्रंथ उपांप्या छेत्तणींतून उतरले ते थोर अधिकारी पुरुष असले पाहिजेत, हें उक्क आहे. प्रज्ञावंत, विचारवंत, वेदवेदांतशास्त्रपारंगत पुरुष असून हि मस्तकीं श्रीसहुरुपा वरद हस्त नसेल तर हें ज्ञान स्फुरणें आणि मुखावाटें बाहेर पडणें नितांत अशक्य होय. सर्व प्रख्यात गुदमर्त्ताप्रमाणें मेरुस्वामींची गुदभक्ति अनुपम होती. पण हें आपले केवढे दुर्दैव म्हणावयाचें कीं, असल्या महात्मासारकारी पुरुषाच्या जीवनकमाविषयी काहीं विशेष माहिती उपलब्ध नसावी ! जीव कासाविस झाला पाहिजे, संजावर प्रतीत आणली बोज केला पाहिजे.

मेरुस्वामींचे हे वसते दोन ग्रंथ आहेत, तशीं च र्थावीं आणली दहा बीस लहानमोठीं प्रकरणें व पदपदांतों आहेत. त्यांपैकी काहीं श्रीसमर्थवाग्देवतामंदिरांत आहेत, पण बहुतेक संजावरच्या मरणात सरस्वतीमहालांत आहेत. हे दोन ग्रंथ हि त्या महालांत असलेल्या प्रतीवरून च आमच्या दोघा मित्रांनीं बीस बावीस वर्षांपासो उतरून आणले होते. पैकीं श्रीरामसोहळा शके १८४२ स प्रकट झाला आणि आज हा श्री मीमोपदेश सर्वांच्या कानीं पडत आहे. इतर प्रकरणें आजची किती वर्षांनीं उजेंदत येणार असतील तें श्रीस्वामींना माहीत. महालांतील हि हे दोन्ही ग्रंथ असल नसून नकललेले च होते. त्यांत चुक्या असणार च. त्यांवरून उतरून घेताना आमच्या मित्रांनीं त्या चुक्यांत घोडी तरी भर पातली च असली पाहिजे आणि काहीं संवादकाच्या साहाय्यानें आणि काहीं स्वतंत्रपणें छानछान्यानें हि चुक्या करण्याचा आपला भार उचलला असला पाहिजे. छानछेला ग्रंथ

७ परमहो	२९०
८ परमात्मा	२९२
९ शिवरूप	२९५
१० देहात्मयोग	२९७
११ सार्थकता	२९९
१२ भद्वैत	३०२

सूर्य दशम

१ बोधोपक्रम	३०५
२ जडाजड	३०७
३ आत्मरव	३११
४ परोक्षापरोक्ष	३१४
५ परात्मक्ति	३१७
६ अंतरात्मा	३२०
७ अनुभव	३२२
८ स्वरूप	३२५
९ साधन	३२९
१० सहस्रकृपा	३३२
११ सदसदवृत्ति	३३५
१२ संतमहिमा	३३७

सूर्य एकादश

१ सहस्रकृपेणा उरुहर्ष	३४०
२ समीपता	३४४
३ स्वरूपता	३४६

४ सायोज्येता	३४९
५ अंतर्दृष्टि	३५३
६ सदसदवृत्ति	३५५
७ त्रिगुणावस्था	३५८
८ स्वरूपानुभव	३६१
९ परोपकार तप	३६५
१० ईशकृतोपकार	३६७
११ प्रत्युपकारपवादा	३७०
१२ संतकृपामहिमा	३७३

सूर्य द्वादश

१ दक्षिणामूर्तिस्तवन	३७६
२ संतसद्वास	३७९
३ तप	३८२
४ अज्ञपाजप	३८४
५ ध्यान	३८७
६ योग	३९०
७ तरवयोध	३९३
८ सहस्र अतंत समर्थ	३९६
९ सत्ताव	३९९
१० स्वरूपतेषु समाधान	४०२
११ ग्रन्थगारिमा	४०५
१२ निःशब्द	४०९

॥ श्रीराम ॥

श्री भीमोपदेश

प्रस्तावना

— तें अनंत सहस्ररूपद —

जें अनुभविलें नाहीं कवणीं । जें देखिलें चि नाहीं नपनीं ।

जें ऐकिलें चि नाहीं श्रवणीं । वाचनें बोलवेना जें ॥ ८-७-२१

अशा अनिर्वचनीय अनंतसहस्ररूपदाची जोड उपांनीं करून घेतली ते श्रीसमर्थशिष्य अनंत मनी, त्यांचे शिष्य मेरुस्वामी यांची योग्यता फार मोठी असली पाहिजे. श्रीरामसोदळा ग्रंथाचे ११ रुद्र व प्रत्येक रुद्रांचे ११ उल्लास, मिळून १२१ उल्लास-पृष्ठसंख्या १०१-व श्रीभीमोपदेश ग्रंथाचे ११ सूर्य आणि प्रत्येक सूर्याच्या १२ कला, मिळून १३२ कला-पृ. सं. ७१२-मिळून पृष्ठसंख्या १०१५ चे दोन अप्रतिम अध्यासमय ग्रंथ उपांच्या छेपणीतून उतरले ते थोर अधिकारी पुरव असले पाहिजेत, हे उबवू आहे. प्रज्ञावंत, विचारवंत, वेदवेदांतशास्त्रपारंगत पुरव असून हि मरुती श्रीसद्गुरुचा वरद हस्त नसेल तर हे ज्ञान स्फुरणें आणि सुखावाटें वाहे पडणें नितांत अशक्य होय. सर्व प्रस्थात गुरुभक्तांप्रमाणें मेरुस्वामींची गुरुभक्ति अनुपम होती, पण हे आपले केवढे हुदैव म्हणावयाचे कीं, असल्या महान् साक्षात्कारी गुरुपांच्या जीवनक्रमविषयीं कांहीं विशेष माहिती उपलब्ध नसावी ! जीव कासाविस झाला पाहिजे, संजावर प्रांतांत आणखी शोध केला पाहिजे.

मेरुस्वामींचे हे जसे दोन ग्रंथ आहेत, तशीं च त्यांचीं आणखी दहा बीस सहानुभूतीं प्रकरणें व पदपदांतर्त आहेत. त्यांचीं कांहीं श्रीसमर्थवाग्देवतामंदिरांत आहेत, पण बहुतेक संजावरच्या प्रस्थात सरस्वतीमहालांत आहेत. हे दोन ग्रंथ हि त्या महालांत असलेल्या प्रतीवरून च आमच्या बोधा मित्रांनीं बीस बाबीस वर्षांपासून उतरून आणले होते. पैकीं श्रीरामसोदळा बाबे १८७२ त प्रकट झाला आणि आज हा श्री भीमोपदेश सवाण्या कांहीं पडत आहे. इतर प्रकरणें आणखी किती वर्षांनीं उजेदांत येणार असतील तें श्रीस्वामींना माहीत. महालांतील हि हे दोन्ही ग्रंथ अससल मसून नकळलेले च होते. त्यांत चुक्या असणार च. त्यावरून उतरून घेतांना आमच्या मित्रांनीं त्या चुक्यांत पोडी तरी सर पातळी च असली पाहिजे आणि कांहीं संपादकांच्या साहाय्यानें आणि कांहीं सरतंत्रणें छारछार्यानें हि चुक्या करण्याचा आपला भार उचलला असला पाहिजे, छारलेला ग्रंथ

वाचीत असता हें आमच्या निर्दर्शनास आलेलें आहे. कोही पुण्या
ह्मत्या दोषळ आहेत की, वाचक हि त्या दुरुस्त करूं शकतील. शुद्ध प्रकाशन
करणे हा आमचा बाणा, हे दोन ग्रंथ प्रकाशित करताना आम्हांस निरुपायानें
सोडावा लागला आहे. आहेत तथा च प्रती छापण्यास आम्ही परवानगी
दिली, हेच हा की, असले महत्त्वाचे ग्रंथ एकवार महाराष्ट्रापुढें येऊं द्यावेत
म्हणजे महाराष्ट्रास कळेल व पुढें मागे कोणी तरी मूळ ग्रंथांचें संशोधन
करून त्यांचें शुद्ध प्रकाशन करील.

बाकी, हल्लींच्या महाराष्ट्रास या ग्रंथांकडे पाहण्यास सवड होईल
किंवा नाही, याविषयी आम्हांस जबर दावा आहे. छोकनाथ गेले आणि
त्यांच्या वेळची महाराष्ट्राची सर्वसंप्राप्त बुद्धि तेव्हांपासून मंदावत चालली.
हल्लींच्या निदान नांवाजलेल्या साहित्यिकांची दृष्टि केवळ पुरोगामी वाङ्मयावर
जडलेली दिसते. तथापि आम्हांस भाशा आहे की, पुनरपि लवकर च एक
वेळ अशी येईल की, या च साहित्यिकांना मागे वळून पाहण्याची बुद्धि
होईल. महाराष्ट्राच्या स्वभावांत एकदेशीपणा पूर्वी केव्हा हि नव्हता, तो जो
आज एवढा आलेला दिसत आहे तो परंपरांतून आलेला आगतुक आहे. आपल्या
मूळ स्वभावावर महाराष्ट्रास याचें च लागेल, हें आम्हांस ठाऊक आहे. तोंवर,
निःशब्दाधें शब्दांनीं प्रतिपादन करणाऱ्या भीमोपदेशासारख्या ग्रंथांनीं तिष्ठत
राहिले पाहिजे. दरम्यान, ज्या काहीं थोड्या साध्या मोठ्या साहित्यिकांनीं व
अन्यत्रांनीं आपल्या पूर्वजांचे आदरपूर्वक स्मरण कायम ठेवें आहे, त्यांनीं
मेदस्वामींचे ग्रंथ एकवार नजरेखालून घालावे, अशी आमची विनंति आहे.

भीमोपदेशातील काहीं काहीं भाग तर अति हृदयंगम आहे. ग्रंथाचा
मुख्य विषय कठीण तर खरा च, पण सावकाश वाचीत मेदयास त्याचा उमज
पडत जातो. श्रीसमर्थग्रंथांतील भाषेची आणि विचारांची प्रभा, दिनकरांच्या
स्वानुभवदिनकरांप्रमाणें या ग्रंथावर पढणें साहित्यिक होतें च तशी ती
पद्धत्याचें वाचकांस सर्वत्र आढळेल. या ग्रंथांत ज्ञानेश्वरीप्रमाणें दृष्टान्तांची
रेलचेल झालेली आहे. सर्व ग्रंथ गुरुमकीनें अथयलेला आहे, त्यामुळे तो
वाचकांचें चित्त सहज आकर्षून घेतो. ठिकठिकाणीं प्रभु रामचंद्र मादतीच्या
उपकारांचें कृतज्ञतापूर्वक स्मरण करित आहेत, तर उद्धट मारुतिराय भक्ति-
प्रेमानें श्रीरामरायांच्या चरणां लागत आहेत ! हे प्रसंग एकांतांत वाचीत
असतां वाचक हि गर्दियरणें साहित्यिक आहे. संतस्तवनाची एक हि संधी
मेदस्वामींनीं द्यावली नाही. या सर्व कारणांनीं, ग्रंथाचा प्रतिपाद्य विषय
गहन असून हि ग्रंथ संपेवों वाचकांच्या हातचा तो सुटत नाही.

वाचकांनीं स्वतः अनुभव घेऊन पाहता, अशी विनंति आहे.

१८६० वैशाख शु. ३

}

चिटणीस
सत्कार्योत्तेजक समा-धुळे

॥ भीरामदासार्पणमस्तु ॥

श्रीसद्गुरुस्तवन्

रे सज्जना ऐके तूं माझिया मना ।
दत्त मत्स्येंद्र गोरक्ष जाणा ।
व्यास वसिष्ठ जयमुनिराणा ।
गुरुकृपे पावले निरंजना ॥ ध्रु०

ब्रह्मादिकां दुष्टम रामपाये ।
तेथें मानवी बापुडें केवी जये ।
मतामता विरोध वाद पाहे ।
शास्त्रें भांडती न पडे ठाई सोये ॥ १

गुरुकृपावरदवर ज्यासी ।
रामपदीं मिळणीं सीत्र त्यासी ।
सिद्धीसामर्थ्य कोण पुसे यासी ।
गुरुकृपें अगम्य पुण्यरासी ॥ २

चरें शोधिलें आगमनिगमाला ।
जीवा शिवा संगम उगमाला ।
माया अविद्या गल्बला निर्गमला ।
विनवी कल्याण सज्जनसुगमाला ॥ ३

श्री
रामदास आणि रामदासी
भाग बचिसावा

मेरुस्वामिकृत

श्री भीमोपदेश

श्रीं

सूर्य १ कळा १

श्रीगणेशायनमः । श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीरामसमर्थवलभीम । अनंतबोध हृदयक्रम । वेदांतसार सुगम ।
सद्गुरुकृपेन ॥ १ ॥ प्रसन्न कृपाहस्तें उदित । अभयवरप्रद शाश्वत ।
मूळपुरुष सदोदित । मंगळमूर्ती ॥ २ ॥ सर्वाधिष्ठान तूं हृदयस्थ । स्वप्रकाश
सूर्य समस्त । भवतमासी अस्तवीत । हृदयाकाशां ॥ ३ ॥ अनंतबोध
सूर्य रस्मी । निजांगप्रमेची लक्ष्मी । विलासली अंतर्धामी । निवाले निजनयन
॥ ४ ॥ अनुभवमुकुट मेरु असा । खचित ज्ञानरत्न प्रकाश । उपमा
नाहीं निरावकाश । घनवटितसे ॥ ५ ॥ स्वानंद मंदर पाठार । दशाभाळ
शोभे सुंदर । रम्य अनुराग सिंदुर । चर्चिल असे तेथें ॥ ६ ॥ वरी
अपरोक्ष आधिर्येसी । प्रथमेची चंद्रकळा जैसी । मिरवला केशरटिळा
उपमेसी । गौण आणिलें ॥ ७ ॥ बोधसुवर्णाद्रीची शिखरें । तेथि गंडस्यळें
मनोहरें । धातुरस द्रवती निझरें । तेथि पाझरे मकरंद ॥ ८ ॥ कदंबवृक्षगर्भसार ।
प्रवाहें मद श्रेष्ठ अपार । तेथें कविराज भ्रमर । झेपावले प्राप्तीसी ॥ ९ ॥
सेवितो मद स्वानंद । झुंकारती कविता उगमदें । प्रमाद टाकुनी स्वबोध-
पदें । विस्तारती प्रबंध ॥ १० ॥ प्रळयाग्नी तेजाचें निजतेज । गजवदनाक्ष

अञ्ज । झुंडा उभारिली कृतांत भुज । विघ्नमंडळावरी ॥ ११ ॥ निज-
 सामर्थ्याचीं आयुधें । शोभतीं अन्यहस्तें प्रसिद्ध । कुतुर्धी भ्रम द्वंदविरुद्ध ।
 निरसूनी टाकिली ॥ १२ ॥ आनंदचंद्र गर्भद्विज । प्रकाशली चंद्रिका
 सतेज । चमत्कार झुंडाप्र अंजुज । कवळी सत्ता मोदक ॥ १३ ॥ विशाल
 प्राप्तीचें निजउदर । सर्वांग शोभा मनोहर । कासिल विज्ञानपातांबर ।
 मध्यस्त कटिप्रदेशी ॥ १४ ॥ विशेष प्राप्तीचा प्रकाशकर । प्रावर्ण केला
 क्षीरोदक सुंदर । विद्या प्रसन्नता सागर । हेलावत हृदई ॥ १५ ॥
 आदिपुरुष वाणपंती । विज्ञानप्रद गभस्ती । प्रकाशित मती जगती । महा
 प्रस्थान ॥ १६ ॥ रित्थासित्थीसह शक्ती । नवरस साहित्य संपती ।
 कळा चातुर्य मनोहर मूर्ती । वसली हृदई ॥ १७ ॥ हृदईचे निज अभिष्ट ।
 प्रसन्नतेचा समय उत्कट । मूर्ति साक्षात्कार अवचट । देखिली डोळां ॥ १८ ॥
 फळल्या मनोहर सित्थी । बोलल्या मोक्षादि उपलब्धी । निर्विकल्प सहज
 समाधी । बळें चि वरूं आल्या ॥ १९ ॥ च्यारी पुरुषार्थ कर जोडुनी ।
 पुढें टाकले सेवानुसंधानीं । भक्ती नवविधा ततक्षणीं । वस्तीसी आल्या
 गृहा ॥ २० ॥ आत्मप्राप्ति स्वयंसुख । सर्वदा जाळे सन्मुख । सुप्रसन्नतेचें
 गजमुख । देखत क्षणीं ॥ २१ ॥ मनोरयाचे पुरवी लळे । कृपा मंगळमूर्ति
 अवलीळे । बोलली सरस्वती सरळे । येती परमार्थ वाचेसी ॥ २२ ॥
 ते त्रिभुवनसत्ता सरस्वती । कवि आदि विभु अंतरस्थिती । चैतन्य चमत्कार
 व्यक्ती । देखिली डोळां ॥ २३ ॥ जे प्रसन्नतेची प्रसन्नता । विश्वसंभव
 सत्तेची सत्ता । आदि जननी कवेधर माना । ज्ञातिक्षेत्र निवासिनी ॥ २४ ॥
 विज्ञानचंद्राची प्रभा । नेमली चिंदवर शोभा । सत्त्व स्फटिकाची स्वयंभा ।
 दिव्य चिदाकृती ॥ २५ ॥ जिच्या सौंदर्याची महिमा । अतर्क्य
 जाहली निगमा । लावण्यप्रभेने चिबोमा । प्रकाशिलें ॥ २६ ॥
 जे बोधविधी तोपवी वल्लभा । जे स्वयंभ दशेचा उभारी गाभा ।
 जे प्रकटीत तोप उभा । उभवी परमार्थ ॥ २७ ॥ जे भव उपय
 पट्टण पताका । जे आत्मसुखप्रद आत्मिका । जे परा अम्यंतर
 गायका । ग्रंथोपग्रंथें ॥ २८ ॥ विज्ञानपत्र निज बीणा । चमत्कार

हस्ते निजखुणा । वीणावादनप्रवीणा । नमिली ते श्रीशारदा ॥ २९ ॥
 आतां सद्गुरूसी अभिवंदन । आठवे चि आनंदसंवर्धन । ध्यानासी
 आणितां चि ध्यान । त्रिपुटी सरली ॥ ३० ॥ सोहं भावना सविस्तर ।
 प्रचीतीसी आला निजविवर । होय सद्गुरु आठव साक्षात्कार । स्वरूपाचा
 ॥ ३१ ॥ अनंत हृदयस्थ प्रार्थना । वैसली श्रुतिपंक्तीसी वेधना ।
 अनिर्याच्य सुखसंभावता । निज आस्तिक्यें ॥ ३२ ॥ हृदयस्थेवाण कवण ।
 विचारिता आहे हृदयज्ञान । परेचें अम्यंतर संपूर्ण । प्रणवासी येतसे
 ॥ ३३ ॥ प्रणव मूळ सकळाचें । अर्धमात्रा स्थान प्रज्ञेचें । चहूं वाचे
 अंतरींचे । प्रमेय येतसे ॥ ३४ ॥ आपुलें स्वहित आपण । करावयासी
 मुळीचें अनुसंधान । प्रवाहीं पडिलें ज्ञान । स्थूलपर्यंत ॥ ३५ ॥ स्वहिती
 असतां सकळ । महामाया सत्ता अकळ । भ्रमासी आणुनी प्रांजळ ।
 वरीतसे ॥ ३६ ॥ ते अनादि दुस्तर माया । सद्गुरूनें पावविली लया ।
 अभिवंदीन त्या पदद्वया । निरंतर भावे ॥ ३७ ॥ स्वहितार्थी स्फुरली
 स्फूर्ति । अनंत युक्ती परमार्थी । प्रचीतीसी आणुनि सर्वार्थी । निवळ केले
 ॥ ३८ ॥ वाचेनें वाचेचें स्तवन । स्वाभाविक होतसे संपूर्ण । आपुली
 प्रसन्नता आपण । पावन होतसे ॥ ३९ ॥ प्रमेये प्रमेय उपलविजे । अर्थ
 अर्था अनुभविजे । आत्मज्ञानासी प्रबोधिजे । आत्मज्ञानें ॥ ४० ॥ जो
 वाचेची निज वाचा । जो प्रज्ञेसी प्रकाशी साचा । तो आत्माराम निजाचा ।
 सर्वत्र वसे ॥ ४१ ॥ आत्मारामी बोध विशुद्ध । ब्रह्मस्वरूपें स्वतः सिन्ध ।
 रामब्रह्मानंद निर्वेध । साक्षात्कारी ॥ ४२ ॥ त्या अभिरामीं प्रगट सत्ता ।
 ते चि विद्यात्मक शक्ती तत्त्वता । विश्वसंभव आदिमाता । सीताशक्ती
 महा सती ॥ ४३ ॥ सीताराम दंपत्यमुळीं । सिन्धसंभव संतकुळीं ।
 अभिवंदुनी सकळीं । अभिष्ट पाविजे ॥ ४४ ॥ महा विष्णु रमा
 स्वरूपें । कीं सदाशिव शांमयी स्वरूपें । पद्मसंभव ब्रह्मणी साक्षेपे ।
 विश्व व्यक्तीसी ये ॥ ४५ ॥ इंद्र इद्राणी विमवें । चंद्र चंद्रपत्नी गौरवें ।
 ऋषी प्रापितल्या लाघवे । शोभेती अभिवृद्धी ॥ ४६ ॥ प्रकृतिपुरुष
 सीताराम । बंदिला विद्यात्मा पूर्णकाम । भीमोपदेश परम । क्रमें चि

आरंभला ॥ ४७ ॥ सुप्रसन्न गुरु राममूर्ती । सप्रचांत शिष्य परमार्थी ।
 स्वराज्य सुख सर्वार्थी । प्रसन्न केली ॥ ४८ ॥ निगम तरुवराची रसाळें ।
 लागलीं अखंडैक रस फळें । स्वानंद सुरस गळ्याळें । गोडी घोटविली ॥ ४९ ॥
 मिठांसी पडली अद्वैत परा । नव्हे चि निःशब्दाचा उभारा । महा मौन्यमुद्रा
 अभ्यंतरा । कपाट लागले ॥ ५० ॥ तो अद्वैत उपदेश पवाड । व्हावया
 स्वानंद सुरवाड । श्री अनंतमौनाने कृपा जाड । केली तदर्थी ॥ ५१ ॥
 अवचट परा उद्घाट । उघडलें निःशब्द कपाट । क्रम स्वानुभवे प्रगट । आला
 बैखरीसी ॥ ५२ ॥ श्रुति सार सिद्ध संकेत । परा अभ्यंतर वस्तु अनंत ।
 अनंत प्रसादे . अनंत । सहज प्राप्ती ॥ ५३ ॥ भीमस्वरूपे भयंकर ।
 प्रगट बोध श्रीशंकर । होय विघ्नांसी अमयंकर । प्राप्ती परब्रह्म ॥ ५४ ॥ काळ
 संभव काळ शासन । होय भयकृत भयनाशन । विघ्नांचे भाग्य सनातन ।
 रूपासी आले ॥ ५५ ॥ विद्या वेतकी वनांतरी । उद्धोध समीर विहारी ।
 येत सुवासरूप जगदांतरी । विघ्नांतिरूप ॥ ५६ ॥ स्वानंद सरोवर
 जीवनी । व्यापकदशा कमळिणी । अवधान भ्रमर होऊनी । बोधमकरंद
 ये ॥ ५७ ॥ ते प्रधांतर अनुमधान । अद्वैत रसाळ निरूपण । देउनियां
 निजावधान । अवधारिजे ॥ ५८ ॥ इति श्री भीमोपदेश । चिदानंद घन
 प्रकाश । कविमति गुरुतोष । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५९ ॥ प्रथम सूर्य
 प्रथम वळ्या संपूर्ण ॥ १ ॥ श्रीरामार्पणमस्तु । श्रीराम । श्रीराम । श्रीराम ।
 श्रीकृष्ण । श्रीराम । श्रीकृष्ण । श्रीराम । राम ॥

श्री

सूर्य १ कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अनंत बोधरुद्र । अद्वयानंद कृपामुद्र । स्वानंदघनदशा-
 सुभद्र । भद्राचळनिवासी ॥ १ ॥ राम होऊनी निजप्रचांती । दास जाल्या

अभिनव सिद्धी । सर्वगत रामदास विख्याती । जगत्प्राण अभ्यंतरं ॥ २ ॥
 साह्य परमार्थ निजमुल्लं । शोधिली भवनिशीचर कुल्लं । चित्शक्ति सीता
 तात्काळ । तोपविली ॥ ३ ॥ दया संजीवनी प्रयोगे । सुमित्रासी मित्र
 होय सानुरागं । निज वंशज कर्पास वेगे । कृपा जीवविल्लं ॥ ४ ॥ भवहर
 सेना जीवन । सकळ प्राणाचा मुख्य प्राण । आत्मविजय श्रीनिकेतन ।
 ब्रह्मत्व मूर्त ब्रह्म ॥ ५ ॥ निष्काम शुचिल अमंग । स्वयंभ कासोटी
 सुवर्ण सांग । तपोधन अंतरस्थिती वीतराग । बोध सारस्वतेत ॥ ६ ॥ मूळ
 प्रणवाचें निज प्रमेय । स्वरूप अनुभवूनी स्वयं । नव व्याकर्ण सिद्धी
 चित्सूर्य । चिदाकाशीचा ॥ ७ ॥ चैतन्य चंद्र आत्मप्रभेचा । निजदशा-
 प्रकाशक मुळीचा । कृपामृत किरणीं दयेचा । वर्षाव करी ॥ ८ ॥ प्रबल
 विख्यात प्रतापसूर्य । सत्ता ज्ञान अद्भुत वीर्य । तुर्या हृदय चातुर्य ।
 महातेज विभवे ॥ ९ ॥ हा होय त्रिगुण त्रिपुरारी । नित्य आत्माराम सहाकारी ।
 जगदात्मा साक्षात्कारी । अपरोक्ष द्रष्टा ॥ १० ॥ भक्तमंडळीचा अग्रणी ।
 तपस्वीयांचा शिरोमणी । योगियांच्या अंतःकरणीं । राहे प्रकाशरूपे ॥ ११ ॥
 सकळ सिद्धांचा निज सिद्ध । तो हा हनुमंत प्रसिद्ध । रामावतारीं भव
 विरुद्ध । कायें साधिलीं ॥ १२ ॥ साह्य होउनी श्रीरामासी । जाला
 अंतरंग निधवेसीं । कर्ताचा मूर्त्य जगतीसी । प्रतापे उदेला ॥ १३ ॥
 रजोगुण विकल्प रावणी । कपट मूर्त विख्यात जनी । तेणें कमटाळें
 समरंगणीं । अकरोधिलें श्रीरामातें ॥ १४ ॥ कल्पना सर्पपाशजाळीं ।
 भेदिलीं कपिदुल्लें ताकाळीं । भीम जनक मुणें त्या अकाळीं । सोडविलें
 सयल्लं ॥ १५ ॥ पुन्हा दोनी वेळ रणविक्रमे । शरसंधान बळें नेमें ।
 निर्जीवित करुनि कळविभमे । पुरुषार्थ मोगिला ॥ १६ ॥ तेव्हां
 संजावनीसभव । द्रोणाद्रिलें घेरुनि आन्य निर्भव । कृपा संजावनी स्पर्श
 राघव । वाहिनीसी उठविले ॥ १७ ॥ मायामहिकवनीच्या नृपे । कपट
 करुनियां मार्क्षेपे । अज्ञानगर्वाभाजि प्रतापे । चोरुनि नेठे धुरेमी ॥ १८ ॥
 सत्यमेनेचा प्राण अदहारिला । ते समई कल्पांन गमया । महा दुर्धर्ष
 पडाउला । भेटला गुप्त धुरेसी ॥ १९ ॥ अहिमहिरावण विकल्पी । युक्ती

परामविले महापार्या । घेऊनियां सत्य संकल्पा । आला यशस्वी भगवान
 ॥ २० ॥ स्वामियासी सोढविले । येवढे विन्याताचे येश जोडिले ।
 आत्मारामाचे अरिष्ट घेतले । आपणावरी ॥ २१ ॥ आट मात्रुका साधुनी
 सर्वाज । आट घटिकेमध्यें मुहुर्तराज । अहं रावणें शक्ति सतेज । प्रेरिली
 रघुत्तम ॥ २२ ॥ न कळत श्रीरामासी स्वयें । सन्मुख प्रवर्तोंनि वक्रांग हृदयें ।
 शक्ती साधुनी प्रतापसूर्य । निस्तेज जाला ॥ २३ ॥ पाठीसीं घालुनी खुराज ।
 शक्तीसह होय निस्तेज । दुर्घट कारुनियां सहज । होय ब्रह्मरूप ॥ २४ ॥
 मूळस्वरूप अनुसंधानी । प्रगटला वसिष्ठाचे ध्यानी । निज अभंग भंग
 धवणी । त्या मुचविला ॥ २५ ॥ जो स्वयंभानुभव मूर्त । अहं शक्तिप्राते
 होय विकृत । तयाच्या खेदे विघ्नहृत । विव्यच्छित जाहले ॥ २६ ॥
 शंखरीचा शत्रु स्वयें । वसिष्ठ योगें ऐकसी येता होय । मुचऊनी श्री-
 रामासी हृदय । प्रशंसिलें सत्ते ॥ २७ ॥ तूं विश्वसंभव पिता । तुम्हा
 त्रैलोक्य विस्तारणी सत्ता । तूं कारणाचें कारण तन्वता । कायसी चिंता
 तुजलागी ॥ २८ ॥ पंचशिखारिप्रति काकुस्थें । स्तविलें जें आम्हा तूं
 साह्य सर्वाधें । भीमाकृतीने प्रगट पुरुषार्थें । सत्तारूप विघ्नेश ॥ २९ ॥
 वसिष्ठ शिव राम हृदय । ब्रह्मा विष्णु महेश्वर स्वयें । येक जाळे जगद्गुरुत्रय ।
 भीमसंभव स्वयंभ ॥ ३० ॥ प्रगटला स्वरूपाचा बोध । प्रचीत संजीवनी
 अगाध । भीमात्म अकृती प्रसित्व । प्रत्यक्ष जाली ॥ ३१ ॥ अव्यक्त
 जाली होती तवें । ते आक्रमिली मुख्यच्या सत्ते । सर्वातीत शुत्व साक्षत्वे ।
 अनुभवामृती योजिली ॥ ३२ ॥ चिद्भग्न तनुता मुखें । सर्वाजमत्र गुरुत्रय
 मुखें । प्रसन्न करुनि मुळीच्या उल्लेखें । रूपासी आणिला ॥ ३३ ॥
 जाला भीम विग्रह प्रलक्ष । प्रळयाग्रांचें उजळले अक्ष । भक्त जनानी
 धरितां लक्ष । दर्शन होय तात्काळ ॥ ३४ ॥ स्वानंद उदधा हा सावेव ।
 निजान्मरूपाचा अनुभव । देवप्रय रूप आदिदेव । येवें प्रकारें ॥ ३५ ॥
 आत्मव देऊनी आपुले । श्रीरामासी गौरविले । महाविन्यानीचे जाळे । आह्वान
 जगी ॥ ३६ ॥ यास्तव घाटे हा परमप्रिय । सकळ प्राप्तीचा प्राप्ति स्मरणें
 होय । भीमआठवें सरती अगाय । उगाय पळ्यती ॥ ३७ ॥ बळभीम सारें

रघुनंदन । विजयी जाल्य सनातन । बाल शासन भवकंदन । भीम प्रसन्नता
 ॥ ३८ ॥ तया सद्गुरु भीमासी अभिवंदन । अभिष्टपूर्तीचें होय वरदान ।
 भीम प्रसन्नता स्वसुखवर्धन । भीमोपदेश हा ॥ ३९ ॥ आत्माराम मूळ
 गुरुमुखे । पावला चित्ताशिबोधमुखे । तो हा महाउद्धोध हरिखे । सीता-
 मुखे हनुमंतासी ॥ ४० ॥ तया भीमापासूनी प्रसन्नता । भक्तपरंपरा बोध
 तत्वता । तो हा भीमोपदेशा प्रसिद्धता । अवधारिजे श्रोती ॥ ४१ ॥
 आधीं भीमाची प्रसन्नता । भीमोपदेशा श्रवण होतां । भीमप्रसन्नतेनें मूळ
 सत्ता । बोले सीता चित्ताक्ती ॥ ४२ ॥ जालियां चित्ताक्ती सुप्रसन्न ।
 प्रसन्न होय आत्माराम संपूर्ण । या ग्रंथाचें असें अनुसंधान । रहस्य ज्ञानाचें
 ॥ ४३ ॥ भक्ती विरक्ती आणि ज्ञान । प्रस्थानत्रय भीम अधिष्ठान ।
 अनुष्ठान सिद्धी ग्रंथ श्रवण । भीमदर्शनें होये ॥ ४४ ॥ तुम्ही संत सज्जन
 कृपाळ । जाळेती परमार्थासी अनकूळ । तुमचें अवधानें चि वेवळ ।
 जीवन होय ग्रंथासी ॥ ४५ ॥ अवधानामृत घन वपें । तें युक्तिसंजीवनी
 वर्धती तोपें । ग्रंथोक्ति वनस्पती सौरसें । फळती अपाडे ॥ ४६ ॥ अव-
 धान चित्सूर्य प्रभेनें । प्रकाशग्रंथ सृष्टी शोभेनें । अवधानमुखचंद्रकिरणें ।
 ग्रंथभुवन तोपे ॥ ४७ ॥ अवधान पूर्ण चिदंबर । संरक्षित ग्रंथ अम्यंतर ।
 तयासी नाहीं पारवार । संत अवधानमुखे ॥ ४८ ॥ सवळ संतासी
 अभिवंदन । अवधारिजे अवधान महिमान । दिघले चि धावें वरदान ।
 सर्वदां ग्रंथश्रवणीं ॥ ४९ ॥ प्रबंध परमार्थे जाड । बदविजे देउनी अवधान
 वाड । पुरवा नाझे जीवीचें कोड । हे चि प्रार्थना संतासी ॥ ५० ॥ इति
 श्री भीमोपदेश । ग्रंथोपक्रम मूळ तोत्र । भीम आख्यान विख्याति चंडांश ।
 म्हणें मेरु अनंत ॥ ५१ ॥ प्रथममूर्ध द्वितीय कळा संपूर्ण ॥ २ ॥
 श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामउपासक ध्यानीं । भीम आर्जविजे भजनीं । आत्मबोध
समाधानी । समाधानप्रद ॥ १ ॥ रामउपासक अंतर्निष्ठ । तिहीं भीम
प्रसन्न करावा स्पष्ट । भीमकृपेनें राम वरिष्ठ । अनुभविजे सुखें ॥ २ ॥
नसतां बलभीमाचें साह्य । भव दुर्घट बाधाचि हांये । भीमकृपेनें सरती
दुर्जय । भवबाधा ॥ ३ ॥ अवघड पर्वतस्थळीं । येकांत निर्जन सर्व
काळीं । निर्वीत गुहा ध्यान समेळीं । रहावे निरंतर ॥ ४ ॥ सुस्तात
निर्मळ जळीं । आसनसिंथीं सोहं अनिलीं । प्रणव साधुनि नभमंडळीं ।
निज अंतर्लक्षें ॥ ५ ॥ परम सुंदर मनोहर । सुवर्णगाभा वज्रशरीर ।
घनघटीत चिदंबर । अंतरीं ध्यावा ॥ ६ ॥ सद्भावनिष्ठेनें ध्यान करितां ।
भीमस्वरूप होय ध्यातां । दृष्टीसी स्वरूप प्रत्यक्षता । भीम ठसावें ॥ ७ ॥
भीमप्रत्यक्षासी कारण । निजांगीं विरक्तीभरण । अनुष्ठानविधी आचरण ।
महातपश्चर्या ॥ ८ ॥ अवघड गुहा नदीनारीं । भीमसंस्थान आरामांतरीं ।
रमणीयेदवालयविस्तारीं । महां शोभा ॥ ९ ॥ भीम भयंकर महामूर्ती ।
प्रतिष्ठा होय विख्यात वर्जतीं । नवविधा भजनप्रवृत्ती । समर्थाच्या
विभवे ॥ १० ॥ त्यजुनियां भगवृत्ती । रुद्रोस पटली नित्य
निवृत्ती । परमार्थी जन सर्वार्थी । जाले सानुकूल ॥ ११ ॥
उपाधीचा संसर्ग नमे । निर्विकल्प समार्थीमुखें वसे । ऐसी च चर्चा
होतसे । महास्थळीं ॥ १२ ॥ पवित्र स्थळें रमणीय वैसका । मनोहर
मठ मटिका । स्थळ पाहतां चि विवेका । विश्रान्ति होय मुग्धें ॥ १३ ॥
नाना देहांचे सद्भाविक । येनी वैभवे उपासक । उपासना ते पुण्यश्लोक ।
आर्जविनी ॥ १४ ॥ तारकमंत्र पुनश्चरणें । भीमआर्जव मालामंत्रानें ।
मिताहारी उपोषणें । जपअनुष्ठानशाळ ॥ १५ ॥ प्राणमार्गान्दसायान्हीं ।
चुकों नेदितां करळ तिन्हीं । अग्निहोत्रीं जैसा विमळ वन्हीं । तोपची

हवनं ॥ १६ ॥ तेंवि त्रिकाळ पूजन अभिवंदन । भक्तासमोहें अंतर
उजळोन । पूजाद्रव्यें विधिविधान । समर्पण होतसे ॥ १७ ॥ नित्य नेम
मंत्रमाळा । नित्यानुष्ठान जिह्वाळा । नित्यगुरुपूजन प्रेमळा । आवडी
उपजे ॥ १८ ॥ सद्गुरु राम सावळा । भीम आराधन वेळोवेळा । अंतर्निष्ठ
साधुमेळा । भक्तांचीं थोटें ॥ १९ ॥ नित्य हरिकीर्तनाचा गजर । धृति
शाल वाक्याचा विवर । पुराण चर्चा निरंतर । व्युत्पन्न मंडळी ॥ २० ॥
भीम आश्रमाची परवडी । पाहतां दृष्टी जडे कडोविकडी । रचना मनोहर
आवडी । उभविळे आलय ॥ २१ ॥ उपवनीं वृक्षाची सुखाडी । फळती
फलपट्टम पडीपाडी । सुमनसंभार आवडी । पुरतसे अर्चन ॥ २२ ॥
उपवनीं दिव्य पडशाळा । सोपे मंडप धर्मशाळा । शृंगार सभेसी घन-
सांवळा । अर्चिती भक्त तोपें ॥ २३ ॥ महा उत्सव समारंभ । जो कां
महादिकांसी दुर्लभ । जगकुटुंबिणी वल्लभ । देतसे सकळां ॥ २४ ॥
शोभा तरुवरांसी सफळ । कुंजती पक्षी सर्वकाल । नाना सुमनवन-
परिमळ । पवन अर्पी देवासी ॥ २५ ॥ शोभायमान कदलीवन । दृष्टीसी
तोय पवमाननंदन । संगीतकालमानत्रयान । गाती गायक ॥ २६ ॥
सरिता निर्मळ जळें वाहे । विलासले दमट्यायेसी समुदाय । शब्दोत्पत्ती
पाकनिष्पत्ति होये । नैवेद्य रावेंतमाचा ॥ २७ ॥ संत महा प्रस्थानें जेथें ।
स्वानंदासी काय उणें तेथें । सगुण साक्षात्कारी भक्त । घेतें अमृत वेळा
॥ २८ ॥ सर्व हृदय रूप सावळें । नयन पाझरती आनंदजळें । अष्टमावें
उचवळें । प्रेमा अंतरांचा ॥ २९ ॥ हरिकीर्तन निरूपण । नित्य चाळिलेसे
भजन । भीमप्रसन्नताळक्षण । तेथे जाणावे ॥ ३० ॥ सकळ सृष्टीचें
वैभव । समारंभ होतां उठव । दिव्या पताका नवनव । शोभा आणिती
॥ ३१ ॥ अभिनव सामर्थ्य देवाचें । पाहतां भाविक देवाचे । भाग्य
उंदळे भक्तांचें । पार नसे सुहृता ॥ ३२ ॥ उपासकांचा निजविश्राम । सिंहासनी
शोभे आम्माराम । एक दृष्टी राजा परम । मोतीवंत कृपाळू ॥ ३३ ॥
इतुरेन कृतार्थता जाण्नी । उमयकुळें उचरलीं । जगदोत्थारें वसविळी ।
उपासना सृष्टीमी ॥ ३४ ॥ अंतरनिष्ठ येनांतवनीं । भीम प्रसन्न निजउत्तमी ।

स्वानंदसिंधूंत मज्जोनी । कृतार्थ जाला ॥ ३५ ॥ सगुणानिर्गुणा अंतर्भाव ।
 प्रांजळ जाला अनुभव । संतसहवासी अभिनव । काळक्षेप होतसे ॥ ३६ ॥
 स्वानुभविक नित्य बोलणें । अभ्यंतरी जाणोनी उत्तर देणें । अद्वैत वेद
 निरुपणें । चर्चा चाले ॥ ३७ ॥ श्रोता अभिनव निष्टेने । पुसे वक्त्यासी
 सद्भावानें । उपदेशक्रम ग्रंथउक्तीने । प्रांजळ कीजे ॥ ३८ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । भक्ता नरभाव विशेष । भीमप्रसन्नता संतोष । म्हणे मेरु
 अनंत ॥ ३९ ॥ प्रथम सूर्य तृतीय कळा संपूर्ण ॥ श्रीराम । श्रीराम ।
 श्रीराम । श्रीराम ॥

श्री

सूर्य १ कळा ४

॥ श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीराम मुख्य प्राण ह्मत्त । जे निगम मयित सिधांत । प्रमेय
 प्रबोधान्वयें वेदांत । महावाक्य वस्तुता ॥ १ ॥ गुरुशिष्य उपदेशक्रमें ।
 अनुभवासी कारण सप्रेम । ग्रंथपाठिका उपक्रम । अवधारिजे ॥ २ ॥ श्रोता
 वक्ता निजहृदय । प्रगटीत आत्मारामस्वयें । स्वस्वरूप स्वयंमप्रत्ययें ।
 ग्रंथसंगतीने ॥ ३ ॥ मागे श्रोती केल्या प्रश्न । सांगेल जे उपदेशक्रमलक्षण ।
 प्रत्योत्तर हा ग्रंथ संपूर्ण । अक्षेपनिवृत्ति ॥ ४ ॥ पुढती श्रोतयांनीं
 आक्षेपिलें । जे उपदेश क्रमाचेनि मुळें । पाहिजे आम्हांसी निवळ केलें ।
 मायाब्रह्मलक्षणी ॥ ५ ॥ परब्रह्म तें कैसें आहे । परतत्व म्हणती तें काय ।
 परब्रह्मासी अनुभवती ते होय । केंवि कवण ॥ ६ ॥ परब्रह्मासी जाणते
 कवण । त्याचे भेद कीं अभेद लक्षण । बोध कवण कर्ता प्रमाण ।
 ईश्वर तो कैसा ॥ ७ ॥ जीवशिव भेदाभेद । हा चि केल्या पाहिजे
 स्वसंवाद । निरसुनी मायाद्वंद्वेद । स्वानंद वर्धविजे ॥ ८ ॥ परम विनये
 सद्भाव । विचारले श्रोतयांनीं करवें । सप्रचीत अंतःकरण विमयें । वक्ता
 बोलतसे ॥ ९ ॥ उद्बोधगिरा हृदयांवर । अभिनव बोधसुधार । अवधान

भाव चकोर । होउनी सेवी ॥ १० ॥ घनानंद अपरांपर । आश्रयुनी
 कृपांवर । अवधान चातक निरंतर । होउनी सेवी ॥ ११ ॥ अमन
 संवाद सशांत । सुमन सुवासिक पारिजात । अवधान मुख्य प्राण निवांत ।
 सुवास तल्प विहारी ॥ १२ ॥ निगम काननें अभ्यंतरे । अवधानमृगेंद्र विहरे ।
 स्वसुखभक्तीनिधीरे । हो पुष्टीवर्धन ॥ १३ ॥ अवधान विहंगमगती । अनुभव
 तरुवर पुढती पुढती । प्राप्ति परमानंद फळायासी । अविनाश तोपे ॥ १४ ॥
 प्रमय आनंदयुक्तुसार । सेवी यंत्र वळजे अतिमधुर । हा अनुभवामृतसागर ।
 मीन होउनी विहरे ॥ १५ ॥ बोध अक्षय संपात्ति । होउनी अवधान
 चूपती । भोगी साक्षात्कार महामती । प्रज्ञावंत वरिष्ठा ॥ १६ ॥
 मायामोहमदयारण । निरसुनी संश्रुती कारण । सद्भाव तो असाधारण ।
 अवधान रुढी ॥ १७ ॥ परब्रह्म अर्थ अभ्यंतर । निर्जांगचर्या ज्ञाननिर्धार ।
 पवाडोन हृदई निरंतर । प्रचिती ती आणी ॥ १८ ॥ महावाक्य त्रिपद
 भेद । पाहें हृदई रिघोनी अभेद । जीवशिव शब्दार्थी विवाद ॥ अर्थीच
 निघले ॥ १९ ॥ अकळ मायेची प्रवृत्ति । बोलती ते अज्ञानमती । न
 जाणोनी आपणाप्रती । गाथा प्रवर्तली ॥ २० ॥ अकळ भवनिवृत्ति आहे ।
 बोलती रांशयासी कारण स्वये । आत्मप्रचितीचे हृदय । परिक्षिळे नाही
 ॥ २१ ॥ मूळमायेचा उल्लेख । जाला म्हणती ते अतिमूर्ख । प्रतिक्षणी
 हृदयी अंतर्मुख । उल्लेख चि अवघा बहिर्मुख ॥ २२ ॥ भाविती कल्पना ।
 नेणांनी स्वये जगदकारणा । प्रवृत्तिविस्तारे नाना । प्रवाही पडिले ॥ २३ ॥
 अमूर्च्छेतु संसरणे । जगदास निजकारणे ॥ सकळ प्रवृत्ती भरणे ।
 नित्य प्रवर्तनी ॥ २४ ॥ याकारणे मूर्खीच्या मूर्खी । हृदयी रिघोनी सर्वकाळी ।
 नित्य जो संभव न्याहळी । आणि निवेदा ॥ २५ ॥ जेपाळ तेथे समर्पण ।
 पाहतां स्वप्रकाशदर्शण । अभेद भवसंनर्पण । अनर दीक्षा ॥ २६ ॥
 अनुभवस्थानंदवड्डेली । मोह स्वभावे निजमीळी । मजनविज्ञान
 जळी । नित्य पुनीत ॥ २७ ॥ नित्यानुभव परमाज्ञ । सेवुनी नित्य
 गृप्ति निर्याण । त्या अखंड द्रव्ये स्वरण । जाग्यां सदा ॥ २८ ॥

या अवधानी अखंडत । असे श्रोता तो हृदया विदित । सचळ तम्यार्थ
 हृदत । प्रांजळ तसा ॥ २९ ॥ धवणाचे अम्यंतर । मनने निवळे
 निरंतर । निजप्यासे अर्थांतर । प्रत्ययासी ये ॥ ३० ॥ प्रज्ञा निजम्यासी
 जागे । अर्थ अम्यंतर होउनी यागे । अवचर सौय लागे । स्वरुपाची ॥ ३१ ॥
 जन्मांतर सुकृताच्या कोटी । असती संप्रह जया गांठी । तयासी च
 पडे दृष्टी । स्वरूपी निजप्यासे ॥ ३२ ॥ योगभ्रष्ट सजन कुळी । संभवला
 स्वातुभव सुंकाळी । तया स्वरुपानंद सर्वकाळी । सहृद कृपेने ॥ ३३ ॥ पूर्वी
 साधने केटी होती । फळे अर्पुनी ईश्वरी निश्चिती । निष्कामचि ते परमार्थी ।
 होय संपन्न तो ॥ ३४ ॥ जो त्रिविध तापे दुखावला । मनापासुनी
 विपई विटला । तो चि एक अधिकारी जाला । परमार्थासी ॥ ३५ ॥
 संसारजनित सुख । जयासी वाटे परम दुःख । सर्वदा स्वरूपी सन्मुख ।
 निजानुसंधान ॥ ३६ ॥ निःसंग होउनी सर्वापरी । सर्वदा आत्मानुसंधान
 करी । तो चि मोक्षाचा अधिकारी । महा विरक्त मुमुक्षु ॥ ३७ ॥ तापला
 भवनापदावानळी । माया त्यागुनी तो ताचळी । उडी घाली अर्थ गंगा
 जळी । विश्रान्ति व्हावया ॥ ३८ ॥ अनादिशैम विक्षेप चित्ते । अनृत
 धुधेने तळमळत । स्वानंद सदांनी त्परात्रि । झड घालीतसे ॥ ३९ ॥
 मुखे घनाचे आकर्षण । संतप्त निज जीवनेचाण । तृपेने पुढतसे प्राण ।
 धावे जीवनाथी ॥ ४० ॥ जो अक्रोधीला भवे । त्यासी निर्भव विघांतांने
 फावे । याकारणे निरोपाधी स्वभाव । तो चि सुखी या पेक ॥ ४१ ॥
 मायाजालविशेषमुळे । न लभे चि स्वात्ममुख आगळे । वेष्टिला काम-
 क्रोधादि व्याळे । विषयपासी ॥ ४२ ॥ येणे पाहिजे ईश्वरदया ।
 तरी निरसेल हे माया । आपेआप स्वरुप चर्चा । निवळेह हृदयी ॥ ४३ ॥
 प्राची उदेला या सूर्य । दार्था पदार्थांचे आधिर्व । तया गमस्त्वाचाण
 फाय । कांही न चडे ॥ ४४ ॥ हिग्न्य जगचारणे । तेणे प्रवळे
 असाधारण । तो संसार निष्कारण । तेणविण होय ॥ ४५ ॥ स्वरुप
 अक्षर संज्ञा । लाभे सेविकां सद्गुरुपदा । महावाच्य त्रिरदा । अंतरीचा

निवळी जे ॥ ४६ ॥ भयसंकल्पआपदा । नाना भव विरुधे हेतु बाधा ।
 न सेवित सदगुरुपदा । तवरी बाधी ॥ ४७ ॥ सगजन संपदा ते परत्र ।
 स्वयंम निधी दाढल्या सर्वत्र । परंतु अनुभवाचे नेत्र । पाहिजेति तिया
 ॥ ४८ ॥ तेवि महावाक्य श्रवणी । रिघतां अर्याची छमे धरणी । अंसी
 अभिनव करणी । सदगुरुरायाची ॥ ४९ ॥ आधीं पाहिजे चित्त-
 शुद्धी । निश्चयाची कृतदुधी । तेणे अंतरनिष्ठा त्रिशुद्धी । गुरुकृपा होय
 ॥ ५० ॥ सत्कर्म शास्त्रसंपन्न । सात्विकता भगवद्भजन । जो ईशणात्रय-
 विहीन । विशेष गुरुभक्ति ॥ ५१ ॥ शांतीचा अक्षोभ सागर । जागवी
 नवविधा जागर । सेवी नव धनवर्ण नागर । मनोरम रुपें ॥ ५२ ॥
 नित्य लाक्षण्य गाभा नयनां । सेवी उन्मनी निज शयनी । सर्वदा अवधान-
 भवनी । वास्तव्य घरी ॥ ५३ ॥ अरें श्रोतव्या प्रज्ञापूर्वक । सावधान
 विश्वासी येक । सरसमार्गें विवेक । नित्य जागवी ॥ ५४ ॥
 श्रोता वक्ता होउनी आपण । करी श्रवणाचें निजमनन । जगदांतर
 अर्थऊन । संवाद घरी ॥ ५५ ॥ या अधिकारें श्रोता । त्याचे
 होय सार्थकता । आतां प्रयांतर तत्वता । अवधारिजे संती ॥ ५६ ॥
 इति श्रीभीमोपदेश । सुमुक्षु दशानिर्विशेष । श्रोता अधिकारे आदिशेष ।
 म्हणे मेरु अनंत ॥ ५७ ॥ प्रथम सूर्य चतुर्थ कळ्य संपूर्ण । श्रीगोविंद-
 दामोदरमाधवाय नमोनमः ॥

श्री

सूर्य १ कंडा ५

॥ श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीराम अनंत अवधानी । प्रथमपरमार्थ ॥ अनुमंधानी । प्रचीर्ताच्या
 शुक्तिकथनी । विवरां वरें ॥ १ ॥ मूल अहंकार प्रबळ । अवरोधिलें विश्व
 सखळ । बुडऊनि मयजळ्य विवळ । भोगविन्नी जन्मदुःखें ॥ २ ॥ तो
 विश्वावरोधी असुर । स्वहिताचा शत्रु अनिघार । कर्मादि पड्वरंग परिवार ।

आत्माराम स्वये ॥ ४० ॥ उत्तररामायणीची कथा । अगस्ती- होय अनु-
यादता । शिव पार्वतीप्रती सांगता । रहस्य अंतरेंचें ॥ ४१ ॥ सधळ
सत्वाचें निज जीवन । ते हें रामतत्व परम गहन । योगी अनुभवितो
सनातन । आत्मारामासी ॥ ४२ ॥ शिवमुखी अगस्तीसी श्रवण ।
रामतत्वाचें बोध आख्यान । मग त्या अगस्तीपासूनि संपूर्ण । विख्यातीसी
आलें ॥ ४३ ॥ बोळिजे तया अद्वैतरामायण । जेथें ब्रम्हानुभव कथन ।
नामरूप पदार्थज्ञान । रूपातीत केळें ॥ ४४ ॥ पदार्थासी अद्वैतसंकेत ।
वस्तु अनुभवूनि अखंडित । संकेताथें निवळे चित्त । परमाथें प्रांजळ
॥ ४५ ॥ मुख्य सिंहासनांचा श्रोता । हृदयसन्ना वसविता । तत्त्वार्थ
सृष्टीचा सविता । स्वमुखधन ॥ ४६ ॥ वसिष्ठ विद्यामित्र तपोराशी ।
ब्रह्मचर्य अंगिरा महाश्रुती । गौतम भरद्वाज सुभेसी । वैसले विख्यात ते
॥ ४७ ॥ नारद आदि करूनि मुनी । जे तपस्वी अनुष्ठाने स्वरूपें अग्नी ।
भक्त विख्यात तपोवर्धनी । चर्चा जपाची ॥ ४८ ॥ सिध साधु
समाधिस्त । योगी अनुभवी महंत । ब्रह्मदर्शनादतिमंत । अपर सूर्य ते
॥ ४९ ॥ यती ब्रह्मचारी दिगंबर । दिग्वल्लळि व्याघ्रांबरधर । परमहंस
विख्यातनिं थोर । कपिलादिक ॥ ५० ॥ घनवटली स्वयंभ शोभा ।
कैवल्य सिंहासनीं स्वमुखगाभा । ऋषेश्वरीं दाटली सभा । चर्चा होतसे
॥ ५१ ॥ आतां पुढें ते चि निरूपण । श्रीगमसभेचें महिमान । श्रोतीं
देऊनियां अवधान । अवधारिजे ॥ ५२ ॥ इति श्रीमीमोपदेशासार । अवधानं
देऊनी निरंतर । अवधारिजे तत्र साचार । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५३ ॥
प्रथम सूर्य पंचम कळा सगुण ॥ ५४ ॥ श्रीराम । समर्थ । चळभीमायनमः ॥

श्री

॥ सूर्य १ कळा ६ ॥

॥ श्रीगमसमर्थ ॥

श्रीगमजगदात्मा अनंत । हृदय समा निमूषित । घोरका भाव ते
समस्त । सभासद होतू ॥ १ ॥ श्रीमोपदेश कारण । विष उधरिता

असाधारण । भवाम्भोसी-होय-तारण । प्रथमश्रवणे ॥ २ ॥ अहं रावण
दुराचारी । रामें संव्हारिळा ज्ञानशरीं । मुक्त अमर-विष्णुमाशरीं । आनंद
वर्तेळा ॥ ३ ॥ जगदोद्धार रामकरणी । नमीं प्रगटल्या प्रतापतुरणी ।
अद्भुत चर्या-भवतारिणी । कीर्ति-संभवली ॥ ४ ॥ भव-विजय-गजें-
चिन्तुण को-सह परिवारें । सीतासह साक्षात्कारें । आल-कैवल्य क्षेत्रा
॥ ५ ॥ अमर ऋषि समारंभें । मुक्तमंडपीं शृंगार समे । पद्मभिषेक चर्या
शोभे । मूढा प्रभूसी ॥ ६ ॥ उत्सव-पद्मभिषेक सिन्धो । तोष-जाळ
असे निरवधी । त्या समेची शोभा दृष्टीसी वेधी । मनं सहित ॥ ७ ॥
शिवादिक महासिन्धो । दाटले ब्रह्मादि देव प्रसिद्ध । ज्ञान रघोद्वय प्रबुद्ध-
मंडण समेचें ॥ ८ ॥ दत्तात्रयादिक सिद्ध अमणी । नव सिन्ध-महां
निर्वाणी । सनकादिक ब्रह्मज्ञानी । मिळालें पाठें ॥ ९ ॥ विश्वहराज-राम
समेसी । भूदेव विहयात तापसी । कण्व जावाली रोखरी । तपोधन
मिळाले ॥ १० ॥ नमीं नक्षत्रांच्या कोटी । तेवि समेसी ऋषींची दाटी ।
अष्ट वसु रुद्रादित्य घट्टी । प्रमदशमंत पाहतां ॥ ११ ॥ सरिता समुद्र
मूर्तिमंत । कल्पद्रुम वनं पर्वत । रामसमेसी तिथत । उभे असती ॥ १२ ॥
गणेश पद्मगुल भैरव । भूत सेना ते अभिनव । शाणौकुळीचे संभव ।
रूप समेसी तिथती ॥ १३ ॥ चारु षेद मनोहर रूपें । शास्त्रें पुराणें
मूर्तिमंत तों । गगनधर्य गुह्यतों । कळ्य प्रवीण समेसी ॥ १४ ॥ यक्ष
शिशाच गुण्यक । किन्नर किं पुरुषादिक । विषाधर गुणी गायक । मिळालीं
सत्पात्रें ॥ १५ ॥ रामसभा चिदंबर । अनंत ब्रह्मांडें तों विस्तार ।
जगदांतरीचा खुर्वार । प्रगटल्या समेसी ॥ १६ ॥ मीना त्याग्यसिंधूचो उदरी ।
शोभे श्रीरामाच्या अंशवरी । उन्ननांक्ष अगोचरें । दत्ता केवळ ॥ १७ ॥
जिचे सत्तेनें श्रेष्ठेच्यो चाळे । विषदुष्टन सीता चोळे । सत्य सिद्धांतें
पावळे । जिषेच्या स्मरणे ॥ १८ ॥ जे जगकारण पूर्ण सत्ता । ते
यामांसी शोभे संता । राम श्रेष्ठेच्यजनिता । होष जिषेचेनि ॥ १९ ॥
भक्त समुद्र सौंदर्यनिधी । परम मनोहर रूपें त्रिमुखा । मेधितां श्रीरामासी
गुणगुणि । दिव्योत्तारें ॥ २० ॥ केवळ आनंदाचा गाभा । निगजित

आंगीं वीरश्रीशोभा । तो लक्ष्मण पाठीसीं उभा । च्यापशर घेउनी ॥ २१ ॥
 ब्रह्मचर्य मूर्तिमंत । कर जोडुनी त्रिनयान्वित । श्रीरामासन्मुख हनुमंत ।
 सप्रेमयुक्त उभा असे ॥ २२ ॥ श्रीराम सभेचें ऐश्वर्य । लावण्य दृष्टीसी
 होय आधिर्य । प्रकाशलीं रत्नें जैसे सूर्य । समांवरि उदेले ॥ २३ ॥
 लावण्य वसुमती मयित । सभेची रचना अकल्पित । सौंदर्य रत्नाकर
 जात । मणिमय भूमिका ॥ २४ ॥ गाळीं व तेजाचें निजतेज अत्यंत ।
 सुवर्णरसें रत्नखचित । अक्षय भूमिका हृदय । अप्रांतपाया ॥ २५ ॥
 मंडपाची वैसका विस्तीर्ण । विलोकितां वेडावळें मन । मनोहर वेदिका
 संपूर्ण । विशाल मणिमय ॥ २६ ॥ विचित्र चित्राकृति अनेक । यंत्र
 पीठिका सूर्यशशांक । मंडळें विविध प्रकाशक । पद्माकर पंक्ती ॥ २७ ॥
 सुरंग पद्मपाच्या पद्मळी । रत्नाकर कमळकळिका बोळी । सुमन तरुवर
 अळिकुळी । शोभती आधिर्यकृत ॥ २८ ॥ शृंगार वन लावण्यसदनी ।
 लोचनासी लोचन लाऊनि निशिदिनी । पाहतां पाहतां न पुरे धणी ।
 वेध होय तटस्त ॥ २९ ॥ दिव्य राजांगण शोभा । दिव्य रत्नजात फांके
 प्रभा । सुशोभित सुरंगशोभा । चौक झळकती मुक्ताचे ॥ ३० ॥ लावण्य-
 रचनेची संपूर्णता । नाना आकृती आधिर्यता । गोपुरें कळस पाहतां पाहतां ।
 वेध देती चित्तासी ॥ ३१ ॥ सुवर्णांवर लखझळाट । मिरवले चक्रपंक्तीचे
 घाट । समोवते प्रकार सदट । सुवर्णमय ते ॥ ३२ ॥ चहुं प्रदेशीं मनोहरें ।
 रमणीय चत्वार महाद्वारें । सहस्र पाडरिया विस्तारें । सोपानपथ सभांगणीं
 ॥ ३३ ॥ अनंत रत्नखचित स्तंभ । उंचीनें भेदित गेले नम । मनोहर आकृतीनें
 स्वयंभ । ब्रह्मांडीची रचना ॥ ३४ ॥ तथा स्तंभावरि निरोपम । रत्नशिळा
 सतेज योम । लावण्य चित्रिलें परम । खणोखणीं आगळें ॥ ३५ ॥
 मुक्तमंडप तो प्रसिद्ध । प्राकाशिले मुक्त चांदवे त्रिशुद्ध । मुक्त शालर
 शोभा सिद्ध । सार्वभौम समा ॥ ३६ ॥ मणिमय दीपाच्या हारी । नित्य
 प्रकाश सभेमाझरीं । सत्त्व सोमकांत परोपरीं । निर्मित दिव्य वैसका ॥ ३७ ॥
 उल्लेख सूर्यकांत सौज्यळ । येके स्थळीं कामाविडे केवळ । दिव्य कास्मीर-
 रचना निर्मळ । निरूपन स्थळें ॥ ३८ ॥ भाव स्फटिक सच्चय प्रभा ।

निवास निर्मिला कमनीय गाभा । निखिल्यापार्चीचा उभा । शृंगार निवास तो ॥ ३९ ॥ श्राराम सभेची रचना । तटस्त करी सर्व जना । जे अंतर्निष्ठ तेहों विलोकना । पात्र केळें सभेनें ॥ ४० ॥ विश्वरूप रामाचीं रूपडीं । पाहतां पाहणें सरे चोखडी । दृश्य द्रष्टा दर्शन प्रौढी । राहिलीं तेंपें पाहतां ॥ ४१ ॥ मुक्तमंडप लावण्यसभा । संपूर्ण सभेमाजीं श्राराम उभा । दर्शनमात्रे चि दिव्य शोभा । वेध करी ऐसा ॥ ४२ ॥ श्रीराम जगदानंदकर । मनोहर सभेचें जिन्हार । श्रारामरूप श्रपेश्वर । बैसले सभेसी ॥ ४३ ॥ सगळ्या सुंदर मनोहर । विश्वात्मा तो वैदेहीवर । सिंहासनीं आत्मसाक्षात्कार । मूर्तिमंत बैसला ॥ ४४ ॥ पद्मभिषेक महं गजरां । अर्चिलासे नाना उपचारी । स्वमुख सहाय तदुपरीं । होतसे ऋपेश्वरमुखें ॥ ४५ ॥ तये अवतरीं अगस्ती ऋषीनें । परमानंद तोपवृत्तीनें । संशोधुनी श्रीरामासीं सुवचनें । स्तवन प्रशंसिजेत ॥ ४६ ॥ अगस्तीवाक्य अमृतघनधारा । स्नानंद भद्राचलावरो सरा । वरुणें लागल्या अपारा । प्रमयजीवनेंसी ॥ ४७ ॥ तें अनादृत्य प्रणयसार । अगस्ती प्रोक्त अपरांपर । रहस्य अमृताचें जिन्हार । प्रगट सूर्य विल्यातीनें ॥ ४८ ॥ तें परम रसाळ निरूपण । श्रीरामचरित्र विज्ञानघन । देउनी निरंतर अवधान । अवधारिजे श्रोतीं ॥ ४९ ॥ इति श्री भीमोपदेश स्थितो । विश्वविल्यात श्रीरामाचीं फीर्ति । हृदयासीं आगितां होय विप्रांति । हाणे मेरु अनंत ॥ ५० ॥ प्रथम सूर्य षष्ठम कळा संपूर्ण ॥ ६ ॥

श्री

सूर्य १ कळा ७

॥ श्रीपरमात्मनेनमः ॥

श्रीराम जगदानंदविभु । तुझा प्रबोवनंदन स्वयंभू । अखंड ध्यातसे तुजला शंभु । परम पुरुष ॥ १ ॥ परात्पर परंधामा । निगमहृदय निरूपमा । विज्ञानघन चिद्योमा । परेशा पावना ॥ २ ॥ सुवासाची

भूमिका सुमन । तैसिये सत्तेचें अपरोक्ष ज्ञान । उत्पत्ति स्थिति निदान ।
 नसे चि तुझ्या स्वरूपा ॥ ३ ॥ उत्पत्ति स्थित्याचें कारण । तुजवांचुनि
 नव्हे चि प्रमाण । जेवि व्यापकपणें गगन । निवास सकळा ॥ ४ ॥ परि
 ते करीना ना न करां कांहीं । तेणेंविण कांहीं च नाही । तैसी जगत्कारण
 वेदेही । प्रवळ तुझेनि ॥ ५ ॥ तुझे हृदय सनातन । तत्वतां तूं गुणविहीन ।
 निर्विकार निरंजन । निर्मल निःस्पृहा ॥ ६ ॥ नित्य शुद्ध बुद्ध सनातन ।
 तुज प्रमाण नसे चि स्थानमान । तूं परब्रह्म वस्तु निर्वाण । निःसंग
 निर्भया ॥ ७ ॥ तूं सहज विष्णुत्व विशाल । तूं केवळ स्वरूपा निर्मळ ।
 आदि मग्यांत मायामळ । लागला चि नसे तुतें ॥ ८ ॥ ऐसें निजरूप
 तुझे परम । प्रमाण नसे चि हें निज कर्म । उपरमत्यां भावें परब्रह्म ।
 वेदसंकेतें बोलिले ॥ ९ ॥ आतां स्वभाविक स्वरूप । अभिनव सत्ता
 संकल्प । ज्ञानास्तिक्य निर्विकल्प । साक्षत्वं विस्तारें ॥ १० ॥
 स्वभाव निर्विकार ब्रह्म । काळव्यरहित निष्कर्म । ऐसें द्योतिलें तें
 निजवर्म । प्रत्यक्षाकारें ॥ ११ ॥ परब्रह्माचा अनुभव । त्रिपुटीविण
 निर्भव । विज्ञान हृदय अभिनव । अपरोक्ष साक्षात्कारें ॥ १२ ॥
 ज्ञानाचें अभ्यंतर निर्गुण । ज्ञानामाजि ज्ञानाचें निदान । ज्ञानामाजि साक्षचं
 संपूर्ण । ज्ञानी त्रैलोक्य सत्ता ॥ १३ ॥ तो तूं ज्ञानधन आत्मा । ब्रह्मानुभव
 विश्रामा । अकळ तुझा महिमा । वेदविधीसि नाकळे ॥ १४ ॥ त्या ज्ञानाचें
 आश्चर्यरूप । सत्तेन प्रगटलासी विष्णुस्वरूप । चिदाकाशीचा चिह्न ।
 अमृतकर होसी ॥ १५ ॥ त्या विष्णूचें केवळ हृदय । सत्तास्वरूपें नर-
 वैदूर्य । चित्सूर्यवर्शाचा सूर्य । मिरवलासी स्वप्रकाशें ॥ १६ ॥ धन्य
 आमुचें दैव समाग्य । निज नयनासी आलें महाभाग्य । दर्शनासी पात्र
 जालें योग्य । खानंद संभवा ॥ १७ ॥ तुझी चर्या परम पानन । अवतार-
 लाल्य जगदोत्थरण । तुझा प्रताप असाधारण । शत्रूतें निवर्तविलें ॥ १८ ॥
 महा पतित दुरात्मा खळ । विंशतिनयन तो दुष्ट अमंगळ । दुराग्रहें पिडिले
 सकळ । त्रैलोक्यवासी जन ॥ १९ ॥ तो जनकंठक दशानन । अमरांसी दशा
 आणिली दीन । मा इतरांची दशा तेथे कवण । दुखविलें त्रैलोक्यहृदय

॥ २० ॥ त्रैलोक्याचें दारिद्र्यदुःख । संभवलें विंशतिमुजें । दशमुख ।
 तथा त्रैलोक्य-केतुसी उल्लेख । सहात दामविळें तुवां ॥ २१ ॥ तुझे
 अवतारणें सुकृताचें । महद्भाग्य जगतीचें । परीस हाता चडलियां मनीचें ।
 अमिष्ट-पुरे च कीं ॥ २२ ॥ उपेगी जीवन जगाचें । देव पाहिलें निज दृष्टीचें ।
 अभिनव महा तेजाचें । संभवलें दिव ॥ २३ ॥ जें सारस्वत संमतीचें । उपेगी
 तेज गमस्तांचे । आश्चर्य जात पदार्थाचें । विश्वतोपाचें भूळ ॥ २४ ॥
 धरावाहेक होय जगा । पवित्रतेसी स्वर्गण । सद्गतीस सत्संगा । वांचुनी न
 दिसे ॥ २५ ॥ परग्रासि तुझे चरित्र । प्रसन्नतेसी तव नामा मात्र ।
 सायोज्यतेजें सत्त्वेत्र । वसविलें तुवां ॥ २६ ॥ तव कृपा सेतु भवसिंधूसा ।
 तुझे स्मरण सुकृताच्या रासी । तुझ्या दर्शने उपदामः पांपासी । सूर्यदर्शने
 तम जैसा ॥ २७ ॥ ऐसे अनुवादतां अगस्ती । श्रीरामासी स्वसुखाचे
 डोळ-येती । महा आनंद समेप्रती । वर्तला ते वेळे ॥ २८ ॥ अमृत-
 संदोह वाक्यप्रवाहे । स्वानंदजळप्रवाहे । स्वमुखहृदय निज निर्वाहे ।
 चाळिले प्रवळ ॥ २९ ॥ श्रीरामस्वरूप सागरीं । समरसजी साक्षात्कारी ।
 ऋषिब्राह्मण महा गजरीं । गंभीर दुमदुर्मतिसे ॥ ३० ॥ ऐकोनि अगस्तीचें
 संभाषण । स्वरूपानुभव सुखवर्धन । जगदात्मा रघुनंदन । महा तोपे
 धोळत ॥ ३१ ॥ म्हणे ऋषिबर्षी समर्षी । अभिनव तुझे कृपेची सत्ता ।
 मंत्र सर्वजें प्रतिष्ठिता । धातुपाषाणी देवत्व ॥ ३२ ॥ ब्रह्मा विष्णु महेश्वर ।
 इंद्रादि महा सुरवर । जाले सभाग्य धोर । तुझ्या आशीर्वादे ॥ ३३ ॥
 वैदिकी दैविकी सत्ताद्वयें । माजि सामर्थ्य वर्ते अद्वय । तथा सामर्थ्याचें
 रूप होये । वेदमुखें करुनियां ॥ ३४ ॥ निजसत्तेचें आस्तिक्यधन ।
 नित्यनूतन वेदपुरातन । तथा वेदाचें ऐश्वर्य संपूर्ण । भोक्ते वैदिक
 ॥ ३५ ॥ वेदीं प्रतिष्ठिला परमार्थ । तो वैदिकांचा जाणिजे स्वार्थ ।
 त्या वेदार्थदानी समर्थ । चक्रवर्ति मुनिश्रेष्ठा ॥ ३६ ॥ तूं केवळ शिवाचा
 अतर्भाव । तुज प्रत्यक्ष सर्वदा शिव । तेणें स्वरूपाचा अनुभव । मूर्तिमंत
 होसी ॥ ३७ ॥ विश्वरूप तुझे दृष्टीसी । दिसे शिवरूप निश्चयेसी ।
 भेददृष्टीचें तुजपासी । देखणे नसे ॥ ३८ ॥ आत्मपरायण पावना ।

ब्रम्हरूप तव भावना । चिदानंदघन विद्यमाना । देखसी माते ॥ ३९ ॥
 वसिष्ठमुखें तुझी महिमा । ऐकोनि विथांति पावळें मुनिसत्तमा । तुझी
 कृपा निरूपमा । पदासी पाववी ॥ ४० ॥ माझ्या स्वरूपाचें महिमानं ।
 न कळे निगमादिकांसी जाण । ऐसा मी परम गहन । निवळलें गुरुमुखें
 ॥ ४१ ॥ जो गुरुकृपेचा प्रत्यय । तुझ्या संभाषणीं वर्धता होये । तव
 मुख आनंद चंद्रोदय । उचवळवी मम प्रेमसिंधूसी ॥ ४२ ॥ रामअगस्ती
 संभाषण । निरोपम प्रमय संपूर्ण । वसिष्ठे करुनि श्रवण । प्रशंसिजेत
 अगस्तीतें ॥ ४३ ॥ ऐसिया अवसरें अभिनव । हनुमंतासी प्रगटला
 सद्भाव । हृदईं विलोकुनी राघव । तटस्त जाला ॥ ४४ ॥ विशुद्ध सत्व
 भुमिका विचित्र । तेथें प्रतिष्ठिलें विरक्तां क्षेत्र । तेथें अभिवृत्तीचें पावला
 पंरत्र । खानंद प्रौढांनें ॥ ४५ ॥ निर्धारिलें अनादि सुकृत । सफळ जालें
 निज हृदय । स्वरूप प्राप्तीचें अकल्पित । दैविक उदेलें ॥ ४६ ॥
 मुमुक्षुदशेचें लक्षण । साचिल्लुखाचें अयतन । याणलें सर्वांगीं चिन्ह ।
 कर्पीद्रासी ॥ ४७ ॥ पूर्ण तपस्वी निष्ठान्त । विरक्त अप्रणी हनुमंत ।
 अष्टमावें जाला उदित । विलोकिला श्रीरामें ॥ ४८ ॥ जाणोनि प्रेमळाचें
 हृदय । जाहला रघुवर सदय । तो भीमोपदेशसमय । सप्रचीत अवधारिजे
 ॥ ४९ ॥ इति श्री भीमोपदेशचर्या । श्रवणें सेविजे चित्मूर्या । प्रभा
 प्रचीतीची तूर्या । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५० ॥ प्रथम सूर्य सप्तम कळ्य ॥ ७ ॥
 श्रीराम ॥ श्रीगोविंद ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥
 राम ॥ राम ॥ राम ॥

श्री

॥ सूर्य १ कळा ८ ॥

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम निज साचिकाचें वचन । प्रगटले हनुमंतीं सनातन ।
 कारणप्रेम कळवळून । चाळिलें नयनद्वारे ॥ १ ॥ परम पवित्रता जिब्धार ।

सुंदताचें माहेरघर । भास्कर क्षेत्र प्रभाकर । निजमजीचा ॥ २ ॥ महा
 देहांतीक साधनें । नित्य नेम स्वभाव स्थितीनें । हनुमंती तोपवृत्तीनें ।
 वसती सदाचार ॥ ३ ॥ दया शांति संमति । असाधारण सत्ता संपति ।
 सामर्थ्य प्रताप विल्लाति । विद्या चातुर्य ॥ ४ ॥ अद्भुत शक्ति चमत्कार
 छीळा । होय जगदांनंद जिह्वाळ । जो मुमुक्षु दर्शनें स्वलीळा । वरिला
 समीरात्मज ॥ ५ ॥ प्रज्ञा अंजनी गर्भ निधान । सिद्ध अनुग्रहा तपो-
 धन । सद्रतीचा अवसर लक्षून । होय सप्रेमभरे ॥ ६ ॥ कळणारसें
 द्रविलें चित्त । वरी अनुतापें घडघडीत । निखळ प्रेमाची भूर्तिमंत ।
 स्वमुख उदधौ ॥ ७ ॥ निर्धूत निःसंग निहंत । निःप्रपंच निर्मल विशुद्ध
 चित्त । अकल्मश विषयविगत । निर्मल उदासीन ॥ ८ ॥ स्वरूप साक्षात्कार
 संपदा । साधन स्थिर सत्यदा । महा संकटी आश्रित पदा । न सोडी
 प्रतिज्ञाशील ॥ ९ ॥ ऐसा परम प्रतापी गंभीर । यशस्वी महा येकांग
 बीर । भव निर्वतक जिह्वा । निज विरक्तीचे ॥ १० ॥ महत्कार्य कर्ता रणशूर ।
 सर्व कर्तव्यांचा परपार । जो संकल्पविहान अभ्यंतर । होता जाला स्वभावे
 ॥ ११ ॥ जो बुद्धिमंतांचा अप्रणी । जगदांतर सूत्राची स्मरणी । सुतार्किकाचा
 चूडामणी । हृदय परिशुद्धकर्ता ॥ १२ ॥ निज अभ्यंतरी रिघोन ।
 शोधूनि पाहिलें मूळ स्फुरण । प्रति उल्लेख संस्थान । परिक्षिडे बरवें ॥ १३ ॥
 तव तें अप्रांत अगोचर । मूळ प्रवृत्तीचे जिह्वा । जगत्कारण विधाकार ।
 बीज ब्रह्मांड कोटीचें ॥ १४ ॥ जैसा कळ्यावरील बोध । लोटिला धरवेना
 संघ । पोहोनि निज जीवीं अनघ । स्थिरावळसे तेथे ॥ १५ ॥ म्हणे हे
 प्रवृत्ती निवर्ताविषा । युक्ता चाळीतां गेल्या वाया । सर्काय उपाये हे माया ।
 निरसेचिना को ॥ १६ ॥ मी येवदा प्रतापी शूर । येथें माझा न चले
 कांहीं प्रकार । ऐसे विवंचितां अभ्यंतर । कोंडळें तयाचें ॥ १७ ॥ नदी
 प्रवाह अवरोधला । तो प्रमाण टाकोनि उचंबळला । तैसा प्रेमा पवाडला ।
 सचिन्हांत वाहेरा ॥ १८ ॥ भीम भावार्थाचा गिरिवर । आनंदाश्रु चालिले
 निर्मर । श्रीराम मुख सुधाकर । नयन चकोरां लक्षिल्य ॥ १९ ॥ सद्भाव
 दृष्टी श्रीरामचरणी । प्रज्ञा चक्षु राम वदनीं । शृंगी धांदला परी ध्यानी ।

राहिला निरंतर ॥ २० ॥ म्हणे धन्य धन्य मी, आजि कृतार्थ । माझे सत्तकी
 श्रीरामसमर्थ । जरी हा बोलला तरी परमार्थ । प्रत्यक्ष जाला चि मज ॥ २१ ॥
 माझे निज आराध्य देवत । माग्ये होय, प्रत्यक्षार । मूर्त । तोपामिप्रद
 विद्यात । सेव्य शिवादिका ॥ २२ ॥ सिद्ध साधुयोगी, वृंदे । यासाठी चि
 सेविती, स्वानंदे । सकळ वरप्रद, पदारविंदे । सेविती, मुनिभुंगे ॥ २३ ॥
 वेदांत, रहस्य जिह्जार । श्रीराम ईश्वराचा ईश्वर । माझा स्वामी तो निरंतर ।
 कृपेने, बोलला ॥ २४ ॥ माझिये, मनोरथसिद्धीचा कळस । धरी
 रामपादुकारज तोप । मज कायसी चिंता प्रकाश । रत्न हातासी आळियां
 ॥ २५ ॥ माझे भाग्यसुखी प्रमावर । माझ्या पुरुषार्थाचा, चि हा अवतार ।
 माझे सत्कीर्तीचा निर्धार । प्रगटला रामरूपी ॥ २६ ॥ जरी हा न होता
 रामावतार । तरी व्यर्थ चि होता माझा संस्कार । पाहतां ब्रह्मादिकी दिवले
 ते वर । श्रीरामेविण निर्फळ ॥ २७ ॥ सत्वमे सुखे, अर्जवायी । ते सर्वार्थ
 प्रदपदवी । परं ते ईश्वरे, चि करावी । योग्यता, तियेची ॥ २८ ॥
 नानाधान्य बीजे परबडी । पेरिता फळ प्राप्तीच आवडी । परं ते, पिकतां
 सुरवाडी । सत्य ईश्वरसत्तेने ॥ २९ ॥ सूर्यप्रसन्नता वरदान । समकित्या
 रामरूप निधान । स्वानंदघन अक्षर्या धन । रघोत्तमरूपे ॥ ३० ॥ प्रवृत्तीचे
 पुरुषार्थ सकळ । जाले श्रीरामाकरितां सफल । अघटित कार्यकर्ता प्रवळ ।
 मी रूढीले रामरूपेने ॥ ३१ ॥ कपटी राक्षसाची छंदे । अपेशाची
 रमणीय सुभे । कमनीय त्रिमोहक पद्मे । जांबवंगावरोध ॥ ३२ ॥
 इतुकित्याही महासंकटी । कामोद्भव कारण त्रिपुटी । रक्षिले
 निजचरण दृष्टी । रामचंद्रप्रभूने ॥ ३३ ॥ श्रीराम सत्ता निजबळे । विभांडली
 रजनीचरकुळे । मज आठवितां चि कृतांतकाळे । चळ्ये कांपांजे ॥ ३४ ॥
 स्वामीकार्या मी धुरंधर । उदित सर्वारंभी अम्यंतर । म्यां प्रयोजनांच
 असावे तत्पर । हे चित्ताची प्रसन्नता ॥ ३५ ॥ विद्यमानी पाहतां साचार ।
 निराक्षसी कृत चराचर । विजयर्थाने रघुवीर । अभिरोचिला पटी ॥ ३६ ॥
 निष्कंटक जाले त्रिमुदन । निर्दर रामरुप्य संपूर्ण । शत्रुत्वजिती अमिधान ।
 चरलोंचि नाही ॥ ३७ ॥ श्रीरामे निजमुत्रे मजला । काय कार्यभाग

सांगावा, वहिला । यदर्थच । तोप मंदावला । जे मी अप्रयोजनीक ॥ ३८ ॥
 स्वामीप्रयोजनां वेचावा प्राण । ते चि जन्मासी आल्याचें प्रयोजन ।
 देह धरिल्याचें प्रमाण । महत् कार्ये करावी ॥ ३९ ॥ : तैसें चि माझे
 मनोरथ । सिद्धी पाविता श्रीरामसमर्थ । परंतु त्रैलोक्यासी केले
 कृतार्थ । निर्वैर समस्तां ॥ ४० ॥ शत्रुकुल निर्मूल केले । निष्कंठक
 विश्व जाळें । विजयध्वजासी उभविले । पद्मभिषेक समेसी ॥ ४१ ॥
 आतां मज येक सुचलें जिवी । जे श्रीरामाची अद्वैत पदवी । योगी मुनि
 सिद्ध स्यानुमवी । अनुभविती ते दशा ॥ ४२ ॥ द्वैत पदार्थ नाशिवंत ।
 पदार्थ अवधा स्वमजात । हरिहरादि पदें कल्पांत । पावती स्वभावे ॥ ४३ ॥
 प्रवृत्तीच्या पुरुषार्थे काहीं । मजला स्वहितसें वाटत नाही । आतां श्रीराम
 कृपेनें लवलाहीं । स्वरूपी अनुभवीजे ॥ ४४ ॥ इंद्रादि देव. संपदा ।
 क्षयाते पावोनि देती विपदा । ते अमृतहारी प्रमदा । इच्छा सदा फलहो
 करितो ॥ ४५ ॥ मष्टर न सुटे मर्नाचा । काय गौरव त्या देवप्राणाचा ।
 ऋषि तापसी प्रवृत्तीचा । सोस करितो जिवी ॥ ४६ ॥ । प्राज्ञोत्तम
 फेकळ प्रगडा । तपाचे इष्टेसी नाही सीमा । तो प्रवृत्ती काम वर्मा ।
 कुटुंबकावाडी ॥ ४७ ॥ अभिनव कर्माची गती । परमात्मा आणिला
 प्रवृत्ती । विधिकपाल ईश्वराचे हातीं । भिवेसी लाविला तेणें ॥ ४८ ॥
 परम पुरुष परात्पर । महाविष्णु जगदाधार । तयासी देहधारी संस्कार ।
 लाविला कोणें ॥ ४९ ॥ विचित्र कर्माची गती । चंद्रसूर्य नक्षत्रे फिरतां ।
 या कर्मापासुनि कवणे स्थिती । सुटिका होय न कळे ॥ ५० ॥ कर्मबंधन
 जन्मबंधन । अनिवार ते कामबंधन । दुराशा मोह अज्ञान । बंधन
 मायेच्या संकल्पें ॥ ५१ ॥ नानाचिदाचे संस्कार । तितुकेहि बंधनें चि
 अगर । एक आत्मज्ञानेविण साचार । आक्रमिले प्रवृत्तीनें ॥ ५२ ॥
 अज्ञान मयपार्शी बांधल्या । होती यातायाती जिव्यासी या । दुःखाच्या
 राशी मागुतिया । भोगितां न सरती ॥ ५३ ॥ जंवरी नाही स्वरूप
 प्राप्ति । तंवरी मोहमय महा विपत्ती । नित्य दुःखे. काय किती ।
 अनुभविजेत ॥ ५४ ॥ धुधा तृपादि माहा मारे । जठराग्नी प्रळयरूप

वावरे । त्याचे उपशांतीसी न पुरे । त्रैलोक्याचा पदार्थ ॥ ५५ ॥ या
 कारणें प्रवृत्ती । त्यागुनी सनकादिक संती । सेविली स्वरूपविश्रांति ।
 सर्वकाळ ॥ ५६ ॥ आर्पणादि महासिद्ध । नित्य समाधानी प्रसिद्ध ।
 निमग्न परमानंदी उद्धोध । अमृतपानें निवाले ॥ ५७ ॥ एवं सद्भाव
 स्थिताने । अंतर कळवळिलें विरक्तानें । प्रेम द्रवळें सद्भक्तानें । प्रत्यक्ष
 शरीरी ॥ ५८ ॥ स्वेद कंपरोमांचित । आनंदाश्रु नयनीं छोटत । स्तंभी
 भूत अचेत । दरोनें भीम बरिला ॥ ५९ ॥ चित्त निर्वाण मूर्छायुक्त ।
 अवचट आयुर्भविला सत्व तेथे । तेणें सद्गद असे कांपत । कंठावरोध
 सहजें ॥ ६० ॥ वाचा निष्फळिता वदनी । अंतःकर्णोंचे न ये चि
 वचनी । दाटलें हृदय दृष्टीसी देखोनी । सभा विस्मित जाली ॥ ६१ ॥
 मारुतीसी देखोनी श्रीराम । विस्मित जाला असे परम । तो भीम अंतर्भाव
 निरुपम । प्रगटेल पुढे ॥ ६२ ॥ इति श्री भीमोपदेश । आत्मानुभव निर्विशेष ।
 प्रबोधविल परम पुरुष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ६३ ॥ प्रथम सूर्य अष्टम
 कळ्या संपूर्ण ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥
 श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

श्री

॥ सूर्य १ कळा ९ ॥

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामसिद्ध संभवमुखें । भीमासी समीप पाचारी हरिलें । विचारी
 हृद्रत निजमुखें । कृपाईक्षणीं विलोकित ॥ १ ॥ श्रीराम अवचितानें
 हृदई । विवंचना करुनि सर्वहो । लणें आजि महत्मुख सवांसहो । परि
 विपरीत कां हनुमंती ॥ २ ॥ वसिष्ठादि महां ऋषेधर । पद्माभिषेकमुखें
 निर्भर । तैसे चि शिवादि सुरवर । अत्यंत तोपें तोपले ॥ ३ ॥ विश्व
 अम्यंतर मुखावटें । त्रैलोक्य सभेमाजि वसुडें । तितुक्तियाचें हृदय
 आनंदलें । सभास्थानीं पाहतां ॥ ४ ॥ श्रीराम वसिष्ठाकडे पाहोनां ।

भोम चिन्ह सुचविलें ईक्षणी । वसिष्ठ हणें मोक्षपाणी । तव कृपेसी पात्र
असे हा ॥ ५ ॥ अनादि प्रारब्ध जातमाया । सरली विकल्पेसी दशकाया ।
संपूर्ण सुकृताची चर्या । फळली हनुमंती ॥ ६ ॥ हे मुमुक्षुदशा गहन ।
जयासी वाणली तो पावन । कृपा करुनि सनातन । कृतार्थ करी
रुद्रासी ॥ ७ ॥ अगस्तां हणें रघोत्तमा । मारुतीच्या सुकृता नाहीं
सीमा । तुझे कृपेसी पात्र जाला प्रेमा । प्रत्यक्ष सुचवी, तो ॥ ८ ॥
इतर संकल्प नाहीं हनुमंतासी । हा जितकाम तेजोराशी । आतां संकल्प-
शून्य दशेसी । अतिशयेसीं आला असे ॥ ९ ॥ तरी कृपा करुनि
सर्वोत्तमा । रहस्य सांगोनी पूर्णकामा- । स्वरूप साक्षात्कार हनुमा । सुखी
करी कृपालुवा ॥ १० ॥ ऐसे चि ऋषेधर सकळ । हणती आत्मया तूं
कृपालु केवळ । रुद्राचे अभिष्ट पुरवीं अकळ । विंचुनी हृदया ॥ ११ ॥
ऐकोनि वसिष्ठादिकांचि उक्ती । आत्माराम सुखावला चिती । हणें मज
विपरीत स्थिती । पाहतां गमली याकडे ॥ १२ ॥ अवसरीया तोपयुक्त
असतां । कां विक्षेपिलें या हनुमंता । काय कां मजकडुनि पाहतां । कांहीं
अंतर पडिलें ॥ १३ ॥ अथवा कांहीं सीतेपासुनी । अंतर पडिलें असेल
वर्तमानां । ना तरी भविष्यार्थ भावोनी । काय हा चिंतावला ॥ १४ ॥ सीतेसी
अवलोकुनी श्रीरामें । हणें तुझा प्रेमा हनुमंतीं नेम । हा परमभक्ती निलानुक्रमें ।
सेवेसी तत्पर ॥ १५ ॥ येणें अशोकीं तुज सुखी केले । येणें तुझे शुद्धीनें
मज तोपविलें । येणें महत्कार्य सिद्धीतें नेलें । वांचविलें ममानुजासी ॥ १६ ॥
येणें राक्षससैन्य विभांडिलें । येणें लंकादुर्ग विघडिले । येणें विजयश्रीचें
अभिप्रेचिलें । स्वराज्यपट्टी मजला ॥ १७ ॥ याचे कुतोपकार उत्तीर्ण ।
होइजेत ऐसे नाहीं आन । याचे गुणकीर्तीवरून । त्रैलोक्य कुरवंडी कीजे
॥ १८ ॥ दाटलो याचिया कुतोपकारें । उत्तीर्णतेसी कांहीं च न स्मरे ।
याच्या वाःसल्यरसनिश्चरें । मी वर्धलों संपूर्ण ॥ १९ ॥ केवळ कौसल्येची
दया । ते या हनुमंतीं वसे चर्या । दशरथाची प्रीति सांगायया । उपमेसी
हा चि येक असे ॥ २० ॥ मजवरें भरताची जैसी आवडी । तैसी या
कर्पाद्रा वंस प्रौढी । याचे प्रीतीनें मज कडोविकडी । गोऊनि ठेविले

सीता हनुमंत । तत्त्वत्रयाचा क्रम इत्यंभूत । राम ब्रह्मज्ञान संप्रचीत ।
 वैदेही सहजें ॥ ३ ॥ मुख्य प्राण तो हनुमंत । जेणें वर्धविलें जीवजात ।
 चित्ताकर्तानें तें विल्यात । फळप्राप्तीसी आणिलें ॥ ४ ॥ श्रीराम सर्वांचें
 अधिष्ठान । निर्विकार निरंजन । कर्ता कार्य कारण । तेथें असेचिना
 ॥ ५ ॥ कारण ते सीता संपूर्ण । कार्यवद्द मोक्ष रूप जाण । कर्ता
 तो चि मुख्य प्राण । हे कारण त्रिपुटी ॥ ६ ॥ असो या कारणसंगें ।
 कर्ता रूढला श्रीराम निजांगें । गुरुशिष्य होउनी सानुरांगें ।
 रूढला प्रबोधी ॥ ७ ॥ श्रीराम संपूर्ण अधिष्ठान । त्या दक्षिणांकीं
 विज्ञानघन । समीरात्मज मुख्य प्राण । सत्पात्र कृपेचें ॥ ८ ॥ परम
 पुरुषाचा प्रीतिनंदन । विश्वजीवन स्वानंदघन । निजांगप्रभा संवर्धन ।
 विश्वसाक्षी स्वभावे ॥ ९ ॥ साक्षत्वारहित आत्माराम । तयाचें हृदयज्ञान परम ।
 ज्ञानकृपेचे सत्तेनें बलभाम । प्रबोधित सीता ॥ १० ॥ वामांगीं चित्ताक्ति माया ।
 प्रबोधासी वर्धविलें तिया । फळप्राप्तीसी आणुनियां । अनुभव दिधला ॥ ११ ॥
 तोय होउनी तृपा हरिली । अमृत होउनी मरणें मारिली । अन्न होउनी
 प्रतिपाळिलीं । कुळें विश्वांचीं ॥ १२ ॥ निद्रा होउनी निरूपम । निवारिला
 देहाचा विराम । सर्व संकल्पाचे काम । सिद्धीनें पुरविलें ॥ १३ ॥
 धर्मार्थकाममोक्ष । वर्धवी जगन्मातेचा कटाक्ष । सर्वोत्तम पदवी प्रत्यक्ष ।
 निजबल्लभासी निवेदिली ॥ १४ ॥ श्रीराम सीतेचेनि होय बोलिका । चालो
 सिकविला सीतेनें चि निका । सर्वस्वें त्या रविकुलटिळका । रूढासी आणिलें
 प्रियेनें ॥ १५ ॥ अभिनव रूढली वैदेही । श्रीरामासी सच्चिदानंद देही ।
 करुनि वामांकीं लवलाही । आरूढली मुखें ॥ १६ ॥ जेणें ब्रह्मांड निर्मिलें ।
 तेणें चि येक सग्न निर्माण केलें । पिंड ब्रह्मांड ठेविलें । नामाचें लक्षण
 ॥ १७ ॥ येक पुरुषक्रमें करुनि रूढले । येक प्रकृतीक्षेत्रें प्रतिष्ठिले ।
 उभयामाजि प्रवर्तले । कारणकार्यकर्तृत्वे ॥ १८ ॥ कारण तें पुरुष
 शरीरी । कार्य कर्तृत्व प्रभृतांमाझारीं । त्यास्तव प्रण्यगात्मा मदनारी ।
 प्रकृतिजन्य स्वभावे ॥ १९ ॥ साच चित्ताक्तिने चिदंबर । सुधामय यमुमती
 साचार । सच्चिदानंद कंद अंकूर । स्वभावे अकुरले ॥ २० ॥ ते जाणिजे

महविष्णुमहेश्वर । आदि शक्ति संभव अगोचर । विलोकुनी तियेसी परात्पर ।
 आत्माराम बोलत ॥ २१ ॥ म्हणे हा मुख्यः प्राण सर्वोत्तम । यासी-
 उपदेशी सीते परब्रम्ह । जेथे अद्वैत श्रुतिसंगम । सामावले सुखें ॥ २२ ॥
 प्रियेसी संवोधउनी मधुरोत्तरें । हनुमंताकडे पाहिलें । श्रीरघुवीरें ।
 तव रुद्र उठोनियां चमत्कारें । अभिवंदिलें श्रीरामासी ॥ २३ ॥ सप्रेम,
 जनकजावळभें । हनुमंतासी आवळफिळें बालभें । स्वरूपप्रद . सत्यवामें ।
 जडला भीम श्रीरामपर्दी ॥ २४ ॥ पद धरूनियां निज हृदयां । सच्चित्सुखात्मा
 आणि वैदेही । निज दृष्टीसी विलोकुनी सर्वहो । मनोरथसिद्धि पावतसे
 ॥ २५ ॥ हनुमंताचा उपदेशक्रम । श्रीरामसभेसी तोर परम । विश्रांतीचा
 अवसर सप्रेम । आनंद प्रवर्तवी सकळ ॥ २६ ॥ स्वरूप उपदेश स्थिती ।
 बोधी प्रवीण चित्शक्ति । जेवि सुगरणीहस्ती । होती पदार्थ परबडीचे
 ॥ २७ ॥ स्वयंपाक जालिया उत्तम । भोक्ते पाहिजेत समर्थ परम । तरी
 त्या परबडी निरूपम । प्रचीतीसी येती ॥ २८ ॥ ना तरी केलें तितुकें
 व्यर्थ । उदंड बोधिला परमार्थ । निष्ठावंतापिण कृतार्थ । सार्धकासी न
 येती ॥ २९ ॥ सीतेची प्रवोध पदवी । विज्ञानप्रद सिद्ध अनुभवी ।
 त्रैलोक्य आत्मा प्रगटवी । प्रशंसूनि सीतेतें ॥ ३० ॥ आत्मारामाची प्रिया
 सीता । केवळ स्वरूपदशा चि तावता । आत्मसाक्षात्कारें वस्तुता ।
 बोधीतसे कर्पीतें ॥ ३१ ॥ तव श्रीरामाकडे पाहोनी । बोलता जाला
 अगस्तिमुनि । भविष्योत्तर ऋषीची वाणी । ऐसी च पूर्वी वदली ॥ ३२ ॥
 सीता राम हनुमंत । येक हृदय सदोदित । उपदेश क्रमसंकेत । अद्वैत
 रामायणी ॥ ३३ ॥ तो प्रसंग आजि डोळ्यां देखिला । माझ्या भाग्याचा
 दिवस पाहिला । आजि अमृताचा वर्षाव जाला । वर्तला परमानंद ॥ ३४ ॥
 सीता तत्व चित्रकाशक । जेवि सूर्य विंवीची कळी सम्यक ।
 स्वयंभू विंव निष्कळंक । आत्मसूर्य श्रीरामा ॥ ३५ ॥ हे चिदानंद
 गरिमा चित्शक्ति । बोळळी चतुर्विध पुरुषार्थ स्थिती । अक्षय संपदा
 विख्याति । भुवन भरणदशा ॥ ३६ ॥ परम रसाळ अगस्तिभाषण ।
 तोपला सर्वात्मा सुखैकधन । तटस्त जाले सभेचे जन । आदिशक्तीच्या

स्तत्रे ॥ ३७ ॥ अमृत संदोह भागीरथी । अगस्तिप्रोक्त सीतास्तुति ।
 अनुभय गिरिहृदय सन्मती । चाटिल्य प्रवाहे ॥ ३८ ॥ अद्वैत महा
 पर्वणी । मिळाले सिद्ध ऋषिमुनि । गंगाधरसह शर्वाणी । ब्रह्मार्णिसह ब्रह्मा
 ॥ ३९ ॥ अमरेंद्र आणि इंद्राणी । सीतास्तवनें राम आख्यानी । मज्जती
 स्थानंदजीवनी । मननयुक्त सक्ळ ॥ ४० ॥ सनक सनंद सनत्कुमार ।
 नवसिद्धादि कपिल मुनेधर । विज्ञानघन जिह्वार । मज्जती मुखें ॥ ४१ ॥
 दिगंबर ब्रह्मानंदघन । श्रीरामचरित्र अनुसंधान । मननें करुनियां स्नान ।
 वैसद्य समाधिस्त सभेसी ॥ ४२ ॥ श्रीरामसंभव संजीवनी । जयघोष
 मुखें मुख श्रवणी । सर्वोप धावण मननी । पवाडतो मुक्तात ॥ ४३ ॥
 त्रैलोक्यीचे भाविक जन । अर्थावगाहनें जाले पावन । जय जय रामघोष
 गर्जोन । ययानुसंधानी वसे ॥ ४४ ॥ प्रचीतीच्या तत्त्वदर्शनी । समा
 अवधी समाधिस्त श्रवणी । आत्मसाक्षात्कार भरणी । भरतसे मुनि मुखें
 ॥ ४५ ॥ विघ्नमुखी तारक उच्चार । तेणें शब्द दाटलें चिदंबर । ब्रह्म
 सायोग्यता अवसर । प्रत्यक्षतेसी आला ॥ ४६ ॥ अपरोक्ष होतसे विवर ।
 भेदोनियां निज ओंकार । स्वरूप साक्षात्कारी धर । घोष मिळाला ब्रह्मों
 ॥ ४७ ॥ ज्योतिर्मय आनंदघन । जयघोष जाला तो मुर्लीन । पुढें
 अगस्तिमुखीचें संभाषण । अवधारिजे श्रोती ॥ ४८ ॥ इति श्री मीमोपदेश ।
 ब्रह्मानुभव क्रमविशेष । सक्ळ श्रुतीचा सारांश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४९ ॥
 प्रथम सूर्य दशम कळ्य संपूर्ण ॥ १० ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य १ कळा ११

॥ श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीरामा स्थानंद-वर्धनीसी । निजांग दीक्षा तुझी ऐसी । अमृतोद्भव
 विद्यातीर्ती । विदुषातिक्ता गुरु तूं ॥ १ ॥ सक्ळ सारांशाचें तात्पर्य ।

ब्रह्मानंदाचर्या आश्चर्य । ब्रह्मसाक्षात्कार्यसूर्य । वंश उद्धरणा ॥ २ ॥ ऐसी
 अगस्तीमुखींचों संबोधने । प्रचीतींचों प्रखर वचने । अचिल हृदय प्रकाश-
 माने । चिद्रत्ने चि ते ॥ ३ ॥ अनुहात शब्दे गाजे नर्म । तेवि अगस्तीमुखींचे
 शब्द स्वयंभ । रामसमा ते अक्षोभ । प्रासित निःशब्दाते ॥ ४ ॥
 अनादि चित्कळा घनवटे । प्रभेत विज्ञानरवि प्रगटे । ब्रह्मप्राप्तीचा बोध
 उद्घाटे । प्रसवतसे वरिवरी ॥ ५ ॥ त्या निःशब्दे रुढली परा । प्रचीत
 समेच्या अम्यंतरा । ब्रह्मसमाधी त्या अवसरा । घेउनि गेली ॥ ६ ॥
 वसिष्ठ श्रुति तो ब्रह्मवेत्ता । वेधी सावधान तत्त्वता । सुखावरोध नसे
 चित्ता । अमळ यस्तरूप तो ७ ॥ बोधामृत रसायन । अखंड
 करीतसे पान । परी त्या उन्मादे अनुसंधान । न पालटे कदा ॥ ८ ॥
 मंडा सुखाची निजमस्ती । ब्रह्मानंदघन महस्ती । अखंड उन्माद निर्वेध
 स्थिती । परि तो सावधान ॥ ९ ॥ अखंडैकरस सुखें घोंटित । उन्मनीपर
 निमग्न चित । प्रवृत्तिमुळीहुनि विवर्जित । आत्मरूपचर्या ॥ १० ॥
 जगस्तीसी ह्मणे वसिष्ठ भगवान । ब्रह्मवेत्ता सानंदघन । विज्ञान कृशान-
 नयन । दक्षिणें ब्रह्मक्ष तूं ॥ ११ ॥ तरी श्रीशंकराचें निजहृदय । तुवां
 अनुभविलें सद्बोदय । त्या स्वप्रकाशचर्येची निरामय । दशा प्रगट करीं
 ॥ १२ ॥ शंभूचें स्वयंभ अम्यंतर । अगस्ति होउनी निरंतर । आत्म-
 स्वयंभू सुता प्रतिउत्तर । देता होय चमत्कारें ॥ १३ ॥ ब्रह्मबोध
 विधिनंदन । अनुभवकंद स्वसुखवर्धन । श्रीराम होउनी सनातन ।
 अवधारितसे ॥ १४ ॥ अगस्ति म्हणे स्वबोधस्थिती । तूं ब्रह्मस्वरूप
 महामती । ब्रह्मदेव तुजप्रती । जे तत्व सांगितलें ॥ १५ ॥ त्या निज-
 तत्वास्तव तत्वता । चालिला उपदेश पाहतां । आत्मप्राप्तीस्तव संवेगता ।
 झड घालिती सर्व ॥ १६ ॥ आत्मतोषप्राप्तीविना । कोण्हासी कोण्ही च
 विचारोना । त्यास्तव हे ज्ञानसेभावना । मुळीहुनी चालिली ॥ १७ ॥
 सकळ विषेपरीस थोर । ब्रह्मविद्या चि जाण साचार । नाना दुःप्रवृत्ति
 संसार । ब्रह्मज्ञाने निरसे ॥ १८ ॥ ब्रह्मज्ञाने ब्रह्मप्राप्ती । ब्रह्मज्ञाने भव-
 निवृत्ती । ब्रह्मज्ञानेविण कल्पांती । संसार सरेना ॥ १९ ॥ त्या ब्रह्मज्ञानाचें

निजमूळ । आत्माधिष्ठान विष्णु केवळ । त्या विष्णूचें हृदय प्रांजळ ।
 बोधविधि तव पिता ॥ २० ॥ बोधविधि हृदय सहज । होसी तूं अनुभवी
 योगीराज । तुझे दीक्षेचें निज तेज । प्रगट रघोत्तमी ॥ २१ ॥ ब्रह्मदेवाची
 अंतरस्थिती । भविष्योत्तरे विघ्नविट्पाति । रामायणप्रसंगे यात्मिकाप्रती ।
 प्रबोधिळें विधीनें ॥ २२ ॥ समतापिनी अगोचर । तत्त्वानुक्रम वेदसार ।
 जें आदि शेषासी साचार । शिवें प्रबोधिळें ॥ २३ ॥ तो पातंजली
 भगवान् । शब्दसृष्टीचा होय सुभान् । शब्दसंभव अनुसंधान । सूत्र
 विलयार्तनें ॥ २४ ॥ षट्साखांचीं नाना प्रमये । विविध काव्यरचना
 अन्यये । प्रौढांसी आटीं निजहृदये । स्वभाव आत्मसत्तेनें ॥ २५ ॥
 त्या निजभाव विधी त्या प्रती । हंसरूपें मुख्य अंतरस्थिती । प्रबोधिळें
 तें चि विघ्नविलयाति । ज्ञानसत्त संभवे ॥ २६ ॥ चतुःश्लोकी ते
 भागवत । देवश्रृंगानें अखंडित । अनुभव मुखें अप्रांत । घेतलें
 मुख कर्तनी ॥ २७ ॥ नारद व्यास अनुग्रहित । व्यासे पुराणीं
 विस्तारिल्या । परंपरा सृष्टीसी चालिल्या । इतिहास श्रुते ॥ २८ ॥ परिपाठ
 आणि प्रचिती । भविष्य आणि वर्तती स्थिती । होतसे जितुके प्रवृत्ती ।
 जयासी प्रांजळ ॥ २९ ॥ करपद्मांचें मुक्ताफळ । सूर्यतेजे दिसे झळझळ ।
 तें चक्षूचें वैभव केवळ । तेवि प्रांजळ व्यासमती ॥ ३० ॥ पाटीसी
 असल्या डोळे । मग पाठीमागे केवि कळे । पाटीचें न दिसे खलीळे ।
 विज्ञान तेज तें ॥ ३१ ॥ निखिल सूर्यविंवासी । पाठोपाठ्याचीं सामा
 कायसी । अखिल प्रकाशाची रासी । तेवि आत्मविद ॥ ३२ ॥ निजांग
 ते निर्मळ ज्ञान । तयासी डोळ्यां लक्षिजे कवण स्थान । या चि दृष्टीनें सज्ञान ।
 डोळस स्वरूपी ॥ ३३ ॥ सज्जन दृष्टी ते चित्प्रकाश । अद्वैत सृष्टीचे
 कळस । समाधि शय्या रहिवास । स्वानंदसदनीं ॥ ३४ ॥ विगतमतिरत उन्मनी ।
 आपपर न संभवे ईक्षणी । स्वानंदधन सिंहासनीं । आरुढदशा ॥ ३५ ॥
 ऐसे योगी ब्रह्मविद अपार । त्यांचा नृपचक्र रघुवीर । तो तुझा होय
 अनुचर । परम निष्ठेनें ॥ ३६ ॥ तुझ्या उपदेशांचि साचार । विधांतीसी
 आद्य निरंतर । सकळ्यांसी सुखकर्ता ईश्वर । जयासी घ्यातसे ॥ ३७ ॥

शंकरं मज जें उपदेशिलें । तें रामतत्व वेदां प्रतिष्ठिलें । त्या श्रीरामासी
तुवां अनुग्रहिलें । येवढा प्रतिष्ठावंत तूं ॥ ३८ ॥ सशिष्याचा मस्तकमणी ।
होऊनि वतें तुझ्या वचनां । वसिष्ठ सत्कीर्तनें जनीं । आख्यात जाले
॥ ३९ ॥ तुज व कळे तें काय आहे । आनंद सिंहासनीं प्रत्यय पाहे ।
सर्वोत्तम दीक्षाप्रद हे । पदवी तुझेनि प्रसिद्ध ॥ ४० ॥ सगुणज्ञान
क्रमान्वये । निर्गुणतत्व रामस्वये । प्रचीर्तनें अभ्यंतर प्रगय । लांबावळें
भक्तीसी ॥ ४१ ॥ आनंदविग्रही रघुराज । स्वरूप साक्षात्कारी महातेज ।
जयाच्या ईक्षणे चि महांकाज । सिद्धीतें पावे विधी ॥ ४२ ॥ आपुला
अनुभव आपण । ध्यावया धरिला प्राण । सकळांसी धावया दर्शन ।
उत्तमोत्तम रूपासी आला ॥ ४३ ॥ विश्व अपेक्षित ऐकावया । प्रतिष्ठिलें
श्रेष्ठद्वया । सकळांसी वर द्यावया । आला वचन क्रमासी ॥ ४४ ॥
निजहृदय सनातन । विश्रांति बोधावया स्वानंदघन । धरिलें श्रीमुख
सुप्रसन्न । आल्हादकर चंद्रा ऐसें ॥ ४५ ॥ विज्ञानघन दाशरथी ।
पतितपावन महामूर्ति । तुझा अनुग्रहीत होऊनि प्रीति । अनुसरें सर्वल्लें
॥ ४६ ॥ ससुखकंद रघुनंदन । अविबोध भवकंदन । सुनिवृंद
सिद्धाभिर्वंदन । करिती तया ॥ ४७ ॥ हा स्वानंदसृष्टीचा पाळक ।
हा सर्व क्षत्रियांचा सूत्रचाळक । हा कारणसृष्टीचा वाळक । प्रसवता
होये ॥ ४८ ॥ याची चित्वाक्ति अभिनव । हृदयासी बोधी नवनव ।
नवरस सिद्धि अभिनव । जगत्कारण स्थिती ॥ ४९ ॥ सूर्ये चि श्रीराम
तियेचेनि । आत्मप्रसिद्धीसी आला जनीं । महां बळिष्ठ शक्तीचेनि ।
धनुर्विद्या योरोत्तम ॥ ५० ॥ पंच तत्वाचीं सारवाजे । अंकुरलीं विश्वबीज
सहजे । अनंत विग्रह सतेजे । रूपासी आला ॥ ५१ ॥ द्रष्टा साक्षी
सर्वकर्ता । अघटार चर्चेचा होय अर्ता । परेडूनि त्या पर्ता । अनुभव
चिदात्मीचा ॥ ५२ ॥ विश्वबुद्धिं विनी रामप्रिया । विश्वसंभव परिपाळण
दया । विश्वसंवर्धन चैतन्य काया । कळवळा जियेचा ॥ ५३ ॥
विविध नामरूप रूढवी । सकळांसी परतत्व पदवी । विश्वाभिराम मुखीं
जडवी । अक्षय स्वरूपें ॥ ५४ ॥ परवीच्या निजस्नेहें । कृपेनें ब्रह्मा-

शिवांसी पाहे । सर्व सत्तेची सत्ता सीता हे । तत्त्वार्थ उपदेशिती ॥ ५५ ॥
 या सीतेचेनि प्रसंगें । रुढळा जणीं श्रीराम सन्मार्गे । दुष्टदमनचर्चा
 शक्तीयोगें । सात्विक परिपाळण ॥ ५६ ॥ व्यापक व्याप्य न होनी ।
 राम व्यापक जाळा जनी । हे विज्ञान शक्तिचरणी । अद्भुतदशा ॥ ५७ ॥
 राम पुरातन नित्य नवा । राम सर्व जीवांचा विस्वावा । राम सीतेचेनि जीव-
 शिवा । आनंदविता होये ॥ ५८ ॥ गगन सवळ्यंसी व्यापी । राम
 गगनासी आढोपी । सत्य सीता चित्संस्पर्शा । इतुके करितसे ॥ ५९ ॥
 ज्ञानाचा हि न साहे संग । ऐसा परम उदासीन निःसंग । हा हि सीतेचा
 चि प्रसंग । श्रीरामी कांहीं न घडे ॥ ६० ॥ सकळ हृदय ते चित्त्वळ्य ।
 तियेचे पोटीं तत्वजिह्वाळ्य । जगत्संभव ते अवलीळ्य । महा शक्ति
 सीता ॥ ६१ ॥ चित्शक्तीच्या अंतरें । फौसल्या होती सहस्रवरी । जीव
 दशरथ शरीरें । तैसे चि अवतार कम ॥ ६२ ॥ उद्धार सृष्टीचा
 भाग्योदय । तैसा चि रघोत्तम अवतार होये । टावण्यासी कुर्वाळी जे
 विस्मये । धरी मनोहर चर्चा ॥ ६३ ॥ वंशपरंपरा राघवे । गौरवीत
 आणिल्या निरावेव । हें परमशक्तीचें वैभव । जाणिजे वसिष्ठा ॥ ६४ ॥
 श्रीराम निःसंग येकायेकी । यातें कवण पा अवलोकी । होती मूळमाया
 जानकी । इचेनि आझी देखिल्या ॥ ६५ ॥ हें सीतेचें जाणोनि अंतर ।
 तोपतसे जीवीं रघुवीर । व्यास्तत्र हनुमंतासी साचार । बोधवी सीतेच्या
 मुखें ॥ ६६ ॥ ते आदिशक्तीची विल्याति । अवधारिजे पुढें श्रोती ।
 अंगस्तीवाक्य प्रमय स्थिती । संतीं परिसिजे ॥ ६७ ॥ इति श्रीभीमोपदेश ।
 सीताराम तत्वप्रकाश । उपक्रमव्यनितार्थ तोत्र । हाणे मेहु अनंत ॥ ६८ ॥
 प्रथम सूर्य येकादश कळा संपूर्ण ॥

श्री

सूर्य १ कळ्या १२

॥ श्रीरघुनंदनाय नमः ॥

श्रीरामसीता अम्यतर । निराश्रयतत्व साचार । राम सनातन ।
निर्विकार । अनुभवी सीता ॥ १ ॥ उपक्रम उपसंहार स्थिती । सीतेची
घडमोडी महाप्रवृत्ती । राम शश्वत आर्वाती । जैसा तैसा चि असे ॥ २ ॥
जाति वर्ण विकार नसे । आश्रमधर्म कांहीं च न दिसे । सीतामहणी होउनी
विश्वास । गृहस्थ केले श्रीरामासी ॥ ३ ॥ दीपढोळां रूप होउनी । जाली
पदार्थासी विलोकुनी । राम-सीता या अनुसंधानी । विश्व भरिले ॥ ४ ॥
विज्ञान ते वसिष्ठावधान । प्रचीती अगस्ती अनुसंधान । उभयाचें हृदय
अवधान । उभयांनी प्रकाशिले ॥ ५ ॥ अवधान आणि अनुसंधान ।
देखिलीच नाही सनातन । ते रामतत्व गहन । जाण सं वसिष्ठ ॥ ६ ॥
सीता अनुभवे श्रीराम । रामानुभवे सीतामिराम । उभय प्रचीतीने परम ।
प्राप्ति सर्वत्र ॥ ७ ॥ आराम पावले योगेश्वर । निजांगरमणें उन्मनीपर ।
रामशन्दार्थ परात्पर । परम विश्रांति ॥ ८ ॥ रकार अग्निवर्ण दुर्धर ।
मकार माया अंधकार । मकारासी निरसुनी तो रकार । प्रकाशला स्वरूपे
॥ ९ ॥ रामशब्दाच्या उच्चारें । पापें निवारिलीं दुष्करें । कपाट होउनी
स्था मकारें । येऊं ने दितां वारिलीं ॥ १० ॥ रघु श्रीढायां धातु हे । याचि
अर्थे स्वरूपां सुखें राहें । स्वरूपानुभव दशा हे । रमयिती कळ्य ॥ ११ ॥
नित्यानंद संवर्धनी । ते धातु चि विदेहनंदिनी । जगदानंदकरणी । आत्म-
योगचर्या ॥ १२ ॥ रामसंबोधन तत्त्वार्थ । हृदयार्थवी परमार्थ । सुखकर
होय सर्वार्थ । प्रकाश भातु ॥ १३ ॥ त्रिखिळ सुराचें अयतन । परा
अर्जित अक्षयीधन । अनुभव स्थितीचें सदन । अभिधान रामाचें ॥ १४ ॥
अवचट वाचेसी येतां राम । सरिसाचि हृदयी भरे विभ्राम । निष्कामबोधें
निरूपम । दर्शेसी प्रगटे ॥ १५ ॥ रामस्थानंद शर्करा । रसना होउनी
गोडो दे अंतरा । राम मधुरमृत मधुर । मधुर करीतसे ॥ १६ ॥ सकळां

सुखकर शंकर । त्या शंकरासी सुख देत अपार । रामाचा धेऊनि अभयंकर ।
 किंकरदीक्षेनें वर्ते ॥ १७ ॥ राममात्रा रसायन । करी भयरोग उपशमन ।
 रामनामामृतपान । करितां अमर होइजे ॥ १८ ॥ साच चि या दोहों
 अक्षरीं । वाचविलीं अमृतें या लोकोत्तरीं । रामसंजीवनी निर्झरीं । महा
 सिद्ध संरक्षिले ॥ १९ ॥ श्रीरामशब्दीं चमत्कार । तारक ब्रह्मी जगदोत्धार ।
 चित्शक्तियोगें साचार । फळप्रद होय ॥ २० ॥ स्वानंदधन जालियां वृष्टी ।
 पेरिलीयाविणें प्रज्ञा सृष्टी । सफळ गुरुकृपादृष्टी । सीताराम प्राप्तीसी होये
 ॥ २१ ॥ लावण्यसिंधु सोमसुंदर । सीतावदनाब्ज दिवाकर । तो सीतामुखचंद्रां
 चकोर । अपेक्षित अमृता ॥ २२ ॥ श्रीराम परतत्व निरंजन । सीता
 विज्ञानतत्व सुखधन । साच चि सीतेचेनि विमोचन । जालें सुरवरांसी ॥ २३ ॥
 सीता सत्तात्मक सर्वसृष्टी । देव दानव मानव कोटी । व्यक्ति विस्तारें
 परिपाटीं । संपूर्ण सीता ॥ २४ ॥ सीता विश्वमूर्खीं असतां । विश्वकारण
 होय अहंता । स्वानंदजळीं अहंमलिनता । झयगंधवती होये ॥ २५ ॥
 भव औषधीयोगें निजजीवन । त्रिगुण मधुरामृती क्षण । तेंचि द्विधा
 होउनी पङ्गुण । क्रमें पङ्गुसासी ये ॥ २६ ॥ गुणसाम्येंत गुणक्षोभ ।
 दाखविते सत्ता अक्षोभ । त्या गुणक्षोभापासुनी प्रलोभ । जाला
 विश्वाकारें ॥ २७ ॥ ब्रम्हाश्रित तो नित्यानंद । परमात्मा विज्ञानकंद ।
 हे सीतेची च सत्ता विद्रुद । वैध होय सर्वत्रां ॥ २८ ॥ अहं ब्रम्हास्मि
 अनुसंधान । अर्धमात्राश्रित तत्वज्ञान । अनुभउनी सुखनिदान । सहज
 वृत्तीसी आलें ॥ २९ ॥ जाला अविद्येचा संसर्ग । पंचतन्मात्रा उत्पत्ति
 स्थिति सर्ग । महत्तत्व उद्धती विसर्ग । नाना साक्षत्वे ॥ ३० ॥ विश्वकारण
 म्हणावें तया । विश्वोद्भव तेशुनियां । महदाहंकार अहंकारत्रया । नित्य
 संमर्वातसे ॥ ३१ ॥ त्रिगुणाची रूपें संपूर्ण । जालीं विश्वायतन सज्ञान ।
 सर्वसाक्षी ज्ञानाज्ञान । प्रकाशले तेथें ॥ ३२ ॥ निज द्रष्टव्याचे नयनीं ।
 विश्वलोचन कळ्य देखणी । विश्वश्रवण अवधानी । विश्वरूप सत्ता ॥ ३३ ॥
 प्रकृतीपासून अव्याकृत । महाकारणी कारण होत । हिरण्यगर्भी अकल्पित ।
 वासनात्मक जालें ॥ ३४ ॥ तें समूर्खी अपंचाकृत । पंचतत्वप्रवेशें संमिश्रित ।

संभवलें सवळ पंचीकृत । सत्ता ईश्वर दखेने ॥ ३५ ॥ पंचीकृत ब्रम्हांड-
कोटी । अविद्या कुर्वंटीचे पोटी । नाना विस्ताराच्या सृष्टी । गणना होय
॥ ३६ ॥ अविद्या वासना विस्तार । उक्ष चौऱ्यांसी संस्कार । खाणीवाणी
मूळसंसार । प्रमाणासी नये ॥ ३७ ॥ वर्तत असतां निरहंकृती । वसिष्ठा
तुझे चि कुळीं तो लंकापति । अहंकृतीनें त्रिजगती । आक्रमिलें तेणें ॥ ३८ ॥
कामादि दुष्ट परिवारे । अज्ञानसिंधु परिषपती सारे । कपटमुळीं त्रिकुट-
प्राकारें । बळावळा दुर्जय ॥ ३९ ॥ तयासी निरहंकृती । आणावया महा-
सती । हे मूळमाया चित्तात्मी । मूळींहीनि आली ॥ ४० ॥ सात्विक देवत्रय
सृष्टी । पावन करुनि निजदृष्टी । तत्व महीतळ्यसी आनंददृष्टी । करोत
आली ते ॥ ४१ ॥ देखिले देव महा संकर्षी । तेणे क्षोभली लावण्यपेटी ।
विंशतिकार योग त्रिकुटी । पाहोनि आली मैथुळे ॥ ४२ ॥ नरोत्तम महा
धीर रूप । शामशरीरें सत्यसंकल्प । सत्य करुनियां आपेआप । प्रगटली
मूळमाया ॥ ४३ ॥ याचि परीं विती वेळा सृष्टी । प्रगटल्या अवतारकोटी ।
देवासी अहंकृतीनें कष्टी । करितां दानवी प्रगटे ॥ ४४ ॥ दानबहस्ती
ते निर्भव । गर्वहित धारी सूर्य देव । ऐसें तिपेचें अभिनव । कर्तव्य
पाहतां ॥ ४५ ॥ नाट्येपतां देवदानवासी । मानवाहातीं शिक्षी
व्यासी । परंतु कोणाच्या अमिमानासी । उरें नेदी सीता ॥ ४६ ॥
ऐसी हे जगदाच महादेवी । पार्वतीसह ईश्वर तियेते सेवी । वसिष्ठा
वेदादि महा कवि । सविती सर्वदा सांतेते ॥ ४७ ॥ धर्ते जें जें
श्रीराम पवित्र । ते ते सांतेचेनि जाले चरित्र । सांता सतेविण तृणमात्र ।
ते ही संभवेना ॥ ४८ ॥ विद्यामुमुर्तागर्भ सांता । अवतारास प्रस्थान
तयता । जेवि सेनासंपत्ति प्रवर्तनां । पाटी प्रभूसी आणी ॥ ४९ ॥
विष्णूचे द्वातांचे मुदरान । सुष्टेज शिष्यक्रम विजेंसी जाण । करावया
राक्षसकंदन । तेवि सांता सनेज ये ॥ ५० ॥ पंचाक्षरीया पामुनी सर्वज्ञ ।
मंत्रशक्ती निघोनी सनेज । उपशमाते पावयें सहज । भूतबाधेसी त्या
॥ ५१ ॥ परीं सद्गुरुमूर्तोची प्रणविद्या । निरुपानया समूळ अविद्या । तेवि
दानभंजन आया । पामूनि प्रगटली हे ॥ ५२ ॥ परस्पर सांता ऐसी ।

आत्मयापासुनि ये स्थितीसी । विघविपत्ति निवृत्तीसी । चिक्कळ लक्ष्मी
 ॥ ५३ ॥ अमृतसंगव विवकळ्य । योग ऐश्वर्याची लांछा । सच्चिसुखवर्धन
 वेळ । केवळ गुरुकृपेची ॥ ५४ ॥ ब्रह्मात्मविधा संभवश्रेष्ठा । सीतेचेनि
 आत्मारामप्रतिष्ठा । ते सविस्तार अवधारं वसिष्ठा । सीता चरित्र सुंदर
 ॥ ५५ ॥ अगस्ती मुरांची वचने । विश्रान्तिरूप अवलोकने । घावे
 अवधान मज कारणे । सिद्ध साधुसज्जनी ॥ ५६ ॥ हा भोमोपदेश साचार ।
 कर्ता चिद्रविंशऊधार । द्वादशादित्य विस्तार । अनंतकळ्य स्वरूपे ॥ ५७ ॥
 प्रमाणासी नये ते प्रमय । द्वादश सूर्य संवेत बोलिले स्वये । येकेक सूर्या
 निरोपण विस्मये । संख्या द्वादश कळ्या ॥ ५८ ॥ हे चि सविस्तर
 प्रमान्यये । अवधान देवनी सदोदय । श्रवण काजे ग्रंथ हृदय । होऊनि या
 ॥ ५९ ॥ इति श्री भोमोपदेश । आदिशक्तिस्तवन विशेष । प्रथम सूर्य
 चिप्रकाश । शृणु मेरु अनंत ॥ ६० ॥ प्रथम सूर्य द्वादश कळ्य संपूर्ण
 ॥ १२ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीरामस्मर्य ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य २ कळ्या १

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीरामस्मर्य जगदांतरा । सत्तासंगन विधेश्वरा । सर्वांघ्य सर्वश्रेष्ठा
 वीरा । महाबाहो प्रसिद्धा ॥ १ ॥ विशाल हृदया रणवीरा । महा
 गांभीर्य गुणागरा । रमणीयरूप मनोहरा । नवनागरा रूपश्रेष्ठा ॥ २ ॥
 तुह्नी औदार्यता आणि दया । लोकसंवर्धन केवळ माया । ते हे चिश्चि
 रघुराया । सीतारूपे प्रगटली ॥ ३ ॥ शरीरें जैसे प्राणाचें । बळ अधिक्य
 ज्ञानी सत्तेचें । ज्ञान निर्विकार त्रैलोक्याचें । पारपत्य वरी सत्ता ॥ ४ ॥
 ब्रह्मानुभव ज्ञानघन । तूं निर्विकार निरजन । परतन्व स्वभावें पूर्ण । परब्रह्म
 निजगें ॥ ५ ॥ अज्ञान शक्ती पासुनी । प्रकळली अविद्या जनी । देहधारक
 ते प्राणी । त्रिगुणें वर्तता ॥ ६ ॥ रजोगुणें प्रवृत्तीसोस । तमोगुणें क्रिया

तामस । तमरजाचा निजध्यास । अधोगती जीवासी ॥ ७ ॥ प्रवळलीयां
सत्त्व आंगी । निचळे परतत्त्व अंतरंगी । सत्त्वविशुद्धावांचुनी जगी ।
सार्धकता नव्हे ॥ ८ ॥ रज प्रतिष्ठा ब्रह्मदेव । भ्रातिसोस भवसंभव ।
तमाधिपत्य महादेव । विश्वहंता विभु ॥ ९ ॥ येक प्रवृत्तीत वाढवी ।
येक प्रवृत्तीत बुडवी । उभय देव पदवी । येवं प्रकारें ॥ १० ॥ परंतु
उभयता देवी । मुमुक्षता संभव जीवी । होम ऐसी मृत्यु पदवी ।
दुःखातिशये ॥ ११ ॥ हा तामसाचा उपकार । मृत्युरूप दावी निर्धार ।
राजसीं जन्मसंस्कार । पुनरावृत्ती ॥ १२ ॥ जन्ममृत्यूचें संकट । निरसी
तो सत्त्वश्रेष्ठ । उत्कट ज्ञानें होय प्रगट । सहृदु जगाचा ॥ १३ ॥ तो तं
विष्णु सर्वोत्तमा । तुझे चित्तास्त्रीची गरिमा । अवधारीं आत्मपारामा ।
प्रचीतीयोगें ॥ १४ ॥ तुजप्रती काय सांगणें । सूर्यासी दर्पण देणें । चक्षूसी
उपचक्षुणें । दृष्टीसी देइजे ॥ १५ ॥ लावण्यासी भोगणारें । उपचारिजे
शृंगारें । तारण्यासी मनोहरें । रूपें गौरविजे ॥ १६ ॥ ब्रह्मानुभवासी जावें ।
केवि श्रारामा तोपवावें । परात्परासी स्तवावें । मुक्कियानें केयीं ॥ १७ ॥
जगदोद्धर रमेशा । प्रबोधपर विशेषा । होय आत्मप्राप्ती तोपा । तुझा
अमतार ॥ १८ ॥ रामसांता उभयता । प्रगट होऊनि सत्ता । केळी
जगी कृतार्थता । ध्यर्या पावन ॥ १९ ॥ जगदानंद पितरें । वंशपरंपरा
विस्तारें । संपूर्ण या विश्वाकारें । विस्तारली तुझी ॥ २० ॥ प्रकृति
पुरुष अनादि । द्वंद्व घाटितसे प्रमादी । त्या द्वंद्व निवृत्तांसी निखंदी ।
दे तुमची दशा ॥ २१ ॥ पुरुषाचें हृदय निर्भळ । निर्दोष निःसंग
येवळ । उदास पूर्ण अंतराल । भरीव मुखें ॥ २२ ॥ त्या केवळ्याची
पदवी । नित्य संतीं अनुभवी । तिथेचेनि तो गोसावी । सर्वाप्यक्ष ॥ २३ ॥
ब्रह्मादिक सुरवर । योगी ऋषि महा धोर । सिद्ध साधक अपार । कुमर
प्रतिष्ठिते ॥ २४ ॥ व्यर्त्तांसी आले तितुकें । कुटुंब पाळिते निवें । विश्व-
कुटुंबिणी फौजुकें । प्रकृती प्रवळ ॥ २५ ॥ प्रकृति सांभाळुनी स्वयें । निवृत्ति
विस्तारी प्रत्यये । बह्म उपचारां स्नेहें । असाधारणेने ॥ २६ ॥
संधी सांभाळणें फटण । नगुणापरितु गुण । निर्गुणा पेक्षा निर्गुण । चर्चा

तियेची ॥ २७ ॥ येकांगीं शक्तिपणा । घरी विना आणि अमृता ।
 'सांभाळू' जाणे समता । विपमा माझारी ॥ २८ ॥ येकदेशीं ते अज्ञान ।
 त्रिगुणाचें अधिष्ठान । तैसें चि परं ज्ञान । वर्धविळें दुजें ॥ २९ ॥
 सुखदुःख ज्ञानाज्ञान । पंचभूतिक 'जन । भूतातीत निरंजन । उभय आंगें
 ॥ ३० ॥ अनंत ब्रह्मांडें भरी । आपणें चि संसार करी । जावमात्रासीं
 उपचारी । स्वर्ग स्थिति निदानें ॥ ३१ ॥ क्षोभवी अंतर विविध । इच्छा
 पुरवी ते त्रिविध । संकल्पपूर्तीनें सिद्ध । आत्मप्राप्तीसी ये ॥ ३२ ॥
 व्यापासूनि हे संतति । त्यासीं भेटवीं शुद्धमती । आत्मसंभव पुढतीं ।
 उत्पत्ति असेना ॥ ३३ ॥ पुरुषीं मीनडियां । संततीसी जाय लया ।
 ऐसी प्रवीण हे-माया । सीता आदिशक्ति ॥ ३४ ॥ चिदानंद कळोळिणी ।
 चित्सूर्य प्रियनलिनी । जेथेच्या स्मरणीं च पळणी । पापासी होये ॥ ३५ ॥
 उन्मेवपर सुलीना । आत्मपददशा नवीना । लीला खालन छळना । प्रिया
 तुशी ऐसी ॥ ३६ ॥ शिवें मज प्रबोधिलें । तें चि मज प्रलयासीं आलें ।
 पडतालुनी घेतलें । तुजपासीं म्यां ॥ ३७ ॥ अंतरीं स्वरूप सनातन ।
 बाह्य प्रचीती समाधान । अंतर्ब्रह्म अनुसंधान । बोध वस्तूचा ॥ ३८ ॥
 ऐसा अगस्तीचा अंतर्भाव । जाणोनि तोपळ राखव । सीता आनंदली
 निर्भव । आख्यान अवधारा ॥ ३९ ॥ इति श्री भीमोपदेश । प्रशंसिल्या
 प्रकृतिपुरुष । चाळिल्या अद्वैत इतिहास । ह्याणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥
 द्वितीय सूर्य प्रथम कळा संपूर्ण ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य २ कळा २

॥ श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीरामचरित्रविलयाति । श्रवण होय सद्रती । चरित्र आख्यान
 चिच्छर्त्ता । काळशासनता ॥ १ ॥ दानवीं प्रगटोनि मुर्त्यें । देवासि
 पडले छळीं । त्यास्तव अमरीं सक्तीं । प्रार्थिलें विष्णूमी ॥ २ ॥ स्वानंद-

क्षीरार्णवीं शय्या । शेषतल्यावरी सुखवर्षा । हिरण्यनाभासि तथा । प्रसन्न
 केलें ॥ ३ ॥ देऊनि वरदान देवा । साधु सज्जन विसायां । ज्ञान सूर्यवंश
 वैमवा । गौरविता होये ॥ ४ ॥ ज्ञानियांचा वर कळस । होय घननाळ
 रूपस । जीव दशरथगतीस । कारण जाळ ॥ ५ ॥ कौसल्या ते सन्नत्ती ।
 उदरा येऊनि निजप्रचीती । कृतार्थ केली त्रिजगती । रघोत्तम अवतारें
 ॥ ६ ॥ मूळमाया सीता चिदप । रामपरत्वे सटपे । उभय योगें आनंद-
 रूप । केलें विश्वासी ॥ ७ ॥ सर्वकर्ता सीतासती । राम अत्यंत
 अंतरस्यती । रामाचेनि संतप्रती । अवकाश होय ॥ ८ ॥ राम सदोदीत
 गगन । व्यापकपणें सनातन । सर्व कर्तव्यता सत्ता पवन । सीता चळवळेचि
 ॥ ९ ॥ विश्वामित्री प्रगटलीं । यागसिद्धी इछा जाली । दशरथासि
 मार्गी आली । सामर्थ्य प्रसन्नते ॥ १० ॥ सर्वात्मा स्वानंदघन ।
 सवें निजलक्ष लक्ष्मण । चित्शक्तिपाणिग्रहण । विभ्रमुक्त हेतुसी
 ॥ ११ ॥ निमित्त करुनि यागसिद्धीसी । मार्गी वधिलें तांटिकेसी ।
 सुबाहु निवटुनि निशेपी । मरीचीसि त्रासिलें ॥ १२ ॥ याग-
 सिद्धीनि ऋषी तोषविले । विदेहनगर जातां ऋषीमेळें । अहल्येसि
 वत्थरिलें । पदरजयोगें ॥ १३ ॥ प्रगयेनि भवशक्तीत । रावण केला
 गर्वहत । सत्ता रामशरीरांत । होऊनि ध्याप भंगिलें ॥ १४ ॥ माळ
 घाडुनि रघोत्तमा । प्रकृति पुरुष गरिमा । उभयशरीरमहिमा । येकजीव
 सत्त्वेनें ॥ १५ ॥ उभयदीप येक होतं । प्रभेची होय आधिक्यता । तेवि
 श्रीराम आणि सीता । योग जाला ॥ १६ ॥ अयोध्येसि येतां उद्ये ।
 मार्गी गर्व केला भंगि । गर्व भंगोनि रघोद्वे । सुखी केलें तथा ॥ १७ ॥
 स्वराज्यी वसे श्रीराम । तंव देवाचे अंतर्याम । विक्षेपलें परमप्रेम । कैकई-
 सर्ताचे ॥ १८ ॥ न्हावया देवप्रमोचन । शक्तित्रयअधिष्ठान । करुनि
 पित्रुआज्ञापाळण । निघाला घना ॥ १९ ॥ जान्हवांतीरीं गुरुकासी ।
 पावन केलें निश्चयेसी । भेटोनि या भरद्वाजासी । चित्रकूटी असतां ॥ २० ॥
 भरत कौसल्यादि माता । आल्या भेटिसि सप्रेमता । त्यासि बोधूनि समता ।
 धाडिलें अयोध्ये ॥ २१ ॥ अत्रीश्रृंगीसि भेटोनि । जातां दंडकारण्यवनी ।
 वधिलें निराधासि बाणी । अद्भुत शक्तीनें ॥ २२ ॥ शरभंगु आणि सुतांशु ।

त्यांसि करुनियां पावन । मंदकरणांस दर्शन । दांघळें कृपेने ॥ २३ ॥
 भेटोनिया ममानुजा । माझे हार्ताची घेतली पूजा । पंचवटिकेसि खुराजा ।
 वसता होय ॥ २४ ॥ गूर्पणखीच्या प्रसंगें । सांवासि वधिलें सेवेगें ।
 खरदूपण त्रिशिरा आंगें । निवटिलें महासैन्येसी ॥ २५ ॥ मरांची मृगवेशें
 नटला । रामसुमित्रा घेऊनि गेला । माईक सन्यासे तो आला । गुंफेसि
 रावण ॥ २६ ॥ निर्मळ व्हावया दुष्ट । घेऊनि चालिला दशकंठ ।
 प्रलयशर्कानें त्रिकुट । पाहिलें डोळ्यां ॥ २७ ॥ मार्गी जटायूनें युध्य केलें ।
 कपटमुळें त्यासि वधिलें । चिदाक्तियोगें उन्धरिलें । सहकुळ जटायूसी
 ॥ २८ ॥ लंकेसि पावडियां सीता । जाला देवांसि तोय तत्वता । सीता
 शुद्धिस्तव सेवगता । राघव वनें धुंडिता ॥ २९ ॥ सीता तपधर्या
 अद्भुत । धनीं वृक्षरूप राहो समस्त । सीता म्हणोनि कृतार्थ । करितसे
 तया ॥ ३० ॥ सीतान्यासें कवंधहत । जनावरोध निजमुक्त । पंपासरोवरीं
 हनुमंत । मुख्य प्राण भेटला ॥ ३१ ॥ ज्ञानसत्ता निजलक्षेसीं । असतां
 शक्ति पुरेना मानसीं । मुख्य प्राणत्रय तनुसी । प्रवळ केलें ॥ ३२ ॥
 सुमित्रेसीं सख्य केलें । रामे गालीसि निवटिलें । सुमित्रासीं राज्य दिलें ।
 सीता उदेशें ॥ ३३ ॥ मिळाले जुत्पती भीम । अठरा पद्म प्लवंगम ।
 सीताशुद्धिस्तव व्योम । आक्रमिलें तेहीं ॥ ३४ ॥ रुद्र लंके पवाडला ।
 राक्षससंघ निवटिला । शुद्धी घेउनियां आला । रघोत्तमापासीं ॥ ३५ ॥
 राम सहसैन्येसि निघाला । सिंधु पायाणीं पाळाणिला । त्वरा सुवेळे पावला ।
 वेढिलें लंकादुर्ग ॥ ३६ ॥ रावण कुंभकर्ण आणि प्रधान । सहसैन्येसीं निवटून ।
 निर्वाणशरें दशानन । निर्दालिला रोपें ॥ ३७ ॥ तोय पाऊनि स्वस्थिती ।
 दिधली रावणासि सद्वती । विभीषणासि लंकापती । केलें अमर मुक्तीनें
 ॥ ३८ ॥ निर्दालिला जनकंठक । तोये उंचावे सत्य लोक । कैलास-
 वैकुंठादिक । मुखें उचंबळलीं ॥ ३९ ॥ अद्वैत येकछत्री राजा । पुण्यकीं
 बैसोनि सहस्रौजा । आला अयोध्ये अनुजा । भेटला सुखें ॥ ४० ॥
 चिदाक्तिका हा पवाडा । पद्माभियेकीं तोय गाढा । देवकृपी मुनी रोकडा ।
 होय साक्षात्कार ॥ ४१ ॥ जगदानंदकारणी । दशा वर्तलीं सभास्थानीं ।

त्रैलोक्यबंध करणी । अभिनव सत्ता ॥ ४२ ॥ त्रैलोक्यभाग्य वेदेही ।
 प्रगट सत्तेने सर्व ही । विश्वरूप या प्रवाही । पडली प्रवृत्ती ॥ ४३ ॥
 सीता स्वयंभू ज्ञानप्रभा । सीता शोभेची निजशोभा । सीता आत्मरूप
 नभा । उभंजनि वर्ते ॥ ४४ ॥ स्वरूपप्रचीतीसि कारण । विस्तारली
 सीता चि जाण । अर्धमात्रेचि संपूर्ण । गरिमा साता ॥ ४५ ॥ अष्ट
 महासिद्धी नव महानिधी । संकल्पपूर्तिची महासिद्धी । चिदानंद सिंधूचि
 उपलब्धी । निखडीसुखें ॥ ४६ ॥ जाण वसिष्ठा हें अम्यंतर । सीता
 रामतत्व साचार । ब्रम्हप्राप्तीसि निरंतर । अर्जुनिजे सुखें ॥ ४७ ॥ प्रंचीती
 विज्ञानस्थिती । चित्शक्तिदशा अगस्ती । संवोधितां श्रीरघुपती । चमत्कारला
 ॥ ४८ ॥ इति श्रीभामोपदेश । पराशक्तीचा आक्रमतोप । गौरविला निर्विशेष ।
 गृहे नेहू अनंत ॥ ४९ ॥ द्वितीयसूर्य द्वितीय कळा ॥ २ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य २ कळा ३

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीरामसीता मूळ बोहरे । विस्तारली विद्याकारे । निजहृदईच्या विचरे ।
 प्रसवें वंदिली ॥ १ ॥ निजात्मबोधसंभव । कारण करूनियां भव । तो
 चि बोध क्रम निर्भव । केल्या चित्शक्तिने ॥ २ ॥ राम सीतेवीण कोणही ।
 इतर नाही त्रिमुवनी । आत्माराम संजीवनी । सत्ता सीता दुर्धर ॥ ३ ॥
 या सीतेचें येक अभिनव । महां विहृतीचा दुर्भव । निजांग प्रगटोनि
 संभव । लीजेनें परिहरी ॥ ४ ॥ रामे विभीषण प्रतिष्ठिल । लंकेसि
 वसतां तयाला । महां उपद्रव केल्या । शतमुख प्रधानें ॥ ५ ॥ रावणासि
 रामें संव्हारिलें । लंके विभीषणा स्थापिले । शतमुखें अक्रोनि केले ।
 विभीषणा देशघडी ॥ ६ ॥ प्रधानेंसि विभीषण । अयोध्येसि आला
 पळोन । श्रीरामासि वर्तमान । भेटीनंतर सांगितले ॥ ७ ॥ प्रतिज्ञाशाळ

श्यामपाणी । वर्तमान ऐश्वर्येनि श्रवणी । मष्ट क्षोभल मनी । हरिदिनी
 ते होती ॥ ८ ॥ शतमुग धधुनि बाणे । उपरी करीन पारणे । प्रतिघ्ना
 करुनि नेमाने । पाडिल्या शतमुगायरी ॥ ९ ॥ तये येळे ब्रह्मनंदन ।
 आल्या स्वर्गीहूनि जाण । करीत म्हाउंदे गायन । समेसि पातला ॥ १० ॥
 हे कल्पांतर भेदकथा । अस्थायी ऋषीसमर्था । संतिचि सत्ता संख्याया ।
 विमोचनकरी ॥ ११ ॥ संतेचे केटिपां स्मरण । ताल्याळ नासे म्हाविघ्न ।
 संतप जाडिया सुप्रसन्न । लाभनी पुरुषार्थ ॥ १२ ॥ ब्रह्ममुने श्रीरामाप्रती ।
 स्तवन करुनि पुढती । रुचणवध विह्याति । प्रशंसित गायने ॥ १३ ॥
 तोडिली अनराचीं बंधने । लीळ्य अमरार स्थितिने । त्रैलोक्य पाळिते
 मुग्धाने । घरोयरी उलटय ॥ १४ ॥ अनर करुनि शत्रुभावा । स्थापिला
 लंकेसि तावता । दिल्ली बळव्यास्तनला । आचंदाव्यवरी ॥ १५ ॥ ऐसिया
 धीर्तनगजरी । सभा दाटली ऋषेधरी । नृन क्षेत्री वीरसंभारी । आळे वानर
 राक्षस ॥ १६ ॥ मिळाले सेनासंभार । करिती जय जय घोष गजर ।
 त्रिमीपणासि निधिवुमर । पाहे विरमय करी ॥ १७ ॥ म्हणे काय तुमचे
 आगमन । लंका नगरी आहे कोण । कांही उपद्रवासि कारण । जाळे की
 न फळे ॥ १८ ॥ श्रीराम म्हणे ब्रह्मसुता । तूं तरि त्रिजगदज्ञाता । जाणोनि
 पुसती वार्ता । आधिर्याची ॥ १९ ॥ प्रतिशुणीं मानसगती । त्रैलोक्य
 पाहोनि पुढती । ऐसी विह्याति स्पष्टाप्रती । सप्रेमवसला ॥ २० ॥ तुज
 न कळे ते काय आहे । होसी त्रिभुवनहृदय । निर्मळर कडहप्रिय ।
 विष्णु भाग्यरूपे ॥ २१ ॥ निवरे रजनीसंचार । पाहतां देव दानवा
 वैर । तूं सकळ्यंसि प्रियकर । जीवापासूनि होसी ॥ २२ ॥ पापनिवृत्ती
 तुझ्या दर्शने । सुकृतकोटी लाभ होणे । दुष्टाप्रति दुष्टपण । उरो
 नेदिसि तूं ॥ २३ ॥ तुझे श्रीमुखी अल्हादकर । वसलासे साक्षात्कार ।
 तुझ्यादर्शने चि निर्बिकार । होय तात्काळ दशा ॥ २४ ॥ सखा जिवलग
 आत्मा । वाटे जीवीं मुनिसत्तमा । ब्रह्मानंद महिमा । तूं मूर्तिमंत होसी
 ॥ २५ ॥ महां कीर्तन भक्ति जनि । नित्य घडते तुजलागुनी । नव ही
 भक्तिचे श्रवणी । सार प्रगटे ॥ २६ ॥ शतमुख तो आहे कवण । सांगिजे

मज तयाचें स्थान । तेणें उछेंदिला त्रिभीषण । दुष्ट निशाचरें ॥ २७ ॥
 रात्रिमाजि तेंचें जाऊनि । जवें उदेला नाही तरणी । तवें त्या दुष्टासि
 निजवर्णी । वर्धन प्रतिज्ञा हे ॥ २८ ॥ कैसें बोलतां अयोध्याधीश ।
 प्रत्योत्तर दे मुनि संतोषें । कल्पांत करिशील रोषें । तेंचें हें कार्य तें
 किती ॥ २९ ॥ तुझी वक्र जालिषां मृच्छता । खचतील ब्रह्मांडचलया ।
 काळशासन तुझी सत्ता । विश्वनियंता तुज बंदी ॥ ३० ॥ अनंतकोटी
 विधिगोळ । निर्मिसी ईक्षणें चि केकळ । तूं आदिदेव विश्वमूळ । सनातन-
 रूपा ॥ ३१ ॥ उत्पत्ती सिती कर्तव्यता । तुझे मायेचि ते सत्ता । तूं
 अकर्ता चि तत्वता । परम पुरुषा समा ॥ ३२ ॥ चित्शक्तिच्या बिलासें ।
 रूपवंत लीलालालसें । अंतरलासि मज कैसें । गमतसे परेशा ॥ ३३ ॥
 निजानंद धन पायना । परतत्त्व निजनिधाना । चित्शक्तिचेंनि देखणा ।
 चतुर्विध होसी ॥ ३४ ॥ भक्तजन सभाम्यर्चया । अप्रांतसुख चित्सूर्या ।
 बियोनि हृदयाकाशीं तुर्या । प्रकाशिलीं परतत्त्वे ॥ ३५ ॥
 आतां तियेचा चि समारंभ । तुझी व्यापकता स्वयंभ । प्रकृतिपुरुषयोगें
 लाभ । होय परत्रीचा ॥ ३६ ॥ शतमुख कैचा कवण । विचारिलें
 मजलागून । तरी अवधारीं संपूर्ण । सांगेन सर्व हि ॥ ३७ ॥ काश्यपाची
 दनुप्रिया । अकालीं रति कश्यपासिया । मागोनि प्रसवली कया । शतानन
 दानव ॥ ३८ ॥ तयाचि कळ प्रशंसा योर । प्रसवसमई भयंकर । चिन्हें
 हांऊनि चरचर । भयातुर जालें ॥ ३९ ॥ भूमीसि पडतां तो अघोर ।
 भूकंप जाला दुर्धर । टाहो फोडितां दंडधर । चळीं कांपों लागला ॥ ४० ॥
 महा उग्रतेजी तो असुर । आर्जविला परमेधर । तयाचि तपश्चर्या अनिवार ।
 लाधला प्रसन्नता ॥ ४१ ॥ बोरधीर विशाळ काया । दिशत मुजबळची
 चर्या । अनंत ब्रह्मांड रियोनियां । देवण्या विरोधी ॥ ४२ ॥ ब्रह्मांडकटाह
 फोडी करे । कळें कृतांतासि नावरे । मायापटण नम वें सारें । सत्ताब्धीपर
 वसपी ॥ ४३ ॥ सप्तसिंधुजळ अनादि । रचुनि नगर महाप्रमादी ।
 नांदतसे प्रेळोम्य दंडी । नाटोपे कवणा ॥ ४४ ॥ विष्णु आणि महेश्वर ।
 ऐकोन तयाचें वृत्त अघोर । गुप्त स्वस्थानीं निरंतर प्यानस्त होती

॥ ४५ ॥ विधांद्रादि अमर । केले देशधडां ऋषेश्वर । पीडिले
 त्रैलोक्य दुर्धर । मायानगरी वसोनि ॥ ४६ ॥ जनीं आधिर्य पहावयासी ।
 जावे शतमुखाच्या नगरासी । विविधविधी इंद्र बंदिसी । घातले विक्रमे ॥ ४७ ॥
 चतुर्मुख पंचमुख । शतमुख सहस्रमुख । ब्रह्मांडकोटांचे देख । ब्रह्मे
 बंदिशालेसी ॥ ४८ ॥ चतुर्मुख ब्रह्मयासी । पुसे शतमुख ब्रह्म तोपी । तं
 वक्त्रण निश्चयेसी । सांग मजला ॥ ४९ ॥ तो म्हणे या ब्रह्मांडीचा मी । तैसे
 चि सहस्राश्रयार्ता धर्मी । विवादती ते संभ्रमी । दनुजेंद्र ऐके ॥ ५० ॥
 ऐसे शतमुखकर्तव्य । नेणोनियां सव्यासव्य । विधिवाद हव्यकाव्य ।
 अवरोधिले तें ॥ ५१ ॥ व्हावया दैवांक उत्तार । पावला तो कृपावसर ।
 तें जावयाचा निर्धार । कीजे रघोद्भववर्षा ॥ ५२ ॥ नारदमुखें ते
 वर्तमान । अवधारिले श्रीरघुनंदन । श्रोतीं देऊनि अवधान । अवधारिजे
 पुढे ॥ ५३ ॥ इति श्री भीमोपदेश । टीळ्य सहाप विशेष । तोपसमुद्भव
 अशेष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५४ ॥ द्वितीय सूर्य तृतीय पळ्य संपूर्ण
 ॥ ३ ॥ श्रीगोविंदाय नमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥

श्री

सूर्य २ कळा ४

॥ श्रीसीतारामायनमः ॥

श्रीरामसमर्थ धीरोत्तमा । सर्वात्य गुण धन गरिमा । सर्वज्ञ श्रेष्ठ
 महिमा । नृपवंदुर्य विभु ॥ १ ॥ महा बाहो नरशार्दुल । प्रताप सूर्य
 वंश जिह्वाळ्य । कृतोपकार अवतारलीळ्य । महा बाहो संपन्ना ॥ २ ॥
 माया पट्टण शतमुखाचें । मने कल्पवेना कर्तव्याचें । ते अद्भुत दुर्ग
 विहृतीचें । भयंकर मुख ॥ ३ ॥ अक्षोभ अज्ञान जळ । अवर्ति भवाब्धि
 तुंबळ । अदृश्यतम निखिल । आवर्ण त्या ॥ ४ ॥ तें जावयासि संभारे ।
 मार्ग न चलेचि निर्धारें । दैविक गती चमत्कारें । गेलियां न कळे ॥ ५ ॥
 ऐसे बोलतां विधिनंदन । विस्मित जाला भवकंदन । ह्मणे यासि उपाय
 वक्त्रण । कीजे तो सांग ॥ ६ ॥ उपाय चक्र चूडामणी । संबोधुनि

रामवचनी । सांगता जाला नारदमुनी । राजराजेश्वरासी ॥ ७ ॥ घोरदार-
गुणसंपन्ना । सत्यसंध सीताजीवना । भुवनपतीं रघुनंदना । अवधारीं
आतां ॥ ८ ॥ महद्भूत वीर्यवळ तेज । तुझा सेवक कपिराज । मांम
शरीरी ऊर्ध्वभूज । काळहर्ता महा ॥ ९ ॥ हा कैलासनाथ अवतारी । तुज
सेवितसे सर्वापरी । कल्पांतकर त्रिपुरारी । कामजित त्रिवक् ॥ १० ॥
याचेनि होईल हें कार्य । स्तवने तोषवीं कपिवर्य । विराटरूपी होय
आश्चर्य । महत्कार्यकर्ता ॥ ११ ॥ मानलें महामुनींचें वचन । समीप
पाचारिला मुख्य प्राण । तोषोनि निजमुखें स्तवन । कर्ता होय श्रीराम
॥ १२ ॥ अगा ये रुद्रा मम मित्रा । माझा जिवलग होसी पवित्रा ।
परश्रासी कारण स्नेहसूत्रा । यवविंसी प्रवळ ॥ १३ ॥ तुझें औदार्य
गुणगांभिर्य । तुझे असाधारण वळ वीर्य । महत्कारण साधन सुचर्य ।
दोक्षा सूर्य वर्चसे ॥ १४ ॥ तुझे कृतोपकार आठवितां । पार न लगे
माझ्या चित्ता । स्नेह वात्सल्य सप्रेमता । ऋणीं जालें असें मी ॥ १५ ॥
कृतोपकाराचे प्रत्योपकार । न करों च मी कांही साचार । उपचार शब्दें
घारंवार । काय बोलें आतां ॥ १६ ॥ जयवर्धन यशस्वी तनु । महत्कार्य
संपन्नप्रभा भानु । जितेंद्रिय निरोपमा धानू । काय तुज मी सखया ॥ १७ ॥
संकटीं तुज स्मरावें । तेव्हां तुवां प्रगटावें । असाध्य साध्य करावें ।
विराटरूप रुद्रा ॥ १८ ॥ वेदें स्तविजे तुजला । वळ निधी तथा वेदाला ।
घेउन हृदयीं दिधला । विसावा पूर्ण ॥ १९ ॥ सर्वविधेचा ईशान ।
जगीं प्रसिद्ध तुजपासून । आतां होऊनियां सुप्रसन्न । नेई मायापट्टणासी
॥ २० ॥ ऐकोनि श्रीराममुखींचें स्तवन । गहिवरला बायुनंदन । मौली
पदीं ठेऊन । श्रीरामासी अभिवंदी ॥ २१ ॥ हाणे मी तुझा आज्ञाधार ।
होय नित्य सेवानुचर । कायसें कार्य हा विस्तार । स्तवनाचा करिंसी
॥ २२ ॥ वाचेसहित तुझें अम्यंतर । सत्तारूप वळ साचार । माझ्या
हृदयासी आलें अपार । खुतीच्या मिसें ॥ २३ ॥ नाथरे अद्भुत वळ-
वेश । उचंवळे तोषाग्नि अशेष । पिंजारिल्या रोमावळीं रुपें । खवळळ
देही ॥ २४ ॥ ब्रह्मांड नेत्राग्नानें जाळी । कीं आवेश चिन्ह सांभाळीं ।

विशालत चाळिला पोकळी । आवृत्तीने पूर्ण ॥ २५ ॥ महा विराट शरीरें वानर ।
 ब्रह्मांडकोटीहूनि पर । रोमरंभी करिती थार । ब्रह्मकटाह तें ॥ २६ ॥
 चिदानंद धन शोभा । भोम सामर्थ्याचा गाभा । राहिला प्रत्यक्ष उभा ।
 देखिला सकळी ॥ २७ ॥ लांगुल गगनी तळपे । तेणें कृतांत चळी कांपे ।
 रोमावळी विस्तीर्णरूपें । महा तरुवर ॥ २८ ॥ गगन सम तनु कपि ।
 प्रतापसूर्य स्वरूपां । अभिवंदुनि तया सर्मापी । आले सेनासंभार ॥ २९ ॥
 येक पाउल अयोध्येसी । दुजें सप्ताव्धीसीमिती । शरीराचळ प्रदेशी । सेना
 सर्व चाले ॥ ३० ॥ जन होय पर्वताश्रित । तेवि सेनेसी श्रीरघुनाथ ।
 भीम तनुवरी बेघत । आर्धय पावे ॥ ३१ ॥ सरिता द्रुम विस्तारें । महा
 पर्वत पाठार । तेवि तें हरिशरीर । प्रत्यक्षतेनें ॥ ३२ ॥ वामांगीचे
 दक्षणांगी । उतरले संभार सेवेगीं । माया पट्टण त्या प्रसंगीं । देखिलें
 सकळीं ॥ ३३ ॥ महा उद्यान मनोहर । सुवर्ण वृक्ष अपार ।
 रत्न प्रभाफळ संभार । तेथें पवाडले ॥ ३४ ॥ वानर सेना अनिवार ।
 बेघले दिव्य तरुवर । फळें भक्षिलीं मधुर । अमृत गर्भें ॥ ३५ ॥
 नैऋत्यसेना निशाचर । निशासमयीं त्यांसी जागर । उद्यानांचे निवास
 सुंदर । कडाफोडीनें छटिति ॥ ३६ ॥ भयंकर निशा कराळी । आकाश
 देवता कंकाळी । अज्ञान स्वरूपें काळी । संपूर्ण असतां ॥ ३७ ॥
 स्वानंद चंद्रोदय वेळा । तेणें निशा जाली ते सोज्जळा । भाग्योदय
 जनाच्या डोळां । दिसों लागलें स्वच्छ ॥ ३८ ॥ शामा विभावरी सुंदर ।
 चंद्रकळ नेसली मनोहर । नक्षत्र भूपणें अपार । गौरविली बळभें ॥ ३९ ॥
 जाणवली मात शतमुखासी । क्षोभें पाठविलें काळिकेयासी । विर्भाषण
 सुग्रीव तेणेसी । घोरगंधर मांडलें ॥ ४० ॥ शतकोटी काळिकेय सेना ।
 सुग्रीवें आणिली रणा । महा जुत्पती रणकंदना । प्रवर्तले वळें ॥ ४१ ॥
 भरत शत्रुघ्न लक्ष्मण । पुरुषार्थी वीर दारुण । शाणौ कुळीचे संपूर्ण ।
 वीर सेनेसीं लोटले ॥ ४२ ॥ वज्र शरीरें हनुमेत । पवाडला माया
 पट्टणांत । ज्वाळामय नगरी समस्त । केळी क्षणामाशरी ॥ ४३ ॥
 काळिकेय युद्धी पडिला । शतमुखासी वृत्तांत कळला ।

भावी आधर्य वर्तला । आजिचा समयो ॥ ४४ ॥ कृतांतासी
 अजिंक्य नगरी । देवदानव न करिती सर । कोणें येऊनि
 रात्रिमाझारें । उपद्रविलें येथें ॥ ४५ ॥ क्रोध ज्वाळामुखी,टाकी । कृतांत
 दृष्टीनें विलोकी । लोटला निशीमाजि पावकी । सेनेसह बळें ॥ ४६ ॥
 तव नगर ज्वाळामय देखिलें । तें पर्जन्याखे विसविलें । मार्गी कर्पांद्रासी
 अवलोकिलें । सोडिलें शरजाळ त्यावरी ॥ ४७ ॥ वज्रकाया प्रभंजनसुत ।
 जेविं मेघघृष्टांत पर्वत । तेविं शतमुखशर जात । घेत सुमनापरी ॥ ४८ ॥
 दुर्गमहाद्वाराभीतरी । जाली दाटी सेना संभारीं । घडघडिले रथ धंवर ।
 शिखरा ऐसे ॥ ४९ ॥ दशचर्त्रीं शतांग । वज्रांगत्राणें वीर सवेग । धांवतो
 रथेसी लाग । करिती पर सैन्याचा ॥ ५० ॥ अतुर्बळी वीरवाहिनी ।
 सहस्रमुखें नेदी तुंबळोनी । परसेने समुद्रालागुनी । मिळणींसी आली
 ॥ ५१ ॥ शतचर्त्रीं सुवर्ण स्पंदन । जैसीं काळाचीं चक्रें दारुण ।
 म्यासुर मकराननें । संपूर्ण रथ चालिले ॥ ५२ ॥ रथीं योजिलीं अश्वघाटें ।
 दिसती स्वरूपें लखलखाटें । विश्वकर्मानें चित्त चाखटें । निर्मिळी
 अश्वरुनें ॥ ५३ ॥ एसिया सेना समभारीं । शतमुख येऊनि महा समरी ।
 श्रीरामेसीं रणचत्वारिं । युद्ध करील ते अवधारा ॥ ५४ ॥ इति श्रीभीमोपदेश ।
 भवकंदनी रणकर्करा । खवळला कृतांत आवेश । हाणे मेह अनंत ॥ ५५ ॥
 द्वितीय सूर्य क्षतुर्ष कळा संपूर्णमस्तु ॥ ४ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य २ कळा ५

॥ श्रीगीतारामाय नमः ॥

श्रीरामसमर्थ सर्वकर्ता । विनयाश्रियेचा पूर्णभर्ता । भवशत्रु समूळ
 हर्ता । चिदानंदकंद ॥ १ ॥ कार्यकारण सृष्टी । दावी आश्चर्याच्या कोटी ।
 शत्रु मित्र समसाटी । करी आत्मत्वे पूर्ण ॥ २ ॥ चित्शक्तीचेनि योगबळें ।
 अवतार कृत लीळा रोळें । दैविक गति तात्काळें । आला मायापट्टणा

॥ १ ॥ शतमुख संस्थान दुर्जय । निजशक्तीचा व्यापका विजय ।
 सेनासमुदायेसी जयजय । घोषे चि प्रवर्तला ॥ ४ ॥ भव निवर्तक धीर
 निधडा । रणविशारद धन्वी गाढा । दशमुक्तारि कृत पवाढा । प्रसिद्ध
 जगी ॥ ५ ॥ शतमुख पट्टण प्रदेशी । यत्तला उद्यान विलासी ।
 सुमन तल्प शय्येसी । शोभे मदन मनोहर ॥ ६ ॥ स्वर्गाचे अमर वृंद
 आले । आदि विभूती अभिर्दिष्टे । क्षणतां निजभाष्य भले । जे
 सांभाळीसी स्वामिया ॥ ७ ॥ रावणवारागृहीत अमर । असतां
 दैन्यदशेनें जर्जर । धांशोनि कृपेनें सत्वर । देवा सोडविले ॥ ८ ॥
 दशानन केतुवदनी । अमरतोपचंद्र पडोनी । जाला काळाहीण ते क्षणी ।
 पुष्ट केतुनें काढिला ॥ ९ ॥ आतां शतानन महामेतु । देवां दुःखदायक
 हेतु । यास्तव भवाग्धीसी भीमसेतु । यत्स्नि तूं आलासी ॥ १० ॥
 रघुवर विज्ञानदर्शाल । देवा समुख होय तात्काळ । परस्परे प्रेम कळोळ ।
 भेटी जाल्या ॥ ११ ॥ इंद्रादि सुरवर घाटे । आली विमाने खणखणटे ।
 हुंदुभी राघव आर्माट । गाजतसे नभ ॥ १२ ॥ रघुवीर सेनेमध्यें लीळा ।
 घनगंभीर वाद्यमेळा । याजती भीम रणकाहळा । भयंकर घोषे ॥ १३ ॥
 त्रिकाटती नादें रणमोहरी । शत्रूंनी पराभविते स्वरी । देव समुदाय अंघरी ।
 दाटलीं विमाने ॥ १४ ॥ विधि विष्णु महेश्वर । अष्ट वसु धीर दुर्धर ।
 येकादश रुद्र भयंकर । आवेशें पातले ॥ १५ ॥ द्वादशादित्यांचा मेळा । येत
 वीरावेशें आगळा । पप्पुख गणपतिमेळा । भूतपाळा संपूर्ण ॥ १६ ॥ अष्ट दिक्पाल
 रोषे । प्रवर्तले कृतांतवेशे । लीला विलास राघवेशे । आश्चर्य आरंभिले ॥ १७ ॥
 पद्मसंभय विष्णु शिव । भेटाने तोषवी राघव । मधुरामृत गिरागौरव । जाले
 परस्परे ॥ १८ ॥ आवेश नाखरे सैनिका । छोटले नगर उजु अवांका ।
 विभांडुनी पट्टण तवका । क्षणती शत्रूतें पट्टाड् ॥ १९ ॥ राघवसेना
 अतुर्वली । सुरवर दाटले अंतराळी । पैस नाही भ्रमंडळी । माया पट्टण
 वेष्टिले ॥ २० ॥ तमशुक्त निशांचा अवसर । वानरीं अद्भुत केला घोर ।
 शुष्क काष्ठे पर्वताकार । चुडिया पावकी पेटविल्या ॥ २१ ॥ ज्वाळामय
 संपूर्ण । तेणें प्रकाशले गगन । माया पट्टणांत रिघोन । दाहो केला

वर्तताचा ॥ २२ ॥ राक्षसी चमू दारुण । तेणेसी वीर विभीषण । पट्टणा
 उजू रोपें पूर्ण । बळें चि छोटल्या ॥ २३ ॥ भरत शत्रुघ्न महा वीर ।
 नगरवेष्टित रणशूर । सेनासंभारीं दुर्धर । सुमंत पवाडला बळें
 ॥ २४ ॥ येकांगवीर रणप्रवीण । इंद्रजितहंता रोप दारुण । शतमुखासी
 भेदावया आपण । छोटला लक्ष्मण तो ॥ २५ ॥ शृंगार उपवना माझारीं ।
 रघुराज तोपनिर्मरीं । सुमनी अर्चिल्य किजरीं । दिव्योपचारें ॥ २६ ॥
 सकळ्यं अमरांसी अर्चिलें । समांबर सुमनीं शोभलें । गंवरगायन आरंभलें ।
 मधुर सप्तस्वरीं ॥ २७ ॥ स्वर्गाचे गायक विनर । कळ्य प्रवीण ते चतुर ।
 यंत्रविशेषें ते अपार । तोप वर्तविला ॥ २८ ॥ स्वर्गभूषण स्वर्गांगना ।
 मृत्वीं प्रवीण गीतसंपन्ना । अभिनव नाट्यकळ्यपूर्णा । साहित्य पुरविती
 ॥ २९ ॥ ताळ विशेष अवसानें । तोपविती चतुराचीं मनें । जगदात्मा
 शंतःकर्णे । तोपला नृपचक्री ॥ ३० ॥ तय शतमुखाचे अनुचर । गुप्त
 ऋषानीं करितां संचार । अंगदें परिशुनी सत्वर । धरुनि आणिले सभे
 ॥ ३१ ॥ हे शतमुखाचे पाळती । जाणविली मात रामाप्रती । राजेश्वर
 झणे नव्हे नीति । अवरोध चारांसी ॥ ३२ ॥ मुक्त केलें वार्तिकालां ।
 तोपानिचुद्धी तोर जाला । सभारंगी गायकाला । गौरविलें दानें ॥ ३३ ॥
 मुहूर्तत्रय यामिनी । उरली असे प्रमाणी । यामध्ये शतमुखा वधुनी ।
 विजय सूर्योदय व्हावा ॥ ३४ ॥ तव तो शतानन सैन्येसीं । येत
 विक्रम रणभूमीसी । प्रतापसूर्य तेजोरासी । निजांग विभवे ॥ ३५ ॥
 सहस्रचक्रीं रय त्याचा । सूर्य सम रत्न प्रभेचा । लखलखाट हेमाद्रीचा ।
 अनुज तो क्षणवी ॥ ३६ ॥ स्वयंभू अनेक रणपंकी । जया रयावरी
 शोभती । विश्वकर्माची मती । न पुरे निर्मितां ॥ ३७ ॥ तया रयासी
 योजिले । विविध तुरंगोत्तम मले । जे मानस पूजेतुनी आणिले । आदि
 विघालानें ॥ ३८ ॥ तस जाडुनद वर्णप्रभा । पाहतां येकेक अश्वशोभा ।
 धृष्टविध लावण्यगामा । विचित्राकृतानें ॥ ३९ ॥ सुंदर मनोहर हय पाटे ।
 शतमुखाचे रयासी नेटें । योद्धिती ते कडकडाटे । तेणें रय लोटे घुरंधर
 ॥ ४० ॥ शतमुख संदनाचे नंदन । शोभले रय कराळ वदन । शतानन-

सुत दारुण । आरूढले स्यावरी ॥ ४१ ॥ तयाचा सेना दुर्धर । वीरश्रीचे
 वीर रणशूर । कराळवदन अधोर । चाळिल्या चळ्या ॥ ४२ ॥
 सहस्र सहस्र सेनापती । प्रकाशरूप सेनासंपत्ती । वज्रांग त्राणे शोभती ।
 राऊत अशोक्तम ॥ ४३ ॥ मदोन्मत्त गजार्ची थोटे । शोभती जैसे
 गिरि अचाट । वरी बैसले वीर उद्धट । त्रिशूलधारी ते ॥ ४४ ॥
 गजचक्र बहु प्रचंड । सेना चाळतां कोठ अखंड । वरी यंत्रविशेषे
 अप्रिकुंड । प्रळय विजुघोषे ॥ ४५ ॥ अर्बुद महा अर्बुद अश्व । शृंगारिले
 वीरश्रिया वैभव । यत्रमय पाखरा गौरव । हरिती रवीत ॥ ४६ ॥ वरी
 वीरश्रिया तेजमंडित । पंचायुधीं वीर्यवंत । रणयोध्ये विख्यात । राऊत
 आरूढले ॥ ४७ ॥ युद्धाची इच्छा सर्वकाळ । मुजा स्फुरती वळें प्रयळ ।
 कावे मंडळें अंतराळ । भूमीसमतया ॥ ४८ ॥ चाळिलीं अश्वपाटे अपारे ।
 बाजती रणवाथें दुर्धर । असंख्य पदार्ता वीर । वीरश्रिया लोटले ॥ ४९ ॥
 तळपती असिलता करीं । वीजु झळकती जेविं अंबरीं । छोटले परसेनेवरी ।
 महा विक्रमे ॥ ५० ॥ रामसेना सुवर्ण भद्र । दळवळें जळें तो समुद्र ।
 स्यावरी लोटलासे शोणभद्र । शतानन संभारे ॥ ५१ ॥ परस्परें सैन्य
 मिळणी । जाली युद्धासीं बोहणी । तुंबळेळ युद्ध येधुनी । महा अधोर
 ॥ ५२ ॥ मायापट्टणाचा प्रांत । पाहेळ तो वैदेहीकांत । शतमुखासीं
 सशांत । करील निजांग शक्तीन ॥ ५३ ॥ ते परम रसाळ निरूपण ।
 प्रचीतीचे उघडुनी श्रवण । अवधारिजे चरित्र पूर्ण । रघोत्तम रायाचें
 ॥ ५४ ॥ श्रवणें संकटे हरती । अभिनव प्राप्ता फळें येती । सार्यकाचीं
 सार्यकें होती । श्रवणमात्रें ॥ ५५ ॥ इति श्री भीमोपदेश । भवविक्षेप मूळ
 तोष । प्रसन्न होय तो परेश । खणे मेरु अनंत ॥ ५६ ॥ द्वितीय सूर्य
 पंचम कळा संपूर्ण ॥ ५ ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य २ कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामबोध कामुकपाणी । भवनिर्मळ कर्ता रणीं । विज्ञानशर-
संधानी । दृश्यजात हर्ता ॥ १ ॥ कल्पनाशताननसंभारे । आला युद्धासी
अहंकारे । कामादि दनुज मळरे । युद्धासी पातले ॥ २ ॥ वीरभद्र भूत
संभारे । छोटला शतमुखावरी निर्धारें । वानरवीर गिरि प्रहरें । ग्राहदिते
जाहळे रिपूसी ॥ ३ ॥ नैऋत्य सेना समवलें । लक्ष्मि शतमुखाचीं दलें ।
मिसळले युद्ध कौतुहलें । परस्परें भीडती ॥ ४ ॥ शाणौकुळीचे नृपवर ।
छोटले युद्धासी रणशूर । दानव मानवसमर । होतसे सैन्य पुरें ॥ ५ ॥
उभयतां पदाती वीर । हतियेरांप्रती हतियेर । भीडती वीरश्रनिं रणधीर ।
वीर निधडे ॥ ६ ॥ घाव हाणतीं स्फुरोनि द्वंद । प्रांवारहित होती निद्वंद ।
वक्तार विदें विद्रद । संदोहभूमी अर्पिती ॥ ७ ॥ घायें उडती पुष्टी उदरें ।
पर्वत निर्झरा परीं रुधिरें । बाहती तें विभत्स शरीरें । दिसती शोणवर्ण
॥ ८ ॥ भीडत असतां पदाती दळ । छोटले असि वार तुंचळ । घाये
दलें वाजतीं अनळ । निघतसे तेधुनी ॥ ९ ॥ घायें ओढिती परस्परें ।
साहोनी भेदिती कठारें । अस्मगतींचेनि निर्धारें । जाती निजसैन्यांत
॥ १० ॥ रपांचे महावीर दुर्धर । शरसंधानीं चुजिती अंवर । सायक तांदण
जलधर । वस्त्रानर वरुपें ॥ ११ ॥ शतमुखाचे सेनानी । पावकवर्ण घोर वाहिनी ।
युद्धावेशे खवन्धेनी । रणांगणा आले ॥ १२ ॥ रामसैन्यांतील महावीर ।
छोटले तेणेसीं रणशुभार । मुमंत सेनापति सभार । मिसळले युद्धा ॥ १३ ॥
भरत शत्रुग युद्धप्रवीण । तैसा चि महावीर लक्ष्मण । युद्धा प्रवर्तले दारुण ।
शरसंधानी ॥ १४ ॥ दनुजेंद्रसुत सकळ । युद्धों लक्ष्मण्यां प्रवळ । छोटले
रामानुज सोजवळ । शखाख विभवे ॥ १५ ॥ भीम धम्रदेहा विशाळ ।
पेऊनि निज करी दीळ । रिपूच्या चढ्या प्रवळ । मारीत चालिला ॥ १६ ॥
शतमुख क्रोधें गवळळा । दिशत नेत्रीं प्रळयाभि ज्याळ । टाकित रणासिंधु

माजवळा । लोटळा सवेग ॥ १७ ॥ इंद्रादि मुखर कोटी । वस्तु आदित्य
 रुद्र घट्टी । वेष्टुनी शतमुखासी वृष्टी । करिती शखासैं ॥ १८ ॥ शताननें
 शतचापें । वोढुनी रौद्रावेशप्रतापें । टण्ठकारिलीं तेंणें कापे । ब्रह्मांड थरथरां
 ॥ १९ ॥ शत कार्मुकाचा टण्ठकार । गजळा ब्रह्मगोल दुर्धर । बधिरावळें
 भयंकर । चंटनादें ॥ २० ॥ नक्षत्रें तुयेनी पडलीं । सप्ततळें दणाणिलीं ।
 भयामीत आरोळ्यें । दिघली कृतांतें ॥ २१ ॥ दिशतकर लाघवें ।
 शरसंधान धीर धैर्ये । अग्निमुख शरसंभवे । भरिलें भूगोल ॥ २२ ॥
 अनिवार शतमुखाचे बाण । करितां देवादिकांसी निर्माण । राक्षस
 आणि वानरगण । आक्रमिले शरें ॥ २३ ॥ प्रळयाग्निज्वाळाशर । वर्षों
 छागळें अंधर । हें देखोनी शोपावतार । खवळळा रोपें ॥ २४ ॥
 सज्जुनि प्रचंड चाप निघुरें । असिवार सहस्रशरें । निवारिलें शरजाळ
 सत्वरें । पैस केळा मोकळा ॥ २५ ॥ रणांगणीं वज्रठाणी । उभा राहिला
 कार्मुकपाणी । शतमुखासी पाचारुनी । शर सोडिले विक्रमें ॥ २६ ॥
 शतास्य धनुर्विद्या धीर । सोडुनी कोटीच्या कोटी शरं । नर वानर अनर ।
 भेदिले बाणी ॥ २७ ॥ हें न साहे चि खुधीरा । पाठीसीं घेउनी
 सौमित्रा । शतबाणीं शत वक्र्या । भाळीं भेदिलें ॥ २८ ॥ अनिवार रामाचे
 बाण । करिती काश्यपासी निर्माण । जेविं पर्यंतरूप हुताशन । समुद्रांत
 पडे ॥ २९ ॥ शतमुख शतसागर । प्राशितो अग्निरूप शर । शतमुखाचें
 तें उदर । शर संपूर्ण पाहती ॥ ३० ॥ मायापट्टण जिन्हाळ्य । अज्ञाना
 मकरंद लीळ्य । न मरेचि तो कळिकळ्य । नाटोपे विक्रमें ॥ ३१ ॥
 अनिवार रामाचे शर । शतमुखासी अर्चिती साचार । तोष न पवे चि
 तो असूर । कोपें खवळळा ॥ ३२ ॥ महात्मा शरसंधानी । निवडीतसे
 काकुत्स्थ बाहिनी । दाशरथा प्रत्योपकार बाणी । समान स्कंद होय ॥ ३३ ॥
 भोंवता भवसिंधु अगड । माया दुर्गती अवगड । पर्यंतरूप महा दगड ।
 वृष्टी होतसे ॥ ३४ ॥ रामशरे ते निवारिले । उपरी शतमुखे काय केले ।
 गंधर्वास सोडिले । आश्चर्य कर ॥ ३५ ॥ येका शखापासुनी अनेक ।
 असिद्धता निघाल्या माझका । कोटीच्या कोटी भयानक । वीर उठावले ॥ ३६ ॥

अग्निमय पर्वत सैरा । वर्पताति शरधारा । प्रळयाग्नीने पांजिरा । घातला
 नभासी ॥ ३७ ॥ गमला तो कल्पांतसमय । असिल्लताचे विज्ञती घाये ।
 पुरुष दिसती परिदेह । बाधेसी नातुडे ॥ ३८ ॥ अदृश्यरूप गंधर्वस्थिती ।
 श्रीरामें रौद्राखें त्याप्रती । भेटूनि तये क्षणीं जगती । भोकळी केली सुखें
 ॥ ३९ ॥ उपरी लीळ्य युद्धपरवडी । परस्परें शरवांकुडी । शस्त्राखें
 फडोविकडी । सोडिते जाले ॥ ४० ॥ कश्यपे अग्नि अख सोडिलें ।
 तेंणें ब्रह्मांड प्रकाशले । प्रळयाग्नीपरीं सुटलें । जाळीत ते वेळेसी ॥ ४१ ॥
 रणवर्कशें रघुनंदनं । वरुणाख सोडिलें त्वरेने । समजनि अग्नि अख तेंणें ।
 शीतळ केलें सर्वत्रां ॥ ४२ ॥ वरि प्रलय प्रभंजनाख । सोडिता जाला
 शतवक्त्र । उडों लागले पर्वत । पत्ररूप प्रमाणें ॥ ४३ ॥ कवण सांभाळीळ
 कवणा । मांडला वृक्षजात घोळणा । आट मवंतसे पयना । नावरी च
 मोण्हीं ॥ ४४ ॥ युद्धविशारद राघवें । पर्वताखविधा येमवें । सोडिते
 वेळेसी स्वभावे । आले महा पर्वत ॥ ४५ ॥ अवरोधिला तो पवन । जाले
 स्वस्त सर्वांचे प्राण । उपरी तो शतवदन । काय करिता जाला ॥ ४६ ॥
 फांकाळीअख कराळ । फाळमुखी अख वंमाल । ज्वाळमुखी प्रळयव्हाळ ।
 अखसमूह सोडिला ॥ ४७ ॥ तेंणें आक्रमिले ब्रह्मांड । शत होत
 चाडिलें भूखंड । ब्रह्मांड स्पर्श तें प्रचंड । खंडविखंड होतसे ॥ ४८ ॥
 महा वार वळें प्रवळ । गेले शस्त्राख योंणें प्रवळ । विस्मित पावे धननीळ ।
 शतमुख चर्या ॥ ४९ ॥ अभेद वज्राचळ शरें । निवारिलें शस्त्राख ज्वाळ
 त्वरें । ब्रह्माखवार परस्परें । सांडिते जाले कळें ॥ ५० ॥ ते समान तेजें
 प्रांटी । भेटोनि शमली आवडी । उपरां वीर ते परवडी । माहेबराख
 सोडितो ॥ ५१ ॥ तेहीं समान प्रतिपतीनें । ऐक्य होऊनि सन्मानें ।
 असतां ते वेळे दानवानें । रौद्राख टाकिलें ॥ ५२ ॥ श्रीराम निवारिलें
 तेंणेंचि तें । येवं समयुद्ध उचितें । रामें शतानन बघतें । तुळितो परस्परें
 ॥ ५३ ॥ विज्ञान निर्वाण प्रांटी । भवनिर्भव उभय रुढी । पृथ्वी आकाश
 एकघडी । घडिते जाले ॥ ५४ ॥ निर्वाण अस्तित्व वाणी । वरुपती
 वेळळ अग्नि । तरणी चक्रपरी पुत्रांनि । तिडक्या उसळ्ळां ॥ ५५ ॥

पृथ्वी अहळतसे तेणें । होती पर्वताचे फुटाणे । नक्षत्राच्या तेणें उणें ।
 लाखा फुटती पहा ॥ ५६ ॥ उष्णातिशयें करुनि । नभ कर्पलें वाटे
 मनीं । वाटे चंद्र सूर्य जळोनीं । कोळसे जाले ॥ ५७ ॥ प्रत्यक्ष घतें
 फल्पांत काळ । कटों लागलें सिंधुजळ । सिंधुमाजि पेटले ज्याळ ।
 स्नेहयोगें जेवि ॥ ५८ ॥ श्रीरामें विचारिलें मनीं । जे अकाळ कल्पांत
 मेदिनी । मांडला आजि समरंगणीं । न साहे चि मज ॥ ५९ ॥ तव
 तेथें ब्रह्मनंदन । आला गायन प्रवीण । म्हणे शतमुखासी निर्वाण । केलें
 तुयां विक्रमें ॥ ६० ॥ श्रीराम म्हणे मुनिश्रेष्ठ । न कळे शतमुखप्रतिष्ठा ।
 यासी उपाय अंतर्निष्ठा । सांगसां तो करीन ॥ ६१ ॥ विधिसुतासी
 विचारिलें । शतमुखाचें निदान वहिलें । नारदें निरोपिजेळ तें ऐकिलें ।
 पाहिजे श्रोतीं ॥ ६२ ॥ इति श्री भूमोपदेश । दनुजकाकुत्स्थसुद्ध
 विशेष । भवनिर्भव चर्या सरोप । म्हणे मेरु अनंत ॥ ६३ ॥

श्री

सूर्य २ कळा ७

॥ श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीराम निर्द्वंद स्वस्थिती । विश्व अभावें घेत विघ्रांती । नित्यात्म
 सुखसंपत्ती । चिदात्कीर्णें रुढी ॥ १ ॥ भवशतास्य दुर्धर । महा विकृती
 अहंकार । भवनिवर्तक साचार । योर राम निघडा ॥ २ ॥ उभयबोध
 रणांगणीं । विद्याविद्याल्ल संधानी । भांडतां नित्यानुसंधानीं । न सरती
 मार्गे ॥ ३ ॥ प्रबळशक्ति उभयांगीं । भीडतां समान रणरंगीं । दाशरथां
 ते प्रसंगीं । आश्चर्य मानिलें ॥ ४ ॥ दशमुखाच्या दशगुणें । हा शतमुख
 होय ऐक्यतेनें । याचें जिह्वार निजबाणें । वर्माच भेदावें ॥ ५ ॥ ऐसी
 अलोचना करी मनीं । तव पद्मजसुत तियेक्षणीं । बोलता जाला वचनीं ।
 वर्म शतमुखाचें ॥ ६ ॥ हणें सर्वज्ञ नृपवरिष्ठ । युक्तिबळाधिक्य
 वोरश्रेष्ठ । शतमुखीं वरद प्रतिष्ठा । ते चित्तासी आणिजे ॥ ७ ॥

तदनुसार गुणसंपन्न । मंत्र कीजेत मुखनिदाना । अल्प प्रयोजनी भावना ।
 कां महद्वेचावी ॥ ८ ॥ औपर्यानें रोगनिवृत्ती । होतां रसापनें कां व्याप्रती ।
 पाहुनि कार्याकार्य स्थिती । कीजेत ते प्रयोग ॥ ९ ॥ अल्प मंत्रें विंचु
 सर्प । उतरती तेथें न वेचावें तप । संसारासी सत्यसंकल्प । प्रयोगूं नये
 ॥ १० ॥ पंच्याक्षरीचेनि सहजें । पळिजेत भूतसमाजें । तेथें वेद अर्जव
 चीजे । कां प्रयोगावी ॥ ११ ॥ नवसे पावती देवते । अंतर्निष्ठा कां कीजे
 त्यातें । उत्तम मध्यम कनिष्ठ तें । क्रमें चि कार्यें व्हावी ॥ १२ ॥ जेविं
 दशमुखा होता घर । त्यास्तव धरिला नरावतार । तैसा चि शतमुखा
 दुर्घर । घर आहे घरिघा ॥ १३ ॥ अवीज खीरनहस्ती । व्हावी
 शतमुखार्चा शांति । हें विंचुनि सीतापती । कार्यसाधी सर्वज्ञ
 ॥ १४ ॥ सुघीत पाहतां शोधून । कोठें आहे अर्वाज खीरन । रामें
 सांगतां ब्रह्मानंदन । हांसोनि बोले ॥ १५ ॥ वस्तु असतां आपणापासीं ।
 कोण्डी विंचिना चित्तासी । भ्रमाची भूलि ऐसी । सर्वत्र असे ॥ १६ ॥
 वं तरी भ्रमरहित देया । दाविसी विघ्नकृत मात्रा । सर्वज्ञ गोसावी जीवशिवा ।
 प्रतिदिंसी मुखें ॥ १७ ॥ कारुण्य जळधी दयाघना । मुनिमानस शुद्ध-
 निधाना । जाण शतमुखनिदाना । वामांकी बसविसी ॥ १८ ॥ तुझे
 दक्षांकी निर्वर । ब्रह्मानुभव साचार । तो निजानंद निरंतर । प्रसिद्ध
 योगी सेविती ॥ १९ ॥ वामांकीची मूळमाया । अभिनव शक्ति रघुराया ।
 उत्पती स्थिती करावया । निदान हेतु तियेचा ॥ २० ॥ महाशक्ति ते
 सीता सती । नाटकलीळा मूळप्रवृत्ती । साच चि काळाची नियंती ।
 प्रत्यक्ष चर्चा ॥ २१ ॥ ऐकोनि ब्रह्मसुतवाणी । रघोत्तम चमत्कारजा
 मनी । झणे अभिनव या धर्तमाना । वर्तले दिसे ॥ २२ ॥ अयताराचा
 अभिमान । अथवा निजरूप आल्यान । विचारें पाहतां संपूर्ण । आश्चर्य
 घुत आहे ॥ २३ ॥ बसिष्टयोधांचे हृदय । पाहतां यथार्थ चि प्रत्येक ।
 अभिमान कोणें चि न साहे । तो साहेळ मद्रूपी केसा ॥ २४ ॥
 न याधी विघ्नपाचा वारा । तें स्वरूप आले जिह्वांरा । स्वभाव स्थिती
 हे संरा । अनिष्टें चि बतें ॥ २५ ॥ एवं निजहृदय नियर । घेउनि

सुखावे निरंतर । जाणोनि राम अभ्यंतर । स्वयंभूसुत तोपला ॥ २६ ॥
 हणें अयोध्येसी राहिली सीता । ते कैसेनि येईल आतां । 'नारद हणें
 या हनुमंता । प्रार्थिजे यदर्थी ॥ २७ ॥ तुझी आलेति कवणेपरी । हें
 विचारा अभ्यंतरी । तैसें चि ये क्षणामाझारीं । आणील सीतेसी हा
 ॥ २८ ॥ ऐसें अनुवादतां विधिसुत । ऐकत होतां हनुमंत । रामपदीं
 विनयान्वित । मस्तक ठेविला ॥ २९ ॥ हणें समर्था आज्ञा प्रमाण ।
 निमिषांत अयोध्या आणीन । तेथे सीतासह सदन । येईल सहजे
 ॥ ३० ॥ आज्ञा दिधली रघोद्वये । जे आणी सीतेसी विभवे । मग गेला
 कर्पींद्र सद्गवे । मानसगती अयोध्ये ॥ ३१ ॥ श्रीरामाचे अंतःपुर ।
 कर्पानें करीं घेऊनि सत्वर । बोलत असतां मुनि नरवर । सातासौध
 आणिला ॥ ३२ ॥ अभिवंदिलें श्रीरामासी । रुद्र वार्ता सांगेःप्रीतींसीं ।
 सीता अंतःपुरनिवासी । सन्न आणिलें त्यास्तव ॥ ३३ ॥ स्वामी रिघोनी
 अंतःपुरीं । करीं धरुनि माहिजावरी । आणावी निजनिधारीं ।
 विजयश्रीयेच्या लाभें ॥ ३४ ॥ जगदानंदकारिणी । ब्रह्मबोधे संवर्धनी ।
 विश्वजिन्हांवा जनेनी । जगत्कारणच्यरी ॥ ३५ ॥ देवत्रय शक्तिनायका ।
 आदिविभुत्वे चिदंबिका । मूळ स्वरूपे हरादिकां । प्रतिष्ठिती होय
 ॥ ३६ ॥ ते हें आदिशक्ति दुर्धर । नटली सीतारूपे सुंदर । तुझे
 निजांगीची चित्शक्ति साचार । प्रसन्न करी श्रीरामा ॥ ३७ ॥ विचार
 समीरात्मज । बोलतां सुखावे रघुराज । हणें प्रकृतीचे चि सहज । उभारलें
 विश्व ॥ ३८ ॥ कर्तव्य त्रिभुवनीचें । पाहतां सर्वही शक्तीचें । निर्द्वंद्व
 हृदय आमुचें । यथार्थ पाहतां ॥ ३९ ॥ जैसी लेंकुराची फांडा । तैसी
 चराचराची हे फांडा । लाघवे चि भवभयपीडा । दुस्तर होतसे ॥ ४० ॥
 निर्दोष हृदय शुद्धीनें । सदोदय स्वरूपतेनें । असतां निर्विकार दशेनें ।
 शंका चि नसे काहीं ॥ ४१ ॥ येवें समर्पक उत्तरे । आत्मबोध अमृतसारें ।
 समर्पुनि रुद्रासी रघुवरें । सीतेसी आणिलें ॥ ४२ ॥ रिघोनी अंतःपुरांत ।
 विदेहात्मजा सुपुतीति । श्रीरामबोध करांबुजकृत । स्वरूप जागरे ॥ ४३ ॥
 कबळुनी दशा पद्मकरी । आणिली दशेसी शक्ति निर्धारी । श्रीरामस्तवनें

मधुरोत्तरी । तोपली आदिशक्ति ते ॥ ४४ ॥ समनिजांग भावु प्रभे ।
तुझेनि सर्व शोभा शोभे । मदनजित लावण्यगाभे । सुते संभवसी लीळा ।
॥ ४५ ॥ त्रिभुवनकृत सत्ता सिद्धि । विधिसंभव सृष्टि स्थिती समाधि
उद्बोध निरवधी । चिदानंदवर्षे ॥ ४६ ॥ माझे संस्वरूप पूर्ण । अनुभविसी
तु सुखैकधन । सोहं स्वभावे सधन । अभेद वस्तुता ॥ ४७ ॥ शरीरी
जैसे अवेव । तैसे तुझेनि अभिनव । भवचर्या समुद्रव । सर्व कीर्ति तू
॥ ४८ ॥ ऐसे स्तविता सीतेप्रती । आनंदली आदिशक्ति । करील
शतमुखाची शांती । ते अवधारिजे पुढे ॥ ४९ ॥ इति श्री भौमोपदेश ।
आश्चर्याचा रूपसवेश । महिमा आदिशक्तिविशेष । क्षणे मेरु अनंत ॥ ५० ॥
॥ ७ ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य २ कळा ८

॥ श्री सीतारामायनः ॥

श्रीरामस्वानंदप्रक्षोभ । वस्तुता स्वरूप स्वयंभ । चित्शक्ति सीता
हुप्रभ । कीर्ति सर्व कांहीं ॥ १ ॥ समूळ हेतु अस्तित्वता । द्वैताद्वैत
कारण सत्ता । भेदाभेद निर्ममता । ममतायोगे ॥ २ ॥ ममतायोगे दुर्भव ।
निर्ममतेने निर्भव । हें आदिशक्त्याचें वैभव । लोक्य विस्तारले ॥ ३ ॥
येऊनि मायापट्टणासी । कृत आश्चर्यचर्या ऐसी । सुरनरवानरेंसी । संभारी
शोमली ॥ ४ ॥ महादि सुरवर । जियेचे आज्ञाकिंकर । त्रैलोक्य स्वामिनी
साचार । विश्वभरचर्या ॥ ५ ॥ वेदादिका धरुनिचा ध्यान । सहस्रविधीने
कीजे स्तवन । विष्णु आणि ईशान । प्रसन्नतेने प्रतिष्ठिले ॥ ६ ॥ तैसी
पराशक्ति अभिनवे । अवटितवटित विभवे । स्तविता दाशरथीभावे । प्रसन्न
जाली रूपस ॥ ७ ॥ आकृतीसी आली चित्कव्य । सचित्सुख वेल्हाव्य ।
पदी तोडर आगव्य । शतास्य पूतले रुळती ॥ ८ ॥ उग्रचर्या सहस्रभुज ।
प्रज्ज्वादिस्त्राचे आंगी तेज । करळ बदनाते अवाज । पंचशत बदने

॥ ९ ॥ सरळ नयन अग्रिचक्रे । वक्रदंष्ट्रा भीमवक्त्रे । महा
 आवेश दृढगात्रे । वज्राचळ तनु ॥ १० ॥ भयंकर शोणवर्ण ।
 विभट्टचित्र प्रावर्ण । वेष्टिले हरिद्रावसन । मुक्तकच संदोहते ॥ ११ ॥
 ललललीत, प्रळयकर । केतुपरी खड्ग दुर्धर । भीम कपाळ करपात्र ।
 समूह वसवी ॥ १२ ॥ प्रचंड चाप भेरूपरी । शर वसवी तैसाचि करी ।
 लक्षुनि शतमुख समरी । लोटली शुद्धासी ॥ १३ ॥ अनुहात ध्वनी
 फडफडाटे । नादें होती हृदयस्फोट । तडतडें लागलें पोट । क्षमेचेंही ते
 वेळे ॥ १४ ॥ नयनी वर्पतसे वन्ही । प्रळय विजा टाकते वदनी । प्रळय
 वन्दिरूप बाणी । आकाश भरिलें ॥ १५ ॥ सत्ता उभी टाकली रणी ।
 शतमुख धाक्तीनला मनी । जीव घेतला दर्शनी । भयाभीत जाला ॥ १६ ॥
 शताननाचा प्राण । आकर्शोन सीतेनें पूर्ण । शयासनी संधान । शर
 घोटिलें ॥ १७ ॥ आकर्णांत घोटितां बाण । प्रेत जाला शतवदन । कुठारें
 तोडितां उलथोन । पडे वृक्षापरी ॥ १८ ॥ रणकर्कश महाशक्ति ।
 असुरांसी घावया मुक्ती । सोडिला बोधरूप स्वहस्ती । शर मुक्तिदायक
 तें ॥ १९ ॥ सर्व शस्त्राख वीजें । वळविह्याति महातिजें । जियेच्या
 ईक्षण व्याजें । प्रसिद्धीसि आली ॥ २० ॥ शताननाचें शरीर । शराग्निनें
 निर्विकार । भस्म करुनि साचार । गतीसि पावविलें ॥ २१ ॥ सीतेनें
 शतमुख घाविला । अमरी जयघोष केला । दुंदुभीघोषें भरिला ।
 नम्रगोल आवघा ॥ २२ ॥ तोप वर्तला अपार । वर्पती सुमनाचे
 संभार । वर्णिती महिमा रघुवीर । शक्तिचा प्रबळ ॥ २३ ॥
 नरवानर असुर । तोपले सुखें अपार । भाट वर्णिती साचार । त्रिदावळी
 गजरे ॥ २४ ॥ शतमुखाचा जेष्ट सुत । जाला श्रीरामाचा शरणागत ।
 मायापट्टणी त्यासि शाश्वत । राज्य दीधलें सुखें ॥ २५ ॥ विभीषण
 लंकेसि गेला । देव पावले स्वस्थानाला । श्रीराम अयोध्येसि आला ।
 परमानंद घोषें ॥ २६ ॥ आत्मारामाची महांसत्ता । ते हे विजयशक्ति
 सीता । कर्तव्यासि होय तत्त्वता । कारण अनादी ॥ २७ ॥ श्रीराम
 स्वयंभ शुद्धबुद्ध । परब्रह्म तत्व प्रसिद्ध । सीता मूळमाया सिद्ध ॥ २८ ॥

सर्वार्थे ॥ २८ ॥ सीता तत्वज्ञानघन । सत्तारूप सनातन । सच्चित्सुख
संघर्षन । सीताचि होये ॥ २९ ॥ स्वजातीय निजांग निर्गुण । भरततत्व
सुखैकघन । ब्रम्हानुभवपूर्ण । याचि अर्थे रूढला ॥ ३० ॥ करं
भवमयाचें वंदन । तो बोधरूपी निपुण । शत्रुघ्नतत्व निर्वाण । खडतरज्ञानें
॥ ३१ ॥ या सकळ तत्वाचें अनुसंधान । लक्ष्मणतत्व तें प्रज्ञान ।
रामतत्व पंचायतन । जाण वसिष्ठरुपी ॥ ३२ ॥ शिवप्रोक्त हे तत्वलीळा ।
अध्यात्मज्ञानाचा जिह्वाळ । पंचतत्व अख्यान माळा । शिवें कंठी
धरिलीं असे ॥ ३३ ॥ शिवराम संवाद तत्वता । विस्तारिली असे
शिवगोता । शिवहृदय स्वभावता । रामतत्व स्वयंभ ॥ ३४ ॥ येवं अंगस्ति
अनुवाद । जाला वसिष्ठासी स्वानंद । श्रीराम स्वसुखाचा कंद । तौपला
अंगस्तिमायणी ॥ ३५ ॥ पुढें वसिष्ठगुणें निरूपण । होईल भीमाचें
स्तवन । तें चिंतासि आणूनि श्रवण । कोळें पाहिजे सादरें ॥ ३६ ॥ इति
श्री भीमोपदेश । निरसोनि गेल्य भवशतात्य । विजयी जाल्य आदिपुरुष ।
म्हणे मेह अनंत ॥ ३७ ॥ द्वितीय सूर्य अष्टम काळा संपूर्ण ॥ श्री ॥
॥ ८ ॥ राम ॥

श्री

सूर्य २ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्रायनमः ॥

श्रीरामपरतत्व प्रांजळ । सत्वाचें हृदय केवळ । शांतीचें होय
निजमूळ । आनंद निलये ॥ १ ॥ अनुभव ज्ञानघन सीता । सर्व गतदशा
सत्ता । स्वरूपानंद तत्वता । भरत स्वभावे ॥ २ ॥ भवांतक तो शत्रुघ्न ।
निजलक्ष लक्ष्मण । अगस्ती तुझे अनुसंधान । ययार्थ शिवप्रोक्त ॥ ३ ॥
येक हृदय स्वभावता । प्रचीतीसी आली माझ्या चित्ता । प्रशंसुनिया
तत्वता । कोळें वसिष्ठ तोपें ॥ ४ ॥ स्वानुभवी तूं महां मुनी । अंतरनिष्ठ

स्वरूपज्ञानी । शिवानुभव वचनी । प्रांजळ केल्या ॥ ५ ॥ शिवाचें हृदय
 परम । व्योमगळींय निरोपम । योगी अनुभवितां विश्राम । तो तुजपासीं देखिला
 ॥ ६ ॥ शिवकल्याण हृदय । परब्रह्म तव अद्वय । अभिन्न तुजपासीं प्रत्यय ।
 तो चि देखिला ॥ ७ ॥ अगाध शिवाची लीला । होय अद्वैत प्रत्यये आगळ्य ।
 त्याहि वरी भक्तिचा जिह्वांळ्य । अभिनव वसे ॥ ८ ॥ श्रीरामासि सनातन ।
 गुरुत्वे सेवा अनुदिन । तारकमंत्राचें अनुष्ठान । चालवो नित्यव्रत ॥ ९ ॥
 भक्तियुक्त अनुभवज्ञान । तेथें चि पूर्ण समाधान । विरक्तीचें अपिष्ठान ।
 शिव चि होय सर्वस्वें ॥ १० ॥ श्रीराम सेवितां निजरूपें । धर्मा न पुरे
 चि पां संकल्पें । मग वानराकृतां प्रतापें । प्रगटला रामसेवे ॥ ११ ॥
 तो हा भीम रुद्रायतारी । श्रीराम सेवा जिवें करी । उभा आठ हि प्रहरी ।
 कर जोडुनि पुढें ॥ १२ ॥ युक्ति सर्वस्वें वेचु ये । याचे बोलतां काय
 जाय । शरीरें करणें स्वयें । तें दास्य ययार्थ ॥ १३ ॥ श्रीरामकाजी
 नेचिला प्राण । नाही अपेक्षिला सन्मान । सर्वकाळ निरभिमान । दास्य
 करी श्रीरामाचें ॥ १४ ॥ भीम रामदास विल्याति । प्रगट कीर्ति त्रिजगती ।
 राम चि जाला असे चित्ती । सर्वस्वें विनटला ॥ १५ ॥ देहजात सुख
 कांहीं । चित्ती अपेक्षिलें चि नाही । ज्ञानाज्ञान उमसही । कांहीं च
 असेना ॥ १६ ॥ ऐसा विद्युध चित्त निर्मळ । वर्तमानी मुमुक्षु केवळ ।
 होउनि अपेक्षी अकळ । परतत्त्वबोधासी ॥ १७ ॥ या शिवाचें तुजपासीं ज्ञान ।
 येथें कायसा अनुमान । माया कल्मष अज्ञान । स्पर्शिलें नसे ॥ १८ ॥
 चंद्र बिंबी अमृत शरे । तेथें विष केवि पाझरे । परमानंदी निर्धारें । खेद
 संभवे केवि ॥ १९ ॥ सुवासी दुर्वास न ये । तेवि सज्जनाचें हृदय ।
 विकृतीनें न वाहे । कदापि हीं मुनिद्रा ॥ २० ॥ प्रकाश सूर्यमंडळी ।
 न ये चि तमरूप काजळी । सुधारणव मुखकळोळी । कडुवट कैचें ॥ २१ ॥
 तुझें हृदय सनातन । नित्यानुभव संस्थान । विश्वभाग्य प्रसवे ज्ञान ।
 प्रह्लासाक्षात्कारें ॥ २२ ॥ अनुभव पंचवदनी । तुज प्रत्यक्ष जालासे
 घ्यानी । तूं शिवरूप महांमुनी । भाषणें कृतार्थ करिशी ॥ २३ ॥ आत्मरवि
 हृदयांवर । प्रकाशित तेज दुर्धर । नित्य समाधि परात्पर । चर्या तुझी

अगती ॥ २४ ॥ होसी सानंद जळधर । बोध वर्पसि साचार । वाक्यधारा
 अमृतकर । ज्ञेयधर्यो भिजविसी ॥ २५ ॥ उन्मन अमृत वाहिनी । वाहे
 तव हृदयापामुनी । तया अर्थावगाहनी । विश्व पावन जालें ॥ २६ ॥ ऐसा तूं
 परम संपन्न । अगाध तुझे समाधान । आत्माराम सनातन । तुजपासीं वसे ॥ २७ ॥
 श्रीरामतन्त्र अल्पान सिद्ध । बोळिलासि अनुभवसिद्ध । जें वेदरहस्य
 प्रसिद्ध । योगी अनुभविती ॥ २८ ॥ अनुभवान्धि अप्रांत । श्रीराममय तुझे
 चित्त । श्रीरामपंचायतन दैवत । तूं चि होसी सर्वस्रें ॥ २९ ॥ जगज्जन-
 काचा, जनक । होय प्रलानुभावि येक । तोपळ रविकुळटिळक ।
 सद्गुरुभाषणी ॥ ३० ॥ अगस्तांचें हृदय निवाळें । सानंदाभरण भरलें ।
 विश्रांतिचें पूर्ण टाकिलें । प्रमाण ते घेले ॥ ३१ ॥ उमयबोध सिंधु पूर्ण ।
 वसिष्ठ अगस्ति गहन । परस्परें भाषण । मिळणी मिळालें ॥ ३२ ॥ उमय
 योग येकार्णवी । श्रीरामसहित अनुभवो । सप्रेम बोध सर्वही । ऐक्यासि आले
 ॥ ३३ ॥ बोध फळोज्जाकृति लीळ्य । घोष गर्जना तोपवेळ्य । अद्भुत
 स्थितीनें सकळ्य । वेध वर्तला ॥ ३४ ॥ अनुभव येकार्णवी पूर्ण । बुडालें
 ह्येय ज्ञाताज्ञान । विरोनि गेडे गगन । जालें अनिर्याम्य ॥ ३५ ॥ सावरोनि
 परस्परें । अगस्ति वसिष्ठ प्रेमभरें । आलिंगनीं साक्षात्कारें । सुखावळें तटस्त
 ॥ ३६ ॥ अनिवार प्रेम न संखरे । अद्भुत वेध नावरे । रोमांचित वपु पाशरे ।
 आनंदजळ डोळां ॥ ३७ ॥ निर्वेध वेध अद्भुत । विरालें सभेचे चित्त ।
 विदेह काथा निचेष्टित । दशा प्रगटली ॥ ३८ ॥ हे अभिनव बोध
 करणी । वरिवरि सुखाचीं भरणी । बुडाल्य नभपरणी । जया सुखांत
 ॥ ३९ ॥ प्रज्ञेर्वाण शब्दतोष । निखिल आनंदाचा आवेश । प्रगटतसे
 मुखीं घोष । पोरश आंगीं भरला ॥ ४० ॥ सावरीळ कोण कोणाला ।
 सभेसहित सुख जिव्हाळ्य । आत्माराम तोपळ्य । नित्य अनुभवे ॥ ४१ ॥
 वेध उपरमे आगीं । सावधान जाले वेगीं । पुढती चर्चा प्रसंगीं । सावरले
 सुखे ॥ ४२ ॥ परतत्य अधिष्ठान । अनुभव मूर्ति गहन । तो प्रत्यक्ष
 स्फुणंदन । डोळां पाहती ॥ ४३ ॥ रामाकार जालियां धृती । आठवेचिना
 ते प्रवृत्ती । हे संप्रज्ञात स्थिती । समाधि प्रज्ञापूर्ण ॥ ४४ ॥ सचेत चिजे

सुंदर । वैध निर्वेध साचार । प्रज्ञावंत तरुवर । कया प्रभवे ॥ ४५ ॥
 स्यावर प्रतिमा सप्रमाण । अचेतदशा निर्वणि । श्रीरामसमेचे जन । या
 साक्षात्कारे असे ॥ ४६ ॥ सज्जन महज स्थिति । विज्ञान उन्मनी
 निवृत्ती । उभयबोध विश्रांती । महां स्थिती जागृत ॥ ४७ ॥ जागृत
 सिंहासनी मूर्ति । ईक्षणे चि दे जागृता । नित्यबोध सहज स्थिती ।
 दशेवारी आणिले ॥ ४८ ॥ नित्यबोध करारविदे । विरुसली नेत्रारविदे ।
 प्रेमरस मकरंदे । शरकती सुखे ॥ ४९ ॥ परकती रोमांच आंगी । परकती
 सकंय योगी । शरकती स्वेदानुगामी । ते चि अवधान घावे ॥ ५० ॥
 इति श्रीभीमोपदेश । वसिष्ठ प्रोक्त परम तोय । प्रगट्य बोध अशेष । हणे
 मेरु अनंत ॥ ५१ ॥ द्वितीय सूर्य नयम कळ्य संपूर्ण ॥ ९ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य २ कळा १०

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम परम कृपाळ । दिनानाय मक्तकसल । स्वरूपदर्शने केवळ ।
 दासांसि बोधी ॥ १ ॥ मुमुक्षामाजि अप्रणी । सद्भाविकांचा चूडामणी ।
 तो मुमुक्षदर्शने पावनी । अत्यंतिक असे ॥ २ ॥ मूर्तिमंत श्रीरामाची
 दया । सीताप्रबोधी कपिराया । म्हणे तू मुख्य प्राण हृदया । तुझा तूंचि
 शोधी ॥ ३ ॥ नवनीते भरले पात्र । बन्दि स्पर्श पाहिजे मात्र । तेणे
 चवी आगळे पवित्र । घृत होय तेचि ॥ ४ ॥ 'काष्ठभांडादि पदार्थ ।
 पाकसिधी होय यथार्थ । परि बन्दिवांचुनी निश्चिंतार्थ । पाक नव्हेचि तो
 ॥ ५ ॥ सर्वार्थ युक्तिने संपूर्ण । होय शाखी निपूण । भूतभवित्य वर्तमान ।
 जन्ही कळले ॥ ६ ॥ तन्ही सदुरुक्येवीण । नव्हे स्वरूप समाधान ।
 सार्यकाचे कारण । सदुरुक्याचि ते ॥ ७ ॥ ते सदुरुक्येसि संपात्र ।
 तू अधिकारी होसी पवित्र । पावसी स्वरूप परत्र । निजानुग्रहे ॥ ८ ॥
 तुझे तूंपण जेधुनी । आठव्हासि येते मनी । ते तू अधिष्ठान मननी । पाहे की

लक्षण ॥९॥ पाहतेपणाचा, अवकाश । जाणवे विशेषाविशेष । तो तं कवण
निर्दोष । पाहे आपआपणा ॥ १० ॥ रामपरोक्ष किं अपरोक्ष । पाहे तुजमाजि
प्रत्यक्ष । अवधानि लाउनि लक्ष । निवळ होईं वर ॥ ११ ॥ येकदेशी किं
सनातन । नूतन की पुरातन । आपआपणांत रिघोन । पाहे आत्मारामासी
॥ १२ ॥ श्रीरामी प्रीति धरितोसि जे । ते अहाच वाहाच किं काजें ।
प्रेमं फुंजसी सहजे । कळ्येनि काये ॥ १३ ॥ न कळतां प्रीति धरी ।
प्रेमाश्रु गहिवरी । अष्टभाव चरिवरी । भरणें येती ॥ १४ ॥ काय जाणोनि
चमत्कारसी । फुंजसी करुणारसी । काय आठव तुझ्या मानसी । तो
ययार्थ सांगें ॥ १५ ॥ प्रज्ञा भूनंदिनी । विज्ञानसुखसंवर्धिनी । आत्मबोध
गतिदायिनि । उचंबळली सुखें ॥ १६ ॥ जाला कपीचा भाग्योदय । बोधें
जाली सीता सद्य । आक्षेपवचनी हृदय । घेत कपिशचे ॥ १७ ॥
भवसंपन्न मारुती । करुणें नें द्रवतसे चिर्सी । अवंचक तो प्रेम प्रीती ।
निवेदितसे सांतेते ॥ १८ ॥ म्हणे मी माझें नकळे । करुणारसें खलीळे ।
हृदय द्रवतसे न कळे । काय की प्रेम हें ॥ १९ ॥ गेली बुद्धीची धारणा ।
सत्वगळित मति सुलीला । मानसी वरही स्मेरना । सुखे हृदय उतटे
॥ २० ॥ उगेंचि चित्त गहिवरे । अनिवार प्रेमा न संवरे । महद्भुत
संचारें । बोधिलें मज वाटे ॥ २१ ॥ मी भीमप्रळनिधान । जालो
सत्वगळित पूर्ण । तृणाचि हों शक्तिप्रमाण । मज उरली नसे ॥ २२ ॥
ऐसें कारुण्य आयिलें । धारिष्ट न कळे काय जालें । युक्तियुतिचें हारपलें ।
ज्ञान सर्वही ॥ २३ ॥ यहलोक पराक्रम । न सुचेचि कांही कर्म ।
विक्षेप मतिनें सुवर्म । नाकळे परत्रीचें ॥ २४ ॥ ऐसा मी मूढमती ।
पश्चात्तापें तप्तस्थिता । धरण आलों तुजप्रती । सर्वभावें करुनि ॥ २५ ॥
सर्व संकल्प सोडुनी । माया ठेविला तव चरणी । कळेळ तैसें करुनि ।
मोते मज उबरे ॥ २६ ॥ तूं तारक भासी जननी । जनके निरविळें
तुजलागुनी । सत्वर वृत्ता करुनि । देईं समाधान मज ॥ २७ ॥ स्वानंद
सिंधुमाझाहीं । मजवीं मज निज वरी । अमृतानंद लहरी । फोंडवी वरी
सुखें ॥ २८ ॥ चिक्कळोळ सरिते । त्रिताप हर त्वरिते । इदं सुखानंद

विदेहता संभाव्य । भावना रुडे ॥ २३ ॥ मूर्छा तादस्तता वेध ।
 प्रांजळ ज्ञानासि अवरोध । टाकुनि होई सावध । सर्वांग अवधाना
 ॥ २४ ॥ निर्विकल्प समाधि गहन । सविकल्प समाधानें पूर्ण ।
 सहजसमाधि सुखधन । अनुभवी श्रवणें ॥ २५ ॥ अरे श्रवणासि ऐकवी ।
 जो अर्यान्वय भावी । मननें निवळ्येनि लावी । अखंड निज ध्यास
 ॥ २६ ॥ तो हृदयस्य विसांवा । पाहें परि तो नित्य नवा । तूंचि
 तुजमाजि बरवा । पूर्ण प्रवेश करी ॥ २७ ॥ ज्ञेय त्रिपद विस्तारें । ऐकें
 अर्थ चमत्कारें । कृपेनें बोटुनि संस्वारें । चेतविला मुख्यप्राण ॥ २८ ॥
 सीता अभयफरकमळें । स्पर्शला मस्तकलीळें । करांबुजें नेत्रदुगळें । कृपा
 कुरवाळी ॥ २९ ॥ मुख्य प्राणहृदयां भोज । दया पत्रकरें सतेज । थापटुनि
 पाठि सहज । सावध केल्या ॥ ३० ॥ निद्रिस्थ सुषुप्ति उठऊनि । जेवि
 स्नेहाळु जननी । घालित कायळ बदनी । दयेनें सुरती ॥ ३१ ॥ तेवि
 हनुमंतासि मुखें । प्रबोधित सीता मुखें । आत्मज्ञान तें हरिखें । वृत्तीतें
 पावतसे ॥ ३२ ॥ बोधावया हनुमान । दयेनें विचंचितां विज्ञान । तंव
 आपेआप प्रगटोन । प्रवेश हनुमंती ॥ ३३ ॥ सीतेची आज्ञा समर्थ । निज-
 हृदईचा परमार्थ । कर्पिद्रासि तो इत्यर्थ । होय निवळ ज्ञानें ॥ ३४ ॥
 निःशब्द वेदगर्भआंगें । प्रगटोनि त्या प्रसंगें । समाधान निजयोगें । अवचट
 प्रबोधी ॥ ३५ ॥ ज्ञानामाजि सत्ता संपूर्ण । ते सत्तेचि वैदेही आपण ।
 हृदईच्या ज्ञानासि उठऊन । जागें करितसे ॥ ३६ ॥ मुख्य प्राण दहराकाश ।
 निजज्योतिनें स्वप्रकाश । उजळिला दीप अशेष । प्रकाशले स्वरूप ॥ ३७ ॥
 नाडळे दृश्य द्रष्टा दर्शन । अभिन्न उदेलें विज्ञान । ज्ञेय ज्ञाता अनुसंधान ।
 अस्तेचिना कांहीं ॥ ३८ ॥ जागृती स्वप्न सुषुप्ति । तुर्या ना उन्मनि स्थिती ।
 अनुसंधानाची कांहीं जाति । उरलीच नसे तें ॥ ३९ ॥ ज्ञातेपणें उरला
 ज्ञाता । कोणा असेल ज्ञेय आस्था । समूळ ज्ञान व्यवस्था । आटोनि
 गेली ॥ ४० ॥ दहराकाशिचा दीप । होऊनि गेला तटप । आपपर
 संकल्प । कवणा होये ॥ ४१ ॥ सुषुप्तेचि पाणदी । शुन्य अनादि
 प्रमोदी । तियेमाजि त्या सद्यदी । निर्वेध जाला ॥ ४२ ॥ हे अपरोक्ष

समाधि घन । सनकादि सित्त्व संपूर्ण । अनुभविती ते विद्यमान । हनुमंतीं
 रुढली ॥ ४३ ॥ अपरोक्षानुभवसुख । हनुमंतासि जालें सन्मुख । नित्य
 उल्लेखेंवीण लेख । कवण कराल तथा ॥ ४४ ॥ रसना अमृतचि जाली ।
 तैसी अनुभवं दृष्टि घाली । सुखार्णवीं उपशमलीं उन्मेशलहरी ॥ ४५ ॥
 अभिनव दशा हनुमंतो । सुसुप्ति माजि जागृती । सौतेच्या बोधाची स्थिति ।
 प्रगटली दिसे ॥ ४६ ॥ सर्व ऐकोनि श्रवणीं । श्रवणाचि नसेचि काहाणी ।
 सर्व देखोनि नयनी । द्रष्टृत्वचि नसे ॥ ४७ ॥ अद्वैतज्ञान महिमा ।
 प्रगटला वस्तुता आत्मा । साक्षां विहोनि हनुमा । अवधारी तें ऐका ॥ ४८ ॥
 करुनि सर्वांगाचे श्रवण । आत्मज्ञाने चा अवधान । मागतो तुम्हासि
 वरदान । लडियाळ तुमचें ॥ ४९ ॥ इति श्रीभीमोपदेश । स्वरूप वस्तुता
 संतोष । पराशक्ति बोधप्रकाश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५० ॥ द्वितीय
 सूर्य येकादश कळा ॥ ११ ॥

श्री

सूर्य २ कळा १२

॥ श्रीरामाय नमः ॥

श्रीराम निजात्मनिर्भव । निःसंग निर्मन निरावेव । निर्धूत निर्वेध
 स्वभाव । सित्त्व सहजें ॥ १ ॥ या निजात्मने करुनि । तुज प्रबोधिलें
 पाननी । तरि तें प्रचितनि निवड्येनि । बोल मजसां ॥ २ ॥ शब्दाची
 उत्पत्ती सहजें । अर्थ रुढला तेणें व्याजें । अर्थज्ञान निज उमजें ।
 स्वभाविक दशा ॥ ३ ॥ सुमनी सुगंध येतां । फेद्विं वर्जिजे तत्त्वता ।
 तैसी स्वभाविक सत्ता । रुढे शब्दाचें ॥ ४ ॥ प्रजेचें निज जिह्वांर ।
 स्वयें जाणिजे साचार । तेथुनि उल्लेख अपार । होती सहजें ॥ ५ ॥
 निरयन वद्धी माजि । ज्वाळ्या निघनी समाजीं । कवणें वर्जाव्या सुतेजीं ।
 रूपाची वरव ॥ ६ ॥ तैसें अभिप्राये हृदय । रूपासि येतसे विस्मयें ।
 तेणें स्वमुखाचि हांये । अभिवृद्धि कानुके ॥ ७ ॥ द्रव्यवीण पदार्थ

जात । कैसेनि पा होतील प्राप्त । तैसें द्रव्य सुनिश्चित । जाण
 निजहृदय ॥ ८ ॥ हृदयज्ञानाची शुद्धि । जया लागली निखर्धी ।
 तथासि सर्वार्थ उपलब्धी । होय परमार्थ ॥ ९ ॥ दीपाचेनि
 विलोकिजे । तें रूप टेथी देखिजे । ज्ञान संपत्तिनि पाविजे ।
 पूर्ण समाधान ॥ १० ॥ हृदया पाहोनियां वरें । सुखें व्यापकतेसि
 यावें । मग सहज विसरावें । व्याप्य समुद्यें ॥ ११ ॥ अप्रांत अंतराळ
 पैंस । सदोदित निराभास । भावले भावना निःशेष । पाहिजे जालें
 ॥ १२ ॥ येवं निजअस्तित्वताधर । हृदयांवर विवर । भव अक्षयारि
 स्थिर । सुखावें निवांत ॥ १३ ॥ सत्यसंकल्पचर्या । बोधे प्रतिष्ठिली
 त्र्या । लक्षुनि निजात्म सूर्या । प्रभाते समर्पा ॥ १४ ॥ ब्रह्मार्पण करितो
 स्थिति । अवधारी निज प्रचीती । ज्ञानचंद्राची जोति । चंद्रचि संपूर्ण
 ॥ १५ ॥ चंद्र आणि चंद्राचि प्रभा । हा व्यर्थ रूढला लोभा । पात्र
 करूनियां क्षोभा । क्षोभविलें व्यर्थ ॥ १६ ॥ मृगजळें बुडविलें । तैसें
 व्यर्थ मोहें नाडिलें । स्वतस्तिथासि आणिलें । अभावाचें व्यसन
 ॥ १७ ॥ वनिता घ्राणी मुक्ताफळ । असतां शुक्लपरि मुदाळ । अभावें
 आणिल्य आळ । व्यर्थ नास्तित्वतेचा ॥ १८ ॥ भिन्न युत्वीसी नाहीं आलें ।
 तें अभ्यंतर आपुलें । शोधूनि पाहतां भलें । समाधान लाभे ॥ १९ ॥
 अभिनव ते कडोविकडी । आपणामाजि आपली तिडी । पडोनियां घडमोडी ।
 होय कारण विवेका ॥ २० ॥ आश्चर्य सांगतां न पुरे । विचार वेदावले
 निर्धारें । निगमहीं याचि चमत्कारे । निराब्द जाले ॥ २१ ॥ बोधरूढी
 परंपरा । सांगतां हारपली परा । अगोचर परात्पर । हृदयासि तूं बोळखें
 ॥ २२ ॥ प्रत्यक्ष पाहतां विद्यमान । भिन्नपण दावो संपूर्ण । तें तरी येकळें
 आपण । दुजें असे चि ना कीं ॥ २३ ॥ काय लग्गोनि विस्मय । भिन्न
 भिन्न निजहृदय । येक चि असतां होय । अनेकापरें ॥ २४ ॥ जैसां
 तरळली दृष्टी । विपरीत देखे सूर्य । चुकी न पडतां पोटी । चुकी हे
 संपूर्ण ॥ २५ ॥ आपली वस्तु आपण । देखत दृष्टी प्रमाण । मनाच्या
 विसरें जाण । भांबावला धुंडी ॥ २६ ॥ तैसें स्वरूप साचार । स्वयें

असतां निरंतर । निज प्राप्तीसी बारंवार । विचार करिती ॥ २७ ॥
हे. काय ह्मणावी बुद्धी । नसे आपआपणा शुद्धी । परभावनेने
त्रिशुद्धी । बुडाले भवीं ॥ २८ ॥ आपणाहूनि परब्रह्म । ह्मणती
तया लागला भ्रम । ब्रह्मभ्रांतंनि कर्म । लागले बल्लोत्तरे ॥ २९ ॥
या कारणे निज निधाना । पाहे पवमाननंदना । चिःप्रकाशक गगना ।
सामउनि पोटी ॥ ३० ॥ सकळ तत्वाचे उभावे । ब्रह्मांड कोटी विस्तारें ।
निमिषाधांत निर्धारें । प्रसवतसे हृदय ॥ ३१ ॥ येणे प्रवृत्तीचें होय
कारणें ॥ प्रवृत्ति पाहतां साधारण । परि स्वरूप असाधारण । तुमसे
कांही येकपणें ॥ ३२ ॥ जें जें तत्त्व निर्वाळलें । नामरूप गुणाथिलें ।
तें चि पृथक्त्वे आलें । निज प्रत्ययासी ॥ ३३ ॥ नव्हे धरा नव्हे जीवन ।
नव्हे तेज नव्हे पवन । नव्हे नभ अनुमान । दून्यास्तिक्यता ॥ ३४ ॥
नव्हे ज्ञान कांही येक । गुणधर्म व्याप्य व्यापक । नव्हे क्रिया ना कारक ।
कांही येकपणें ॥ ३५ ॥ आपुळेपणारी पाहतां । नसे वर्णव्यक्ति तत्त्वता ।
प्रमाण न दिसे पाहतां । निजस्वरूपासी ॥ ३६ ॥ आतां काय ह्मणे
नित्यासी । पाहते पाहणेपणेनसी । दिसे चि ना असो पासी । प्रमाण
रूप ॥ ३७ ॥ श्रीमुख पाह्ये दर्पणा । छानये तोपारें मनीं । तैसे परी
माझ्या बचनीं । अनुभवीं स्वरूप ॥ ३८ ॥ गोटीच्या परवडी जेंव्हातां ।
उपचार न रुचे चित्ता । माधुर्यतेने तन्वता । अवधाने वेधिलीं ॥ ३९ ॥
तैसे मारुतीचें अभ्यंतर । सुखें लागले सुस्थीर । अनुभवयोगें साचार ।
लांचावले सुखें ॥ ४० ॥ सुबुद्धि धरणीजा चतुर । जाणून भीमनिधीर ।
ह्मणे पासी जाळा साक्षात्पजर । कळवळा येणें हा ॥ ४१ ॥ आतां नाटोपे
यवणा । प्रवृत्तीसी तरी मानीच ना । निवृत्तीसी हि आर्णाना । निज
दृष्टीसी ॥ ४२ ॥ जेसे पण जाळियां फळ । गोडीसी हेलावे परिमळ ।
प्राणदेवताचि ते फेवळ । जिन्हा होऊनि सेवा ॥ ४३ ॥ तैसे महारुद्र-
हृदय । फक्तोसी आले प्रमये । अरांडंकरस ग्रन्यय । चिन्हित आमोदें ।
॥ ४४ ॥ मुकुटित नयन सरोजें । पातीं फोडूनि विंदतां तेजें । मुग
छापर अजें । हास्ये निरसित ॥ ४५ ॥ आनंदाविभूत तनु । तेजस्वी

प्रसन्नता भानु । सत्व चिन्हित दशा वानू । शकेल कोण तुतें ॥ ४६ ॥
 परत्री धरिली सोय । परतोनि मजकडे पाहे । तुत्रा बोलवें येणें
 हृदय । जांढिलेंसे माझें ॥ ४७ ॥ अवरोध टाकुनी सहज । धरुनियां
 निज उमज । संभाषणीं निवची मज । पाडसा माशिया ॥ ४८ ॥
 सीता करुणेनें तुंचळली । कारुण्ये सीमा टाकिली । मारुती हृदयीं भरली ।
 विज्ञानसरिता ॥ ४९ ॥ जैसी जागृती ये अवचट । तैसा मारुती
 निकट । सावध दशेने स्पष्ट । सावरिला मुखें ॥ ५० ॥ म्हणे त्राहे त्राहे
 साते । तारक भवाग्यासी तूं साते । तुड्या कृपेचा बोध सते । स्वराज्यां
 अभिपेचि ॥ ५१ ॥ अवरोधें गेला दुर्भव । जालें स्वभावाचें वैभव ।
 स्वरूप प्राप्ति निज दैव । फळलें मुखें ॥ ५२ ॥ काय तें मी बोलों
 मुखें । घनवटलें हृदय मुखें । खानंदाचेनि हरिखें । मिठी पडली परेसी
 ॥ ५३ ॥ आतां कपिमुख संभाषण । गोडीचें निज निरूपण । येकाप्र
 देउनी अवधान । अवधारिजे श्रोतीं ॥ ५४ ॥ उपदेश क्रम आधर्य ।
 तुयेंचें वेदाग्रलें चातुर्य । घडमोडीचा द्वितीय सूर्य । संपूर्णतेसी आला
 ॥ ५५ ॥ प्रथम सूर्या प्रकाशिलें । द्वितीय सूर्य पाहिलें । पुढें तृतीय
 सूर्य भोगिलें । प्रथम ते अवधारा ॥ ५६ ॥ इति श्रीभीमोपदेश । जाला
 स्वरूपी समावेश । पावला सांसारूप परेश । म्हणे मेहु अनंत ॥ ५७ ॥
 द्वितीय सूर्य द्वादश कळा संपूर्णमस्तु ॥ १२ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ३ कळा १

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम प्रतिष्ठित देवी । सत्ता ज्ञानी तूं स्वानुभवी । अयरोक्ष
 सुखाची पदवी । अर्पित चळुमी ॥ १ ॥ सुलभ प्राप्ति तुज सेवितां ।
 दुर्लभ अर्थ येती हाता । नित्यानंद स्वभावता । अधिष्ठित बोधें ॥ २ ॥

सुखें स्वयंभ जागतीये । मुखें उद्धोष वागतीये । सांख्यें अभेद विभागें
 तिये । स्वानंद सरिते ॥ ३ ॥ काले कल्मष हर हृदया । प्रबोधें पाळिसी
 हृदया । सुखकृत माया सदया । तृतीयासिनी ॥ ४ ॥ हृदयाभोज
 विकासिनी । चित्कळा विंघ भरणी । स्वयंभ अनुसरणें करणी । कटाक्षें
 वर्धविसी ॥ ५ ॥ हृदयामृत करखंड । अनुभवितो सिद्ध अखंड ।
 तिये तृतीमाजि खंडाखंड । उमस चि नसे ॥ ६ ॥ स्वयंभ स्वरूप ज्ञान ।
 बोधी अभेदसाधन । अद्वैत वस्तु समाधान । निखलानंदकरें ॥ ७ ॥
 परब्रह्म साक्षात्कारिणी । बोध समुद्रव कारिणी । महाकारण घरणी ।
 सुखें पिकविसी ॥ ८ ॥ स्वभावस्थितांची गरिमा । न कळे ब्रह्मादिकां सीमा ।
 मौन्य पडलेंसे निगमा । स्तवितां तुज ॥ ९ ॥ तेथें वाचस्पती केडता ।
 सरता होइल स्तवितां । शिव विष्णु विधाता । तुझा पार नेणती ॥ १० ॥
 तूं निजागें अविनाश । तुझेनि प्रकाशिला स्वप्रकाश । तुझेनि ब्रह्मोपदेश
 तोप । उपक्रम सर्वर्षी ॥ ११ ॥ तूं सद्गुरूरूपें प्रत्यक्ष । मोक्षासी देसी निजमोक्ष ।
 अनुभवामृत कटाक्ष । तुझा जननिये ॥ १२ ॥ अकाया सच्चित्सुखें ।
 परेसी बोधिसी मुखें । परामूल सुखदुःखें । ईक्षणें वारीसी ॥ १३ ॥
 परेश पर हृदयस्थ । त्यासी बोधें केळें स्वस्थ । अस्तविला अभेद अस्त ।
 साक्षात् सूर्याचा ॥ १४ ॥ स्वानंदचंद्रिका ही येक । मायामय होता
 कळंक । तो विलोकने निःकळंक । केला चिदंवित्रे तुवां ॥ १५ ॥ परम
 शिवासी उपदेसिलें । पूर्ण विष्णूसी अनुग्रहिलें । तुवां स्वरूपासी दिधलें ।
 स्वरूप सुख ॥ १६ ॥ तुवां आदि विधि प्रबोधुर्ना । प्रबोधिला बोध
 प्रतिष्ठानी । संस्थान सुख अधिष्ठानी । चालविला क्रम ॥ १७ ॥ अमरपदे
 कर संस्कारे । ठेविली स्वरूप साक्षात्कारे । योगियांची निजमाहरे ।
 परिपाळिसी सुखें ॥ १८ ॥ संतमुनी श्रविष्टुंदें । तुझेनि तोपळी स्वानंदें ।
 स्वसुखासी हि आली दोंदे । निद्रेंद्र पदवीनें ॥ १९ ॥ साधु साधक
 सफल । तपोनिधि सूर्य सोजळ । तुझा कटाक्षेचि प्रांजळ । निवाळे
 हृदयी ॥ २० ॥ अभेद दुर्भय संस्कार । कटाक्षेचि वारिसी साचार ।
 जायासी रुपेनें निर्विकार । करिसी निज प्रत्यये ॥ २१ ॥ शिवचिदानंद

विप्रह । ज्याचा अक्षयी धनसंप्रह । त्याधळ तुझा अनुग्रह । मूळ पुरुषासी
 त्या ॥ २२ ॥ तो मी शिव बोधिसी मज । पाहतां श्रद्धिदेवसमाज ।
 वेधिले वचनें चि सतेज । ऐसी सत्ता ज्ञानाची ॥ २३ ॥ अधिष्ठान विभूचे
 अंकी । अपरोक्ष सुखें येकायेकी । अनुभव ब्रह्म सकळींकी । सेविजे तुतें ॥ २४ ॥
 तुझिया कटाक्षे वीण । काय असोनी तें निर्गुण । तें तुझें प्रत्यया आणून ।
 कृतार्थ केळें माये ॥ २५ ॥ तुझ्या बोधाची चातुर्यता । कवण जाणेल
 पै तव्यता । तूं चि होऊनी विधिसुता । कळ्यांमोज विकसीसी ॥ २६ ॥
 अनुभवदशा गहन । परि तें ही व्यर्थ प्राप्तांवीण । कां जे प्रसन्नतासाधन ।
 हातासी न चढे ॥ २७ ॥ निज प्राप्तीसी कारण । युक्ति असाव्या
 असाधारण । बोध उपपत्तीवीण । वृद्धांते न पवें ॥ २८ ॥ कांक्षा
 प्रत्योत्तर शिक्षा । स्वानंदप्रद तुझी दीक्षा । आत्मयासी या प्रत्यक्षा ।
 प्रत्यक्ष करिसी ॥ २९ ॥ आशंका निवृत्ती चमत्कारें । आनंद वर्धविंसी
 अमृतोत्तरे । परम उल्लेखा विस्तारें । प्रमय रूढविंसी ॥ ३० ॥ अद्भुत-
 स्वभाव अलंकार । करिसी स्वसुखासी शृंगार । ग्रंथ तात्पर्याचा उद्धार ।
 करिसी वचनें ॥ ३१ ॥ अभिनव फळप्राप्ति दृष्टांत । यया विस्तारीं सुख
 निवांत । प्रबोधिसी सशांत । अंतर्वेध चर्या ॥ ३२ ॥ चातुर्यासी निबविंसी ।
 अभिनवासी गौरविंसी । कांहीं न होनीयेसी । प्रत्ययासी तूं ॥ ३३ ॥
 योगियाचें हृदय सन्न । प्रतिष्ठिसी तेथें परंधाम । येकाप्र ज्ञानज्योति
 निःसीम । आंगें चि होसी ॥ ३४ ॥ बोधाच्या कडोविकडी । जाणसी
 चित्कळ्य कौडी । सुखाची मुखाड वांकाडी । वर्षसी घनमुखें ॥ ३५ ॥
 योगियांचा निजविश्राम । प्रसिद्धतेनें आत्माराम । त्या रमविंसी निःकाम ।
 निजयोग विभवे ॥ ३६ ॥ श्रीरामवरदानसंवर्धनी । श्रीरामानुभवविद्यासिनी ।
 श्रीराम चित्प्रकाशकरणी । आत्मचित्रप्रभे ॥ ३७ ॥ आत्मन्व तुझेनि
 आत्मया । शांति तनुसी वाढवावया । स्वभाविक ज्ञानें सदाया । क्षमा-
 नंदिनी होसी ॥ ३८ ॥ ऐसें कपींद्रमुखीचे स्तवन । प्रज्ञानुभव विस्तीर्ण ।
 हृदयाचा करुनी श्रवण । अवधारिलें सांतेनें ॥ ३९ ॥ तेणें परमतोपें
 तोपली । निरवधी मुखें उचंवळली । हनुमंतेसीं बोळती जाली । तें रहस्य

अवधारिजे ॥ ४० ॥ इति श्री भीमोपदेश । स्वरूप प्राप्तीचा प्रदेश ।
सीतास्तवने सारांश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४१ ॥ तृतीय सूर्य प्रथम कळा
संपूर्ण ॥ १ ॥ श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ३ कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामानुचर मुख्य प्राण । तत्त्वता अमन अप्राण । स्वरूपें
उमजलासी खूण । आधी तें वि निरोपी ॥ १ ॥ अनुभवामाजि नाना
युक्ती । पर्याय हे विकल्पमती । केवळ खानुभवस्थिती । प्रज्ञाविहीन ते
॥ २ ॥ होसी विस्पत्तीने आगळ्या । ते जाण शाब्दिक लीळा । प्रचीतीचा
जिह्वाळ्या । जागवी आधी ॥ ३ ॥ विद्यासंपन्न सार्यमौम । चातुर्यनिधि
परम । चिबोम रवि सोम स्तोम । जेथें उपरमळे ॥ ४ ॥ जाणिवेची
चळवळ कांहीं । अणु हि न साहे पाहीं । ते तं व्योम धाम देहीं । अनुभविलें
कैसे ॥ ५ ॥ शालज्ञ महापंडित । विस्पत्तीने करिती अर्थ । चुकोनी
जिह्वाळ्या व्यर्थ । वाचाळ ब्रह्मज्ञानी ॥ ६ ॥ प्रज्ञावंत नवव्याकरणी ।
करतळामळ शब्दज्ञानी । अर्थकरकर निदानी । अहंकृतीसी येती ॥ ७ ॥ जाण
निर्फळ ते विद्या । विस्पत्तीरूप अविद्या । वादप्रवाद सद्या । फळ अनर्थाचें
॥ ८ ॥ आत्मज्ञान म्हणिजे काय । किंळक्षण कोठें आहे । वा रे
सावधान होय । पुढती येथें ॥ ९ ॥ फार सूक्ष्म व्हावें ज्ञान । अनुसंधान
ते गहन । येकाप्रतेचें आसन । चळें नये सर्वथा ॥ १० ॥ उपचार
सूत्रप्रती । होय निज स्नेहाची पूर्ति । तरी प्राणाची प्राणग्योती ।
चिरंतन उजळे ॥ ११ ॥ अच्युत हृदय तें कैसे । दृष्टीवीण निजपैसे ।
पाहलें तेज अर्पसें । विलोकन सांभाळ्य ॥ १२ ॥ स्थिरावेना प्रज्ञाधर ।
आतुडेना निज विवर । तरी मग तो वि अंधकार । मला मोह जाण
॥ १३ ॥ प्रज्ञा ऐळ तीरी पाह्याळ । मज्जे शून्याचें अंतराळ । पैठ तीरी

केवळ । विज्ञान स्थिती ॥ १४ ॥ खंयंभ भानूच्या प्रकारें । मुक्तीर्णाद्रि समतेपें ।
 विस्मयापन्न कडोसे । भासती अमावाचे ॥ १५ ॥ ज्ञानरत्नसानुशिखरें ।
 चातुर्याची सीमा पसरे । मूळ संकल्प साचोत्कारें । असत चि
 असे ॥ १६ ॥ तुझे तुज माजि ज्ञान । विद्यमानी सनातन ।
 तुजसीं भिन्न कीं अभिन्न । सांग मजला ॥ १७ ॥ त्या ज्ञानांत
 तूं कैसा । सांग उमजोन पाडसा । आतां अनुभवासरिसा । संवाद
 करों ॥ १८ ॥ अमृत संजीवनी सुमनें । तैसीं सीतेचीं सुवचनें ।
 ऐकोनिया मुख्य प्राणें । विलोकिलें हृदय ॥ १९ ॥ तवं तें निजानंदघन ।
 अप्रांत स्थितानें गहन । देखिले निज निधान । पुत्रें पितियाचें जेविं
 ॥ २० ॥ परम पुरुष रामाचें । अक्षयी धन निजाचें । हृदयीं रिघतां चि
 साचें । प्राप्त जालें कपीसी ॥ २१ ॥ हृदय पाहोनि चमत्कारें । घाबया
 येत प्रत्योत्तरें । तवं मध्ये चि विकल्प यारें । प्रवेसी चेतयी ॥ २२ ॥
 हृदय सोडुनी येतां । ऐसी होतसे अवस्था । हृदयीं रिघोनी राहतां ।
 शुद्धि चि नाडले ॥ २३ ॥ समर्थ गुरु आज्ञा स्मरे । गजबजुनी निर्धारें ।
 प्रचीतीसी ये जनीं खरे । चुबकळतसे सुखें ॥ २४ ॥ आनंदसिंधूच्या
 तट्य । जातां निःशब्द जिह्वाव्या । येतां अवस्थेसी लीळा ।
 साक्षत्व गिरी वेधे ॥ २५ ॥ परिशुनी पाहे स्थिती । तव उमयांसी
 अंतर किती । धरांवरभेद पुढती । सावरोत दशा ॥ २६ ॥ आंगीं
 भरतां देववारें । मग नुरे पूर्व संस्कार । बंदो लागेल तें निर्धारें ।
 प्रचीतीसी ये जनीं ॥ २७ ॥ आंगीं नसतां तो संचार । युक्ति बोळे
 चारवार । तैसा तो आत्मसाक्षात्कार । नव्हे चि मारुतीचा ॥ २८ ॥
 यथार्थ जिवें अवरोधला । प्राणस्पंद नियोनी गेला । अवरोधतेचा चारला ।
 ताटस्त वेध ॥ २९ ॥ चमत्काराचा झळव नसे । प्रचीतीच्या निज प्यासें ।
 स्थितीसी येउनी तोपें । स्वभाविक बोळे ॥ ३० ॥ ग्राहे ग्राहे कृपासरिते ।
 होसी मम तारक माते । तुझेनि स्वानंदसिंधूनें । भरण येनसे वरिवरी
 ॥ ३१ ॥ तत्त्वता आत्मसाक्षात्कार । तुझेनि मज जाला साचार । मी
 पायलों परपार । भवार्थीचा ॥ ३२ ॥ तुझेनि कृपेची नौका । विवेकासी

पात्र करुनि विवेका । विवेक अभ्यंतर निका । घर दिधला ज्ञानें
 ॥ ३३ ॥ दश देहाचा एक देह । पाहतां मुळींच तो विदेह ।
 तुर्या उन्मनी प्रत्ययें । विदेह संकल्प सरल ॥ ३४ ॥ ऐसें
 वाटते प्रचीतीनें । हृदय दाटलें सुखानें । परि तें साक्षत्व कवण्या गुणें ।
 येथें अनुमान असे ॥ ३५ ॥ स्वरूप प्रमाण सीमिती । जातां निज निज-
 ष्यासीं । नुरे अनुसंधान पेरसी । काय बोलवें पुढे ॥ ३६ ॥ ला स्वरूपाच्या
 ठायी । साक्षत्व असेना कांहीं । मध्यें चि साक्षत्वाचे पाही । भान कवणा
 जालें ॥ ३७ ॥ येथें चि मज निवळ धीजे । परतोनियां बांधविजे ।
 चिदानंद धरणी जे । कृपेनें मज सांभाळी ॥ ३८ ॥ धन्य धन्य निज
 सभाग्यता । अद्वैतें जोडली निजसत्ता । माझिया देवांसी आतां । पार
 कांहीं असेना ॥ ३९ ॥ सुरभीच्या कसासी । काय वांक्षा इच्छ्या पूर्तीसी ।
 चितामणीच्या निवासी । काय चितिलें न पाविजे ॥ ४० ॥ बर्धतां कल्पदृम
 छपाये । अमिष्ट पुरती तरी संकट काये । अमृत सरितेसी पाहे । निर्भय
 वसति मळे ॥ ४१ ॥ जगदाय देव श्रीराम । सकळ योगियांचा विश्राम ।
 तो निज जनक परम । होय साक्षात्कार ॥ ४२ ॥ सकळ गतींची सद्गती ।
 तूं निज जननी विश्रांति । उमपता तुझी आवंती । शिरावरी माझिया ॥ ४३ ॥
 परम पुरुष पराशक्ति । माया माहेर भक्ति मुक्ति । परिपाळणें विरक्ति ।
 नित्य दशा दिधली ॥ ४४ ॥ अक्षयी संपदा निरंतर । स्वमुख संवर्धन
 गार । परंभाम माहेर घर । टळे पुरती स्वइच्छ्या ॥ ४५ ॥ ऐसें बोले
 अंजनीनंदन । लक्ष्मी रामसीतावदन । करीतसे अभिवंदन । पुढती
 पुढती ॥ ४६ ॥ श्रीराम गृहणे वायुमुता । प्रसन्न जाली चित्शक्ति सीता ।
 काय तुज उणे जातां । खसुख संभाषणी ॥ ४७ ॥ भव विजय
 श्रीदुर्धर । भेद शतमुखहंरी साचार । जाली प्रसन्नतेनें उदार । माझे
 स्वरूपी मंत्रविष्टे ॥ ४८ ॥ मी तूं पणें बांध सहज । उमजविल्य निज
 उमज । तो तूं होसी आत्मज । आत्मा चि माझा ॥ ४९ ॥ देवाधिदेव
 शृपाक्षपणे । वोळग्य रत्नावरी सुखानें । अमृतानंद भाषणें । निवविष्टें
 साक्ष्यें ॥ ५० ॥ ते चि पुढें निरोपण । साक्षजातांत निज रूप ।

रुद्रावतार सगुण । पावेल विश्रान्ति ॥ ५१ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
सीता संभाषण सघोष । प्रगटला चिद्रत्नकोश । म्हणे मेरु अनंत
॥ ५२ ॥ तृतीय सूर्य द्वितीय कळा संपूर्ण ॥ २ ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ३

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सर्वात्मा मी स्वयं । सीता माझे चि होय हृदय । सीताउपदेशें
प्रत्यय । ब्रह्मादिक देवी ॥ १ ॥ सीता अनुग्रही जया । अनुभव पुस्त
ये तथा । सकळ योग लागती पायां । बोधा निजवेधेंसी ॥ २ ॥ समार्चीचीं
समाधानें । अक्षयानंद लक्षणें । चमत्काराच्या ऋद्धानें । बोळगती सुखें
॥ ३ ॥ पाइकी करी निज विचार । प्रज्ञा प्रकाशी सारासार । स्वरूपाचा
साक्षात्कार । वसोटा करो घरी ॥ ४ ॥ सीतेचें दयेनें जाण । वेद हीं जाला
पवन । हें बोलिलें नव्हें स्तवन । प्रत्ययो पहावा ॥ ५ ॥ तव सद्गुरु
वसिष्ठ तोपें । बोलता जाला स्वानंदवेशें । धन्य रुद्रा भाग्य चंडांशें ।
उदयो केला नित्य ॥ ६ ॥ योगी जया आराधिती । शिवादि सिद्ध
सेविती । परमानंद अचाति । ज्याच्या स्मरणे ॥ ७ ॥ तो परमात्मा श्रीराम ।
साधुजनाचा आराम । बोळला तुजवरी परम । संपन्न दयेने ॥ ८ ॥ श्रीरामा
चित्शक्ति सीता । जे आत्मसाक्षात्कारसत्ता । जे अनुभवाची तत्त्वता ।
स्वानंद जननी ॥ ९ ॥ तियेचा अनुग्रह तुज । स्वात्मज्ञान बोधें सतेज ।
साक्षात्कारी सूर्य उमज । हृदयाकाशी आला ॥ १० ॥ अकळ श्रुतीचीं
तात्पर्यें । प्रकाशलीं तें चित्सूर्यें । स्वयंभु तुझ्या चि प्रत्यये । दिनमान
करितो ॥ ११ ॥ तुझे हृदयीचें साक्षत्व । सोहं स्वरावित सत्व ।
तव शोभा महातत्व । जाणसी विद्यमानें ॥ १२ ॥ प्रचीर्तनें
देखसी सर्व । तें द्रष्टुत्व तुझे अपूर्व । साक्षत्वातीत अहं ।
कवय न कळे तेणें ॥ १३ ॥ क्षुधा जवंपरी शरीरी । मूर्च्छना

तीक्ष्ण बोध सुखसारे । अमृतगर्भ विचारें । पाहतां होती ॥ ३४ ॥
 औपधाचें तीक्ष्ण । माजि कटुता पूर्ण । वेतां अमृताहून । परिणामा
 आणी ॥ ३५ ॥ वाळ्यसार्दीं कळवळून । माता औपध दे दारुण ।
 तात्काळ श्रम परिसंपूर्ण । आरोग्यतेसीं आर्णा ॥ ३६ ॥ तैसी वसिष्ठदयेची
 धोरी । आत्मज्ञाना पाळन करी । भवश्रयातें निवारी । ईक्षण मात्रें ॥ ३७ ॥
 तैसीं वसिष्ठमुखसंभाषणें । अपरोक्ष ज्ञान साधन । भक्तीचें रहस्य गहन ।
 अवधारिजे श्रोता ॥ ३८ ॥ माझे अरुप बोल ऐसे । पाहतां सारांश
 समस्ते । कां जे प्रत्ययाच्या तोपें । तुझी ऐकतां ॥ ३९ ॥ इति
 श्रीभीमोपदेश । संशयासी निपेध तोष । स्वानंदान्धि प्रमय कोश । ह्मणे
 मेरु अनंत ॥ ४० ॥ तृतीय सूर्य तृतीय कळा संपूर्ण ॥ ३ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ४

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम तन्मय होतां । सरे भवभय तत्वता । कर्मसंश्रुति ममता ।
 विकल सरे ॥ १ ॥ विरती संकल्प कोटी । सरती विकल्पसुधी । दृश्य
 ज्ञात त्रिपुटी । नाम उरेना ॥ २ ॥ स्वरूप ज्ञानें निवळ । होय प्रांजळ
 जन्ममूळ । विसावळें सरे सकळ । जाण कल्पनेचें ॥ ३ ॥ जागृतीसी
 आलियां केवळ । सरे स्वप्न जात अखिळ । आपआपणास अकळ । तत्व
 निवळे ॥ ४ ॥ चक्षुचीं उघडी काया । दृश्य द्रव्य नसे तया । दर्शनाची
 कासया । त्वष्टी पडे त्या ॥ ५ ॥ दर्पणासीं दिसों लागले । पाहतां मुख
 ही तें चि जालें । दुजेवीण देखिलें । अभिनव आपणा ॥ ६ ॥ सुवर्ण जालें
 शरीर । तें चि अलंकारलें सुंदर । रत्नजात मनोहर । मिरवळें अपाडें
 ॥ ७ ॥ हे विज्ञान हातवयी । आपआपणा पाहे दृष्टी । परी दृश्य जात
 त्रिपुटी । स्पर्शना येथें ॥ ८ ॥ सर्वांगे डोळस डोळ्य । अपरोक्ष ज्ञान
 जिव्हाळ्य । त्याचेनि सर्व जाणाव कळ्य । देखण्या जाल्या ॥ ९ ॥

ज्ञानासी दिल्लें ज्ञान । परतोनि घेतलें दर्शन । ज्ञानामाजि विज्ञान घन ।
 आत्मा ऐसा ॥ १० ॥ ज्ञानाचें निवळले पण । प्रत्ययाचें आत्मदर्शन ।
 अवगमलें विज्ञान घन । निजानुसंधानी ॥ ११ ॥ परब्रह्म तें निर्विकार ।
 त्यासी आत्म्यासी नसे सिनार । ज्ञानयोगें साचार । आत्मत्व दाविलें ॥ १२ ॥
 आत्मत्वाची सखोलता । पाहतां पाहतां विशालता । पार न लगे चि या
 अर्था । बृहदब्रह्म बोलिजे ॥ १३ ॥ परापर संधी । उपरमली बुद्धि ।
 परब्रह्म त्रिशुद्धि । निजास्तिक्य म्हणिजे ॥ १४ ॥ जाणिवेचें विशालपण ।
 ज्ञानें गाळिलें पूर्ण । याळागो चिद्रगन । म्हणिजे तथा ॥ १५ ॥ एवं
 श्रुतिमते संकेत । अनुभव सिद्ध सिद्धांत । वस्तुता वेदांत धादांत । आत्मत्व
 परि शोधें ॥ १६ ॥ अहो वेद जन्हीं जाळ । वेदनेवीण न कळे स्याळ ।
 अवेदकपणें गेला । विस्तार शून्य ॥ १७ ॥ जाण आपुलें जिह्जार ।
 अक्षर ब्रह्म ओंकार । त्या प्रणव धरें उच्चार । अकृत कयचें ॥ १८ ॥
 जें जें अनुसंधान मूर्खी । तें तें स्पष्ट कळे फळीं । हा परिपाठ सकळीं ।
 रुढानें पडिला ॥ १९ ॥ मुख्यची फळ पै जाण । निजगें पाहतां गहन ।
 रसना सुस्वाद आपण । आपल्य घेतसे ॥ २० ॥ आपसुवास केवळ ।
 आपणेंचि प्राण प्रांजळ । वास घेणें अविकळ । लाभ सुखाचा ॥ २१ ॥
 औपधयोगें अग्नि । तरुवराकार सुमनी । चित्र औपधाचें वहि । प्रकाशते
 तथा ॥ २२ ॥ तेवि आत्मा विज्ञान घन । अस्तिक्यते जे विद्यमान ।
 सन्निधानें साक्षत्व ज्ञान । प्रकाशलें तेणें ॥ २३ ॥ आम्बकद्व
 तीक्ष्ण । पाहतां बीजाचा चि गुण । परंतु जीवनेवीण । रस प्रसिद्धि
 नव्हे ॥ २४ ॥ क्षयागिवृद्धि चित्कळा । तिथेचा आत्मा चि जिह्वाव्या ।
 परी तो कर्ता नव्हे लीळा । रुढवाला कळें ॥ २५ ॥ निर्विकार गगन ।
 व्यापकतेचें अपतन । पवनसंभव कारण । केलें तथा ॥ २६ ॥ कां जे
 अवकाशें पुरवळें । सकळ कर्तव्यासी पावळें । तेणें कडुनि जाहलें । कारण
 तथाचें ॥ २७ ॥ द्रव्य देऊनि पदार्थ ध्यावे । पाहतां द्रव्याचे चि स्वभावे ।
 परी तें द्रव्य प्रसत्ते । काय पदार्थासी ॥ २८ ॥ गांठी असतां द्रव्य कोटी ।
 पोटीं धुधेची पीटा मोठी । तेथें अन्तेवीण गोष्टी । द्रव्याचि न सेरे ॥ २९ ॥

ज्ञान जगत्कारण होये । ज्ञानें वर्तविले आश्चर्य । परी प्रत्यक्ष ज्ञानाचें
 हृदय । कार्य ना कर्ते ॥ ३० ॥ माया कारण त्रिपुटी । ज्ञानें रूढविली
 वेष्टी । ज्ञान हि तिचे चि पोटी । संभवलें जाय ॥ ३१ ॥ नामरूप सर्व
 कांहीं । नसोनि वस्तूचे टायी । रूढविलें असे पाहीं । त्याची अस्तिक्य
 मायेनें ॥ ३२ ॥ ठेवावया स्थळ जालें । ठेवणार कोठुनी आले । तेणें ठेवणें
 ठेविलें । चोरीनें तें कैसें ॥ ३३ ॥ या चोराचें संकट । स्थळवरी घालिती
 स्पष्ट । परि चोरट्याचें सपाट । होतसे तेणें ॥ ३४ ॥ तैसें निजांग निर्मळ ।
 साक्षात्ताचा समूळ । साक्षत्वे घातला आळ । परी नांतांनें मानला ॥ ३५ ॥
 न करितां व्यापकपण । व्यापासी जालें कारणें । पृथ्वी होती तरी संपूर्ण ।
 सृष्टि वर्तली ॥ ३६ ॥ रत्न होतें तरी सोज्वळ । फांकले प्रमेचे वीळ ।
 होतें सूर्याचे मंडळ । तरी निघाले झळझळ रत्नीचे ॥ ३७ ॥ विन्न होतें
 चंद्राचें । तरी झरे चालिले सुधेचे । हे गौण दृष्टांत परी तयाचें । रूप
 निवळ्यावे ॥ ३८ ॥ तैसें आस्तिक्यतेचें स्थळ । पाहतां हृदय चि वेयळ ।
 विद्यमानी भाव सकळ । प्रचीर्तीसी येती ॥ ३९ ॥ आतां श्रवणासी
 ऐकवी । तो चि नयनातें दावी । नाना दृष्टांतें उगवी । स्वरूप विवरें
 ॥ ४० ॥ रिघोनी सूक्ष्म प्रज्ञेसी । कार्य कारण निश्चयासी । शोधूनि
 पाहे मानसी । प्रांजळ तत्वे ॥ ४१ ॥ सूत्राची मणिमाळ्य । तेवि तत्त्वा
 त्याची कुळ्या । विश्वसाक्षीनें लांळ्य । मुक्त होय सहजें ॥ ४२ ॥ साक्षत्व
 सूत्र जमाचें । पहावे रूप तयाचें । कीं लक्षण वर्तव्याचें । सूत्र त्यावरी
 वर्ते ॥ ४३ ॥ त्या कर्तव्यसूत्रे कहुनी । कर्तव्य भासला तो जनीं । जेवि
 स्फटिकाच्या संस्थानी । कृष्ण पीत योग ॥ ४४ ॥ वस्तुता तयाचे आंगी ।
 नसे चि वर्ण अंतरांगी । गुणातिशय प्रसंगी । आत्मा सगुण ॥ ४५ ॥
 तया निर्धर्मासी धर्म । लाविलें निष्कर्म्यासी कर्म । जगत्कारण सुवर्म ।
 कळलें नवजाय ॥ ४६ ॥ जगत्कारण ब्रह्म नव्हे । जे कां निर्दोष
 स्वभावे । महा अद्वैत वास्तवें । वस्तुता अपराक्ष ॥ ४७ ॥ माया गहणावी
 जगत्कारण । तरी तें अभावे चि सपूर्ण । मुर्त्ये च लटिकें त्यापामून ।
 होईल काय ॥ ४८ ॥ असत्यें सर्वहि केलें । बोलती निष्पावादी भळे ।

कितेक म्हणती जाळें । सत्याचे पासुनी सर्व ॥ ४९ ॥ ते हि तैसें नि
सत्यवादी । वाळिती अनुमान प्रमादी । माया मल्ल अनादि । संग निवळेना
तया ॥ ५० ॥ आतां असो हें सविस्तर । सांगा साक्षत्याचा निर्धार ।
म्हणे वक्ता अति तापर । अवधानी आसि जे ॥ ५१ ॥ इति श्री भीमो-
पदेश । अनुमद वक्ता परेश । जगत्कारण प्रगदाश । म्हणे मेरू अनंत
॥ ५२ ॥ तृतीय सूर्य चतुर्थ कव्य ॥ ४ ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य ३ कव्या ५

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अंतर्निश्चये मूळ । परब्रह्म निर्मळ निधळ । अधिष्ठान
निष्ठ निर्मूळ । मूळ जन्म बंधेचेनि ॥ १ ॥ जन्मली च नाहीं सुखी ।
जन्म बंध्या ते अकार्यी । काळरूप विगळी । स्फूर्तीनें अभासे ॥ २ ॥
चारी अस्व्या रूप वृत्ती । चहुंवाचेचो स्थिती । प्रज्ञाणि अर्धमात्रा प्रचीती ।
अंतर्ब्रह्म चि ते ॥ ३ ॥ या रूपे पाहतां ते समूळ । द्रष्ट्याचे अंगिची
मळाळ । जेविं रूप होय तेनाळ । प्रमेचेनि जैसा ॥ ४ ॥ सभेमाजि
पुद्धिक्षय । प्रातुर्भवी चित्सूर्य । तें मंडळ पहातां निरामय । तेथेचि अभासे
ऐ ॥ ५ ॥ पाहतां त्याची धरणी । वर्तली असत्य धरणी । अद्वैतद्वैत
उभारणी । अभिनयासी कारण हे ॥ ६ ॥ यथाचा विस्मयो करीत ।
महादिक जाळे शांत । परकदाचा कथ येये । पाड असे विवरी ॥ ७ ॥
सद्गुरुकृपा स्वानुभवे । हे अक्शाटचक्र वारावे । ना तरां येथुनी स्वभावे ।
सुटिका नसे ॥ ८ ॥ भूर्लमाजि सावधपण । जाण पा येईल कोटून ।
पिप घेतलियां प्राण । सुरक्षित केवि असे ॥ ९ ॥ ऐसी माया अनावर ।
नसोनि लागली निरंतर । व्याप्ती लागली तो विचार । कोण्डीच नेणती
॥ १० ॥ मूळसी कथ योजावे । व्यक्तीसी आळे स्वभावे ।
विधानाचे संभवे । पत्तण तें न पळे ॥ ११ ॥ यासाठीं ईताईत ।

सिद्धांतीं निवांडा नेमस्त । द्वैत ते माया अद्वैत । ब्रह्मासी बोलिजे
 ॥ १२ ॥ विद्यमानां हृदय पहावें । ब्रह्म म्हणोनी नव जावें ।
 अनुमानें देखावें । निश्चितार्थासी केविं ॥ १३ ॥ नभा ऐसं शुद्ध ब्रह्म ।
 निर्विकार तें निष्कर्म । तथा निर्मळीं संभ्रम । विकार जाणीवेचा ॥ १४ ॥
 ऐसं हृदयी जाणवेलें । व्यापकतेन विवेलें । समाधान घटावेलें । अपरोक्षतेन
 ॥ १५ ॥ अवचट विसराची भूली । सुषुप्ति जागृती नेली । पुन्हा
 आठवाची मोडली । वाट संपूर्ण ॥ १६ ॥ ऐसं समाधान गहन । साक्षत्वाचें
 सनातन । जेविं इंधनीं निर्वाण । प्रगट अग्नि ॥ १७ ॥ प्रळयाग्नीमाजि
 इंधन । तेविं समाधानां संधान । हे अनुभवाची निज खूण । साक्षत्वीं
 सांपडे ॥ १८ ॥ साक्षत्व ब्रह्मा ऐसं जाण । साक्षत्व तें शुद्ध ब्रह्मज्ञान ।
 साक्षत्व तुर्या उन्नम । निजांगें सोखळ ॥ १९ ॥ साक्षत्व ज्ञेय इक्षुरसाळ ।
 बोधमुखें सेवितां तात्काळ । आनंद माधुर्य गळ्याळ । घोटीतसे रसना
 ॥ २० ॥ होतां तृतीये संपूर्ण । मिठी पडे रसना ज्ञान । ज्ञेय ज्ञाता
 अनुसंधान । अद्वैत होये ॥ २१ ॥ साक्षत्वाचा परिणाम । गोडीन सेविजे
 विश्राम । साक्षी तो चि आत्माराम । जाण तूं मारुति ॥ २२ ॥ साक्षत्व
 मुर्वीवृत्ति नाही । साक्षत्वाचें ऐसं पाही । पाहणें न पाहणें सर्व हि ।
 नसण्याचि सरिसें ॥ २३ ॥ उपजल्यां नाहीं चोरें । गगनघन भांडारें ।
 चोरून नेली निर्धारें । कैसें आश्चर्य पहा ॥ २४ ॥ संभवला
 नाही च काळ । तो भडूं टागला जांव केवळ । देखुनी जन्मवंच्येचें वाळ ।
 आज्ञेशें रडतसे ॥ २५ ॥ हें पाहण्याचें कारण । न पाहत जन्म मरण ।
 दोहीचें साक्षी शरण । रिघाले तथा ॥ २६ ॥ साक्षत्वाची गति पाहें ।
 मती माजि रिघोनि राहें । तूं साक्षी च होसी स्वये । आपणा विचारी
 ॥ २७ ॥ अवघे चि तूं जाणतोसी । आपणासी कैसा नेणसी । तुझी तुर्या
 तुजपासी । ऐसी पडतसे ॥ २८ ॥ यथार्थ म्हणे हनुमंत । मज न कळे
 म्हणो निश्चित । मावें स्वामीचा शरणागन । जालें हें कळ्याक्या ॥ २९ ॥
 अरे जाणिवेचें आंग सोडी । समाधान पूर्ण जोडी । शरण आढासी तरी
 येवडी । प्रतिष्ठा आली आत्मा ॥ ३० ॥ तुज वाटे हें धोरपण । गुरुत्वाचा

स्वामिमान । कोणासी पाहिजे जाण । हेतु पतनाचा ॥ ३१ ॥ घाली
 गुरुत्वावरी पापाण । जाली शिष्यत्व संपूर्ण । गुरुशिष्याचें निदान । तें
 सुख अनुभवीं ॥ ३२ ॥ तुज वाटे गुरु भिन्न । शिष्य तैसा चि आन ।
 पाहतां एक अंतःकर्ण । उभयतांचें ॥ ३३ ॥ पंच भूतिक एक । मन
 बुद्धि विवेक । अवस्था गुण अनेक । वृत्ति एकपणें चि ॥ ३४ ॥
 उल्लेखासी येतें स्मरण । तैसें चि परी तें विस्मरण । बोलक हृदयींचें ज्ञान ।
 सर्वत्र एक चि ॥ ३५ ॥ विषय क्रिया इंद्रियें । सर्वत्र एक चि पाहे ।
 द्रष्टा साक्षी तो हि होये । सर्वत्र एक चि ॥ ३६ ॥ मी बोलतां तूं
 ऐकसी । एकसंधान निश्चयेसी । अर्थज्ञान मानसी । एक उभयतांभ्या
 ॥ ३७ ॥ म्यां जाणावें अभ्यंतर । मग करावा ठप्पार ।
 त्या शब्दाचें विचार । तुवां करावा ॥ ३८ ॥ त्या विचाराचें अभ्यंतर ।
 तुझें माझें निरंतर । स्मरणोनि साचार । साक्षत्व निवारी ॥ ३९ ॥
 साक्षत्व असतां तुज । अनुभवास नये निज । आतां उमजेवीण उमज ।
 पूर्ण प्रज्ञावंता ॥ ४० ॥ विसरतां साक्षत्व सांग । होसी साक्षत्वी निःसंग ।
 कां जे तुझें निजांग । साक्षत्वासी आले नसे ॥ ४१ ॥ नभ अवरोधेना
 घटी । त्रिकाळ अवाध्य समसाटी । हें म्हणणें त्या सेवटी । तयाचा चि
 सेवट ॥ ४२ ॥ अक्षय हृदय वस्तुता । आपण साक्षी नव्हे तत्वता ।
 आतां साक्षत्वाची कथा । कवणें पुसावी ॥ ४३ ॥ तुवां साक्षत्वा न पोनी ।
 स्वानुभवासी उमजोनी । पुसिलें तरी काहणो । सांगेन साक्षत्वाची ॥ ४४ ॥
 अर्भक सांतवनेसी । बंध्या संतति वैभवेंसी । कथा सांगोनी तयासी ।
 तोपवावें ॥ ४५ ॥ भयानक वागुल आल । तो गिळील रे वा तुजला ।
 जाणोनी राहें उगला । रुदन न करी ॥ ४६ ॥ तेणें राहें तें भयभीत ।
 संकोचित असे पुसत । म्हणे वागुल आल येथें । मज गिळील कीं ॥ ४७ ॥
 त्या वाळ्याचें समाधान । जननी करी सज्जन । म्हणे दुसरा वागुल येऊन ।
 तो वागुल मारिला ॥ ४८ ॥ तैसे परी हे अज्ञान । वारिलें ज्ञानें येऊन ।
 मुमुक्षाचें समाधान । केळें गुरुमायेन ॥ ४९ ॥ आतां तें चि अनुसंधान ।
 वसिष्ठहृदय निर्वाण । धेऊनिषा खुनंदन । वदेल तें अववारा ॥ ५० ॥

इति श्री भीमोपदेश । जाला परेचा प्रकाश । साक्षत्वाचा नाश निर्दोष ।
 म्हणे मेरु अनंत ॥ ५१ ॥ तृतीय सूर्य पंचम कळा संपूर्ण ॥ ५ ॥
 श्रीगोविंदायनमः ॥ राम ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ६

॥ श्रीसीतारामायनमः ॥

श्रीराम मी सत्य स्वरूप । हा हि मज नसे चि संकल्प । माझा
 मज प्रत्यय अरूप । साक्षी स्वभावे ॥ १ ॥ हृदय बोधवी विज्ञान । ते
 मी स्वयंभू सुख सधन । सनातनी सत्ता गहन । दिसोनि आली
 ॥ २ ॥ सनातनी स्वरूपज्ञान । स्वभाविक नित्य उत्पन्न । नित्यानुभव
 अनुसंधान । निज प्रसन्नता ॥ ३ ॥ हे दैविकी चमत्कार । होती
 स्वभावसंस्कार । तैसा च आत्म साक्षात्कार । ईश्वर सत्तेने ॥ ४ ॥ मूळ मूर्ति
 अधिष्ठान । उत्सवमूर्ति सुखैकधन । अधिष्ठानी सत्ताज्ञान । उत्सव मूर्तीचे
 ॥ ५ ॥ अभिन्न स्वरूपानुभव । परमात्मयाचा स्वभाव । परेश साक्षी
 निर्भव । स्वसुखकर्ता ॥ ६ ॥ त्याचे हृदय सनातन । अखंड मंडळ गहन ।
 स्वानंदामृत घन । बोळडे सुखे ॥ ७ ॥ प्रत्यक्ष विद्यमानी पाहतां ।
 आपआपणा आराधितां । आपली आपणा प्रसन्नता । सिद्धि बोळगती
 ॥ ८ ॥ आपुळे आपण करितां ध्यान । साक्षात्कारे भेटे सगुण । पाहतां ते
 मूर्ति कोटून । रूपासी आली ॥ ९ ॥ भावितां पदार्थ उपलब्धी । बोळण्या
 अष्ट महा सिद्धि । दैविक योग रिद्धि । निर्धा च प्रगटती त्या ॥ १० ॥
 दैविक निजहृदय । पाहतां शुद्ध बुद्ध स्वये । निरुपाधि ते अद्वय । निराश्रय
 सहजे ॥ ११ ॥ उदास पूर्ण साळमाळ । अखंड अरूप विद्याळ । संक-
 ल्पाचा विद्याळ । जाला चि नसे त्या ॥ १२ ॥ निज आस्तिक्यता सदोदित ।
 कोदाटळे अखंडित । प्रतिष्ठेवीण शान्त । संत धिरावडे ॥ १३ ॥
 तेथे साक्षी ना साक्ष्य । परमेश ते निजतच । साक्षत्वाचे उपरमे सत्य ।

अभ्यंतर घेतां ॥ १४ ॥ वस्तुता दैविक स्थिती । साक्षात्कारची मूर्ति ।
 इयेसी माया हणती । वेदांतविदज्ञानें ॥ १५ ॥ माया हणोनी तुच्छ न
 करी । मायेमाजि अभिनव थोरो । ब्रह्मज्ञान भरोवरी । आत्मत्वां रुढवी
 ॥ १६ ॥ इतुकें मायेचें विद्वान । परंतु ते आत्मवेदीण । कांहीं चि नसे
 प्रमाण । स्वतंत्रतेसी ॥ १७ ॥ निजागें आस्तिक्यता । परब्रह्म तत्त्वा ।
 ते चि आत्मत्वे पाहतां । दूर दृष्टीनें ॥ १८ ॥ या आत्मत्वाचा उमस । तो मायेचा
 अभ्यास । आत्मत्वां च बहुवस । होत जात असे ॥ १९ ॥ गगनीं निजागें
 सघन । बाह्य दृष्टीनें पोक्कळ पूर्ण । विशाल स्फूर्तीचें भान । आकाश म्हणाविलें
 ॥ २० ॥ निरावकाशां सावकाश । हा जाणिवेचा लेश । जाणिवेमाजि
 पोरेश । त्रिपुटी वर्तवी ॥ २१ ॥ पर जाणोव गहन । तीमाजि ईश सनातन ।
 घटें आवरिलें गगन । घटाकाश हणवी ॥ २२ ॥ पोरें मंडळ विशाल ।
 माजि आक्रमिले निराळ । तेणें संकेते केवळ । साक्षत्व रुढलें ॥ २३ ॥
 घटाचें साक्षी नव्हे गगन । घट नभ साक्षी न होत । जालें घटावकाश
 विद्यमान । साक्षत्व दृष्टीसी ॥ २४ ॥ घट नभ अचेतन । या दृष्टीतें
 धारिली खूण । जाणिवेचा घट पूर्ण । सचेतन तो ॥ २५ ॥ जाणिवेचा
 चौथा देह । पाहतां रूप निरामय । अव्यक्त तत्वासी आश्रय । तो चि
 जाला असे ॥ २६ ॥ भूतें अपंचीकृतें । पंचव्यक्ति अव्याकृतें । पंच
 तन्मात्रा समूळ ते । गुणसाम्य संभवे ॥ २७ ॥ गुणसाम्य जाणोव
 स्थिती । नित्य गुण क्षोभ प्रचिती । इतुकी साक्षत्व विख्याति ।
 क्रमान्वयें पाहतां ॥ २८ ॥ साक्षत्वाकरितां साक्षी । बोलिजेत
 पूर्वपक्षी । साक्षी ना साक्षत्व लक्षी । सिद्धांतें पाहतां ॥ २९ ॥
 आत्मा अद्वैत परिपूर्ण । कवणाचा साक्षी कवण । नसे चि क्षोभ ना
 गुणागुण । वृत्तीपरता सहज ॥ ३० ॥ नित्य पर्जन्याची वृष्टि । होय नभाचे
 पोंढी । परो ते अंकुर ना सृष्टि । विविधरूपे ॥ ३१ ॥ पंचभूतिक
 विजाति । पाउसें अंकुरे क्षिती । तेवि साक्षी साक्षत्व मती । जाणिवेच्या
 योगें ॥ ३२ ॥ जाणिवेनें होती जर्जर । आगें हणविती निर्जर । आंम

बाधेनै मारैर । होऊनि पळती ते ॥ ३३ ॥ मुखें मी ब्रह्म अहंकार ।
 विस्तारला विद्याकार । पाहतां सर्वही संसार । नाशिवंत हा ॥ ३४ ॥
 इंद्रादि देवतापदें । क्षयान्वित यथार्थ वादें । ब्रह्माविष्णु रुद्रपदें । ते चि
 गती तयातें ॥ ३५ ॥ हृदय द्रष्टा दर्शन । ज्ञेय ज्ञाता ज्ञान । हे त्रिपुटी संपूर्ण ।
 जाण नाशिवंत पै ॥ ३६ ॥ विजाति स्वजाति स्वगत । मायेचा चि भेद
 समस्त । निर्गुणासी कांहीं हेत । असे चि ना पाहतां ॥ ३७ ॥ स्वरूपयोग
 अविच्छिन्न । नित्यमुक्त सनातन । बद्ध मुक्तांचे कारणें । असे चि ना तेथें ॥ ३८ ॥
 हें विचारें निवळे । अविचारें ना कळे । लाऊनि आत्मज्ञान डोळे ।
 बरें पहावें ॥ ३९ ॥ संकल्पासी न येतां पोटें । घनानंद तळवटी ।
 दाटीत नभ त्रिपुटी । घनवटे तेथें ॥ ४० ॥ स्वानंदसिंधूचें भरण ।
 साक्षात्काराचें अवतरण । येकाको ब्रह्मस्फुरण । प्रगटोनि अटे ॥ ४१ ॥
 हृदयीचा ठाव निदान । अनादि आनंद घुडोन । होय निरानंद सधन ।
 अपरोक्षानुभव ॥ ४२ ॥ हें साधन येतां हाता । संकल्पें शकवे ज्ञाता ।
 संशयगिरीच्या माथां । कोसळे भवाव्धीत ॥ ४३ ॥ संशयाचा गिरिवर ।
 तो चि भावाब्धि साचार । मृत्तिकेचे नारीनर । रूढीं नावें ॥ ४४ ॥
 पृथ्वीचा तळवट । सागर क्षणाचा स्पष्ट । तैसा च तिथेचा उंचाट । पर्वत
 क्षणावें तिया ॥ ४५ ॥ तेजाचा चि वैश्वानर । तेजाचा चि प्रभाकर ।
 तेजाचा चि अमृतकर । रूपासी आळा ॥ ४६ ॥ पदार्थांचें नामसंकेत ।
 रूढींसी आले बहुत । नाना प्रकारें दृष्टांत । चाळिले परस्परें ॥ ४७ ॥
 असो या युक्ति बहुसाल । कैसे तरी कळवें सखोल । निजहृदयीची
 बोल । विचारें ध्यावी ॥ ४८ ॥ दृष्टांताच्या कोडी । नाना साहित्य
 परबडी । व्याख्या आत्मज्ञान रुटी । विस्तार हा ॥ ४९ ॥ कैसे तरी
 कोण्या प्रकारें । आत्मज्ञान निर्धारें । नुरिजे अज्ञान काविरें । ऐसें व्यावें
 ॥ ५० ॥ यास्मिन् कडोविकडी । मायेच्या घडामोडी । उगवावी साधकोडी ।
 अघटित तें ॥ ५१ ॥ श्रीरामनाम्यें चमत्कारला । मारुति तोंपें भरला ।
 आनंद सिंधू तरी घाला । येकायेकीं श्रमणें ॥ ५२ ॥ श्रीरामकृपा होय
 जया । आनंदसिंधु त्याची काया । बस्तीस आळा दया । सहजबोध

॥ ५३ ॥ स्वानंदीं स्वानंदु आटे । मारुति त्या चिन्ही प्रगटे । निवळोनि
सुख उक्ते । बोलेल भीम ते ऐका ॥ ५४ ॥ इति श्रीमीमोपदेश ।
प्रगटला आदि पुरुष । दैविक प्रसन्नता ईश । लणे मेरु अनंत ॥ ५५ ॥
तृतीय सूर्य पटमकळा संपूर्ण ॥ ६ ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ७

॥ श्री सातारामाय नमः ॥

श्रीराम गुरु सार्वभौमा । स्वरूपज्ञान सर्वोत्तमा । ज्ञेय विभव महिमा ।
गरिमा काय वर्ण ॥ १ ॥ करुणा कारुण्य जिह्वार । परमानंद मूर्ति
साचार । आत्मज्ञान प्रत्यक्षाकार । अवतार तुझा ॥ २ ॥ उपमा नाही ज्या
सुखासी । तो तूं सच्चिसुखाची रासी । स्वानुभवं प्रगटलासी । ज्ञानचंडांश-
भूषणा ॥ ३ ॥ स्वरूपे चि तूं परिपूर्ण । कृपाळू जालासी आपण । माशिया
मीपणाचें भान । तूं चि होसी सर्वस्वें ॥ ४ ॥ बन्दि जालियां काष्ट । काष्ट
निदान तें स्पष्ट । तमों सूर्य तेजिष्ट । येतां तम कैचा ॥ ५ ॥ अंधचक्षूच्या
सुवळा । येतां अवलोकनकळ्य । मग तो चि तो आंधळा । डोळस होय
सुखें ॥ ६ ॥ अज्ञानाभाजि तेवि । घेउनियां ज्ञानपदवी । आलासी तेव्हां
जाणावी । दशाज्ञानें पाहली ॥ ७ ॥ ज्ञानदिवापतिपोटी । नुरे अज्ञानतमपेटी ।
तेवि हृदय संपुटी । तुझ्या मी रिघालों ॥ ८ ॥ अकळतन्व विद्यमान । तुझे कृपेचें
आत्मज्ञान । बोळलें मज सनातन । अमृतकर कृपेनें ॥ ९ ॥ निज आराध्य सहजें ।
सुवर्म साधनाचीं बीजे । अश्रुत त्व सतेजें । हृदयासी आली ॥ १० ॥
वेद हृदय अनागत । प्रणव गर्भ सदोदित । स्वसुख बोळलें शाश्वत । मूळ
अनुक्रमें ॥ ११ ॥ स्वरूप पारिजाताश्रित । दिव्हे आमोदें हृद्रत ।
स्वानंदकंदा अमित । निवविलें मज ॥ १२ ॥ मोक्षनिकेतन नृपा ।
अभिनव सत्चिक्वपा । अकळ सुखें स्वरूपा । पावविलें मज ॥ १३ ॥

चिदानंद सागरों । भी होऊनियां लहरी । हेलावत मुखें अंतरों । अनुभव-
 दशेन ॥ १४ ॥ चिदंबर तुझे हृदय । माझा अनुभव चंद्रोदय । होऊनियां
 सदोदय । प्रकाशविलें ॥ १५ ॥ माझे हृदय सनातन । तूं चि होऊनियां
 विद्यमान । स्वानुभव मुखैकधन । प्रतिष्ठिलें तुवां ॥ १६ ॥ निरसोनी
 अनादीची करणी । अकळ धरणा धरणी । चिछप्रकाश तरणी किरणी ।
 केली प्रकाशमंत ॥ १७ ॥ स्वभाव प्रजेचें कल्हार । अपरोक्ष आमोद
 सार । द्रवविलें जिह्वार । मुनि मिलिंद सेवितां ॥ १८ ॥ तव
 हृदयामृत श्रे । तल्लीन नयन चकोरें । सेविती मुखें अपारें ।
 निवालीं तृप्तानें ॥ १९ ॥ सद्भाव स्वानंद सिंदुर । निगम काननीं
 दुर्धर । विचारोनियां अनिवार । उन्मनें मातळा ॥ २० ॥
 प्रणव दृश्यादृश्य । ओट मात्रार्य कोश । ज्ञेय गंधघटी शेष । खंदळीत
 तेणें ॥ २१ ॥ उल्लेखाचळ शिखरें । उलथातसे मदभरें । गुणसाम्य
 मायाधरें । येकदशेन चि झुगारी ॥ २२ ॥ त्रिगुण त्रिकुटाचीं पुरें । ज्ञेय
 गुरुवती नगें । अवचितां पदसंचारें । धूळीसी आगिळीं ॥ २३ ॥ अनुभव
 झुंडा अकळ । कवळुनिया अंतराळ । प्रचीति दैव वस्ती मूळ । निर्मळ
 केलें ॥ २४ ॥ अनुभव स्वर्ग ना पाताळ । मोकळें केलें सखळ । निर्मळ
 निश्चळ केवळ । स्वानंदजळ प्राशिलें ॥ २५ ॥ कायेवांण चढली पुष्टी ।
 निजांग भद्रजाति कोटी । आत्मत्व विमांडिलें पोटी । रिघोनी त्याच्या
 ॥ २६ ॥ मज भी नावरे वळें । सोडु स्वानंदसळें । एक्या चि पदउसाळें
 रंगडिलें मज म्यां ॥ २७ ॥ स्वरूपानुभव प्राण । घेऊनि जालों अप्रमाण ।
 निर्वाण मस्तीचा वारण । पद्मचा तुझिया ॥ २८ ॥ अनुभव प्रज्ञा वळान्वित ।
 हृदयांत प्रगटवित । माधुर्य गरिमा हनुमंत । बोटतसे मुखें ॥ २९ ॥
 खीचीज रहस्य आश्चर्य । जयवांज प्रकाशचर्या । जयजय विजयसूर्या ।
 स्वसुखाभिरामा ॥ ३० ॥ जयजय भवजित निर्जर । जयजय अमित
 सुखपंजरा । जयजय जरावर्जित धरा । जयसागर सुराच्या ॥ ३१ ॥
 जय मतिफलमपहरणा । जयजय मुखाब्धिभरणा । जयजय दीनाद्वाराणा ।
 'दीनबंधु रामा ॥ ३२ ॥ जयजय जगदावदेवा । जय निरतिशय मुखटेवा ।

जयजय भवहरसेवा । देई मनोरम्यगती ॥ ३३ ॥ बोधे अमित सुराणें ।
चिद्रगन गति किराणें । घेईन अवोध विराणें । ऐसी गती दे मज ॥ ३४ ॥
माक्षिया अनुभवाची । दशा प्रशंसो विरंची । तैसा चि निजप्रज्ञेची ।
धाचस्पतियोगें ॥ ३५ ॥ जयजय वात्सल्य वत्सला । जयजय स्वभाव
निश्चला । जयजय अमृताची वेळा । फावली कृपा तुझी ॥ ३६ ॥
जयजय ज्ञेय गव्हरा । जयजय मोहमद संव्हरा । जयजय मुनि
जिह्वारा । जय पावन परेशा ॥ ३७ ॥ जयजय सुजनपाळका । जयजय
सन्मतिचाळका । जयजय तत्वमाळिका । चाळिती 'सूर्य' ॥ ३८ ॥
जयजय विघ्नोद्धरणी । जयजय हृद्रत आदि फणी । जयजय अमनस्क
अनुभवी । अमित निज तेजा ॥ ३९ ॥ जयजय जगदांतर भरणा ।
जयजय सतिचक्षणा । जयजय उद्धोष करणा । कारुण्यजलधे ॥ ४० ॥
जयजय सिद्ध वेषाभरणा । जयजय जित संसरणा । जयजय पतितो-
द्धारणा । पुरीण धुर्या ॥ ४१ ॥ जयजय बोधकांटीरया । जयजय
बोधकर शिवा । जयजय प्रकाशकर ठेवा । प्रकाशमंडळा ॥ ४२ ॥
जयजय अनादिसिद्धवेद्या । जयजय प्रणवादि आद्या । जयजय सुप्रसन्न
सया । कृतार्थ मज केळें ॥ ४३ ॥ जयजय निधानमंगळा । ईक्षणें हरिंसी
त्या अमंगळा । सर्व प्राप्तीची मूळ टीळा । मंगळायतन तनु ॥ ४४ ॥
तुझिये संपूर्णतेची दया । कृतार्थ करितसे हृदया । कारुण्यसिंधु सदया ।
अमृतें चोळलासी ॥ ४५ ॥ ईक्षणें पावन करिंसी । बोध सुधानिधी देसी ।
स्वपदस्यायी करिंसी । मिरासी आस्त्रिक्या ॥ ४६ ॥ गगन दिवाकर घुळा ।
दिल्हा प्रकाश जिह्वाळा । अखंड मंडळमाळा । लळे पुरविंसी ॥ ४७ ॥
अद्यंतगतत्रय । साक्षत्य अस्तवत ये । तुझिये दयेचा उदय । अग्निव
सूर्या ॥ ४८ ॥ अम्यंतर हसितान्जकरो । प्रकाशलें हृदय सारें । स्वानंद
धृति पै सारें । वषों लागलासी ॥ ४९ ॥ अनिर्वान्य चाचिलें । देहरहित
अर्चिलें । अमनासी आराधिलें । उन्मन विभवं ॥ ५० ॥ अप्रामाणेंसी
केली मित्री । अविद्यासी घेतलें श्रेय्यी । अरूप पाहिलें नेत्री । कृतार्थ जालों
तेणें ॥ ५१ ॥ काया माया हरली । समूळ भ्रांति सरली । अक्षोभ शांति

भरली । तुझेनि निजहृदयीं ॥ ५२ ॥ देऊनिया निज मुद्रा । लंगूनि
भवसमुद्रा । कृपा सत्चित्मुद्रा । भेटविली जननी ॥ ५३ ॥ अनादि
मोहप्रमादि । पडिलें होतों भवद्वंदी । तारक शुद्धीने स्वच्छंदी । विजयी
केलें मज ॥ ५४ ॥ ते तुझे कृतोपकार । वाचेसी येता निरंतर । सुख
पवनात्मज जिह्वार । सार गुरुस्त्व अवधारा ॥ ५५ ॥ इति श्रीभीमोपदेश ।
रुद्रमति रविप्रकाश । रामस्तवन निर्दोष । हाणे मेरु अनंत ॥ ५६ ॥
तृतीय सूर्य सप्त कळ्या संपूर्ण ॥ ७ ॥ श्रीरामसमर्थ बलभीमायनमः ॥
श्रीराम ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ८

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम गुरुचक्रवर्ती । परात्पर तुझी कीर्ति । पावनदीक्षा सर्वायी ।
संपन्नचर्या ॥ १ ॥ सुखनिधान नवधना । स्वानंद उदधि सुलीना ।
मूळपुरुषा पावना । पायवार सुखा ॥ २ ॥ अग्रमेय तत्त्व द्योतक ।
प्रकाशविशी सूर्यादिकां । निज तेजाची वसक । अखंडोदय हृदयी
॥ ३ ॥ स्वसंवेद्य सुख प्रमये । अवचट प्रसन्नता ज्ञेय । निदान प्रचीर्तने
स्वये । प्रत्ययासी येसी ॥ ४ ॥ सोहंमायाचे अम्यंतर । मुलकधन
निर्विकार । साचोमरें उद्धार । केला स्वरूपाचा ॥ ५ ॥ निजांग विंव
अमृतकर । मुखान्धि संभव साचार । प्रसन्नतेचें माहेरघर । आत्मतेज
परिद्य ॥ ६ ॥ तुझी कुळवाडी संग्र । सिद्ध योगी मुनि सज्जन । पाळिसी
मुखें सनातन । अक्षय संपदेने ॥ ७ ॥ अविनाश गनिदायक ।
निजवमुमति नायक । प्रणवगूळ गायक । ज्ञेय गंभीर गुणा ॥ ८ ॥
अधिप्यन वेद्यविधाना । बोधदिवसपति नयना । गति रातरथवदना ।
अमित मुखोपरमा ॥ ९ ॥ चिदानंद विग्रह स्नानी । सोहं ब्रह्मसि
उपदामी । प्रदामित तार अंतर्धानी । निव्यविसी सुगने ॥ १० ॥

आनंदसरोवरकमलें । करुण्यगर्भ पदतळें । प्रेम कोवळिकेचे
 कळे । सरळ आंगोळ्या ॥ ११ ॥ सच्चित्सुख पदसोज्ज्वळ । पर्दी
 प्रतिष्ठा सत्ता मूळ । त्रिकोणघोंटी सुनीळ । गळीव तेजाची ॥ १२ ॥
 ज्ञाननभरभा गर्भ । पोटरिया सुखें स्वयंभ । शोभा जानुचक्रे सुप्रभ ।
 मंडळें ज्ञानसूर्याची ॥ १३ ॥ निरावकाश सुखघन । चिद्गगन गजगहन ।
 तपाची शुंडा सनातन । त्या परी उरुद्वय शोभा ॥ १४ ॥ अर्धमात्रा
 कटिप्रदेश । कटि अंबर स्वप्रकाश । ज्ञेय गरिमा सविशेष । कटिसूत्र
 मिरवळें ॥ १५ ॥ सकळ गुहांचें गुह्यस्थान । विश्रांतिही उपरमोन ।
 संभवित सुखैकघन । नंदन अनुभव ते ॥ १६ ॥ अद्वैत सत्ता केवळ ।
 विधि मूळ नामी कमळ । तेथें संमय अविकळ । बोध चतुरानन ॥ १७ ॥
 आस्तिक्यतेचें निज हृदय । सत्ताज्ञान बोध प्रमये । विशाल उदर ज्योति-
 र्भय । झळळी ज्ञान पर्चसे ॥ १८ ॥ त्रिपद गतिशयका । त्रिवळी शोभा
 अनेका । विशाल वक्ष पांठिका । स्वरूप प्रतिष्ठेची ॥ १९ ॥ ज्ञानविज्ञान
 कतद्वय । अनुभव शर्तार्थें अद्वय । स्वराज्य वरदानें विनय । भूषणमंडित
 ॥ २० ॥ प्रणव कंलुग्रीवा मूळ । धरी स्थानंद मुखकमळ । जे अमृत वर
 मंडळ । द्रावक मुखाचें ॥ २१ ॥ नयन ज्ञान इंद्रिये । विलोकन करूनि
 सुखसारें । प्रतिष्ठिती साक्षात्कारें । दयेनें पूर्ण आत्मत्व ॥ २२ ॥ कैवल्य
 गति कारणें । विशाल भाळ गहन । विभूषित लावण्य घन । शोभे बोध
 टिळक ॥ २३ ॥ प्रसन्नतेची प्राप्ति केवळ । स्वमुखाची सांग सोज्ज्वळ ।
 ते अनुभवदशा निवळ । बाळि चिन्हित त्या ॥ २४ ॥ निजमनोरथाच्या सिद्धी ।
 समाधि सायोज्य उपलब्धी । वेश श्रोत्राब्ज रिंदी । प्रसवती प्रज्ञेनें ॥ २५ ॥
 द्वैताद्वैत विवर्जित । श्रोत्रद्वय प्रतिष्ठित । नित्य मुक्तता भूषित । भूषणाद्व-
 सतेज ॥ २६ ॥ ईक्षणे कैवल्य प्रतिष्ठा । करिती वें सहस्र वरिष्ठा ।
 प्रसन्नतेनें जन अहंता । आस्त्रिम्यता देसी ॥ २७ ॥ प्रसन्नतेच्या मुख-
 कमळें । शब्द कोवळिकेचे वळे । प्रसवती अर्थ परिमळें । करुणासिंधु
 ॥ २८ ॥ अमृतगर्भ बावय लीळ । स्वप्रकाशघनजिह्वाच्या । नित्यमुक्ते
 चिन्हाच्या । जेपरुनें वरुपसी ॥ २९ ॥ ईक्षणांमृतें अमर । करिती जांवासी

निर्जर । सकळ श्रुतांचे जिव्हार । अखंडैक रसें देसी ॥ ३० ॥ कैवल्याची
 मूर्ति परम । लावण्य गरिमा निस्सीम । ते निजांगीची निष्काम । प्रिया
 अनुभविसी ॥ ३१ ॥ उपनिषदांचिं शिखरे । मुकुटीं रनें मनोहरें ।
 चिदान्वित साक्षात्कारें । जिव्हारें निज तेजाचीं ॥ ३२ ॥ अलक्ष स्थिताचा
 कळस । स्वानंदाचा उत्कर्ष । नित्य भूषणाचा अवतंस । माथां मिरविसी
 सुतेजें ॥ ३३ ॥ कैवल्यजनका जगद्गुरु । मनोरथाचा सुर तरु । तुझे द्वारीं
 वसे भवतारु । पावन जगासीं करावया ॥ ३४ ॥ सकळ गर्ताचीं गर्ता ।
 ते हे कैवल्यजननी सती । मज बोळलीं स्वरूपार्थी । सुखप्रद होय ॥ ३५ ॥
 अपरोक्षार्थ प्रबोधी । प्रसन्न दैवतां ऋद्धि सिद्धि । तुजमाजि निरवर्था ।
 सीता स्वानंद प्रद ॥ ३६ ॥ अमृतकंद चित्सोम । हे सोमकळ्य सुखें
 परम । वषे बोध क्रमें प्रेम । निर्वर्तसे दयेने ॥ ३७ ॥ अर्धनारी नटेश्वर ।
 निद्रंददंद्रं मनोहर । सीताराम सुख शरीर । गुरुत्वे अभिवंदिली ॥ ३८ ॥
 गुरुकृपा सनातन । घटा हनुमंत सज्ञान । श्रोता होय रघुनंदन । रहस्य
 तें अवधार ॥ ३९ ॥ इति श्रीभीमोपदेश । प्रज्ञा जिव्हार प्रसवे तोप ।
 गुरुस्तवन हें चित्प्रकाश । गृहणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥ तृतीय सूर्य अष्टम
 कळासंपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीराम ॥ गोविंद ॥ गोपाळ ॥ मुकुंद ॥ माधव ॥
 केशव ॥ राघव ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ९

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम आत्मबोध जिव्हार । ज्ञानमयित साचार । स्वमुख नवनांत
 सार । सेविल्यासां संया ॥ १ ॥ ज्ञेय गर्भ रत्नाकर । सुवेद्य रत्न सानु
 शिखर । अनुभव सुवर्णसार । अलंकारले मुखें ॥ २ ॥ तेणें सन्मति
 अलंकृत । योगी मुनि सिद्ध विभूषित । ज्ञेय लावण्यनिधिमयित । भाग्यें
 अर्ह जालें ॥ ३ ॥ समाग्यतेचा अधिपानी । मिरविसी विभुत्वे सज्जनी ।

स्वराज्य वरदाने धणी । करिती आत्मिकासी ॥ ४ ॥ तुसिये कृपेचा
महिमा । अकळ होय निगमा । तेथे वर्णाव्यासी श्रीरामा । केवि अर्ह
होसी ॥ ५ ॥ कैवल्य इंदिनावर सुंदरा । स्वप्रकाश कौस्तुभकंधरा । हृदयाग्नि
मयितमंदरा । परतत्त्व प्रबोधां ॥ ६ ॥ मी मज माझे न कळे । सुप्रति प्रज्ञा हे
वरले । वाचा वचन ना कळे । वक्ता तो कवण ॥ ७ ॥ स्तवन करितो
कासया । स्तवित्यासी जाणोनियां । जाणते ते होउनिया । पडतो प्रवाही ॥ ८ ॥
जाणत्याचे आंगाची जाणीवि । पाहतां तियेसीं नसे द्यव । कल्पूनि जाण-
त्याचा गौरव । उभय भागे चावले ॥ ९ ॥ नेणोनी समर्थ अभ्यंतर ।
भाळुनि आश्रय साचार । दुर्बले विश्वासधर । यार केली सर्वस्व ॥ १० ॥
दानबंधु गृह्णोती । निश्चित जाला मनी । दीनानायवचनीं ।
विस्वासे ठेला ॥ ११ ॥ होय तो पतितपावन । माझे करील परिपालन ।
ग्रीदावळीसी विश्वासोन । राहिल निश्चयेसीं ॥ १२ ॥ या ग्रीदाची महिमा ।
नेणे हर विष्णु ब्रह्मा । अत्यंत भक्ताचा प्रेमा । परम पुरुपासी ॥ १३ ॥
परमानंदाचे लळे । पुरेवे ऐसा समाय लीले । कृपाग्नि प्रेमकळोले ।
भाव आर्तासी निववी ॥ १४ ॥ तापत्रये आहळली । विषयऊणें पोळली ।
नित्य भवदावानळीं । जळाली सर्वस्व ॥ १५ ॥ कामक्रोधादि तस्करां ।
नागविली परोपरीं । दुःखी होऊनि संसारी । विटली सर्वस्व ॥ १६ ॥
मनापासुनि भवनावडी । जीवापासुनि तुझी आवडी । या चि अर्थे तुज
तांतडी । धुंडीत आलीं मुमुक्षे ॥ १७ ॥ सुखाचा पडिला दुःकाळ ।
क्षोभला भव कल्पांतवळ । यातायातनिं सकळ । पीडावली अंतरीं
॥ १८ ॥ भव दुःखातिशये करुनि । भरलीं विरक्तीच्या वनीं । प्रवर्तलीं
नाना साधनीं । तुझे प्राप्तीस्तव ॥ १९ ॥ भक्तीचा प्रेमा अंतरीं ।
नवविधा मजन परीं । नित्य अर्जव बैखरी । चाळ्य लागला नामाचा
॥ २० ॥ करुणाजळधे तुजला । धुंडीत मुमुक्षाचा मेळ । मक्तीच्या
सन्मार्गे आला । उभा ठेला आर्जित ॥ २१ ॥ अमृताची धणी पुरे ।
ऐसी तुझी मधुरांतरे । बोधप्रद साक्षात्कारे । श्रवणीं घेती ॥ २२ ॥
ऐसिया मुमुक्षाच्या कोटी । तुज आराधिती आवडी । उपचाराच्या परवटी ।

निर्जर । सकळ श्रुतीचे जिह्वार । अखंडैक रसें देसी ॥ ३० ॥ कैवल्यार्ची
 मूर्ति परम । लावण्य गरिमा निस्सीम । ते निजांगीची निष्काम । प्रिया
 अनुभविसी ॥ ३१ ॥ उपनिषदाचि शिखरे । मुकुटी रत्ने मनोहरे ।
 चिदान्वित साक्षात्कारे । जिह्वारे निज तेजाची ॥ ३२ ॥ अलक्ष स्थितीचा
 कळस । स्वानंदाचा उत्कर्ष । नित्य भूषणाचा अवतंस । मायां मिरविसी
 सुतेजे ॥ ३३ ॥ कैवल्यजनका जगद्गुरु । मनोरयाचा मुर तरु । तुझे द्वारीं
 वसे भवतारु । पावन जगासी करावया ॥ ३४ ॥ सकळ गतीची गती ।
 ते हे कैवल्यजननी सती । मज वोळली स्वरूपार्थी । सुखप्रद होय ॥ ३५ ॥
 अपरोक्षार्थ प्रबोधी । प्रसन्न दैवतीं ऋद्धि सिद्धि । तुजमाजि निरवधी ।
 सीता खानंद प्रद ॥ ३६ ॥ अमृतवंद चित्सोम । हे सोमकव्य सुखे
 परम । धर्मे बोध श्रमे प्रेम । निवर्तते दयेने ॥ ३७ ॥ अर्धनारी नटेश्वर ।
 निर्वंदद्वंद मनोहर । सांताराम सुख शरीर । गुरुत्वे अभिवंदिली ॥ ३८ ॥
 गुरुकृपा सनातन । वक्ता हनुमंत सद्गान । श्रोता होय रघुनंदन । रहस्य
 ते अवधार ॥ ३९ ॥ इति श्रीभीमोपदेश । प्रज्ञा जिह्वार प्रसवे तोप ।
 गुरुस्तवन हें चित्प्रकाश । गृहणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥ तृतीय सूर्य अष्टम
 कव्यसंपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीराम ॥ गोविंद ॥ गोपाळ ॥ मुकुंद ॥ माधव ॥
 केशव ॥ राघव ॥

श्री

सूर्य ३ कळा ९

॥ श्रीसांतारामाय नमः ॥

श्रीराम आत्मबोध जिह्वार । ज्ञानमयित साचार । स्वसुख नवनांत
 सार । सेवित्यासां सेवी ॥ १ ॥ ज्ञेय गर्भ रत्नाकर । सुवेद्य रत्न सानु
 शिखर । अनुभव सुवर्णसार । अलंकारले मुखे ॥ २ ॥ तेणें सन्मति
 अलंकृत । योगी मुनि सिद्ध विमूर्षित । ज्ञेय लावण्यशनिधिमयित । भाग्यें
 अर्ह जालें ॥ ३ ॥ समाग्यतेचा अधिष्ठानो । मिरविसी विभुत्वे सज्जनी ।

स्वराज्य वरदानें धर्मा । करिती आत्मिकासी ॥ ४ ॥ तुझिये कृपेचा
 महिमा । अकळ होय निगमा । तेथे वर्णावयासी श्रीरामा । केविं अर्ह
 होसी ॥ ५ ॥ कैवल्य इंदिनावर सुंदरा । स्वप्रकाश कौस्तुभकंधरा । हृदयान्धि
 मयितमंदरा । परतत्त्व प्रबोधी ॥ ६ ॥ मो मज माझे न कळे । सुश्रुति प्रज्ञा हे
 वरळे । याचा वचन ना कळे । वक्ता तो कवण ॥ ७ ॥ स्तवन करितो
 कासया । स्तविलासी जाणोनियां । जाणते ते होऊनिया । पढतो प्रवाही ॥ ८ ॥
 जाणत्याचे आंगीची जाणीव । पाहतां तियेसी नसे ठाव । कल्पूनि जाण-
 ह्याचा गौरव । उभय भागे चावळे ॥ ९ ॥ नेणोनी समर्थ अभ्यंतर ।
 भाऊनि आश्रय साचार । दुर्वळें विश्वासघर । यार कैली सर्वस्यें ॥ १० ॥
 दीनबंधु म्हणोनी । निधित जाल्य मनीं । दीनानायवचनी ।
 विलासें ठेला ॥ ११ ॥ होय तो पतितपावन । माझे कराळ परिपावन ।
 ब्रीदावळीसी विश्वासोन । राहिला निश्चयेसी ॥ १२ ॥ या ब्रीदाची महिमा ।
 नेणे हर विष्णु ब्रह्मा । अत्यंत भक्ताचा प्रेमा । परम पुरुषासी ॥ १३ ॥
 परमानंदाचे लळे । पुरवे ऐसा सनाय लीळे । श्रृंगार प्रेमकळोळें ।
 भाव आर्तासी निववी ॥ १४ ॥ तापत्रये आहळली । विषयऊणें पोळली ।
 निल भवद्रावानळीं । जळाली सर्वस्यें ॥ १५ ॥ कामक्रोधादि तस्करीं ।
 नागविली परोपरीं । दुःखी होऊनि रांसारीं । विटली सर्वस्यें ॥ १६ ॥
 मनापासूनि भवनावडी । जीवापासूनि तुझी आवडी । या चि अर्थें तुज
 तांतडी । धुंडीत आलीं मुमुक्षे ॥ १७ ॥ सुखाचा पडिला दुःकाळ ।
 क्षोभला भव कल्पांतकाळ । यातायातीनें सवळ । पीडावलीं अंतरीं
 ॥ १८ ॥ भव दुःखातिशयें करवनि । भरलीं विरळीच्या वनीं । प्रवर्तलीं
 नाना साधनीं । तुझे प्रार्थीस्तव ॥ १९ ॥ भक्तीचा प्रेमा अंतरीं ।
 नवविधा भजन परीं । निल अर्जव वैखरी । चाळ्य लागडा नामाचा
 ॥ २० ॥ करुणाजळधे तुजल्य । धुंडीत मुमुक्षाचा मेळ्य । भक्तीच्या
 सन्मार्गे आला । उभा ठेला आर्जित ॥ २१ ॥ अमृताची धर्मा पुरे ।
 ऐसी तुझीं मधुरोत्तरे । बोधप्रद साक्षात्कारे । श्रवणीं घेती ॥ २२ ॥
 ऐसिया मुमुक्षाच्या कोडी । तुज आराधिती आवडी । उपचाराच्या परवडी ।

समर्पिती सर्वस्वं ॥ २३ ॥ संकल्पशून्य होउनी । भावं लागती तुझ्या
 चरणीं । बोध अभयंकर घेउनी । ऐकती मुखवाक्यें ॥ २४ ॥ तुजें
 हृदय एकसरें । तूं चि देता होसी उदरें । प्रसन्नतेच्या प्रबोध करें ।
 सर्वस्वं देसी तया ॥ २५ ॥ ऐसी प्रसिद्धि ऐकोनि । निश्चयें
 विश्वास मानुनि । अस्ततां तया लागुनि । उपेक्षणें काय ॥ २६ ॥
 दृष्टांतें कडुनि यया । सुचविलें तुज सखया । अभ्यंतरीचें जाणोनियां ।
 पुरवी छळे ॥ २७ ॥ बळम परम चतुर । प्रिया तैसी च मनोहर ।
 निवर्णाना तियेचे अंतर । तरी मग काय ॥ २८ ॥ साच चि ईश्वर
 जनक । जाळियाचि सकौतुक । पुत्रे इच्छिलें कांहीं एक । पुरवीना तें
 धायसें ॥ २९ ॥ तैसा परमात्मा तूं श्रीरामा । तुझेनि न निवविजे आत्मा । तरी
 मग आम्ही दुर्गमा । वरपडीं जालें ॥ ३० ॥ गुरुत्वे जोडलासी सिद्ध ।
 छळे पुरवी प्रसिद्ध । निजबोध शुभव बुद्ध । बोधनी आम्हा ॥ ३१ ॥
 साक्षात्कीं निवळ केले । संकल्पासी दुन्हाविले । नव्हे तें चि ऐसें निवारिलें ।
 अज्ञानासी ॥ ३२ ॥ अभिमानाचा केला घात । मेदासी केलें सशांत ।
 अभेदासी येकांत । सुखें चि प्रबोधिला ॥ ३३ ॥ नित्य मुक्तीसी दिल्ली
 मुक्ति । कृतार्थतेसी दिल्ली भक्ति । विरक्तीसी विरक्ति । दिधली कदाक्षें
 ॥ ३४ ॥ प्रबोधासी उद्बोध । दिल्ला सुखासी स्यानेंद । निज वेदासी
 स्वच्छंद । चर्या दिधली ॥ ३५ ॥ प्रमाणाचें गेले प्रमाण । नाये क्षित
 अप्रमाण । सर्व कर्तव्यास आण । बाहिर्यां विचारें ॥ ३६ ॥ पंरसि बहु
 लाविलें । विघ्रांतीसी बोलविलें । वाज्यलक्षासी धाडिलें । निर्वाणदशेसी
 ॥ ३७ ॥ उन्मनासी निवर्तविलें । समाधीसां वाटे लाविले । उन्माददशेसी ।
 वारिले । सहज स्थितानें ॥ ३८ ॥ सहजस्थिती साम्योपचारें । बोलविलें
 साक्षात्कारें । साक्षात्कारी तदनुसारें । निर्वाण पावविलें ॥ ३९ ॥
 ऐसें जाळियां हि वरी । दाटविलें कृत्तोपकारें । प्रेमसरिता जिह्वारी ।
 प्रवाहे दुर्धर ॥ ४० ॥ व्येतर ते माझी प्रीति । तुझे टायी दाशरयी ।
 मुक्तीची चाड नाही चित्ती । तुजवांचुनी दयाळ्य ॥ ४१ ॥ दास्य करीन
 सर्वार्थी । अंकित तुझ परमार्थी । ज्ञानी न म्हणोन ते यदर्थी । गति

न वटे मज ॥ ४२ ॥ अरुप सावडा भक्त । ऐसैं म्हणोत निल मुक्त ।
 परी तुजें भक्तांचें युक्त । प्रेम देई श्रीरामा ॥ ४३ ॥ वोलाची चाड नाही
 कांहीं । तुजसी वोलावें वाटे पाहीं । सर्वांचें सार हृदयीं । निवळ होय
 तुजें ॥ ४४ ॥ तुजें साजिरे श्रीमुख । कैवल्यासी देत सुख । निल
 राहोनी सन्मुख । मी अवलोकान ते ॥ ४५ ॥ ऐसैं करुणारसें द्रवत ।
 सजलनयन हनुमंत । श्रीराम पदी विन्यासित । मस्तक सद्भावें ॥ ४६ ॥
 मुक्ति वरील प्रेमा । भक्ति विशेषें गरिमा । भावार्थ सुखाची सीमा ।
 वसविली तेणें ॥ ४७ ॥ खानंद पेटभरणी । रवि कुलोद्भव करणी ।
 कपीद्राच्या अंतःकरणीं । रिघाला श्रीराम ॥ ४८ ॥ शुद्ध भक्तांचें अभ्यंतर ।
 खानंद घन दवळार । प्रचीतीनें परमेश्वर । वसों आला ॥ ४९ ॥ दशा
 वसुमती तनया । ब्रोधस्वरूपें स्वकीया । अधिष्ठुनी भक्त हृदया । नांदों
 लागला सुखें ॥ ५० ॥ श्रीराम पद निज जीवनीं । घुडोनि गेला पावनीं ।
 अनुर्याच्य ते करणी । रथोद्भव विमूची ॥ ५१ ॥ तें चि पुढें निरूपण ।
 निःशब्दाचें उद्धारण । करील जानकीजीवन । ते श्रोतीं अवधारिजे ॥ ५२ ॥
 इति श्री भीमोपदेश । भक्ति सल्लाप संतोष । निःशब्दी जाला प्रवेश ।
 म्हणे मेरु अनंत ॥ ५३ ॥ नवम कव्य संपूर्ण ॥ ९ ॥ श्रीराम ॥
 गोविंद ॥ केशव ॥ माधव ॥ मुकुंद ॥ गोपाळ ॥

श्री
 सूर्य ३ कळा १०

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीरामाचा निजानुभव । खानंदाचा अमृतार्णव । रूपेमें कळवळी
 स्वभाय । निववावयासी ॥ १ ॥ मारुतीचा देखोनि सद्भाव । मरण भरले
 अभिनव । अद्वैत अतर्भाव । आणिता होय वाचेसी ॥ २ ॥ याचक
 देखोनि सत्पात्र । उदारदानें पवित्र । तैसा जगदात्मा परत्र । देता होय
 मारुतीसी ॥ ३ ॥ निजात्मिक ग्रीतिपात्र । केवळ प्राणामित्र सगोत्र ।

विपदेनं देखोन क्षेत्र । पती करी तयासी ॥ ४ ॥ अक्षर्या संपदा निज ।
 पुत्रासी पिता दे सहज । जेवि सत्केत्री बीज । कृपिवज्यांसी पेरितां ॥ ५ ॥
 तयापरी आत्मज्ञान । निजहृदयींचें आपण । जगद्रीश्वर संपूर्ण । दे जग-
 व्याण सुतासी ॥ ६ ॥ ह्मणे अवधानी बैस । अर्थावरी भावें पैस ।
 स्वमुखामाजि ऐस । निवांत सर्वदां ॥ ७ ॥ व्यापकतेचें अवधान । सावरीं
 त्वरेन संपूर्ण । अर्थाचा यावा गहन । हृदयीं सावरीं ॥ ८ ॥ श्रीरामकृपेचा
 जलधर । घोळत्या सुखें निरंतर । मारुतिचित्तचातक स्थिर । सेऊं लागणें
 सुखें ॥ ९ ॥ उदार वरुपे धन । पुरतां चातकाची तहान । तन्ही अपार
 वृष्टिज्ञान । प्रमये वरुपे ॥ १० ॥ चातक निमित्तें करुनी । जगाचिया
 जावदानी । उदार वरुपे तोपोनी । निज प्रसन्नतेने ॥ ११ ॥ ओरें तूं
 सत्य स्वभावें । पुसों बैसलासी भावें । तरी ऐक आतां जांवे । प्रत्ययाच्या
 पूर्णें ॥ १२ ॥ ऐकतोसी ज्या अवधानें । तें अवधान तूं जाण । त्यामाजि
 तूं दुजेपणें । उरों नको सर्वथा ॥ १३ ॥ ऐकतां एक ऐकणें । आपणा-
 माजि दुजेपणें । सवडी होतां ठाणें । भेदाचें वैसे ॥ १४ ॥ ऐकणें
 सोडून श्रोता । राहतां केवि स्वभावता । पाहें विंचुनी आतां । अनुमान न
 करी ॥ १५ ॥ गुणायिला गौरव । त्याचा कवयसा नवलाव । निर्गुणाचा
 अंतर्भाव । घेई वा रे ॥ १६ ॥ घेऊं जासी निर्गुण । तें हि जाण
 दुजेपण । विचारितां विचार पूर्ण । भांदावसी येयें ॥ १७ ॥
 क्षणोनी अस्तिक्यता निज । आपआपणासी उमज । निर्गुण प्राप्तीचें चोज ।
 कोण कर्ता ॥ १८ ॥ सकळ तत्पार्यवेत्ता । जाणसी तूं उचिता । तुज
 तुझी कया । कांहीं च न कळे ॥ १९ ॥ अनुसंधानकळें । उमस
 द्वैताच्या सळें । पैसावसी अंतराळें । ते सैराट धांव ॥ २० ॥ कोठें
 जावें कासयासी । जाणाराची गति कायसी । धांव घाटुनी अवकाशी ।
 वावरो नको ॥ २१ ॥ सैधव ते सिधुजळीं । विरोनी जाय तात्काळीं ।
 तेवि त्या अखंड मंटळीं । विरोनि जावें मन ॥ २२ ॥ हा सेचरीचा
 स्वभाव । हातांसी येतां अभिनव । बोळतीं समाधि सुत्र । अंतर्वेचरीयोगें ॥ २३ ॥
 भूचरी मुद्राघन । उक्तावें दैविक ज्ञान । अदृष्टाचें अधिष्ठान । लक्ष

लावावें तेथें ॥ २४ ॥ मन पवनाची धांव । सावरुनि धरी ठाव ।
 ज्ञानाज्ञान स्वभाव । उरो नेदी तेव्हां ॥ २५ ॥ अपरोक्ष ज्ञानविज्ञान ।
 उभयदृष्टीचें आंगण । स्वानंदाची सांठवण । संपूर्ण तेथें ॥ २६ ॥
 तथा निरावकाशी । राहतां चित्त लक्षेसी । उत्तमांग तोपी होसी । मुद्राधारी
 तू ॥ २७ ॥ चपळ वृत्तीचें तेज । सुरेनिजांगी सहज । आनंदें वोळे उमज ।
 मुद्रायोग चाचरी ॥ २८ ॥ दशा अपरोक्षवरी । कांहीं च असेना त्यावरी ।
 ते मुद्रा अगोचरी । अनुभवी आतां ॥ २९ ॥ गोचर इंद्रियाचें धर्म । तेणें
 लागलें तुज कर्म । साक्षी होउनी निष्कर्म । भाविती तेणें ॥ ३० ॥ निष्कर्म
 भावनेन तुज । आलें कर्माचें चि व्याज । माजि जन्मांतर बीज । सहजें
 असे ॥ ३१ ॥ जें जें कांहीं भावावें । तें तें जन्म चि जाणावें । अपरोक्ष हि
 अनुभवावें । संभजनि सुखें ॥ ३२ ॥ विवरतां अर्थांतर । नाय होय तदाकार ।
 तोही संभव साचार । जाणाया महारुद्र ॥ ३३ ॥ केवळ जो स्वानुभव ।
 तो हि स्वसुखसंभव । स्वानंदाचा समुद्रव । जाण रे तैत्ति यि ॥ ३४ ॥
 कांहीं एकपणें स्मरे । द्वैतसंचारवारें । अद्वैताच्या निर्भरें । संचरें आंगीं
 ॥ ३५ ॥ अद्वैत शरसंधानें । भेदितां नभ सत्राणें । न खोचे च तें
 सप्रमाणें । त्रास पावे भेदितां ॥ ३६ ॥ तैवि मारुतीचें हृदय । वृत्तिरहित
 होये । धूम्र भावळोनी जाये । पोकर्यमाझारी ॥ ३७ ॥ साध ते निरध
 जालें । निर्मळी साक्षत्व गेलें । सहज चि अवसान वारलें । साक्षत्व समूर्वी
 ॥ ३८ ॥ आत्मारामाचा बोध । मारुति हृदयशोध । अवधान सरोन सिद्ध ।
 स्थिरावला सहजें ॥ ३९ ॥ प्राणरहितासी घाय । हाणतां दुखवेळ काय ।
 तैसैं रुद्राचें हृदय होय । निर्विकार ॥ ४० ॥ अचल जाली वज्रकाया ।
 सरोनि गेली मूळ माया । अक्षोम सुखीं बुडोनियां । विरला मुख्य प्राण
 ॥ ४१ ॥ जेवि पंचाक्षरी देखतां । मूतनिवृत्ति स्वभावता । अवधानं
 घेऊनि तत्वता । पळाला संकल्प ॥ ४२ ॥ वृत्तीसी येणें न
 येणें । हें हि विसरला तेणें । अचेत समाधिठाणें । बैसलें देही ॥ ४३ ॥
 कारुण्यपासी कळवळ । आला कृपेसी बिंबाळ । कळवळिला सावळ ।
 स्वानंदघन ॥ ४४ ॥ हणें मर्वट चर्या याची । खडतरता निजाची ।

मारुतीचें अम्यंतर । जाळें सस्वरूपी स्थिर । हाव न पुरतां साचार । सुख-
 वृत्तीसी नये ॥ २४ ॥ गाड मूड सुखनिद्रा । पुरवल्यावांण सुम्भ्रा ।
 जागृती न वरी कायीदा । बोध नेंद्रा जाण तूं ॥ २५ ॥ प्रबोध विपिनांतरें ।
 सैराट तो वनविहारी । विचारतां त्या चमत्कारी । निजेला सुमनसेजे
 ॥ २६ ॥ तूं पारिजातस्वरूपी । तव कृपा सुमनतर्पी । पट्टडला सुखें
 कपि । जागृतांसी आणी आतां ॥ २७ ॥ ऐसीं वसिष्ठाचीं वचनें । श्रुति
 सारांशनिधानें । जगदानंद विभूनें । ऐक्येनी आश्चर्य कांजे ॥ २८ ॥
 सांतेसी हणें रघुनंदन । हा भीम भवकंदन । कर्ता विजयधर्माचा स्पंदन ।
 तटस्त जाला कां ॥ २९ ॥ करिती देवादि अभिवंदन । कर्षककर्ता प्रसन्न-
 वदन । तुझा प्रबोधनंदन । दशेनें अचेत जाला ॥ ३० ॥ याचें साक्षात्त्व
 उडालें । संकल्पमान बुडालें । प्रवृत्तिज्ञान दंडालें । विज्ञानकोशी ॥ ३१ ॥
 सहज बोधितां आत्मसुख । जाला स्वरूपी सन्मुख । हारपोनी गेला
 उल्लेख । सर्व कांहीं याचा ॥ ३२ ॥ निजानुभव चमत्कारें । करितां यासी
 प्रत्योत्तरें । एकाएकी या अवस्था मरें । तटस्त जाहला ॥ ३३ ॥ बोध
 जाला तुजपासुनी । यासी निष्टा तुझे चि वचनीं । महावाक्य याचे श्रवणीं ।
 तुंवा चि सांगितलें ॥ ३४ ॥ महावाक्य अर्थविहर । तत्त्वे तत्त्व अम्यंतर ।
 घेऊनि मुखें साक्षात्कार । पावला तुझेनि ॥ ३५ ॥ हनुमंतासी गुरुरूप । तूं चि
 होसी सीते सद्य । कां जे निवळ केले स्वरूप । त्याचें तुंवा ॥ ३६ ॥
 जो ज्या गुरुचा शिष्य होय । तो त्या चि निष्टेनें असे पाहे । सद्गतीसी
 कारण निश्चये । अचळ गुरुमक्ती ॥ ३७ ॥ गुरुमक्तीसी चळती । ते
 सज्ञान मूढमती । कैची तयासी सद्गती । गुरुप्रसन्नतेवांण ॥ ३८ ॥
 गुरुप्रसन्नता नाही । त्यास अप्राप्त सर्व हि । देव हि तयासी पाही ।
 पावेना कदां ॥ ३९ ॥ याकारणें गुरुमजन । घडले ते कृतार्थ जन ।
 ज्ञानाचें करुनि विमर्जन । गुरुमक्तीसां लागावें ॥ ४० ॥ गुरुमक्ति
 घडावया । सावध करी कपीसी या । सहज स्थित्येनें हृदया । चेतवीतसे
 ॥ ४१ ॥ तुझेनि व्हावी यासी सद्गती । ऐसें घोळतां कैवल्यपति । आश्चर्य
 जालें समेप्रती । प्रश्न केला कदरपें ॥ ४२ ॥ हणें तूं परमात्मा

पूर्ण । तुझेनि होय जगदेत्धारण । तुझ्या आचरणीं च जाण ।
 तरली सृष्टि ॥ ४३ ॥ तुझ्या नामाचा प्रताप । समाधि सिद्धाचा
 होय जप । अकळ गतीचें स्वरूप । हातासी ये सुखें ॥ ४४ ॥
 तूं अधिष्ठान विभुदेवा । तुझा निजध्यास सदाशिवा । तूं सिद्धांत सिद्ध
 ठेवा । वेदांतगर्मांचा ॥ ४५ ॥ निजसंपत्तिनें संपन्न । जाले तुझेनि
 मुनिजन । सस्वरूप प्राप्तिनिधान । देवें अवतरलासीं ॥ ४६ ॥ दाविसी
 अभिनव लंका । वेढा लाविसी सकळां । प्रशंसिसी वेळेवेळां । आवडीनें
 सर्वत्र ॥ ४७ ॥ ऐकोनि कश्यपाचें भाषण । तोपला जिवीं जगदेक्षण ।
 प्रमत्त हेतु शिक्षण । बोलता होय कश्यपेसीं ॥ ४८ ॥ सर्वांतर प्रकाशधन ।
 सर्व दृष्टा सनातन । निर्विकार जेविं गगन । त्याहून परप्रतिष्ठा ॥ ४९ ॥
 अगा ये सर्वज्ञ ऋषि । तुज न कळे तें काय निधयेसी । माझे अम्यंतर
 चि घेसी । आक्षेपवचनें ॥ ५० ॥ सर्व सर्वज्ञ शिखामणी । अद्वैतप्रभा
 तुझेनि । प्रबोधांवर करणी । स्वच्छ प्रकाशले ॥ ५१ ॥ श्रीरामाचें
 संभाषण अमृत । मयित बोध स्वरचित । अवधान देउनी मुनिक्षित ।
 अवधारिजे श्रोता ॥ ५२ ॥ इति श्री भोगोपदेश । वसिष्ठरामसंवादतोप ।
 भीमसमाधि निर्विशेष । हाणे मेरु अनंत ॥ ५३ ॥ तृतीय सूर्य एकादश
 कळा संपूर्ण ॥ ११ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ३ कळा १२

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम भी माजि लीन । स्वानुभवे सुखैकधन । अहंपणें अणु-
 प्रमाणें । उमसों नेणें ॥ १ ॥ माझे अम्यंतर म्यां चि स्वयें । शोषुनीं
 वेळें निरामय । हाहि उमस न साहे । बुद्धत्वाचा ॥ २ ॥ आनंद गाभा
 गार्थीव । स्वरूप ज्ञानें स्वमेव । गुरु कृपा अभिनव । ऐसी प्रत्यया आली
 ॥ ३ ॥ प्रत्यक्ष सद्गुरुने बोधिलें । सुखें हृदय वितांवळें । मो परमात्मा हे

उरलें । नाहीं मज भान ॥ ४ ॥ माझ्या मांपणा टाव नसे । घोरपणा-
 कोण पुसे । खानंदाचा हि न सोसे । संग नजला ॥ ५ ॥ निःसंग मां
 निर्विकारी । मज कांहीं च नाहीं उरली उरी । शुद्ध बुद्ध सर्वापरी । केळें
 श्रीगुरूनें ॥ ६ ॥ साच चि स्वरूप ज्ञानी । विरला खानंदजावनी । मग
 तयासीं परतोनी । प्रवृत्ति च नसे ॥ ७ ॥ ज्ञानी जो परनिष्ठ । जो
 अक्षोभ चित्ते वरिष्ठ । स्वमुखें दशा उत्कट । पूर्ण निर्मसरी ॥ ८ ॥
 विकल्पद्वेपनिदा । न करी च जो कां कदा । निर्वैर मुखें सर्वदां । वर्ततसे
 जनीं ॥ ९ ॥ मत्त स्वमत नमुसे । भेदामेद हि न भासे । आपलें परावें
 ऐसें । न दिसे जन ॥ १० ॥ हे सज्जन हे दुर्जन । भावी च ना
 अंतःकर्ण । समूळ कल्पनेचें रान । देखिलें नाहीं डोळ्य ॥ ११ ॥ स्वरूपा-
 वांचुनी । पाहेच ना निजनयनीं । अंतर्निष्ठ आत्मज्ञानी । असे सन दृष्टीचे
 ॥ १२ ॥ कल्पना तूं ब्रह्मनिष्ठ । स्वरूप दर्शन उत्कट । निरोपम दशा वरिष्ठ ।
 चिन्हीत तुझ्या आंगी ॥ १३ ॥ मजवरीं मुखें बोललासी । दयेची दाक्षा
 देसी । दया संपन्न तेजोरसी । सत्त्वारूप समर्था ॥ १४ ॥ तुजप्रती
 छडिवाळपणें । लाटिकेपणाचीं वचनें । शिशु चि क्रोडास्वभावाणें । कांजित
 जनकासी ॥ १५ ॥ तूं जगजनक होसी । विद्य संभवळें तुझे कुशीं ।
 तितुक्याचें हृदय जाणसी । स्वरूपदर्शनें ॥ १६ ॥ तरी एक गा
 मुनिनाथा । सर्वार्थसंपन्न समर्था । सांगेन गुरुत्वाची कथा । कांहीं एक
 अवधारी ॥ १७ ॥ जयासीं वाटे गुरु मां ऐसें । तो जाड्यवृत्तीसी आला
 दिसे । मांपणें ब्रह्मांडा ऐसें । ओशें तया मस्तकी ॥ १८ ॥ गुरु अहंतेचा
 शीण । शिष्य कर्तव्याचे पाषाण । पडतां पुटोनी समाधान । भवसिंधूंत
 रिधे ॥ १९ ॥ शतचूर्ण मस्तक । गुरुपणा ऐसें घातक । गुरुचें भ्रष्टला
 तो एक । सज्जानपणें ॥ २० ॥ अज्ञानासीं सुटिका घटे । सज्जानाकटीं
 पाश पडे । कर्मबंध न विवडे । पायीं पडे भववेटी ॥ २१ ॥ ऐसें
 गुरुत्वाचें लक्षण । वसे सज्जानापासीं पूर्ण । या कारणें मजला शोधून ।
 पाहसी कृपावृषणें ॥ २२ ॥ आपुला शिष्य पाहतां । इतराचा अंकित
 होतां । क्षोभ न पवे ज्याच्या चित्ता । तो यथार्थ सद्गुरु ॥ २३ ॥ विचरुपे

सद्गुरु जया । तो सद्गुरु जाण ऋषिराया । तयाचे अंतरीची भाया ।
निःशेष गेली ॥ २४ ॥ तया देवरूपी वाटे जन । आंगी- वाणले
समाधान । उंच तिच अनुसंधान । असे चि ना तया ॥ २५ ॥
स्त्रीपुत्रमोहममता । बाधों लागली ज्याच्या चित्ता । अज्ञानसंभव तत्वता ।
व्यापासूनि होय ॥ २६ ॥ देवऋषि महासभेसी । सीतामुखें बोधकपीसी ।
मी सिंहासननिवासी । हे प्रतिष्ठा मज नसे ॥ २७ ॥ मी चिदानंदधन ।
देखे अनुरेणु तृण । विस्तुरत्यां अमृताचे कण । गोडांसी न पालटती
॥ २८ ॥ अमृतरूपी महोत्तेज । लहान थोर तारा समाज । त्रिकाशतां
तेज सहज । सारिखांच असे ॥ २९ ॥ तेवि मी आत्मासुखैकधन ।
सर्वांतर्यामीं वसोन । आस्तिकीं सनातन । उरला चि असे ॥ ३० ॥
इंद्रादिकांचीं शरीरें । मृत्तिकेचीं माहेरघरें । तेथे कोण लहान कोण थोर ।
काय म्हणावें तया ॥ ३१ ॥ मृत्तिकेचे सैन्य निर्मिलें । हस्ति घोडे नाथ
टोविलें । तैसें दृश्य उभारलें । कल्पनेचें सर्व ॥ ३२ ॥ मृत्तिकेमाजि भेद
नसे । ऐसें जाणोनी विधासे । वर्तती जगदाभासे । महामहंतसे ॥ ३३ ॥
महाविराटपपंत । दृश्यरचना अंतवंत । विचार पाहतां शाश्वत । येथे कांहीं
च नसे ॥ ३४ ॥ शरीराचा जो घाळक । अनेक देहीं द्रष्टा एक ।
तयाचा पाहतां विवेक । परत्री जय ॥ ३५ ॥ तो सच्चित्सुखैकधन ।
अंतरात्मा विद्यमान । कोण्या मुखें बोलिल जाण । तरी तो आपण च कीं
॥ ३६ ॥ ऐसी जयासी नाहीं समता । तेथे कस्यपा वसे अहंता । सीतेनें
बोधितां हनुमंता । मज अत्यंत मुख ॥ ३७ ॥ विज्ञान सिंधूचें सत्रोळ ।
एकोन श्रीरामाचे बोल । कस्यपमुखाचव्यसी डोळ । येती स्नानंदवळ ॥ ३८ ॥
कस्यप म्हणे रघुराया । आक्षेपे केवळ इतुकी दया । निजहृदयसिंधूसी या ।
भरण भरिलें तुंवा ॥ ३९ ॥ तुझें वग्नूच्य अमृतमय । साक्षात्काराचा
घंशोदय । माझ्या हृदयसिंधूमी विस्मये । चालिले चिन्महोळ ॥ ४० ॥
दया संपन्न सर्वज्ञ । प्रज्ञादिक मानिती तुझी आज्ञा । कोण धरूं शकेल
अज्ञा । पंचानन आराध्य तूं ॥ ४१ ॥ चिश्चाकि तुझी हे वैदेश ।
सरूपप्रद दीक्षा पाही । जग इजयांचुनां नाहीं । पावनवर्तें दुजे ॥ ४२ ॥

ऐसे काश्यपमुखवर्चनी । संतोषला श्रीराम मनी । अनिर्याच्य सुख अवधानी ।
 असाये धोती ॥ ४३ ॥ उपदेशक्रमें करून । जाला तृतीय सूर्य संपूर्ण ।
 प्रत्येक प्रस्थानें प्रशंमून । प्रमय आळें परिपाका ॥ ४४ ॥ सुवर्णाचे कुंभ
 सोज्यळ । माजि निर्मळ गंगाजळ । त्यामाजि तें सूर्यमंडळ । विवळें प्रमेनें
 ॥ ४५ ॥ तेवि समासद हृदयी । आत्माराम आणि वैदेही । या व्यापक
 प्रमेनें पाहीं । निवळा डोळस हो ॥ ४६ ॥ इति श्री भीमोपदेश । अक्षयी
 ठेवा कोश । अनुभव दशा सामरस्य । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४७ ॥
 द्वादश कळा युक्त तृतीय सूर्य संपूर्णमस्तु ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ४ कळा १

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीरामसमर्थ विश्वंभरा । विश्वोत्थार प्रभाकरा । आत्मपरायण
 परंपरा । पावन तुझेनि ॥ १ ॥ आत्मबोध कौस्तुभ कंधरा । विश्वोद्भव
 दामोदरा । आत्मसंति मोहेरा । जगदीशा जगद्गुरु ॥ २ ॥ परतत्त्वनिधान
 अंजना । आदिदेव निरंजना । स्वानंद परिपाळणरंजना । जगदाद्य जगद्गुरु
 ॥ ३ ॥ विश्वसंभव वसुमती । तुझेनि प्रतिष्ठा आत्मस्थिती । आत्मप्राप्ति
 कृपा विश्रांति । पुरातन प्रमया ॥ ४ ॥ भवाच्चि बोध पाथेय । स्वपद
 दान प्रत्यय । स्वरूप साक्षात्कारें सदय । उदार चक्रवर्ती ॥ ५ ॥ गुण-
 गांभीर्यसंपन्ना । प्रगट हृदयस्थ निधाना । जगदानंदकारणा । करुणामूर्ति
 ॥ ६ ॥ कृपाईक्षणे तात्काळ । करिती भवभोचन सरुळ । स्वरूपदीक्षेनें
 प्रवळ । स्वमुखीं ठेविती ॥ ७ ॥ तुझिये दयेची प्रसन्नता । प्रबोध
 दिवस्पति सत्ता । सायोज्यसंभव तत्त्वता । प्रसवसी बोहरे ॥ ८ ॥ तुझेनि
 ब्रह्मचर्य निवांत । आदिपुरुष सुखान्वित । स्वरूपानुभवे सदोदित ।
 संभवळा मुखें ॥ ९ ॥ ज्याचेनि स्मरणें सत्त्वर । आदि विधीचा होय
 उद्धार । त्याचा कारणसंस्थार । पावन केळा ॥ १० ॥ आत्मसंभव विधि

जनी । आत्मप्राप्ति निवासिनी । विश्व हृदयनळिणी । जीवनें वर्धविसी
 ॥ ११ ॥ निज जीवन जीवना । जानकीजीवन कृपावना ।
 आत्मोपदेशपावना । सद्गुरु अनंता ॥ १२ ॥ भवमीम भयंकर ।
 तुझेनि वोसरला संस्कार । भीम प्रचीतीचा शंकर । पावन
 जाला ॥ १३ ॥ तो हा भीमोपदेश स्वयं । भवनिजयध्वजप्रत्ययें ।
 सांतामुखें स्वरूपान्वयें । उपदेशित्य भर्ग ॥ १४ ॥ साक्षिया हृदयासी
 प्रलक्ष । प्रकाशित कृपाकटाक्ष । अंतरसाक्षी अलक्ष । योग प्रतिष्ठिण
 ॥ १५ ॥ सर्व साक्षत्वविहान । सर्वाधिष्ठान मुख्य प्राण । आत्मानुभव
 नयन । प्रकाश गभस्ती ॥ १६ ॥ ज्याचेनि आत्मज्ञानी डोळस । प्रांजळ
 जाले योगाभ्यास । तो स्वसिद्धावतंस । पावन केला ॥ १७ ॥ मी माझे
 सर्व कांही । कर्तव्यासी आलें सर्वहि । ते विदेह देह दशा पाही ।
 विचारितां तुझे ॥ १८ ॥ सकळ सृष्टीचें वांज । वेद प्रकाशी निज
 तेज । ते तुझें हृदय सहज । चोज संभविलें ॥ १९ ॥ अन्न प्राणप्रतिष्ठा ।
 प्रवीण होती सर्व चेष्टा । तेवि तव हृदय श्रेष्ठा । जीवन स्वरूपी ॥ २० ॥
 जीवनावांचुनी जनी । कार्य प्रतिष्ठीना कोणही । प्रभेवीण नवनी ।
 न्वाहळ्या कांही ॥ २१ ॥ अवकाशे वांण प्रवृत्ति । कांही च न घडे
 जगती । तेवि तुझिया हृदयस्थिती । होय जगत्कारण ॥ २२ ॥ जन्मविलें जें
 तत्त्व । तें चि विस्तारलें साक्षत्व । हृदय आस्तिक्य सत्त्व । संपूर्ण तत्त्व आचा
 ॥ २३ ॥ प्रणवाचें निज हृदय । परात्पर तत्त्वप्रमय । सत्ता ज्ञान सदोदय ।
 विज्ञान स्वयंमा ॥ २४ ॥ जे जें कांही प्रकाशे । ते तें तत्त्वसृष्टीसी दिसे ।
 द्रष्टा होऊनि सावकाशे । तूं चि देखसी तथा ॥ २५ ॥ नवल तुजमाजि
 एक । एक चि होसी तूं अनेक । तूं चि तुजमाजि विवेक । करूं प्रवर्तसी
 ॥ २६ ॥ तूं चि तुजमाजि चुकसी । तूं चि तुज उमगिसी । तूं चि तुज
 भेटोनि होसी । परम कृतार्थ ॥ २७ ॥ काय हें लाघव न कळे । निजकरें
 निज डोळे । शांकोनी स्वभाव आंधळे । दाविसी जगी ॥ २८ ॥
 हे अभिनव तुझे लाघव । जाणो न शकती ब्रम्हादि देव । तूं अकर्ता
 विशोद्वय । तुजयरी हे आध्वर्य ॥ २९ ॥ आध्वर्य मानावें कवणें । कवण

आहे तुजवाण । अभिवंदन तुज कारणें । लघविधा देवा ॥ ३० ॥
 आपआपणांत दगा । वाडगा कळह उगवगा । अनुभवगर्भ योगा । पात्र
 भरिरी पुढती ॥ ३१ ॥ अनादिसिद्ध तुझी प्रकृति । वर्णवे कवणाप्रती ।
 सत्यचित अंतरस्यती । तुज प्रसन्न करावें ॥ ३२ ॥ पृथ्वीपासूनि विस्तार ।
 रुढी पावोनि होती जर्जर । पृथ्वीसां मिळोनि साचार । निल नूतन होती
 ॥ ३३ ॥ तैसीं शरीरादिकें । अद्भुत कार्ये अनेके । घटामोर्जनें कौतुकें ।
 ऐक्य तुजसी ॥ ३४ ॥ पृथ्व्यादि पंचतत्त्वे । पंच भूतिक कर्तृत्वे ।
 रजतमादि सत्त्वे । कारणें होती ॥ ३५ ॥ जीवनावरोळ तरंग । होती
 जाती सवेग । तैसें तुजमाजि जग । होत जातसे देवा ॥ ३६ ॥
 हें तुझें साक्षत्वज्ञान । ज्ञानमानूचा नयन । तूं दृष्टा चि परी सनातन । हृदय
 तुझें देवा ॥ ३७ ॥ तुझें रूप करावयासी । कवण कर्ता आहे सृष्टीसी ।
 तूं चि जेथें प्रगट होसी । तेथें रूप होय सहजें ॥ ३८ ॥ नमो आस्तिक्य
 भरणा । स्वसुखवर्धनकरणा । अनुभवमूळ आचरणा । करी आस्तिक्य
 पीठ ॥ ३९ ॥ स्तवनें तोयला हृदयस्थ । कृपेनें योजला अनंत । प्रयक्रमें
 चि अत्यद्भुत । प्रसिद्धीसी आला ॥ ४० ॥ प्रयीचें मूळ अनुसंधान ।
 कस्यपरमसंभाषण । अनुभवाचें अवधान । यावें महा सज्जनी ॥ ४१ ॥
 भीमोपदेशविस्तार । अनुभवामृत सागर । होऊनि स्वानंदजळचर । खोली
 प्यात्री येयीची ॥ ४२ ॥ पुढती हे चि प्रार्थना । कयागमस्ति निधाना ।
 पायाळ होऊनि साधना । साधावें श्रोती ॥ ४३ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 फळाळावण्यप्रकाश । सारांशसारअवतंस । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४४ ॥
 चतुर्थ सूर्य प्रथम कळा संपूर्ण ॥ १ ॥ राम ॥ कृष्ण ॥ वासुदेव ॥

श्री

सूर्य ४ कळा २

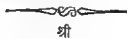
॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सभा मुप्रसन्न । सभासद ज्ञानी मुमान । कैवल्य सृष्टीचे
 पावन । प्रभूवर्ष ते ॥ १ ॥ एक एक ऋषी अपरोक्षज्ञान । कुवेर अक्षयी

अर्थघने । बोध न्यवसाय प्रचीर्तने । प्रसन्न होतीः ॥ २० ॥ उभावधीः
उजळले दीप । समानतेने तेजस्वरूप । तैसें चि सारिखे सदप । ऋषी-
श्रवते ॥ २१ ॥ चहुं वेदांचें हृदय । जिह्वाशीं वसते होय । शास्त्रसंपन्न
प्रमय । साहिल्य तैसें चि ॥ २२ ॥ चिदानंद वैरागर । श्रीराम जगाचें
अभ्यंतर । साक्षात्कार हिरे दुर्धर । ऋषिवर्चसे ॥ २३ ॥ एकेकाच्या
सामर्थ्य आंगीं । ब्रह्मांड स्थिताने जगीं । प्रसिद्ध सत्ता विभव योगी ।
सर्वाव्यतेने ॥ २४ ॥ बृहस्पतीची प्रज्ञा किती । कुंडित सहस्र मुखमती ।
जेथें अटका श्रुति स्मृति । ते चर्चा होतसे ॥ २५ ॥ आत्मप्रचीतीचे धोल ।
येतीं अर्पेसीं सखोल । स्वानंदाची च धोल । संपूर्णतेने ॥ २६ ॥ वोलें
जगाल फरिती । विश्रान्तीनें डोलविती । उन्माद बोध मद्र जातीः ।
स्वसुख मत्वांगते ॥ २७ ॥ अलंड उन्मनीच्या मदे । अनुवादती स्वानंद ।
परार्थ संपदापदे । प्रसिद्ध उक्ती ॥ २८ ॥ स्वमुखाधि श्रीराम । सवाळांचें
अंतर्दाम । त्या अनुभवसिंधूचे सोम । ऋषि प्रकाशमंत ॥ २९ ॥ श्रीराम वृषेचा
गंभीर । बोलळा स्वानंद जळधर । ऋषि हृदय चिदंबर । संपूर्ण केळे ॥ ३० ॥
स्वानंदाच्या बोधधारा । एकार्णवी त्या सैरा । वृष्टी होतसे जिह्वारा ।
प्रगट करीत ॥ ३१ ॥ संपूर्णतेचे प्रमाण । बुडाळे संपूर्ण अवधान ।
स्विराजळें महा मौन । सहज यत्तुता ॥ ३२ ॥ शब्देंवीण अर्थ त्रिवर ।
श्रवणें वीण अभ्यंतर । निःशब्द चर्चा साचार । होतसे तैसी ॥ ३३ ॥
अग्ने आच्छादिला मानु । प्रमा तैसी च समानु । दिवरपतिलोचनु ।
प्रतिष्ठिता होय ॥ ३४ ॥ स्थूल सूक्ष्म कारण । लघुनिर्घां महा कारण ।
अप्रांती निरावर्ण । वसविळें ठाणें ॥ ३५ ॥ जागृतीच्या राष्ट्रीं निशि ।
ते चि प्रतिष्ठा स्वभासी । दुणावळे सुपुत्तीसी । अद्वैतपणें ॥ ३६ ॥ तुयेंचा
भास सरळा । उन्मनीचा दावा विराळा । दर्शेचा प्रांत लागळा । स्वभावतेने
॥ ३७ ॥ सहजस्थितीनें सांभाळिलें । अवचट निधान लायलें । महा गडदांत
उदेलें । महातेज ते ॥ ३८ ॥ ऐसें जाले श्रीरामसभेसी । चैतन्य पाहलें
चक्षुसी । चिदानंदघन देवांसी । प्राप्त केळें अवधानें ॥ ३९ ॥ सावरिला
सुखवाया सहज । बुशों लागलें निज चोज । उमजाचाही उमज । वैसला

: अगस्ती । सप्रेम जाळे ॥ १० ॥ अनिवार-सायिकांचें भरण । आत्मानुभय
 : आचरण । स्वबोध चर्चा आचरण । स्वानुभयाचें ॥ ११ ॥ अगस्ति
 स्वसुखरत्नाकर । करुणबोध महोदधि सार । विश्रांतिधनुष्कोटिकर्तार ।
 : ऐक्यासी आळे ॥ १२ ॥ प्रेमें कडकडित उठोनी । मिठी पडली आळिंगनी ।
 : अनिर्याच्य सुख विद्यमानी । जाहळे तटस्त ॥ १३ ॥ दशा प्राचीं सूर्य
 उदेला । तव अद्भूत पश्चिमेसी तैसा चि आला । अद्भूतोपम भेटला ।
 : माध्यान्हीं सूर्य सूर्यासी ॥ १४ ॥ तैसें उभय ऋषिराज । महा
 तेजस्वी सतेज । अभिनव चंद्र सहज । ऐक्यासी आळे ॥ १५ ॥
 कीं हे विज्ञान गिरिवर । दैविक आत्मसाक्षात्कार । स्वरूपराम-
 साचार । सेविला तिहीं ॥ १६ ॥ कीं विज्ञान प्रळयकर । विद्यासी
 फतें निर्विकार । साक्षत्व विहीन अंतर । ऐक्यासी आळे ॥ १७ ॥
 कीं हे स्वबोधाचे समुद्र । कीं हे आनंद नृप सुभद्र । कीं हे निर्वाण
 कल्पांत रुद्र । निमग्न जालें सुखें ॥ १८ ॥ अगस्तिवक्ष्यप स्वसुख मिठी ।
 भेटले निजरूपाच्या भेटी । स्वात्मसुखाच्या गोष्टी । करील कवण ॥ १९ ॥
 : या चि वेधें तटस्त समा । श्रीराम स्वयंभु सुखगाभा । उभारला वेधनभा ।
 सारिले तेणें ॥ २० ॥ निःशब्दामाजि निज । विसावला सुख उमज ।
 : निःशब्दाचे चि चोज । वर्तलें सहज ॥ २१ ॥ पराकाष्ठा महा स्थिति ।
 अचेतता सभेप्रती । हृदयस्य तो दाशरथी । सीतेसह सुलीन ॥ २२ ॥
 निजग्यास बोध हृदयी । वोसणला पडे प्रवाहीं । विश्वरूप मुखें पाहीं ।
 यत्ना होय सुखें ॥ २३ ॥ श्रवणाची चाड नसे । तेथें मनना कोण पुसे ।
 : हें निजग्यास पिसें । साक्षात्कारा वरील ॥ २४ ॥ क्षणामाजि अभिनव
 स्थिती । दृढावल्या आत्मप्रचीति । सरोनी अचेत वृत्ती । सहज स्थितीसी
 आळे ॥ २५ ॥ पाहल्या नयनाच्या पंक्ती । अवधाने सुचित होती ।
 श्रवणसुखें वोसंडती । अवस्थातीत ॥ २६ ॥ सरले अवस्थेचें
 गाढ । वारलें निःशब्द दुर्बाड । लाघलें स्वानंद घवाड । चर्चें
 पुढती ॥ २७ ॥ निज विवराचा विवर । आत्मसाक्षात्कारी घर ।
 : प्रवर्तला विश्वोद्धार । प्रबोध स्थितांचा ॥ २८ ॥ वाहिली अमृताची वेळ ।

सावधान जाले सकळ । श्रीरामहृदयस्थ केकळ । अवधानीं वर्तला ॥ २९ ॥
 परममुखें विनयावित । हनुमंत जाला सद्गदित । संतिप्रति, निजहृद्रत ।
 निवेदिता होय ॥ ३० ॥ हृदयामृत माधुर्यें । वाचा रुढली आश्चर्य ।
 संप्रज्ञाति समाधि तूर्यें । बरी आळा सहज ॥ ३१ ॥ स्वानंदाचा सुरवाड ।
 स्वबोधयक्ता स्वयें जाड । अनुभवाचे पुरे कोड । गोड, बोलणें कपीचें
 ॥ ३२ ॥ संभाषणाचें कारण सरे । प्रचितीचें प्रमाण विरे । त्याहिवरी
 सप्रेम भरे । बोलता होय भीम ॥ ३३ ॥ प्रेम मूर्तिमंत अवतरे । सुखाचें
 जिव्हार, चमत्कारें । गुरुसेवनाचे उरे । आर्त अतिशयें ॥ ३४ ॥ गुरुमुख
 हुंघाकर । निरीक्षणे वारंवार । निवाले नयन चकोर । धन्य ते गुरुभक्त
 ॥ ३५ ॥ गुरुचरित्रमाळा । अखंड जयाच्या गळां । गुरुध्यान जिव्हाळा ।
 जगविला स्वानंदें ॥ ३६ ॥ गुरुसंभाषण सर्वदां । स्वानंदें सेवी गुरुपदा ।
 त्यांसी च अद्वैत संपदा । प्राप्त होय सुखें ॥ ३७ ॥ निःशब्दासी बोवडी
 पडे । स्वानंदासी वेध घडे । तन्हीं गुरुनिष्ठा न मोडे । अद्वैतबोधें ॥ ३८ ॥
 गुरु मानसपूजनीं । राहिला जों निज सुमनीं । कृतार्थ तो चि तो ज्ञानी ।
 गुरुभक्तीनें आगळा ॥ ३९ ॥ मातापिता इष्ट जात । निशा धन दुज्जदैवत ।
 गुरुवांचुनी न मनी चित्त । तो चि कृतार्थ जाणिजे ॥ ४० ॥ साच चि
 सद्गुरु सीता । जोडली सद्गति हनुमंता । पर्दा ठेऊनियां माथा । प्रार्थितसे
 प्रेमें ॥ ४१ ॥ तें चि पुढें निरूपण । हनुमंताचे संभाषण । श्रोतीं
 देऊनियां अवधान । सुखे चि अवधारिजे ॥ ४२ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 अकल्मषः भीम तोप । अनुभवाचा घर कळस । क्षणे मेरु अनंत ॥ ४३ ॥
 चतुर्थ सूर्य तृतीय कळा संपूर्ण ॥ ३ ॥

श्री

सूर्य ४ कळा ४

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीरामसीता समर्थे । सद्गुरु स्वरूप आत्मत्वे । मूळ पितरें प्रचीत
 सत्वे । भावलीं मज ॥ १ ॥ स्वरूप साक्षात्कारी योग । निःसंग द्वंदसंयोग ।

ऋषींचे बोल । देतनियां सुखाचे डोल । बोलतसे सप्रेम ॥ ४१ ॥ विश्व
 हृदयाभिरामा । परंधाम अंतर्यामा । परप्रर्चाती विश्रामा । महिमा न कळे
 तुझा ॥ ४२ ॥ प्रज्ञेचा पवादु नाही । तें तुझें हृदय पाहो । परब्रह्मासी
 त्या कांहीं । लाग नसे युक्तीचा ॥ ४३ ॥ जेथें विज्ञान प्रत्यये । वितळोनी
 गेले निश्चये । अनुभव तर्क विस्मये । गळित जाले पुंज ॥ ४४ ॥ दृष्टांत
 द्राष्टांत संमती । निःशेष जाल्या उपपत्ती । तुझी कृपा होय पुरती । तरी
 चःहृदय तुझें कळे ॥ ४५ ॥ विलोकितां हृदय अवती । वोसरे जाणीव
 विस्ती । उन्मेष कैचा निश्चिती । पवाद कैचा तेंथें ॥ ४६ ॥
 तें तुझें निज हृदय । मारुतीसी बोललें स्वयें । जाणवल्याचि प्रत्यये ।
 पाहिला सुनिश्चळ ॥ ४७ ॥ केली जन्मांतर सुकृतें । आजि फळली तें
 कर्पातें । स्वरूपयोग विश्रांतीतें । पावला सहज ॥ ४८ ॥ सद्गुरुची कृपा
 जरी होय । तरी ब्रह्म प्रत्ययासी ये । अवचट सुखाच्या विस्मये । वेध होय
 ऐसा ॥ ४९ ॥ कल्पकोटी अर्जितां तुज । समाधान दाणे हें सहज ।
 निजांग गमस्तीचें तेज । चिन्हित होय सर्वांगी ॥ ५० ॥ नित्यानंद सुखें
 तरला । देहभाव नसे चि त्याला । विदेह दशेचा केला । विनयोग तेणें
 ॥ ५१ ॥ निर्विकल्प महा समाधी । अनुभवित कृतबुद्धि । तुझी कृपा
 कृपाब्धि । योगविश्रामधामा ॥ ५२ ॥ ऐकोनी अत्रीचें संभाषण । आनंदला
 रघुनंदन । झणे तुझें कृपेचें महिमान । तूं चि प्रशंसिती ॥ ५३ ॥ दंड-
 कारण्यासी प्रवेशतां । आश्रमासी आलों आम्ही समर्था । ते वेळे तुंवा
 अनुग्रहिलें तत्वता । महाबोध स्थितिनें ॥ ५४ ॥ ब्रह्मानंद साक्षात्कारें ।
 बोलिलासी जें मधुरोत्तरें । वसिष्ठकृपा निर्धारें । प्रत्ययासी आली मज
 ॥ ५५ ॥ तुझा विजय अनुग्रह । तो सायोज्य सत्तेचा संग्रह । दुर्भव
 दशास्य विग्रह । निवर्तला जेणें ॥ ५६ ॥ ऐसें बोलता खानंदकंद ।
 अत्रीसी जाला परमानंद । तो अत्रिरामसुखसत्वाद । अवधारिजे श्रोता
 ॥ ५७ ॥ इति श्री भोमोपदेश । महा समाधीसी प्रवेश । आनंदसिंधु स्वप्रकाश ।
 झणे मेरु अनंत ॥ ५८ ॥ चतुर्थ सूर्य चतुर्थ काव्य ॥ ४ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ४ कळा ५

॥ श्रीरघुनाथाय नमोनमः ॥

श्रीरामसमर्थ स्वरूपा । आत्मप्रलय अरूपा । समाधान निर्विकल्पा ।
 आनंद कल्पतरु ॥ १ ॥ स्वरूप विष्णुतत्व गहन । अनुभवसिद्ध
 आद्वयान । केवळ सुखाचें प्रस्थान । होसी श्रीरामा ॥ २ ॥ सच्चित्सुख
 संस्थान । गुणत्रय प्रतिष्ठा पूर्ण । प्रधानसूत्रे संपूर्ण । सृष्टि
 उभारिली ॥ ३ ॥ या प्रवृत्तीहूनि पर । तूं अससी निरंतर । तुझ्या स्वरूपाचा
 पार । न कळे कवणा ॥ ४ ॥ देवकपि सिद्ध सर्व । तुझ्या अंशामें
 आहे । जाले तयासी अपूर्व । सन्माने प्रशंसिती ॥ ५ ॥ जाणोवेंचा
 पयमान । आक्रमूं शके चिद्राग । तसें इतराचें अनुसंधान । स्वरूपीं
 तुझ्या ॥ ६ ॥ स्वसुख जीवनापत्तन । सर्व ध्याति नारायण । स्वानंद सिद्ध
 सनातन । देव देवोत्तमा ॥ ७ ॥ प्रकृति पुरुष मूळयाजें । कार्यकारण
 सृष्टिन्याजें । स्वानंदजीवनीं सहजें । प्राप्तुर्भवती ॥ ८ ॥ तेणें तें जगत्कारण ।
 संभवे त्रिपुटीकरण । ज्ञेय ज्ञाता आणि ज्ञान । होय प्रसिद्धि ॥ ९ ॥
 हे श्रुत्यर्थ भावनिदान । मानसिक भावपूर्ण । मनन होतां सज्ञान । वेदबळबळे
 ॥ १० ॥ अकल्पित हृदयांवर । स्वानंद सिद्ध्या लहरी । जगत्कारण
 भरोवरी । होत जातसे ॥ ११ ॥ सूर्याचे रस्मीपासुनि । मृग तोय मासे जनी ।
 तेंचि अज्ञान विस्तारुनी । आलें स्थूलपर्यंत ॥ १२ ॥ दृश्य द्रष्टा आणि
 दर्शन । सृष्टि उभारली संपूर्ण । हे हि तुजें चि जगद्गान । विज्ञानसूर्या
 ॥ १३ ॥ रज्ज्वरीळ उरग । तयाचें रज्जूचि होय आंग । कां जें
 रज्ज्वांचूनि सांग । न भासे चि तो ॥ १४ ॥ पुरुष चि स्वमांतरी ।
 पर्यंत नद्या नर नारी । कांहीं न होनि विस्तारी । विस्तारला जाय
 ॥ १५ ॥ तसें तुज सत्तावरी । विश्वरूपाची पसरी । चिदानंद शरीर ।
 तूं चि जालासि सर्ग ॥ १६ ॥ तूं सच्चिदन जिह्वाळ । तूं स्वानंदाची
 चित्कळ । आत्माराम तुझी ठीळ । परोक्षी ऐसा कवण ॥ १७ ॥ अगोचर

स्वरूपता । विज्ञानशक्ति महासत्ता । विश्वसंभव जगन्माता । सीता प्रत्यक्षतेन
 ॥ १८ ॥ तियेच्या अनुग्रहे पूर्ण । त्रैलोक्य होतसे पावन । बलमळिनता
 जीवन । संस्कार जाय ॥ १९ ॥ अग्नियोगे धातूचे मळ । जाऊनि होतां
 ते निर्मळ । कृपाळू जगन्माता केवळ । कल्मषहर बोधे ॥ २० ॥
 नित्यानित्य अंतःकर्णी । भरी साधन सिद्ध भरणी । स्वरूपधारणा धरणी ।
 गर्भेचि उजळी ॥ २१ ॥ ज्ञेय गंधवती जाळी लीळी । सीता स्वरूपे
 चित्कळी । तियेचा वल्लभ तूं भूपाळी । सर्वाद्य होसी ॥ २२ ॥ व्यक्तीसाठी
 आले जें जग । तें तुज सुखाळी वरील तरंग । पावोनियां भवभंग । तुजसाठीच
 मिळे ॥ २३ ॥ जेथें स्पर्शलीच नाही माया । अभंग ते तुझी काया । तुझ्या
 अनुग्रहे वज्रदेहा । क्षयातीत केले ॥ २४ ॥ हा अक्षय भवहंता । यथार्थ जाला
 आतां । कृपापभक्ते हनुमंता । समर्था सावध करी ॥ २५ ॥ चिरकाळ असतां
 हे समाधी । प्रबोधासाठी पात्र नव्हे कधी । निरवर्थादया त्रिगुद्धि । बुद्धीवरी
 आणी यया ॥ २६ ॥ ऐसे बोलतां अत्रिभूषि । कृपेच्या चि अतिशयेसी ।
 करे कुरवाळुनी कर्पासी । सावध केले श्रीरामे ॥ २७ ॥ मूर्खा प्राणनि
 सुखे । श्रीराम बोलतसे हरिखे । म्हणे आत्मप्रर्चातीच्या उल्लेखे । ऊटवस
 कर्पाद्रा ॥ २८ ॥ कवळुनियां कृपाकरे । वात्सल्यरस अत्यादरे । श्रीरामे
 भीम साक्षात्कारे । हृदयी धरिला ॥ २९ ॥ आनंदे द्रवले कर्पाचे चित्त ।
 छोटले आनंदाश्रु अमित । वापें दाटला सद्गदित । काया सजळ जाली
 ॥ ३० ॥ प्रेमातिशये दुर्धर । रोमाचित वपु निर्धारें । गदगदा कांपतसे
 भरे । साविकें तेणें ॥ ३१ ॥ विघरोनी जातसे गार । तैसे विरतसे
 जिव्हार । पाटी थापटुनि कृपाकर । म्हणे ऐक गा रुद्रा ॥ ३२ ॥
 निद्राळू जालियां शरीरी । उपचार आश्चर्य कोण करी । शून्य अवस्था
 टाकी वरी । होई सप्रर्चात मुखें ॥ ३३ ॥ अक्षय निधान लावले । ते
 भोगितां चि होय भले । उगेचि गौरव शोभले । तयाचे व्यर्थ जाये
 ॥ ३४ ॥ परम मनोहर जाया । दैवे जोडली जया । ते उपभोगेसाठी
 जया । जाय तरी वखे ॥ ३५ ॥ तैसे हे मोक्ष निधान । स्वमुखाचे
 आयतन । प्रर्चातांचे संभाषण । अवस्थेनें राहो नये ॥ ३६ ॥ संभाषणी

निपजलें सुख । संभाषणीं स्वरूप सन्मुख । अवस्थारोधे विन्मुख । तेथें न व्हावें
॥ ३७ ॥ मिश्रांतांचे चि अवतार । बोधाचेचि सूर्य ऋषीश्वर । यांच्या जिन्हाणीं
साक्षात्कार । नृत्य करतसे ॥ ३८ ॥ अमृतोपम यांचीं भाषणें । तोप
वसुमति निधानें । शेष प्रज्ञेचीं प्रस्थानें । महत्सुख यांचेनि ॥ ३९ ॥
क्षणभरो सहवासें जाये । तरां आनंदाची वृष्टि होये । भीमश्रवणीं निज
सोये । होय घेता सहज ॥ ४० ॥ निद्रिस्त उमजत उमजे । रामवाक्यासी
तेथि समजे । स्वजोनि वेध सहजे । सावध होय सप्रेम ॥ ४१ ॥ म्हणे
ग्राहे ग्राहे जी स्वामी । शून्य अवस्था समुख ऊर्मि । पुढतीं पुढतीं तेंपे मी ।
कां अवरोधतसे ॥ ४२ ॥ श्रीराम म्हणे तूं सात्विक होसी । विसर्पेचि गळो
निजासी । आतां दृढाची धारिष्टासी । नव्हे अळक अवस्थेचा ॥ ४३ ॥
अवस्थातीत हरिख । साक्षीचा हि साक्षी देख । सहज स्थितीचें जें सुख ।
स्वासी पार चि नसे ॥ ४४ ॥ एवं अवस्थातीत भीम । करुनि देविळा
सप्रेम । सहज स्थितीचा उपक्रम । तो रुद्रानुवाद अवधारा ॥ ४५ ॥
महा प्रचीर्ताच्या सुखें । रुद्र बोलेल जें निजमुखें । तें चि होऊनि उछेखें ।
सादर श्रवण कीजे ॥ ४६ ॥ महा अद्वैत प्रचीर्ता । केवळ स्वरूपाची
स्थिती । हुग्दी अनुभवाच्या मूर्ति । तेथे काय म्यां प्रार्थवें ॥ ४७ ॥ इति
श्री भीमोपदेश । स्वरूप प्रचीर्ताचा तोप । अप्रांत सुखाचा संतोप । म्हणे
मेरु अनंत ॥ ४८ ॥ चतुर्थ सूर्य पंचम कळ संपूर्ण ॥ ५ ॥

श्री

सूर्य ४ कक्षा ६

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम आत्मसुख संगव । स्वरूपान्वय स्थानुभव । निर्भव दशेचा
स्वभाव । आंगें परब्रह्म ॥ १ ॥ निरोपाधि स्थितीचा योग । संकल्परहित
अंतरंग । बोध तत्वमसि प्रसंग । सद्गुरु स्वरूपे ॥ २ ॥ अध्यात्मज्ञान
सुप्रचीति । शिष्यवात्सल्य संपत्ति । चतुर्विध प्रकार स्थिति । सफल
मी. १६

पुरुषार्थे ॥ ३ ॥ अद्वैत सुख निरंतर । द्वैतेषीण अनुग्रह सार । अनुभव
 अभिन्न निर्धार । अवचट सुखेंसी ॥ ४ ॥ जयजय कल्याण कल्पतरु ।
 आत्मप्रसन्नता कर सद्गुरु । भवदुःखनिर्घासी तार । जोडलासि दैवें ॥ ५ ॥
 मी भवदुःखयोगें जर्जर । जन्ममरण खेद संस्कार । जीर्ण काया
 नल्पनांवर । धरित होता ॥ ६ ॥ नाना कृत्पाति महा दुर्घटें ।
 भोगित होतो महा संकटें । मृत्यूचे आघात अवचटें । वाजत
 होते निजांगीं ॥ ७ ॥ कलिकल्मष संकल्प । दुराशा क्षोभित
 विकल्प । नित्य दारिद्र्ययोग कल्प । गेळे नेणों किती ॥ ८ ॥
 मनसोपसर्ग अठवी । योगतेच्या योगें परभवी । कल्पित सन्मान संभवी ।
 गर्वित दुराग्रहें ॥ ९ ॥ भावितसु तर्कविद्या । माजि संपूर्ण अविद्या । तेणें
 अभिमानें अघा । तुज विसरलों ॥ १० ॥ तुज नेणोनि तत्त्वता । तपाय्य
 मी याची अहंता । दंभें चि रानमरीं होतां । सीणलों किती ॥ ११ ॥
 मी विरक्त मी अनुष्ठाता । मी पवित्राचरणें पुरता । माझी सामर्थ्यबळाव्यता ।
 कवणासी च नसे ॥ १२ ॥ नेणोनि तत्त्वता ब्रह्मस्थिति । निरवी
 ब्रह्मचर्यउद्धती । मी शास्त्रसंपन्न हे मती । होती मजला बहु ॥ १३ ॥ मी
 नव व्याकरणीं प्रवीण । मी वेदांतज्ञानें संपन्न । मी बळ्या कौशल्य ज्ञान ।
 सर्व जाणता ॥ १४ ॥ ऐसे जाणावेचे पुंज । दुर्गतीदायक सहज ।
 अज्ञानयोगें होते मज । सद्गुरूक्या ॥ १५ ॥ मी अनादि सिद्ध अज्ञानी । मी
 असतां भवबंधनीं । चांग तुंवा कृपाकरुनि । येयूनि सोडविले ॥ १६ ॥
 या अब्हाट चक्रापासुनि । मज मुक्त केलें मोक्षपाणी । नित्य कृपेच्या
 ईक्षणीं । कृतार्थ केलें मज ॥ १७ ॥ निजपदयोगें पदवी । देऊनि योग्यता
 वरवी । स्वरूप राज्यानुभवी । केलें तुंवा ॥ १८ ॥ शिवविष्णु विधिमति ।
 जेयें न पवती श्रुतिस्मृति । शेष प्रज्ञा वाचस्पति । दुःखावले युक्तीनें ॥ १९ ॥
 ऐसे अतर्क्य ते स्वरूप । मजला केलें आपेंआप । मी अज्ञान संकल्पें
 अल्प । परी अगाध केलें तुंवा ॥ २० ॥ माझे स्वरूप मजपासीं । असोनि
 चुकलों होतां त्यासीं । परी तुंवा त्या स्वरूपासी । भेटविलें दयाव्या ॥ २१ ॥
 निजकृपेच्या संस्कारें । मवाव्हीत तारिलें निर्धारें । या चि तुमिया कृतोप-

करे । दाटलें जीवीं ॥ २२ ॥ अज्ञान भवजळवृत्तीं । सरतां भ्रमण
 अघातीं । कृपेनं चि तुंवा स्वहस्तीं । काहडिलें मज ॥ २३ ॥
 भवभ्रम ह्या बहुतर । होता अनादि दुर्धर । चिंजीवि वज्रशरीर ।
 मी वलाढ्य ऐसा ॥ २४ ॥ नेणोनि स्वरूपताज्ञान । मलादिपदे
 योर भाऊन । साधन संप्रह्मी पूर्ण । कर्माव्य या अये ॥ २५ ॥
 सुकृत धनाच्या रासी । कल्पना हृदयकोशीं । संप्रह करितां सायासीं ।
 जन्म गेले ॥ २६ ॥ तें संचित द्रव्य अमित । ह्या भ्रम भाऊनि निश्चित ।
 आपुल्या मनीं सावचित्त । सन्मानें होतों ॥ २७ ॥ निस्पृह स्थितोंनं
 अपाचित । भ्रांति धन ठेऊनि बहुत । कृपणता अति जीवित । छेमें
 बर्धविलें ॥ २८ ॥ ऐसैं परोपरीं अज्ञान । मज माजि होतें संपूर्ण ।
 आत्मबोध सूर्य जाण । तुंवा तें निवर्तविलें ॥ २९ ॥ दुर्बळ अज्ञान
 बोसरे । सबळ अज्ञान नावरे । ते हे योग्यता भ्रांतिभरें । भारवाही होतों
 ॥ ३० ॥ सुकृत देश चमत्कारें । तात्काळ अल्प पा पसरे । परी तें
 महापापें व्योमाकारें । अल्पपुण्यें न जाती ॥ ३१ ॥ घरांतीळ तम दीपें
 जाय । परीं सुष्टींतीळ न जाय । तेथें अगत्य सूर्योदय । जाला पाहिजे
 ॥ ३२ ॥ अल्प रोग औषधें जाय । क्षयरोगासीं रसायन होय । या
 भव्यरोगासीं निश्चयें । देशिका दया तुझी ॥ ३३ ॥ तुझे कृपेसी उपमा नाहीं ।
 वाचा खुंटली जाठवे पाही । तुझ्या कृतोपकारा कांहीं । पार चि न लगे ॥ ३४ ॥
 कदाचित् अदृष्टाचिये योगें । नदींत बुडतां ठाव लागे । परंतु समुद्रीं
 बुडतां न लागे । ठाव तयासी ॥ ३५ ॥ तैसे अल्प जनीं उपकार ।
 काळनि तयासी उपचार । निस्तरिजेत प्रत्योपकार । सरिता पूर जेवि
 ॥ ३६ ॥ नाना जन्म दरिद्र सरे । अक्षय संपत्ति अवतरे । ऐसिया
 दास्यासीं निर्धरें । काय घावें कल्पित ॥ ३७ ॥ अदृष्टविधीचीं अक्षरें ।
 दुःखदायक संस्कारें । जन्ममरण फेरे । प्रवर्तवीत होतीं ॥ ३८ ॥ तें अक्षरें
 पुसोनी स्वहस्ते । प्रारब्धमुक्त केलें निरुतें । ऐसिया विधात्यासीं उचितें ।
 काय घावें कवणा ॥ ३९ ॥ अनादि सिद्ध अज्ञान । देवतियां निज
 स्मरण । करीत आला प्रतिपाळण । कृपाकूपणें चि ॥ ४० ॥ प्रशंसेचें

धोरपण । विष्णु ऐस्ता हा प्रस्थान । त्याचे कृपेसी प्रमाण । कोण करूं
 शके ॥ ४१ ॥ काय ह्मणावें तिये कृपेसी । परिपाळी दुःखाच्या राशी ।
 तुझिया कृपेच्या प्रकाशी । सरलें तें दुर्घाट ॥ ४२ ॥ विनाचा वाहतां शर ।
 प्रांशान करुनि ह्मणे मर । मरतां नव्हे पाटांमोर । हा आर्शाविद देत ॥ ४३ ॥
 तैसें तें परिपाळण । अज्ञान सिद्ध संरक्षण । तुझिये कृपेन संपूर्ण । कळो
 सरलें समया ॥ ४४ ॥ देऊनियां स्वरूपज्ञान । अविनाश प्रतिष्ठा पूर्ण ।
 स्वानंदसुख सनातन । परिपाळिलें तुंवा ॥ ४५ ॥ जगीं जगनिदानकर्ता ।
 प्रशंसिला मृत्युहंता । मरण मारोना तत्त्वता । उपजलें मारो ॥ ४६ ॥
 व्यापासूनि इतुकें होतें । त्याचें निर्मळ न करी पुरतें । संभवविलें तितुकें
 स्वहस्तें । निदानासी आणी ॥ ४७ ॥ तों संच्छारकर्ता हें विल्यात । त्या
 चि निदानीं होय प्रवृत्ति । निदान क्रिया तयाप्रती । आतुडली नाही
 ॥ ४८ ॥ साच तुझे कृपेचें निदान । निवारी संभवमरण । विश्वनिदानाचें
 निदान । करूं जाणसी तूं ॥ ४९ ॥ यापरी प्रांजळ ज्ञान । उत्पत्ति
 स्थिति निदान । तुजपासी च असे जाण । सद्गुरु समया ॥ ५० ॥ मी
 अहं जालों तुझे कृपेसी । हे योग्यता मजपासी । कौटूनि आली कैसी ।
 तें मज न कळे ॥ ५१ ॥ पूर्ण तुझे कृपावृषण । ययार्थ होसी पतित-
 पावन । या प्रांदाच्या तेज सुभान । प्रकाशला जगीं ॥ ५२ ॥ दानोद्धरण
 दानबंधु । भक्तवत्सल कृपासिंधु । अनाथ नाथ निल संमंथु । आहे
 कृपेचा तुजसी ॥ ५३ ॥ तूं सर्व हृदयस्थ देवा । अरिमित्र कैचा तेव्हां ।
 उंच नीच या लाघवा । वरपडा नव्हेसि तूं ॥ ५४ ॥ कपिमुखांचें गुरु-
 स्तवन । ऐकोनां तोपला करुणाधन । पुढती कपिमुखांचें निरूपण ।
 अवधारिलें श्रोती ॥ ५५ ॥ इति श्री भीमोपदेश । पूर्वपश्चात्तापतोष ।
 वोसरला विकल्प अशेष । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५६ ॥ श्रीरामसमर्थवल्
 भीमायनमः ॥ ॥

श्री

सूर्य ४ कव्य ७

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम स्वात्मसुखप्रद । स्वानंदवर्धन संवाद । सावन विस्तारें विहद ।
 बोध संपन्नता ॥ १ ॥ देवा श्रीसद्गुरुराया तुज । सेवार्थ ऐसं वाटे मज ।
 भडस पुरवी हे सहज । कृपाकृपणे ॥ २ ॥ तुझिया कृपेच्या मानें । चित्तिलें
 न पविजे कवणें । इंद्रसदनीं स्वभायानें । संपत्तीसी उणे काय ॥ ३ ॥
 कल्पद्रुमापासीं सहज । काय कल्पिलें न पविजे चोज । त्रिभुवनपति तूं
 मज । तैवि जोडलासी ॥ ४ ॥ अमरावतीसी उघानें । कल्पतरुचीं
 विस्तारानें । चिंतामणीचीं सदनें । गोठणी सुरभीचीं ॥ ५ ॥ ते संपत्तीचा
 वं दाता । तेणें तुज सेविजे समर्था । हरिहरांची सत्ता । प्रसिद्ध तुजपासूनि
 ॥ ६ ॥ तेंच माझे मनोरथ ते किती । तुज अशक्य काय दाशरथी ।
 स्वरूपज्ञानें माझे चित्ती । सर्वदा राहे ॥ ७ ॥ माझे हें चि अपेक्षित ।
 जाणसी तूं मनोगत । तुजवांचूनि समर्थ । हृदयज्ञाता कैचा ॥ ८ ॥
 घडुमतीवरी जें होय । तें तियेचें चि निश्चयें । आन आन पदार्थी काय ।
 आनान धरा ॥ ९ ॥ जीवनावरी जितुकें । जीवताचे तरंग तितुके । कळोव्या
 कृति कौतुके । भिन्न तोय नव्हे ॥ १० ॥ सूर्याचे रश्मि जात । जन्हीं
 जाल्यां कां अनंत । तन्हीं तेजीं भेद समस्त । असे चि ना को ॥ ११ ॥
 अनंत वायूच्या चळवळा । तितुका हि वायु चि कां । वायूसि भेद अनेका ।
 प्रसरें नये ॥ १२ ॥ संपूर्णपणें आकाश । अनेक अवकाश कोश ।
 पाहतां नभासी अशेष । भिन्नता नसे ॥ १३ ॥ तत्त्वता महत्त्वज्ञान ।
 मूळीचें येक अहंकरण । तयापासूनी त्रिगुण । अनेकपणें मिश्र ॥ १४ ॥
 मूळीच्या शुद्ध सत्तासी । वास्तव्य सर्व सृष्टीसी । वसतां अनेक कुक्षीसी ।
 भिन्नता न घडे ॥ १५ ॥ तत्त्वता सोहं स्मरण । परमात्म स्वरूपें पूर्ण । अनेक
 देही घसोन । असे अमेद स्थिती ॥ १६ ॥ तैसं तुझे व्यापकपण । विश्वहृदयीं
 सनातन । चळं विघांतःकरण । तुझिया चि योगें ॥ १७ ॥ जें जे उद्देखासी

आळे । तें तें तुझेनि निपजळें । कित्या सर्व प्रतिष्ठिते । तूं चि होऊनि सर्वत्र
 ॥ १८ ॥ निजदृढदर्पचे ज्ञान । पाहतां अंत न लगे जाण । तथा ज्ञानाचें चि
 श्रवण । त्वम् चक्षु जाळा ॥ १९ ॥ घ्राण आणि रसना । ज्ञान होऊनि
 रस नाना । कर्मेद्रियें पंचप्राणा । प्रतिष्ठित जाळें ॥ २० ॥ विषयउपभोग
 सर्व । ज्ञानें चि जाळे हे अपूर्व । सृष्टीचे कार्यभागी अर्ह । ज्ञान चि
 एकलें ॥ २१ ॥ ज्ञानावांचूनि जनीं । रूप चि नव्हे कोण्ही । सर्व हि
 ज्ञानाचिपासुनी । प्रगट जाळें ॥ २२ ॥ तें ज्ञान तुझे हृदय । ज्ञानें चि
 ज्ञान निघळ होये । त्या ज्ञानाचा सार्धा स्वयें । अनंतरूप ॥ २३ ॥
 अनंतदेही अनंतरूप । देही देहातीत अरूप । पाहतां परमस स्वरूप ।
 आस्तिक्यता तुझी ॥ २४ ॥ यापरी तूं समर्थ स्वामी । वस्ती विश्व
 अंतर्धानी । माझे मनोरथ स्वामी । तूं चि पुरविता ॥ २५ ॥ जगद्गुरु
 श्रीरामचंद्रा । प्रसन्ना होई स्वमुखसमुद्रा । भजन दाक्षेची मुद्रा । घावी
 मज ॥ २६ ॥ तरी च सार्यकाचें जिणें । सर्वस्वें तुज सनर्पण । कथा
 वाचा आणि मन । अर्चावें तुजला ॥ २७ ॥ अनंत नेत्रें पहावें तुज । अनंत
 करे अर्चावें सहज । अनंत वचने गुज । तुझे चि बोळिजे ॥ २८ ॥
 अनंत वदनें तुझे चरित्र । अनंत गद्यपद्ये विचित्र । अनंत प्रौढांन पवित्र ।
 गायन करावें म्यां ॥ २९ ॥ सप्रेम सद्गदित भावें । प्रार्थितां कर्पानें जावें ।
 बोळला कृपाघन अभिनवें । दिल्लें अनंत वर ॥ ३० ॥ अनंत कृपेचे
 अनंत वर । भजनीं सर्वकाळ तत्पर । नामसंकीर्तन सार । नव विधा प्रकारें
 ॥ ३१ ॥ बोळला अकल्पित कृपावरे । सर्वस्वें दिघळे कृपाकरें । स्वरूप
 देऊनि साक्षात्कारें । भजनें गौरवीत ॥ ३२ ॥ भक्तीचें निज जिह्वार ।
 हृदयीचे सप्रेम दुर्धर । होऊनि पुढकांकित शरीर । श्रीराम आळिगी
 रुझासी ॥ ३३ ॥ श्रीरामभूमिआळिगन । उमयता जाळे स्वानंदधन । दोषे
 स्वानंदसिंधूपूर्ण । भेटले हरिहर ॥ ३४ ॥ दोषे स्वरूप साक्षात्कारी ।
 महाप्रस्थानें सृष्टीवरी । भक्तीच्या रहस्ये वरीवरी । ऐक्य होती परस्परें
 ॥ ३५ ॥ व्हावयासी विश्वोद्धार । गुरुशिष्ययोगें हरिहर । परंपरेनें निर्धार ।
 रुढासी आणित्ती ॥ ३६ ॥ स्वरूपज्ञानें लपंदाई । खेळीं जाणती विश्वहृदयी ।

या दोषा बांचूनि तिजा नाहीं । विश्वी पाहतां ॥३७॥ विज्ञान स्वरूपी बोधः ।
 दोषे जण हे अनघ । ययाच्या तिरें सैध । विश्व विस्तारलें ॥ ३८ ॥
 विश्वकाम कल्पदम । दोषे हि विश्वाभिराम । स्वरूपदर्शने परम । व्यक्तींसी
 आले ॥ ३९ ॥ एक शिव एक केशव । दोषास हि स्वरूपानुभव ।
 स्वरूप ज्ञान विभव । सारिलें चि दोषांचें ॥ ४० ॥ अज्ञान विवर्तक
 दोषे हि । कल्पांत रुद्र समदेही । यांच्या सामर्थ्यासी नाहीं । तुळणा
 जगीं ॥ ४१ ॥ अविद्यायोगें सृष्टि । कौतुक दाखविती दृष्टी । उठऊनि
 विघ्नकोटी । शमविती तैसें चि ॥ ४२ ॥ एक पळतां पुढें निःसंग ।
 दुजा स्वयें करी पाठिलाग । मोहा मोहक क्रिया जग । मुखवाक्या करिती
 ॥ ४३ ॥ नाटक अविचेचे खेळ । मनोहर काया केवळ । मोहिती
 परस्परें अकळ । अभ्यंतर जाणोनी ॥ ४४ ॥ ते हे दोषे स्वरूपें प्रगट ।
 बोधासी आले उत्कट । देवभक्तपणें अवचट । आले गुरुशिष्यतेसी
 ॥ ४५ ॥ निजबोध परबडी । स्वानंदाच्या कडोविकडी । सायोज्य
 कौतुकाची कोडी । घालिती परस्परें ॥ ४६ ॥ महा वाक्याचें विवर ।
 गुरुशिष्य रहस्य निर्धार । प्रगट करिती जिब्धार । साक्षात्काराचें ॥ ४७ ॥
 कळुनि स्वार्मासेवक व्याज । अवतारी वर्तले सहज । दोषांचें अंतरांचें हें
 गुज । कवणासी न कळे ॥ ४८ ॥ ब्रह्मयासी न कळे स्थिती । बरकडासी काय
 कळे हे गती । चित्त चोरेटे अनुभविती । स्वरूपासी दोषे ॥ ४९ ॥
 त्रिगुणाचा कळह जगी । लऊनि दिघला ययांनी । दोषे गुणातीत होउनि ।
 स्वरूपां रतले ॥ ५० ॥ निल मुक्त हे दोषेजण । होती जांबमुक्त
 यांपासून । जीव कोटी त्यासंपूर्ण । येही चित्तराच्या ॥ ५१ ॥ जगदाघ
 हे आदिदेव । विष्णु आणि सदाशिव । उपदेश कमासी ठाव । येथून जगीं
 ॥ ५२ ॥ विष्णु पासून ज्ञान संतती । परंपरा आली जगती । तैसी च
 शिवापासून विख्याति । ज्ञान परंपरा ॥ ५३ ॥ दोषे सायोज्य सार्वभौम ।
 प्रगटतेसी आले रागभीम । सत्यान्वय अनुक्रम । अवतारी दोषे ॥ ५४ ॥
 जाल श्रीराम बरप्रसाद । भीमासी जाल परमानंद । तो रामभीम सुख-
 संवाद । स्वानंदकंद अवशार ॥ ५५ ॥ अनुभवामृत भोक्ते । तुम्ही

वक्त्याचे वक्ते । अनुसंधान वचन मुक्तें । कटाक्षें वर्ततां ॥ ५६ ॥
 अद्वैतज्ञान निरोपम । चालवितां अवधाने परम । त्या चि कृपेनें कल्पदम ।
 ग्रंथीं अवधान घावें ॥ ५७ ॥ इति श्री भीमोपदेश । हरिहरयोग परेश ।
 पावनं करिता जगास । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५८ ॥ चतुर्थ सूर्य सप्तम
 कव्य संपूर्ण ॥ ७ ॥ ॥

श्री

सूर्य ४ कळा ८

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामनिःश्यात्म सुखस्थिति । परब्रह्माची प्रचिती । परात्पर निज
 विश्रांति । भक्तीच्या रहस्ये ॥ १ ॥ निवाळे निजनयन पाहतां । वेधले
 श्रवण ऐकतां । विसांवेले भाव तत्त्वता । निजध्यास योगें ॥ २ ॥ बोळलीं
 सर्व सुखार्चा सुखे । आनंदला तोप हरिखे । अमृतोपम सुख मुखें । वचनें
 आलीं ॥ ३ ॥ सायोज्य सुखाचा टेवा । हृदयीचा एकसरें आघवा । निज
 अपत्याच्या कणवा । देतसे परायोगें ॥ ४ ॥ अतर्जान सप्रर्चात । वचनांतरीं
 सुख अनंत । अनुभव दर्शनें अखंडित । देत ऐश्वर्य निजाचें ॥ ५ ॥
 परमानंदाचें निधान । प्रसन्नतेसी आले आत्मज्ञान । सुखावरी सुख गहन ।
 कृपेपासूनि देतसे ॥ ६ ॥ सहज स्वानंदाचे योग । बोळले कैवल्य
 अंतरंग । स्वभावस्थितानें निःसंग । अनुग्रहिलें भज ॥ ७ ॥ मी माझे
 निज अम्यंतर । सहज चि होतसे विवर । गुरुप्रसादे साचार ।
 स्वराज्यारूढ जालें ॥ ८ ॥ अद्वैत दृत्रपति श्रीरामा । तूं प्रसन्न
 जाळ्यसी आलां । अद्वैतें चि अंतर्यामा । प्रतिष्ठिलें तुंवा ॥ ९ ॥
 आत्मस्फूर्तीचा पसर । जो कां होता विश्वाकार । तो मुरडून अम्यंतर ।
 विवरी रिघालें ॥ १० ॥ हें साधनेविण घडलें । द्वैतद्वैत विघडलें ।
 स्थिरावळें लक्ष जडलें । स्वरूपासी ॥ ११ ॥ साक्षत्वाचे द्रष्टृत्व पूर्ण ।
 सहज जालें आत्मार्पण । अनिर्वाच्य समाधान । निवळलेंसे सुखे ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्फूर्तीची ढाहळी । आली सफळित अंतराळी । ज्ञान कल्पांत ते
समूर्ण । निर्मळ जाली ॥ १३ ॥ उल्लेख झरा आटला । सुखीं खानंद
घनवटला । साक्षात्कार प्रगटला । उतटला उद्धोष ॥ १४ ॥ मी माझे
निजस्फुरण । ययासी जाले बोलवण । प्रचीतीचें निज अनुसंधान । सामा-
वले सुखें ॥ १५ ॥ तत्त्वता हे तुझी कृपा । कैवल्य अयोध्येच्या नृपा ।
सद्गुरु जालासी स्वरूपा । मुक्त केले सहज ॥ १६ ॥ जयासी नाश नाही
कल्पांती । जें सदोदित आयंती । त्या स्वरूपासी आंति । जाली होती
बंधनाची ॥ १७ ॥ आकाश वांधतां न ये पदरीं । वायूच्या पल्लवे
सर्पापरी । बोधोनि तयासी व्यापारीं । बटे वर्तविले होते ॥ १८ ॥
कल्पनेचा फेंतडा विस्मय । द्वैतासी अद्वैत आश्रय । तया अद्वैताचा प्रत्यय ।
द्वैतांगें घडला ॥ १९ ॥ काय सणावें हें कैसें । अद्वैत स्फूर्ति सावकारीं ।
विद्यामास प्रयागे । आपुली च स्फूर्ति ॥ २० ॥ निजांग पाहतां निर्मळ ।
नसे दृश्य त्रिपुटीचा मळ । तेथें आत्मा मी हें सोजवळ । स्नान होतसे
॥ २१ ॥ द्वैताद्वैत संश्री पूर्ण । मायामुळे क्षोभे मांपण । स्वरूपीं फांही
च नसोन । माया रुढली कैसी ॥ २२ ॥ जेथें दुजयाचा विटल ।
एकपणासी नाहीं स्वळ । तेथे विद्याकारे अखिल । हेतु कोट्टीने आळा
॥ २३ ॥ जगद्वंशु कृपाधना । आत्ममुक्ताच्या निधाना । गाया कल्पित
भावना । प्रवाही पडतां ॥ २४ ॥ हा स्वरूपाचा विस्तर । हा प्रवृत्तीचा
विस्तार । सवें चि स्वरूपज्ञाने सार । समाधान हांतें ॥ २५ ॥ स्वभावें चि
प्रवृत्ति पवाडे । स्वभावें चि निवृत्ति आवडे । अनादि सिद्ध दोहींकडे ।
मी पडतसे प्रवाही ॥ २६ ॥ मी शोधूनि मज पाहतां । मांपण न दिसे
तत्त्वता । निःसंगपणें चि समता । सहज बोलें ॥ २७ ॥ मी मज न
शोधितां । फांहीएकपणें असतां । संकल्प विस्तरे मगता । अभिवृद्धि
होय ॥ २८ ॥ शोधूनि पाहिलियावरी । मगनेसी नसे चि उर । द्रष्टा
चि नाटले अभ्यंतरी । तेथे द्रष्टृन कंचें ॥ २९ ॥ द्रष्टा नाटले जया ।
तो चि द्रष्टा जाण सजया । अपुन्या अभ्यें माया । क्षोभावितो ॥ ३० ॥
निजभावें हि मायाधोष । निज अन्धेन हि अज्ञान । हा मायेचा महा

लोभ । विवर कीजे ॥ ३१ ॥ सांगतां सांगणें चि सरे । ऐकतां ऐकणें
 वोसरे । दोन्हीं जाऊनियां डरे । तो केवळ द्रष्टा ॥ ३२ ॥ हें द्रष्टुत्व
 ज्ञान जाण । युक्तीचें अवतरण । महा संशयासी कारण । होय येणें चि
 ॥ ३३ ॥ याकारणें अपरोक्ष ज्ञान । जालें पाहिजे निवेदन । आत्मनिवेदन
 निर्वाण । होय द्रष्टुत्वासी ॥ ३४ ॥ मुळीहूनि द्रष्टा नसे । द्रष्ट्यासी
 निवळळें ऐसें । या चि संधासी सावकाशें । निवळ व्हावें ॥ ३५ ॥
 सावकाश निज निवळे । तेणें अवचट तें उफाळे । निरावकाशें वितुळे ।
 समूळ द्रष्टा ॥ ३६ ॥ द्रष्टुत्वा आंगीं परापर । ब्रह्ममाया उभय धर । त्या
 द्रष्टुत्वासी साचार । पुढती शोधवें ॥ ३७ ॥ मायापदार्थ भरोवरी ।
 द्रष्ट्यावीण कोण बरी । द्रष्टा स्वतंत्र अम्यंतरा । कीं अवांतर पाहे ॥ ३८ ॥
 स्वतंत्र रासी साचार । नसे चि कांहीं विचार । अवांतरासी संस्कार । सर्व
 कांहीं ॥ ३९ ॥ अवांतरेपासी आस्तिक्य नसे । स्वतंत्र आंगें आस्तिक्य
 असे । स्वतंत्र अवांतर ऐसें । आपणासी निवळे ॥ ४० ॥ जितुकें कांहीं
 स्फूर्तीसी आलें । तितुकें अवांतर जालें । स्फूर्तीचें अधिष्ठान पाहिलें । तरी
 तें चि स्वतंत्र ॥ ४१ ॥ आतां स्फूर्तिरूप आपण । किंवा स्फूर्तीचें
 अधिष्ठान । ऐसें आपणासी निवळोन । पाहे स्वतंत्र तूं ॥ ४२ ॥
 पाहण्यासरिसा जासी । उगा चि प्रकाही पडसी । कांहीं न होतां
 अससी । तो तूं उगाचि कीं ॥ ४३ ॥ सकळ ज्ञानाचें ज्ञान
 समाधानाचें समाधान । उगें चि असणें प्रमाण । साक्षात्काराचें ॥ ४४ ॥
 उगें चि असाया काय घेसी । जनीं पृथा चाळिली ऐसी । हणोनि उगें
 असणीयासी । तुळणा नसे ॥ ४५ ॥ उगें असावें कवणें । हा कोरून
 संशय काढणें । जनीं या चि अल्पज्ञानें । भांबावळे किती ॥ ४६ ॥
 आपणें चि आपणा नावरे । उगा चि विक्लपे कावरे । स्थिरावेना निज
 निर्धारें । ऐसा चंचळ ॥ ४७ ॥ चंचळ्याचें मानखंडण । निश्चळीं
 होय सनातन । चंचळ निश्चळ हें भान । सरिसें चि जाय
 ॥ ४८ ॥ सद्विरूपा स्वरूपज्ञान । उगें चि असतां समाधान ।
 उगें चि असायासी आण । घातली आपुली ॥ ४९ ॥ स्फूर्तीचें जालें

मठें । प्रमाणानें रचिलें यडें । त्यावरी सामर्थ्याचें केवढें । चालिलें प्रमाण
॥ ५० ॥ अर्चितां अर्चकासी पावे । अभिष्ट पुरवी जीवें । हें दैवक चि
स्वभावें । चालिलें असे ॥ ५१ ॥ भाविल्याचा भाव सफल । निज
प्रसन्नता केवळ । थडें कांहीं च न वारी निवळ । बरा हनुमंता ॥ ५२ ॥
निर्विकार निज हृदय । त्यावरी दैविक स्वयें । अवांतर मायामय । तरंग
ठंठती ॥ ५३ ॥ अंतरिक्षी अध्र पडलें । काय निर्मिळीं अंतराळें । तेवि
अभ्यंतरीसी निवळें । निर्विकार तूं ॥ ५४ ॥ ऐसें कैवल्य अयोध्यापति ।
निजानुभव स्थिति । कृपेने हनुमंताप्रति । बोलता होय रहस्य ॥ ५५ ॥
परम सज्ञान कर्पाद्र । केवळ अनुभव सुखाचा समुद्र । आक्षेप वृत्तांनै
श्रीरामचंद्र । हृदयासी घेतसे ॥ ५६ ॥ सद्गुरूसी बोलणें होय । तें
प्रचीतीचें अवतरण स्वयें । कां जें प्रत्योत्तर अमृतमय । प्रसाद - येती
॥ ५७ ॥ स्वरूपस्थिति उणें असावें । नातरी सद्गुरूसी बोलवें । उणें चि
असण्यापरीस जाणावें । बोलणें चि अधिक ॥ ५८ ॥ इति श्री
भीमोपदेश । प्रचीतीचा निज निष्कार्य । निष्प्रपंच आत्मप्रकाश । हणें
मेरु अनंत ॥ ५९ ॥ चतुर्थ सूर्य अष्टम कळा संपूर्ण ॥ ८ ॥ ७ ॥

श्री

सूर्य ४ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सद्गुरु संभाषण । होय खानंद सुख तोषण । प्रचीतांचें
निज भूषण । धरावें श्रवण ॥ १ ॥ टाकूनि परंत्रक मतिधांव । सद्गुरु
राहवारीं राहव । राहोनी निजसेवेचे विम्व । लाहवें सुखें ॥ २ ॥ सद्गुरु
कृपा माहेरघरी । सुपदांति विद्यांति उपचार्य । नित्य स्वरूपना श्रृंगारी ।
परम तोषे ॥ ३ ॥ निवृत्ति परतच विसावे । सद्गति घुतार्थतेसी पावे ।
सद्गुरुसंभेसी खानुमयें । प्रकटीत होइजे ॥ ४ ॥ सद्गुरु संभेसी संत
मंडळी । सद्गतीच्या चर्चानुमंडळी । प्रर्चाति कल्पउता पालहाळी । सुमन

फळीं लिगडे ॥ ५ ॥ टाकूनि परचितना सर्व । सद्गुरु सेवेसी व्हावें अर्ह ।
 सद्गुरु कृपेन पूर्व । लाहावी पूर्वदशा ॥ ६ ॥ निवृत्तीपर चिंतना । न
 भाऊनि त्या निर्गुणा । गुरुसेवेच्या समाधाना । सहसां सोडूं नये ॥ ७ ॥
 श्रुतिशास्त्रविदासि अकळ । तो अर्थ होय कृपेन प्रांजळ । ऐसा सद्गुरु
 कृपाळ । उदार स्वरूपदानें ॥ ८ ॥ ईश्वराचेनि दिघळे न वचे । तें
 अक्षयी ठेवणें निजाचें । तें गुरुसेवेचेनि साचें । प्राप्त जालें सुखें ॥ ९ ॥
 परमं साक्षात्कारी साधन । गुरुसेवारूप निज धन । सकळ प्राप्तीचें
 निधान । सन्निधान स्वामीचें ॥ १० ॥ सद्गुरु सन्मुख उभे । कर
 जोडूनि सप्रेम बालभें । राहूनि आज्ञा प्रमाणी निजलाभें । स्वरूप
 न्याहळ्यावें ॥ ११ ॥ निजप्राप्तीचें अदतन । सद्गुरुचें सुहाय्यवदन ।
 लावण्याचें विभूषण । दृष्टी माजि ठेवावें ॥ १२ ॥ कूर्मावलोकन अमृत-
 क्षण । स्वानंदाचें सुखवर्धन । साक्षात्काराचें सदन । सर्वांग साजिरे
 ॥ १३ ॥ स्वरूपानुभव संभाषणें । निघालें हृदय सुखें तेणें । हृदय
 सुखान्वीसी प्रीतीनें । कळोळ चाळती ॥ १४ ॥ सद्गुरुस्वरूपें तत्त्व
 साचार । सद्गुरुदर्शनें ब्रह्म साक्षात्कार । सद्गुरुवचनें अगोचर । दशां
 आंगीं निवळे ॥ १५ ॥ जैसे अजातपक्ष पक्षी । पांखा खाले पक्षिणी
 संरक्षी । तियेच्या वियोगें मग तयासी । मरणांत दशा ॥ १६ ॥ तैसें
 सद्गुरुकृपेवीण । वर्धमान नव्हे ब्रह्मज्ञान । सद्गुरु सहवासें चि संपूर्ण ।
 साक्षात्कारासी ये ॥ १७ ॥ चितने यांचूनि तत्त्वता । अवचट अचिंत्य
 ये हाता । कल्पनेवीण अकल्पिता । पाविजे सहज ॥ १८ ॥ कामे वीण
 दशा कामधेनु दुभे । चितनेवीण तत्त्व चिंतामणि लाभे । ऐसीं सद्गुरुची
 कृपा सुलभें । सद्गतीसी आणी ॥ १९ ॥ क्षुधितासी सर्व सिद्धीनें ।
 उपचारी अन्नपूर्णा प्रीतीनें । महादृष्टितासी स्वभावतेनें । लाभे अमृतसिंधु
 ॥ २० ॥ अपरोक्ष तत्त्वार्थ अवळ । ते हृदयीच संभवती प्रांजळ ।
 ब्रह्मदर्शनेचें योग सकळ । निवळ होती ॥ २१ ॥ नाना दुर्घटें भवसंकटें ।
 न बाधितो सद्गुरु निकटें । नासती जन्ममरण उक्तें । सद्गुरुकटाक्षें ॥ २२ ॥
 सुकृताच्या निजपरबडी । उभवी सत्कीर्तीची गुढी । स्थानंदासी सुरवाडी ।

सद्गुरुकटाक्षे ॥ २३ ॥ चिंतितां पदार्थं जात कांहीं । समृद्धीनें वोळे सर्वही ।
 सद्गुरुकृपा लक्ष्मी पाही । पुरवी सर्वस्ये ॥ २४ ॥ दुर्लभ तें सुलभ होये ।
 अखंड स्वरूपीं धारणा राहे । अयरोधेवीण महाविस्मये । अवतरे समाधी
 ॥ २५ ॥ सद्गुरुबोध सुरतरुछाया । नित्यसुखे निवर्ची हृदया । नित्योप-
 भोग काया । महा पुष्टीते पावे ॥ २६ ॥ अवचट महत्सुखें होती ।
 लाभवरी निजलाभप्राप्ति । सद्गुरुसहवासें सद्रति । यदर्धी संशय नसे
 ॥ २७ ॥ सद्गुरु सगुणरूप दृष्टी । बैसतां कृतार्थतेच्या पाठी । मोक्षपाइकी
 धारी परिपाटी । बोल्यणा विवेक ॥ २८ ॥ निजनिर्धार सहजें । विज्ञान
 निवळे निज तेजें । सहज स्थितीच्या उमजें । उमजे अंतःकरण ॥ २९ ॥
 गुणभूत अवस्था सरे । जिह्वा नित्यानंदें पसरे । सद्गुरु कृपाकर अवतरे ।
 प्रत्यक्ष आंगी ॥ ३० ॥ निज लक्षण्य कल्पितां मनीं । ये प्रत्यक्षतेसीं
 विद्यमानी । सांगतां नृपतीचीं ब्राह्मणी । सिंहासनीं बैसला ॥ ३१ ॥
 संमर्थ पंक्तीचा महिमा । दुर्लभ अनुभविले गरिमा । पाविजे पद निरोपमा ।
 सभाग्य योग्यतेनें ॥ ३२ ॥ निज जनकाची संपत्ति । प्रशंसितां पुत्रें सन्मती ।
 त्या धनाव्यपणाची ह्वाति । प्रत्यक्षतेसीं आली ॥ ३३ ॥ जगद्गुरु आत्माराम ।
 जगाचा मायबाप सुगम । जगदानंदकर परम । जीवीं प्रत्यक्ष होये ॥ ३४ ॥
 अद्वैत संपत्ति विभाग । देऊनि संरक्षी निजजग । स्वरूप जागें अव्यंग ।
 जागवी स्वरूपी ॥ ३५ ॥ सर्व देहीं त्याचें वसणें । सर्व काळीं स्वरूप धरणें ।
 सर्व कांहीं तो चि त्यावीण । दुजा कवण असे ॥ ३६ ॥ माझ्या अंतरीं
 आत्माराम । स्वसुखामिराम विद्याम । निज्याम प्रचीति परंधाम । सुर्वे
 प्रगटे ॥ ३७ ॥ आत्माराम रूपे श्रीअनंत । नित्यात्मबोधे अनुग्रहीत ।
 कृपा नित्यात्मसुख देत । पदवी आपुली ॥ ३८ ॥ श्रीराम अनंत मौनि
 प्रसादे । दोंदिल जालो मी स्वानंद । तेणे सुखाचेनि नांदे । सद्गुरु
 सहवासी ॥ ३९ ॥ अनंत स्वरूप संपत्ति । देऊनि स्वराज्य विश्रांति ।
 सायोज्यतेचा चक्रवर्ती । मेरु सुखी केला ॥ ४० ॥ अनंत विश्रांतीचे बोल ।
 अनंत परमार्थे सखोल । अंततावगाहनें बोल । तेथींची ध्यावी ॥ ४१ ॥
 अव्यात्म प्रचीति निरूपण । प्रचीति निजमुखे उणावुणें । मज सुखें

घोलयितां तं श्रवण । केलें पाहिजे अलादरें ॥ ४२ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
सहस्र सन्निधान विशेष । साक्षात्कारें परम पुरुष । म्हणे मेह अनंत
॥ ४३ ॥ चतुर्थ सूर्य नवन कळ्य संपूर्ण ॥ ९ ॥

श्री

सूर्य ४ फळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम नित्य आत्मबोध । स्वरूपाचा सत्य शोध । देहात्मबुद्धीचा
निषेध । स्वभावतेने ॥ १ ॥ नित्य सत्त्वाची उजळणी । सन्मर्ताची
बुझायणी । स्वरूपयोग मरणी । नित्यात्मसुखाची ॥ २ ॥ चतुर्विध अवस्था
साक्षा । सोहं ब्रह्मास्मि टक्षा । पक्षपात त्या अळक्षा । वेध होय मुखें
॥ ३ ॥ ऐसा प्रवर्ताचा प्रयोग । करूं जाणसी तूं सांग । तुझिया दयेनें
निजांग । वस्ती आतुटली ॥ ४ ॥ निजांगी जगदांग प्रभा । भासली
भूतात्मशोभा । गुणत्रयाच्या क्षोभा । तियेनें प्रकाशिलें ॥ ५ ॥ गुणसाम्य
गुणउद्भव । होय कल्पना अभिनव । विधाचारें नावें सर्व । दाविलों
अतर्कळें ॥ ६ ॥ गुणी गुणाचा प्रवेश । मिश्र हांडुनि सावकाश ।
माना व्यक्तीचे जिनस । देखिले डोळ्य ॥ ७ ॥ व्यक्तीनें देखिली व्यक्ति ।
समास दिसोनि आटा मुक्ति । परी अव्यक्त स्मरणशक्ति । देखणी कळ्य
ते ॥ ८ ॥ एवढी चर्मचक्षुसी काय । विडोकिती चित्प्रभा आहे ।
जाणतें कळेवीण न होय । रूप सहसा ॥ ९ ॥ अकल्पित ज्ञानतरुसी ।
फळें चतुर्विधा आली कैसी । तितुकिपांचीं रूपें प्रकाशी ।
देखिली कवणें ॥ १० ॥ अंडज जारज श्वेतज । चांधें जाणिजे
उद्विज । या खाणीचें रूप सहज । जाळें चित्कळें ॥ ११ ॥
जाणीव निजांगीची प्रमा । अनुभव निजांग गाभा । आनंद विराला उभा ।
अनुभवंसी ॥ १२ ॥ स्वरूपासी नसे चि वेध । नसे चि गुणाचा अवरोध ।
निर्गण दशेनें बोध । अपेक्षा नसे ॥ १३ ॥ ऐसें अखंड दंडायमान ।

सहज आस्तिक्ये आपण । त्यासी कांहीं स्मरण विस्मरण । लागलें चि
नसे ॥ १४ ॥ बोधेवीण प्रबोधिले । वेधेवीण निज वेधिलें । शोधे वीण
शोधिले । प्रांजळ दयासी ॥ १५ ॥ गगनासी प्रक्षाळिलें । विमळासी
परि शुद्ध केलें । साक्षात्कारासी ठेविलें । पुनीत करुनि ॥ १६ ॥ ऐसिया
बोध दीक्षा रीती । अकल्पित दशास्थिती । तुझे कृपेनें दाशरथा । आतु-
डल्या मज ॥ १७ ॥ लिहिलें तें वाचावें । वाचिलें तें विवरावें । विवरिलें
तें धरावें । सदृढ जीवीं ॥ १८ ॥ ऐसे कर्तव्याचे प्रसंग । तुझे श्रुति
करणें सांग । तेथें युक्तीचा कांहीं अंग । लागे चि ना ॥ १९ ॥ केलें
तें अनुभविले । घेतलें तें देइजे । जगन्मय सेजे सहजें । निजेली संकल्प
॥ २० ॥ गृह्णोनिषा संकल्पशून्य । वयकारोसी शब्दशून्य । औट
मात्रुका चतुःशून्य । यापरतें केलें ॥ २१ ॥ प्रणवाचें निज बीज । निज
उल्लेखांत समज । स्वरूप साक्षात्कारी उमज । बीज भजिलें ॥ २२ ॥
स्थूल देह तत्त्वे पंचवीस । रजो गुणांचा अध्यास । विस्तारला बहुवस ।
विश्वाकारें ॥ २३ ॥ घडामोडी सगळी कांहीं । होतसे स्थूल देहां ।
स्थूल देहावांचूनि नाहीं । वासनेसी थार ॥ २४ ॥ धांव स्थूल देहापर्यंत ।
आला मूर्खींचा विश्व हेत । स्थूलदेहां विकारवंत । नाश पावला ॥ २५ ॥
या स्थूल देहाचेनि जनीं । निवळलें ज्ञान अंतःकरणीं । तत्त्वे प्रांजळ
होऊनि । साक्षत्व रुढलें ॥ २६ ॥ वासनेचा आशय पुरला । स्थूल
भोगसंकल्प विराला । पदार्थ ज्ञान निजदृष्टीला । प्रांजळ जालें ॥ २७ ॥
अंतरज्ञान असतां पोटी । स्थूळेवीण दिसेना दृष्टी । अंतररसना परिपाटी ।
कल्पित रसेवीण ॥ २८ ॥ स्थूल रसनेवांचूनि । पदार्थ रुचेना भोजनीं ।
पंचविषय रुढी करुनि । इच्छा न पुरे सूक्ष्म ॥ २९ ॥ नाना अक्षरे
घडामोडी । वदनेवीण न होय रुढी । शंकाविचि कढोविकाडी ।
प्रसोत्तरे नव्हे ती ॥ ३० ॥ सूक्ष्म भवतरुचे फळ । जाणिलें स्थूल हें
केवळ । प्येय ध्यान निवळ । स्थूलचेनि रुढलें ॥ ३१ ॥ चांग स्थूल
देहा आलासी । गृह्णोनि मज पावलासी । आनंद विग्रह तेजोरासी ।
ज्ञान सूर्य भूषणा ॥ ३२ ॥ तुझ्या बोधें सरळी माया । तुझ्या ईक्षणें

निवाली काया । तुझ्या कृपेने श्रीरघुगया । पावन जाणें मी ॥ ३३ ॥
 प्रचीर्ताच्या निजभावे । बोलतां अनुमंत स्वभावे । कौशिक ऋषीनें अभिनवे ।
 केला आक्षेप सभेसी ॥ ३४ ॥ ग्हाणे स्थूल देह प्रसंता केळी । जें
 अंतरज्ञान तोपळें स्थूळी । तरी अंतर ज्ञानेर्वाण समूळी । स्थूल अचेतन तें
 ॥ ३५ ॥ काट्यंत्रा ऐसीं स्थूळें । संभर्षित अंतर्ज्ञानेलाळे । स्थूळ्याचे आंगीचे
 डोळे । अंतर्ज्ञानेर्वाण काय ॥ ३६ ॥ या स्थूल सूक्ष्माची सवडी । घट्यावळ
 कवणाची प्रौढी । प्रांजळ करुनि त्या रोकडी । माझी आक्षेप निवृत्ति ॥ ३७ ॥
 ऐसें बोलतां विधामित्र । भरद्वाज प्रत्योत्तर दे विचित्र । कौशिकें भरद्वाज
 युक्ति पवित्र । स्थूल सूक्ष्म योग ॥ ३८ ॥ तुम्ही सर्वज्ञ शिष्यामणी ।
 अर्थ त्रिमुक्तीचे धर्मी । तुमच्या युक्ति प्रयुक्ति वचनी । प्रकाशलीं तत्वे
 ॥ ३९ ॥ अम्बंतर्हिचें प्रमय । जितुकें काहीं जाहलें आहे । तितुकें चि
 तुमचें हृदय । प्रसवळें असे ॥ ४० ॥ निज प्रत्ययाचे प्रकाशक ।
 तुमच्या जिवां अनंत विवेक । तुमची प्रज्ञा महा कौतुक । प्रसवती होये
 ॥ ४१ ॥ कृपाळूपणें तुम्ही उदार । कृपेनें करुनि माझा उत्थार ।
 श्रवणावधानी अंगार । केला निजप्रज्ञेसी ॥ ४२ ॥ तुम्ही शरणागत
 वट्ट । कृपेनें रक्षितां केवळ । अनाथनाथ कृपासीळ । पतितपावन
 विरूढ ॥ ४३ ॥ ग्हाणेनी सलग्नी करितसे । क्षणक्षणा अवधान मागतसे ।
 यदर्था सत्ता करितसे । लडियाळपणें ॥ ४४ ॥ श्रीरामसभेचे तुम्ही
 श्रोते । देवऋषि सिद्ध सर्वार्थ । मी विंचित तेथे केळते । आई होईन
 वगळुवे ॥ ४५ ॥ समर्थगृही अर्चनवेळ्या । मिळाला संपन्न द्विजमेळ्या ।
 तर्थासि प्रार्थुनि दुर्बळें लीळ्या । निजगृहा आणिले ॥ ४६ ॥ जें तुम्ही
 कृपेनें येऊन । करावें गृहावलोकन । समर्थ तुमचें आगमन । पावन
 होईन सर्वस्व ॥ ४७ ॥ इति श्री भीमोपदेश । स्थूलसूक्ष्माचा उपक्रमांश ।
 विज्ञानपर स्वप्रकाश । ग्हाणे मेरु अनंत ॥ ४८ ॥ चतुर्थ सूर्य दशम
 कळा संपूर्ण ॥ १० ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य ४ फळा ११

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम समर्थ उदारा । जगद्गुरु करुणाकरा । परम सद्गतिदातारा ।
तुज अभिवंदन ॥ १ ॥ अभिवंदन निर्वाण । साक्षात्कारे वांचविलें पूर्ण ।
तें प्रचीतीचें अनुसंधान । अंतरीं वसे ॥ २ ॥ योगिषाच्या मानसदीपा ।
कैवल्य साकेत नृपा । अभिनव तुझी कृपा । मज बोलविते ॥ ३ ॥
जीवनासी आले अवेव । डोळस जाले पडव । ऐसे करुणतरु सर्जीव ।
वर्तविले सर्वसैं ॥ ४ ॥ अभिनवाची श्रुष्टि केली । सृष्टि दया तुझी
पांघुरली । सुखें चि वतों लागली । अंतरिक्षीं पाह्य ॥ ५ ॥ दैविक योग
उदेला । निराश्रयें आश्रयो जाला । कांहीं नसतां चि आला । अपेक्षित
पदार्थ ॥ ६ ॥ ऐसी अव्यक्त स्थिता । रुद्धासीं आणिली प्रवृत्ति । असो
तेथें लाभालाभ किती । काय म्हणोनि बोलवें ॥ ७ ॥ स्वभाव स्थितीनें
पाहतां । प्रकाशकरण सविता । उदये सृष्टीसी वर्तवित । होय सत्तात्मक
॥ ८ ॥ तो चि महा प्रकाशमंत । सर्वकाळीं असतां उदित । तरी
प्रवृत्तीचेनि लोक जागृत । व्यवसायें सीणते ॥ ९ ॥ म्हणोनी निशा
योगनिशा केली । संसाराची वाट ओटिली । स्थिति स्वरूपाची दाखिली ।
क्षण येक सकाळीं ॥ १० ॥ जितुका प्रवृत्तीचा विसर । तितुका स्वरूपाचा
धर । पाकारणें निरंतर । प्रवृत्तीसी विसरावें ॥ ११ ॥ प्रवृत्ति सरतां पाही ।
निवृत्ति यावी न लगे कांहीं । तम गडद जातां सर्व हि । प्रकाशता च असे
॥ १२ ॥ मायेचा आभास जातां । अखंडित मल तत्त्वता । जीवाचें
स्वरूप पाहतां । सनातन असे ॥ १३ ॥ जीवासी वृत्ति संस्कार । वंसा
जाला न पळे विचार । जीव वस्तुना निर्धिकार । देहयोगें विकारी ॥ १४ ॥
हें प्रशस्त न वटे मज । उमजऊनि या गुरुराज । भौम आक्षेपासी सहज ।
आलीं श्रीराम प्रलोत्तरे ॥ १५ ॥ तुझ्या आक्षेपाचें अम्यंतर । तुज
निवळटें साचार । स्वाध्याचूनि आक्षेप सार । करील कलण ॥ १६ ॥

तरी तुझ्या चि प्रचितीने । बोळिजेळ स्वभाव स्थितीने । ऐक यथार्थ
 सावधाने । शक्ति अंजनेया ॥ १७ ॥ भरद्वाज ऋषीने पाही । साक्षात्कार
 आणिला देहां । पाहतां यथार्थ चि ते हि । प्रचितीसी आळे ॥ १८ ॥
 कल्पित होय संसार । स्वप्न भोजने वांचेना शरीर । कल्पनेत कल्पना
 सार । विश्वरूपे फंळडी ॥ १९ ॥ सुरवर ऋषाक्षर शरीरें । पुरुषार्थी नृप
 विस्तारें । मनोहराकृति विचारें । सृष्टि भरली असे ॥ २० ॥ जरी कांहीं
 व्यक्ति नसती । तरी सभा आणि सभापती । पद्माभिषेक महासंपती ।
 उपदेशक्रम केंचा ॥ २१ ॥ याकारणे महाऋषि हृदत । तितुकें हि
 यथार्थवत । ज्याचे स्वरूप दर्शने समस्त । सिद्धि आज्ञा पाळिती ॥ २२ ॥
 घनासी जाता प्रयागी । ऋषींनी कृपा वेळी मजळगी । राजयोग दीक्षा
 प्रसंगी । निज बोळखिलें मज ॥ २३ ॥ विपत्तिबागे विस्फळित । अथवा
 गुणक्षोभे आविर्भूत । असतां अंतरी स्थिति गुप्त । चतुर परिक्षिती
 ॥ २४ ॥ तंसा चि सद्गुरु विद्यामित्र । परम चतुर समर्थ ।
 अंतर्ज्ञान योगविचित्र । दर्शने आगळ्य ॥ २५ ॥ इदं ब्रह्म इदं क्षात्रं ।
 उभयसत्तेने विचित्र । ब्रह्मांडकर्ता महापवित्र । सिद्धीचा सार्वभौम ॥ २६ ॥
 सूक्ष्म तत्त्वज्ञानी समर्थ । जाणे करतळ्यामळ परमार्थ । स्थूलदिक सूक्ष्मी
 कर्तव्यार्थ । हेहि यथार्थ बोळिला ॥ २७ ॥ अंतरी चैतन्याची चळवळ ।
 तरी देहीं कळ्या सकळ । सचेत जाणिवेविना स्थूल । काष्टाऐसें तें
 ॥ २८ ॥ एक अंतर्कळे पोटी । विस्तारल्या अपारमृष्टी । त्यास्तव स्थूल
 सूक्ष्म दृष्टी । अन्वये पहावी ॥ २९ ॥ दृष्टीसी पाहोळ तो द्रष्टा । दृष्टाने
 पाहोळ तो खोटा । दृष्टीच्या चि येऊनि पोटा । पोटी दृष्टि घोटावी
 ॥ ३० ॥ कौशिक भरद्वाज हृदय । समाधाने भवाचा विजय । संबोधूनि
 ऋषि प्रमय । तोपविलें श्रीरामें ॥ ३१ ॥ कौशिक म्हणे आत्मा होसी ।
 विशेष वसिष्ठ तुतें उपदेशी । विश्रंतांसी तुजपासी । काय उणे राघवा
 ॥ ३२ ॥ आत्मपरायण भरद्वाज । यापासी साक्षात्कारी तेज । जेवि नक्षत्रा-
 माजि सतेज । अमृतकर महा ॥ ३३ ॥ याची प्रचीति तूं चि होसी ।
 तुझा प्रलय आम्हां सर्वांसी । नित्यानंद हृदयासी । चेतविशी वोपें ॥ ३४ ॥

ऐसें गाधेय मुखें बोले । नेत्री आनंदाश्रु चालिले । देखोनि भरद्वाजासी
जालें । परम समाधान ॥ ३५ ॥ दोघे संपन्न सर्व प्रकारें । कुळदीप
उजळिले चमत्कारें । विश्रांतीचे अक्षोम झरे । बळबले बोधप्रवाहें
॥ ३६ ॥ गंगा यमुनेचे बोध । तैसे ऋषींचे अंतरंग । श्रीराम
कृपा अभिनव योग । मिळाले भार्गवीसी ॥ ३७ ॥ श्रीराम-
कृपेच्या प्रयोगी । पावन प्रसिद्धता जगी । निजात्मबोध अनुरागी ।
ऐक्यतेसी आले ॥ ३८ ॥ राजीव नयन हृदयांत । स्वानंद जांवनें अप्रांत ।
प्रत्यये उचंबळोन कृतार्थ । नयनद्वारा चालिला ॥ ३९ ॥ अष्टभाव भरे
सप्रेम । विसांबले अंतर्धाम । रहस्य वचने परम । बोलती परपरें ॥ ४० ॥
कौशिक म्हणे भरद्वाजा । तूं स्वरूप सुखाचा राजा । अयोध्याधीश तुवा
घोना । आर्जविला वरिष्टा ॥ ४१ ॥ कैपक्षी ज्याचा रघुराज । त्याचें
सिद्धी गेलें सर्व काज । विश्रातिसदनीं मोक्षचज । उभविला तेणें ॥ ४२ ॥
भरद्वाज म्हणे कौशिका । कवण तुकेल तुझिया तुका । स्वतुख प्रचीति
कौतुका । निवविसी भापणें ॥ ४३ ॥ श्रोतयांसी माझी प्रार्थना । पावें
अनुभव अवधाना । श्रीराम कपिसंवादश्रवणा । अधिकारां तुम्ही चि
॥ ४४ ॥ ईश्वरें नृत्य करावें । तेथे एक विष्णूनें चि पहावे । विष्णु नट
नाट्य लाववें । ईश्वरें चि पहावे ॥ ४५ ॥ तुम्ही सहुरु श्रीराम रूप ।
तुम्ही श्रोतै मूर्तप्रताप । तुमचा महिमा तुम्ही च सटप । अवधारिजे
॥ ४६ ॥ इति श्री भीमोपदेश । सुखें घटवला अवकाश । त्या प्रचीतीनें
निरावकाश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४७ ॥ चतुर्थ सूर्य येकादश कळा
संपूर्ण ॥ ११ ॥ श्रीरघुनाथाय नमः ॥

श्री

सूर्य ४ कळा १२

॥ श्रीदाशरथिरामाय नमः ॥

श्रीराम सहुरुनाथा । चरणीं टेथीन मी सुखें माथा । पतितपावन
कथा । सांगिजे मजलागी ॥ १ ॥ पतित क्रियेनें असतां । केवि निल

पावनता । पतन क्रियेसी उच्यता । पैसी येते ॥ २ ॥ अरुन्धित चि जाण ।
 पर्वना एवढा पापाण । यदाचित्त आकाशांनुन । येता भूमीसी आदळे
 ॥ ३ ॥ भूर्मावाण कोठें पडेल । तैसा पावनगति केवळ । पतितासी
 उद्धरी केवळ । निजयोग देऊनि ॥ ४ ॥ पायासी वग्हने आपुले । तेज
 देऊनि प्रकाशिलें । तयासी काढपण उरले । पाहतां कोठें तन्ही ॥ ५ ॥
 पापाण तरले सागरी । श्रीराम वर्ततीची एवढी घेरी । पतितासी भवाम्भी-
 भासारी । न सारितां वर्तति नुरे ॥ ६ ॥ पतित एक पावन एक । कव्यवा
 हा उभय विवेक । आतां एक निधयामक । आक्षेप निवृत्तिने ॥ ७ ॥
 पूर्वीचा आक्षेप तैसा चि आहे । जे जीवासी वृत्ति संस्कार काय । पतित
 पावन या चि निधये । ते हि अवधारी ॥ ८ ॥ पतित होय देह
 संस्कार । पावन देहातीत निर्धार । पतितपावन विचार । प्रांजळ निवळे
 ॥ ९ ॥ हस्तें डोळे झांकुनि । पाहतां काय दिसेउ जनी । जनी दीपकासी
 मालजनि । समीं काय पहावें ॥ १० ॥ तुझे स्वरूप समाधान । पाहतां
 जीवें अनुसंधान । जीवासी कैचें पतन । नित्यत्वे असतां ॥ ११ ॥
 नित्य आस्तित्वता शायत । जीव स्वरूपे अखंडित । व्यापक सन्निधान
 समस्त । प्रपंच यसला ॥ १२ ॥ जाणिवेसी म्हणतां जीव । नेणती ते
 निर्जांतर्भाव । जाणीव अंतःकरण स्वभाव । जीवासी संस्कार नसे ॥ १३ ॥
 स्वरूप चि तें निरावेव । जाणावेचा योग स्वभाव । जाणीव जगली म्हणोनि
 जीव । व्यापकासी म्हणावें ॥ १४ ॥ सर्व अवस्थे निराळा । पाहतां
 जिवाचा जिव्हाळा । उदासदाय मोकळा । निराभास संपूर्ण ॥ १५ ॥
 तेथे जीव ऐसा संकल्प । असे चि ना कांहीं विरूप । म्हणोनियां निर्वि-
 कल्प । म्हणती तया ॥ १६ ॥ जीवासी वृत्तीचा संस्कार । जाला चि
 नाही निरंतर । देह संस्कारी आगर । भावना रुढली ॥ १७ ॥ देह
 संस्कार कवगासी । म्हणसी तरी एक निधयेसी । देहात्मबुद्धि अज्ञानासी ।
 अनादि सिद्ध असे ॥ १८ ॥ अज्ञान जाहला कवण । ऐसें विचारितां
 सज्ञान । पाहे ना आपणा आपण । म्हणोनि अज्ञान तो ॥ १९ ॥
 निर्विकार प्रसन्न स्वभाव । तेथे पाहण्यासी कैचा ठाव । ऐसें जाणसी

स्थानुभव । तो तूं कवण सांग पा ॥ २० ॥ तूं काय ब्रह्मस्वरूप । किंवा
 कांहीं एक संकल्प । ऐसें निवळोनि आपेंआप । उत्तर देई मजळा
 ॥ २१ ॥ प्रतिज्ञा करुनि येथें । बोलें आलासी परमार्थ । पावोनि
 समाधान पुरतें । धरी आक्षेप करिसी ॥ २२ ॥ दर्पणें दाखविलें मुख ।
 नवल दर्पणी देख । दृष्टासी बोलखीचें सुख । विशेष जाळें ॥ २३ ॥
 अनादि सिद्ध स्वभाव । सावेव आणि निरावेव । निरावेवीं प्रतिष्ठिल
 जीव । हे हि घडेना ॥ २४ ॥ आत्मत्वे नित्य आस्तिक्यता ।
 आत्मत्वे चि ज्ञानाची प्रकाशता । आतां या चि आत्मत्वीं तत्त्वता ।
 उभय रूपें होती ॥ २५ ॥ करी व्यापकत्वाच्या रूपासी । ज्ञान
 होय निश्चयेसी । रूप करितां तेणेसी । अभिन होय ॥ २६ ॥
 रूप करावयासी आपुलें ज्ञान । तें कवणाचें कवण । तें आपुलें
 चि अंतःकरण । विद्यमाना पाहतां ॥ २७ ॥ आपण आणि
 अंतःकरण । उभयतारूपें स्मरण । अंतःकरण जाय निरसोन । आपण
 त्याचा साक्षी ॥ २८ ॥ आपणा माजि दोनी रूपें । मीपण आणि निःसंग
 स्वरूपें । आत्मस्फुरण सत्य संकल्पें । स्वभाविक होये ॥ २९ ॥
 सत्यावरील संकल्प । म्हणोनि म्हणावा सत्यसंकल्प । सत्य ब्रह्म माया
 संकल्प । निवाडा ऐसा ॥ ३० ॥ सत्यसन्निधानी असतां । संकल्पासी
 संस्कार सत्यता । संकल्पा अंतरीं तत्त्वता । रुढलें आत्मज्ञान ॥ ३१ ॥
 आत्मज्ञानी आत्मा स्वयंभ । ज्ञान आत्मत्वासी ये अक्षोभ । हे जीभ नृप
 सम्यक । होऊनि अनुवादे ॥ ३२ ॥ वृत्तिद्वयाचा अवतार । आपूनि
 दाखवी खेळकार । वेश लटिका परी साचार । एकाचें उदर फोडी
 ॥ ३३ ॥ ज्ञानी आत्मत्व अवतरले । ज्ञानाचें उदर फोडिलें । घट
 जाता उरलें । तें साचार नभ ॥ ३४ ॥ ज्ञानार्तात सुवर्ग । आत्मत्वापर
 परब्रह्म । या कडोविकाडानें निर्गम । करी वृत्तिसंस्काराचा ॥ ३५ ॥
 देहबुद्धी एवढें पाप । कोठें चि नाहीं पाहतां संकल्प । पतित देहबुद्धि
 अल्प । उद्धरिली पावने ॥ ३६ ॥ पंचभूतपवनहेतु । त्या पांचभूति-

कासी निहेंतु । वेळे भयार्थासी सेतु । सहृद वसिष्ठें ॥ ३७ ॥ बुडतें
 तारीतसे सहज ॥ आतां बुड्यावया वग्न काज । अनंत व्रतांड समाज ।
 • राहिलें अंतरिक्षी ॥ ३८ ॥ एवढें वसुंधरेचा मार । कदावरी ठेविला हें
 विवर । धराधरासी आधार । असे कासयाचा ॥ ३९ ॥ हें ज्ञानें वर्तविलें
 चोज । ज्ञानी सत्ता असे सतेज । सत्तेचा प्रताप सहज । विघ्न वर्ततसे
 ॥ ४० ॥ ज्ञानापासुनि जालें अज्ञान । अज्ञानांत निवळलें ज्ञान । उत्पत्ति
 स्थिति निदान । ज्ञानाचे चि आंगी ॥ ४१ ॥ आपुलिया इदर्यां आठव ।
 तैसा चि विस्तराळ स्वभाव । ज्ञानाज्ञान अभिनव । ज्ञानाची घडामोडी
 ॥ ४२ ॥ ज्ञानी पैस अपार । पावे तेणें निरावकाश धार । ज्ञानें प्रवळोनि
 अपरांपर । पार टाकी ॥ ४३ ॥ ऐसा ज्ञानाचा अभिप्राव । तुज निरोपिला
 सर्व । ज्ञानयोगें तूं ज्ञानी जाव । ऐसे ज्ञानें चि तुज गमे ॥ ४४ ॥
 ज्ञानाज्ञान परिशुद्धि । जाली संकल्पाची अवधी । या बोळण्याची संधी ।
 सहज चि सरली ॥ ४५ ॥ या प्रचीतीच्या विवरें । मारुतीसी निजनिधीरें ।
 प्रयोधिलें श्रीरघुवरें । प्रांजळ आत्मज्ञान ॥ ४६ ॥ अभिनव त्या सूर्यवरें ।
 शर्वीसी केलें ईश्वरें । मग त्या प्रभातकाळीं आदरें । वर्तें जागृति रूप तें
 ॥ ४७ ॥ जाला मायानिशीचा बोद्धट । उदेला प्रत्यय रवि स्पष्ट । अज्ञान
 सम वाधा वाट । चुकेना निजपदाची ॥ ४८ ॥ सप्रचीत रामवचनां ।
 विरोनि गेला तो पावनी । चतुर्थ सूर्य किरणीं । अस्तवेना प्रभा ॥ ४९ ॥
 चतुर्थ सूर्याची द्वादश कळ्या । स्वयंम अनुमध्याचा जिह्वाळा । नित्यात्म-
 बोध उजाळा । द्वादश कळ्या जाणिजे ॥ ५० ॥ पुढें अध्यात्म निरूपण ।
 स्वानुभवाचें सदन । संत अवधान संपन्न । नांदेत तेथें सुखें ॥ ५१ ॥
 इति श्री भीमोपदेश । शोधिलें ज्ञानाज्ञान कोश । असंग प्रचीतीनें विरोप ।
 म्हणें मेरु अनंत ॥ ५२ ॥ द्वादशकळ्य ॥ १२ ॥ चतुर्थ सूर्य संपूर्ण ॥
 श्रीराम ॥ समर्थ ॥

श्री

सूर्य ५ कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम निजतत्त्वनिधाना । हृदयप्रकाशसंपन्ना । तुझिये दयेनें
 आत्मज्ञाना । पात्र जालें मी ॥ १ ॥ निजानंद विभवे पूर्ण । अनुग्रहिलें
 सनातन । सचित्सुखें परिपाळण । केलें सर्वगत ॥ २ ॥ सुमति हिरण्य-
 गर्भ ठेवा । दिधला स्वयंभजीवा । जिवा शिवयोग बरवा । जाला मद्य
 प्रत्ययें ॥ ३ ॥ तुझे कृपेचें महिमान । स्वरूप साक्षात्कारें ज्ञान ।
 आनंदविभव संपूर्ण । पाहिलें डोळां ॥ ४ ॥ आत्मज्ञानाची भडस ।
 पुरली वासना बहुवस । संतोपाचा उत्कर्ष । सामावला सुखें ॥ ५ ॥
 आतां अद्वैत प्रचीर्तनें । असतां स्वभाव स्थितनें । उळेखासी प्रवृत्तनें ।
 कारणें चि नसे ॥ ६ ॥ ऐसं निःशेष सहजें । जालें तयकृपेच्या तेजें ।
 मनोरथ प्राप्तीचीं काजें । सिद्धी गेलीं ॥ ७ ॥ जाली खसुखाची अवाप्ति ।
 विप्रांतांसी आली विप्रांति । परो तुझे भक्तीची स्थिति । भडस पुरेना ॥ ८ ॥
 गुरुभक्तीनें अवल । ब्रह्मादिवांसी न कळे कळ । ऋषि सिद्ध मुनि
 सकळ । गुरुभक्तीसी नेणती ॥ ९ ॥ विपचीच्या योगे प्रौढता । आत्मज्ञान
 प्रशंसिता । चढोनि योग्यतेच्या मायां । शास्त्रज्ञ जल्पती ॥ १० ॥ निज
 प्रशंसा च करितां । जन्म गेलें अज्ञानता । सद्गुरुसेवा सुजीनता । मार्ग चि
 नेणती ॥ ११ ॥ अंतरीं निधान चुकलें । बाळाकारें भरंगळलें । विश्व
 प्रवाही पडिलें । या चि रंतीनें ॥ १२ ॥ माझ्या आंगी तें चि होतें
 वारें । परंतु दया करुनि दातारें । देऊनि निजान्मता निर्धारें । मुखी
 केलें मज ॥ १३ ॥ जेथे वार्धना विकल्पवार । दिधला ससुप्त कृपेचा
 निवार । आणिले स्वरूप प्राप्तीच्या घर । हातीं धरुनि मज ॥ १४ ॥
 काय वणूं नुझीं दया । कृपेनें निवारिली माया । अभेद स्वरूपी सगुया ।
 अश्वय वसां दिधली ॥ १५ ॥ जीवीं आठवळे अवचटें । समर्थी
 पुतावेमें वाटें । वांट न मानावा वरिष्ठे । मीं शरणागत ॥ १६ ॥ सद्गुरु

परम कृपाळ । दिह्या तुंया स्वरूप जिह्याळ । परि अकस्मात अंतर्कळ ।
 चुको नका भांवावतों ॥ १७ ॥ जाऊनि समाधान स्थिति । येते क्षणएक
 महाविस्मृति । गुणाचा क्षोभ होऊनि चित्ती । विश्रुतीसी येते ॥ १८ ॥
 अंतर्कळ चुक्यासी कारण । कांहीं च न दिसे प्रमाण । उमजोन पाहतां
 समाधान । निरंतर असे ॥ १९ ॥ कळतां न कळतां सहज । विकल्पाचें
 धर्तें चोज । सावध होता उमज । टाई पडतो ॥ २० ॥ अकल्पित
 महामोह स्थिति । भ्रमाची महाउद्धति । अकळ ममता विश्रुति । वसते
 हृदयी ॥ २१ ॥ याचा कायसा विचार । असतां मायेचा संस्कार । प्रशस्त
 नसे धारंवार । पुसावेसें च पाटे ॥ २२ ॥ याचें प्रलोत्तर मज्जला । सुखी
 पत्रावे दयाळ । निर्दोष आत्मजिह्याळ । धावा अनुग्रह ॥ २३ ॥
 तत्वमसि बोध प्रांजळ । जीव शिवपदें केवळ । प्रसददा निवळ । पुढती
 प्हावी ॥ २४ ॥ कुर्यावळें सेत वीजे । एकां पळ भोगिजे । पुढती काय
 न पेरिजे । फळभोगार्थें तें ॥ २५ ॥ जगों व्यवसायाची रांति । धावें ध्यावें
 पुढती पुढती । तेविं चि नित्यात्मस्थिति । प्रति वेव्हारिजे ॥ २६ ॥ साधन-
 संपत्तीच्या द्वारे । पिकवावी सुमति निर्धारे । स्वरूपप्राप्ति साक्षात्कारें ।
 होय आनंद सभाग्य ॥ २७ ॥ आत्मव्यवसायें प्रवीण । अविनाश
 संपत्तिनि संपन्न । तुजवीण आहे कवण । दुजा खूदीसी ॥ २८ ॥
 चिद्रत्नाचा तूं व्यवहारा । अलंकार चिंतामणि पुरा । सच्चिदसुखाच्या
 भांडारा । महा प्रतिष्ठा तुझी ॥ २९ ॥ निजात्ममूपणें देसी । प्रचीर्तनें
 विश्व अलंकारिसी । बोधवी भज निश्चयेसी । परात्परतत्त्व ॥ ३० ॥ दिह्या
 कैवल्य हिरा हातीं । याची प्रचीति मी नेणे पुरती । परीक्षार्थ कवणाप्रति ।
 दाखऊं आतां ॥ ३१ ॥ देवा विज्ञान रत्नाकरा । आत्मरत्न जो हरी
 दातारा । तुझी परीक्षा जगदांतरी । रूटीनें वर्ततसे ॥ ३२ ॥ पुसों जावें
 व्याप्रति । तेथें हां तुझी च प्रचीति । तुज बांचूनि त्रिजगती । दुजा
 नाढळे कोणही ॥ ३३ ॥ माझा हि आत्मा तूं चि होसी । हणोनि पुसों
 आलों प्रचीर्तीसी । मापण घेऊनिया तेजोरासी । आत्मप्राप्ती हिरा दिधळी
 ॥ ३४ ॥ तो मी पाहोनि पुढती पुढती । सुवावतसें निज चित्ती । तरी

याची परीक्षा विवरमती । प्रकाश मज यावा ॥ ३५ ॥ ऐसे प्रायिता
आमयासी । कृपेचे भरण आले सुखाव्वीसी । श्रीरामकृपावचने भीमासी ।
प्रचीत आली ते अवधारा ॥ ३६ ॥ इति श्री भीमोपदेश । स्वरूप
साक्षात्कारी संतोष । प्रचीतीचा संवाद विशेष । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ३७ ॥
पंचम सूर्य प्रथम कळा संपूर्ण ॥ १ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ५ कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामकृपेचा उदधि । बोधे उचंचळला निरवधि । स्थानंद लहरीने
त्रिशुद्धि । भीमाचल आक्रमिला ॥ १ ॥ कृपेने प्रमाण टाकिले । अप्रांताचे
भरण भरले । भीम वज्राचळ्यासी घेतले । हृदयीं अवातीने ॥ २ ॥ निळ
बोधानृतानिधि । नाजि स्वमुख सग्राधि । सखोलता निरवधि । स्तपन
जाहले तया ॥ ३ ॥ साच शिवलिंग सुखाचे । अभिपेचिले रामे साचे ।
मुख निखानुमवाभृताचे । जाले अभिपेचन ॥ ४ ॥ श्रीरामे कृपेच्या
निधवेसी । अवलोकितां अंजनेयासी । अमृतघन दया ऐसी ।
पातली घेळा ॥ ५ ॥ अमृताच्या अधणी । शर्वरा पाक करणी ।
वैरा अभिनवदशा भरणी । भरली सधित्सुले ॥ ६ ॥ ईक्षणे
अवलोकितां ऐसे । घेतले जिव्हार सामरस्ये । मननासी ठाव चि नसे ।
आणिले निदानासी ॥ ७ ॥ या प्रचीतीने अभ्यंतर । सख घेऊनियां
साचार । टेऊनि मस्तकी कृपाकर । अनुग्रहीत पुन्हा ॥ ८ ॥ घडणारे
अलंकार केला । तो पुढीं घाटुनि पाहिल्या । खासी अधिक तेज पावपाला ।
पुढती घातला पुढी ॥ ९ ॥ स्वयंभाचे तेजप्रकाशे । वोप देऊनि सप्रकाशे ।
महा तेजाच्या उल्लासे । देतसे पुन्हा घोष ॥ १० ॥ दिव्य रंगाच्या
अनुमळे । चित्रकारे चित्र लिहिले । ते पुढती सुरेस केले ।
सुवर्णाच्या रसे ॥ ११ ॥ वर मनोहर कर्पणारे । पावागमूर्ति

विद्याकारें । करुति सुंदर चमकारें । सुरेखित्या त्या ॥ १२ ॥
 अभिनय-विश्व अदंकरणें । अंतर्कट्या जगत्कारण । नित्यात्म बोधभरण ।
 अनुभवासी अळंकारी ॥ १३ ॥ हिरण्यगर्भ मूळसंभव । प्रचीर्तानें तें
 अभिनय । शृंगारणि स्यानुभव । विश्व संभविता केवळ ॥ १४ ॥ ऐसें
 नित्यात्मबोध-सुत । नित्य प्रसय अनस्यूत । त्या अनंतापासूनि अनंत ।
 रुढीसी आलें विभवे ॥ १५ ॥ तो सद्गुरु दीक्षेनें साचार । लीळा करी
 विश्वोद्धार । स्वरूपदर्शनें साक्षात्कार । अनुग्रही भं.मासी ॥ १६ ॥ म्हणे
 अरे तूं कवण । पूर्व कृत न होई पापाण । सार्क्षानें प्रांजळ ज्ञान ।
 अवधारीं आतां ॥ १७ ॥ नसती माया तुज बाधी । जालें समाधान
 अवरोधी । होऊनियां स्यामसिद्धि । पुन्हां अंतर ते ॥ १८ ॥ अभेद
 होऊनि साक्षात्कार । पुन्हा बाधी भवसंस्कार । विश्रांतीचें अम्यंतर ।
 लाहोनि विक्षेपासी येसी ॥ १९ ॥ प्रत्यक्ष निधानापासी । उभा ठाकोनि
 निधयेसी । प्रत्यक्ष निधान न पाहसी । अभावें भ्रमसी कैसा ॥ २० ॥
 द्रव्याच्या राशीवरी बैसोनी । म्हणसी द्रव्य दिसेना नयनीं । जीवन-
 प्रवाहीं रिबोनी । म्हणसी जीवन कोठें ॥ २१ ॥ स्वानंदभट्टीं आखडोनी ।
 सांगसी हरिद्रिकाहणी । प्रत्यक्ष भ्रमळासी असोनी । निजतत्त्व तुजपासीं
 ॥ २२ ॥ नव्हे अनुमानाचें सांगणें । प्रत्यक्षासी केवि प्रमाणें । उमजळासी
 जे प्रचीर्तानें । ते प्रचीत काय जाली ॥ २३ ॥ निद्रेच्या भरें चावळसी ।
 तूं जागा चि वरळतोसी । जगाचिये भ्रांतीसी । पात्र होसी कां पा
 ॥ २४ ॥ ऐसें बोलतां दटोत्तर । म्हणिजे तयासी न्याय निष्ठुर ।
 परम बुद्ध साचार । शिक्वणूक ऐसी ॥ २५ ॥ पुत्रासी पितियांनें बुद्धि ।
 शिक्षावें चि लागे त्रिशुद्धि । जन्हीं प्रज्ञावत सद्बुद्धि । असलियां तो
 ॥ २६ ॥ जैसें अंतरां वर्तलें । तैसें माहतीनें विचारिलें । अरुपपण
 दिसोनी आलें । यदर्थी त्याचें ॥ २७ ॥ विद्यासियाचें अंतःकरण ।
 सात्विकभावे अरुपपूर्ण । मावळें तितुकें सज्जान । वचनें प्रगट करी ॥ २८ ॥
 उत्पन्न जाले जे उल्लेख । तयाचे कवण करी लेख । तितुके सामाऊनि
 स्वसुख । प्रतिष्ठी वळिष्ठे ॥ २९ ॥ हें प्रज्ञावंताचें धारिष्ट । अवगमलें जें

अवचट । नमनितां ते इष्ट अनिष्ट । संकट सुख ध्यावें ॥ ३० ॥ असतां
स्वराज्य संपत्ति । अपार द्रव्याचे व्रय येती । ते उपद्रव मानूनि चिंतों ।
कां कष्टां व्हावें ॥ ३१ ॥ विनियोगें स्वभाव स्थिति । परिचारेसी भोगाची
संपत्ति । युक्त मागूं आलियाप्रति । बावें अपार द्रव्य ॥ ३२ ॥ साज्र
सद्गुरु श्रीराम । भीमासी प्रतिष्टिलें सार्वभौम । कांहीं विचारासी अनुक्रमें ।
उरविला नाहीं ॥ ३३ ॥ आला सुवर्ण मागावया । परीसा चि दिधला
तया । चितिला पदार्थ मागतिया । दिधला चिंतागणि ॥ ३४ ॥ कल्पित
जात अपेक्षितासी । केले कल्पतरु निवासी । मागों आला गोक्षीरासी ।
तयासी कामधेनु दिधली ॥ ३५ ॥ ऐसिये कृपेनें रघुपति । उदार नृप-
चक्रपति । दाता स्वरूपसंपत्ति । जगतीसी विख्यातीनें ॥ ३६ ॥ माता
कृपेनें चि निष्टूर । बाळकासी करो उपचार । आत्मयत्नबळेचें निव्हार ।
तेयें सांगणें न लगे ॥ ३७ ॥ बाळदीक्षेनें हनुमंत । कृपेचे उपचार घेत ।
जाणीव टाकूनि अप्रांत । सुखीच राहिला असे ॥ ३८ ॥ त्याप्रति प्रबो-
धील श्रीराम । ते विश्रांति सुख परम । अवधारिजे निरोपम । प्रमयासी
ह्या ॥ ३९ ॥ तुम्ही अध्यात्म परीक्षवंत । आत्मप्रतिष्ठावंत संत । आत्म-
प्रचीतीनें अनंत । योग्यता तुमची ॥ ४० ॥ अनंत तुमचें कृपाकृपण ।
अनंत तुमचें समाधान । देऊनि अनंत अवधान । अवधारिजे श्रोतीं
॥ ४१ ॥ इति श्री भीमोपदेश । सद्गुरुची कृपा विशेष । उगवला प्रचीतीचा
दिषस । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४२ ॥ पंचम सूर्य द्वितीय कळा संपूर्ण ॥ २ ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ३

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

;

श्रीराम प्रचीतीचा उदय । साक्षात्काराचा दिवस होय । प्रकाशकर्ते
मीम उदय । पूर्ण प्रकाशिले ॥ १ ॥ ऐक रे ऐक सात्विक । घेसी
विश्रांतीचा घेसकर । आशेष करिसां निवार । आत्मप्राप्ती लाभें ॥ २ ॥

पात्रीं भरलें आहे पूर्ण । वरी वरी घेसी मागोन । तृप्तनिं न धासीं सज्जन ।
 शिरोभूषणा ॥ ३ ॥ निरावर्ण उदर गंभीर । स्थानंदें साठविलें अंबर ।
 पुढतीं अपेक्षिती अपार । स्वबोध परवडी ॥ ४ ॥ सद्भावानें संकोचोन ।
 होऊं जाणसी अणुप्रमाण । सानेपणेंचि महा सांठवण । होसी चिदंबराची
 ॥ ५ ॥ ग्रहबोधाची महा थार । भीमराया तुझे चि उदर । निज
 जीवटगा जिह्धार । तूं माझे चि होसी ॥ ६ ॥ माझे हृदईचें गुज ।
 संतोषें सांगेन मी तुज । तुज वांचुनियां मज । वोंण आहे सखया ॥ ७ ॥
 माझा निजाचा सोयरा । इष्ट मैत्र सखा विवरा । निजात्मबोधईश्वरा ।
 भक्तीनें सेविती ॥ ८ ॥ तूं मज वीं तुज । तुजमजवोंण नसेचि गुज ।
 अनुक्रमें चि समज । सत्वमसि आतां ॥ ९ ॥ तत्त्वमसिचें विवरण ।
 तत्तत्त्वं असि ऐसें जाण । सोहं स्वभावें निर्गुण । प्राप्ति जेणें होये
 ॥ १० ॥ आतां त्रिपदाची विचारणा । ऐक देउनी अवधाना ।
 सावध निजांगश्रवणा । जागवी अर्पजागरे ॥ ११ ॥ चकोराचें नयनीं
 निदर । प्राशीतसे चंद्रकर । तैसें स्वबोधअभ्यंतर । श्रवणें घेई ॥ १२ ॥
 मायाब्रम्हत्रिपद साक्षी । अंतर्विवेक हा परीक्षी । जीव शिव अडक्षी ।
 विवर येणें ॥ १३ ॥ सत्पद चित्पद आनंद । या चि क्रमें त्रिपद संवाद ।
 अवधारीं तूं स्थानंदकांद । हृदय तोपका ॥ १४ ॥ ज्ञानें अंतर्भावनाखूड ।
 बोध प्रौढता आखूड । दृढावीं अवधान वाढ । विश्रांतिनिधी ॥ १५ ॥
 श्रीराम कृपेनें द्रवोनी । त्रिपद महावाक्य उकलुनी । सांगता जाला वचनीं ।
 भीम ऐकतसे ॥ १६ ॥ बोधीं सुरवाडला बोध । विश्रांतीसी आला वेध ।
 प्रचीती स्वतः सिद्ध । पवाडा जाला ॥ १७ ॥ शांतीची दुणावली
 स्थिती । आनंदासी अभिवृद्धि होती । श्रीराम संभाषणें निवती । नित्य
 स्वात्ममुखें ॥ १८ ॥ प्रत्ययानें उघडिले नयन । समाधी जाली सावधान ।
 उन्मर्गानें साच श्रवण । बोधविला सुखें ॥ १९ ॥ साक्षात्कारासी जाला
 तोष । केला सायोज्य सुखीं प्रवेश । बोध सूर्यवंशपरेश । हृदय मोकळें
 करी ॥ २० ॥ स्वरूप अक्षयी निधानें । काढिलीं कृपेचीं वचनें ।
 आत्मबोधाप्रवृत्तनें । यदुपों लागला ॥ २१ ॥ भीम सावचित्त श्रवणी ।

माया ठेउनी श्रीरामचरणी । श्रीरामें सप्रेम कखनि । हृदई धरिला ॥ २२ ॥
 कृपाकरें कुरवाळुनी । सांगे वेदवांज श्रवणी । म्हणे या चि अर्थें तूं
 उमजोनी । समाधानी राहे ॥ २३ ॥ ब्रह्म साक्षी आणि माया । त्रिपद व्याख्या
 आणि हृदया । सत्पद ब्रह्म चित्पदासीं या । साक्षत्वेचि जाणे ॥ २४ ॥
 आनंदपद केवळ माया । आनंदावांचूनि नये दया । आनंदाविना सख्या ।
 लोभकैचा ॥ २५ ॥ आनंदीच काम संस्कार । आनंदीच रचलें जगडंबर ।
 आनंदीच हा संसार । वृद्धांतें पावला ॥ २६ ॥ आनंदीच संभवे शरीर ।
 आनंदीच देहाचा विसर । आनंदीच प्रमाद योर । असती गुणाच्या योगें
 ॥ २७ ॥ गुणरहित आनंद केवळ । तो स्वमुख दाता निवळ । गुणरहित
 तत्त्व अकळ । त्या आनंदे अनुभविलें ॥ २८ ॥ गुणाचा संस्कार । जेवें
 नाही । ते माया आनंदविप्रही । सोहं भावें हृदयी । नांदतसें आतां
 ॥ २९ ॥ निखिल आनंदमय माया । गुणराम्य म्हणावें तिया । तेथुनी
 गुण क्षोभूनिया । आनंद विक्षेपिती ॥ ३० ॥ स्वभावें माधुर्यजळ ।
 औषधीयोगें होय प्रबळ । पडूसयोगें केवळ । दाखिती दीक्षा ॥ ३१ ॥
 तैसे आनंदी त्रिगुण । त्रिविधा अहंकरण । त्रिविधा जगउत्पन्न । विस्तारासी
 येती ॥ ३२ ॥ मिश्रगुणें आनंद सबळ । ज्यातीय गुणें जिनस प्रांजळ ।
 सत्वगुणें तो निवळ । स्वरूपीं निवळे ॥ ३३ ॥ रजोगुणें तो चि प्रबळ ।
 होय व्यक्तीरूपें सकळ । विभ्यासक्तीनें केवळ । उपजे मरे ॥ ३४ ॥
 तमोगुणें प्रमादी होये । पडैरीरूप अतिशयें । मद्या आघात मृत्युमय ।
 प्रबळे जगी ॥ ३५ ॥ एवं आनंदाची दशा । सुखात्मक जाण परेशा ।
 सुखातिशयें संतोषा । खेदासी पात्र करी ॥ ३६ ॥ सुखीं दुःख लागलेंचि
 आहे । येथें सांगणें न उमे पाहें । सुखात्मक वृत्ति निश्चयें । जाण हे
 मूळमाया ॥ ३७ ॥ आनंदपदाचा विवर । धर्ता साक्षी होय ईश्वर । तो
 चित्पदाचा निर्धार । अवधारि भीमा ॥ ३८ ॥ चित्पद असें प्रांजळज्ञान ।
 ज्ञान साक्षीचें रूप जाण । साक्षी सदानंदघन । द्रष्टा उभय दृष्टीनें ॥ ३९ ॥
 सत्पद आनंदपद परार्था । चित्पद होय रूपकर्ता । या वांचुनी परार्था ।
 रूप चि नव्हे पा ॥ ४० ॥ हृदय धेउनी आपुलें । साक्षीनें सत्पद

शोर्धालें । तेथें अखंडतेचें लागलें । अनुसंधान ॥ ४१ ॥ अखंडतेचें
 अनुसंधानीं । गगन गेलें हारपोनी । ब्रह्म स्फुरण आटोनी । जालें अनुर्वाच्य
 ॥ ४२ ॥ एवं सत्पद विवरें । सदैसी भावना नुरे । चित्पद ही न स्मरे ।
 आनंदपदेंसीं ॥ ४३ ॥ ऐसा केवळ अनुभव । त्रिपुट्यर्तात अभिनय । हा
 आनंदाचा चि घटाय । जाण वा रे ॥ ४४ ॥ सूक्ष्म मायेची गति । जाणिजे
 अनुभवाची स्थिती । अशेष जालियां वृत्ती । अनुभवासी ठाव नसे ॥ ४५ ॥
 श्रीराम मुखींचें निरूपण । महावाक्याचें व्याख्यान । श्रोतीं देजनियां
 अध्यान । प्रांजळ अवधारणे ॥ ४६ ॥ इति ११ भूमोपदेश । त्रिपदबोध
 उत्कर्ष । विचारें स्वरूप समावेश । गृहणे मेरु अनंत ॥ ४७ ॥ पंचम सूर्य
 तृतीय कळा संपूर्ण ॥ ३ ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ४

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम सदोदय मुखें । उदेल्या अनंतमुखें । अनंत साक्षत्व उळेखें ।
 नित्य प्रकाशाला ॥ १ ॥ सद् चिद आनंद पदें । तिन्ही एक चि विद्मदें ।
 अंतर्भाव विविधकंदें । मुळें त्रिगुणाचीं ॥ २ ॥ त्रिगुणापर आत्मस्थिति ।
 सचित्सुखीं प्रचीति । आनंदें चि दोहीं चि विल्याती । रुढली रूपें ॥ ३ ॥
 आनंददशा निरावर्ण । परा अम्यंतर सुख स्फुरण । सद्बृत्ती ब्रह्मास्मिभान ।
 प्रणवगर्भीचें ॥ ४ ॥ उळेख अर्धमात्रा गहन । ज्ञप्तिमात्र अनुसंधान ।
 परारूप निरंजन । आदिदशा ॥ ५ ॥ ऐसी हे आनंदपदवी । भवसंरक्षण
 संभवी । आदिशक्ति हे महादेवी । मूलमाया केवळ ॥ ६ ॥ इथे चि
 अस्तिक्यता घन । निजांग ब्रह्मदशा गहन । ब्रह्मानुभवनंदन । वर्धला
 पोटीं ॥ ७ ॥ ब्रह्मज्ञान नपुंसक । नव्हे चि प्रवृत्ति निवृत्तांसी कारक ।
 ब्रह्मात्मबोध विवेक । प्रवीण प्रसवली ॥ ८ ॥ ब्रह्मदशा शांति विधांती ।

कन्या प्रसवली ते सती । त्रिगुण विस्तारें जगतीं । जालि जियेपासुनां
॥ ९ ॥ स्वानंद अकृती अंगना । ब्रह्मत्व दर्शनें नयाना । विश्वाभास प्रसवे
यौवना । विरहित जालीं ॥ १० ॥ त्यास्तव चिदपदमुळीं । तियेचें चि
हृदयअकाळीं । काळरूप ज्ञान समूर्लीं । साक्षत्यासीं आलें ॥ ११ ॥
यौवन दर्शवरील वृद्धपण । अतृप्तानें क्षोभले त्रिगुण । नित्यात्मता स्वानंद-
घन । तारुण्य वोसरलें ॥ १२ ॥ नित्य तृप्तीचे पुरवील भोग । भाउनी
विक्षेपित जग । सर्वव्रपणाची सींग । वागवी देहीं ॥ १३ ॥ सत्पदाचें
वाळपण । केवळ स्वसुखाचें सदन । ते निर्विकार दशा भाऊन । श्रे
चित्पदवृद्ध तें ॥ १४ ॥ निर्विषय स्थितीनें सहज । भोगील आत्मरतीचें
गुज । ब्रह्ममुख तारुण्य सतेज । संपदा आळवी ॥ १५ ॥ या
चित्पदीं त्रिगुण विस्तार । पृथक्कावरे संसार । ब्रह्मा विष्णु
शिष्कुमार । चिदानंदी संभवले ॥ १६ ॥ आनंदाची जीवनवळ । तेणें
सर्जाव चित्पदवाळा । जेवि निद्रेनें सकळीं । अवस्ता सर्जाव ॥ १७ ॥
आनंदपद निद्रारूप । चित्पद जागृति स्वरूप । उभय एकीभूत संकल्प ।
त्यातें प्रसवल्या ॥ १८ ॥ अभिनव मुळींचा प्रसव । उभया पोटीं संभवे
जीव । तो चित्पद दर्शेचा राव । जिवात्मा विद्यार्तानें ॥ १९ ॥ साक्षी
क्षणाचें तयारी । त्रिपदे आळी तपापासीं । व्यापक ज्ञान सुखेसीं । संभव
तपाचा ॥ २० ॥ अनेक वृत्तींचीं भाजनें । साक्षत्व ज्ञान रविप्रमेनें ।
व्यापकपणें अनेकपणें । अनेक जीव विवले ॥ २१ ॥ निर्विव स्थिति
चित्पद । चित्पद प्रकाशी स्वानंद । आनंद जीवनीं जीवकंद । चिदामास
जाले ॥ २२ ॥ हें ब्रह्मास्मि अहंकरण । जाणिजे केवळ मीपण ।
चित्पदप्रभेपासून । संभवले ॥ २३ ॥ सूर्याची प्रमा जीवनीं । जीवनता
भासे तेंज मेदिनी । एवं त्या साक्षीपासुनी । जाले अज्ञान जीव ॥ २४ ॥
प्रवृत्तीचें साक्षत्व ज्ञान । प्रवर्तलें चित्पदापासून । आतां स्वरूपज्ञाने विज्ञान ।
चित्पद अवधारी ॥ २५ ॥ चित्पद विवर जालियां । अणुही नुरे चि माया ।
रज्ज्वरील सर्पाची काया । न बाधी वळतां ॥ २६ ॥ स्वरूपवक्ती सनातन ।
चित्पद मिरासी विस्तार । स्वानंद उपलब्धानें आपण । नांदतसे सुखे ॥ २७ ॥

चित्पदासी स्वरूपयोगे । अथर्व संस्कार योगे । कां जे निरंतर जागे ।
 तेणेसींच ते ॥ २८ ॥ घाष्ट अग्नि संस्कारे । अग्रांच होय निर्धार ।
 दीप वायूप्या सङ्कारे । गगनी मिष्टे ॥ २९ ॥ तैसी निर्विकार स्वभा-
 वता । चित्पदासी आर्त व्यापकता । सर्वोर्तात सर्व गतता । चित्पदी
 सदृढे ॥ ३० ॥ जीवनासी ये पळ माधुर्यता । तेथि चित्पदी ते सदता ।
 अनुभवासी येउनि तत्त्वता । मुख्यचा आनंद ये ॥ ३१ ॥ हा स्वरूप
 संभव साचार । सत्पदमल निर्विकार । सदपद आत्मसाक्षात्कार । चित्पदी
 रूढला ॥ ३२ ॥ चित्पद महा विस्तारण । सांठविले निरावर्ण । तेणे आपे
 आप उतरोन । गुणे विमुळले ॥ ३३ ॥ चित्पद स्फूर्ति जेव्हां सरे ।
 तेव्हां आनंद चि अवतरे । आनंदा बांचूनि न सरे । साक्षत्व ज्ञान ॥ ३४ ॥
 मुहूर्ताने जागृती सरे । तसें आनंदी ज्ञान मुरे । निर्विकल्प दशा अवतरे ।
 प्रत्यक्ष देही ॥ ३५ ॥ निर्विकल्पावरील सहजस्थिति । जाणिजे ज्ञानाची
 जागृती । हे सदपता आश्रिता । ज्ञानी सायोग्यता ॥ ३६ ॥ चित्पदी त्रिपदापर ।
 केवळ सत्पद विवर । प्रज्ञानुभव मार । निवळला चित्पदी ॥ ३७ ॥
 निजान्मरुत सदादित । ते चित्पद जाण तूं शक्यत । आत्मज्ञान रत्न
 श्रीमंत संत । परीक्षा करिती ॥ ३८ ॥ त्रिपद ज्ञान जया प्रांजळ ।
 स्वरूपदशेनें ते निर्मळ । भव कल्मष विटाळ । जाळ चि नाही तया
 ॥ ३९ ॥ निर्दोष आत्मस्थितीचे संत । घरी नित्याचरणे येरावंत । भव-
 निवृत्त प्रतापवंत । दयावंत निजबोधे ॥ ४० ॥ त्रिगुण विवरे गुणवंत ।
 तत्त्वज्ञाने महाबुद्धिवंत । स्वरूपदाने महा कीर्तिवंत । परीक्षवंत महा
 ॥ ४१ ॥ तुज प्रबोधिले जे ज्ञान । ते बरे प्रत्यया आणून । करी संतासी
 निवेदन । परिक्षितांल ते ॥ ४२ ॥ अगत्यादि महा ऋषी । संत चि
 दाटले श्रीरामसभेसी । परिक्षुनि आत्म प्रचितीसी । घेई बरे ॥ ४३ ॥ तं
 निवळलासी निज जीवी । विश्रमलासी अनुभवी । ते आत्मप्राप्तीची पदवी ।
 निवेदी संता ॥ ४४ ॥ ऐसे श्रीराम अनुवादता । संतोष जाला हनुमंता ।
 क्षणे सर्वत्र समानता । तुजवाण कैची ॥ ४५ ॥ तूं चि विश्वरूपे देवा ।
 बोधिसी मज कृपार्णवा । सत्पदाची व्याख्या जीवा । माजि निवळ व्हावी

॥ ४६ ॥ ऐसें प्रार्थिता कपींद्र । कृपेने उचंबळथ सुखसमुद्र । चिदा-
काशोचा चैतन्य चंद्र । सांगेल ते अवधारा ॥ ४७ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
चित्पदव्याख्याविकाशे । स्वानंदमरण सावकाश । खणे मेरु अनंत ॥ ४८ ॥
पंचम सूर्य चतुर्थ कळा संपूर्ण ॥ ४ ॥ राम ॥ राम ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ५

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सत्पद अनंत । स्वरूप अस्तिकथें शाश्वत । चित्पदरूपी
हनुमंत । अनुभवीतसे ॥ १ ॥ चित्पदबोध हृदयी । कवलुनी राम सत्पद
पाही । देहभाव विसरोन देही । केवळ अनुभवीतसे ॥ २ ॥ जैसा
कृपणाचा टेंबा । चिंतीत जीवाच्या काणवा । भूमिहृदय कारुणि जीवा ।
सह सांठवीतसे ॥ ३ ॥ तें नित्य निक्षेप स्थान । आठवीतसे जीवापासून ।
तेवि अंजनीगर्म निधान । चिंतित श्रीरामपदासी ॥ ४ ॥ श्रीराम सत्पद
सनातन । त्रिपदापर व्यापकपण । निराकार निःसंग निर्गुण । निरंजन
सहजें ॥ ५ ॥ निःप्रपंच निराश्रय । निर्ममता निरामय । मायातीत
अप्रमेय । अतींद्रिय सहजें ॥ ६ ॥ अलक्ष अरूप अपार । अमन असंग
अगोचर । अमित अभंग आकार । असेचिना तयासी ॥ ७ ॥ चित्पदाची
स्फूर्ति करितां । रूप जालें हें तत्त्वता । निर्मव अनुभव समता ।
बोविला ज्ञानें ॥ ८ ॥ अविनाश स्थिति सद्यता । स्वरूप विश्रांती
वास्तव्यता । ते सत्पदाची स्वभावता । गजला दिल्ली ॥ ९ ॥
स्वरूपदानें कीर्तिवंत । संत शिरोभूषण कृपावंत । तुजवांचूनि मज
इष्टभूत । दुसरे न दिसे ॥ १० ॥ देही इंद्रीयाच्या कळा । वर्वती
अभिनव लीळा । ते सदन वेळीवेळ । मुखे चि सेविजे ॥ ११ ॥ तृप्ति
व्हाययाचें मूळ । यदनेवीण नसे चि केवळ । तेवि अखिल सृष्टीचा
प्रांजळ । प्राण होसो सर्वज्ञ ॥ १२ ॥ रूप ईक्षणी मनोहर । चक्षुवीण
नसे इतर । विश्व शरीरासी साचार । नयन निजांगे ॥ १३ ॥ शब्द

सुष्टोची विल्याती । श्रवणैर्वाण नव्हे स्थिति । जगाचा श्रवण तूं प्रचांति ।
 तुझेनि मजळा ॥ १४ ॥ सर्व शरीरें संभविता । त्या पितामहाचा तूं
 पिता । तुजवाण वरिष्ठ पाहतां । दुजा कोण जगी ॥ १५ ॥ अद्वैत
 संपत्तीचा ईश्वर । आत्मसाक्षात्कारें शरीर । तो मी होउनिया वनचर ।
 तुजळा सेवितसे ॥ १६ ॥ संत तुझ्या चि मुखाच्या मूर्ति । साधु तुझी
 च स्वरूपे होती । ब्रह्मादि जितुकिया व्यक्ति । तितुकीं तुझीच रूपे
 ॥ १७ ॥ भक्तीच्या रहस्ये पाहतां । विश्व तुज व्यापकता । तें अनुभवे
 नित्यात्मता । विश्वरूप दर्शन ॥ १८ ॥ हा अभेदभक्तीचा अंतर्भाव ।
 भूतमात्री येक चि देव । भिन्न शरीरांचे लाघव । त्यापरांच स्फुटले ॥ १९ ॥
 भूमावरी अनेक सस्ये होती । तितुकीं भिन्न नव्हे सुमती । तेवि आत्मयापरी
 किती । विस्तार व्यक्तीचा ॥ २० ॥ हे अंतरात्मइष्टी देखे । भक्तीचें रहस्य
 पाविजे मुखें । परी ज्ञान उपदेश ज्या मुखें । तें पद चि वरिष्ठ ॥ २१ ॥
 तुचा उपदेशिले जें मज । तें गुज योलावें वाटे सहज । परी तुज वांचुनी
 उमज । मज नये चि पा कोठें ॥ २२ ॥ संभवली जननी
 वाढ्य । तिमेचा कृपेचा जिह्वाढ्य । इतर वनिताला कळवळ्य ।
 तितुका नये चि कीं ॥ २३ ॥ तैसे तुज पावुनी केवळ ।
 स्वरूपे संभवलों मी अकळ । तूं चि संरक्षी कृपाळ ।
 निजामजननीये ॥ २४ ॥ तूं तारक जननी माझी होसी । कृपासरिते
 निश्चयेसी । विस्तारी सत्पदस्थितीसी । निजमुखें प्रांजळ ॥ २५ ॥ तुझिये
 मूर्खीचें निरूपण । केवळ आत्मप्राप्तीचें दान । हृदयपल्लवीं सांठउन ।
 सुखी होतसे मां ॥ २६ ॥ स्वरूपप्रद सत्तात्मके । चाक्ये विस्तारीसी
 कर्तुफे । तें नित्यात्म मुखानें तुके । मज सिकवण ॥ २७ ॥
 परम उदार स्वभावता । मनोरथ सिद्धीचा तूं दाता । अनंत
 अवधानें अनंता । जाळ्यासी जगी प्रसिद्ध ॥ २८ ॥ आतां
 दिधलें ते चावें चि लागे । दातेपण दे सवेगे । मागतेपण माझे
 प्रसंगे । घेई तूं संपूर्ण ॥ २९ ॥ स्वरूपात्यज्ञानें भनिक । मी तुझा असे
 याचक । देणें घेणें निजकौतुक । तुझे चि सकळ ॥ ३० ॥ येथे

कर्तव्याचें सांकडें । पाहें आत्मत्वे न पडे । मी तुजें चि तूं माझें रोकडें ।
 स्वरूप होसी समर्था ॥ ३१ ॥ चित्पदाची व्याख्या प्रांजळ । उमजविली
 मज केवळ । आनंदपद व्याख्या समूळ । प्रचीतीसी आली ॥ ३२ ॥
 सत्पदव्याख्या सांगतां । अनुसंधान राहिलें ताता । ते स्वरूपता शाश्वतता ।
 पुन्हा प्रांजळ व्हावी ॥ ३३ ॥ ऐसा सतिशय्य अग्रणी । स्वानुभव शिरो-
 मणी । सद्वृत्ती प्रार्थना करुनी । प्रसन्नवचनें ऐक्य ॥ ३४ ॥ बोध
 त्रिपद प्रकाशक । त्रिपदातीत दशा निष्कलंक । कपीसी विलोकुनी
 सम्यक । कृपेनें अनुग्रहीत ॥ ३५ ॥ तुजें ऐकणें जालियां वाड । न लागे
 वग्नत्वाचें फवाड । जाड शब्द प्रज्ञा पवाड । प्रमये चालती ॥ ३६ ॥
 ग्राहीक जालियां महा संपन्न । कषणव्यवसायी नव्हे प्रमाण । दिल्ले कोटी
 गुणें आपण । तें चि पुढतीं लाभे ॥ ३७ ॥ गुरुने शिष्यासी स्वमुखे ।
 बोधिल अनुभव स्वमुखे । तो परतोनी ऐकतां हरिखे । लाभे अनंत गुणें ॥ ३८ ॥
 आतां श्रवणमुख पसरि । अवधानें चातकावरी । जीवन अर्थाची घरी ।
 घृष्टी सांठवी ॥ ३९ ॥ श्रीरामकृपेने जाल उदार । ब्रीडतां सुखें टाकिल्ल
 पार । जाली घनघृष्टी गंभीर । आर्त चातकावरी ॥ ४० ॥ जाणोनी
 प्रेमळ अभ्यंतर । प्रसन्न जाला रघुवीर । मारुतीसी सत्पदे साचार ।
 बोधिलें प्रसन्नतेनें ॥ ४१ ॥ निरोपम अद्वैत बोध । स्वरूपता स्वतःसिद्ध ।
 ते सत्पद व्याख्या प्रबुद्ध । सिद्ध अवधारा तुम्ही ॥ ४२ ॥ स्वरूपासी
 अवधान संधी । न साहे स्वबोध अवधी । बेध समाधी उपाधी । निरो-
 पाधी न संभवे ॥ ४३ ॥ ऐसें अपरोक्ष समाधान । अवधाने घाण
 अवधान । तुम्ही अनुभवाचे नयन । तेथें परम विनवावे ॥ ४४ ॥
 स्वभाव दशेचा जिह्वाळ । अवधानें अपत्यासी सांभाळ । अभंगकृपेचा
 छळ । परिणालण करावा ॥ ४५ ॥ इति श्री भीमोपदेश । अद्वैत बोधाचा
 कळस । दशा उक्ताट स्वप्रकाश । म्हणें मेहु अनंत ॥ ४६ ॥ पंचम सूर्य
 पंचम कळा संपूर्ण ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम प्रबोध जिह्वार । प्रगट स्वरूपदर्शनाचा अवतार । निजानु-
 ग्रहे कृत उत्थार । विश्वेश्वराचा ॥ १ ॥ विश्वनाथासी उपदेशिले । हृदयीं
 अस्तित्व ते संचले । पाहतां दिल्ले ना घेतले । ऐसे ते अमंग ॥ २ ॥
 अद्वय अक्षय अनंत । स्वयं जाला हनुमंत । अद्वैत स्वरूपे सप्रचीत ।
 पुस्तसे संप्रमे ॥ ३ ॥ सत्पद व्याख्या विर । श्रीरामसंभाषण मनोहर ।
 श्रवणीं सर्वांग सुंदर । वेधला सर्वस्व ॥ ४ ॥ अद्वैत अनुभव मूर्धा ।
 आनंद सुधासिंधु नुसधा । समार्थाचा यत्नसिद्धा । प्रबोधित सुखे
 ॥ ५ ॥ संपूर्ण करुनि अवधान । चोडविला निजांग श्रवण । सांठवावया
 निजावधान । श्रीराममुखीचें ॥ ६ ॥ स्वरूपांवर विस्तार । मारुतीचें हृदय
 गहन । एवढी करुनिया सांठवण । श्रवणार्थी बैसला ॥ ७ ॥ प्रज्ञावंत आणि
 प्रेमळ । शुचिर्मंत आणि कृपाळ । निष्टेने आगळा केवळ । ईश्वर चि तो ॥ ८ ॥
 पात्र ऐसिये परींचे प्रशस्त । तयाचा दाता समर्थ विख्यात । यापरीं
 श्रीरामहनुमंत- । संवाद होतसे ॥ ९ ॥ विवेक पक्कमान पुत्रा । परमार्थे
 आर्ह सत्पात्रा । क्षेत्रविचारें तूं परत्रा । न पवसी च को ॥ १० ॥ क्षेत्री
 त्रिपदाची रूढी । येथें बहुविधज्ञान प्राटी । क्षेत्रज्ञाची धडपुडी । प्रचीति
 नेणती ते ॥ ११ ॥ क्षेत्रज्ञाचा हि विवर । क्षराक्षर उत्तम निर्धार ।
 सारासार दृढोत्तर । जाणोन निवळवे ॥ १२ ॥ पुरुषत्रय साक्षी । चतुर्थ
 साक्षीचा हि साक्षी । या चौघांसी जो परीक्षी । तो अलिप्त द्रष्टा ॥ १३ ॥
 क्षर जाणोनियां जीव । अक्षर अनुभवती शिव । मायेमधील अनुभव ।
 जाण तयाचा ॥ १४ ॥ क्षराक्षर जीवशिव । तन्वमांडणी अभिनव ।
 उभय उपाधी स्वभाव । निवळ व्हावा ॥ १५ ॥ येथें चि पाहिजे त्यागा-
 त्याग । जहरदाप्यहर लक्षणें सांग । जाणोनी जीवाची उपाधी त्याग ।
 करावा साधकें ॥ १६ ॥ त्याग जाळिया जीवापाधी । अत्याग उरे

निरोपाधी । तो ब्रह्मांश निरवधी । घटकाशा ऐसा ॥ १७ ॥
 जीवाची अविद्या उपाधी । त्रिगुण क्षोभित बुद्धि । महाकारण अवधी ।
 परियंत असे ॥ १८ ॥ चहूं देहाची साक्षत्वे । महत्तत्वात्मक
 सत्तातत्वे । स्थानमान अवस्था तत्वे । शोधावे देह च्यारी ॥ १९ ॥
 साक्षत्वे सर्व वोसरे । द्रष्टा मात्र केवळ उरे । निजावधान
 सोहं स्वरे । ज्ञानवन तो ॥ २० ॥ सोहं अस्तित्वाची वृत्ति ।
 ते चि वीजरूप प्रवृत्ति । त्या सद्वृत्तीपासूनी निवृत्ति । होती अनंत
 कल्पना ॥ २१ ॥ हे चि जाणिजे मुळीचें क्षेत्र । जाणिजे मूळमाया
 विचित्र । दिसे ब्रह्मदशा चि स्वतंत्र । परि हे विजाती ॥ २२ ॥ हे
 ब्रह्मदशेची भावना । भावोनी निर्विकार गगना । ब्रह्म आणिती अनुसंधाना ।
 खेचर अवस्थेनें ॥ २३ ॥ ब्रह्मारी करुनि निर्विकार । क्षत्रज्ञासी
 करिती अहंकार । क्षेत्रज्ञानाचा संस्कार । तैसा चि असे तथा
 ॥ २४ ॥ तत्वे जाणोनिया विचार । पुढें योजिती तदाकार ।
 आपणासी चुकोनी वारंवार । लक्षासी आणिती ब्रह्म ॥ २५ ॥
 स्वरूपेसीं होजनि मित्र । होऊं पाहती ते अभिन्न । समूळ स्वरूपज्ञान ।
 चुकले ते ॥ २६ ॥ आपुळे वृत्तीसी आपण । मानुनी जाळे आन । हा
 विजाती संस्कार जाण । लाग्य तथासी ॥ २७ ॥ प्रत्यक्ष पाहतां देहीं ।
 माझे अंतःकर्ण हाणतो पाहीं । परंतु मी चि अंतःकर्ण कांहीं । हाणवीत
 नाहीं कीं ॥ २८ ॥ अनादि सिद्ध क्षेत्र भेद । पदें सद्चिद आनंद ।
 खजाती विजाती भेद । खगतेसी ॥ २९ ॥ या असत्पद करुनी । सत्पद
 रूढलें जनीं । ते सत्पद आकाशस्थानी । ब्रह्म हाणती तथा ॥ ३० ॥
 जाण ययाचा विचार । मूळमाया संस्कार । भीमासी सत्पदविचार ।
 श्रीराम निरोपील ते अवधार ॥ ३१ ॥ इति श्री भीमोपदेश । इंद्रयांचे
 कल्पनाकोश । निजात्म शुद्धीनें निस्तोप । हाणे मेरु अनंत ॥ ३२ ॥
 पंचम सूर्य षष्ठम कळा संपूर्ण ॥ ६ ॥ ७ ॥ ७ ॥

श्री

सूर्य ५ कथा ७

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अनादि क्षेत्रपति । भोगी क्षेत्री निजसंपत्ति । भवसंस्कार
 मोह विपत्ति । निरझीत आत्मतेज ॥ १ ॥ क्षेत्रमात्रात्मक आंतहात ।
 नाना कल्पना हेतु जात । दुराग्रह पांडवण समस्त । दुर्युक्ति तृणांकुरितें
 ॥ २ ॥ त्रिगुण विस्तारें संघ । अतुलित साधुर अघ । वामनात्मक महा-
 बोध । प्रवाह भवजल्यचे ॥ ३ ॥ नाना विवलय वनस्पती । जिनस
 सांगावे ते किती । नाना सद्बुतीरूप पिकती । पिकें अपाडाचीं ॥ ४ ॥
 नाना दुष्कर्माचीं बोजें । बरीं बरीं अंतुरतीं सहजें । महा संकल्प सव्याजें ।
 पिकती अराम ॥ ५ ॥ लक्ष्मीचाऐसी योनी । क्षेत्री पिकल्या च्यारी
 खाणी । नाना उपचार करणी । बाणो चचार योगें ॥ ६ ॥ क्षेत्री अनेक
 क्षेत्र होती । तितुके तयाचे क्षेत्रपति । कोण्ही क्षेत्राचा उद्धार करिती ।
 कोण्ही बुडविती क्षेत्रातें ॥ ७ ॥ ऐसी हे अनादि क्षेत्रवृत्ति । चालिडी
 दुस्तर प्रवृत्ति । रावती सर्वस्यें पुरुषार्थी । कुळवाडी तिचे ॥ ८ ॥
 त्रिगुण विभागें क्षेत्र । बांटून घेतले स्वतंत्र । तिचे क्षेत्रज्ञ परत्र । व्यवसायें
 प्रवीण ॥ ९ ॥ समान त्रिविधा क्षेत्री । एक बेळेसी भोग घेती पात्री ।
 येकोदर ते प्राधान सूत्री । प्रमाणें वर्तती ॥ १० ॥ तया क्षेत्रज्ञापासूनी ।
 त्रिविधा संतति हांउनी । परस्परें मोह जनी । लोभें वादविला ॥ ११ ॥
 अपार ते अनिघार । परस्परें दुराशा संसार । दायादि मष्टरें अपस्मार ।
 लागलासे कळहो ॥ १२ ॥ परम वृद्ध तो वाडिल । त्यासी न मनिती
 कोण्ही प्रबळ । स्वरूप ज्ञानें निवळ । राहिला तो स्वरूपी ॥ १३ ॥
 तयाचे पोटीचे अहंकार । वर्तती मुखें राज्यधर । संतर्तासी समर्पनी
 वेव्हार । विलासले साक्षत्वी ॥ १४ ॥ साक्षत्व सुखाच्या परवडी ।
 येकवटी महाजोडी । संतर्ताचेनि कुळवाडी । क्षेत्रासी वाहती ॥ १५ ॥
 एकाची कुळवाडी निवी । विचारयोगें विलोकी । सत्वसंपत्तिनि पिकी ।

फळ घेत उत्तम ॥ १६ ॥ एकाची कुळवाडी मध्यम । तो पिकवातसे
धर्माधर्म । साक्षत्वसुखें कर्माकर्म । संपत्ति भोगी ॥ १७ ॥
एकाची कुळवाडी अधर्म । तो पाप चि पिकवी परम । परी एक तयाचें
उत्तम । अनुतापासी आणी ॥ १८ ॥ पापातिशयें प्रवृत्ति । नाना प्रमाद
घात होती । मृत्युरूप कराळकृति । यांजती अघात मृत्याचे ॥ १९ ॥
असो या तिघांचा परबडी । यांपासूनी परंपराखडी । मिश्रगुणें विस्तार
प्रीदी । सर्वत्र असे ॥ २० ॥ त्रिगुणविभागें क्षेत्रधर्म । निरोपिला कांहीं
एक क्रम । आतां गुणसाम्यानुक्रम । ऐक हरिश्रेष्ठ ॥ २१ ॥ सत्यद
नियळ व्हावया । सांगाची लागली माया । माया कळल्या पांचुनियां ।
मापातीत कैसें कळे ॥ २२ ॥ माया चि ब्रह्मादिकांसी अकळ । मायेनें
वेढा लाविले सकळ । माया तयाची च वेवळ । तयासी बाधी ॥ २३ ॥
पाहतां ते आपुली वृत्ति । तियेसी न पाहतां चिर्ची । खणती अवळ माया
स्थिति । अभिनय ऐसें ॥ २४ ॥ गुणसाम्य गुणक्षोभपर । गुणापेडीकडे
विस्तर । ते चि विस्तारली विद्याकार । क्षेत्रें होऊनियां ॥ २५ ॥ तें क्षेत्रें
आणि क्षेत्रनायक । ऐसें उभयाचा विवेक । ऐसा अयोध्यापरिपाळक ।
निरोपित ते अवधारा ॥ २६ ॥ इति श्री भीमोपदेश । अनादि क्षेत्र
सविशेष । त्रिगुणक्षोभ जावेदा । ह्मणे मेरु अनंत ॥ २७ ॥ पंचम सूर्य
सतम कळा संपूर्ण ॥ ७ ॥ श्री गोविंद ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ८

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम सगुण साम्य अधिष्ठित । अनंत क्षेत्री जीव अनंत ।
यमला अनादि सिद्ध स्वस्य । साधोग्य मुक्तें ॥ १ ॥ क्षेत्री पाहतां
अनंदाश । अन्वयस्तीचा प्रकाश । साक्षत्व वृत्तानें सांग । पंचमोदा

घसर्वा ॥ २ ॥ अविद्या व्यातीव क्षेत्र । दैविक योगे स्वतंत्र । पिकाडं
 नेणतां परत्र । पतन पावतसे ॥ ३ ॥ येथे त्रिगुणाचे संस्कार । प्रतिशर्णी
 भेद विकार । आपुल्याचि कर्म संसार । सिधूंत बुडती ॥ ४ ॥ करूं
 नेणतां प्रपंच । विषयीं वर्तती अहाच । नेणोनीं कांहों उंचर्नाच । वर्तती
 भ्रमे ॥ ५ ॥ असोनीं विचाराचे टोळे । अविचारें होतीं आंधळे । अविद्येच्या
 पादाजाळें । पावतीं बंधन ॥ ६ ॥ हारजोगुणाचा समंध । विशेष तमोगुणें
 होतो बद्ध । तामस क्रियेनें विरुद्ध । पावतीं दुःखें ॥ ७ ॥ नेणोनीं आप आपणा ।
 मोठ्य अवलंबिती मना । विषय दोर्भात वासना । कल्पनेचें रान घेती ॥ ८ ॥
 दुकळले ते विषयास्तती । नित्य वराडी विषय सेविती । जांव
 जांवासी भक्षिती । हें चि कर्तव्य तया ॥ ९ ॥ तेथें अखिर्गाचें पिकळें ।
 मदमठराचें राग्य जाळें । अविद्येचें बळ्यावळें । महासंस्थान ॥ १० ॥
 भेदाचा प्रवाह पटिला । दुस्तर्याचा उदय जाला । भाग्यदाशि उंदला ।
 अभाग्याचा ॥ ११ ॥ दरिद्राचा उगवला दिन । अपमानाचें जाळें भूषण ।
 गौरविला दुराभिमान । पट्टों बसविला ॥ १२ ॥ बुद्धर्माचा बाहिला होरा ।
 प्रतिष्ठिलें त्या जन्मांतरा । नित्य मरणाचा व्यवहार । पेटेसी प्रतिष्ठिला
 ॥ १३ ॥ एवं तामसाचीं प्रमादे । अनादि हेतु दुःख द्वंदें । विस्तारलीं
 महाखेदें । अति विरुद्धें तियें ॥ १४ ॥ यां उभयांची प्रवृत्ति । दुःखदायक
 मूर्खीची वृत्ति । परि पाळिली संतती । भ्रमें अज्ञानाची ॥ १५ ॥ आतां
 सत्वाची होय विस्त्याति । ते सभाग्य प्रपंच रंति । सात्विकें कर्म
 होतों । सद्गतिदायके ॥ १६ ॥ शांति दया पवित्रता । नीतिन्याय
 स्वभावता । सन्मार्गे सत्क्रिया समता । सर्वत्र वसे ॥ १७ ॥
 नित्य नेम सद्भावभक्ति । नित्याचरण महा विरक्ति । सन्मार्गे चित्तशुद्ध
 मुक्ति । अपेक्षित क्रिया ॥ १८ ॥ अध्यात्मी नित्य विवर । श्रवणीं प्रीति
 साचार । मननीं नित्य विचार । नित्य निजव्यासे ॥ १९ ॥ सज्जनाचें
 नित्य अर्जव । स्वधर्मी प्रवृत्ते अभिनव । अनुग्रह जप अंतर्भाव । वेध
 सगुणी ॥ २० ॥ इंद्रियनिग्रह अनुताप । निरसलास सर्वस्व सकल्प ।
 ऐसा सद्भाव स्वरूपें । सत्वीं निपजे ॥ २१ ॥ सत्वक्षेत्रयोगें पावन ।

जाळे अनंत तपोधन । सिद्ध साधु मुनिजन । सज्जनवृंदें ॥ २२ ॥
 ओट हात क्षेत्रभूमि । पिकविली बीजें ब्रह्मास्मि । स्वरूपयोगें अंतर्हामी ।
 सुखी जाळे ॥ २३ ॥ देंवें आळिया या क्षेत्रासी । पूर्वार्जित कर्म अशेषी ।
 पापसंचित फिटे ऐसी । सुकृतें अर्जवी ॥ २४ ॥ कर्मसंस्कार बाकी फिटे ।
 ऐसा सत्वमें रहाटे । भवबंधन अवचटे । तुटे तयाचें ॥ २५ ॥ सूक्ष्म
 विचाराच्या बळें । पिकवावी आत्मसुखाचीं फळें । स्वानंद उपभोग मेळें ।
 सुलीन व्हावें स्वरूपी ॥ २६ ॥ तरी गा जाण सत्त्वनिधी । करी तूं
 साधनाची शुद्धि । पिकवी सक्षेत्र उपलब्धी । लाहे अक्षय सुखाची
 ॥ २७ ॥ रानकादिकीं महासिद्धि । जीवापासुनि कृतबुद्धि । शोधूनि
 सक्षेत्र त्रिशुद्धि । पिकविलें बोधें ॥ २८ ॥ क्षेत्र पिकवावयाची रीति ।
 एक सांगेन तुजप्रति । जें कपिलादिकीं महास्थिति । पिकविलें क्षेत्र
 ॥ २९ ॥ प्रचीति संभवसुखें । निरोपील श्रीराम मुखें । अवधान वारुनि
 हरिलें । अवधारिजे श्रोतीं ॥ ३० ॥ इति श्री भीमोपदेश । गुणत्रय क्षेत्र
 प्रकाश । साधन संपत्तांनि परेश । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ३१ ॥ पंचम सूर्य
 अष्टम कळ्य संपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम क्षेत्रज्ञ महास्थिती । क्षेत्रमात्र आत्मप्रवृत्ति । प्रत्यावृत्तांनि
 नित्य प्रचीति । भवावृत्ति चुके ॥ १ ॥ क्षेत्रसंभव प्रकृतिचेन । क्षेत्रोद्धार
 पुरुषज्ञान । स्वरूपसाक्षात्कारें सुलीन । क्षेत्रज्ञ स्वरूपी ॥ २ ॥ या क्षेत्र
 अधिकारें कारुनी । कृतार्थ जाळे ज्ञानी । महास्थितीनि साधनी । क्षेत्र
 परिशुद्ध वेळें ॥ ३ ॥ आदिनाथ मल्लंद मुनि । दत्तात्रय गोरक्ष आदि
 मुनि । ऋषि तापसी राजनी । वाढिलें हें क्षेत्र ॥ ४ ॥ ब्रह्मादिक सुरवर ।

करिती क्षेत्राचा उद्धार । प्रदास्मीचा विवर । होय क्षेत्रयोगें चि त्या ॥ ५ ॥
 सदुरुपासी घेऊनि क्षेत्र । बीज भरणें निजमंत्र । नित्यानित्य बोध विचित्र ।
 क्षेत्रासी कामाविजे ॥ ६ ॥ जेथें कांहीं च पिकेना । समाव क्षेत्राचा
 जाणा । कामाविलें तरी नाना । भवासक्ति पिके ॥ ७ ॥ पेरिल्यावाण
 तृणादिकें । भूमीसी पसावती अनेकें । तेवि वाउगें चि पिके ।
 कर्म या क्षेत्र भूमीसी ॥ ८ ॥ याकारणें विचारवेंतें । पडी पडूं देऊं
 नये क्षेत्रातें । क्षेत्राचें सर्वस्व प्रभूतें । देणें हें चुकेना ॥ ९ ॥
 क्षेत्रापासूनि निपजळें । तें त्याचें त्यासी पावळें । ऐसे पाहिजे
 आणिलें । क्षेत्र रक्तेसी ॥ १० ॥ नाहीं तरी क्षेत्राचा सारा । अनादि
 सिद्ध बांदेल घर । तितुका चावयासी विचार । आस्तिक्य कैचें ॥ ११ ॥
 त्यास्तव नित्यानित्य साधन । पिकतावें क्षेत्र निधान । जेणें करिता
 इरसाळधन । पावे क्षेत्रपतीसी ॥ १२ ॥ मनपयन धुरेचे बैल । अष्टभाव
 बरकडीळ । शमादि पट्ट समवळ । साहीं सरिसे चि ॥ १३ ॥ हें
 प्रवळ पेटउनी खोड । सोळ्य बैलाचा नांगर अखंड । धैर्य धरुनियां सूत्र
 प्रचंड । नांगरावें क्षेत्र ॥ १४ ॥ उलथुनी संकल्पाच्या पेंडी । वृत्तिकारा
 काढाव्या प्रौढी । विकल्पाच्या पालव्या रुढी । समूर्व्य उपडाव्या ॥ १५ ॥
 उखळून संकल्पाचे खूट । भरून भवजळ वोहट । परिशुद्धीनें चोखट ।
 दुग्ध करावें तें ॥ १६ ॥ विवेकाचा हव्यवाट । लाऊनि दृश्य केर सगट ।
 कडकडाटें ज्वाळ्य उत्कट । भस्म करावें अहिचण ॥ १७ ॥ उपरी
 नित्या नित्य विचार । कुळवावें क्षेत्रसार । तपश्चर्या अपार । नित्यानुक्रमें
 ॥ १८ ॥ कल्पांतरूटीची काळवट । अनादिभूमी आंतुवट । दैविक
 घनवृष्टि उत्कट । तिंवली तेणें ॥ १९ ॥ बोल जिरानी आंगीच्या आंगी ।
 शांतानें मृदत्वासी ये वेगी । म्हणोनि प्रसिद्धि यालागी । क्षमा ऐसे म्हणती
 तिया ॥ २० ॥ वैराग्यविवेक मुमुक्षता । फाळ तीक्ष्ण महासत्ता । बोधती
 फणीनें तत्वता । पेरिजे निजबीज ॥ २१ ॥ गुरुकृपाचाडें तें श्रवण । सोहं
 वाक्य बीज सधन । विचार मुयीसी धरुन । सत्ते चि पेरवें ॥ २२ ॥
 लामावरां निजलाभ । न्हायश तो परम सुलभ । स्वधर्म मोघण्याने स्वयंभ ।

मोघावें स्नेह मूळ तें ॥ २३ ॥ विस्मयाची फांसादी धरुनि । पांघरवाची
 बीजश्रेणी । विरक्तीची परिपूर्ति करुनी । कुडावें क्षेत्र तें ॥ २४ ॥
 धोरणीच्या पाणदी लाजनी । घालावा परिपाट घालणी । नित्यावलोकनें
 मननीं । दिनरात्री राखावें ॥ २५ ॥ संकल्प सांजवेळ । सांभाळवा
 वृत्ति गोमेळा । वासना काळवदी बटाळ । राखाव्या अवंशी ॥ २६ ॥
 पाहटे संकल्प कृशावळ । चारिती सेत तें कुटिल । निर्वात घुस्तीची अकळ ।
 नित्य कोंपीसी असावें ॥ २७ ॥ निजस्नेह घालुनी डोळां । राखावा तो
 तस्य जिह्वाळा । मग त्या पिकाची छांळा । बळें प्रवळोनि ये ॥ २८ ॥
 लसलस शांतीनें कोमळ । एकेक अक्षोभतापाहाळ । एकी अनेक दशामूळ ।
 घोंवावें पीक तें ॥ २९ ॥ पानोवानीं पुढतां कोंव । पुष्टीनें झांकोळें
 नम । भूमी आढ्यादिलें शुभ । समृद्धि त्या पिकाची ॥ ३० ॥ कांडो-
 वांडीनें सकळें । स्वभाव निश्चयासी आलें । निजानंदघन शोभलें ।
 सुदयामवर्ण ॥ ३१ ॥ विशेष सद्बृत्ति उजगर । हरितवर्ण गामार ।
 आनंदाचा चि उभार । घनवटलें संपूर्ण ॥ ३२ ॥ सद्युद्धीच्या लेंव्या
 पोटी । उतटला पोटरा पुष्टी । पशेलें कडधान सृष्टी । सुचविला सुकाळ
 ॥ ३३ ॥ निजप्राप्तीच्या सुखें । चांक भरीव होतें हरिलें ।
 सणसर्णांत चौंधारमुखें । लेंवटें निद्वारली ॥ ३४ ॥ चिद्रविरूप
 तेणें । पैसावळें पिंजरवणें । तें नवलदुर्माकारणें । शोभा आली
 ॥ ३५ ॥ अलंकृत ते वसुमती । वनीं वसली नित्य संपत्ति । कृशिवळांच्या
 मनोरथीं । आनंद वर्धविला ॥ ३६ ॥ निजप्राप्तीचा उदय जाला । अमृताचा
 होरा बाहिला । सुकृताचा योग पळाला । दैविक बळें ॥ ३७ ॥ असंडक
 रस खानंद । बांण्या खाऊन जाला हुंद । त्या कृपिवळांसी संवाद । न
 चले निजवळ्याचा ॥ ३८ ॥ सुमनी साक्ष्याचे घाटे । पुष्टित श्रेष्ठ मूळ
 पाटे । गोधुम निजधान्य उक्कटें । मुक्त काटिण्य परां ॥ ३९ ॥ समृद्धीचीं
 स्रवणी । करुनी मंडली प्रमाणी । निजव्यासें मिळुनी । उपणांलें पीक
 ॥ ४० ॥ फोड जाऊनी राहज । उरला वरण तो सनेज । रात्री भरुनी
 शेष गुज । चौथ गाडियावरी आणिलें ॥ ४१ ॥ सांठयितां अनुमन सदनां ।

रसना जाली । नित्य सुखें चालीं । छागली । अखंडैकरस ॥ ११ ॥
 सुमन परवडीने पूर्ण । प्रज्ञा चित्ते पैसावणे । विविध परिमळें जाण । रुढीसी
 आली ॥ १२ ॥ हें अवकाशें घडलें । अवघ्राण संभवलें । तेंणें सावकाश
 सेविळें । सुवासासी ॥ १३ ॥ शब्दरुढीसी अंतःकरण । स्पर्श प्रसिद्धीसी
 मन । रूप दृष्टासी जाण । बुद्धि पैसावली ॥ १४ ॥ रसप्रशंसाकरण ।
 चित्त पैसावळें आपण । सुगंध योग्यतेचें निधान । घ्राण व्यापकतेनें
 ॥ १५ ॥ तो चि जाणावा अहंकार । करण पंचवृत्ति उधार । ज्ञानेंदियें
 साचार । तो चि रुढला ॥ १६ ॥ कर्मेद्रिय स्थितनें । होय पंचक
 व्यासनें । वाचा होउनी यदनें । औकाश रुढवीं ॥ १७ ॥ कर होउनी
 सत्तात्मक । व्यापकतेनें चि होय द्योतक । पदार्थज्ञान ग्राहक । महा
 चमत्कारें ॥ १८ ॥ पैस पाहोनी अपार । अपेक्षित करी संचार । हे पद
 गतीचा निर्धार । हृदया चि पासुनी ॥ १९ ॥ विषयभूक्तीची व्यापकता ।
 तृप्तनें पाउनी सत्ता । होय अवसरोचित भोगिता । आत्मप्रिया सुखें
 ॥ २० ॥ तें शिक्ष विश्वकारण । पैसावळें अवकाशें जाण । विश्व मलोत्सर्ग
 करणें । गुद औकाशें चि त्या ॥ २१ ॥ आतां पंचघ्राण वृत्ती । देह
 सचेतनता प्रवृत्ती । औकाशें चि सर्वार्थी । पेंसले पंचघ्राण ॥ २२ ॥
 आकाशासी करूनी प्राशन । नासिकीं यसलासे घ्राण । हृदयावकाश
 स्थान । उदान पोसला ॥ २३ ॥ हृदयीं मूळ नाभिस्थान ।
 पैस धरूनी समान । रुढला तैसा चि अपान । गुदाधारें
 ॥ २४ ॥ अवकाशसंधानें सवळ । व्यान संचरे केवळ । एवं
 अवकाशें निवळ । प्राणोपजाविका ॥ २५ ॥ अवकाशें चि रुढला शब्द ।
 अवकाशें चि शब्द प्रसिद्ध । तैसें चि रूप विविध । रस गंध समृद्धि
 ॥ २६ ॥ एवं पंचवीस तत्वीं । पैस धरूनी साक्षात्वीं । आद्यंत सृष्टि
 सत्वीं । जगती पैसें ॥ २७ ॥ तो निज हृदयीचा पैस । वृत्तिज्ञानाचा
 उमस । तेंणें करितां होय सामास । अवकाशपणें ॥ २८ ॥ वृत्तीचा
 नसतां उमस । जाणिजे तो निराभास । जीव म्हणावें तयास । जाण
 प्रवंगोत्तमा ॥ २९ ॥ या जीवाची अंतरस्थिती । पाहतां स्वरूप आद्यती ।

होय विश्वाकारें । जावरूप वृत्ति संस्कारें । तो चि जाला असे जनीं ॥ ३६ ॥
 क्षराक्षर पुरुषद्वय । जाण तयाचें चि हृदय । उभय वृत्तींचा विस्मय ।
 भेद दाखिला तेंयें ॥ ३७ ॥ सद्वृत्तियोगें ज्ञानसंपन्न । असद्वृत्तियोगें
 अज्ञान । त्रिगुणाश्रित जगद्भान । जाण तूं निज जीवासी ॥ ३८ ॥ तें चि
 जीवाचें प्रांजळ ज्ञान । पुढें होईल निरूपण । देजनियां नित्यावधान ।
 अवधारिजे श्रोती ॥ ३९ ॥ इति श्री भूमिपदेश । मूळमाया आदिपुरुष ।
 निरोपिली सविशेष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥ पंचम सूर्य दशम कळा
 संपूर्ण ॥ १० ॥ श्रीदीन ॥ दया ॥ पर ॥ मूर्ति रामाय नमः ॥

श्री

सूर्य ५ कळा ११

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम शिवाचें अम्यंतर । व्यापकपणें निरंतर । घटमटीं वसे
 अंबर । सर्वत्रां तैसा ॥ १ ॥ अचंचळीं मूळमाया । मूर्त्याची स्फूर्ति जाणीव
 काया । गुणसाम्येंसी विवंचुनीयां । साक्षीसी पहारें ॥ २ ॥ स्वभावस्वरूप
 दृष्टा साक्षी । गुणक्षोभ स्वभाव लक्ष्मी । भूतोद्भव परिक्षी । निज अम्यंतर
 ॥ ३ ॥ त्या मूळ पुरुषाचें ज्ञान । स्वरूपाकारें निर्गुण । प्रपंचाकारें सगुण ।
 विस्तारलें जगीं ॥ ४ ॥ मूळ स्फूर्तीचा उगम । पाहतां सखळ्यांसी सुगम ।
 परि विवेकें अंतर्धाम । शोधितां निवळे ॥ ५ ॥ आत्मप्रचितानें परम । होय
 स्वयंभावा सुगम । हृदये चि परधाम । जाण सर्व प्रकारें ॥ ६ ॥ मूळ
 स्वरूप शुद्धि व्हावी । हे अमोप लब्धीवरवी । सर्वज्ञा चं सानुभवी । होई
 साक्षात्पार ॥ ७ ॥ साक्षर्त्वी स्वरूप देखिले । शिवव्यापकपण बोलिले ।
 तेणें चि विश्व जिवविले । या अर्थें जीव म्हणावे ॥ ८ ॥ सत्यांशक्रमें
 जाण । जगलें विश्व अंतःकरण । विश्व उपेगी जीवन । सावकाशें चि त्या
 ॥ ९ ॥ अस्मासं श्रोत्र वाटला । सावकाशें नेत्र खुडला । व्यापकतेने
 निवडला । त्वचेचा पदर ॥ १० ॥ निजपसं चि पैसागर्य । सर्वत्र

रसना जाली । नित्य सुखें चाखों लागली । अखंडैकरस ॥ ११ ॥
 सुमन परवडीने पूर्ण । प्रज्ञा चि ते पैसावोन । विविध परिमळें जाण । रुढीसी
 आली ॥ १२ ॥ हे अवकाशें घडलें । अवप्राण संभवलें । तेणें सावकाश
 सेविलें । सुवासासी ॥ १३ ॥ शब्दरुढीसी अंतःकरण । स्पर्श प्रसिद्धीसी
 मन । रूप दृष्टीसी जाण । बुद्धि पैसावली ॥ १४ ॥ रसप्रशंसाकरण ।
 चित्त पैसावळें आपण । सुगंध योग्यतेचें निधान । प्राण व्यापकतेनें
 ॥ १५ ॥ तो चि जाणावा अहंकार । करण पंचवृत्ति उधार । ज्ञानेंद्रियें
 साचार । तो चि रुढला ॥ १६ ॥ कर्मेंद्रिय स्थितनें । होय पंचक
 व्यासनें । वाचा होउनी यदनें । औकाश रुढयीं ॥ १७ ॥ कर होउनी
 सत्तात्मक । व्यापकतेनें चि होय घोटक । पदार्पज्ञान ग्राहक । महा
 चमत्कारें ॥ १८ ॥ पैस पाहोनी अपार । अपेक्षित करी संचार । हे पद
 गतीचा निर्धार । हृदया चि पासुनी ॥ १९ ॥ विषयभूक्तीची व्यापकता ।
 तृप्तनें पाउनी सत्ता । होय अवसरोचित भोगिता । आत्मप्रिया सुखें
 ॥ २० ॥ तें शिथ विस्मयकारण । पैसावळें अवकाशें जाण । विश्व मलोत्सर्ग
 करणें । गुद औकाशें चि त्या ॥ २१ ॥ आतां पंचप्राण वृत्ती । देह
 सचेतनता प्रवृत्ती । औकाशें चि सर्वार्थी । पोसले पंचप्राण ॥ २२ ॥
 आकाशासी धरुनी प्राशन । नासिकीं वसलासे प्राण । हृदयावकाश
 स्थान । उदान पोसला ॥ २३ ॥ हृदयीं मूळ नाभिस्थान ।
 पैस धरुनी समान । रुढला तैसा चि अपान । गुदाघारें
 ॥ २४ ॥ अवकाशसंधीनें सकळ । व्यान संचरे केवळ । एवं
 अवकाशें निवळ । प्राणोपजीविका ॥ २५ ॥ अवकाशें चि रुढला शब्द ।
 अवकाशें चि शब्द प्रसिद्ध । तैसें चि रूप विविध । रस गंध समृद्धि
 ॥ २६ ॥ एवं पंचवोंस तत्वीं । पैस धरुनी साक्षत्वीं । आद्यंत सृष्टि
 सत्वीं । जगतीं पैसें ॥ २७ ॥ तो निज हृदयींचा पैस । वृत्तिज्ञानाचा
 उमस । तेणें करितां होय सामास । अवकाशपणे ॥ २८ ॥ वृत्तींचा
 नसतां उमस । जाणिजे तो निरामास । जीव म्हणावें तथास । जाण
 ह्वंगोत्तमा ॥ २९ ॥ या जीवाची अंतरस्थिती । पाहतां स्वरूप आद्यंती ।

तें चि अवधारों महामती । अवधान देखनियां ॥ ३० ॥ इति श्री
भीमोपदेश । जीवाचें रूप सावकाश । स्वरूपे पाहतां निःशेष । म्हणे
मेरु अनंत ॥ ३१ ॥ पंचम सूर्य एकादश कळा संपूर्ण ॥ ११ ॥ श्री
एकादश रुद्राय नमः ॥

श्री

सूर्य ५ कळा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम स्वरूप द्रष्टा केवळ । मूळ पुरुष स्वरूपें निर्मळ । शिवरूप
ज्ञानें प्रांजळ । देखिला हृदयीं ॥ १ ॥ त्रिगुणाच्या संस्कारें । भूत पंची-
कृत विकारें । वासनामय विस्तारें । आक्रमला देहा ॥ २ ॥ होऊनि घटाचें
आवरण । घटाकाशें निरावरण । रुढीसी आणिलें अंतःकरण । योगे
जीवासी ॥ ३ ॥ जीवाची अधिष्ठा उपाधी । महामोहक प्रसिद्धि । पाहतां
जीव निरोपाधी । उपाधीनें वेष्टिला ॥ ४ ॥ विपासी देउनी विरपण ।
सत्तेनं वेष्टिला प्राण । ऐसें जयाचे भोळेपण । काय सांगायें ॥ ५ ॥
निर्विकार महास्थिति । उदासपणाची रीति । विसरोनी ज्ञानाची संपत्ति ।
प्रवृत्तीसी भुलला ॥ ६ ॥ विसरोनी निज योग्यता । नांदऊनि ज्ञानाची
सत्ता । भवापदा भोगितां । होय विसराळूपणें ॥ ७ ॥ निर्मयाची महादशा ।
भयें आतुडे यमपाशा । ऐसी क्षोभित दुराशा । पिसें विसराचे ॥ ८ ॥
विस्वासें चि शत्रूचे करी । मीढा देउनी घात करी । निजघात तो न
विचारी । एवढा उदार ॥ ९ ॥ सामर्थ्य असोनियां आंगीं । न वेची
निदान प्रसंगीं । अमृत असोनी निजांगीं । भोगी मरणासी विपें ॥ १० ॥
क्षर प्रकृतोच्या संस्कारें । भोगीतसे मरणांतरे । आपण अक्षर विचारें ।
उमजे चि ना कीं ॥ ११ ॥ मृत्पुरुष माया संस्कार । आपणें चि
वर्धविला संसार । खड्डेनं बारंवार । मरणावृत्ति करी ॥ १२ ॥ ऐसा
कल्पनेचा अप्यास । करोतसे अपुला नाश । निजांग अधिनाश ।

विसरला कैसा ॥ १३ ॥ अग्निमाजि गगन । जळेना तापेना जाण । परि
 व्यापतेने दहन । क्रिया आंगी वसवी ॥ १४ ॥ तेवि वृत्ति संस्कार ।
 निजंगी नसोनी साचार । परी आंगीच त्यास विकार । रुढीसी आणिला
 ॥ १५ ॥ घट घंसे नम घंसे । तेवि चित्रकाशी जीव बांश । वृद्धि
 क्षय मूळ हंस । अमास दावी ॥ १६ ॥ हा अज्ञानाचा स्वभाव । नेणोनी
 जीवनी जीव । याकारणें दुर्भव । दुर्दशा भोगी ॥ १७ ॥ याचि जांवासी
 म्हणावें क्षर । संकल्पें विकारला विकार । विकल्पवृत्तिनें घोर । पतन दुःखें
 भोगी ॥ १८ ॥ हा त्रिगुण क्षोभ अहंकार । गुणक्षोभाचा विस्तार । नाना
 देह संस्कार । ययाच्या पोटी ॥ १९ ॥ उत्पत्ति स्थिति संहार ।
 हाचि होय विद्याकार । स्यूळ शरीरें अपार । घरिलीं येणें ॥ २० ॥
 ब्रह्मांड स्यूळावृत्ति । अनंत कोटी जीव व्यक्ति । त्रिगुणयोगें विशाल
 स्थिति । पुरयला सर्वत्र ॥ २१ ॥ पिंडीं अनंत ब्रह्मांड । रुढीसी आणिलीं
 प्रचंडें । म्हणती वितंड वादवीडें । परी ऐसें चि आहे ॥ २२ ॥
 पिंडीं निवळला विचार । ब्रह्मांड पैस धरुनी घोर । अनंत ब्रह्मांडें
 विस्तार । दृष्टीसी आणिला ॥ २३ ॥ अनंत ब्रह्मांडा पैलीकडें । निज
 आस्तिक्यता निवाडे । पैसावली ज्ञान उजियेडें । अगोचर दृष्टी ॥ २४ ॥
 यास्तव पिंडामाजि ज्ञान । स्वरूपें वसे सनातन । त्या ज्ञानाचें अधिष्ठान ।
 जीव होय पिंडाचा ॥ २५ ॥ ब्रह्मांडामाजि पिंड । भूतान्वयें अखंड ।
 ज्ञानान्वयें पिंड । प्रकाशक ब्रह्मांडाचें ॥ २६ ॥ असो तथा घडमोडी ।
 पिंडी प्रचीत सेकडी । ब्रह्मांडीं पदार्थ परवडी । विस्तारलीसे ॥ २७ ॥
 पिंड ब्रह्मांड व्यापून । पुढें पैसावळें जीवाचें ज्ञान । जीव शिवपदें घोटून ।
 घनवटळें सुखें ॥ २८ ॥ स्वरूपाची प्रतिष्ठा । जीवआत्मज्ञानियाचा श्रेय ।
 साक्षत्वातीत द्रष्टा । अक्षररूपी ॥ २९ ॥ हे स्फूर्ति जवंबरी आंगी ।
 तवंबरी भासे उभयांगी । स्फूर्ति विरालिया निजांगी । अनिर्वाच्य सहजे
 ॥ ३० ॥ अक्षर म्हणावयासी कवण । अनुभवेसी अवसान । निदानासी
 निदान । महामौन स्थिति ॥ ३१ ॥ गुरुकृपेच्या संकेतें । उत्तम ऐसें
 म्हणावें त्यांत । तुज निरोपिलें ना निरुतें । पुरुषत्रय रूप ॥ ३२ ॥

जीवशिवरूप येणें चि जालें । भाषेचें आख्यान निरोपिलें । सत्यदेह
प्रतिष्ठिलें । मूर्तीचें अहंकारण ॥ ३३ ॥ त्या अहंकारातीत । सत्पद
सदोदित । आतां महावाक्य सुनिश्चित । अवधारी पुढें ॥ ३४ ॥ पंचम
सूर्य प्रभा घन । जालें अद्वैत निरोपण । विचाराचे लाउनी नयन ।
पाहिलें तुषां ॥ ३५ ॥ प्रचीतीचा मिले श्रोता । तरी सुखें अनुवादे
वक्ता । तुझेनि तोपलों हनुमंता । अवधानी प्रवळ तूं ॥ ३६ ॥ आतां
पष्ठम सूर्य कांति । अद्वैत प्रचीत उपशांति । सावधानें मारुती । अवधारी
सुखें ॥ ३७ ॥ इति श्री भीमोपदेश । क्षराक्षररूप निर्दोष । परब्रह्म उत्तम
पुरुष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ३८ ॥ पंचम सूर्य द्वादश कळा संपूर्ण
॥ १२ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ६ कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामा परमपुरुषा । कृपेने सांभाळिलें परेशा । मवातिशयाची
दुर्दशा । निवारिली बांधे ॥ १ ॥ जन्मांतर दुःख संकल्प । निवारिले सर्व
विकल्प । स्वरूपयोग निर्द्विकल्प । मजला केले ॥ २ ॥ आदिदेवा श्री
अनंता । निवर्तविटी माया ममता । दिन्ही स्वरूप समता । कृपाकूपणें
॥ ३ ॥ अज्ञान भयमोचन । कर्ता होमी तूं नुसोचन । आत्मसाक्षात्कारी
दर्शन । दिल्ले सहस्ररूपे ॥ ४ ॥ उदार तुला प्रसन्नता । स्वरूप देठनी
तानता । मुरली केले मजला आतां । वरप चिन्म भयाची ॥ ५ ॥ समर्थाचा
होता आधप । तथा परकटाचे काय भय । आश मस्तकी बाधे । प्रीतिने
जग ॥ ६ ॥ कदांत तुला आकाश । सेवितसे नुने शंकर । इद्र घंटादि
किन्नर । सेवेचें अगिरे ॥ ७ ॥ मर्यादित्यु तुने अर्चनी । मेद
मजला चि प्रसंसिती । विधवारण प्रहृष्ट । तुझा जाहेंत ॥ ८ ॥

दैविक तुझेनि वर्ततसे । सत्ता सामर्थ्य रूढी होतसे । तुझेनि जमीं
 प्रकाशतसे । कर्तव्य तितुजें ॥ ९ ॥ तत्त्वोपदेश माळ्य । तुझेनि चाळिली
 जमीं लीळ्य । स्वरूपज्ञान जिह्याळ्य । विघट्टदयस्य तूं ॥ १० ॥ तुजें
 अधिष्ठान पाहतां । अखंडीत तूं अनंता । कार्य ना कारणकर्ता । काहीं च
 नव्हेसी ॥ ११ ॥ तें तुजें विन्दोर्णपण संत । निविड एकजिनसी शाश्वत ।
 अखंडतेचा पाटा अप्रांत । समान सारिखा ॥ १२ ॥ विद्याभासाचें मूळ ।
 नसे चि तुजमध्यें समूळ । तूं सत्यसनातन निर्मूळ । निःप्रपंचरूपें ॥ १३ ॥
 कैचें जग कोण वेळेसी । जालें होतें हे कथा नेणसी । कैचें भवबंधन
 कोणासी । बंधमोक्ष कल्पना ॥ १४ ॥ ऐसियापरी निर्मळ । तुजें स्वरूप
 गा केवळ । सृष्टीचा आभास सकळ । तुजमध्यें असे चि ना ॥ १५ ॥
 आकाशाची आदि निर्वाण । निःसंगता निरावरण । अद्वैतस्थितानें संपूर्ण ।
 तुज्ज्ञा स्वभावता ॥ १६ ॥ तथा स्वरूपाचरी शुद्ध । नसे बद्ध मोक्षता
 समंभ । निरोपाधी हणायी वेध । असेना वृत्तीचा ॥ १७ ॥
 निजांग निर्गुण निर्मळ । नाहीं अनुभवासी रयळ । सोहंभावना चळवळ ।
 तेंचें नसे चि काहीं ॥ १८ ॥ हा तुजिये हृदयाचा पवाड । सांपडला
 विचार निवाड । आत्मबोधाचा उजियेड । आला निजदृष्टीसी ॥ १९ ॥
 अखंड स्वरूपें साचार । माझे हृदयीं निरंतर । प्रकटिला आत्मसाक्षात्कार ।
 आत्मोपदेशें ॥ २० ॥ ज्ञान त्रिपुटिरहित । उपदेशिलें अखंडित । निज-
 प्रतिष्ठा अनंत । केली सद्गुरु अनंता ॥ २१ ॥ स्वरूपतेचरी निर्धार ।
 केली माझा निजउत्तार । परब्रह्म निर्विकार । प्रतिष्ठिलें तुंवा ॥ २२ ॥
 माझ्या स्वरूपाची नित्यता । तुझेनि प्रचित आली आतां । मी अनुभव ना
 अनुभविता । भिन्न नसे अनुभाव्य ॥ २३ ॥ स्वरूपाची अखंडता । निवळली
 हृदयीं तत्वता । अभ्र जाउनी स्वभावता । गगनाची उरली ॥ २४ ॥ तैसें
 स्वरूप माझें मज । भेटविले देउनी उमज । आठव विसराचें
 चोज । असेचि ना काहीं ॥ २५ ॥ आठव विसर वृत्तींच्छामुळें ।
 ते वृत्तीसी मी नातळें । जैसीं दृश्य जात सकळें । नातळें नम ॥ २६ ॥
 तैसें तुजें खच्छ स्वरूप । अकारातीत अरूप । कर्तव्याचा संकल्प । असे

स्वरूपज्ञानें तुजपासीं । वस्ती केली स्वयंम ॥ १२ ॥ न सांगतां चि अकळ ।
तुज कळों लागलें सकळ । ब्रह्मनिष्ठ होसी केवळ । अंतर्निष्ठेने ॥ १३ ॥
सनातन स्वरूपज्ञान । तुज प्रसन्न जालें आपण । सांगावें त्यापूर्वी उमजोन ।
रहिलासी तूं ॥ १४ ॥ या चि सार्खें सांगणें घडे । तें तुवां जाणितले
निवाडे । मज समान तुझे एवढे । अवधान जाहलें ॥ १५ ॥ आतां
कृपाकूपणें सांगणें । अळंकारासी चोप देणें । छडिवाळ स्वरूप स्थितांनि ।
होसी सप्रेम प्रीतांनि ॥ १६ ॥ तुझी अंतर्निष्ठ पाहतां । मज सुखी
केलें तत्वता । तुझे श्रोतव्य हनुमंता । तें चि वगवृत्त्य माझे ॥ १७ ॥
माझे वगवृत्त्य ब्रह्मार्पण । व्यापकपणें तें संपूर्ण । तुझ्या श्रोतुल्यांत वसोन ।
असो स्वभावतेने ॥ १८ ॥ ऐकोन श्रीराम मधुरोत्तर । बोलिला भीमचमत्कारें ।
छणे तुझे चि कर्तव्य निर्धारें । मजला बोलवी ॥ १९ ॥ एकपणीं
स्वभावस्थिति । सनातन आत्मप्रचिती । केल्या आक्षेप कवणे रितां ।
हे काहीं न कळे ॥ २० ॥ बोलों सिकविलें अपत्यासी । तितुकें
बोलेल पित्यापासीं । चालों सिकविलें तयासी । तो तैसा चि
चालेल ॥ २१ ॥ जायन प्रवाहीं चालविलें । तें बाहेल त्या चि डोलें ।
येथें चालविलावरी आलें । सर्व काहीं ॥ २२ ॥ न कळतां कळतां मज ।
आला पुसावयाचा उमज । तो छडिवाळणें तुज । पुसाया वाटे ॥ २३ ॥
तूं कृपेचा केवळ सिंधु । जगद्गुरु अनाय वंधु । पतितपावन हा प्रसिद्धु ।
महिमा तुझा ॥ २४ ॥ तत्त्वमसीच्या विरें । मज बोधवावें उदारें । सप्रेम
बोलोनी अत्यादरें । अभिवंदन केळें ॥ २५ ॥ सद्ब्रदांत करुणास्वरें । कृपा
भाकितासे त्या अवसरें । दयान्धी संतोष अपारें । भरितें दाटलें ॥ २६ ॥
ऐक सर्वज्ञ प्रेमळ्या । प्रज्ञावंताची हे लीळ्या । प्रज्ञा विशेषें जिह्वाळ्या ।
जगजं जाणसी ॥ २७ ॥ निवृत्त्यवयासी अद्वैत । ऐसा चि असावा प्रज्ञा-
वंत । पुढती पुढती तुझेनि चित्त । यदर्थी तोषयावें ॥ २८ ॥ तुवां
आक्षेपिलें पूर्वी । निजतत्त्वाची पदवी । गंडित असंडित केवी । कदा
प्रफार्यावें ॥ २९ ॥ तव्य जाळियां रंडित । बोध घटेना असंडित ।
असंडितासी नित्यान्वित । बोध घडे नि ना वई ॥ ३० ॥ असंडित असतां

स्वयं प्रभेने निर्मल । पाहिले दोळ्यां ॥ १६ ॥ तुजिये गृहेण्या चळे ।
 अनुभव निधान स्तब्धे । लाचट्ये संपत्त्य सांजवेळे । नित्योदय रवि
 ॥ १७ ॥ आतां ते चि दयेने पूर्ण । सांगिजे तत्त्वमसि लक्षण । हनुमेंतें
 प्रार्थितां दीनोत्तरण । सांगेल तत्त्वमसि विवरा ॥ १८ ॥ इति श्री भीमो-
 पदेश । प्रार्थिला जगदादारा । गुधन यंत्रला तोप । हणे मेरु अनंत
 ॥ १९ ॥ पष्टम सूर्य प्रथम कळ्य संसृण ॥ १ ॥

श्री

सूर्य ६ कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामतत्त्वमसि मूल । तत्त्व वस्तू चि वेदळ । सद्गुरुरूपे प्रांजळ ।
 विश्वासी बोधिता ॥ १ ॥ प्रणव अम्यंतर प्रमथ । त्रिपुटीतीत विजयप्रत्यय ।
 त्रिपददृष्टा नित्योदय । आत्मस्वरूप ॥ २ ॥ हृदयस्थ स्वरूपे स्वये ।
 विस्तारला साक्षात्त्वान्वये । भूर्मांजळ योग विमये । जेवि बांज विरुढे
 ॥ ३ ॥ तैसा हा आदि विद्यबांज । ज्ञानस्वरूपां सतेज । विद्याधारे
 निजउमज । विस्तारला ॥ ४ ॥ मूळी दळी पुष्पी पट्टी । दाविडी रूप
 नव्हाळी । शोभा आणिली आगळी । आपआपणांत ॥ ५ ॥ नाना कळ्य
 सूत्रे विचित्रे । नाचयिली देहयंत्रे । विघट्यधर्मी मूलमंत्रे । विद्यासी चेष्टवी
 ॥ ६ ॥ विचित्र होऊनियां जग । त्रिगुणे क्षोभवी सवेग । सत्तेनें
 चालवी प्रसंग । योगक्षेमाचा ॥ ७ ॥ विपत्तीसी करुनि अर्हे । प्रसन्न
 होऊनि अपूर्व । सांभाळिंसी दयेनें सर्व । प्रकारे जगासी ॥ ८ ॥
 जगद्गुरु मूलपुरुषा । बोध तत्त्वमसि प्रकाशा । महावाक्य प्रतिष्ठा ईशा ।
 बोधवी मज ॥ ९ ॥ कवणे कवणासी कैसे । प्रबोधिले तत्त्व बोध्या
 उद्देशे । तत्त्व भिन्न किं अभिन्न ऐसे । कळले पाहिजे ॥ १० ॥ ऐकोनी
 भीमआक्षेपवचन । संतोषला कृपानिधान । हणे पुसों जालासी सज्ञान ।
 शिष्य शिरोमणी ॥ ११ ॥ तत्त्व पारंगत होसी । विदित हृदय तेजोराशी ।

तयाचें अंतर्गम । हणें हा अवधानी परम । पवाडला सुखें ॥ २ ॥
 सर्वांग श्रवणा ऐकें । स्वमुखाचेनि कौतुकें । वोळिजेल रहस्य तितुकें ।
 तें चि होऊनि राहें ॥ ३ ॥ कासियासी अर्थ एकात्रा । श्रोता चि
 अर्थरूप व्हावा । तेवि स्वयंभ प्रत्यय यात्रा । खानंदेसी ॥ ४ ॥ जैसा
 शब्द अर्थ धन । अर्थ न करितां चि अर्थ पूर्ण । तैसें प्रचीर्तनें श्रवण ।
 व्हावा तो शब्दार्थ ॥ ५ ॥ हनुमंत हणें तुझी दया । अर्थरूप करी हृदया ।
 मी सर्वस्व लागलों तव पायां । तेव्हां चि पावन मी ॥ ६ ॥ अभिवंदनी कृतार्थ
 मी । कोण विवरेल ब्रह्मास्मि । मीपणाच्या अभावे ऊर्मी । प्राप्तीची न साहे
 ॥ ७ ॥ मीपण निरसिलियां सहज । निःशब्दासी आलें गुज । अवचट
 प्राप्ती पदांजुज । आंतुडले मजला ॥ ८ ॥ वरी विशेष कृपेन । स्वामीचीं
 बोधामृतवचने । नित्य तुझीसी पारणें । होतसे स्वसुखें ॥ ९ ॥ सद्गुरु
 अमृत ईक्षणीं । पुरतसे सायोग्याची धणी । नित्य खानंद भरणी । मरतसे
 हृदयाब्धिती ॥ १० ॥ जाला निजदेवांचा उदय । तुझा अनुग्रह मजला
 होय । स्वमुखसिंधूसी विस्मये । कळोळ चालिले ॥ ११ ॥ अवधान
 करुनि यां वाड । राहें निःशब्दे चि अर्थी जाड । घडामोडीनें पयाड ।
 प्रमयवचनीं ॥ १२ ॥ अरे तत्पद हणिजे ब्रह्म । परि तो त्वपदाचा चि
 अनुक्रम । आत्मदृष्टीनें परम । परदृष्टी पवाडे ॥ १३ ॥ आधीं आत्मतेसी
 सांभाळीं । तो पावे नित्य सुखाची नव्हाळी । आत्मविसरें समूर्ध्नि । चुकीनें
 अप्राप्ती ॥ १४ ॥ तो आपणासी चुकला । तो सर्वस्वासी मुकला । अहाच
 स्वर्तने आंचवला । स्वामुखासी तो ॥ १५ ॥ असो तत्पदाच्या विचारें ।
 तूं तुज चि विवर वा रे । माजि रिघोनी निर्धारें । अवलोकी तत्पद ॥ १६ ॥
 पैल तें दुरूनि दिसतें । पाहणारें एकासि सांगावें तें । बरा पाहे त्या
 पैलिकडे ते । ते चि तें शायत ॥ १७ ॥ ऐसे श्रुतीचे संकेतार्थ ।
 स्वरूपलक्षणे ध्वनितार्थ । कल्पनेच्या योगें परमार्थ । आस्तिक्य प्रतिष्ठा
 ॥ १८ ॥ आपुले कल्पनेत आले । जाणावे तें परोक्ष जालें । जाणिजे तें
 अवगमलें । अपार जन्हीं ॥ १९ ॥ हृदय सिंधूत बुडी । देऊनि आस्ति-
 क्यता न काढी । तंवरी बाह्यदृष्टीची प्रौढी । जाणिजे गौण ॥ २० ॥ सर्वज्ञ
 मी. २३

स्वरूप । बोधाचा कायसा संवत्स । खंडितासि माया कल्प । विवर्त्य चि
 असे ॥ ३१ ॥ आत्मबोधा चि कुंडित । करावयासी युक्ति वळवंत ।
 आक्षेप देतोनी उचित । तोपटी निजवृत्ति ॥ ३२ ॥ ऐसा आक्षेप
 जो करूं जाणें । तो सर्वज्ञ शिरोभूषण । प्रकाशला मूर्यप्रभेन ।
 प्रसिद्ध संत सृष्टीसी ॥ ३३ ॥ सर्वज्ञ सृष्टीचा ईश्वर । अनुभव
 दीक्षेचा दातार । स्वरूप ज्ञान रत्नाकर । स्वमुख कल्पतरु ॥ ३४ ॥
 आजि बोधाचें सार्थक जाहलें । आजि स्वरूपतेसी कृतार्थ वेलें । आजि
 स्वमुखासी दिधलें । स्वराज्यमुख ॥ ३५ ॥ आजि अनुभवाचें पिकलें
 गुज । सायोज्यतेसी आलें तेज । आजि निःशब्दासी वोज । दागडी
 धगवुत्वाची ॥ ३६ ॥ ज्याकारणें इतुके धाजे । ते प्रयोजन जालें सहजें ।
 आजि साक्षात्कार ध्वज । उभविळें तुंबा ॥ ३७ ॥ भीम आक्षेपाच्या
 हरिखें । श्रीराम मुखावला आत्ममुखें । भीमासी प्रशंसुनी स्वमुखें । सांगे
 तत्त्वमसि ज्ञान ॥ ३८ ॥ तत्त्वमसि कळ्यायास्तव । जात्या ग्रंथी कोटी
 संभव । गुरुशिष्य बोधविभव । नाना साधनें ॥ ३९ ॥ सत्त्वसंपदा सद्भाव ।
 भक्तीची सुखें अभिनव । तपधर्या तीर्थें सर्व । हटयोग प्रवर्तलें ॥ ४० ॥
 भक्तें तपें दानें सृष्टी । सन्मार्ग सन्निक्या कोटी । तत्त्वमसि कळ्याया साटी ।
 उपाय प्रवर्तला ॥ ४१ ॥ अलभ्यलाभ अनायासी । विवरतां ते तत्त्वमसि ।
 आतां अवधारी निश्चयेसी । तत्त्वमसि अभ्यंतर ॥ ४२ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । आक्षेपें चि जाला तोप । परा अभ्यंतर सावकाश । ह्मणें
 मेरु अनंत ॥ ४३ ॥ द्वितीय कळा २ ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥

श्री

सूर्य ६ कळा ३

॥ श्रीसंतारामाय नमः ॥

श्रीराम महावाक्य बोधक । स्वरूप ज्ञानाचा शोधक । उद्बोधें
 जगबोधक । भेदक भ्रांतीचा ॥ १ ॥ अवधानी वसतां भीम । जाणोनी

तयाचें अंतर्भाव । हणें हा अवधानी परम । पवाडला सुखें ॥ २ ॥
 सर्वांग श्रवणा ऐवें । स्वसुखाचेनि कौतुकें । बोलिजेळ रहस्य तितुकें ।
 तें चि होऊनि राहें ॥ ३ ॥ कासियासी अर्थ एकावा । श्रोता चि
 अर्थरूप व्हावा । तेवि स्वयंभ प्रत्यय यावा । स्वानंदेसीं ॥ ४ ॥ जैसा
 शब्द अर्थ, घन । अर्थ न करितां चि अर्थ पूर्ण । तैसें प्रचीतीनें श्रवण ।
 व्हावा तो शब्दार्थ ॥ ५ ॥ हनुमंत हणें तुझी दया । अर्थरूप करो हृदया ।
 मी सर्वेस्व लागलों तत्र पायां । तेव्हां चि पावन मी ॥ ६ ॥ अभिवंदनी कृतार्थ
 मी । कोण विवरेल ब्रह्मास्मि । मीपणाच्या अभावे ऊर्मी । प्राप्तीची न साहे
 ॥ ७ ॥ मीपण निरसिलियां सहज । निःशब्दासी आलें गुज । अवचट
 प्राप्ती पदांबुज । आंतुडले मजळा ॥ ८ ॥ वरी विशेष रूपेणें । स्वामीचीं
 बोधापृतवचनें । नित्य तृप्तीसी पारणें । होतसे स्वसुखे ॥ ९ ॥ सद्गुरु
 अमृत ईक्षणी । पुरतसे सायोज्याची धर्णी । नित्य स्वानंद भरणी । भरतसे
 हृदयाधिप्ती ॥ १० ॥ जाला निजदेवांचा उदय । तुझा अनुग्रह मजळा
 होय । स्वसुखसिंधूसी विस्मयें । कळोळ चालिळे ॥ ११ ॥ अवधान
 करूनियां वाड । राहें निःशब्दें चि अर्थी जाड । घडामोडीनें पवाड ।
 प्रमयवचनीं ॥ १२ ॥ अरे तत्पद क्षणिजे ब्रह्म । परि तो त्वपदाचा चि
 अनुक्रम । आत्मदर्शने परम । परदृष्टी पवाडे ॥ १३ ॥ आधीं आत्मतेसी
 सांभाळीं । तो पावे निल सुखाची नव्हाळी । आत्मविस्तेर समूळी । चुकीनें
 अप्राप्ती ॥ १४ ॥ तो आपणासी चुकला । तो सर्वस्वासी मुकला । अद्याच
 स्थितीनें आंचवला । स्वानुसुखासी तो ॥ १५ ॥ असो तत्पदाच्या विचारें ।
 तूं तुज चि विवर वा रे । माजि रिघोनो निर्धारें । अवलोकी तत्पद ॥ १६ ॥
 पैल ते दुखनि दिसतें । पाहणारे एकासि सांगावें तें । वरा पाहे त्या
 पैलिकडे तें । तें चि तें शब्धत ॥ १७ ॥ ऐस श्रुतीचे संकेतार्थ ।
 स्वरूपलक्षणं ध्वनितार्थ । कल्पनेच्या योगें परमार्थ । आस्तिक्य प्रतिष्ठा
 ॥ १८ ॥ आपुळे कल्पनेत आलें । जाणावें तें परोक्ष जालें । जाणिजे तें
 अगमते । अपार जन्ही ॥ १९ ॥ हृदय सिंधूत बुडें । देऊनि आस्ति-
 क्यता न काढी । संवरी बाधदृष्टीचीं प्राद्री । जाणिजे गौण ॥ २० ॥ सर्वज्ञ

स्वानुमती जन । जाणती आत्मपद विज्ञान । परेश ज्ञाने प्रयाण ।
 त्रिपुके शार्दूल ॥ २१ ॥ आत्मज्ञानाची सरोजता । नेणोनिया
 तत्त्वता । परेश दर्शने पाहता । ब्रह्मज्ञानी महा ॥ २२ ॥ घृतीसी
 धर्मनि प्रमाण । पाहता निराकार निर्गुण । गगन आस्तिक्यता धर्मन ।
 मग परिक्षिती ॥ २३ ॥ गगनागारिणे उदास । पार नसे अप्रांतास
 यापदर्शने स्वरूपास । मित्रपणे देखी ॥ २४ ॥ नेहदुनी जाणाव डोळ्यां ।
 पाहती निर्मळ निशळा । द्रष्टव्याचा समळा । भेद तथा चि पासी ॥ २५ ॥
 अद्वैतासी त्या द्रव्यदृष्टी । पाहोनियां नभाचे पोटी । जाणिवेची उभराटी ।
 दृष्टि करिती ॥ २६ ॥ रिशेनी अंतराळचे पोटी । परतेनी पाहती सृष्टी ।
 ते नष्टे परताडी दृष्टी । घडामोटी घृतीची ॥ २७ ॥ आपणांत रिशेनी
 आपण । पाहत्यासी निःशेषपणे । पाहो जाणे तें देखणे । परतळे
 दृष्टीचे ॥ २८ ॥ ब्रह्मास्मीचे स्फुरण । मूर्तीचे मूर्ती परतेन । पाहतां
 काही एक पण । नुमसे चि तेथे ॥ २९ ॥ परतळे दृष्टि अगोचर । तें
 चि जाण तूं उत्तरोत्तर । तत्पदाचा निर्धार । आतां कवणेपर्यंत ॥ ३० ॥
 कल्पपासूनि होय निर्धार ॥ त्या तत्पदासी लणावे ईश्वर । ज्ञान घन
 ब्रह्माकार । त्याची स्वभावता ॥ ३१ ॥ त्या तत्पद ईश्वरासी । जाणावे कैसें
 मानसी । तरि तेही विचचनेसी । ऐक आतां ॥ ३२ ॥ गार्ह्य सुप
 व्योमाकार । पाहतां आपुळे अर्भ्यतर । तें चि जाणिजे निरंतर ।
 जगाचे हृदय ॥ ३३ ॥ संपूर्णता आणि सत्ता ज्ञान । सर्वगत
 तें अंधिष्ठान । आकाश पाताळ व्यापून । त्याही परतें असे ॥ ३४ ॥
 हा ज्ञानामाजि अवकाश । ज्ञानी गमे निरावकाश । तें ज्ञान आपुळे
 विशेष । ब्रह्मज्ञान त्यामाजि गमे ॥ ३५ ॥ ब्रह्माकार अपार पाहा ।
 पैसावळा तो भेद महा । संस्कार जाणिजे हा । मायामय ॥ ३६ ॥
 तत्पदाचे निजहृदय । पाहतां भेद चि दिसोनि ये । केवळ तत्पदासी
 प्रत्यये । अवधारी आतां ॥ ३७ ॥ तत्पद शुद्ध सदोदित । मापणाचे
 त्रिपुटीतीत । द्रष्टा साक्षी ना इत्यंभूत । भावना चि नसे ॥ ३८ ॥ ऐसें
 तत्पद अमळ । प्रत्ययासी आणी तूं केवळ । या चि अथें बरा निवळ ।

अवधानी आतां ॥ ३९ ॥ ऐसियापरी श्रीरघुएजे । प्रांजळज्ञान - सतेजे ।
कपी सत्तमाप्रति सहजे । सांगिजेळ ते अवधारा ॥ ४० ॥ इति श्री
भीमोपदेश । अपरोक्ष सूचना संतोष । परापरशोधविशेष । म्हणे मेरु
अनंत ॥ ४१ ॥ षष्ठम सूर्य तृतीय कळा संपूर्ण ॥ ३ ॥

श्री

सूर्य ६ कळा ४

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामतत्पदसंकेते । अपरोक्ष हृदय निरुते । प्रचीतीनें हनुमंताते ।
बोधिता जाला ॥ १ ॥ अग जे वेदा प्रशंसिले । शास्त्री प्रसिद्धीसी
आणिले । परंपरेनें अनुग्रहिले । विश्वि यया ॥ २ ॥ ते तत्पद परब्रह्म ।
प्रसिद्धतेचें परंधाम । अनंत स्थित्व अंतर्याम । अनुभविती ॥ ३ ॥
योगी उपरमोनि योगा । अनुभविती निजांग । संगतीत अंतरंगा ।
पावळे मननें ॥ ४ ॥ उपदेशाचा अनुक्रम । अंतरप्रचीतीचें वर्म ।
तत्त्वं असि परम । अनुभवि पाहें ॥ ५ ॥ कां जे प्रसिद्धतेनें
जगीं । उपदेशित आले त्या लागी । शब्दशुक्ति प्रज्ञा आंगी ।
अस्तिक्यता गहन ॥ ६ ॥ स्थूल देहाच्या विवरे । सारुनि तच पसारे ।
जाग्रतीच्या चि निर्धारे । वासनंत रिघोन ॥ ७ ॥ वासनेचीं पंचवीस तत्त्वे ।
पाहोनि साक्षत्व सत्त्वे । उपरमोनि साक्षत्वे । त्यागवे भवस्वप्न ॥ ८ ॥
अवस्थेतीत सुषुप्ताव । सरोन पदार्थ आठव । पदार्थाभाविनी अंतर्भाव ।
ध्यावा कारणी ॥ ९ ॥ कारणी जगत्कारणे । विरुढली स्वानंदजीवने ।
सुखार्धांत बुद्धेनि तेणें । निर्मुळें करार्थ ॥ १० ॥ अंतर्मुखाचिया योगीत ।
अवस्थार्तीत अप्रांत । प्रवेशोनि सुखे निवांत । निजावें निजागतत्पी ॥ ११ ॥
वाह्य वृत्तीचा नळगे वारा । ऐसा निवांत सुखनिवारा । अवस्थेतीत वनचरा ।
तेय पवाडिजे ॥ १२ ॥ निर्विकल्प समाधी मंदिर । वसवावे सुखें साचार ।
प्रवृत्तीचें देउनि द्वार । भोगावें निवृत्तीसी ॥ १३ ॥ असंप्रज्ञात महा

समाधि । जंघरि भांगिली नाहीं रिती । तंवरी अद्वैत उपलब्धी । जाण व्यर्थ
 चि ते ॥ १४ ॥ धरुनि अद्वैत अनुसंधान । केळे मंत्र कोटी कथन । समाधि
 उपलब्धि वांचुन । व्यर्थ तितुके ॥ १५ ॥ नाहीं समुखाचा जिह्याळा । नाहीं
 सहज स्थिति चिचळ्या । तो जाणिवेचा चि चाल्या । वाचाळ जाणिजे ॥ १६ ॥
 स्वरूप साक्षात्कारी ज्ञान । जो सुश्रुतीत सावधान । निर्विकल्प समाधि
 सुखधन । सर्वदां सेवी ॥ १७ ॥ प्रत्यक्ष देहीं देहातीत । स्वरूप अनुभवना
 संत । तंयरी वाउगा चि आकांत । करी विपत्तीच्या सोसे ॥ १८ ॥ स्वरूपां
 उपरमळे मन । प्रचीतीसि आले उन्मन । निरंतर समाधान । चळेना त्याचे
 ॥ १९ ॥ कारणी सर्व देह विसर । कारणी सर्व संगपर । कारणी सर्वस्त
 विकार । निर्विकार होती ॥ २० ॥ प्रत्यक्ष निद्रेमाजि जग । हारंपोनि जाय
 सवेग । ते निद्रेचि भूमी धरुनि सांग । साक्षी व्हावे निद्रेचें ॥ २१ ॥
 निद्रारूप येक अवस्था । ते आपुलीच वृत्ती पाहतां । तेणें साक्ष्यें तत्त्वता ।
 धृति नव्हे चि कीं ॥ २२ ॥ येव वृत्तीचें जात्य लक्षण । जागृतीचें पदार्थ
 ईक्षण । सुपुत्रायोगें परिक्षुन । बरे पाहावे ॥ २३ ॥ जागृती करितां स्वयें
 जागृत । निद्रे करितां होय निद्रिस्त । तो आपण केवें निभ्रांत ।
 जीवीं वोळखावा ॥ २४ ॥ निद्रा जागृतीसी जाणे । तो द्रष्टामूळ
 धृतिगुणें । शून्य अवस्थेत तेणें । घुडी दिधली ॥ २५ ॥
 तिहीं अवस्थेत समान । चौथी अवस्था पै जाण । चतुर्थावस्था सलग्न ।
 निरंतर ब्रह्मी ॥ २६ ॥ जगत्कारणाची कारण । चतुर्थावस्थेसि जाण ।
 अज्ञान विश्वकारण । प्रसवली ते ॥ २७ ॥ विश्वाभासाचें केवळ बाज ।
 नसे प्रवृत्ति निवृत्ति उमज । त्या शून्य अवस्थेत सहज । निजजागृतीसीये
 ॥ २८ ॥ निज जागृतीच्या निर्धारें । महां शून्यांत संचरें । शून्य अवस्थेत
 चमत्कारें । धे निर्विकार समाधि ॥ २९ ॥ ऐसे प्रबोधितां तत्पद ।
 मारुतीसी घटावला आनंद । कारणी खानंदकंद । रिघाला सुखें ॥ ३० ॥
 तेणें खानुभवे अंगुरेल । घेउनि खानंदाचि घोळ । सहज स्थितिनें सखोळ ।
 सांगेऊ भीम प्रचिती ॥ ३१ ॥ तत्पद बोधितां अकळ । स्वसुखे जाला
 अचळ । राहिली देहिची चळवळ । बेवला ताटस्ततेनें ॥ ३२ ॥ समान

स्वरूपां संचरणें । तटस्ततेचें आचरण । नित्य मुक्तता भरण । भरलें
 देहीं ॥ ३३ ॥ महा समार्धाच्या भरें । भीम सिरावळा निर्धारें । जाणोनिपां
 श्रीरघुवीरें । सावरिलें ते वेळे ॥ ३४ ॥ खानंद सिंधुत इतिकारण ।
 स्वभावं जातां विवरोन । प्रचीतीच्या हस्तों धरून । काढिला वरी ॥ ३५ ॥
 ऐसिया प्रचीतीचे बोल । बोलावया कवण अक्षेपिल । आत्मसुखाचे
 चाटेनें सखोल । हृदयें कळवळिला ॥ ३६ ॥ खानंद सिंधुत सहज ।
 बुडोनि गेलियां कपिराज । मग बोलावयासि आत्मगुज । पात्र कैचें मजला
 ॥ ३७ ॥ अवस्थारोधें वज्रकाया । थापटुनि बोधकरें तया । लगे अवस्था
 वेध सखया । कां वेधसी तूं ॥ ३८ ॥ अवस्थावेध तरी नसावा । देहाच
 अभास सर्व जावा । स्वभाव स्थितिनें व्हावा । आनंद घटाव ॥ ३९ ॥
 या चि उमजें तूं उमज । तत्पद निवेदीन तुज । गुरुत्व हें सहज चोज ।
 निजतेजें अनुमधी ॥ ४० ॥ ज्ञान सतेज जागृती । देउनि आणिला बोध
 प्रचीति । श्रवणीं बैसला मारुति । तें चि आत्मं अवधारा ॥ ४१ ॥ इति
 श्रीभामोपदेश । कारण सुखीं प्रवेश । निर्विकल्प समाधि प्रकाश । रूपे
 मेरु अनंत ॥ ४२ ॥ पद्य सूर्य चतुर्थ कळ्य संपूर्ण ॥ ४ ॥
 श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्री

सूर्य ६ कळा ५

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीरामस्वरूपी निमग्न । जाला निजांग देशेन मुख्यप्राण । असंप्रज्ञात
 समार्धानें पूर्ण । घुमारला आंगीं ॥ १ ॥ शब्दानुविधि महास्थिति ।
 श्रीरामबोध सत्ताप्रचीती । स्वरूप दशानुबोध विभ्रान्ति । पावला सहज
 ॥ २ ॥ निर्विकल्प समाधि दृढाव । तटस्ततेचा वेधस्वभाव । महत्सुखाचा
 तोष घटाव । घटावला देहीं ॥ ३ ॥ आनंदाविर्भूत शरीर । महद्भुते
 घेतलें निजजिन्हार । गिळिली वाचा देहसत्कार । निःशेष उडाला ॥ ४ ॥

अंतर्मुखाचें भरण भरे । निष्कंप कांपो लागे जेवि शारें । पिंजारली रोमावळी
 पांधुरे । चिदंबरुखें ॥ ५ ॥ सहज आणि वेध अवरोध । देही
 अवतारे रुद्र प्रसिद्ध । सौम्यदशेनें भ्यासुर प्रवृत्त । रामस्तवनें उठे
 ॥ ६ ॥ स्वच्छंदें महा गर्जनी नम । गुर्गुरी भयानक अक्षोम । महा
 मूर्छित दशेनें स्तंभ । अचेत क्षितिवरी पडे ॥ ७ ॥ बोधे निबंध जाला भीम ।
 राहिला निश्चळ जैसें ज्योम । काया कायापरी निष्काम । स्तंभावळी सुखें
 ॥ ८ ॥ जे जन्मी देखिलें नव्हतें । जें ऐकिलें चि नाहीं सुखानिरुतें ।
 तें श्रीरामकृपेनें कर्पातें । प्राप्त जालें अवचट ॥ ९ ॥ विसरला वाह्यसभेची
 प्रांढी । विसरला तारतम्याची रुढी । विसरला देहभाव गाढी । दशादेही
 प्रवर्तली ॥ १० ॥ महा सुखाच्या अतिशयें । साष्टांगभावे दंडवतस्त्रयें ।
 निजसंस्कार भक्तिच्या निश्चयें । रामपदीं जडला ॥ ११ ॥ मिठी पडली
 स्वरूपसंयोगें । विरला निःशेष अंतरंग । श्रीरामकृपेच्या अनुरागे । लक्षिला
 मयनी ॥ १२ ॥ कळवळिलें कृपेचें अभ्यंतर । कृपा पद्मकरें घारंवार ।
 पाठि फुरवाळुनि अभयंकरे । कर मस्तकीं ठेवी ॥ १३ ॥ आठवी निजबोध
 घेव्या । क्षणे हा प्रसन्नदशेचा उमाळ्या । न संदेचि हृदईं लीळ्या । अभिनव
 हे ॥ १४ ॥ या स्वरूपदशेची कवणपरी । सांठवण नसे अंतरी । अग्नि
 संपर्के क्षीर वरिवरि । प्रमाणासि टाकी ॥ १५ ॥ तैसा हा महत्सुखाचा
 उत्त । ताटस्थतेनें अविभूत । यासि आवरितां काहीयेक हेत ।
 असे चि ना येयें ॥ १६ ॥ सद्गुरुबोध आंगी भरला । तो आनंद
 सिंधुत रिघाला । सावरील कवण त्याला । कवण्या युक्तानें ॥ १७ ॥
 कां भूत प्रयोगिलें जेणें । भूत निवृत्ती करवी तेणें । अज्ञान निवृत्ति
 करणें । गेरिलें ज्ञान अदसुत ॥ १८ ॥ जंवरी अज्ञान लेश असे ।
 तंवरी ज्ञानातिशय दिसे । अज्ञान निरासें नुमसे । ज्ञानाचा लेश ॥ १९ ॥
 ऐसें आठऊनि अभ्यंतर । सुषुप्तेचा धरुनि धर । तटस्थ वेध जिव्हार ।
 घेता जाला स्मरणें ॥ २० ॥ सूर्योदय जालियांवरी । नसे चि अंधकारासि
 लरी । तैसें आत्माराम जागे घरी । बोधे कर्पाद्रासि ॥ २१ ॥ आंगोआंगीं
 सुखें संचरोनि । ज्ञानसूर्यकर एषांनि । कर्पाचक्षु कमळें विकसुनि ।

दर्शन दिधलें ॥ २२ ॥ अण ऐकतोसि मम हृदया । स्वरूपावबोधें
वेधुनियां । अचेत दर्शनें काया । कां अवरोधिली ॥ २३ ॥ हें अवचट
दर्शनें वारें । अवरोधी काष्टाकारें । महद्मुत झडपणोंचें संचरे । अद्भुत
वेध आंगीं ॥ २४ ॥ आतां सर्वज्ञा उमज । हा अवराध कासया तुज । सहज
स्वरूपें चि समज । निर्बुजों नको येणें ॥ २५ ॥ सहज स्थितीचें सुख अपार ।
संप्रज्ञात समाधी साचार । सद्गुरु मजनेंसि साक्षात्कार । महत्सुखें होती ॥ २६ ॥
ऐसें अनुग्रहितां श्रीरामें । उमजल्या रुद्र सप्रेमैं । नयनी पाझर चालिले
सुवमें । चमत्कारला चिर्चीं ॥ २७ ॥ जैसा सुशुप्तीचा अवचट ।
जागृतीसी आठव ये स्पष्ट । सद्रतीत मानसें उत्कट । भीम
श्रीरामासि बंदी ॥ २८ ॥ श्रीरघुवीर हाणे महारुद्रा । तत्वमसि
विवरें ज्ञानचंद्रा । तत्व प्रचीतीनें सुखसमुद्रा । बोलें भरणमरी ॥ २९ ॥

श्लोकः—ज्ञानामृतेन तृप्तस्य कृतकृतस्य योगिनां ।

नैवास्ति किञ्चित्कर्तव्यं अस्तीचेन्नसत्त्ववित् ॥ १ ॥

सत्स्वरूपदर्शनें शाश्वत । बर्धला देहसंस्कारें क्षोभित । गुरुकृपेनें धाक्यसंवेत ।
आत्मत्व लाधला ॥ ३० ॥ ते तूं क्षणतां वचनें । भिन्न नसे परोक्षपणें ।
आस्तिक्य स्वभाव स्थितीनें । चमत्कारला सुखें ॥ ३१ ॥ तूं आहेसि कैसा
पाहे । विचार घेतां कांहीं च न राहे । मीपण जाउनि निवांत होय ।
प्रत्यय असिपदाचा ॥ ३२ ॥ हे ज्ञानाची कळसणी । ज्ञान त्रिपुटी येकपणी ।
कण्ठोविकडीनें जाणोनि । उगव कराना ॥ ३३ ॥ ज्ञेय ज्ञाता आणि ज्ञान ।
तत्वमसीत रूप जाण । ज्ञातात्वंपद होऊन । ज्ञेय तत्पद जाणे ॥ ३४ ॥
ज्ञान तें चि असिपद स्थिति । स्वानंदघन आत्मप्राप्ती । असिपदीं महा
विश्रांती । होय नित्यानुभव ॥ ३५ ॥ त्वंपदी जीवशिव रूढले । तत्पदी
आत्मधें निघळले । क्षराक्षर मात्र गेले । तत्पदयोगें ॥ ३६ ॥ तत्पदीच
साक्षात्कार । जीव होय सुखें चि ईश्वर । तत्पदीं असिपद उत्तार ।
अभिन्नयोगें ॥ ३७ ॥ यें तत्पद आणि त्वंपद । सोहंभायें निदंष्ट्र ।
आत्मानुभायें स्वानंद । असिपदीं जाल्य ॥ ३८ ॥ स्वानुभावार्थें निजतेज ।
ज्ञान ईश्वराचा उमज । तत्वमसि जीवशिव निज । व्याप्तिनें रूढले ॥ ३९ ॥

प्रचीतीच्या निजसुखें । प्रतीक्षणी जाण उल्लेखें । महावाक्य निवळसुखें ।
 निवळ होई मारुती ॥ ४० ॥ येथं कृपा वसुमति नृप । बोधुनि तत्त्वमसी
 रूप । सांगतां जाळा स्वरूप । केवळ निजस्थितानें ॥ ४१ ॥ केवळ
 अनुभव निरूपण । देऊन अवधानाचा श्रवण । अवधारिजे सावधान ।
 श्रोतीं सादर ॥ ४२ ॥ इति श्री भूमोपदेश । तत्त्वमसि अख्याविशेष ।
 निरोपिलें तत्व सारांश । हणजे मेरु अनंत ॥ ४३ ॥ पष्ठम सूर्य
 पंचम कला संपूर्ण ॥ ५ ॥

श्री

सूर्य ६ कला ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामस्वरूपाचें ज्ञान । श्रीराम प्रचीत निधान । श्रीराम तत्त्वता
 अवधान । सायोज्यतेचें ॥ १ ॥ अविनाशरूप अस्तित्वता । इति सुख
 स्वयें वस्तुता । अनुभव सुख अखंडता । सहज स्थितानें ॥ २ ॥ अर्थ
 आणि अर्थज्ञान । पाहतां द्वैत अनुसंधान । येथें अभिनवाचें कारण ।
 आत्मारामों स्वयंम ॥ ३ ॥ नसतां द्वैताद्वैत संधी । नित्य स्वरूपी निरावधी ।
 स्वबोध आत्मउपलब्धि । अभेद आश्रये ॥ ४ ॥ ज्ञान त्रिपुटीरहित । स्वरूप
 स्वभाव अद्वैत । अभेद प्रचीति अनुभवीत । ज्ञान अभिनव तें ॥ ५ ॥
 अरूप रूपासी लंछे । आळे अपरोक्ष ज्ञानडोळे । दृश्य त्रिपुटीतीत सोहळे ।
 पुरेले द्रष्टेविण ॥ ६ ॥ चक्षुचक्षूते चि पाहे । गुरुईक्षणें चि ऐसें होये ।
 आत्माराम नित्यात्मा पाहे । नित्यानुभव ज्ञानें ॥ ७ ॥ उपदेशक्रम अद्वैत ।
 सद्गुरुचें करणें अदभुत । बोधक बोध आत्महृदय । भेदातीत बोधविलें
 ॥ ८ ॥ ऐसी बोधार्ची अभिनवता । बोधविलें हृदयसा । आपआपण
 अनुभविता । बोधवी आपआपणा ॥ ९ ॥ अभेद ज्ञानाचा बोध । अभेद
 अनुभव सिद्ध । अभिन्न अवधारिता बोध । असे सद्गुरु कृपें ॥ १० ॥
 निजबोधें बोधली वृत्ति । अवचट सरली प्रवृत्ति । निःसंगानुभव निवृत्ति ।

स्थिरावली ॥ ११ ॥ आत्मसमाधान केवल । निरतिशय सुख जालें निवळ ।
 विरोनी गेलें तात्काळ । महा अद्वैत वेधें ॥ १२ ॥ महाअद्वैतवेधामाझारी ।
 स्वानुभवाची लहरी । स्वानंदसिंधुभीतरी । सामावली दशा ॥ १३ ॥ ऐसा
 अनुभव जयासी । देहीं वर्ततां स्थिती कैसी । अवधारीं गा निश्चयेसीं ।
 भवांतक भीमा ॥ १४ ॥ भवभयउपशमन । तुझ्या नामाचें चि महिमान ।
 तुझ्या स्वरूपाचें चि ज्ञान । तूं चि अनुभविसीं ॥ १५ ॥ महा अद्वैत
 भीम प्रचीति । प्रशंसितां होय भवशांति । काळदमन तुझी विख्याति ।
 बोध सृष्टि भगी ॥ १६ ॥ माझे हृदयीचें ज्ञान । प्रचीर्ताचें समाधान ।
 अनुभव स्वानंदधन । प्रगट भीमाकृती ॥ १७ ॥ स्वरूपानुभव शाश्वत ।
 तो तूं प्रत्यक्ष हनुनंत । अद्वैत बोध सिद्धिसंत । सिद्धशिरोभूषणा ॥ १८ ॥
 महाअद्वैत अवधानी । राहोनी स्वरूपानुसंधानी । माझ्या हृदयासीं
 तोपउनी । घेसी अद्वैतबोध ॥ १९ ॥ पाडसाचे झटे लागतां । घेनुसी
 पान्हा ये अवचितां । सप्रेम तूं अक्षेपिता । अद्वैत ज्ञान प्रगटे ॥ २० ॥
 अद्वैत ज्ञानासी अधिकारी । होसी त्रिगुण त्रिपुरारी । भवसंकल्प शंखरारी ।
 तव कटाक्षें चि वारला ॥ २१ ॥ कल्पना काळ्यांतकरूपें । प्रगटलासी
 आत्मस्वरूपें । गुरुदीक्षा कृत संकल्पें । प्रशंसिली तुवां ॥ २२ ॥ तूं
 जगद्गुरु होसी स्वयें । जगदाध तुजें हृदय । स्वानंदधन निजप्रत्ययें ।
 बोल आतां मारुती ॥ २३ ॥ मुखें वेधलासी निर्वाण । जालासी
 स्वरूपाचा प्राण । स्वरूप अनुभवे आपण । आपणांत रिघसी ॥ २४ ॥
 तुझिये प्रचीतीनें जगतरे । आनंद सर्वत्र अकतरे । भवाब्धीचें उतरे । तोय
 अनिवार ॥ २५ ॥ संकल्प अस्तवे अकळ । होय विकल्पाची सांजवेळ ।
 अद्वैत अखंड मंडळ । अनुभव प्रगटे ॥ २६ ॥ अद्वैत सुखीं च राहतां ।
 विश्व तरेना महांता । विश्वासी प्रबोधीं आतां । निज दीक्षेनें ॥ २७ ॥
 सत्चित्सुखाच्या भरे । निजजागृतीसी अवतरे । स्वरूपां करों चेहरे ।
 दीक्षेनें जगासी ॥ २८ ॥ जन्मासी आळियाचें सार्यक । कीजे अध्यात्म
 विवेक । निज प्रचीतीनें निश्चयात्मक । जगासी तारायें ॥ २९ ॥ स्वयें

तरोनी जग तारी । तो परमात्मा अवधारों । मी तयाचें दास्य करी ।
 देहधारों होउनी ॥ ३० ॥ त्याचा सहवास लागे गोड । पुरे अद्वैताचें
 कोड ॥ ऐसें बोलतां मुख वाड । मुखवाडे दशा ॥ ३१ ॥ साच अकृतीसी
 येउनी । हें सुख भोगिना जनीं । तरी तेणें जन्मा येउनी । जननी
 कायविली ॥ ३२ ॥ नरेदेहीं गुरुकृपा होय । प्रगटे प्रचीतीनें हृदय ।
 अनुभव वचनें प्रमये । विचारें कळती ॥ ३३ ॥ दुर्लभ तें सुलभ होय ।
 ऐसा या देहीं च आहे उपाय । महावाक्य विचार स्वये । सर्वहीं कळे
 ॥ ३४ ॥ आतां या चि निजप्रत्यये । बोल मजसीं निज निश्चये । ऐसा
 करुणासिंधु कृपातिशये । गौरवीतसे कपीसी ॥ ३५ ॥ अवचट सुखाच्या
 विसमये । तटस्थ जाला होता तो स्वये । वाक्य दिवाकर उदये । जागृतीसी
 आणिला ॥ ३६ ॥ निजांग स्नानें सप्रचीत । नित्य बोधान्वित जागृत ।
 सुखाच्या अतिशये लागत । पदीं श्रीरामाचे ॥ ३७ ॥ ब्रह्म ब्रह्म पुढती
 पुढती । कृतार्थे जाले म्हणे मारुती । तुझ्या प्रचीतीच्या उक्ती । निवांत
 करिती सुखे ॥ ३८ ॥ जननीचे आंगीची तृती । स्तनपानें बाळ्यसी
 प्रचीति । तृप्ति पावोनि पुरती । तुंदिल होय सुखे ॥ ३९ ॥ तैसें तुझे
 कृपाकृपण । केले अनुभवाचें परिपाळण । वर्षत्रिलें बोसंगा घेऊन । तारक
 जननीये ॥ ४० ॥ ते लडिवाळ माझे बाळ । बोळामी गौरविसी
 सखोल । ऐकसी देउनी सुखाचे डोल । कौतुक जनका ॥ ४१ ॥ माझे
 अरुण बोल बोवडे । आर्षीं च वनचर मी वेडे । नेणे युक्ति धुद्धि निवाडे ।
 नसे बोळाची चातुरी ॥ ४२ ॥ ते खरी तुज आवडती । तरी मी बोलेन
 यथामनी । झोंने ऐक श्रीरघुपती । म्हणतसे करींद ॥ ४३ ॥ इति श्री
 भौमोपदेश । अद्वैत ज्ञान सद्योय । निर्वाळले ज्ञान चित्रकाश । म्हणे मेरु
 अनंत ॥ ४४ ॥ पष्ठम सूर्य पष्ठम कळ्य संपूर्ण ॥ ६ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ६ कळा ७

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सत्स्वरूप स्थिति । विज्ञान स्वयंभ प्रचीति । अद्वैत ज्ञान
अद्वैती । आचासीसी आले ॥ १ ॥ टोळ्य ज्ञानाचें अधिष्ठान । टोळ्य
आत्मा चि निजगें पूर्ण । ज्ञान अपरोक्ष ईक्षणें । स्थितिलय दावी ॥ २ ॥
आत्मत्व स्वयंभ धरा । नित्य आस्तिक्य उभारा । महा अद्वैत जिह्वांरा ।
रिघोनी पाहतां ॥ ३ ॥ सशिष्या आंगी सनातन । सद्गुरुचें स्वरूप
ईक्षण । देऊन सत्स्वरूप ज्ञान । ऐक्यतेसी आणिलें ॥ ४ ॥ अखंडांत
प्रचीतनि । पाहतां उन्मन विश्रान्ति । विरोनी खानंद सिधूत तेणें ।
प्रचीतनि असे ॥ ५ ॥ जैसे निराळ कोण्ही एक । प्रसवे अमृतघन
सुखात्मक । व्यापक होउनी महा कौतुक । सांठ्यी हृदयी ॥ ६ ॥
अंतराळ दुमळें धारें । बदनेविण प्राप्तिलें जिह्वांरें । महाअद्वैत निर्धारें ।
प्रचीति ऐसी ॥ ७ ॥ गुरुकृपासुत धाराधर । अद्वैत प्रचीति धरांवर ।
निरंतर सुखें अपार । वरों लागला ॥ ८ ॥ अवधान चातक होउनी ।
घेसी श्रवणाच्या बदनी । परी अद्भुत करणी । दिसे चातकाची ॥ ९ ॥
दोनी घ्यारी अवचट । सेविता जीवन थेंबुटे । त्या चातकाचें उतटे ।
हृदय तृतीने ॥ १० ॥ नवल तुजें चातकपण । सुखामृत सगळ्य घन । वृष्टि
करिया सहित पान । करुनी न घासी ॥ ११ ॥ ऐसे अप्रांत मुख सहजें ।
तुज प्राप्त जालें उमजें । तेणें अनुभवे चि चोजें । बोल आतां प्रचीती ॥ १२ ॥
सुसुखाच्या अतिशयेसी । जरी तूं न बोलता राहसी । तन्ही तूं कृतार्थ
जाणसी । ययार्थ कळलें ॥ १३ ॥ बोलतां अद्वैत प्रचीति । कदापि
नय जाय मारुती । बोलतां न बोलतां आत्मस्थिति । संचली च असे ते
॥ १४ ॥ खानंदी मजोनी सहज । उपशमला राहें उमज । ऐसे चि
जालें पाहिजे गुज । सज्जन हृदयी ॥ १५ ॥ सहज स्थितनि बोलविलें ।
तरी सहज स्थितिचें जाहलें । साधोपें निग्रहिलें । तरी ते खोटें ॥ १६ ॥

पर्जन्याचा अतिशय होता । जाण तुंबळती सरिता । युक्तीने आवरिता ।
 त्या आवरतील काय ॥ १७ ॥ सद्गुरुबोध जलधर । वर्षला हृदयभूमीसी
 अपार । अनुभवबोध निरंतर । वाहती सुख जीवने ॥ १८ ॥ सायोज्यतेचा
 अंतर्भाव । सुखाचा देवा अभिनव । अधिष्ठान बैलासराव । सदाशिवरूप
 ॥ १९ ॥ महाअद्वैत अंतरस्थितीने । वदनामृत गोडीने । प्रसवली सुखाची
 वचने । प्रचीर्तने स्वयंभ ॥ २० ॥ नित्यानुभवाच्या सुखे । अक्षरे चि
 उठिली हरिले । कृपेच्या अतिशये मुखे । अवतरली काय ॥ २१ ॥
 श्रोता हनुमंत निजांगे । वक्ता आत्मारामयोगे । प्रमय अभेदा तरंगे ।
 दोषे स्वयंभ जाले ॥ २२ ॥ वगवृत्ताची सरली चाड । श्रोतव्ये
 दिधले घवाड । महाअद्वैत जाड । आले निःशब्दासी ॥ २३ ॥
 एवं श्रोता अद्वैत । महामौन्य रूढीसी येत । सभा अवधी तदस्त । महा
 अद्वैत वेधे ॥ २४ ॥ कारुण्य सिंधूची गरिमा । परबोधक बोध सीमा ।
 श्रीरामवचनाचा महिमा । महा अद्वैत ॥ २५ ॥ निजप्रचीतीच्या तोपे ।
 स्वसुखाविर्भूत आवेशे । बोलतां भीमासी परेशे । पार टाकिला ॥ २६ ॥
 महाअद्वैत श्रीरामप्रचीति । देखोनी स्वानंदाची स्थिती । चमत्कारे परा
 चिती । लज्जित जाली ॥ २७ ॥ संकोचोन सरली परा । आटला
 उन्मेशझरा । श्रोतव्य वक्तव्य जिह्वारा । घेतले तेणे ॥ २८ ॥ सहज
 स्थितीच्या आश्रये । उन्मनी सुखावली विस्मये । अकळ जागृतीच्या
 प्रत्यये । नयनासी आली ॥ २९ ॥ अनुभव विश्वोद्भव रवी । अनुभव
 हृत्कमळे विकासी । नेत्रजळें सजल जीवी । आनंदाश्रू छोटती ॥ ३० ॥
 पुलकांकित प्रेमभरे । नयन सरोवरीचे झरे । अष्टभावे अवतरे । सभामंडळ
 ते ॥ ३१ ॥ नित्य बोध सिंहासनी । स्वरूपानुभव कारणी । ज्ञानगभस्ती
 किरणी । प्रकाशी बोध विश्वा ॥ ३२ ॥ श्रीरामकृपेच्या जागे । भीम-
 अवधान अवतरे । म्हणे करुणासिंधु निर्धारें । प्रसन्न जालासी मज
 ॥ ३३ ॥ स्तवनाचे सरले काज । प्रचीतीने सावरिले मज । तुझे
 हृदय उमज । उमजले तेणे ॥ ३४ ॥ आत्मा बोलतां ते गुज । मज
 काय न संरे काज । तुझ्या कृपेच्या तेजे सहज । बोलविले तरी कां न

बोलें ॥ ३५ ॥ जगासी बोलविता कवण । क्रियेसी आलें जग कोठून ।
 ऐसें विचारितां सज्जन । रिघालें हृदयां ॥ ३६ ॥ त्या हृदयाची घेतां
 शुद्धि । सुखें निवाळे निरोपाधि । समाधिसुखें त्रिशुद्धि । पावन जाले
 ॥ ३७ ॥ तें हृदय घेऊन सखोल । लघलें खानंदाची बोल । बोलासी
 बोलविती बोल । कृपेनं तुझिया ॥ ३८ ॥ अप्रांत सुखाच्या विश्रामा ।
 प्रसन्न जालासी रघोत्तमा । सुखें परिपाळिलें आम्हा । अद्वैतबोधें ॥ ३९ ॥
 तुझिया वचनामृतें घालें । तुझ्या कृपाकटाक्षें निवाळें । मी प्लवंग परी
 अवतरलों । चिदानंद घन ॥ ४० ॥ सर्वोत्तमा दीनदयाळा । तरलों
 भवसिंधु लीळा । तुझा वगवृत्तजिह्वाळा । नित्य सुखासी वर्धवा ॥ ४१ ॥
 करुणामृत फडोळें । घोल कृपेच्या सुदाळें । माझ्या अवधानाचे लळे ।
 कवण पुरवील ॥ ४२ ॥ जें बोलतां नये बोलासी । तें बोलिका तूं चतुर
 होसी । आजि कृपेनं बोललासी । करी वर्णाव बोध ॥ ४३ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । कोळिडी निःशब्द मांडुस । वाक्य रत्नाचा तो प्रकाश ।
 ग्हाणे मेरु अनंत ॥ ४४ ॥ पष्ठम सूर्य सप्तम कळ्य संपूर्ण ॥ श्रीगु-
 नायाय नमः ॥ श्रीसदाशिवाय नमः ॥

श्री

सूर्य ६ कळा ८

॥ श्रीकौसल्यात्मजाय नमः ॥

श्रीरामा अभिनव स्थिति । तुझिये कृपेसी विल्याति । बोलविती
 वनचराप्रति । महा अद्वैत गुज ॥ १ ॥ पाहतां मी शाखापूग एक ।
 पालेखाइर केवळ रंक । तुझे कृपेचे कौतुक । करिती ईश्वर सुखें ॥ २ ॥
 रंक पावतां सिंहासन । त्यासी च प्रशंसिती जन । गुरु अनुग्रहें सज्जन ।
 गौरविती आत्मचें ॥ ३ ॥ तुझे कृपेचेनि घळें । फाटिती विक्ल्पाची
 गळें । जाळिती शानतळें । दस्यजात ॥ ४ ॥ तुझिये अंतरीची दशा ।

देऊनि मज परेशा । स्वरूपानंद विशेषा । लाधलों उपपत्ति ॥ ५ ॥
 अमृततृप्तीने उदर । देतसे सुखाचे ठेकर । तैसे तुझे कृपेचे उद्गार । येती
 मजला ॥ ६ ॥ हृदयीं स्वानंद सागर । हेलवत सुख अपरांपर ।
 अनुभवाचे निरंतर । हेत्येवे टाकित ॥ ७ ॥ तैसे तुझे कृपेचें भरण ।
 स्वानंदधन कारण । हृदयासीं येतसे स्फुरण । उद्बोध गजरे ॥ ८ ॥
 उद्बोधीं प्रबोध रुढे । उद्बोधीं युक्ति विरुढे । उद्बोधीं महातेज चढे ।
 वगवृत्त्यासी ॥ ९ ॥ पदरीं अर्थ असतां अपार । देखील वेचील अनिवार ।
 तयासीं कांहीं विचार । कर्तणें चि नलगे ॥ १० ॥ तैथिं गुरुकृपेनें
 साचार । ज्ञान निज हृदयीं पार । मग त्या प्रबोधें निर्धार ।
 कांजेल भरोवरी ॥ ११ ॥ देतां घेतां अधिक पाडे । वृत्तींसीं तांप
 होय निवाडे । नित्य उपजांविका घडे । तरी च वरे ॥ १२ ॥
 गुरुकृपेनें अर्थसंपन्न । उदारचक्रवती भूपणें । अनुभव वक्ता प्रवीण ।
 पंचानन तो ॥ १३ ॥ जाला प्रबोध जाणोंद्वार । उदेला आत्मसाक्षात्कार ।
 निःशब्दाचें अभ्यंतर । उल्लेखासीं आले ॥ १४ ॥ औट मातृकामुख ।
 भरला अखंडैकरस । विश्वहृदयें समरस । प्रचीति आली ॥ १५ ॥
 अनिर्वाच्य बोध संगती । परा होउनि पश्यति । मध्यमावैखरी स्थिति ।
 प्रज्ञा बळवली ॥ १६ ॥ जय जय आदि पुरुषा श्रीरामा । केवळ
 निजांतर्यामा । परात्पर परंधामा । वसविलें हृदयीं ॥ १७ ॥ विश्रांतिधाम
 उदार । तुक्षिये कृपेचा लाधलों थारा । सुचें चि बोलविती स्वरा ।
 तितुकें चि बोलेन ॥ १८ ॥ देहींच विदेह स्थिति । शब्दीं निःशब्द
 प्रचीति । गुणीं च निर्गुणप्राप्ति । वळली अकळ ॥ १९ ॥ मी वाचा
 मा वाचक । परि तुझा जालों याचक । तेणें कृपेनें कांहीं एक ।
 बोलासीं आणिलें ॥ २० ॥ बोलिल्यावीण हृदय न कळे । यास्तय
 बोलविती आगळे । अनुभव सिंधु वळोळें । टाकिली सीमा ॥ २१ ॥
 स्वामी तत्त्वमसि अभ्यंतर । निवळलों तव कृपेनें सार । केवळ
 स्वरूप निर्धार । बोलेन तुक्षिये कृपेनें ॥ २२ ॥ मी वक्ता च जालों
 नाहीं । मज वाचा चि नसे कांहीं । तेथें वचनमाला सर्वहीं ।

स्फूर्तीचा अभाव ॥ २३ ॥ वक्ता वचन अर्थ ज्ञान । वर्तले । अद्वैत
 अनुसंधान । तैसें चि चालिले निरूपण । अद्वैत प्रचीतीने ॥ २४ ॥
 माझे द्रष्टुत्व मजला । बोधरुत बोधवीतसे अद्वैताला । अद्वैत जिन्हाला
 मला । लाभ जाला स्वयंम ॥ २५ ॥ बोलासी आले तितुके वोलें ।
 स्वरूपज्ञान बोलविलें । अवचट घेवनि आले । सुख अक्षर ब्रह्म ॥ २६ ॥
 प्रणवाची उकळी फुटली । भेदुनी विशून्य पोकळी । चालिली । अद्वैत
 उसाळी । मिजवीत सुखें ॥ २७ ॥ शिखा भेदुनी शिखेसी । राहे चिदा
 प्राण कोशी । येथे अनुभवाच्या निश्चयेसी । दिवस उगवला ॥ २८ ॥
 अद्वैतबोध उजियेडे । उजळले निज तेज हुडे । स्वयंम सुखाचे चोखदे ।
 फळे वेधला बोध ॥ २९ ॥ हे श्रवणाचें सोपान । निल बोधामृत मान ।
 वक्ता हृदयी रिघोन । चेतयी प्रणवा ॥ ३० ॥ प्रणवाची अकळ कळ ।
 लाधली अकळतृप्ति केयळ । अनुभवदशा निवळ । पवाडल्या बोधी ॥ ३१ ॥
 विश्रांतीनें स्वरूपावरी । निघाला बोध गृप स्वारी । आत्मानुसंधान परिवारी ।
 शोभला वैभवे ॥ ३२ ॥ भेद निवर्तक बोधाचे दळ । चालिले अद्वैत ते
 अवळ । दुमदुमूं लागले मंडळ । स्वरूपतेचें ॥ ३३ ॥ विज्ञान अवधानपर ।
 बैसले मत्तासि स्वार । प्रचीत तुरंगी अपार । घेती अवधान मंडळे ॥ ३४ ॥
 ऐसिया प्रबोध दळभारी । आत्माराम साक्षात्कारी । चालिला भव शत्रुवरी ।
 महा प्रौढीनें ॥ ३५ ॥ देखोनी निजबोध वाहिनी । जाली भवाची विदारणी ।
 रिक्तां सुतेज किरणी । पळोनी जाय महातम ॥ ३६ ॥ तैसें हृदय
 सप्रचीत । बोधें प्रवर्तले अनंत । अप्रांत प्रचीतीनें निवांत । राहिले
 स्वरूपी ॥ ३७ ॥ सरली बोध चमूची धांव । रुदला सत्वानुभव ।
 मारुतीवचनें राधव । महा आनंदला ॥ ३८ ॥ तव भरद्वाजे सप्रचीत ।
 साऊनि श्रीरामासी अनंत । म्हणे तुझिया कृपेनें अमित । तरले भवसिधूसी
 ॥ ३९ ॥ पावन अवतार जगती । विश्व उद्धार विख्याति । तुझिया
 बोधार्चा पाहतां स्थिति । बोलिली नव जाय ॥ ४० ॥ प्रचीतीसी
 निजबोध । कर्ता होसी तूं अगाध । वेधिले सभेसी प्रसिद्ध । अमृतपूज्य-
 वचने ॥ ४१ ॥ तुशी वचनें ऐकतां । सनकादिकांसी विश्रामता । सिद्ध

कपिलादि तत्वता । सुखावोनि राहिले ॥ ४२ ॥ प्रचीतीच्या उघडपणें ।
 जाला सर्वांग द्रष्टा तणें । स्वरूप चि होऊनि अवधानें । ऐकों लागला
 ॥ ४३ ॥ सरोन साक्षत्याची चळवळ । निश्चळ जाले ऋपि सकळ ।
 विश्रांती माजि केवळ । विरोनि गेले सुखें ॥ ४४ ॥ वाल्मिकें निज
 प्रबोधिळें । तें चि प्रत्ययें उगवळें । विश्वगुरुरूप देखिलें । स्वरूप वस्तीनें
 ॥ ४५ ॥ स्वरूपवस्तीनें साचार । निर्विकार चराचर । ऐसें बोधिळें
 जगदांतर । आत्माभिरामा ॥ ४६ ॥ जगदांतरीं ब्रह्म प्रचीति । एका चि
 वचनें बोधिली जगती । महावाक्य सत्ता स्थिति । बोधीं वसे तुझ्या
 ॥ ४७ ॥ भव निवर्तक दुर्धर । बोधीं महातेज साचार ।
 वचनें भव निवृत्ति थोर । बोधमहिमा हे ॥ ४८ ॥ जाणोनि
 सत्याचें अम्यंतर । माझ्या सद्गुरुनें साचार । ग्रंथ शतकोटी
 विस्तार । केला स्वरूप ज्ञानें ॥ ४९ ॥ नसतां तुझा सत्यावतार । भविष्ये
 चि केला विश्वोद्धार । काय सांगिजे तो निर्धार । अनुभवा आंलासी
 ॥ ५० ॥ नित्य स्वरूप अपार । ब्रह्मादिकांसीं न कळे पार । तो तूं
 श्रीरामा अगोचर । भविष्ये प्रगटलासी ॥ ५१ ॥ धन्य भाग्याची उजळली
 रेखा । बोधें पात्र केलें स्वसुखा । स्वरूपपर उठेखा । बोधें विनयोगिलें
 ॥ ५२ ॥ भरद्वाज प्रत्यववचनें । सभा डोलायमान सुखानें । गृहणती
 यथार्थ प्रचीतीनें । बोलिलासीं ऋषिवर्या ॥ ५३ ॥ तंव गौतम गृहणें
 भरद्वाजा । हा कैवल्यक्षेत्रींचा राजा । विश्वमोचन भक्तिक्राजा । अवतरला
 सुखें ॥ ५४ ॥ अद्वैत प्रचीतीनें बोलसी । अद्वैत सुखें चि
 डोडसी । तया अद्वैत प्रचीतीसीं । बोल मजसी आतां ॥ ५५ ॥
 ऐसे विचारितां अहल्यावर । भरद्वाज हाणे तुझा निर्धार । तूं चि अनुभविशी
 साचार । या चि सभेसीं ॥ ५६ ॥ वर्तलें अद्वैत चोच । ऐसें श्रीराम
 बोधाचें तेज । समाधि सुखी सहज । सभेसीं मज्जविलें ॥ ५७ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । अद्वैत संपत्ति विलास । सायोज्यता ये विश्रांतीस । हाणे
 मेरु अनंत ॥ ५८ ॥ पष्ठमं सूर्य अष्टम कळ्य संपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ६ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामी अद्वैत दशा । जाण प्रचीर्तनें ज्ञेय विदुषा । सकळार्थ
 तत्त्वप्रकाशा । कारण होसी तूं ॥ १ ॥ सकळ सारांश ज्ञान । तुझे
 हृदयीचें विद्यमान । ज्ञानें स्वरूप अनभञ्जन । अससी निरंतर ॥ २ ॥
 संपूर्ण सदन परवडी । प्रत्यक्ष धेत असतां गोडी । कैसी आहे म्हणोनि
 पुसणें प्रौढी । हे काय स्वभावता ॥ ३ ॥ स्वात्मसुख समुद्रांत । नित्य
 होत्सता सुस्नात । सुख स्थिति आणि शुचिपंत । विचारार्थें लागतें ॥ ४ ॥
 काळ कर्मणेश्च पुसणें । कीं माझी योग्यता परीक्षणें । कीं काय सुखाच्या
 विस्मयानें । स्वभाविक आक्षेप ॥ ५ ॥ ऐसे सुतर्क आक्षेपावरील । भावती
 भाव बहुताळ । ऐसे प्रश्न करूं जाणतें राखोल । हृदय तुजें ॥ ६ ॥
 सुतार्किका परम वृद्धा । तूं प्रत्यवेत्ता प्रसिद्धा । प्रत्येक योग्यता प्रबुद्धा ।
 जाणोनी कन्या अपिली तुज ॥ ७ ॥ ज्येष्ठ सुताते सरस्वती । सकळार्थविद
 विपत्ति । त्रिवेची भगिनी गहल्यासती । परम राज्ञान ॥ ८ ॥ ते अहल्येचा
 तूं भर्तार । विज्ञान संपन्नसाचार । स्वरूप विश्रांतीचा उद्धार । तुझेनि
 जगती ॥ ९ ॥ केवळ अनुभवाचा ठाव । जाण गीतमा तुझा स्वभाव ।
 मनवरी दयेनें चि अभिनव । पोट्यासी आक्षेपें ॥ १० ॥ अनुभव
 सिंधूचें जीवन । साच तुझे अंतःकरण । स्वानंदाचें मुखायतन । हृदय
 तुझे ऋषिराया ॥ ११ ॥ तरी ग एका आतां ऋषिवर्या । प्रयोधांवर वास्तव्य
 सूर्या । जगत्साक्षिणी अवस्था सूर्या । पाहती शोधुनी ॥ १२ ॥ विद्यामाता
 हृदयी स्थान । बोधें विमोहव निदान । या साक्ष्यातीत समाधान । तेही
 हृदयी असे ॥ १३ ॥ प्रत्यांढापरस प्रौढी । अग्नि सुलिंगी प्रभा गाढी ।
 कीं घटाकाशांत असे वाढी । विशाल्यणें ॥ १४ ॥ कींजीं तह्यराचें
 निर्दोषपण । सांठवळें असे जाण । तसे हृदयांत पदार्पण । संपूर्णतेनें
 ॥ १५ ॥ ज्ञानाची परवटी पाहतां । साक्षत्व प्रौढीनें तत्त्वता । अवस्था-

प्रययोगे सत्ता । प्रपंच उभारे ॥ १६ ॥ अनंतकोटी प्रसादें । सत्तेमाजि
 महाप्रचंडें । वाढलीं अनेक प्रकारें वडें । प्रवृत्ति उल्लेखीं ॥ १७ ॥ निवृत्ति
 उल्लेखीं निघळ । प्रवळे स्वरूपज्ञान केवळ । त्या स्वरूपदर्शनें अकळ ।
 डोळ येती स्वमुखाचे ॥ १८ ॥ प्रवृत्तीचें मूळ धरुनी । तुवां आक्षेप
 केला वचनीं । निवृत्तीच्या सुखें उन्मनी । टोळ देतसे सुखाचें ॥ १९ ॥
 प्रवृत्ति निवृत्तीचा साक्षी । होसी प्रज्ञावंत परीक्षी । साक्षत्व रहित स्वपक्षी ।
 विसांवतां वरें ॥ २० ॥ सोहं स्वसिपति पक्षद्वय । अलक्षलक्षें दशा अद्वय ।
 चिदाकाशी निजप्रत्ययें । पक्ष गळोनी जाती ॥ २१ ॥ पूर्वपक्ष
 आणि ; सिद्धांत । जाणिजे या पक्षद्वयातीत । तूयेंचें हृदय सदोदित ।
 प्राणिजे प्रचीतीनें ॥ २२ ॥ साक्षत्व सूर्याच्या पोटी । वसती कोटी
 संकल्प सृष्टी । तैसा चि स्थानंदांच्या कोटी । असती तूयें माझारीं
 ॥ २३ ॥ तूया साक्षीचें सभास्थान । वसती विभाकारें भावपूर्ण ।
 निर्विकल्प दशा गहन । ऐश्वर्य सभेचें ॥ २४ ॥ प्रवृत्तीचे गुण परिवार ।
 निवृत्तीचे साक्षात्कारी विचार । उभय संवाद अपार । दाटल्या हारी
 ॥ २५ ॥ उत्तम मध्यम कनिष्ठ । प्रवृत्ति संस्थान परिपाट । अधिकार
 विशेष घनदाट । उभे बैसले तिष्ठती ॥ २६ ॥ स्थानुर्भक्तिके विचार ।
 स्थानंदबोध साक्षात्कार । अधिकार विशेष साचार । श्रेष्ठ समासदं
 ॥ २७ ॥ स्वभाव स्थितीच्या आसनीं । हृदयस्थ बैसला अधिष्ठानीं ।
 साक्षत्वज्ञानें अवलंबूनी । द्रष्टा होय सभेचा ॥ २८ ॥ तयाचा स्वभाविक
 डोळ । आस्तिक्यतेनें हृदय सखोल । क्षेत्र संस्कारें घोळ । चोळवी स्वभावें
 ॥ २९ ॥ दशानिर्विकार तयाची । ज्ञानें संभवी साक्षत्व प्राची । त्या
 उल्लेख स्थिति उदयेचि । सर्वत्र प्रकाशी ॥ ३० ॥ प्रीति विवेकानुसारें ।
 निवृत्ति रूप अवतरे । तैसा चि अविवेक संस्कारें । क्षोभे बहुविध ॥ ३१ ॥
 याकारणें विवेकनिधीं । विचार आपुळ करावा त्रिशुद्धि । अविवेक मार्गे
 कधीं । पाऊळ न घालवें ॥ ३२ ॥ विचाराची अंतरस्थिति । निरंतर
 निज प्रचीति । नित्य स्वरूपता आहती । अनुभवाची सुखें ॥ ३३ ॥
 बोलतां चालतां सर्व काळ । असावें विप्रांतिपर केवळ । स्वभावें प्रवृत्तीचें

प्रवळ । जालियां डळमळूं नये ॥ ३४ ॥ साक्षर्त्वा आस्तिक्य स्थिरता ।
 सुखें धीर धरूनी पुरता । चढेनी स्वानंदाच्या माथां । निर्विकल्प असावे
 ॥ ३५ ॥ समाधि दुर्गाचा हुडा । वसवावा स्वसुखें गाढा । त्यासी
 प्रवृत्ति सुखदुःख वेढा । आक्रमूं न शके ॥ ३६ ॥ निजबोध निर्वाण
 बाण । बोधाचें सैन्य बळसंपन्न । अक्षयसुख अंगत्राण । आर्गी वसे ॥ ३७ ॥
 अनुभवाचें दुर्ग अवघड । त्यामाजि स्वयंभ सुखाचा गड । निजानंदाचा
 अगड । वेष्टित अक्षोभतेनें ॥ ३८ ॥ अक्षय सुखाची संपत्ति । आस्ति-
 क्यता उपभोगास्थिति । उद्धोधधान्य परिपूर्ति । अपार संग्रह ॥ ३९ ॥
 अक्षोमसुखाचा क्षरा । याहे विश्रंतीचो उजगरा । काळभंजन रणमारा ।
 बोध सेनापति प्रबळ ॥ ४० ॥ ऐसें स्वराज्य प्रवळ । तयासी काय करील
 भवदुर्वळ । सर्वात्मसुखें सर्व काळ । सर्वातीत घेतसे ॥ ४१ ॥ साक्षर्य
 दय्येच्या जिह्वारी । वसवावी कैवल्यपुरी । आत्मसुखाच्या निर्धारि । संपन्न
 व्हावे ॥ ४२ ॥ हे स्वराज्यकर्तानिपुण । गौतम ऋषि श्रेष्ठा जाण । तुझें अक्षय
 समाधान । प्रयुद्ध चूडामणी ॥ ४३ ॥ साहित्यपंक्तळेनें । शोभती गुण-
 धर्मवृत्तीनें । प्रवाह चाले प्रवृत्तीनें । दंडी रमभाविक ॥ ४४ ॥ दृढ
 जालें नाही आत्मज्ञान । तेणें साक्षर्य शोभती गुण । तें कर्तयासी
 आक्रमून घालिती प्रवाही ॥ ४५ ॥ रुद्रलियां आत्मप्रचीति । प्रवृत्ति-
 स्वभाव निवृत्तीसी येती । स्वभावे चि चाले निवृत्ति । स्वानंदाच्या गजरें ॥ ४६ ॥
 स्वानंद उपलब्धी अवचट । जाणिजे गुरुकृपा उत्कट । तुवां साक्षात्कारें
 नीलकंठ । आत्मा चि केला आपुला ॥ ४७ ॥ सवळ आत्मसुखाच्या जोडी ।
 अनुभवदशेच्या कोडी । ते तुज प्रसन्नता रोकडी । सहस्र शिवाची ॥ ४८ ॥
 शिव सुखाचें सुख केवळ । शिव ज्ञानाचें ज्ञान निर्मळ । शिव आनंदाचें
 राउळ । वसविलें सिद्धी ॥ ४९ ॥ त्या शिवाचा अनर्भाव । नित्यानुभवं
 अभिनव । मूर्तिमंत तूं मूदेव । ब्रह्मनिष्ठ श्रमि ॥ ५० ॥ काय आहे तुज
 न फळेसें । विचारिलें मज वास्तव्यसे । स्वानंद उदधी घिळासे । डोल
 देशी प्रत्ययाचे ॥ ५१ ॥ स्वानंदाच्या डोळे निधयेसो । मज डोळउनी

बोल्तां । बोला आंतीळ सरोळ घेमा । बोळप्रचांतीं चि ॥ ५२ ॥ ऐसें
 भरद्वाज ऋषि धोंटे । गौतम मुखाच्या डोळें डोंटे । म्हणे तुजसी कवण
 तुळे । श्रेष्ठा आत्मविदा ॥ ५३ ॥ अनुभवाच्या टेवी संपूर्ण । भरद्वाज
 ऋषि संभाषण । बोध कडोधिकडी ऐवोन । तोपला जगदीश ॥ ५४ ॥
 इति श्री भामोपदेश । प्रांजळ तूर्पेचा प्रदेश । प्रबोधला चिदाभास । म्हणे
 मेरु अनंत ॥ ५५ ॥ पष्टम सूर्य नवम कळ्य संपूर्ण ॥ ९ ॥

श्री

सूर्य ६ कळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामसभासाक्षात्पारी । आनंदविग्रह ऋषेश्वरी । अग्यात्मचर्चा
 निर्धारी । प्रवळली दशा ॥ १ ॥ सभा सत्याग लक्षणें । प्रवृत्ति प्रसिद्धीनें
 म्हणणें । हें अनंत बोध लक्षणें । संपन्न आत्मदशा ॥ २ ॥ महासुखाचा
 सागर । अद्वैत यत्ना ऋषेश्वर । जो अग्नीचा चि अवतार । महा तपस्वी
 तेजें ॥ ३ ॥ ग्याचे तप तेजें दुर्धर । कृतांत कांपतसे निरंतर । विज्ञान
 हृदय अपार । मुखें चि भरला ॥ ४ ॥ सामर्थ्याची च मूर्ति केवळ ।
 आंगीं प्रभा वाळ रवि किळ । क्रोधाग्नि सत्ता केवळ । जमदग्नि प्रख्यातीनें
 ॥ ५ ॥ विरक्तीची महां उग्र मूर्ति । ईश्वरावतार तो जगती । भार्गवाचा
 पिता विख्याति । महा ऋषीची त्या ॥ ६ ॥ कश्यपाप्रति तेणें तोपें ।
 प्रश्न केला आत्मविदुषें । स्वरूपानुभव उदेशें । रुढला हा भव ॥ ७ ॥
 भवसंकल्पमूळी । नव्हता चि स्वरूप सखळी । मध्ये चि जाहला सखळी ।
 बोलाचि प्रौढता ॥ ८ ॥ स्वरूप असतां निरंतर । कैचा भायेचा तेंपें
 संस्कार । ऐसें हि बोळती अपार । अपरोध ज्ञाते ॥ ९ ॥ आत्मा
 असतां आस्तिक्यतेनें । वेष्टला माया ममतेनें । तरी आत्मा निर्गुण
 त्रिगुणें । क्षोभतो कैसा ॥ १० ॥ आत्मा माया ब्रह्म ज्ञान । हें निवडूनियां

प्यारी प्रश्न । माक्षिये अंतःकरणें जाण । आक्षेपासी आणिले ॥ ११ ॥
 जमदग्निने कश्यपासी विचारितां । जाला वाल्मीक ऋषि बोलता । म्हणें
 अध्यात्म ज्ञान विचारितां । अपार असे ॥ १२ ॥ अधिगत आत्मा
 म्हणोनी । अध्यात्म म्हणती जनीं । आधि म्हणिजे चिंता समजोनी ।
 पाहूची मूर्खी ॥ १३ ॥ भवरोग आधिव्याधी । हे चि मायेची प्रसिद्धी ।
 आत्मा स्वरूप निरोपाधि । उपाधिस्त भासे ॥ १४ ॥ उपक्रमें चिया
 वचनीं । मायेची स्वभावता लावणी । सुचऊनि वाल्मीकमुनि । प्रत्योत्तर
 देतसे ॥ १५ ॥ अमृतगर्भ मधुरोत्तरें । वाल्मीक वदन सरोवर सारें ।
 प्रचीत रसाचीं कलहारे । विकासलीं आमोदें ॥ १६ ॥ कोवळीकेंचें
 निजजिन्हार । स्वरूपानुभवे निरंतर । तत्वाचा समूळ विवर । दिसतसे
 माजी ॥ १७ ॥ वाल्मीक म्हणे ऐक जमदग्नी । तूं स्वरूपानुभव विद्यमानी ।
 तुझ्या आत्मज्ञानें त्रिमुवनीं । निवास केल्या ॥ १८ ॥ साक्षात्काराचें
 महासत्त्व । जाण श्रुतिवर्षा तुझे महत्त्व । तुझेनि शनै मूर्खीचें साक्षत्व ।
 ज्ञान प्रकाशलेसे ॥ १९ ॥ आत्मज्ञान जगदंतरा । स्वरूपानुभव परपारा ।
 राखितगुलाच्या माहेरा । स्थानंद निल्या ॥ २० ॥ उद्धोधमानु निजांगें ।
 प्रकाशसी तत्व अष्टांगें । गुणार्तांत अंतरंगे । स्वरूप सिद्ध तूं ॥ २१ ॥
 स्थानंदघन तुझी चर्या । ब्रह्म ज्ञानाग्नि श्रुतिवर्षा । साक्षत्वीं वर्तविसीं
 तुर्षा । निराकरण सुखें ॥ २२ ॥ तुझा स्वरोप सनातन । तुझा
 अनुभव पुरातन । तूं आत्मतेजे गहन । वर्तसी जगीं ॥ २३ ॥
 चहूं निगमाचा उगम । प्रश्न होय तुझा परम । चहूं साक्षीचें
 अंतर्धाम । प्रगटे जेणें ॥ २४ ॥ चहूं मात्रेचें अम्यंतर । निवडत चाळिल्या
 विवर । चहूं महावाक्याचा घर । पारणेसी आणिल्या ॥ २५ ॥ चहूं
 धर्माचें आत्मज्ञान । व्हावया प्रांजळ प्यारी अभिमान । प्यारी आश्रम पावन ।
 होती जेणें ॥ २६ ॥ चौदेहाची चौपटी तवें । स्थान मान प्यारी साक्षत्वे ।
 गुण चत्वार आत्मचें । रुढला प्रश्न ॥ २७ ॥ जेसे दिव्य रसायन ।
 सेविन्यां ताच्याळ दावा गुण । तेथे नवकृपा मदिमान । दृढपासी आले
 ॥ २८ ॥ निद्रिण्यासी जेसे जागृत । जागृत्यां आणूनि फरी मार्गस्थ ।

विप्रांति । त्या वैदिक स्थितीची विव्याति । वेदांत योगें ॥ ४ ॥
 भूतमविष्यवर्तमान । नाडले दृश्यद्रष्टादर्शन । उपक्रम उपसंहारस्थान । नसे
 चि पाहतां ॥ ५ ॥ नसे शास्त्र ना संमती । नसे द्रष्टांत द्राष्टांत विपत्ति ।
 द्रष्टा साक्षी ना प्रचीती । नसे पृथक्त्वे ॥ ६ ॥ नाही प्रकाश अंधकार ।
 सूर्य चंद्र ना अंबर । उल्लेख रचना विस्तार । कांहीं च
 नसे ॥ ७ ॥ नसे चि प्रमय ना तो बक्ता । नसे चि अवधान
 प्रचीती श्रोता । जेथें शब्दनिःशब्दवार्ता । आडले चि ना ॥ ८ ॥
 जेथें पूर्वपक्ष ना सिद्धांत । उपदेश न द्धत । केवळ स्वरूप हा संकेत ।
 असे चि ना कांहीं ॥ ९ ॥ जेथें गुरुशिष्य उपपत्ति । ब्रह्म अद्वय
 प्रचीतिस्पिति । जाण जमदग्नी निश्चिती । आदि स्वरूपाचा ॥ १० ॥
 स्वरूप या अर्थे बोलावें । परंतु बोला आले तें नव्हे । बोले बाण न
 संभवे । प्रचीति त्याची ॥ ११ ॥ त्या अपरोक्ष ब्रह्मयुक्ति । वेदांतविद
 अनुभविती । उपदेश क्रम पद्धती । तयापामूनि ॥ १२ ॥ जे कां अनुभवी
 पुरुष । ते आंगें चि स्वरूप सावकाश । तयाच्या प्रचीतीनें परेश ।
 अवतरला जनीं ॥ १३ ॥ तुझे अंतरस्थितीचा स्थानंद । जो स्वसुखामृता
 मूळकंद । तो हा जगदाय मुकुंद । शोभे सायोज्यमयीं ॥ १४ ॥ रामचंद्र
 स्वरूपाचें ज्ञान । अनुभविती संतसज्जन । तेणें चि प्रचीतीनें प्रगटोन ।
 कथितो आत्मस्थिति ॥ १५ ॥ अपरोक्ष दशेचा पादार । निगमाचळाचें शिखर ।
 पंचतत्वाचें तत्त्वसार । तेथें प्रतिष्ठिलें ॥ १६ ॥ ब्रह्मज्ञान दशापूर्ण । ज्ञानप्राचीती
 स्थानंदघन । स्वयंम प्रभेचा सुमान । उगवला अखंड ॥ १७ ॥
 तया प्रभाकराच्या किरणां । जग मृगजळ दिसोनी । मुलविले सर्व प्राणी ।
 विषयमृगनृणें ॥ १८ ॥ घोर प्रवाह कल्पनेचा । विश्वाकारें उभार
 दृश्याचा । अंतर्भाव स्वरूपाचा । आद्यादित्य तेणें ॥ १९ ॥ ब्रह्मी मांयची
 प्रसक्ति । अगु हि नसे चि अहंरहति । तया परब्रह्माचो प्रचीति । कवण
 घेता ॥ २० ॥ ब्रह्म प्रचीतीसीं आले । हें चि जाणावें गुणायिले । मूळमंदें
 चि यन्नाविलें । कारण त्रिपुटीसीं ॥ २१ ॥ अजन्मा जन्म जाला । कोट्टुनि
 आत्मसंस्कार आला । ऐसें पाहतां विचारला । ठाव चि नाही ॥ २२ ॥

बोधासी करुनी कारण । भेदाचें जालें प्रमाण । बोधभेद अवतरणें ।
 मायेचें चि जाणिजे ॥ २३ ॥ ब्रह्म माया आत्मज्ञान । पूर्वीं तुयां केळे,
 चारो प्रश्न । या पदार्थ परबडीचें मान । द्रष्टा चि उठे ॥ २४ ॥
 द्रष्टा कैचा कीं कवण । मूर्खीं च आहे हाणऊन । अनुमानज्ञानें सज्ञान ।
 रूढींनं वोळतां ॥ २५ ॥ द्रष्टा ब्रह्मक्षायारें आपण । ऐसें नेणोनी
 बर्म जाण । परोक्षपणे शब्दज्ञान । प्रवाहीं पडिजे ॥ २६ ॥ द्रष्टा
 तूं चि जाण स्वयें । चहूं प्रश्नीं तुझे चि हृदय । अवधारी आत्मप्रत्ययें ।
 चहूंप्रकारें ॥ २७ ॥ गुणातीत आस्तिक्यता । तुझ्या चि हृदयीं पाहतां ।
 तुज चि प्रत्यय येईल आतां । एवं प्रकारें ॥ २८ ॥ अनुभवासी कारण ।
 चहूंप्रकारें ब्रह्म स्फुरण । त्या ब्रह्मस्फूर्तीमाजि संपूर्ण । असतीं प्रमयें ॥ २९ ॥
 ब्रह्मविद् ब्रह्मानुभवी । प्रतिष्ठित ब्रह्मपदवी । वेदादि आदि कवी । अनुभविती
 स्वयें ॥ ३० ॥ तो तूं वेदाचा अंतर्भाव । स्वरूपाचा शुद्ध अनुभव ।
 त्या तुजपासीं च लाघव । मायेचें चि यसे ॥ ३१ ॥ आपुलें जें
 अंतःकरण । तें चि मायेचें रूप जाण । ते अंतःकर्णातीत आपण ।
 निजांगें चि ब्रह्म ॥ ३२ ॥ आपणें चि आत्मा स्वतःसिद्ध । कवणें करणें
 न ठगे बोध । आपुलें आपणें चि सिद्ध । ज्ञान जाणावें ॥ ३३ ॥
 भेदाभेद अंतःकरण । भेदे क्षोभिलें अज्ञान । अज्ञानभेद सनातन ।
 निजवृत्ति माया ॥ ३४ ॥ या वृत्तीच्या योगें सहज । प्रतिष्ठिलें
 द्रष्टेपण तुज । साक्षी तुझा तूं उमज । तया परता ॥ ३५ ॥
 साक्षीचें आस्तिक्य अग्नंतर । प्रचींतीतीं येतां निरंतर । जाणावें परब्रह्म
 जिह्वा । तुझे चि कीं ऋषि ॥ ३६ ॥ ब्रह्मविद् तूं बोध संपन्न । सर्व
 जाणता ऋषि सज्ञान । घोर कृपेचें तुझे महिमान । कृपा केली मजबरी
 ॥ ३७ ॥ तुझे कृपेचा उदय । तेणें अरुपाचें रूप होये । नित्यानंदें
 नित्य प्रत्यय । दाटांत हृदयीं ॥ ३८ ॥ कृपार्णव ऋषि श्रेष्ठ । ज्ञान
 जमदग्नि वरिष्ठ । आधीं ते ब्रह्मप्रतिष्ठा । स्वभाविक जाणिजे ॥ ३९ ॥
 ब्रह्म जाणावया कवण । सरलें होईल दुर्जेषण । याकारणें जालें निर्वान ।
 समूळ भेदाचें ॥ ४० ॥ गुरुश्या स्वरूप दर्शन । गुरुश्या भेदाचें

निर्शन । ते सद्विरूपा निरंजन । तुजपासीं वसे ॥ ४१ ॥ भेदासीं आलें
 नाही ब्रह्म । ऐसें जीवां जाणावें सुवर्म । हे गुरुकृपेचें परम । अभिनव जाणिजें
 ॥ ४२ ॥ महा ब्रह्मस्थितीचा खानंद । ब्रह्मनंदन स्वमुखकंद । त्या
 देवकृपांनि निहंद । तत्त्व अनुग्रहीलें ॥ ४३ ॥ विचाराचीं निजसंपत्ति ।
 शंसकोटीं निजध्यास स्थिति । येत येत आला प्रचीति । आत्माराम तेणें
 ॥ ४४ ॥ त्या रामरूपें निरंतर । दाटलें माझे अभ्यंतर । अवधान देउनीं
 निरंतर । अवघारीं परतत्व तें ॥ ४५ ॥ ऋषि वाल्मीकि जमदग्नीसी ।
 सांगेल ब्रह्मप्रतिष्ठा निधयेसी । तरा कृपालुपणें श्रवणासी । आणिलीं
 पाहिजे दशा ॥ ४६ ॥ इति श्री भीमोपदेश । तत्त्वगमस्तीचा प्रकाश ।
 दाटलें अभ्यंतर सावकारा । सणें मेरु अनंत ॥ ४७ ॥ पट्टमं सूर्य
 एकादश कव्य संपूर्ण ॥ ११ ॥ रामकृष्ण ॥

श्री सूर्य ६ कव्य १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम निजांगें निर्गुण । निर्विकार अधिष्ठान । स्थानमान जगद्गान ।
 क्रियाकर्म असेना ॥ १ ॥ सत्पाची स्वभावता निज । कवणें सांमाज्याची
 समज । आपुल्या स्वरूपें सहज । अभिज्ञानुभवें ॥ २ ॥ पैस अंतराळ
 निर्मळ । सर्वघटीं साळमाळ । जिकडे तिकडे विशाल । एक जिनसी ॥ ३ ॥
 तेंच आकाश ना पाताळ । दिशासी टाव नसे अळुमाळ । अग्रांत पोकळी
 अकळ । अस्तिन्यतेनें ॥ ४ ॥ चळेना टळेना सहज । नसे चि रूपरेखा
 उमज । नसे चि चळवळ भावकाज । समूर्त्ये तथा ॥ ५ ॥ एक जिनसी
 सनातन । जगदाय निल नूतन । कळवहित पुरातन । संचळसे
 ॥ ६ ॥ तें परब्रह्म विशालपणें । आभासळें वृत्तीच्या गुणें । सणऊन
 तथाकारणें । नम ऐसें सणिजेत ॥ ७ ॥ वृत्तीभावि तो अग्रगण्य । त्यासीं
 च सणिजे भेदाग्रद । भेदे चि शब्द सावग्रद । रुढांसी आळ ॥ ८ ॥

अभेद प्रचीर्ताच्या-पालवें । आकाशासी-गाळूनि घ्यावें । अस्ततां भेद वृत्ती
 स्वभावें । आकाश-भूत जाहळें ॥ ९ ॥ अहंस्फूर्तीचा-व्हावा-लय । तरी
 च-वसवावें-सुखालय । परंधाम आत्मासयें । अपरोक्ष ज्ञानें ॥ १० ॥
 अस्तिक्य सहज सदोदित । शुद्धबुद्ध व्योमातीत । निल निर्द्वंद्व । निर्हेत ।
 निराश्रय हें चि हें ॥ ११ ॥ द्वैताद्वैत स्फूर्ति विहीन । जाण-ऋषिवर्या
 निर्गुण । अनुभवासी आलें ज्ञान । अपरोक्षतेनसिं ॥ १२ ॥ ब्रह्म-आणि
 ब्रह्मज्ञान-आत्मा जाणावा समस्मान । नामाचा चि भेद जाण । नामातीत
 चुझिजे ॥ १३ ॥ आत्मा क्षणतां आत्म शब्द । अथवा ब्रह्म शब्द-प्रसिद्ध ।
 ति-शब्दां यात्रिक समंथ । असे चि ना कांही ॥ १४ ॥ अनुभवाचे
 ब्रह्मरूप । व्हावें-तरी-ते-जाण अरूप । रूपासी ठाव नसे-स्वरूप । हे
 उपपत्ति-न-घटे ॥ १५ ॥ अज्ञानाचें नाहीं मूळ । तेथें ज्ञानाचें काय
 काज-तिवळ । आतां-पदार्थज्ञानें-केवळ । माया चि-जाणिजे ॥ १६ ॥
 मदी-नाव-रस-टेवी-हे जाण-मायेची प्रदवी । शब्दार्थ-उठाटेवी ।
 घडामोडी घरीतसे ॥ १७ ॥ आपण-स्वरूपें असतां निज । मायेनें
 आणिल-हा उमज । ज्ञेय-ज्ञाता-ज्ञान गुज । सहिमान-मायेचें ॥ १८ ॥
 माया ब्रह्मस्वरूपें प्रतिष्ठे । माया खानंदें घनवटे । मायेचा क्षरा-प्रगटे ।
 सोहं-स्वभावें ॥ १९ ॥ सोहं अवसान मूर्छें । आटोनी जाय-समूर्च्छी ।
 तस्मात् घडमोडी जंजाळी । घातलें जनासी ॥ २० ॥ चुफोनी-स्वरूपाचें
 अस्तिक्य । माया खडविळें नास्तिक्य । भेद संरक्षिल ऐक्य । मायेच्या
 प्रयुक्ती ॥ २१ ॥ मायेनें मोहिलें मीपण । गुणातिशयेंकरून । पतन
 आणि पावन । कल्पिलें आत्मयासी ॥ २२ ॥ हे मायेची महा-मौढी ।
 अशोभ क्षोभता वाढी । नसती विकल्प दाढी । अवलपित ये ॥ २३ ॥
 निराकार असतां आपण । मायेनें आणिलें मीपण । तेणें अहंतेनें
 शीण । दारुण भोगिले ॥ २४ ॥ मिथ्या मायेचें करणें । नसोनी
 कांही सत्यपण । लाविले आत्मयावरणें । गुणबंधन ॥ २५ ॥
 माया माईक निजवृत्ति । नसतां चि आत्मची प्रवृत्ति । दाऊनि विस्तारें
 निवृत्ति । बुझाविलें मीपण ॥ २६ ॥ अवळ मायेची खीळ । वेदा खपिलेंसे

संकळा । आप आपणांत अवर्ळाळा । घात होतसे ॥ २७ ॥ ऐसी माया
 संकल्पस्थिति । जाणे जमदग्नि तुझी वृत्ति । जेणे क्रोधें निज संतति ।
 जाया भस्म केली ॥ २८ ॥ ज्या क्रोधें केलें दहन । त्या क्रोधासीही
 त्यागून । सर्वे चि जालासि सुप्रसन्न । प्रबुद्ध पुत्रासी ॥ २९ ॥ क्षणा
 क्रोध क्षणा आनंद । जाण मायामोह प्रमाद । विश्वकंदें केल्या विनोद ।
 घर्ततसें जेगी ॥ ३० ॥ मायावी महा लाघव । मोहाचें मैदावें अभिनय ।
 नेणोनीं आपआपणा जीव । वेढा लाविले कैसे ॥ ३१ ॥ निजांगें असतां
 ब्रह्म । मायेनें वर्तविला भ्रम । कृपेनें निरसूनि सर्व कर्म । संकल्प शून्य
 करी ॥ ३२ ॥ वृत्तीनें वृत्ति बोसरे । साक्षत्वे साक्षां सर । भेदे अभेद
 संधरे । महाभयसंकल्प ॥ ३३ ॥ खल्प संकेते सूचना । निरोपिली
 निजकल्पना । कल्पनार्तात अधिष्ठाना । प्राप्त केलें अक्षया ॥ ३४ ॥
 आत्मो अपरोक्ष स्वभावें । परब्रह्म स्वानुभवें । प्रचीति गुरु आदिदेवें ।
 दिधली मजला ॥ ३५ ॥ ब्रह्म साक्षात्कार मजला । सद्गुरु सुप्रसन्न
 जाला । माया असतां चि मायेला । मूर्खीहूनि टाव नसे ॥ ३६ ॥
 मायेच्या संस्कारा पासुनी । सुटलों मी ऋषि जमदग्नी । हे भावितां
 सिंहावलोकनी । परतली माया ॥ ३७ ॥ अकल्पित माया उडी पडे ।
 माया ब्रह्मस्थितानें पवाडे । माया समार्थां सुखें वाडे । अंतर्गामी ॥ ३८ ॥
 माया ब्रह्मज्ञानमितें । योग्यतेच्या घरा येतसे । जाणावेने लागतसे । सकळा
 पाठी ॥ ३९ ॥ ऐसी माया हे अभिनय । मायार्तात तुझा अनुभव । विज्ञान
 संपन्न शिव । आराधिला तुंबा ॥ ४० ॥ मायामूळ निवर्तक । गुरु
 शिवसुखदायक । अनुभव कैलासनायक । प्रसन्न तुजला असे ॥ ४१ ॥
 त्या भव निवृत्ति उपरूपें । तूं प्रकाशलासी महातपें । स्वरूप सदाशिव
 जपें । होसी शिवरूप ॥ ४२ ॥ ऐसें वाल्मिकीचे वचनीं । प्रमय प्रबोध
 सुमनीं । अनुभव पूजा पावोनी । जमदग्नि आनंदला ॥ ४३ ॥ हणें धन्य
 धन्य तूं वाल्मीक । निजांगें चि प्रवर्तलासी विवेक । एका अनुसंधानें
 शंका । चतुर्विध वारिली ॥ ४४ ॥ वचनें चि विश्रांतीसी आणिलें मज ।
 काय प्रत्योपकार करूं तुज । माझा चि आत्मा तूं होसी सहज । महामुनेश्वरा

॥ ४५ ॥ तुझ्या वचनां शंकर तोपला । तुझ्या वचनां आत्मा प्रगटला ।
तुझ्या वचनां उदयातें पावला । ज्ञानमार्तंड ॥ ४६ ॥ परस्परें महाकृपि
तोपें । आनंदले निजोवेंपें । सभा सुखैकघनपरेशें । पार टाकिला सुखाचा
॥ ४७ ॥ केवळ अध्यात्मज्ञान । अपरोक्ष स्थितीचें अनुसंधान । पष्टम
सूर्य निरूपण । जालें प्रचीर्तनें ॥ ४८ ॥ आतां सप्तम सूर्य कळा ।
केवळ भक्तांचा जिह्वाळा । अवधान देउनी एकवेळा । अवधारिजे : पुढें
॥ ४९ ॥ इति श्री भीमोपदेश । आत्मबोधाचा सौरस । प्रगटला विद्याधीश ।
हाणे मेरु अनंत ॥ ५० ॥ पष्टम सूर्य द्वादश कळा संपूर्ण ॥ १२ ॥

श्री

सूर्य ७ कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम परमात्मा पूर्ण । आगें चि आस्तिव्य सुखैकघन । स्वरूप
उपलब्धी आपण । प्रसन्न आपणासी ॥ १ ॥ हे माझी प्रसन्नता मज ।
मज माझा चि उमज । आराध्य आराधितां काज । मी सर्वसैं ॥ २ ॥
मी मज सेवी सनातन । मी मज ग्रन्थक्ष पुरातन । मी मज भेटे नित्य
नूतन । सानुकूल बोधें ॥ ३ ॥ मी सक्षिप्य सद्भावें । शरण रिघोनी
स्वभावें । मी मजला स्यानुभवें । होय गुरु बोधिता ॥ ४ ॥ मी विद्या-
भ्यंतर देव । मी अभेद भजनें अंतर्भाव । मी अनंत निरावेव । शुद्ध बुद्ध
सहजें ॥ ५ ॥ मी निजगें निजनिर्मळ । स्वभावें ज्ञान केवळ । मी
स्यानुभवें चि निवळ । स्वानंद सिंधु ॥ ६ ॥ मी उन्मनीचें निजजिह्वार ।
मी निवृत्तीचें सुख अपार । मी निजानंदाचें माहेर । निधानयोगीयाचें
॥ ७ ॥ ऐसा मज मी गूढ्य । शाश्वत अनुभवी राजर्षी । विष्वयापक
जळीं स्यर्षी । वसे अखंडित ॥ ८ ॥ इतुके गुण साम्ये पर । नव्हता
गुण क्षोभ विस्तार । मी ज्ञानस्वरूपें निर्धार । वसवी जगदांतर ॥ ९ ॥
ज्ञान माझा अनादि स्वभाव । स्वमुख माझा अंतर्भाव । अनुभव माझा

।सद्भावः । ज्ञानाचेनि प्रसंगे ॥ १० ॥ ।सर्वांतरात्मा ।सदोदितः । त्रिविध
 गुणान्वये क्षोभित । ते मज माझे आराध्य देवत । वोळखे रूपेने ॥ ११ ॥
 ।गुणक्षोभवृत्ति दुर्धर । ब्रम्हा विष्णु महेश्वर । आदि देवा तुझे अवतारः ।
 तूं चि आर्जविसीं तुजें ॥ १२ ॥ आदिपुरुष तूं निरंजन । तुज प्रकाशित
 तुजें ज्ञानः । ऐउनी प्रचीतीचे नयन । तूं चि तुज पाहसी ॥ १३ ॥
 त्रिगुण जगाचा विस्तार । पाहतां तुझे अनंत अवतार । विघट्टदया निरंतर ।
 बोधविसी स्वसुख ॥ १४ ॥ तो तूं परम पुरुष श्रीराम । श्रुतिपर परधाम ।
 अंतर्भावना परम । प्रसन्नता तुशी ॥ १५ ॥ तुजें हृदय चिदंबर । पाहतां
 स्वरूपे निराधार । तुजप्रति प्रवृत्ति संस्कार । असे चि ना काहीं ॥ १६ ॥
 अंबरस्वरूप विस्तारिण । चिद् अनुमयी निरावरण । सोहं स्वभावे आवरण ।
 संपूर्णासी त्या ॥ १७ ॥ आदि देव तो सनातन । चिदानुभव देवस्थान ।
 विज्ञान देवालयी अखंड मान । तोहंदोष तजळिला ॥ १८ ॥ नमस्ते
 आदिदेव निरंजना । नमस्ते स्वभाव सिद्ध ज्ञानांजना । नमस्ते स्वरूपे चि
 सज्जना । प्रतिष्ठा करीसी ॥ १९ ॥ जेथें मांहीं न संभवे । तेथें चि
 सृष्टीचे होती उठावे । ब्रम्हांड क्षेत्र्य यत्रावे । यत्रावे हृदय अखिल
 ॥ २० ॥ सोहं मूळीचे स्मरण । तेथें निर्विकार वसे ज्ञान । जेसे सहज
 स्थितानें नाहन । आस्तिक्य निजाचें ॥ २१ ॥ त्या ज्ञान स्वभावावरी ।
 जगद्राघर्वाज निर्धारी । त्रिविधक्षोभ भरोवरी । होतसे ज्ञानें ॥ २२ ॥ शुद्ध
 ज्ञानावरी स्वभाव । साक्षत्वज्ञान संभव । साक्षत्वज्ञानी यत्राव । ब्रम्हांडाचे
 ॥ २३ ॥ साक्षत्वज्ञाना ऐलिकडे । अवस्थारूप ज्ञान निवाडे । त्या त्या अवस्थे
 पासुनि पवाडे । इंद्रियवृत्तिज्ञान ॥ २४ ॥ अतींद्रिय आत्म्या पासुनि ।
 सोहं अन्य अंतःकरणी । पदार्थज्ञान रूढी जनी । विस्तार पाहतां ॥ २५ ॥
 एवं आत्मज्ञान पसर । त्रिगुणा पासुनि संसार । त्रिगुणाहूनि परात्पर ।
 ज्ञान अभिन्न स्थिति ॥ २६ ॥ अमित्र ज्ञानरूप ईश्वर । पदार्थज्ञानें
 विचरूप अहंकार । उभयज्ञान अम्यंतर । आत्मा सहजें ॥ २७ ॥
 परमात्मा जगदांतरी । परंप्योति प्रकाशानरी । माया ब्रह्म आत्मा विदरी ।
 साक्ष्ये स्वतंत्र ॥ २८ ॥ साक्ष्यात्मा स्वतःसिद्ध । आदिदेव तूं सतंत्र

प्रसिद्ध । आत्मयारामा उद्बोध । वेधे चिंतामणि ॥ २९ ॥ तुज आस्तिक्यतेने
 निरंतर । अखंडित माझा नमस्कार । जितुका आहे तुझा विस्तार । घडों
 त्या अभिवंदन ॥ ३० ॥ माझे हृदयी प्रगटलासी । ज्ञाने प्रचीतीस आलासी ।
 सद्गुरु स्वरूप पावलासी । साचार स्वरूप योग ॥ ३१ ॥ स्वरूप
 घोषासी कारण । लाघळें सद्गुरु तुझे चरण । नित्य प्राप्तीचे
 आचरण । प्रतिष्ठिले देही ॥ ३२ ॥ मूर्ख्याचा मुळारंभ स्वयंभ । नित्य
 स्वरूपाचा लाभ । तो तूं स्वानुभव सुप्रभ । बोध चिंतामणि ॥ ३३ ॥
 निजानुभवतनु विंशाल । स्वानंदघन मुखाचळ । उद्बोध रवितेज किळ ॥
 सर्वांग सुंदरा ॥ ३४ ॥ फोटी ज्ञान सूर्याचे तेज । अन्माकृत मुत्तेसी
 सहज । ज्ञान प्रव्याप्ति निज तेज । योग पुढी घातले ॥ ३५ ॥
 ते स्वयंभ शांत कुंभतेज । चारी पुरुषार्थ चतुर्भुज । स्वयंभ सतेज उमज ।
 वसविला फरशकारी ॥ ३६ ॥ अनादि भवतरुचे बैचाड । उन्मळिले
 निजबोधांकुशें जाड । महामृत्यूसी आकलुनी पयाड । वेला प्रधानसूत्रे
 ॥ ३७ ॥ ते पाशरूप प्रधानसूत्र । तृतीय वरी असे विचित्र । चतुर्यवरी
 स्वानंद पवित्र । वसे मोदक प्राप्तीचा ॥ ३८ ॥ अनुभव उदर विस्तीर्ण ।
 प्रवृत्ति निवृत्ति दोन्ही चरण । रामाचे वैसखा अधिष्ठान । प्रस्थान
 गणपति ॥ ३९ ॥ ज्ञान विज्ञान दोन्ही नेत्र । स्वरूप ईक्षणें ते स्वतंत्र ।
 कपोल प्राप्तीचे ते परत्र । श्रवण दोन्ही मीमांसा ॥ ४० ॥ स्वसुखाचा
 प्रचंड माया । बोधमुकुट तल्लता । विज्ञानप्रभा बोधसत्ता । विरीटी
 शोभत ॥ ४१ ॥ उद्बोधाची सोड झेलीत । अखंड उन्मनी सुखें डोळत ।
 केवळ अनुभवाचे डोळत । डोळ गंभीर घोष ॥ ४२ ॥ ज्ञान साक्षात्कारी
 सत्तातेज । सर्वांगभूषणें गणराज । पाहिला दृष्टीसी सहज । निवाली दृष्टी
 ॥ ४३ ॥ प्रवृत्ति दुराशा क्षेमक । सरली माझी तहानभूक । आत्म-
 प्राप्तीचे सुखात्मक । पारणें जाले ॥ ४४ ॥ अधिष्ठान देवा गणेश ।
 चुकउनियां भवपाशा । वारीली संकल्प दुराशा । कृपाईक्षणें ॥ ४५ ॥
 अनावृत कृपा तुझी । ते चि होय सद्गति माझी । अज्ञान ममतेची
 पोशी । उतरली कृपेच्या वरें ॥ ४६ ॥ ते स्वबोध तनु सरस्वती ।

अखंडीत ब्रह्मप्रचांति । ब्रह्मनुभव स्थिति । ब्रह्मानंद कळा ॥ ४७ ॥
 ब्रह्मर्वाजा वागेधरी । हृदय प्रकाश बांध करी । नित्यानंद मुखकारी ।
 वंदिली आदिशक्ति ॥ ४८ ॥ जियेच्या उदरें संभवटें । स्वात्मप्राप्तनि
 सुखी जालें । नित्यबोधामृतें घालें । निघालें ईशणीं ॥ ४९ ॥ स्वानंद
 जनका गुरुराया । ऐसी अभिनव तुझी दया । आत्मानुभव काया । लावलों
 निजाची ॥ ५० ॥ कल्पनाशत छिद्रांवर । त्यागुनिपां पांघरविळें दयांवर ।
 अक्षय मुखें साचार । परिपाळिलें मज ॥ ५१ ॥ आतां निजभक्तीचा
 जिह्वांव्य । मज प्रबोधया अंतर्कळ्य । ऐसें प्रार्थितां कळवळ्य आला ।
 अमृतसिंधूसी ॥ ५२ ॥ आतां तें चि पुढें निरूपण । केवळ भक्तीचा
 जिह्वाळा ज्ञान । उत्तरावीं स्वमुखधन । अवधारी जे मंत्र ॥ ५३ ॥ इति
 श्री भीमोपदेश । अधिष्ठान देवता परेश । अभिवंदिला स्वप्रकाश । म्हणे
 मेहु अनंत ॥ ५४ ॥ सप्तम सूर्य प्रथम कळ्य संपूर्ण ॥ श्रीगोविंदार्पणमस्तु ॥
 श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ७ कळा २

॥ श्रीसितापतये नमः ॥

श्रीरामा विश्वमूळकंदा । गाढीव सुखाच्या खानंदा । प्रबोधकरवर
 मुकुंदा । अधिष्ठान देवा ॥ १ ॥ देवाधिदेव तत्त्वविशुद्धा । आदि अनादि
 सिद्ध प्रसिद्धा । निजानंद पद प्रबुद्धा । जय जयाजी सहुरु ॥ २ ॥
 भवभयभंजन लीला । प्रबोधविशी अंतर्कळ्य । स्वात्मसुखाचा जिह्वांव्य ।
 प्रगटविशी ॥ ३ ॥ तरी माझे मनीचे आर्त । प्रबोधवीं भक्तीचे हृदत ।
 भक्ति नवविधा सुनिश्चित । कीं अभेद स्वभावे ॥ ४ ॥ ऐसें प्रार्थितां
 सहुरुसी । प्रसन्न जाला प्रसादेसी । कृपेनें बोळला निश्चयेसी । अमय
 दिघळें ॥ ५ ॥ जें अपरोक्ष भक्तीचे गुज । मुबर्म आकळलें तुज । हा
 असिर्वाद करांभोज । असो तव मस्तकीं ॥ ६ ॥ तेणें वर प्रसादें पूर्ण ।

विसांवले अंतःकर्ण । भीमोपदेशक्रम करून । चालिले प्रमय ॥ ७ ॥
 पूर्वाधी क्रमान्वये । बोलिले स्वरूपज्ञान प्रत्यये । श्रीरामसभेसी विस्मये ।
 खडली चर्चा ॥ ८ ॥ सीतामुखें हनुमंतासी । महावाक्य तत्वमसि ।
 बोधविवर निश्चयेसी । उपदेश जाला ॥ ९ ॥ तें उपदेशक्रमाचें अभ्यंतर ।
 पावला महारुद्र साचार । समाधिसुखें निर्विकार । जाहला देही ॥ १० ॥
 सीतेने महावाक्य सांगितलें । श्रीरामें प्रत्यया आणूनि दिधलें । उभयता-
 पासून निवळलें । तत्त्व हनुमंतासी ॥ ११ ॥ दोघाचें एक शरीर ।
 अर्धनारी नटेश्वर । रामसीता परात्पर । दंपत्य गुरुचें ॥ १२ ॥ हनुमंतासी
 छाधलें प्रचीतवर्म । सर्वकर्मा जाहला निःकर्म । स्वरूपें विसांवला स्वधर्म ।
 विनटला गुरुभक्ती ॥ १३ ॥ अभिवंदुनी सीतारामासी । म्हणे भक्तीचें
 रहस्य प्रचीतीसी । ये ऐसें करावें निश्चयेसी । मजला समाधान ॥ १४ ॥
 आत्मसुखसंपन्न चूडारना । योगीमानसरंजना । कृपासिंधु भक्तपावना ।
 स्तवितसे हनुमंत ॥ १५ ॥ जाणोनी कर्णोद्गाथें प्रेम । बोलता जाला
 श्रीराम । म्हणे तूं अवधान प्लवंगम । विहरें प्रबोधतरुसी ॥ १६ ॥
 स्वशाखावृग मनोहरा । आनंदतरुपाळेखाशरा । विचल्प महा रजनीचरा ।
 संवहरिती बोधकरें ॥ १७ ॥ जगत्प्राण परितोपा । जगदानंद अंतर्दोशा ।
 पत्राड स्वरूपावरीं वीरेशा । भवमूळहरणा ॥ १८ ॥ ऐसें कर्णोद्गासी
 गौरविलें । वचनामृतें सुखी केलें । कृपासिंधूनें सांभाळिलें । आपल्यासी
 आपल्या ॥ १९ ॥ धन्यधन्य कपीची माग्यदशा । परात्पर मुखें पुरली
 आशा । महा अद्वैत सुखसंतोषा । पात्र केले श्रीरामें ॥ २० ॥ जयावरी
 सद्गुरुची दया । सकळार्थ प्राप्त होती तया । माय वामधेनु जालियां ।
 वत्सासी काय उणें ॥ २१ ॥ परम पुरुषें अपंगिलें । चाले सर्वत्र त्याचें केलें ।
 शिवादिदेव त्याच्या बोलें । इच्छित पुरविती ॥ २२ ॥ छट्छिलें वाक्यमधुरें ।
 श्रीरामाप्रति करुणासारें । बोलिजेत सप्रेम वानरें । आवडीनें परिसा ॥ २३ ॥
 तुम्ही कृपाळू सज्जन । नित्य खानंदीं करितां मज्जन । तुमची चर्चा
 निरंजन । प्राप्तवर ॥ २४ ॥ नित्य कृपेनें सांभाळिलें । स्वामीवचन
 प्रतिपाळिलें । परतत्व सुखे वर्धविलें । नित्यानुसंधान ॥ २५ ॥ स्वामी

प्रसन्नतेची सत्ता । परत्व प्रत्यया आळें तत्वता । हे तुमची प्रसन्नता ।
 कृपाळु संत हो ॥ २६ ॥ स्वामीचा अनुग्रह होये । तरी च तुमचे
 दयेचा उदय । स्वरूप प्रार्त्ताच्या निश्चये । चोळ्ळेता दयेनें ॥ २७ ॥
 माझी वचनें चोवडी । वसोनी अवधान परवडी । यथार्थ धरुनी आवडी ।
 परिसत असा ॥ २८ ॥ अमृताची धरा अनस्यूत । रामद्वंद्वत सदोदित ।
 नित्य प्रचीतीचे तुम्ही संत । अवधारा वचनें ॥ २९ ॥ आजि माझा
 देवसूर्य उदेला । मजवरी स्थानंदघन वरला । अनुभवाचा यावा केला ।
 सहसुराये ॥ ३० ॥ माझिया सुखासी नाही प्रमाण । सांठवितां टांचे
 जालें गगन । एवढें महापातीचें अवधान । दिधलें मजला ॥ ३१ ॥
 श्रीरामाचे महासभेसी । वसोनी ऋषेश्वर पंक्तीसी । श्रीराममुखीच्या बोधा-
 धृतासी । सेवा श्रवणें ॥ ३२ ॥ श्रवण स्वराज्य चक्रवर्ती । केवळ
 प्रचीतीच्या मूर्ति । साधुस्वरूपे जगती । बोधें उत्थरिली ॥ ३३ ॥
 संताची दीक्षा पावन । सहज ईक्षणें कृतार्थ जन । आत्मप्रार्त्ताचें शिरोभूषणें ।
 प्रसिद्ध महानुभाव ॥ ३४ ॥ साधुत्रिभुवन जिह्वाळ्या । साधु स्थानंद
 कृत छीला । साधूची ऐश्वर्य अंतर्कळ्या । दर्शनें चि वैधिति ॥ ३५ ॥
 एवें साधूच्या सहवासी । वसतां पाविजे स्वमुखासी । साधूच्या वचनें
 शुक्तीसी । ध्यावे सद्भाविकानी ॥ ३६ ॥ कांही न करितां साधन । करावें
 साधूचें मजन । संतवचनें निजनिधान । प्रगटे स्वयंभ ॥ ३७ ॥ सज्जन
 साधोज्याचीं माहारे । सज्जन अनादीचीं मांडारे । सफल बोध साक्षात्कारे ।
 कृपेनें अनुगृहिती ॥ ३८ ॥ स्वभाविक संतकृपा । पावतें फारुनी स्वरूपा ।
 निरंजन निर्विकल्पा । देती दीक्षा परम ॥ ३९ ॥ अपरोक्षज्ञान अंतर-
 स्थिति । प्रबोधाची महाशक्ति । मक्ति मुक्ति सर्वमयुक्ति । स्वमुख भक्तिदानें
 उदारे ॥ ४० ॥ अभिर्वंदन तुम्हाप्रति । सलगीची माझी विनंति । अवधान
 देउनी ग्रंथी । श्रवण कांजे ॥ ४१ ॥ ऐसें प्रार्थितां संतासी । कृपेनें
 कळवळिडे मानसी । दयेचे समुद्र तयांसी । भरिते आळें सुखाने ॥ ४२ ॥
 आतां कैवल्यक्षेत्र अधिष्ठाता । बोधें ब्रम्हादिकांचा त्राता । भक्तांचें जिह्वा
 तत्वता । प्रकट करीत ॥ ४३ ॥ तपाचे होउनी विभागी । अवधानें

सांभाळ्य मजलागी । कथासंगति निजांग योगी । भक्तीचें रहस्य पाह्य
॥ ४४ ॥ इति श्री भीमोपदेश । संतप्राप्तीचे अवतंस । संतकृपेने प्रगटे ईश ।
म्हणे मेरु अनंत ॥ ४५ ॥ सप्तम सूर्य द्वितीय कळ्य संपूर्ण ॥ श्रीरामसमर्पण ॥

श्री

सूर्य ७ कळा ३

॥ श्रीरामसमर्पण नमः ॥

श्रीरामपराभक्ति अभ्यंतर । विश्वपावन रामअवतार । आत्मज्ञान
साक्षात्कार । विश्वोद्धार चरित्रे ॥ १ ॥ ज्याचेनि विश्व विस्तारलें । ज्ञाना
कळें प्रयतलें । मनोहर शोभेसी आलें । सकळ कांहीं ॥ २ ॥ तो
संशतारात्मा सगुण । सर्वांग द्रष्टा विश्वलोचन । विश्वासी करितसे पावन ।
निजज्ञान देउनी ॥ ३ ॥ ज्याचे प्रसन्नतेची सीमा । गुज प्रतिपुढी
निगमा । स्वरूपज्ञान महिमा । प्रगटली जर्गी ॥ ४ ॥ स्वरूप ज्ञानाचें
निजविधान । हृदयीं अंतरात्मा विद्यमान । साक्षी स्वसुखाभिवर्धन । अंतर
वसे ॥ ५ ॥ तो प्रसन्न तरी सुखें अवचट । बोळलें मुक्तीचें वैकुण्ठपीठ ।
आनंदभिष्टीत उक्तट । आत्मापण कृपेने ॥ ६ ॥ आत्मा प्रचीतीसी येतां
जाण । नलगे साधार्थ आत्मज्ञान । ज्याकरितां करी जे साधन । तो
बोळवियां मग काय ॥ ७ ॥ राजसत्तिदी व्हावया । सेवकासी आर्जवीजे
तया । तेथे राजा चि प्रसन्न जालिया । पुरती मनोरथ ॥ ८ ॥ तैसा
हृदयस्थ ईश्वर । वसे सर्वावर्ति साचार । सायोज्यतेचें माहेर । विद्यमान
स्वयें ॥ ९ ॥ आपआपणा पाहों जाणे । द्रष्टा आक्रमेना दृष्टीने । ऐसा
चि निवळ प्रचीतीने । स्वयंभ जो ॥ १० ॥ सकळ सुखाचें मुख केवळ ।
अनुभवाचें वास्तव्य स्थळ । विश्रुतीचें जन्ममूळ । जगदाय देवत ॥ ११ ॥
विशुद्ध ज्ञानाचें हृदय । स्वभाव आस्तिक्यता निरामय । स्वबोध व्यापक
निधयें । समाधानी स्वयंभ ॥ १२ ॥ सर्व साक्षिणी त्र्यांबुक्ति । त्रियेसी

साक्ष्ये चि सर्वाया । साक्ष्यज्ञान सर्व प्रवृत्ति । करी संपन्न सन्निधाने ॥ १३ ॥
 अर्धमात्रेचें परिज्ञान । प्रणवगिराचें शिखर गहन । व्याचेंनि अनुभवळें
 समान । निराभास पद ॥ १४ ॥ तो निजांगद्वष्टा निर्मळ । जडत्व
 गालुनी सोज्यळ । कास्मीरीचें छिंग केवळ । स्वप्रकाशघन ॥ १५ ॥
 निखिळ स्वानंद उभारा । निवर्तउनी तत्वसंभारा । शुद्धसत्वाचा गाभारा ।
 प्रकाशित निजतेजें ॥ १६ ॥ महत्तत्वाचें अभ्यंतर । सूक्ष्म गुणभूत
 संस्कार । विज्ञानदीप तेजें निर्धार । आणिला द्रष्टुनी ॥ १७ ॥ इति-
 सुखाचें सुखस्वये । प्रत्ययेवाण घेत प्रत्यय । या आत्मज्ञान निधये ।
 राहिला सुनिधळ ॥ १८ ॥ द्रष्टेपणाची निजदृष्टी । व्यापकपणाची
 समसाटी । साभाविली आपुळे पोटी । तो द्रष्टा निर्मळ ॥ १९ ॥ सवळ
 वृत्तीचें निजमूळ । विम्वसंभव क्षेत्र केवळ । परंतु या कल्पनेचा मळ ।
 कदापि न छगे ॥ २० ॥ गगनासी रंग घावया । उपाय तितुके जाती
 छया । वृत्तिसंस्कार आत्मया । तेवि संसर्ग न छगे ॥ २१ ॥ मुक्ता-
 फळाचे आंगीचें तेज । मुक्ताफळी पाहवे चोज । तेज काढुनी जाती
 तें सहज । तेज ना मुक्ते ॥ २२ ॥ तेज संभवळें जेधुनी । तें निजतेज
 पाहवे मनी । मग त्या तेजापासुनी । मुक्त जाले पाहवे ॥ २३ ॥
 साधु सच्चिदानंद व्यक्ति । विज्ञान मुसेसी संभूति । नित्य मुक्त सिद्ध
 विभूति । आत्मयोग संपन्न ॥ २४ ॥ सत्त्वितुख तेनु अभ्यंतर । प्रकाशली
 तेज निर्धारें । स्वरूपाची रूप भांडारें । आयतने ज्ञानाची ॥ २५ ॥
 केवळ आनंदाची च काया । स्वसुखाची तेजे उजळूनिया । आत्मज्ञान
 भूषित क्रिया । अळंकरली ॥ २६ ॥ अखिळ स्वबोध निधी । अप्रांत
 सुखाचे निरवधी । ठेवे चि होती निरोपाधी । देह सज्जनाचे ॥ २७ ॥
 नित्य मुक्त कळेवरें । कयाकलिकल्पमहरे । कल्याणकृत चर्या निर्धारें ।
 मूर्त सुख स्वयंभ ॥ २८ ॥ केवळ सुखाचे पुतळे । सिद्ध स्वसुखाचे
 जिह्वाळे । साधुसाक्षात्काराचे डोळे । श्रीमंत स्वरूपे ॥ २९ ॥ कैवल्य-
 घटावप्रघटिका । निजांग दक्षित दशांग वेदिका । सन्निधान सद्देजे
 पांठिका । कैवल्य क्षेत्राच्या ॥ ३० ॥ स्वरूप दशेची पाटांगणे । निर्मळ

शोभा विस्तोर्गपणें । अनुभव अंतस्तें गहनें । हृदयें ज्याचीं ॥ ३१ ॥
 सुखान्धीचे गर्भ अपार । अप्रांत दशेचे परपार । पारांवाराचे निर्धार ।
 अकृतनिं रूपस ॥ ३२ ॥ परब्रम्हाचे निजप्रत्ययें । अवतरले स्वानंद
 स्वयें । अक्षय संपत्तीचे नृपवर्य । प्रगल्भ चूडामणि ॥ ३३ ॥ समाधि
 अचंदाचें पाठार । विश्रान्तीचें निजमंदार । ज्ञानमंदाकिनीचें अपार ।
 योव साधुशरीरें ॥ ३४ ॥ निज प्रपन्नतेचे चिंतामणि । अपरोक्ष ज्ञान-
 रत्नांच्या खाणी । साधु स्वरूपाची भरणी । आळी निजदैवें ॥ ३५ ॥
 ऐसिया साधूच्या मूर्ति । प्रचीर्तनें जे अर्चिती । भक्तीचें जिह्वार त्याप्रती ।
 जाण आकळलें ॥ ३६ ॥ भक्तीचा अंतर्भाव गहन । येथें न चले कर्तव्या-
 मिमान । भाव चि जाणिजे प्रधान । रहस्य कळावया ॥ ३७ ॥ केवळ
 अंतर्भावाचें जिह्वार । उपमेसी साधूचें शरीर । साधु शरीरें निरंतर ।
 दोक्षा चिन्हीत असे ॥ ३८ ॥ पराभक्तीचें प्रमय । तुज सांगतां निजप्रलयें ।
 तरी तूं चि होउनियां स्वयें । अनुभवी तें गुज ॥ ३९ ॥ परा पारुपली
 निश्चयेसी । तें भक्तिरहस्य तुजपासीं । सांगतों कपींद्रा निश्चयेसी । दई
 अवधान आतां ॥ ४० ॥ स्वामीच्या अनुग्रह सत्तात्मक । स्वयंम अनुसंधान
 विवेक । प्रचीति सुख कांहीं येक । दशेनें जागृत ॥ ४१ ॥ जागृतीसी
 वेध असे निद्रा । निर्वेध तव वृत्ता योगींद्रा । अक्षोभित सुख समुद्रा ।
 रामचंद्रा सद्गुरु ॥ ४२ ॥ दीप उजळली निजकारे । मग तेजस्व करणें
 नुरे । तूं प्रभेची निजप्रभा निर्धारें । ज्ञानरविवुळभूषणा ॥ ४३ ॥
 विचित्र कळा यंत्रकारे । मनोहर यंत्र चमत्कारें । ते कळ्या प्रसवे उपचारें ।
 स्तव न लगे तया ॥ ४४ ॥ कायविशेषें कळ्याकारें । तारक प्रक्रिया
 निर्धारें । तारु निर्मिलें कार्यगारें । वरी तारका त्या बावी न लगे ॥ ४५ ॥
 पदार्थ परिपाकें परिशुद्ध । भावुर्यतेनें जालें सिद्ध । तयासी गोडी असे स्वतः
 सिद्ध । आणावी न लगे ॥ ४६ ॥ अमृतें घेळिले पदार्थ । ते भक्ष्याचे चि
 मात्र तृप्त्यर्थ । तेव्हां तुवां मज केलें कृतार्थ । यावरी कर्तव्य असेना ॥ ४७ ॥
 तुवां दिधलें अवधान । परिपाळिले सनातन । आतां ते मागसी तें कोटून ।
 यावें म्यां समर्पा ॥ ४८ ॥ दिव्हें ते उपभोगासी आले । सदोदित

अनुभविलें । नित्य तृप्तांचें पारणें जालें । जाणीसी आलें दयाळा ॥ ४९ ॥
 त्यार्चा प्रत्योपकार स्थिति । पाहतां निरोपम मति । प्रत्यग्ना नसे तुजप्रति ।
 धावया कांहीं ॥ ५० ॥ नयनें दिघलें दर्शन । यासी काय घावें हपोन ।
 बोध सुदर्शन करे, स्पर्शोन । भवभेद हरिला ॥ ५१ ॥ आता दुर्भग ना
 सुख संभव । निर्भय दशा अभिनव । ऐसा प्रसन्न जाला राघव । आमुचें
 फुळीं ॥ ५२ ॥ चिरंतन सुख तनु देउन । वांचविलें सनातन । नाही
 सोयरीक लावणें । समंधाचा कांहीं ॥ ५३ ॥ उपलवण ना सुभक्ष जात ।
 आमुचाच जाती वर्जिली येथ । धन्य प्रतिपाद्यक समर्थ । तूं आमुचा
 धणी ॥ ५४ ॥ दिव्य शरीर दरिद्रता । मर्कटी काया दिल्ली उचिता ।
 मूळीं च देहासी अयोग्यता । योग्यता तेथें कैची ॥ ५५ ॥ नाही परिधान
 घसल । नाही दिग्गज अशन । नाही धरावया भूषण । योग्यता देहीं
 ॥ ५६ ॥ लागता दातोष्ण वार । सेऊं तरुवर निवार । ऐसा सुप्रसन्न
 दातार । निरोपाधिकारीसी ॥ ५७ ॥ शुद्ध बुद्ध सखांपरीं । ठेविला हस्तक
 शिरावरी । आतां परत्र सुखें अवधारीं । उरीच नसे मजला ॥ ५८ ॥
 भीम मजला उरेना । तेथें कवण भाबळ कवणा । कवण महा अद्वैतज्ञाना ।
 होईल पात्र ॥ ५९ ॥ ऐसियापरी लडिलाळे । प्रीतीचे पुरती लळे । तें
 वचन माधुयें रसाळें । भीम उक्ति अवधारा ॥ ६० ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 पंराभक्तीचा आवेश । गुरु शिष्यान्वय सौरस । म्हणे मेरु अनंत ॥ ६१ ॥
 सप्तम सूर्य त्रितीय कळ्य संपूर्ण ॥ ३ ॥ श्रीराम ॥ समर्थ ॥ बळभीमायनमः ।

श्री

सूर्य ७ कळा ४

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामविश्वावबोध कंदरा । विद्याक्षीर निधी मथित मंदरा । स्वसुख
 विलास मंदिर । मुक्ति इंद्रिराविमु ॥ १ ॥ इहपरत्र परपावन । तुझिमे
 कृपेचें महिमान । कृपेच्या जनका विद्यमान । मज प्रसन्न जालासी ॥ २ ॥

संकल्पातीत केले मजला । काय संसर्पावि म्यां तुजला । दयार्णव दीन
 वेधु दीनाला । संरक्षिती सुखें ॥ ३ ॥ कृपामृत वचनें मज । मागितलें
 अवधान सतेज । तरी मी तुझा चि की हे रघुराज । ज्ञानसूर्यप्रकाशा
 ॥ ४ ॥ तुझे कृपेचें निजतेज । ब्रह्मानुभवी निज गुज । तेणें चि भक्ति-
 रहस्यें उमज । उमजवीं मातें ॥ ५ ॥ ऐसें अवधान पर । जालें मारुतीचें
 अभ्यंतर । वारुनी श्रीरामासी नमस्कार । श्रवणीं बैसला ॥ ६ ॥ कृपा
 नयन सरोजें । अवलोकुनी सदयसमाजे । संवोधुनी भक्तीच्या उमजें ।
 अनुगृहीतसे भीमा ॥ ७ ॥ अगा ये बोध गिरिवरवरा । विद्यानिधान अभ्यंतरा ।
 अपरोक्षगतीच्या जिह्वारा । श्रवणासी अर्ह होसी ॥ ८ ॥ अवधारिलें माझे
 अभ्यंतर । तेणें सुखावलासी थोर । प्रचीतीचे मोहेरघर । जालासी आतां ॥ ९ ॥
 प्रज्ञाप्रगल्भ परिपाळणा । विज्ञान विश्व चालणा । निजबोध संपत्ति निधाना ।
 मम मानस प्रिया ॥ १० ॥ तरी गा तुज चि सकळ । अर्पन जीर्णचें गुज देयळ ।
 भक्तीचें रहस्य प्रांजळ । अवधारी आतां ॥ ११ ॥ जो स्वरूपी अभेद
 दशेनें । तदाकार जाला मनें । भेदाभेद संकल्पानें । उरला चि नाही
 ॥ १२ ॥ प्रचीतांचें करुनि पात्र । स्वसुख अनुभवी स्वतंत्र । परतत्वानुभवे
 श्रोत्र । विस्तीर्ण केल्या ॥ १३ ॥ निजबोधगुरुकृपावचनें । समाधानाची
 आयतनें । स्वराज्य सुख संस्थान । लाभला तो मुमुक्षु ॥ १४ ॥ गुरुवचनीं
 विद्वांस जया । भक्तीचें रहस्य त्याची काया । सर्वस्वें समर्पोंनियां । गुरुरूपीं
 घसे तो ॥ १५ ॥ व्यक्ति मात्राचें अभ्यंतर । देखे स्वरूपें चि साचार ।
 स्वरूपाचा आनंद अळंकार । ते हें विधरूप ॥ १६ ॥ विश्वी
 परतले दृष्टीनें । पाहे स्वरूप प्राप्तीची स्थाने । चिदानंदाची भूषणे ।
 निष्टेनें भोगी ॥ १७ ॥ स्वसुखाचे साक्षात्कार । संत जाणिजेत साचार ।
 संत भजनें कृतोपकार । श्रणीं होय तयाचा ॥ १८ ॥ संतजनाचा जया
 नेम । तयाचा भुलानुभूत्य मी सप्रेम । उपचारीं सर्वस्वें परम । आराम
 स्थितीनें ॥ १९ ॥ आत्माराम मी निरंतर । वसवीं तयाचें चि घर ।
 कां जे संतसेवा साचार । घडली तया ॥ २० ॥ संत अनंत
 विभूति । नामाधिले सांगावे किती । संतमाव्य जे स्मरती ।

ते महापावन जर्गी ॥ २१ ॥ संत माळिका मनोहर । येकेक
 ज्ञानी रत्न अगोचर । प्रभेनें विश्वप्रभाकर । मंटव्या आणित्ती ॥ २२ ॥
 स्मरतां संत नामावळी । पावन होइजे तात्काळी । महिमा अगाध
 भूमंडळी । पावन संताची ॥ २३ ॥ माझे मूळ अधिष्ठान । त्या माझीच
 स्वरूपें जर्गी जाण । प्रमाणा न येती संपूर्ण । सृष्टी भरली असे ॥ २४ ॥
 विष्णु शिव विधि इंद्र । द्वादश सूर्य अत्रा रुद्र । प्रसिद्धतेचे सुखात्मचंद्र ।
 समुद्र बोधाचे ॥ २५ ॥ अष्ट वसू अष्ट मूर्ति । तेहेतीस कोटी मुरघर
 पंक्ति । अठराण्सी सहस्र व्यक्ति । ऋषेधरांच्या ॥ २६ ॥ गणगंधर्व
 सिद्ध चारण । भैरव गणपति पडानन । सिद्ध सनक सनंदन । सनत्-
 सुजात स्वरूपें ॥ २७ ॥ कपिल दुर्वास दत्तात्रय । ऋषि सप्त तेजोमय ।
 स्वेत केतु नारद प्रत्यय । अष्टावक्र ऋषि ॥ २८ ॥ रोमहर्ष कौंडण्य कण्व ।
 जाबाली गार्ग्य सिद्ध नव । अंब्रऋषि शुक्र व्यास अभिनव । भक्तमाळिका
 ॥ २९ ॥ एकेक भक्तरत्न चोखडें । ज्ञानप्रभाकर परिपाडें । प्रल्हाद बळि
 अक्रूर निवाडें । महाविभूति माझ्या ॥ ३० ॥ पर्वत वनें विस्तार । नद्या सिंधु
 सविस्तर । माझे विभूतानें चराचर । कोदाटलेंसे ॥ ३१ ॥ गुप्त प्रगट सांगो
 किती । विश्वंभर माझ्या विभूति । नृपपरंपरा विख्याति । सूर्यचंद्र वंशीचे ॥ ३२ ॥
 चौदा मनु पामुनी संतति । विश्वप्रकाशक ज्याची मति । विदेहादि नृपति ।
 विभूति माझिया ॥ ३३ ॥ तपस्वी अनुष्ठाने योगी । आत्मपरायण धीतराणी ।
 त्यक्त परिग्रह मजलागी । उदासीन जावे ॥ ३४ ॥ त्यक्त उपभोग
 पुत्रदारा । विसरोन सर्वस्व संसार । निज अभ्यंतरी निरंतरा । मज चि
 पाहती ॥ ३५ ॥ कांता कनक विपयासी । विटळे उदासीन तापसी ।
 प्राणांतिकें निश्चयेसी । मदर्प करिती तपें ॥ ३६ ॥ माझे प्राप्तिस्तव
 अनुदिन । घालुनियां अखंडासन । धरुनि वैसले माझे ध्यान । मानस-
 पूजनी ॥ ३७ ॥ माझे नामाचे जयघोष । गर्जती वाचेंसी संतोष । माझीं
 चरित्रें अशेष । कीर्तनी गाती ॥ ३८ ॥ माझ्या अवताराचीं रूपडी ।
 प्रशंसितां जयासी आवडी । उपासना आर्जव परवडी । पूजाविधि प्रकारें
 ॥ ३९ ॥ रात्रिदिवस मदर्चन । विशेष भाकि अंतःकर्ण । भाव धरुनि

प्रमाण । मिळाले मंस्वरूपी ॥ ४० ॥ स्वरूप साक्षात्कारी रूपे । तितुकांहीं
जाण माझी. स्वरूपे । मजकारणे महातपे । तपती सर्वदा ॥ ४१ ॥
मनापासुनी विपयी विरक्त । मजकारणे मजती भक्त । मजवांचुनी तयासी
मुक्त । कांहीं च प्रिय नसे ॥ ४२ ॥ सर्वस्वे मज चि अनुसरले । उदास
विरक्त वनीं भरले । सर्वस्वे चि मज चि समर्पले । भक्त महा स्थितीचे
॥ ४३ ॥ जाण इतुकिया व्याक्ति देहधारक । ते माझे चि निश्चयात्मक ।
तया अंतरीं मी एक । सर्वस्वे वसे ॥ ४४ ॥ अणुपासुनी ब्रह्मांडवरी ।
विचर माझी रूपे वरी । मज विश्वरूपासी धरी । ध्यानसमेते ॥ ४५ ॥
ऐसें मारुतासी प्रबोधिलें । जगदांतर नामाविलें । तेणें हृदयासी आणिलें ।
निरंतर ॥ ४६ ॥ पुढती विश्वकंद चिदंबर । लीलासृष्टीचा ईश्वर ।
प्रबोधी रुद्रासी अभ्यंतर । ते सावचित अवधार ॥ ४७ ॥ इति श्री
भीमोपदेश । संतमाला अविनाश । एकेक ज्ञानी चिद्विंशत । गूढे मेरु
अनंत ॥ ४८ ॥ सप्तम सूर्य चतुर्य कला संपूर्ण ॥ ४ ॥

श्री

सूर्य ७ कंठा ५

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामविष्णुवशिष्टा । विश्वबोधपरविशेषा । विश्वंभर सुख
सावकाशा । निरावकाश रूपे ॥ १ ॥ अंतर्भावना भस्पर । सदादा
अभ्यंतर सुख अपार । अपरांपर परांपर । विघ्नपर दैवता ॥ २ ॥ जय
जय जगदअभ्यंतर । जय जय मुनिमानसमनोहर । जय जय
निजात्मसुखसागर । सीतावरा नमस्ते ॥ ३ ॥ नमस्ते प्रणवगिरिधरपूर्वा ।
नमस्ते निजवृत्ति गुरा अमूर्ती । पूर्वापर द्रष्टृत्वे सती । बोधिनी स्वभाव
॥ ४ ॥ चिदानंदकदाचे अंकुर । स्वगुणे पांशावटे अपार । बळावळे
निजमुखांने साचार । स्वानंदजळे ॥ ५ ॥ ते हे विघ्नरूप प्रबळ ।
स्वानंदाचे कोम अगिळ । पैसावटे अट्टमाळ । साळमाळ विशाले ॥ ६ ॥

आस्तिक्यतेची धृतिधरा । स्थानंदें बोल सवांतरा । सोहंवाज मूळ पर ।
 उद्रोधित मुखें ॥ ७ ॥ सावकाशाचेनि मुरवाडें । विश्वमूळ जिकडे
 तिकडे । विगूढ उं वाडें कोडें । देहात्म फळीं ॥ ८ ॥ नामरूपाचिया
 प्रसिद्धपणें । वेचाडें बळवलीं सुखानें । त्रिगुणाचीं पृथक् स्थानें । योंवें
 दडावलीं ॥ ९ ॥ स्वसुखाची सत्त्वभूमी । तेथें स्वानुभव ब्रम्हास्मि । उंचावली
 अंतर्गामी । लसलसीत वळें ॥ १० ॥ वंशपरंपरेचा डोंगा । उंचावला शिक्षित
 जगा । मूळ जिह्वाच्या निजांगा । मुखें अनुभवित ॥ ११ ॥ स्थानंद सिंधूचें
 जीवन । फडोळ्याकृति शोभायमान । ज्ञानघन आत्मपापासून । अळंकरलें
 विश्व ॥ १२ ॥ जगदंतर जिह्वाच्या । जगदूरूप घन सांवळ्या । रूपासी
 येउनी स्वलीळ्या । दावितसे कौतुक ॥ १३ ॥ आस्तिक्ये वरील हा उभारा ।
 आत्माराम परंपरा । सूर्यापासूनि रश्मि अपारा । तेवि जग श्रीरामीं ॥ १४ ॥
 विज्ञान स्वसुखा मृतमंद । विश्वाकारें परमानंद । विश्वरूप बोध मुबुंद ।
 प्रसन्न जाला सहुर ॥ १५ ॥ अनंत स्वरूप मनोहर । अनंतज्ञानें कृपाकर ।
 अनंत मुखें साक्षात्कार । मज उपदेशित असे ॥ १६ ॥ रिता न पडे चि
 कोठें टाई । आस्तिक्य बोधिलें हृदयीं । निरंतर स्वरूप प्रत्ययीं । फावळें
 मजला ॥ १७ ॥ कृपा अनंताची अनंत । ते प्रचीतीसी आली निवांत ।
 अपरोक्ष दर्शनें एकंत । सेविश मुखें ॥ १८ ॥ आत्माराम आत्मनिधान ।
 हृदय जालें विद्यमान । आत्मानुभव सनातन । अभिन्न प्रचीति ॥ १९ ॥
 ऐसी तुझी कृपा अभिनय । विश्वरूप बोधिलें निर्मव । साधूचीं शरीरें
 स्वानुभव । उपदेश मूळ ॥ २० ॥ जनार्दन जन स्वयें । भजनाचा लाभ निश्चयें ।
 भजनें समाधान निश्चयें । भेदासी न येतां ॥ २१ ॥ माझे सर्व समर्पण ।
 अनुभव मुखें विनयान । सप्रेम तारतम्ये पूर्ण । सेवनें श्रीगुरु रामा ॥ २२ ॥
 अनंतदीप प्रभावळीं । एक चि तेजाची नव्हाळी । तेवि विश्वरूपाची
 आगळी । अभिन्न शोभा ॥ २३ ॥ दिव्य सुवर्णाचे अलंकार । मनोहरपणें
 अपार । सुवर्णाचा चि तो विस्तार । तेवि जग ज्ञानघन ॥ २४ ॥ ऐसी
 स्वयंभू माझी प्रचीति । विश्वरूपा श्रीरघुपती । या चि अंतरस्थितीची
 गति । परिधूनि सांगे ॥ २५ ॥ शिशु स्वइष्टेनें वरले । कीं निद्रिस्त

अवचितें चावळे । सज्ञानें जागृतें अंतर्कळे । परिश्रुनि प्रबोधिजे ॥ २६ ॥
 विश्वाकार अंतर स्थिति । विश्वभर जालसे म्मरुती । बोलामाजि महाप्रचीति ।
 येतसे श्रीरामा ॥ २७ ॥ प्रचीतीची निज प्रसन्नता । म्हणे कृतार्थ जालासी
 रे हनुमंता । निवळत आलें तुज गातां । भक्तीचे रहस्य ॥ २८ ॥
 प्रज्ञावंत शिशूतें । विद्या पदवितां तातें । मुखपाठ येतां चि तें । तोप
 पाविजे जेवि ॥ २९ ॥ शिक्कविलें तें पदोनी दावितां । आनंद पावे तो पिता ।
 तेवि जालें रघुनाथा । हनुमंत वचनी ॥ ३० ॥ संभवली वित्पत्ति जगे ।
 शिक्कविलें पाठ तगे । छाविल्यां सन्मार्गी लागे । ते संततिमुख जनका
 ॥ ३१ ॥ तैसा सशिष्य प्रज्ञावंत । गुरुचित्तासीं सोपयांत । सद्भावें चि
 घेत ह्दत । प्रसंगोचित वचनें ॥ ३२ ॥ प्रसंगोचित अति नम्रपणें ।
 जीवीं रिघोनी पुढें जाणे । विश्रुतीच्या सुखें तेणें । सांगावेंसें चि वाटे
 तथा ॥ ३३ ॥ जेथें मन बुद्धी चाहात । न पवे चि कांहीं तर्क जात ।
 स्वरूप ज्ञान तें अकल्पित । सशिष्य लाहे विनयें ॥ ३४ ॥ सद्भाव्याची
 बरवी बोज । सक्रिया आंगीं निजतेज । सन्मार्ग भूषण भोज । शिष्य
 चक्रयती ॥ ३५ ॥ तरी ना सद्भाव संपत्तीनें । जो आगळ्या सशिष्य
 सन्मानें । ज्यासी देखतां चि स्वानंदानें । सद्गुरु तोपे ॥ ३६ ॥ पुरती
 मनोरथाचे लळे । ऐसे गुरु शिष्य अंतर्कळे । स्वरूप प्राप्तीचे जिह्वाळे ।
 प्रगटती वचनी ॥ ३७ ॥ महा आत्मज्ञानी निष्ठावंत । श्रवणीं सुखावळे
 अनंत । गुरु शिष्य ह्दत । घेत बैसले ॥ ३८ ॥ अंतर प्रचीतीच्या
 विवरें । चमत्कारती तयसार । स्वानंद अक्षराचीं अक्षरे । रसना घोटूनि
 घेती ॥ ३९ ॥ जैसी अमृतखंडें मधुरें । वदनीं घालितां चि चमत्कारें ।
 रसनेसी गोडीच्या निर्भरें । अपार निवविती ॥ ४० ॥ तेवि संत अद्वैत
 ग्रंथी । विसावंत सुखें परमार्थी । तो अद्वैतबोध सर्वाथी । संपन्न होये
 ॥ ४१ ॥ संत कैवल्य प्राप्तीचे नृप । संतासी आर्जवी वं सटप ।
 मारुतीसी कैवल्याधिप । प्रीतीनें प्रबोधी ॥ ४२ ॥ तें परमामृत पावयें
 सार । प्रचीति नाधुर्ये ते चि मधुर । चित देउनियां अत्यादरें । परिसीजे
 संती ॥ ४३ ॥ इति श्री गीमोपदेश । मुर अद्भुत भक्तरहस्य । कैवल्य

सुखाची रक्षियास । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४४ ॥ सप्तम सूर्य पंचम कळा
संपूर्ण ॥ ५ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ७ कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम स्वयंभु सुरें मी । माझा विस्तार न माय व्योमी । तो मी
पाहोनि अंतर्धामी । तन्निष्ठ जाळें ॥ १ ॥ पंचसर्त्री मृत्तिकेचें टिंग ।
स्वकर्ते चि निर्मूनि सांग । त्यातें चि सद्भावें अंतरंग । पूजा करितां ॥ २ ॥
स्वानंद जग जगे अख्यंग । तें ज्ञान निजांगें चिन्ह उत्तुंग । तें न साहेचि
अंगपंग । संग वृत्तीचा ॥ ३ ॥ निजांग शोभेचें स्वयंभु । विज्ञान प्रमा
शुभ्रम । तें अरोक्ष आत्मदिंग अशोभ । आत्मनिष्ठ अर्चिती ॥ ४ ॥
निजज्ञान आणूनि प्रत्यया । अष्टभायी विधातया । पौडशकलेन अद्वया ।
पूजा पौडशोपचारें ॥ ५ ॥ पद्मगुण ऐश्वर्य जात । अविनाश संपत्ती
अमित । उपचार पदार्थ अनंत । अनंतोपकरणें ॥ ६ ॥ अनंत पूजा
परवडी । अनंतपात्रें योज चोखडी । अनंत सुमने सुवास प्रौढी ।
अनंत धूपदीप ॥ ७ ॥ अखंडैक रस सप्रेम । पार्थिव अर्चिले परम । तें
अर्चकाचें चि अंतर्धाम । प्रसन्नतेसी आले ॥ ८ ॥ स्वयें चि धरूनि अंतर्निष्ठा ।
स्वयंकृत शिवलिंग प्रतिष्ठा । परप्रसाद वसौटा । जाहला स्वयें चि ॥ ९ ॥
तैसें आपुलें हृदय । प्रतिपुनि आदि देव स्वयें । प्रसन्नतेसी आणूनि प्रत्ययें ।
लाहवे प्रसाद ॥ १० ॥ तूं सद्भाविक आहेसी । गुज सांगावें वाटे तुजपासी ।
यास्तव सद्भावें आपणासी । विश्वरूप आर्जवी ॥ ११ ॥ धातुमूर्ति मनोहर ।
प्रसिद्धतेने हरिहर । नाम रूढलें साचार । भाव ठेवावा तेथें ॥ १२ ॥
सद्भाव्याच्या परवर्दानें । अर्चितां क्षेत्र विधीनें । क्षेत्र प्रतिष्ठा प्रचीतीनें ।
विश्व तरे पहा ॥ १३ ॥ दारु धातु पापाण । मृत्तिका विशेष चित्र जाण ।
अर्चिता सद्भावें पूर्ण । होती प्रत्यक्ष ॥ १४ ॥ नाना यंत्र मंत्र विधान ।

नाना पूजा पद्धति संस्थानें । नाना अनुष्ठान अंतर्निष्ठेन । प्रसन्नतेसी येती ॥ १५ ॥ नाना तपश्चर्या अष्टांग योग । नाना मंत्र सिद्धि अंतरंग । नाना पुनश्चरणे प्रसंग । सफल अंतर्निष्ठेन ॥ १६ ॥ अंतर्निष्ठेन पुरता । तो सद्गुरु जाण हनुमंता । अंतर्निष्ठेविण अहंता । रुढे भजन स्वार्थे ॥ १७ ॥ अंतर्निष्ठा म्हणिजे काय । संशय संदग्धपर्याय । नेणोनी विवेक प्रत्यय । चाळिला परिपाठ ॥ १८ ॥ अंतर म्हणिजे आत्मस्वरूप । स्वयंभ आत्मज्ञान तद्वय । अंतर्निष्ठा अपे आप । जाण निज प्रचीति ॥ १९ ॥ अंतर्निष्ठेन जगदंतर । वसोनी रहे निरंतर । अणुपासूनि जगदाकार । देख माझी स्वरूपे ॥ २० ॥ अंतर्निष्ठावंत वंदोसी । या कारणे चि तुजपासी । वचनोवचनी निश्चयेसी । रुढे भक्तीचे रहस्य ॥ २१ ॥ सत्क्षेत्र क्षेत्रज्ञा कपि । तूं निष्ठावंत आणि साक्षेपो । विरक्त सद्भाविक तपी । नित्य वससी मुखें ॥ २२ ॥ जप तप अनुष्ठान पर । तोपळेसे तुझे शरीर । भव काम शंका संस्कार । असे चि ना तुजला ॥ २३ ॥ सन्मार्ग प्रवृत्ति प्रेमळ । शांति क्षमा दयाशील । तुझे अंतःकर्ण केवळ । अंतर्निष्ठेन वरिळें ॥ २४ ॥ सत्क्षेत्री पेरितां बीज । ते अनंतगुणें लाभे सहज । तेंसे आत्मज्ञान सतेज । निज तुजसीं फावे ॥ २५ ॥ जें गोप्याचेहा गोप्पगुण । निज हृदयीचें सहज । तुज म्यां सांगितले उमज । चोज तेणें आतां ॥ २६ ॥ सूक्ष्मावरून मुख अप्रांत । स्वल्पामध्ये ध्यावे बहुत । हृदयामाजि सुखें अनंत । सेविजे तैसा ॥ २७ ॥ आल्या परचक्राच्या कोडी । कळतां सुनर्माची प्रौढी । चमत्कारें चि देशधडी । करूं ये त्याते ॥ २८ ॥ कां राजकारण प्रसंगें । न कळतां वर्म कळो लागे । तें सूक्ष्म चि कळतां अंतरंगें । महाविक्षेप सरती ॥ २९ ॥ सांगितल्यावीण चिन्हावरुनि । तर्क ठाई पडती शानी । विकल्पा नाणितां जनीं । सांभाळती प्रसंग ॥ ३० ॥ तैसें हें भवातिशय दुःख । जाले स्वरूपीं होतां विमुख । अकळ स्थिति होउनी सन्मुख । संत दुःखाचे सुख करिती ॥ ३१ ॥ पहा शिवे होउनी ध्यानस्थ । महा विप केलें अमृत । रजनीचरे अमृत घेत । विपस्थितीसी आणिलें ॥ ३२ ॥ येथ कर्तयापासीं चोज । आहे वरे जीवां समज । पहा तुज चि तूं उमज । वंधु

आणि रिपुत्वं ॥३३॥ आपणासीं नेणतां आरण । पावं घोटी दुःखार्तं मरण ।
 आपणासीं जाणतां सुखमघन । घोटीं सुखे अनुभवी ॥ ३४ ॥ येथे काय
 सांगणें अपूर्ये । आपणामाजि आहे सर्वे । धरुनि अहंतेचा गर्व । बुडोले
 भवीं ॥ ३५ ॥ ऐसिया विचाराचे रीती । परासीं बोधऊं जाणे युक्ति ।
 परि स्वहित चुकोनां जाती । प्रवृत्ति भरे ॥ ३६ ॥ दुर्धरप्रवृत्ति संस्कार ।
 अन्योपदेश सविस्तर । कुनक चातुरं विचार । अविचार रूटी ॥ ३७ ॥
 परासीं बोधविली सज्जन । स्वयें आचरती अज्ञान । ध्यानाखड अवधान ।
 अंतरां धन अश्रया ॥ ३८ ॥ निर्विषय विरक्तांचा वळसा । प्रवृत्तिविषया-
 सक्ति मानसा । निस्पृह चर्चनें दुराशा । क्षोभित वट्ट ॥ ३९ ॥ ऐसिया
 प्रकाराची रूटी । जगां प्रवर्तली प्रौढी । उपदेश घरोघरीं घोटी । विकल्पाची
 च ते ॥ ४० ॥ अंतरां धरुनि धनस्वार्थ । घरोघरीं धांवती उपदेशार्थ ।
 जाण दुराशा क्षोभे परमार्थ । बालमुद्रा ते ॥ ४१ ॥ नाहीं गुरुपदीं निष्ठा
 जिह्वाळ्या । नसे चि सद्गति अंतर्कळ्या । अवघा चि लौकिक लीळ्या ।
 प्रवृत्तीची च हे ॥ ४२ ॥ महामायेची मोहकशक्ति । प्रवाहीं घाली भक्ति
 विरक्ती । कल्पिल्या रानभरी युक्ति । मुक्त प्रतिष्ठा ॥ ४३ ॥ असो या
 विकल्पाच्या स्थिती । त्यागार्थ सांगणें मारुती । तूं तरी निष्ठावंत तुजप्रति ।
 सांगणे चि न छगे ॥ ४४ ॥ गुणातिशये क्षोभे माया । मायेचि चर्चा
 जाणोनियां । व्हावें मायातीत सखया । ते चि आतां अवधारीं ॥ ४५ ॥
 इति श्री भीमोपदेश । सद्गति प्रमयविलास । तोय जिह्वासर विशेष । म्हणे
 मेरु अनंत ॥ ४६ ॥ सूर्य सप्तम कळा पष्टम ॥ ६ ॥ श्रीगोविंद ॥

श्री

सूर्य ७ कळा ७

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम मज मी स्वमुखें । अनुभवित सहस्रमुखे । मी अधिष्ठान
 परी त्या उल्लेखें । प्रवाहीं न पडे ॥ १ ॥ माझी अंतरस्थिति जिवलग ।

निजनिष्ठा तारतम्ये चि गा । अनुमथितसे निजांग । सप्रेम भरे ॥ २ ॥
 माझ्या विस्ताराची प्रांढी । पाहतां स्वरूपाची एवढी । संकल्प सृष्टीच्या
 कोडी । होत जाती स्वभावे ॥ ३ ॥ परी मी त्या सृष्टीचा । संकल्प न
 धरी अहंतेचा । लोभे तया पदार्थाचा । अभिलासी नव्हे ॥ ४ ॥ अनावर
 कल्पना जात । माझे ठायीं च अमासत । परी मी स्वामित्वें दुर्मत । गर्व
 न धरी कांहीं ॥ ५ ॥ ईश्वर हि मजपासूनी । सत्ता स्वामित्वें लाहोनी ।
 उत्पत्ति स्थिति निदानी । कर्ता होय पुरुषार्थे ॥ ६ ॥ हे अकल्पित
 गुणभूत । अवांतर मायेचें कल्पित । माझ्या संनिधाने प्रसंगोचित ।
 व्यवसायीं प्रवले ॥ ७ ॥ मी स्वभावे निर्विकार । सावकाशरूपें
 अपार । मज कर्तव्याचा संस्कार । मुळीं हूनि नसे ॥ ८ ॥ जाण
 धर्यार्थ चि वस्तुता । माझी निःसंग अस्तिक्यता । मी द्रष्टा ना साक्षी
 पाहतां । कांहीं च नव्हे ॥ ९ ॥ ऐसें माझे स्वरूप निर्मळ । विस्तीर्णपणें
 साळमाळ । माझे चि पोटी अंतराल । भासलें भेदें ॥ १० ॥ माझ्या
 आश्रये करुनि तत्वता । भेद विस्तारला पुरता । मी निरपेक्ष स्वभावता ।
 तेणें भेदासी पावले ॥ ११ ॥ मी नियंता नव्हे कांहीं । व्रतणाचें मज
 पाहणें पाहीं । मुळीं हूनि लागलें चि नाहीं । स्वतः सिद्धपणें ॥ १२ ॥
 या निजांग निर्मळतेनें । सनातन व्यापकपणे । स्वाभाविक माझे
 असणें । विश्वीं यया ॥ १३ ॥ स्वभाविक माझे ठायीं । माझे आत्मज्ञान
 न पाहीं । तें माझे हृदयीं सर्वही । प्रवर्तक होये ॥ १४ ॥ द्रष्ट्यासी
 द्रष्टेपण तेणें । त्याचे निर्गुणाभिष्टुति होणें । त्याचेनि भूत प्रवृत्तीनें ।
 पंचभूतरचना ॥ १५ ॥ त्याचे नि साक्षत्व सर्व देही । पदार्थज्ञान
 पडे प्रवाहीं । विश्वरचना आहे नाहीं । सत्यसंकल्पी ज्ञान ते ॥ १६ ॥
 त्या ज्ञानामाजि अभिनवसत्ता । सत्तेने ब्रह्मांड तत्वता । निर्माण करुनि
 स्वभावता । संरक्षितसे ज्ञान ॥ १७ ॥ ज्ञानी च प्रलयशक्ति दुर्धर । करी
 महाप्रलय संहार । ज्ञानी च सृष्टीचा व्यवहार । चाळेसा उपाय असे
 ॥ १८ ॥ ज्ञानी च अद्भुत धारणाशक्ति । अंतरिक्षी च
 ब्रह्मांडपंक्ती । पाहे चिरकाळ वसती । खचोनि जातां ॥ १९ ॥ चंद्रसूर्या

ऐसी महा तेजें । ज्ञानी च संभव सहजें । अव्याकृत अटूतीवीजें ।
 अभिनय उत्पत्ति ॥ २० ॥ अव्यक्ता पामूनि संस्कार । विस्तारला महा
 संसार । उत्पत्ति स्थिति संस्कार । सत्तेनें होव जातसे ॥ २१ ॥ अंतरिक्षीं
 मेघमाट्या । काळ नेम खर्याळ्य । वर्तती जिह्याळ्य । संपूर्ण जगाचा ॥ २२ ॥
 ऐसे अव्यक्तीचें महा बीज । संभवटें सृष्टीचें काज । अनादि सिद्ध सहज ।
 वर्तत आलें ॥ २३ ॥ नाना औषधी प्रयोजनीय । विस्तारली वृक्ष सक्रीय ।
 फळे पुष्पे अनेक । पदार्थ होती ॥ २४ ॥ नाना धान्य वस्तुजात । पिकतसे
 वसुमती अमित । स्वभावे चि उपेगा येत । जग उपजीविका ॥ २५ ॥
 हृदय विस्तारलें अफाट । नाना रचना गडबोट । उदसें वनें सैराट ।
 पसरली धरा ॥ २६ ॥ अशोभित जळें श्रोत । सुशोभित महा पर्यंत ।
 विविध रसाचे क्षाप्रंत । सिंधु भरले ॥ २७ ॥ कांडोविकाटीची रचना ।
 लोकवस्तीचीं स्थळें नाना । चौदा लोक गणवेना । तेथीचें ऐश्वर्य ॥ २८ ॥
 स्वर्ग मृत्य पाताळें । द्रोंपे दीपांतरे विशालें । नाना पदार्थ शोभे आगळें ।
 संपत्ति जात तेथें ॥ २९ ॥ अपूर्व पदार्थ परबडी । माधुर्यतेसी आणिली
 गोडी । ऐसी जाण सत्ता प्रौढी । माझिया ज्ञानाची ॥ ३० ॥ मी हृदयस्य
 सर्वगत । अधोम मुखें अनंत । अपरोक्ष दशेनें नियांत । संत संचळसे
 ॥ ३१ ॥ सर्व देहांचें साक्षत्वसूत्र । धरूनि ज्ञानहस्तें स्वतंत्र ।
 कर्ता न ह्यानि यंत्रमात्र । सूत्रे चाल्यतसे ॥ ३२ ॥ नाना देह
 जिनसानें । मनोहर धोरसानें । तितुकें ज्ञान सन्निधानें । मी
 चि वर्तवी ॥ ३३ ॥ सर्व देहांचा क्षेत्रज्ञ । पाहतां मजवीण
 कवण । परी तेथींचा अभिमान । अतःजेना मी ॥ ३४ ॥
 देह अवस्था स्थानमान । सावरिता मी सज्जान । परी अवस्थायोगें अज्ञान ।
 लागों नेदी आपणा ॥ ३५ ॥ मी निरावेव अव्यंग । माझे अवेव हें जग ।
 जर्गी मजवीण उपभोग । कवण घेतां ॥ ३६ ॥ परी मी सापेक्षित
 संकल्पें । विषयाचेनि अणु ही न छिपे । शुद्ध बुद्ध नित्यस्वरूपें । असें
 सर्वापर ॥ ३७ ॥ ऐसी माझी स्वभावता । सज्जाना आणूनि चित्ता ।
 माझे स्वभावानें आतां । राहीं अलिप्तपणे तूं ॥ ३८ ॥ ऐसे कृपा कमळे क्षणें ।

दुर्भव संस्कार शिक्षणें । अमृतवचनें सुलक्षणें । मारुतीसी प्रबोधी
॥ ३९ ॥ तें चि पुढें निरोपण । महा प्रचीतीचें संस्थान । परीसा तुझी
सज्जान । श्रोते महाजन हो ॥ ४० ॥ सद्गुरुच्या कृपेस्तव । जाला आत्म-
प्रचीति संभव । स्वरूप साक्षात्कारें दैव । प्रत्यक्ष तुमच्या स्वरूपें ॥ ४१ ॥
इति श्री भीमोपदेश । साक्षत्याचा शोध अशेष । निजबोधाचा परम तोप ।
क्षणें मेरु अनंत ॥ ४२ ॥ सप्तम सूर्य सप्तम कळा संपूर्ण ॥ ७ ॥

श्री

सूर्य ७ कळा ८

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामसमर्थ संपत्ति । नित्यानुभव सुखवस्ति । पावली गुरुकृपा
विश्रांती । भोगिजे भावार्थें ॥ १ ॥ संत प्रचीतीचे अवतार । संत विश्रांतीचे
सागर । संत अनुभवाचे अपार । अक्षयी ठेवे ॥ २ ॥ गुरुकृपा सत्संगती ।
नित्यात्मचर्चा प्रचीति । त्याच्या भाग्यासी नाही स्थिती । विचारें पाहतां
॥ ३ ॥ सर्वकाळ विरक्तमानसे । अनुग्रहपर अभ्यासे । सद्गुरुवचनें
विश्वासे । राहिला सुनिश्चळ ॥ ४ ॥ सर्वकाळ गुरुभजनी । ध्यानपर
अनुसंधानी । सर्वदां मानसपूजनी । गुरुदेव भजे ॥ ५ ॥ भक्तीचें अंतर
निरंतर । स्वरूपा अनुसंधान अगोचर । केवळ विश्रांतीचें निर्धार । जागवी
जीवी ॥ ६ ॥ करुणा कीर्तन जिह्वाळ्य । नामस्मरणाचा अखंड चाल्य ।
अमृताहून मधुर सरळ्य । गिरा अलाप करी ॥ ७ ॥ केवळ अंतरस्थितीची
चालणा । परात्पर विवंचना । साधकाची निजधारणा । सिद्धदशे माझारी ॥ ८ ॥
आंगीं सिद्ध स्वभावता । अभ्यासें कठीण साधकता । नाना साधनें परमार्थ ।
साधी जीवापासुनि ॥ ९ ॥ जैसा कृपणाचा स्वार्थ । जीवापासुनी संचितार्थ ।
रुक्मानें रुका सांची स्वार्थ । मनोरथसिद्धीनें ॥ १० ॥ ऐसें परमार्थ
अनुसंधान । जगताचें जेव्हां नित्य नूतन । निर्वैर जगीं समाधान । हे महा

स्थिति राखे ॥ ११ ॥ विपमता न देखे भूर्ती । स्वभाविक समता चिती ।
 अक्षोभ शान्तीने स्वस्थिती । राखों जाणे चतुर ॥ १२ ॥ वर्तती चर्या
 निरूपद्रव । सन्मानां न धरी गर्व । असन्माने क्षोभे ना जीव । यथार्थ शान्ती ते
 ॥ १३ ॥ ऐसिया लक्षणयुक्त । अंतरापासुनी विरक्त । तो जाणिजे भगवद्भक्त ।
 मुक्त चूडामणी ॥ १४ ॥ ऐसिया भक्ताच्या कोटी । पाळिताहे जो सृष्टी । तो
 सदाशिव धुर्जटी । प्रेमळ भक्तिरंगें ॥ १५ ॥ भक्तपरिपाळण दीक्षा । करी
 अभाविकांसी शिक्षा । परम पुरुष तो प्रत्यक्षा । भक्तीसी रुढी करी ॥ १६ ॥
 जनीं अवतरोनी खलीळ । भक्तीचा उतराव आगळ । करी स्वभावस्थितीनें
 खीळ । जगदोद्धार ॥ १७ ॥ फेडी अधर्माचें वळोत्तर । निवारी पापात्मक
 संस्कार । स्वधर्माचा करी उद्धार । निजपुरुषार्थें ॥ १८ ॥ * असत्याची
 प्रवळता । निवारुनि टाकी दुरिता । सत्यवृत्ती स्वभावता । प्रवाही
 घाली ॥ १९ ॥ निग्रहूनि पड्वरी विकृत । निर्धरतेनें प्रतिष्ठाकृत ।
 सन्मार्ग सत्क्रिया प्रवर्त । प्रवर्तवी मुखें ॥ २० ॥ सत्य सुचित्याचा
 सुकाळ । करी प्रश्न ते चि वेळ प्रवळ । काळि बालमश सांजवेळ । संधी
 निवर्तवी ॥ २१ ॥ वारुनि अविद्या शर्वरी । सारुनि अहंसूर्य उजागरी ।
 दिवस रात्रांविण करी । अखंड उदो ॥ २२ ॥ स्वरूपदशा पाहट फुटे ।
 प्रबोध अरुणोदय प्रगटे । ब्रह्मदशेची घनवटे । नित्य ब्राह्मी स्थिती
 ॥ २३ ॥ विवेक व्यवसाय जगीं । चालते करो बोधप्रसंगीं । विसावती
 निजयोगी । ऐसा परिपाट ॥ २४ ॥ यापरी दैविक स्थिती । अनंत
 अवतार जगती । ईश्वर येऊनि देहाकृति । उद्भरति जगा ॥ २५ ॥
 तो हा ईश्वरावतार । स्वसुखाचा मूर्त बनचर । स्वरूपदशा लक्ष्मी साचार ।
 सूर्य उदेख ॥ २६ ॥ फेडिलें तम विकृतीचें । प्रकाशलें तेज निजाचें ।
 स्वरूपदशा संपत्तीचें । भरण भरिलें ॥ २७ ॥ आंगें चि सुखाचा स्वयंभ ।
 निजबोधआत्मसल्लभ । विशेष भक्तीचें दुर्लभ । रहस्य आचरे ॥ २८ ॥

* येथें दुसऱ्या प्रतीत खालील ओवी वाढे:-

अभक्तीचें विस्तारलेंपण । निग्रहूनि टाकी अज्ञान ।

परिहरुनि विकल्प कारण । सत्य संकल्प प्रतिपदी ॥ १९ ॥

त्याहीवरि सप्रेमं । भाविकांचो निज सुवर्ण । प्राप्ति व्हावया अनुकमं ।
 मुमुक्षतेसी आला ॥ २९ ॥ सोडून सर्व जाणपण । ईश्वरत्वाचें केलें
 स्मरण । त्यागूनि धोरपण सज्ञान । सानेपणासी आला ॥ ३० ॥ सर्व
 संकल्पासी सोडिलें । योग्यतेसी विभांडिलें । कल्पनेचे निर्मूल केलें ।
 मुमुक्षदशेनें ॥ ३१ ॥ सोडूनि ईपणा मूल संकल्प । सद्भावें चि जाला
 निर्विकल्प । निज विरें चि स्वरूप । गतीतें पावला ॥ ३२ ॥
 याखनि जाणिवेचें मरण । परी भावार्थाचें अवतरण ।
 रिघोनी सदुरुसी शरण । ईश्वर कृतार्थ जाला ॥ ३३ ॥
 ऐसा अंतर्निष्ठ कर्पींद्र । अद्वैतगति सुखसमुद्र । कां जे संदुरु धोर्गींद्र ।
 अर्जविला जेणें ॥ ३४ ॥ नित्य सुखाचे लळे पुरती । ऐसी मुमुक्षंता
 पुरती । सप्रेम भावार्थें भक्ति । केली श्रीरामाची ॥ ३५ ॥ अनुचर होउनि
 अंतर्निष्ठने । अर्जविला जगद्गुरु प्रीतीनें । वर्षानुवर्षें महा भक्तीनें । पुरवला
 संवसे ॥ ३६ ॥ ऐसी मुमुक्षता यगार्थ । आधीं च अर्जविला परमार्थ ।
 मुमुक्षदशेनें चि कृतार्थ । जाला अंतरा ॥ ३७ ॥ ऐसिये मुमुक्षतेयोग ।
 उपदेश होणें तितुका शीण । मुमुक्षदशेचें आचरण । दाखविलें मारुतीनें
 ॥ ३८ ॥ सर्वकाळ कर जोडुनी । उभा चि ठाकला आज्ञावचनीं ।
 अपेक्षुनी श्रीरामध्यानीं । प्रत्यक्ष दृष्टि पाहे ॥ ३९ ॥ भक्तीचें रहस्य जाणे
 जीवीं । सेवक स्थितीनें अर्जवी । भजनदीक्षा पदवी । करी प्रगट ॥ ४० ॥
 निष्ठां धेखनि संप्रचीत । जाणोनि घेतले मनोगत । स्वामीची कृपा सदोदित ।
 पात्र जाला त्या ॥ ४१ ॥ भजनापासीं आत्मसिद्धि । भजनापासीं
 स्वसुख उपलब्धी । भजनापासीं च त्रिशुद्धि । सदुरु प्रसन्नता ॥ ४२ ॥
 भजनें निज आराध्य घेले । मजनें नित्य स्वसुख सोहळे । भजनें साध-
 काचे लळे । सरते होती ॥ ४३ ॥ सतिशय परीक्षा भजनीं । भजनीं
 मुमुक्षु शोधुनी । उपदेश करितीं महामुनि । चित्तशुद्धि निरंतर ॥ ४४ ॥
 वारा न वारा वरुणें । निग्रह करुनि सरोपें । चित्त शोधुनी विक्षेपवशें ।
 वरी उपदेशीती ॥ ४५ ॥ चित्तशुद्धिविना उपदेश । तो इहपरत्रांचा नाश ।
 चित्तकलमशें अविनाश । प्रचीर्तासी न ये ॥ ४६ ॥ यास्तव महानुभाव ।

आर्धा घेती अंतर्भाव । मग उपदेशिती स्वभाव । साक्षात्काराचा ॥ ४७ ॥
 यांकारणें निष्ठावंत । सज्जन तो हनुमंत । सेवक धर्म चि कृपावंत ।
 श्रीराम अर्जविला ॥ ४८ ॥ अनुग्रहासी जाला पात्र । परत्रांचें पीठ
 पवित्र । सद्गुरूंचें धर्मक्षेत्र । आंगवला विरक्तीनें ॥ ४९ ॥ सद्गुरु
 श्रीरामकृपेनें । पावन जाला सन्मानें । नित्य श्रीराममुखाचीं वचनें ।
 प्रीतीनें अवधारी ॥ ५० ॥ आंगों निजयोग्यता संपन्न । त्याहांवरी
 सद्गुरु, सुप्रसन्न । नित्योपदग्धांचा मुखधन । वर्षला त्यावरी ॥ ५१ ॥
 नित्यात्मदशेचें दिनमान । पाहलें निजतेज समान । नित्य सुखारि सुख
 सन्मान । सोहळे भोगी ॥ ५२ ॥ पदार्थ गोडीचे अपूर्व । वरी सुगरिणी-
 करीं होती अर्ह । मग ते गोडीनें चि सर्व । निवडिती भोजनीं ॥ ५३ ॥
 तैसी कपींद्र मुमुक्षता । त्याप्रति श्रीराम उपदेशिता । तयाच्या भाग्यासी
 पाहतां । पार असेल कस ॥ ५४ ॥ जगदानंदकारणी सीता । उपदेशिती
 होय हनुमंता । तयाचे प्राप्तासी तत्वता । पार चि नसे ॥ ५५ ॥ अभिनव
 या मुमुक्षतेनें । पावन होइजे विरक्तीनें । श्रीरामप्रसन्नता सद्भावनें । सेवा
 मारुती परी ॥ ५६ ॥ उदार करुनि अवधान । श्रीराम वचनीं सुखनिधान ।
 अवधारा स्वरूपग्यान । भीमाधिकार ॥ ५७ ॥ सद्गुरूची कृपा आगळी ।
 त्यासी चि नित्य सुखाची नव्हाळी । लक्षावी ज्ञान शोभा समूर्वी ।
 दीपावळी अभिनव ॥ ५८ ॥ विघ्नभूतीं अनुक्रम । पूर्व ग्रंथान्वय परम ।
 अखंडित अनुसंधानें सप्रेम । अपांतर पराक्षिजे ॥ ५९ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । निज दीक्षा स्वप्रकाश । मुमुक्षयोग आदिपुरुष । लणे मेरु
 अनंत ॥ ६० ॥ सप्तम सूर्य अष्टम कव्य संपूर्णमस्तु ॥ ८ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ७ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अर्द्धत छत्रपति । स्वरूप साक्षात्कार स्थिति । स्वमुखानुभवं
 प्रचीति- । भक्तांसी परिपाळी ॥ १ ॥ जाणोनी भक्तांचा जिन्हाळा ।

पुरवीतसे स्वसुखलब्ध । परमानंद अवलीळ्य । मनोरथसिद्धि करी ॥ २ ॥
 विश्वाकारें मूर्तिमंत । साक्षात्कारो आदिदेवत । सद्भावेंसी सप्रचित । डोळां
 दाखविलें ॥ ३ ॥ श्रीरामकृपेचा वज्रपंजर । भक्त संरक्षण निरंतर ।
 स्वसुख सिद्धि सिद्धि साचार । समृद्धि भक्तसदनीं ॥ ४ ॥ श्रीरामकृपेचा
 गजरें । विवेक बोळगणा निर्धारें । होय सद्भाव अष्टप्रहरें । रावता भक्तापासीं
 ॥ ५ ॥ श्रीरामभक्तीचा पवाडा । जिती कळिकाळ्यसी होडा । अक्षया-
 नंदाचा धडपुडा । सौध वसवितो ॥ ६ ॥ प्रत्यक्षाकारें प्रचीति । ते हे
 श्रीरामाची मूर्ति । नित्य अवधानें मारुती । निवेदला श्रीरामीं ॥ ७ ॥
 निजांगें होउनी श्रीराम । श्रवणां बैसलासे सप्रेम । घनानंद निजविश्राम ।
 अर्थी पवाडतासे ॥ ८ ॥ यथार्थ अद्वैतार्चा प्राप्ति । श्रीरामामुर्खाच्या उक्ति ।
 निरूपमदर्शनें मारुती । लाभ घेतसे तो ॥ ९ ॥ श्रीरामकृपा ईक्षणामृत ।
 चक्कोर होऊन असे सेवित । पारावार सुखीं निवांत । चुबकळतसे ॥ १० ॥
 स्वसुख मरीव जंतराळ्य । निराळ्युधा चिक्कहोळ्य । नित्य सुखाची
 नव्हाळ्य । घेतसे निजमजेनें ॥ ११ ॥ निजप्रहेचें करुनि पात्र । सांठवि
 अनुभवामृत पवित्र । व्याच्या सुखासी गति परत्र । सेऊं आली लाभें
 ॥ १२ ॥ निश्चळ करुनि अंतःकर्ण । अनंतावधानी केला कर्ण ।
 विज्ञानदर्शनें संकर्ण । प्रवेशतसे अर्थी ॥ १३ ॥ अति सूक्ष्म अर्थांतर ।
 अर्थावधानें साचार । अर्थ होऊनि निरंतर । अर्थ घेतसे ॥ १४ ॥ अनंत
 बोध प्रचीतीनें । अनंत अर्थांतर वचने । कडो विवडी विवर्ण । विवरतसे
 ॥ १५ ॥ त्या मारुति प्रति श्रीराम । कृपाकूपणें परम । आत्मप्राप्तीचें सुवर्म ।
 सांगितलें चि सांगे ॥ १६ ॥ नित्य नूतन सूर्यदर्शनीं । आवडी उठे
 भाविक जनीं । हा काळीचा चि किं क्षणउनि । कोण्ही उपेक्षिना ॥ १७ ॥
 नित्य नूतन गंगाजळ । सेविलें चि सेविजे सुरीतळ । घेतलें चि धेइजे
 केवळ । दर्शन देवाचें ॥ १८ ॥ काळी सेविल्या अन्नाची । टाउकी आहे
 आह्ला रुची । क्षणउनी उपेक्षा तयाची । काय करवेल ॥ १९ ॥ तैसें
 नित्य निरूपण । अद्वैतप्रचीति उणे खूण । चर्चा होत असतां कवण ।
 विटेळ पा तपासी ॥ २० ॥ अद्वैतनिरूपण होतां । वर्गळ चर्चा करी

ष्टया । तो वहिर्मुख जाण श्रोता । पडत नूख ॥ २१ ॥ द्वैतार्थी न घाली
 मन । वसवी कल्पनेचें रान । जैसें सुणें तें वणवण । करी दारोदारें
 ॥ २२ ॥ अद्वैत चर्चा करितां । जो उपरमोनी जाय तन्वता । तो चि
 प्रचीतीचा श्रोता । विरे स्वानंद सिंधूसी ॥ २३ ॥ श्रोतृत्व जेथुनी संभवलें ।
 जेणें अन्वये श्रोत्रासीं आलें । त्या श्रोतृत्वाचें रूप कळलें । तो चि श्रोता
 विशेष ॥ २४ ॥ श्रोता चि संपूर्ण व्हावा श्रोत्र । तो सर्वांग लोचन मुनेत्र ।
 दृष्टीविण देखणा परत्र । श्रवणाधिकारी ॥ २५ ॥ स्वरूपार्थें शब्द निपजे ।
 त्या बोध हृदयासीं उमजे । जाणोव मासुनीं उमजे । तो चि श्रोता सर्वज्ञ ॥ २६ ॥
 श्रवणपुटीं रिवालें तत्व । साक्षत्व घोंटुनीं विंवलें सत्व । केवळ स्वरूपाचें
 आत्मत्व । ज्ञान त्रिपुटीविना ॥ २७ ॥ बोध प्रचीतीसी दिवस करी ।
 गमांध प्रचीतिविण व्यर्थपरी । ऐसें श्रवणीं जाळिबांवरी । श्रोतृत्व तें तैसें
 चि ॥ २८ ॥ निजबोध श्रवणीं साचार । श्रवणें चि जाला रुद्रावतार ।
 अर्थ होउनीं निर्विकार । निर्वेध एके ॥ २९ ॥ सप्रचीत श्रीरामवचनें ।
 विरे सर्वगत श्रवणें । प्रचीतीच्या अंतःकरणें । होय येकाप्र तो ॥ ३० ॥
 देखोनीं अवधानीं तत्पर । सुखावला परमेश्वर । तत्त्ववेत्ता परम चतुर ।
 भीम श्रोता सर्वाध्य ॥ ३१ ॥ श्रीरामरूपाध्यचीं वाक्यमुक्तें । असंत
 सांतवनें चि मुक्तें । नित्य सायोज्य रमामुक्तें । श्रवणीं भूषण धरी ॥ ३२ ॥
 केवळ सुखाचें सुख गाळीव । श्रीराम प्रचीतीनें निर्मव । तत्त्वानुभव स्वमेव ।
 नम श्रोत्र बोडविला ॥ ३३ ॥ जेयें गाळुनीं टाकिलें गगन । स्वरूप
 अनुभवे सधन । परी गुरुबोधीं अवकाश पूर्ण । श्रवणीं बैसला ॥ ३४ ॥
 प्रचीतीच्या रामउक्ति । तितुकी भीमावधान शक्ति । युक्तिच्या मननें निल
 मुक्ति । प्रत्यर्थे परिसें ॥ ३५ ॥ इति श्री भीमोपदेश । श्रीराम संमापण
 सघोष । भीम नित्यावधानें तोष । हाणे मेरु अनंत ॥ ३६ ॥ श्री गोविंद ॥
 सप्तम सूर्य ॥ नवमस्कन्ध ॥ ९ ॥

श्री

सूर्य ७ कळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अद्वैत प्रेयगर्भ । साक्षत्वीं वगवृत्वाचा आरंभ । साक्षात्वांतीत
स्वयं । वक्ता केवळ तो ॥ १ ॥ श्रोत्या वस्त्याचें अभ्यंतर । निजध्यासें चि
अर्थ विवर । श्रोता चि होय साक्षात्कार । वक्त्याचेनि ॥ २ ॥ श्रोता
वक्ता परम दुर्लभ । घेऊं जाणे अलभ्य लाभ । रामहनुमंत मूळारंभ । श्रोते
वक्ते ॥ ३ ॥ मूळ्याचा वक्ता श्रीराम । मूळ्याचा श्रोता बलभीम । उभयतांचें
अंतर्धाम । अद्वैत स्वरूपें ॥ ४ ॥ दोघांची नवल स्थिती । येक अभ्यंतर
प्रचीती । अद्वैतदशा अनुभविती । येकात्मतेनें ॥ ५ ॥ श्रीराम कृणामृत
अक्षरी । स्वप्ने कर्पाद्रासी अवधारी । विश्वरूप सर्वांपरीं । देख माझ्या
स्वरूपें ॥ ६ ॥ दृश्य त्रिपुटी त्रिटाळें । त्रिटाळूं नयो चि निजडोळे । गुण
घनानंद सोहळे । सर्वदा भोगीं ॥ ७ ॥ माझी सगुण सर्वोत्तम । रूपद्वी
पाहे निरोत्तम । तेणें दर्शन अनुक्रमें । भक्तिसंपदा भोगीं ॥ ८ ॥ अरे
कल्याण कल्पतरूचें । रोप आहेसि तूं मूळ्याचें । तेणें चि खानंद-
प्राप्तीचें । फळ लाहे संपूर्ण ॥ ९ ॥ सांप्रदायक्रमें भक्ति । साधन सिद्ध
प्रयुक्ति । महोत्साव त्रिजगती । अभिनवें भरी ॥ १० ॥ माझे स्वरूप
तेचि उदरें । भजे संतकुळे साक्षात्कारें । भाविकें सात्विकें निर्धारें ।
सन्माननि रक्षीं ॥ ११ ॥ माझी प्रेमळें स्त्वगळितें । सावडी नुपेक्षावी
प्रेमयुक्तें । सांभाळूनि भक्तीतात्पर्यातें । निरंतर प्रतिपाळीं ॥ १२ ॥ जाण
माझे उपासक । मन्परायण पुण्यश्लोक । साचिसुखें सम्यक् । सांभाळीं
तप्ता ॥ १३ ॥ माझे नामधारक जनीं । निष्ठावंत नामस्मरणीं । तयासि
तुवां अनुदिनी । संरक्षार्थें सुखें ॥ १४ ॥ माझिये कीर्तीनें जे वेधले । ते
प्रवृत्तीसी दुःखावले । जीवें सर्वस्वें लागले । माझे कारणीं ॥ १५ ॥
मज कारणें प्राण संकटें । प्रवर्तले साधन दुर्घटें । मध्यासीसाव निवटें ।
अनुसरले भाजीसी ॥ १६ ॥ सर्वकाळ माझे दयीं । प्रीति ठेऊनी । सर्व हि ।

कांहीं च मज वांचुनी नाही । उरलें तया ॥ १७ ॥ ऐसे माझे अंतरंगभक्त ।
 भवीं उदासीन विरक्त । जे संकल्पा पासुनी मुक्त । जाळे स्वभावे ॥ १८ ॥
 लागो नेदितां भवउर्मी । भरले संसुखें अंतर्यामी । त्यांच्या प्रारब्ध अनुक्रमी ।
 मी चि सर्वस्यें ॥ १९ ॥ भक्ताचे केलियां परिपाळण । मज चि पावलें
 जाणोन । करावें भक्त संरक्षण । हें मागणें तुजला ॥ २० ॥ तूं पुरुषार्थ
 व्रजदेही । तुज कळिकाळ्याचें भय नाही । तेणें चि सामर्थ्ये पाहीं । सांभाळीं
 भक्तासी ॥ २१ ॥ तूं परम संपन्न सागर्थ्ये । तूं कृपावंत परमार्थे । सांभाळीं
 भक्तासी सर्वार्थे । मम मनोगत वर्धना ॥ २२ ॥ तुजप्रति जितुकें सांगणें ।
 तें म्यां चि करावें अंतःकरणें । तूं मी अभेद याकारणें । निरोपिलें तुज
 ॥ २३ ॥ ऐसे सप्रेम होउनी । भक्तकारुण्ये द्रवोनी । बोलतसे कृपावचनी ।
 भीमाप्रति श्रीराम ॥ २४ ॥ जाणोन भक्ताचा कळवळ । भीम करुणें
 उचंवळला । लगे भक्त आवडतो श्रीरामला । केवळ जीवापासुनि ॥ २५ ॥
 यथार्थ हा भक्तवत्सल । कृपासिंधु दीनदयाळ । अनाथ संरक्षणी केवळ ।
 सामर्थ्य होय सर्वार्थे ॥ २६ ॥ भक्तपति भवांतक । भक्तकारुण्य प्रकाशक ।
 भक्तपरिपाळण जनक । श्रीराम तो कृपेचा ॥ २७ ॥ लगे श्रीरामा तूं आमुचा ।
 प्रतिपाळक निजाचा । जनिता जननी स्वसुखाचा । होसी सकळ कारणार्थ
 ॥ २८ ॥ जें जें आमुचें संसर्गिक । तितुकें तुजला चि निश्चयात्मक । करणें लागे
 परत्रिक । संसारेसीं ॥ २९ ॥ तुवां कृपा करुनि रोकाडी । निरसिल्या मरण
 दुःख कोडी । अक्षय स्वरूपाची जोडी । जाळी तुझेनि ॥ ३० ॥ आसी
 भक्त क्षणवित्तो । परंतु अभक्तपणें चि वर्ततो । संकल्प घालुनी करितो ।
 भारवाही तुज ॥ ३१ ॥ तुझी प्रसन्नता होय । ते आचरो नेणों स्वये ।
 परी सांभाळिसी स्वये । दयासमुद्रा ॥ ३२ ॥ करावें भक्त परिपाळण ।
 आज्ञा केळी मज लागून । तरी मी आज्ञाधारक दीन । वर्तेन तैसा चि
 ॥ ३३ ॥ भक्तापासीं सर्वदां । निरंतर राहेन स्वानंदकांदा । भक्त आज्ञा-
 वृंदारक वरदा । वर्तेन तैसा चि ॥ ३४ ॥ वसेन भक्ताचे चि सदनी ।
 घेईन तव कीर्तनाची घणी । पुरले मनोरथ निरुली । देई मज भक्तांसी
 ॥ ३५ ॥ एवं करीद वचने । संतोष्य श्रीराम मने । पुढील कायेसी

अवधान देणें । समर्थपणें सज्जनीं ॥ ३६ ॥ इति श्री भीमोपदेष्ट-
भक्तांचा कळवळ्या विशेष । वसे भक्तापासीं श्रीराघवेश । लणे, मेरु अनंत
॥ ३७ ॥ सप्तम सूर्य दशम कळा संपूर्णमस्तु ॥ १० ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ७ कळा ११

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम स्वसुखाची भरणी । होय तुझी अभिनव करणी । शांति
आस्तिक्यतेची धरणी । होउनी विश्व धरिलें ॥ १ ॥ विश्व तुज जाणे
ऐसा । कवण आहे परम पुरुषा । जगदीश जगनिवासा । जगदानंदकरा
॥ २ ॥ आधीं जाणिवेसी आलें जग । हें कोठुनी पाहवें घरे मग । त्या
निजशोध निजांग । तुझी प्राप्ति आतुडे ॥ ३ ॥ तुझी प्राप्ति तुज चि
घडे । येर संकल्प ते वापुडे । तुझी आस्तिक्यता निवाडें । सदोदित देवा
॥ ४ ॥ वसउनी भक्त हृदय । दाउनी स्वरूपाची सोय । देउनी स्वरूप
प्रत्यय । अमक्ताचे भक्त करिसी ॥ ५ ॥ विपाचें अमृत कराया । सामर्थ्य
आहे देवराया । तुझी अनादि सिद्ध दया । सृष्टि परिपालिसी ॥ ६ ॥
तुज आपुलें पगवें । आरमित्रपण न भावे । समान दयेनें स्वभावे ।
सर्वत्र वससी ॥ ७ ॥ तूं अधोम सुख सिंधु । दीनानाय जगदूबंधु ।
जगदाय कृपासिंधु । जय जय जी जगपालका ॥ ८ ॥
स्वसुख देउनी निरंतर । वसविसी भक्त अभ्यंतर । तेणें प्रचीतीनें
चि परपार । पावविसी तपा ॥ ९ ॥ होउनी सर्व उपजीविका । भक्त-
संगोपन जगनायका । करिसां हे प्रसिद्धी वेदादिकां । कवीनें वर्णिली
॥ १० ॥ तुझी पुरुषोत्तम विख्याति । याची पाहतां अंतरस्थिती । जाणती
अनुभव प्रचीती । येरां न कळे ॥ ११ ॥ पांचा पुरुषांत एकला ।
प्रसिद्धतेनें उंचावला । त्यासीं लणती थोरला । विश्वरूढीनें ॥ १२ ॥
सकळ पुरुषांचे अंतरां । संमदीत पुरुषार्थ च्यारी । प्रकृति पुरुष नर नारी ।

रूपासी आणीत ॥ १३ ॥ जीव शिव साक्षी उत्तम । ध्यान्ही पुरुष
 अंतर्धाम । वसविता तूं अभिराम । सर्वोत्तमा ॥ १४ ॥ तुझिया स्वरूपाची
 आस्तिक्यता । पाहातां निरोपाची तत्त्वता । नभापरी व्यापकता । निर्मळ
 तुझी ॥ १५ ॥ नभासी व्यापकपण आलें । सत्य तुझें पोटी उभारलें ।
 तुजवांचुनी कांहीं नाहीं जालें । अमर जनका ॥ १६ ॥ तुझे आस्तिक्यतेवरी ।
 स्वभावता तुझी च परी । तिये सभावतामाशारी । होती सृष्टीचे उभारे ॥ १७ ॥
 तुझी स्वभावता ज्ञानघन । तियेमाजि सत्ता गहन । तिये सत्तेनें परिपाळण ।
 होतसे जगा ॥ १८ ॥ उत्पत्ति स्थिति संहार । कार्याकारण व्यवहार ।
 तुजपासुनी च विस्तार । सर्व हि होतसे ॥ १९ ॥ जीव जीवनी सकळ्यां ।
 त्या जीवाचा तूं निज जिह्वाव्य । तुझी सत्ता जीवनकळ्या । जगासी
 जीवनी ॥ २० ॥ जीवना बांचुनी जनी । रूपासी नये चि पा घेण्ही ।
 तैसी तुझी सत्ता कारणी । रुढली देवा ॥ २१ ॥ तुझी चित्ताकि सत्ता ।
 ते हे विश्वजननी सीता । सकळ उपजीविका तत्त्वता । अंतर स्थिति
 जगाची ॥ २२ ॥ आदि विद्य मूलकाया । ते आदिशक्ति मूळ माया ।
 विश्वसंवर्धन हृदया । वसविती होये ॥ २३ ॥ ते निजभक्तांची अंतर्कळ्या ।
 पाव्येत अक्षयानंदलळ्या । तियेचा अक्षोभमुखें विह्वाव्य । तेणें भक्त सुरवाडले
 ॥ २४ ॥ अंतर्निष्ठाची निज जननी । सचिच्छुखसंवर्धिनी । अनुभवदशा-
 संजावनी । साक्षात्कारचर्या ॥ २५ ॥ जसैं तरुवरासी जीवन । घालितां मुखें
 ये उफाळोन । तितुकें कोबळिकेन विस्तरोन । सुमनफळ्या येत ॥ २६ ॥
 तैसी विद्यानंदवर्धनी । निज लावण्याची जननी । पारावार मुखें करुनी ।
 संततीसी वर्धवी ॥ २७ ॥ एकेक उफाट्याचें विश्वंभर । मूर्त साक्षात्कारी
 शंकर । आनंदविधि असे कुमर । प्रसवली टीळ्य ॥ २८ ॥ विज्ञान घन
 सुखामृत फंद । मुसावळे ज्ञानें अपरोक्षमुकुंद । दशा सदोदित खानंद ।
 संत रुढीसी आले ॥ २९ ॥ महा प्रचीर्तनें अनंत सिद्ध । खानुभवाचे
 ठेवे प्रसिद्ध । आत्मदर्शनें खतःसिद्ध । प्रसवली सीता ॥ ३० ॥ अप्रांत
 मुखनिधि साधुवृंद । सचिदानंद मुख खलेंदें । त्रीडळे सायोज्यसदनीं मोदें ।
 सीताकटाक्षंकरुनी ॥ ३१ ॥ अपरोक्षानुभव गरिमा । जाणसी तूं सीता-

महिमा । सीता तुही सायोज्य जगिता । अटविभूति विमो ॥ ३२ ॥ तुज
 सानंदकल्पतरुची छाया । मम जननी हे सीता अरुपा । मज उपदेशुनी
 निजदया । दशावतार केले ॥ ३३ ॥ सीतेचे विज्ञान उदर । आत्मप्रचीतीचे
 मंदिर । समुखार्थन पार । धरिटी जिह्वा ॥ ३४ ॥ ते आत्मपोंगे एतार्थ
 जाळे । चिरात्कीर्त्या उदर आळे । सानंदगभी अंतुराळे । घोंब संपभाचे
 ॥ ३५ ॥ स्वयंभु सुखाची सांग । पावले निजयोप निजांग । परमानंद अंतरंग ।
 असुर्भविती ते ॥ ३६ ॥ ते तुझे अंतर्निष्ठ भक्त । ते चि जाणिजे प्रसिद्धांचे
 मिरक्त । ते चि जाणावे जीवमुक्त । नित्यमुक्त योगी ॥ ३७ ॥ ते चि
 जाणिजे प्रसिद्ध जनी । मगंताच्या मूर्ति आज्ञानी । तुझी उभयता एं
 परस्त्री । प्रतिनायिका आक्षा ॥ ३८ ॥ तूं स्वयंभु सुखाचा ठेस । तुझा
 अनुभव जीव शिवा । हा सीतेचेनि जाणावा । योग जनी ॥ ३९ ॥ तूं सानंदधन
 विषमानी । तत्ताश्रित ज्ञानसीदामिनी । तुझी अंतरस्थिति प्रभामामिनी । पद्मशिपि
 पावन ॥ ४० ॥ अपरोक्षानुभव कल्पलता । सानंद संजीवनी तत्त्वता । मोध
 कल्पतरु मद्य सत्ता । सफळित करी ॥ ४१ ॥ आनंद उद्यानवनमाळिनी । ज्ञान
 बाह्योदवनक्रमळिणी । तर लाला लाटन बाह्योद्विनी । कृपावनवसंता
 ॥ ४२ ॥ अपरोक्ष सुख अपरंपर । तुझ्या विस्ताराचे मंदिर । ज्ञान सत्ता
 सुख साधार । वनवर्धनवसंता ॥ ४३ ॥ नित्य प्राप्तीचा उदयकर । तव
 कटाक्ष सुखाचा आकर । तव हृदय अमृतकर । अनुमयी सीता ॥ ४४ ॥
 निरोपम सुख कुसुमाकर । चित्शक्ति वन श्रीवरा । नित्य तत्ताश्रित अपारा ।
 फळसी प्रसवे ॥ ४५ ॥ तुझेन भक्त परिपाळण । ऐसे हें सामर्थ्य
 असोन । मज कृपेने सांगसी पूर्ण । कृपाकृपण तुझे ॥ ४६ ॥ गौरविंसी
 निज भक्तासी । तुझे कृपेची महिमा ऐसी । या चि कृपेने आक्षांसी ।
 भूषणाव्य करी ॥ ४७ ॥ इति श्री मांमोपदेश । प्रचीतीचे तेज विशेष ।
 श्रीरामकृपेचा चंद्रांश । लणे गेरु अनंत ॥ ४८ ॥ सप्तम सूर्य एकादश
 पद्या ॥ ११ ॥

श्री

सूर्य ७ कळा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम नित्य सुखानुभवी । बोधे नित्यानंद वर्षधी । नित्य नूतन
 चालंधी । पुरातनचर्या ॥ १ ॥ नित्योपदेश नित्यस्थिति । नित्याचरणं
 नित्यप्रचीति । नित्योपजीविका विप्रांति । नित्य परिपाळित भक्त ॥ २ ॥
 धन्य धन्य भाग्य भक्तांचे । कैवारी केलें दैवत सांचे । सदोदित आराध्यांचे ।
 पावलें संनिधान ॥ ३ ॥ नित्य आत्मप्राप्ति दैव उदेलें । अंतर प्रचीति
 भरण भरलें । नित्य सुखाचें अवतरलें । महावैभव ॥ ४ ॥ श्रीरामप्राप्ति
 चंद्रोदेल । भक्तां सुखसिंधु उचंचळला । प्रमाण ठाकुनी लोटला । पारावार
 दर्शने ॥ ५ ॥ श्रीरामदया निरवधी । भक्तां नित्यसुखउपलब्धी । बोटल्या
 सर्व समृद्धि । साक्षात्कारे ॥ ६ ॥ निरतिशय सुख ऋद्धिसिद्धि । अंकित
 जाल्या महा समाधी । निरोपाधि सुखें त्रिशुद्धि । नांदो लागले भक्त ॥ ७ ॥
 अक्षयानुभव संपदा । भोगिती भक्तसुखें सदा । कां जे नित्य तव पदोर्विदा ।
 सेविळें अंतरनिष्ठेने ॥ ८ ॥ तव पद सेविळियां प्रति । कदापि नव्हे
 दुर्गति । सद्गतांचे माथां बैसती । गतिशयक सकळ्य ॥ ९ ॥ तुझे पाय
 सेविळियां गरी । जन्मांतर नसे उरी । मरणांत दुःखें परिहारी । अजरामर
 तव कृपा ॥ १० ॥ अक्षयानंद सिंधुदया । जयावरी होय तुझी दया ।
 काळ बांधू न सके तया । ऐसी महिमा तुझी ॥ ११ ॥ तवपदपंकजरजें ।
 उजळिली निजतेजें । जड देहबुद्धि समाजे । तरले भवाब्धीसी ॥ १२ ॥
 तवपदमहिमा अभिनव । शिळेची चित्कळ्य संभव । पावनगौतमसती
 निर्भव । गतीसी पात्र जाली ॥ १३ ॥ तव पदयोगे अपार ।
 पावठे भवार्घ्याचा पार । तव कांतीचा निरंतर । सेतु विस्तारला
 ॥ १४ ॥ तव चरित्रामृत श्रवणें । उठलें भवशत्रूचें धरणें ।
 तव नाम दिव्य रसायने । हरला भवराग ॥ १५ ॥ जगाचे
 सत्तीस पारंग । श्रीराम तुझे अवतरणें । नित्य सुख प्रचीतीचें

भरण । भरिसी सर्वातीसी ॥ १६ ॥ जग सद्गती पावावया । तुजला
चि संभवली दया । तेणे दयेने चि अवतरोनियां । तारीले जगासी
॥ १७ ॥ जाणोनी दुर्भवाची, दुष्टता । अहं उपशमने तत्वता । प्रबोध
सत्तेने समर्था । तूं प्रत्यक्ष जाळसी ॥ १८ ॥ महा मायेची प्रवृत्ति ।
अविद्या-मोहक विषयवृत्ति । तितुकी करावया निवृत्ति । तूं चि होसी समर्थ
॥ १९ ॥ दड महा ममतेचें बंधन । विषय दुराशा अज्ञान- । धन सुत
जाया दारुण । पादा हे भवाचे ॥ २० ॥ महा मृत्यूचे काळ शोभित ।
घाळे पडती-अकल्पित । जीवासी यातापाती अवात । महामारे होती
॥ २१ ॥ या भवसंसर्ग सोडवण । करता नाडले तुजबोण । चांग
होतासी तूं दयासंपन्न । नाहीं तरी काय करितों ॥ २२ ॥ हातपायेधीण
गर्मांध । परदेशी जाळियां प्रसिद्ध । त्याची उपजीविका विरुद्ध । सांगणें
चि न लगे ॥ २३ ॥ तैसें निजरूपी जग आंधळे । नुघडी निजज्ञानाचे डोळे ।
अज्ञान अंधतमीं छेळे । विपरीत दर्शन ॥ २४ ॥ कां जें तूं जगदीश होसी ।
यास्तव जगदुःखें परिहरीसी । प्रसिद्ध तूं जगत्कुशी । जगदांतरात्मा ॥ २५ ॥
तूं चि जगाचा मायबाप । तूं चि जगाचे आस्तित्वरूप । जगत्कारण
सत्य संकल्प । तुझा चि मूर्त्यचा ॥ २६ ॥ याकारणें जग दुखवतां ।
अवतरसी महासुखें समर्था । धावोनियां सवेगता । सोडविसी महासंकटीं
॥ २७ ॥ मळ कळ सिंघावृत्ति । प्रगटसी नाना ध्यक्ति । जगाची दुःखें
निवृत्ति । करिसी आंगें चि तूं ॥ २८ ॥ महा दुरात्मे रजनीचर । आंगें
चि विभांडीसी दुर्धर । बोध शिखेने धनुर्धर । दीक्षा धरीसी ॥ २९ ॥
जीव अहंकारीच्या भरीं । भरोनी जाळे रानभरी । सीणतां नाना अहंकारी ।
चुकले निजवर्म ॥ ३० ॥ नेणोनी निजरूप ज्ञान । करिती सुखास्तव
वणवण । परी दुःखें सीणले अज्ञान । अहंकारीसी आले ॥ ३१ ॥
अहंकारीच्या माजेंकरुनी । उन्मादे विचरती जनी । युक्तायुक्त तें न मनुनी ।
छेधले दुर्विषयी ॥ ३२ ॥ कर्माकर्मप्रवृत्तांमुळे । नेणोनी हिताहित आगळे ।
शांकोनी विचाराचे डोळे । काग प्रवृत्ति करी ॥ ३३ ॥ कर्मादिक पडवरी ।

विषय सरळ देउनी अंतरीं । अकर्तव्यांचे भरीं । भरले दुहेत ते ॥ ३४ ॥
 प्रमाद मदिरापानें भुळले । कल्मष रति कर्दमीं बुडाले । अप्रांत दुःख
 समुद्रांत गेले । शुद्धि नांढळतां ॥ ३५ ॥ तथा जीवांची सोडवण ।
 करावयासी दया तुज पूर्ण । त्या वारणें चि अवतरेन । आलासी हें
 प्रसिद्ध ॥ ३६ ॥ दुष्ट मुत जालियां पिलासी । लोभ असे चि पा मानसीं ।
 तथाचें ऊर्जित करावयासी । जीवें सर्वस्वें कयळ्य ॥ ३७ ॥ तैसें रायणादिकां
 दुष्टां । ज्ञानदारे शिक्षुनि तुवां बरिष्टा । निर्वाणदरोनें आत्मप्रतिष्ठा । केली
 तथाची ॥ ३८ ॥ ऐसें तुझे कृपाळूपण । कारुण्याचें तूं निजनिधान ।
 विश्वमुक्त व्हावयासी संपूर्ण । अवधानी वससी ॥ ३९ ॥ साच तुझेनि
 जगदोद्धार । परोपकारी सप्तमावतार । करावयासी कृतोपकार । दुरितभंजना
 देवा ॥ ४० ॥ महापापपीडा परिहरी । ऐसी तुझी पावन कीर्ति गजरीं ।
 वर्णितां वर्णितां अद्यापि बरी । वर्णिती कवेश्वर ॥ ४१ ॥ तुझी वर्ति
 अपरांपर । वर्णितां वेदासी न कळे पार । तेवें हें प्राकृत कवेश्वर । केथि
 वणूं शकतो ॥ ४२ ॥ सप्तम अवतार सत्याचा । हा कृपेचा अवतार
 साचा । विश्वोद्धार रवीचा । कुळभूषण ॥ ४३ ॥ अज्ञान निवृत्तीचा
 प्रकाशक । स्वरूप गतीचा गतिदायक । रविकुळटिळका वूं चि एक ।
 सद्गतिदाता ॥ ४४ ॥ आतां केलिये कृपेचें संरक्षण । करीत आहेसी तूं
 चि आपण । तरी मी प्रार्थितां गौण । दिसोन येईन कीं ॥ ४५ ॥ तुझ्या
 प्रबोधाची महा स्थिति । पावन जाली त्रिजगती । मज आली जे प्रचीति ।
 ते चि पुढतीं निरोपी ॥ ४६ ॥ ऐसें कारुण्यनिधिवचनें । प्रार्थिल्य रघोत्तम
 कर्पनें । श्रीरामकृपेचीं सन्निधाने । पुढें अयम सूर्य विद्योक्ता ॥ ४७ ॥
 इति श्री भीमोपदेश । अंतरींचा प्रबोधविता ईश । परमार्थ प्रगटला अशेष ।
 हाणे मेरु अनंत ॥ ४८ ॥ सप्तम सूर्य द्वादश कळ्य संपूर्णमस्तु ॥ १२ ॥
 श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ८ कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सरंवेद्य वेद्या । निजबोधाद्य स्वरूप आद्या । वेदक वेदने-
 वीण विद्या । अनुभवीक तुझी ॥ १ ॥ तुझे निजांगीक दर्शन । भेद
 निवृत्ति ज्ञान सुदर्शन । वसउनी आत्मप्रतिष्ठा कारण । वर्तविसी खानंद
 ॥ २ ॥ अभिनय तुझी विख्याति महिमा । अद्वयस्वरूपी उपक्रमा ।
 कर्तृत्ववीण निरोपमा । कार्ये संभवीसी ॥ ३ ॥ एकात्मतेने स्वभावीक ।
 वास्तव्यस्वरूप अमादक । अखंडानुभवे कांही एक । स्फूर्तीसी आले ॥ ४ ॥
 नवल तुझे तुज आश्चर्यकर । कांही च नव्होनी विस्तार । उठावे उठती
 अपार । प्रपंचाकारे ॥ ५ ॥ स्वभावीक अनिच्छगती । उदधी जळे हेलायती ।
 तेथे न करितां चि होती । बुद्बुद अनेक ॥ ६ ॥ तेथे ज्ञान स्फूर्ति
 सदादिती । सन्मय स्वभाव उठती । हे जाणिजे अवांतर गती । नाटक
 मायेची ॥ ७ ॥ वायो समुद्र आहे त्यास्तव । संपर्के बुद्बुद संभव ।
 होती हा जाणिजे स्वभाव । होइ वरचा ॥ ८ ॥ जे भविष्ये होणार ।
 ते वर्तमानां चिचरी साचार । कां जे परंपरा संस्कार । रुढोनि आला
 ॥ ९ ॥ रात्री जालियांघरी जाणिजे । दिवस उगवेळ सहजे । जगरूदी या
 उमजे । उमजली च आहे ॥ १० ॥ जेथे जगउत्पन्न जाले नाही । तेथे
 जगत्कारण नसे कांही । काळदेश लोक सर्वही । वसतां वर्तमानेसी ॥ ११ ॥
 तेथे कैचे भूतभविष्य । जाणिजे सहीत नसे दृश्य । ते स्वरूप स्थिति
 निर्देश्य । निजांगे निर्मळ ॥ १२ ॥ परब्रह्म सहज अमळ । नाही
 कल्पनेचा कांही मळ । हे प्रसिद्ध चि सकळ । यथार्थवादे ॥ १३ ॥
 द्वैत नसतां निःशेष । उपदेशक्रम केवि परेश । कर्तनवीण कर्ता अशेष ।
 कारण कर्तव्यासी ॥ १४ ॥ स्वरूप दृष्टीने अभेद । स्वभाव दृष्टीने वाटे
 भेद । आतां भेदाभेद संवाद । कारण जाला व्हावया ॥ १५ ॥ ऐसें चि
 अंतरीचे संकल्प । संशये विकल्पाचे कल्प । स्वभावे होत जाती अकल्प ।
 विघ्न अम्यंतरी ॥ १६ ॥ मी स्वभाविक उभय द्रष्टा । अद्वय आस्तिक्ये

प्रतिष्ठा । मी द्रष्टा ना साक्षी विशिष्ट । कारणें चि नव्हे ॥ १७ ॥
 यापरीं निजअम्यंतरीं । विचार निश्चयेसीं निर्धारिं । मी च अनुभवितों
 यापरीं । पुसावें वाटे ॥ १८ ॥ इतुच्या उमजासी आणिलें । हें तुजें
 कृपेचें केलें । यापूर्वीं वर्तविलें । अनादि सिद्ध अज्ञान ॥ १९ ॥ पूर्व
 संस्कारें मी विद्यमान । प्रत्ययासी येतें भविष्यज्ञान । हे स्वभाव अवस्था-
 मान । वर्ततसे हृदयीं ॥ २० ॥ तुझिया प्रबोधाची योरी । जें आपेंआप
 अम्यंतरीं । निवळलें ज्ञान परोपरीं । स्वरूप उमजे ॥ २१ ॥
 स्वरूपावांचुनीं दुजें । कांहीं नसे चि या उमजें । उमजलो बरवा
 काज । सरळी विकल्पाची ॥ २२ ॥ द्वैताद्वैत संकल्प नाही । ऐसें तुजें
 कारणें पाहीं । कां जे तुझ्या स्मरणें देहीं । देहभाव नुरे ॥ २३ ॥
 चंद्राकडे पाहतां निकटीं । चक्रोराची निवेना केविं दृष्टी । तेवि तव कृपा
 गोष्टी । आठवें चि कृतार्थ करी ॥ २४ ॥ तुझा सहवास सर्वकाळ । बरीं
 विदोष प्रबोध अकळ । दयेचा पुरावा प्रबळ । करीसी वेळोवेळां ॥ २५ ॥
 निज जिह्वारीचें गुज । विचारिल्यांवांण सहज । परम कृपेनें चि मज ।
 सांगसी मुखें ॥ २६ ॥ हितगुज जीवींचे केवळ । सांगसी प्रीतीनें अकळ ।
 आदि स्वरूप निजनिर्मळ । आगें चि मज देसी ॥ २७ ॥ यापरीं न
 वंचितां कांहीं । सत्य पुरविशीं सर्वही । तुझे उत्तीर्णतेसीं नाहीं । कांहीं-
 येक पदार्थ ॥ २८ ॥ आतां कोरड्या गोष्टी फुकट । कांजे चाउट्यंचीं
 बटवट । परंतु म्यां काय कांजे धनवट । सुखाचीं तुजें ॥ २९ ॥ कांहीं
 न होतां स्वयें जाण । टाकानुसार कांजे स्मरण । पुरुषार्थीचीं नामें गर्जोन ।
 चरित्रें वर्णावीं ॥ ३० ॥ जेणें केलें परिपाळण । त्याचा कृतोपकार
 आठऊन । असतां स्वभावे आपण । तयाचा चि होइजे ॥ ३१ ॥ समर्थें
 परिपाळिलें । हें चि सभाग्यपण भलें । अभिमानारूढ बहिलें । फुंजो नये
 कोण्ही ॥ ३२ ॥ विश्वाची आदीं सुखैक्यन । विश्व संभव कृपाघन ।
 विश्व परिपाळण जीवन । परमात्मा प्रसिद्ध ॥ ३३ ॥ त्या परमात्म्या
 समान । प्रत्योपकारें होय कवण । सूर्याच्या प्रभेसीं कोटून । साम्यता
 आणार्वा खद्योतें ॥ ३४ ॥ अप्रात दिव्यजळ निभीसी । विद्धरे यावें प्रत्यग्भेसी ।

छपने कोटी वसुमतीसी । अणुसम केवि कीजे ॥ ३५ ॥ तैसें प्रत्योपकारं
 कुंजे । घेउनी मीपणबोझें । कुंजो नये गुरु पद्मावुजें । चिंतावीं सदा
 ॥ ३६ ॥ यापरी परिशुद्ध मन । भिन्नपणें वृत्तीस न येऊन । आठवितां
 तुझे चरण । मी निघालें सुखे ॥ ३७ ॥ नाना जागृतीचे व्यापार ।
 सुपुतीसी नुरती सविस्तर । तेवि तुझे कृपेनें संस्कार । सरळे माझे ॥ ३८ ॥
 निजानंदधन वपु माझी । ऐसीं बोळली दया तुझी । आतां संकल्प विकल्प
 बोझीं । बाहेल कवण ॥ ३९ ॥ मुळीं द्वैत की अद्वैत ऐसें । आठवासीच
 कारण नसे । निजबोध दयाधि सौरसें । कारणें तव कृपेचें ॥ ४० ॥
 परंतु स्वामीपासीं अंतरींचें । भावउं स्वभावीक साचें । सांगणें चि वाटे
 मनींचें । सर्व कांहीं ॥ ४१ ॥ बोधक्रम ऐसा जाला । तेणें अभिप्राव
 कळला । जरी मज बोध नसता जाला । तरी मी व्यर्थ चि होतों कां
 ॥ ४२ ॥ जपजप सद्गुरु मुखदा । निर्वाण बोध संपदा । चांग तुझेनीच
 आपदा । बारली भवाची ॥ ४३ ॥ प्रत्यक्ष असोनी मी नायमुक्त ।
 भ्रांतीनें बंधन केलें अयुक्त । अज्ञानाचें अभिनव युक्तायुक्त । सुचो चि
 नेदिती ॥ ४४ ॥ प्रत्यक्ष जग हें निदसुरें । स्वरूपी जागृत नव्हे निर्धारें ।
 पढिलें भ्रांतीचें भुरे । वरळे अन्हा सव्हा ॥ ४५ ॥ तें पाहतां भ्रांति
 बंधन । दुःखें फुटत अंतःकरण । जन्म मरणादि दारुण । दुःखे अनुभवितु
 ॥ ४६ ॥ स्वमीचें दुःख जागृती भासे । तैसें हें साक्षत्व पितें ।
 बंध्या कुमराचे जैसे । संततिजात ॥ ४७ ॥ जात्यंधाची परीक्षा ।
 तैसी हे अज्ञानाची दीक्षा । याचि दीक्षेने प्रत्यक्षा । प्रमाण करीत आडे
 ॥ ४८ ॥ जनदृष्टी संस्कारे । पूर्वचर्याकृत अपस्मारें । अज्ञान संपर्कधिकारें ।
 कांहीं झळव होय ॥ ४९ ॥ भय उत्पन्न होय सरिसें । निर्भयपण ज्ञान
 प्रकाशे । अथापिवरी मज उमसे । हा स्वभाव ॥ ५० ॥ अंधकाराचें
 प्रवळ । होतां काय करी चक्षुबुबुळ । वाठारुनि पाहतां सजळ ।
 होय परि प्रकाशनां ॥ ५१ ॥ क्षुपेचें जाळिया प्रवळ । तृती आठवेना
 अखिळ । तैसें अज्ञानाचें पडळ । झकवीतसे ॥ ५२ ॥ यापरी अज्ञान

संसर्ग । तैसा चि ज्ञानाचा सद्भाववर्ग । प्रबल्येनी स्वमायर्भा ।
 आत्मप्रतिष्ठेने वसे ॥ ५३ ॥ यापरी अज्ञानामुळे । मोहती विचाराचे
 डोळे । सर्वे चि स्वरूपाच्या अनुमळे । बोध निवळती ॥ ५४ ॥
 ज्ञानाज्ञान साक्षी सतेज । भीज होउनि उमजे मज । हनुमंताचे चि काज ।
 उमजल्यापरी ॥ ५५ ॥ संशय संदिग्धमने । नसोनी असतां विघमाने ।
 शंकेसी कारण संकल्पाने । केले हें कर्तव्य तुझे ॥ ५६ ॥ घोर
 कृपाकूपण तुझे । मनोरथसिद्धिदेवत तूं माझे । जोडिली तुशी पदांजुजे ।
 आतां न सोडीं सर्वथां ॥ ५७ ॥ जाणोन अभ्यंतर समर्थे । कृपा केली
 निज परमार्थे । ते स्वामिकृपा सर्वार्थे । श्रवण कीजे तुम्ही ॥ ५८ ॥
 श्रवणावांचुनि जनीं । वगतृत्व नव्हे चि प्रमाणी । श्रवण ते चि
 अनुसंधानी । जागवी वक्त्यासी ॥ ५९ ॥ ऐकों जालियां आवडीनें ।
 वक्ता वदों व्यगे उदाराने । ग्राहीक जालियां प्रांतीनें । देणें होतसे उदार
 ॥ ६० ॥ तेविं तुम्ही श्रोते ज्ञाने सतेज । वक्त्याचे वक्ते अर्थ चोज ।
 तुमच्या श्रोतव्या पासुनि सहज । वगतृत्व संभवलें ॥ ६१ ॥ स्वसुखाचे
 निजजनक । प्रचीतीचे चि विवेक । तुमचे दयेस्तव सम्यक । मजळा
 सुचती ॥ ६२ ॥ आतां ज्ञान संपन्न कृपा उदार । सायोग्याचे
 सुखविस्तार । निजावचानें साचार । मज सांभाळिजे ॥ ६३ ॥ कृपा
 सद्गुरु अनंतें । निरकनि दिघळें तुमंतें । आतां उचित ते कीजे पुरतें ।
 सत्य कृपाकूपणें ॥ ६४ ॥ अनंतकृपेचा प्रसाद । प्रबोधानुभव स्वानंद ।
 तों हा भीमोपदेश संवाद । स्वामीचे मुखींचा ॥ ६५ ॥ सीताराम परम
 प्रचीती । उपदेश क्रम उद्धती । श्रीरामवक्ता स्वमुख संगती । अर्थांतर
 श्रोता मीम ॥ ६६ ॥ मकींचें रहस्य श्रीरामें । सांगोनी सप्रचीत प्रेम ।
 आतां अद्वैतानुभवक्रमें । वक्ता होय उदार ॥ ६७ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 अग्यात्मप्रचीतीचा तोप । जालें द्वैताद्वैत निःशेष । म्हणे मेरु अनंत
 ॥ ६८ ॥ अष्टम सूर्य प्रथम कव्य संपूर्ण ॥ १ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ८ कळा २

॥ श्रीगोविंदाय नमः ॥

श्रीराम अद्वैतानुभव वक्ता । तो चि अवधानीं स्वढळा श्रोता ।
 प्रचीतीनें होय श्रवणीं घेता । निज अर्थांतर ॥ १ ॥ स्वरूपानुभवे
 अनुलेख । प्रबोधदशेचे उल्लेख । महासमाधानाचे सुख । प्रगट करीती
 ॥ २ ॥ स्वरूपाची सुख प्रचीती । अभिनव आत्मत्वीं सन्मती । प्रचीती-
 माजि संभवतीं । प्रमये बोधाचीं ॥ ३ ॥ जेविं सुगरणीनें परिपाक । परम
 गोडीचा सकौतुक । माजि परवडीचा अनेक । पण असे चातुर्ये ॥ ४ ॥
 समाधानाचे विस्तीर्णपणे । बरी उपचार विशेष गुणे । ऐसिया प्रसंगें
 फळून । सुखवेळा छोटे ॥ ५ ॥ तैसें श्रीरामाचें अंतःकरण । बोधामृत
 परमडी पूर्ण । भोक्ता होय मुख्य प्राण । महा आवडीचा ॥ ६ ॥ आजि
 श्रवण सुख संपदा । पिकली अनुभव स्थिती सर्वदा । आनंद उपजीविका
 आत्मविदा । प्राप्ती होतसे सहजे ॥ ७ ॥ अद्वैत अर्थांतरे पयाडे । तो
 श्रोता परम दुर्लभ निवाडे । पाहतां स्वरूप ज्ञानाएवढें । भाग्य नाहीं
 सुट्योसी ॥ ८ ॥ जे स्वरूप ज्ञाने संपन्न । ते चि जाणावे कृतार्थ जन ।
 येर जन्मा आले अज्ञान । कुळ्यासी बुडविते ॥ ९ ॥ जन्मासी आळियाचें
 कार्य । जो स्वरूप ज्ञानाचा गुरुवर्य । आर्जुनी स्वरूपता आश्चर्य । भोगी
 आस्तिक्य आपुलें ॥ १० ॥ आपण होउनी कृतार्थ । उपदेशितो
 तत्त्व तत्त्वार्थ । जगासी उद्धरिती परमार्थ । निज प्रचीतीनें
 ॥ ११ ॥ ऐसा प्रचीतीचा श्रोता । सहसांत एक पाहतां ।
 या श्रोतक्यें संपन्नता । भीम भावार्थे ॥ १२ ॥ परमात्मा राम परमार्थ ।
 विबरे सर्वदा वाक्यार्थ । आत्मस्वरूपाचा निश्चितार्थ । केळा चि करीतसे
 ॥ १३ ॥ अनुभवाचा महा सिद्ध । प्रेमळ्याचा स्वतःसिद्ध । या परमार्थ
 प्रीतीनें शुद्ध । हृदय ज्याचें ॥ १४ ॥ जें श्रुतीचें सार मथित । केवळ
 स्वानंदधन सदोदीत । तें प्रमयसुख मूर्तिमंत । श्रीरामस्वरूपे ॥ १५ ॥
 महझाग्य ज्याचें होय । तरी श्रीरामाचें नाम प्रत्यये । जाणवी हृदय

निश्चये । तो कृतार्थ जाला ॥ १६ ॥ नामज्यापकाचे घरीं । यम पाणी
 वाहे निर्धारीं । काळ आज्ञा शिरीं धरीं । हे महिमा नामाची ॥ १७ ॥
 जेथें नामरूप प्रांजळ । तेथें विश्रांतीचें चि रूप केवळ । अनुभवस्वरूपाचा
 निवळ । जागतसे तेथें ॥ १८ ॥ अनुभवाचें मोहरघर । जेणें आर्जविला
 जानकीवर । महा विश्रांतीची थार । तो पावला जाणिजे ॥ १९ ॥ या
 भजनप्रांतीची अंगें । मारुती जाणे अंतरंगें । विद्या अधिष्ठान मनोवेगें ।
 सिद्धीतें पाववी ॥ २० ॥ सकळ मंत्रावळी सिद्ध बीजें । महा प्राप्तीचीं
 भवितव्य काजें । मारुतीच्या स्मरणें चि सहजें । प्राप्तिवर होती ॥ २१ ॥
 अगम्यार्थ अवचट । होती हनुमत्करणें प्रगट । प्राप्तीचें अधिष्ठान उत्कट । भक्तीनें
 आयिलें ॥ २२ ॥ करुनि श्रीरामासी अभिवंदन । अद्वैत बुद्धीनें संपन्न । प्रणव-
 वायूचा नंदन । म्हणे ऐक श्रीरामा ॥ २३ ॥ जगदोत्थार संकल्पें । तूं चि होसी
 विश्वरूपें । हें भक्तीचें रहस्य साक्षेपें । पूर्वी निरोपिलें मज ॥ २४ ॥ तरी विश्वरूप
 हें पाहतां । भवभ्रांति दिसे तत्त्वता । स्वरूपानुसंधानी असतां । नसे चि
 जगद्गान ॥ २५ ॥ स्वरूपानुसंधाने निरंतर । कीं विश्वरूप भजनपर ।
 या उभय अनुसंधानी अभ्यंतर । समान रुढें ॥ २६ ॥ स्वभावस्थिति
 परिपाटें । चितीं अनुसंधान प्रगटे । जेविं शिखरीचे तोय लोटे । डोल
 पडला तिकडे चि ॥ २७ ॥ तैसें अनुसंधान चाळतां बरे । कीं साक्षेपें
 भजन प्रकारें । जगऊन स्वानंदनिर्धारें । असतां उत्तम ॥ २८ ॥ ऐसें
 अंतर प्रचीर्तनें भीम । विचारीतसे सप्रेम । कळवळोनी मुखें श्रीराम ।
 म्हणे अवधारी आतां ॥ २९ ॥ स्वानुभविक प्रेमळ । अक्षयानंद अंतर्वळा ।
 उभय अभिन्न जिह्वाळ । ते जगऊं जाणे ॥ ३० ॥ ते माझी चित्शक्ति
 सीता । तुझिया हृदयीं तत्त्वता । सुखामृताची सरिता । वाहे अखंडित
 ॥ ३१ ॥ मी स्वमुख प्रणवाचळ । माझे हृदयीचें ते निवळ । सदोदित
 मुखें अंतराळ । फुटला झरा ॥ ३२ ॥ बोतघोत करुनि हृदय । महां
 अद्वैत मुखें निश्चये । आत्मपापासुनि मुख विस्मये । परात्परासी आली
 ॥ ३३ ॥ ते निजपद अधिष्ठान । पद प्रचीतीचे संस्थान । तेथें बोधप्रद
 संभवज्ञान । उगम देखिला ॥ ३४ ॥ जैसें गगनाचें पुरतेण ।

पाहतां जाणिवेत संपूर्ण । तथा परीच अवकाशेवीण । संपूर्णव्याप्ति
माझी ॥ ३५ ॥ एवढी व्याप्ति हि व्यापून । पद पावन प्रांत घेऊन ।
आली त्रिपदा गहन । प्रवाहधारा ते ॥ ३६ ॥ नाही उर्धतेचा शेवट ।
ऐसें उंचिवेनें तें अफाट । त्या कड्यावरून महा छोट । छोटली सैरा ॥ ३७ ॥
संपूर्ण प्रणवाचीं शिखरे । तिंबलीं जीवन तुपारें । महा उल्लेखें पाठारें ।
संपूर्ण भिजविली ॥ ३८ ॥ अप्रांत सुखाची कंदरें । पाझरती स्वसुखनरें ।
निवृत्तीचे खानुबोध निश्चरें । वाहतां प्रवाह ॥ ३९ ॥ एवं प्रणवाचळपर ।
विज्ञानगंगा गंभीर । माझ्या स्वरूप प्रचीतीची साचार । चित्शक्ति सहज
॥ ४० ॥ तिथेचा तुज अनुग्रह । केवळ प्रचीतीचा तूं विग्रह । निखिळ
स्वसुख संग्रह । तंचि तुझा होसी ॥ ४१ ॥ आदरें विचारिती सप्रचीत ।
तेणें सांगावें वाटे सावचित्त । प्रचीत कान करून उचित । ऐकुं जाणसी
तूं ॥ ४२ ॥ भोजनक्रिया सनातन । संभवी परबडी सदन । कीं जागृती च
विस्तारून । सुपुत्तीसी रूढवी ॥ ४३ ॥ तैसी तुझी अवधानस्थिती ।
वगतृत्वासी संभवी मारुती । सगुणभजनें विभ्रंति । अथवा निर्गुण ज्ञानें
॥ ४४ ॥ विविध प्रकारांची सदन । जेवण जाळियां त्या क्षणें ।
तृप्तीमाजि अभिन्नपणें । केवळ तृप्ती असे ॥ ४५ ॥ तैसा विभ्रंतीसी
विसावळा । निजध्यासें समरसळा । तो पावन सुखें निवाळा ।
विश्रामळा ब्रह्मी ॥ ४६ ॥ हेतां सुखें संशयातीत । नसे त्या सगुण
निर्गुण हेत । अप्रांत सुखामाजि चित्त । संस्वर विराला ॥ ४७ ॥
न स्मरे सगुण भजनस्थिती । न स्मरे अद्वैत प्रचीती । मी कृतार्थ जालों
हे स्मृति । असे चि ना जया ॥ ४८ ॥ आधीं आपुलें स्मरण नसे ।
तेथें द्वैताद्वैत केविं भासे । एवं प्रचीतीच्या उत्कर्षें । प्रांत टाकिला
॥ ४९ ॥ तो-सर्वदां सगुणींच भजो । अथवा निर्गुण सुखें रंजो ।
नातरी थिलासें चि उमजो । स्वभाविक ॥ ५० ॥ कळस जाळियावरी
इमारती । विभ्रंतीसी आली अवासी । मग ते पाहणेपणाची प्रीति ।
तैसें दर्शन मात्र तें ॥ ५१ ॥ प्रत्यक्ष जाळियां निज दैवत । मग ध्यान
करावें न लगे तेथें । पात्र विस्तारिलियां परिपूर्ण । पाक सिद्धी चाड नसे

॥ ५२ ॥ तैसें अतींद्रियमुल्ल सद्गज । अवसर रहांत निज उमज ।
 फायउं अवधान सतेज । अनुसंधानेसों ॥ ५३ ॥ या अनुसंधानें तूं
 पुरता । तुज बोळ्ळीं प्रसन्नता । तांता अनुपदे तत्त्वता । वृत्तार्थ जाळासी
 ॥ ५४ ॥ आतां साक्षेप ना समाव स्थिती । सगुण निर्गुण भजन
 विश्रांती । कोणत्याही प्रसंगें प्रचींती । अद्वैताची च ते ॥ ५५ ॥
 भजन आणि तें ज्ञान । या उपपत्ती वाटती भिन्न । परि उभय स्थिती
 गहन । एकात्म स्थितानें ॥ ५६ ॥ भजनें सद्गुरु प्रसन्नता । भजनें
 निज उपदेश तत्त्वता । भजनें प्रचींतीच्या मायां । सुखी वैसविळें ॥ ५७ ॥
 ज्ञानप्रळयाग्निमूर्ते । भजनें प्रतिष्ठितें दैवत । सगुण साक्षात्कारें वर देत ।
 दैवत भेटळें ॥ ५८ ॥ निर्गुण तया पासुनी । प्रायपासी आळें जनीं ।
 या कारणें सगुण भजनी । पूर्ण निष्ठा असारी ॥ ५९ ॥ निर्गुणासी
 काय घ्याईल । निराकारासी काय वाहील । अरूपासी काय पाहील ।
 संपूर्णतेनें ॥ ६० ॥ अपरोक्षपणें आपण । जाळ सनातन निर्गुण ।
 अनुभवील हें कायण । वरें अवधारें ॥ ६१ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 उपक्रम भजन तोप । अद्वैत सुखाची मूस । म्हणे मेहु अनंत ॥ ६२ ॥
 अष्टम सूर्य द्वितीय कट्टा संपूर्ण ॥ २ ॥ धीरघुनार्यांपर्णमस्तु ॥

श्री

सूर्य ८ कट्टा ३

॥ श्रीसीतारामाय नमः ॥

श्रीराम जगदात्मा मी स्वयें । त्रिकुंड वेदार्थ प्रमय । भक्तितान-
 उपासनामय । एवं प्रकारें ॥ १ ॥ भक्तीचें रहस्य उपासना । सत्कर्में
 अनुसरिजे भजना । भजनाचें अभ्यंतर भावना । स्वरूपाकारें ॥ २ ॥ कर्म
 उपासना ज्ञान । तीहीं विशेषणें वारून । स्वरूपाचें अनुसंधान । प्रांजळ
 होय ॥ ३ ॥ महा प्रयोजन प्रसंगी । नाना उपाय करिजेत जगीं ।
 कार्यसिद्धीसी सकळांलागीं । उपाय योजणें ॥ ४ ॥ तेवि स्वरूप लाभ

ब्रह्मवा । सन्मार्ग सद्भाव सञ्चिया । सत्समागम जगौ या । उपाय प्रवर्तले
 ॥ ५ ॥ डोळियासी आळियां पदर । दृष्टी यावपासी बळ्हेत्तर । जीवापासूनि
 निरंतर । लागे साक्षेप करणें ॥ ६ ॥ तैसें स्वरूपाचें ज्ञान । ब्रह्मवा
 करणें लागे साधन । नाना तपश्चर्या अनुष्ठान । देहदंडणा कराव्या ॥ ७ ॥
 तीर्थें व्रतें तपाच्या कोडी । कठीण साधनाच्या परबडी । सोसुनी
 महा दुःखें आवडी । प्रवृत्ति पडे साधनीं ॥ ८ ॥ मरणांतीक
 दुःखें साहती । सीतवास जळवास करिती । विरक्ती भरें संचरती ।
 कठीण स्यलें ॥ ९ ॥ महा अनुतापें उदासीनें । आरण्य वसविती
 अनुदिन । वृक्षाचों पणें चि भक्षून । करिती तपश्चर्या ॥ १० ॥ जळ्यादारी
 फंदादारी । पवन प्राशितो परोपरी । नाना हटयोग विस्तारी । महादुःखें
 श्रमती ॥ ११ ॥ साधूनि इदर्यां आसोच्छ्वास । महा आसनों सिद्धी प्रयास ।
 वायो नेउनि मस्तकास । चिरकाळ राहती ॥ १२ ॥ ऐसीसी दुर्घट
 साधनें । करिती आत्मप्राप्ती कारणें । सद्भाव धरून मन । ध्यानपर होती
 ॥ १३ ॥ हा कर्मकांडीचा विस्तार । साधनें पाहतां अपार । येणें पावा-
 घयासी पार । टाकी नाहीं कवणा ॥ १४ ॥ आंगीचें निज सुकृतवळ ।
 असतां कर्मयोग होय निवळ । नाहीं तरी धीवसा चि केवळ । सत्कर्म
 प्रवृत्तीचा ॥ १५ ॥ स्वाभाविक जगप्रवृत्ती । देहसंबंध विषय प्रवृत्ती ।
 देह उपजीविका सर्वार्थी । प्रवाहा पडिलांसे ॥ १६ ॥ नदी उगमासी
 परते ना । तैसें स्वरूपां जन उमजेना । बळोत्तर प्रवाह जना । माजि भव
 संकल्प ॥ १७ ॥ जगप्रवृत्ति देखणें ऐकणें । निजप्यास चि प्रपंची
 होणें । सलोम जीव अंतःकरणें । बालाम्यास सवृद्ध ॥ १८ ॥ विषय
 लाहूचीनें जन । भरें मरले अनुदिन । रात्रंदिवस ध्यान । करितसे
 विषयाचें ॥ १९ ॥ धनदारा विषयसंसार । हा महा अज्ञान संस्कार ।
 दुर्विषय प्यासें निरंतर । जन्म मरण भोगी ॥ २० ॥ क्षणमरी नाहीं
 अवकाश । विकल्प द्वेष निंदा विशेष । मळ्हरें निंदी सावकाश । साधुवृद्धें
 ॥ २१ ॥ ऐसिया स्वाभाविक प्रवृत्ती । महा पातकें आर्जविती । आतां
 पापशय कवणे रीती । ब्रह्मवा तयाचा ॥ २२ ॥ कोटीमध्ये साधिका

जनीं । परंपरा सन्मार्गे करूनी । बहु जन्मां मुहूर्ते सांचुनी । येती सार्ध-
 काश्या घरा ॥ २३ ॥ तेथें सन्मार्ग संक्रिया । विवेक नीति शांति दया ।
 स्वरूप विचारणा तथा । प्रवृत्ती रुढे ॥ २४ ॥ आर्धर्य ईश्वराचे सृष्टीसी ।
 क्रिया प्रवृत्ति ज्या जैसी । जाति विशेषां त्या तैसी । वर्तणूक घडे
 ॥ २५ ॥ पेरितां निववृक्षाचें बीज । त्यासी निवोळ्या चि येती सहज ।
 तेथें मधुरपणाचें काज । सरतें नव्हे चि बीज ॥ २६ ॥ कितेक सुरस
 फळीं तरुवर । वर्षती मधु फळें संभार । ते विपरीतपणें विकार ।
 फळरुढांनं येती ॥ २७ ॥ तैसे सज्जन दुर्जन वृत्ति । बळिवंत संस्कार
 प्रवृत्ति । सुवृत्ति दुष्टवृत्ति जगती । प्रवाहीं पडिली ॥ २८ ॥ मायेचा
 अनादि संस्कार । शुद्ध स्वरूपां दाखी विकार । आत्मव्यां त्रिगुणपर । चेष्टा
 रुढवी ॥ २९ ॥ पापियाचें होतां सुवृत्ती । हे अद्भुत कर्तव्यशक्ती ।
 जैसी सिद्ध सामर्थ्य होतां । विलयाति जर्गी ॥ ३० ॥ निववृक्षाकडे
 पाहतां । माधुर्यतेसी येउनी सत्ता । आम्रफळें दे तयता । सामर्थ्याची
 पदवी ॥ ३१ ॥ साधु अनुग्रहिती जया । सुखम आत्मप्राप्ती तथा ।
 पापनिवृत्ति होऊनियां । सुवृत्ते त्या फळती ॥ ३२ ॥ प्रत्यक्ष तमोगुणी
 नर । क्रिया पाळटे होय निर्विकार । का जे गुरु अनुग्रह धोर । संस्कार
 उरों नेदी ॥ ३३ ॥ महाविषयी रजोगुणी । ते चि विषय निवृत्ति येउनी
 प्रवृत्तीते आत्मसाधनी । प्रार्तास्तव ॥ ३४ ॥ या कारणें हे अवचट ।
 ब्हावया देव असावें उत्कट । तरी च तें कैवल्यपीठ । बोले . निज
 कृपेनें ॥ ३५ ॥ एन्हवीं पाहता प्रवृत्ति । अज्ञानी च जगासी गती ।
 चित्तापासुनी आवडती । विषयाचे संस्कार ॥ ३६ ॥ दैविक सत्त्वाच्या
 संस्कारें । सत्क्रियेसी लागे निर्धारें । कर्मकांड तें अत्यादरें । श्रवणा आणी
 ॥ ३७ ॥ संत दीक्षा सन्मार्ग । त्या चि दीक्षेनें वतें सांग । आत्मसुष्टिकेसी
 जग । तेव्हां प्रगटे ॥ ३८ ॥ अध्यात्म ज्ञान विचार । श्रवणीं प्रीति धरी
 साचार । आत्मानुसंधानें निरंतर । विवरें लागे ॥ ३९ ॥ कर्मकांड गर्भ
 सविस्तर । भवबंधनीं वृत्ति निर्धार । जैसा बंधनीं सांपडला नर । उपायें
 चि निखटे ॥ ४० ॥ तेथें अदृष्टही सानकुळ । ईश्वरासी ध्याये कैवल ।

तरी च तो उपाय सफळ । होय तयाचा ॥४१॥ प्रत्यक्ष जीवेंसी जातां ।
 सुटेनी पेती अवचिता । तेवि भयबंधापासुनी तत्वता । सुटंती दैवें ॥४२॥
 भवनिवृत्ति कर्तव्य जनीं । सत्किया विस्तारें करुनी । उपाय विस्तारा
 लागुनी । कर्मकांड म्हणावें ॥ ४३ ॥ परी हें अति दुस्तर । जरी सानकूळ
 जाला ईश्वर । तरी कर्मकांड सविस्तर । उपासना आर्जवी ॥ ४४ ॥ स्वतंत्र
 घावया मुक्ती । कर्मासी असे चि ना पा शक्ति । कर्म आर्जुनी भक्ति ।
 संनिष्ट व्हावें लागे ॥ ४५ ॥ भक्तीच्या संसिद्धीनें जाण । व्हावें परिशुद्ध
 आत्मज्ञान । त्या आत्मज्ञानें भयबंधन । निवृत्ति घडे ॥ ४६ ॥ असतां
 पूर्वसंस्कार भक्ती । तरी आंगळं नये विरक्ती । विरक्तीनें सत्कर्मासक्ती ।
 संस्कार रुढे ॥ ४७ ॥ सकळ उपायासी मूळ । सद्भक्तीच जाण केवळ ।
 सद्भक्तीचांचून अकळ । परतत्व न कळे ॥ ४८ ॥ पूर्वभक्तीचें बीज
 पेरिलें । तें चि सत्कर्में सफळ जालें । पुन्हा सत्कर्मापासुनी भलें । होय
 भक्ती च प्रवळ ॥ ४९ ॥ निर्वाळिले भूमीती पेरिलें । तें म्हणो नये कीं
 वायां गेलें । तेवि सुकृत संस्कारें जालें । नरदेह सफळ ॥ ५० ॥ सुकृत
 एकाच्या कोटीगुणें । नरदेहा येउनी लाभे गेणें । महा सद्भक्तीचें भोगणें ।
 भाग या देही ॥ ५१ ॥ असो चित्त करी सावधान । तुज रहस्य
 सांगतां संपूर्ण । संप्रचीत त्रिकांड ज्ञान । आध्यात्मप्रचीतानें ॥ ५२ ॥
 उघडून विचाराचे नयन । विलोकी त्रिकांड प्रस्थानें ज्ञान । तरी च तूं
 त्रिगुणापासून । सुटसील वापा ॥ ५३ ॥ भयबंध कडोविकडी ।
 त्रिगुणपादा महा सांकडी । येथे दुराशेची महा वेडी । विचार पदों
 पडिलीसे ॥ ५४ ॥ त्रिगुण त्रिपुर हरा । अवधानशीळ अभ्यंतरा ।
 जगदांतर शरीरा । अवधानी वसें ॥ ५५ ॥ तुयां घेतलियां श्रवणों । जग
 निवळेल या चि अनुसंधानीं । तुयां प्रवर्तलिया मननीं । मननी प्रवर्तेल विष
 ॥ ५६ ॥ जगदभ्यंतर मुख्यप्राणा । स्वसुख निधि निधाना । अवधानारूढ
 अवधाना । रुढी वरें ॥ ५७ ॥ दास्यंत्र विशेषी विचित्र । नमस्काराचें
 अग्नि सूत्र । लागतां चि महाशब्दें स्वतंत्र । नभ पडसादवी ॥ ५८ ॥ तैसें
 परराचें अभ्यंतर । रुढे परत्र अवधानपर । ब्रह्मसाक्षात्कारी जिह्वार ।

सधोप-प्रगटे ॥ ५९ ॥ ऐसियापरी पतितपावन । हनुमंतासी परम
 कृपेकरुन । प्रबोधयी नित्य नूतन । हृदयीचें गुज ॥ ६० ॥ तथा
 अनुसंधानी निरंतर । सप्रचीत तुमचें जिव्हार । असतां तें धारवार ।
 प्रार्थना कायसी ॥ ६१ ॥ इति श्री भीमोपदेश । निवळ्यावें कर्मकांड
 अशेष । कर्मी च लाभे स्वप्रकाश । म्हणे मेहु अनंत ॥ ६२ ॥ अष्टम
 सूर्य तृतीय कळ्य संपूर्ण ॥ ३ ॥

श्री

सूर्य ८ कळ्य ४

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम उपासना जिव्हार । आत्मानुभवी उपासक साचार ।
 निजानंद धननिर्धार । भक्त प्रचीतीनें ॥ १ ॥ उपासनाकांड सविस्तर ।
 आत्मउपासना अखंडाकार । निज हृदयीचें निरंतर । तत्व अर्जशीजे
 ॥ २ ॥ सत्य स्वरूप अनुसंधानी । भक्त राहिले नित्य ध्यानी । विभक्त-
 पणाचा कल्प सारुनी । अभेद भक्त जाळे ॥ ३ ॥ चहूँ देहाचा परिशोध ।
 विजातीचा परिहार प्रसिद्ध । स्वजाति प्रारोहण प्रबुद्ध । बोध रीतीनें
 ॥ ४ ॥ कमव्यचें दळें दळ । काढितां उरे वर्णिका मूळ । तेथें तत्वें
 जाता अकळ । साक्षत्व उरे ॥ ५ ॥ होय मकरंदाचें संस्थान । परि
 सुवास नसे दळेंगीण । तेथे तत्वातांत सनातन । साक्षवी स्फूर्ति नुरे
 ॥ ६ ॥ उभयवृत्तीचा संस्कार । गुप्त प्रगट मूळ विस्तार । प्रगट सरतां
 विस्फार । गुप्त उरे वीजांतरी ॥ ७ ॥ तें सोहं सर्व तत्त्वबीज । निपजवी
 प्रवृत्ति उमज । निवृत्तिचाहि पूर्ण समज । त्यापासून होतसे ॥ ८ ॥ तें
 साक्षत्व शोधून पाहतां । नुरे चि कांहीं स्वभावता । द्रष्टा चि हरपे
 तत्वाता । द्रष्टुचेंसी ॥ ९ ॥ ऐसा द्रष्ट्याचा अभाव । होय वृत्तिशून्य
 स्वभाव । त्यातें चि स्वस्त्वानुभव । म्हणती कोण्डी ॥ १० ॥
 तरां येथें वर विचार कीजे । जेणे अभावासीं देखिजे । तो द्रष्टा शून्य
 वृत्ति व्याजें । अभाव नेळा ॥ ११ ॥ माया महां शून्यांतरे । वाय होती

वेभाव परं । भाव प्रचीति निर्धारं । साक्षत्व धरावं ॥ १२ ॥ आत्मप्राप्ति
 प्रयोजन । साक्षत्वां लाभ असे गहन । निरास न करितां उमजोन ।
 पहावं साक्षत्वापर ॥ १३ ॥ वसता यव कल्पांतरें । कल्पनाजळ बळोत्तरें ।
 स्वरूप निवास भेदद्वारें । अवरोधावा ना ॥ १४ ॥ बुजीनाजळ येतां
 द्वारें । जळ आळें म्हणउनी गजरें । हाका मारितो निर्धारें । शाहणा कीं
 काय ॥ १५ ॥ तेविं साक्षत्वां स्वानुभव । स्वानंद विश्रांतीचा ठाव ।
 अज्ञान प्रवृत्तीनें दुर्मव । भरला जाय ॥ १६ ॥ आत्मप्रचीति स्वकरें ।
 घारी ना तो संस्कार निर्धारें । बाधक होय भव संस्कारें । ठाव साहिताचा
 ॥ १७ ॥ आपुलें चि विश्रांतीचें घर । शत्रूनें रोधितां, दुर्धर । तें चि
 वैरपणाचे विकार । अनुकूळतेसी आणी ॥ १८ ॥ देह सुखाचें अयतन ।
 तें चि रोगातिशयें फारुन । सुखाचें चि संपूर्ण । कारण दुःखासी होय
 ॥ १९ ॥ तैसें हें साक्षत्व पाहें । प्रवृत्ति संस्कारें निर्दय । अवरोधूनि
 मुख हृदय । दुःखासी पात्रकरी ॥ २० ॥ उपेगासी यायें निजज्ञान । तें चि
 संभवितें होय अज्ञान । दुःखपरंपरेसी संवर्धन । करी साक्षत्व ॥ २१ ॥
 याकारणें निज अभ्यंतर । आर्जउनी निरंतर । अनुभविजे परात्पर । महा
 सुखासी ॥ २२ ॥ विपाचें अमृत होय । ऐसीं विचारपदवी पाहें ।
 अविचारें अमृताचें निश्चयें । विप चि संभवे ॥ २३ ॥ प्रवृत्तिपर सानकुळें ।
 पंचतत्व हेतूमुळें । प्रबळोनी साक्षत्वजळें । विस्तारती विप्ररूपें ॥ २४ ॥
 तें आपुलीच संकल्पपर । अप्रांतीची अज्ञानद्वारें । आपुलीं आपणासी
 विस्तारें । प्रतिकूळ जालीं ॥ २५ ॥ आपुल्या स्वरूपामध्ये आपण ।
 नसतां क्षोभविळें मीपण । मग ते प्रवृत्तीनें दारुण । दुःखें भोगविळीं
 ॥ २६ ॥ संसारपर मित्र संकल्प । तितुकेहि होउनी विकल्प । मरणांत
 दुःखें आपेंआप । बाधूं लागले ॥ २७ ॥ त्यास्तव आत्मनिष्ठपरें । कोण्ही
 एक संकल्पमरें । प्रवाही पढोनी निर्धारें । विपत्तीसी येऊं नये ॥ २८ ॥
 एक विचारेंधीण सकळ । होइजे दुःखासी पात्र केवळ । येयें उपायें
 चि अकळ । साक्षत्वां सुटावे ॥ २९ ॥ छुटावें स्वानंदाचें भांडार ।
 सुटावें साक्षत्वाचे दुस्तर । पिटावें माया परापर । मूळ्यवर्ण तें ॥ ३० ॥

जडाचें स्वरूपाचें शेजेसी । झडाचें अज्ञान विवृतीसी । पटाचें उन्मनी
विधातीसी । साक्षत्ये विवरें ॥ ३१ ॥ विपत्ती मयाची न भोगितां । भोगाची
निर्भव लक्ष्मीसत्ता । साक्षर्त्वाच अस्तिक्यता । साधार्था अपराक्ष ॥ ३२ ॥
निजप्रसन्नता अभिन्न । साक्षर्त्वाच असे समाधान । उपासक अनुभवी
संज्ञान । भोगिती आत्मप्रसन्नता ॥ ३३ ॥ आपुली स्वभावता आपण ।
ज्ञानप्रतिष्ठा पुरातन । भावनेसी आपुनी संपूर्ण । सनातन प्यावी ॥ ३४ ॥
पैसावळें जितुकें हृदय । तितुकें अवकाश स्वयें । सुखाच्या अवसरें प्रत्यय ।
ध्याचा स्वरूपाचा ॥ ३५ ॥ स्वमुखाचे यावे अवचट । होती ज्ञान ऐसे
होय उत्कट । ज्ञाने आदि मध्य शोचट । साक्षत्ये सरावें ॥ ३६ ॥ ज्ञान
आणि अधिष्ठान । निवाडा होतां सनातन । आपुली अस्तिक्यता आपण ।
मुखें अनुभविले ॥ ३७ ॥ जैसा आपुला परत्रीक । मार्ग सांपडे विवेक ।
तैसा प्रतिक्षणीं सम्यक । शोध करावा जीर्वा ॥ ३८ ॥ नवविद्या मज्जन
होरें । श्रवणापामूनि निवेदन परें । नित्यानित्य विचारें । रक्षार्थी सप्रेम
॥ ३९ ॥ नित्य श्रवणीं निजविचार । अनित्याचा त्याग निरंतर । श्रवणासी
आळें अम्यंतर । श्रवण पर शोधावें ॥ ४० ॥ श्रवण ऐकताति जेणें ।
त्याज्जे श्रवण करूनि तेणें । ऐकती शब्द ते प्रचीतीनें । अर्थपर ऐकावे
॥ ४१ ॥ महा वाक्य समसमान । श्रवणा आळे शब्द संपूर्ण । आत्म-
प्रचीतीनें श्रवण । नित्य करावें ॥ ४२ ॥ कां जे शब्द आपुळे चि
सर्वही । आपणें चि वक्ता सर्व देही । जन्हीं अवाच्य शब्द आढा तो
ही । न न्यावा विक्षेपासी ॥ ४३ ॥ आपुळे वाईट आपण । भावी च ना
पां कवण । मुखोपलब्धीसी कारण । निज हेतु सर्वत्र ॥ ४४ ॥ तैसी
स्वहितचिंतना । शब्दमात्रां अनुसंधाना । साधूनि आत्मविवंचना । श्रवण
कीजे ॥ ४५ ॥ येणें चि प्रकारें निवेदनादि । पहावी आत्मपरंपदसिद्धि ।
श्रवणाची सोय या प्रबोधी । अवधारी रुद्रा ॥ ४६ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
संकल्प शोध अविनाश । साक्षर्त्वा च सुख समावेश । म्हणे मेरु अनंत
॥ ४७ ॥ अष्टम सूर्य चतुर्थ वज्र संपूर्णमस्तु ॥ ४ ॥

श्री

सूर्य ८ कळा ५

॥ श्रीरामसमर्पय नमः ॥

श्रीरामपदपदार्थे । हृदय शोध परमार्थे । श्रवणीं निबळ तत्वतार्थे ।
 कृतार्थे होई त् ॥ १ ॥ जालियां श्रवणाचें सार्थक । प्राप्तिस्वरूप
 निष्कळंक । संकल्पातीत निश्चयात्मक । वसावें सहज ॥ २ ॥ श्रवणीं
 मनन ऐसें होतां । श्रवण भक्ती अपें अच्युता । या चि प्रचीतीनें तत्वता
 शोधी कीर्तिन भक्ती ॥ ३ ॥ जैसी संतोषाची वार्ता । मुखासी ये
 अवचिता । आत्मप्रचीति सुखें तत्वता । उच्चार होती ॥ ४ ॥ भवनिवर्तक
 नामें । मुखासी येती सप्रेम । अच्युता अनंता अनुक्रमें । नामावळी ते
 ॥ ५ ॥ श्रीरामा सर्वोत्तमा । देवदेवा निजविश्रामा । वासुदेवा विश्रांति
 धांगा । छंद लागला वाचेसी ॥ ६ ॥ जगजनका जानकीशा । रघोत्तमा
 पूर्ण परेशा । कैवल्यनिलया स्वप्रकाशा । पुराणप्रसिद्धा ॥ ७ ॥ दीनबंधु
 दीनोद्धरणा । भक्तवत्सला कृपाधना । परप्रकाशा पावना । परम पुरुषा
 श्रीरामा ॥ ८ ॥ केशवा कृष्णा कमलाकांता । कमल लोचनां कृपावंता ।
 कारुण्यजळधी कीर्तिवंता । कमलोद्भव विभु ॥ ९ ॥ अमरपरादा कृपानिधी ।
 संतपरिपालका निरवधी । सत्किमुसु तनु त्रिगुद्धि । आदिजनका ॥ १० ॥
 अमयप्रद परावरा । स्वमुखवरदा परात्यरा । भवभयभंजनईश्वरा । राजावाक्षा
 ॥ ११ ॥ अनंत नामाचे प्रबंध । मध्य अनुभव स्वछंद । सरळ अडापें प्रबंध ।
 सद्भावें निघती ॥ १२ ॥ सद्गुरुचीं नामें आवडी । जिह्वा पुस्तक करोनी
 रोकडी । सप्रेम अक्षरें प्रौढी । उच्चार कीर्तिनी ॥ १३ ॥ अज्ञान निवृत्तीचे
 पवाडे । अखंड विरुदावळी पढे । महा अद्वैत ग्रंथ रूढे । निरोपण
 कीर्तनी ॥ १४ ॥ देवत्रयकीर्ति विख्याति । अवतार संभव महा स्थिती ।
 महा पुरुषार्थ दुष्ट निवृत्ती । चरित्रें प्रगटी ॥ १५ ॥ सगुण साक्षात्कारी
 ध्याने । वर्णी अलंकार भूषणे । अद्वैत प्रचीतीची वचने । नित्य अनुवादे
 ॥ १६ ॥ महा संत सुखसंपाद । स्वानंदप्रद पदे विशद । अनेक धार्ढ्ये

स्वहृंद । निघती मुखांघनि ॥ १७ ॥ परब्रह्म प्रचीतीसी आलें । तेणें मन
 उपरमलें । स्वमुखातिशये जालें । निमग्न महामुर्खी ॥ १८ ॥ तें
 उन्नतपरदशेने । महा उन्मादभरें सुखानें । अनुभवसिद्ध हृदयानें । कळोल
 टाकी सुखाचे ॥ १९ ॥ सहस्रनामाच्या आवर्ती । करुणास्वरें पुढती
 पुढती । वाचा उद्धाट करी प्रचीती । निज अम्यंतरे ॥ २० ॥ सुखावळें
 निज जिह्वार । ते चि अखंड येती उद्गार । अप्रांतमुखें अगोचर । कीर्तन ऐसें
 ॥ २१ ॥ देहबुद्धि विसरोनी । नामें अद्वैतबोधवचनी । सुखानुसंधान कीर्तनी ।
 महा प्रेमा दाटे ॥ २२ ॥ कीर्तन गृहणिजे कीर्ति अयतन । निरोपिलें आपुलें
 अनुसंधान । जैसें तृप्तनें समाधान । तनुचिन्ह तेजस्वी ॥ २३ ॥ जन्मदुःखाची
 निवृत्ती । सरें गर्भयासप्रवृत्ती । नुरें अज्ञानमवभ्रांति । परिहार दुःखाचा
 ॥ २४ ॥ महावाक्यें सद्गुरुमुखीचीं । व्याख्या सच्चित्सुखपदाची । विचारणा
 जीव शिव शब्दाची । कीर्तनीं प्रगटी ॥ २५ ॥ कलियुगी हरिकीर्तनें ।
 होय परम पावन । जगा कीर्तने चि करून । उद्धार जगती ॥ २६ ॥
 कीर्तनें अज्ञान निवर्ती । कीर्तनें पापें लया जाती । कीर्तनें पुरुषार्थ प्राप्त
 होतो । मुक्तसमृद्धि होय ॥ २७ ॥ कीर्तनीं विरक्ति प्रगटे । कीर्तनें
 भवजळ बोहटे । कीर्तनें कैवल्याचे दारवंटे । मुखें चि उघडती ॥ २८ ॥
 कीर्तनीं प्रगटें वैकुण्ठ पीठ । कीर्तनीं भेटे नीलकण्ठ । कीर्तनीं स्वरूपाचा
 अवचट । बोध होय प्राजळ ॥ २९ ॥ कथाश्रवणे साधुसिद्ध । पावन
 जाले प्रसिद्ध । प्रल्हाद नारद प्रबुद्ध । परंपरेचे ॥ ३० ॥ अक्रूरादि भक्त
 परम । कथा प्रौढीनें विश्राम । पावले ते परंधाम । कीर्तन गजरे ॥ ३१ ॥
 यापरी तूं करी कीर्तन । पावसील महा समाधान । भक्तीचें रहस्य भगवान् ।
 बोधा भीमासी तें ऐका ॥ ३२ ॥ श्रीरामप्रचीतीचें अयतन । समाधानाचें
 जन्मस्थान । ज्याचे प्रसिस्तव सज्जन । कीर्तन करिती ॥ ३३ ॥ तो आपुल्या मुखें
 आवडीनें । अनुभवाक कथा प्रशंसेनें । करुणा अखंडरस वचनें । कीर्तनपर बोले
 ॥ ३४ ॥ भक्त देवासी मुखें वर्णिती । हरिकीर्तनीं चरित्रें गाती । देवासी
 आपुलें करिती । अम्यंतर प्रीतीनें ॥ ३५ ॥ देवभक्ताचो नामावळी । प्रगटी
 निजमुख कमळीं । भक्तनामरत्न सुदाळीं । सर्वांग विभूषित ॥ ३६ ॥

नित्य ज्ञानप्रभेने सोजवळें । भक्तनित्यमुक्त मुक्ताफळें । श्रवण भूषण
तेजागळें । श्रवणीं धरी ॥ ३७ ॥ अद्भुत कीर्तीचे पवाडे । भक्तांचीं
चरित्रे निजनिवाडें । भक्तांपासी च वाडे कोडें । कीर्तन करी देव ॥ ३८ ॥
या देव भक्त विशेषणें । आत्म्य च रुढल्य कीर्तने । विश्वरूप प्रचीर्तने ।
कीर्तनीं प्रगटे ॥ ३९ ॥ परब्रह्म महाप्रलय । आत्माराम वंक्ता होय ।
त्याचि अनुभवाच्या प्रमये । श्रोता हनुमंत कीर्तनीं ॥ ४० ॥ वक्ता
हनुमंत श्रोता श्रीराम । या उभयतांचे अंतर्धाम । स्वयंम तत्वाचे सुवर्म ।
प्रगट जालें ॥ ४१ ॥ अद्वैताचा महान्विर । वाचेसी येऊनि निरंतर ।
आपुला आपण उद्धार । जाला कथाश्रवणें ॥ ४२ ॥ श्रवणापासून जालें
कीर्तन । कीर्तनीं अनुसरळें श्रवण । फां जे हृदयांचे निज अनुसंधान ।
एकचि असे ॥ ४३ ॥ कीर्तनीं प्रत्यक्ष सगुण । दर्शन देउनी करी
पावन । साक्षात्कारे चि निज निर्गुण । कीर्तनीं रुढे ॥ ४४ ॥ कीर्तनीं
प्रगटती महौ सिद्धि । कीर्तनीं स्यानंदाची समृद्धि । या कीर्तनावरी
उपलब्धी । अवधारीं विष्णुस्मरण ॥ ४५ ॥ स्वये चि विष्णूचें अधिष्ठान ।
स्वये चि निज स्मरणाचें निधान । स्वये ब्रह्मप्राप्ति अनुसंधान । स्मरण तें
अवधारीं ॥ ४६ ॥ इति श्री भीमोपदेश । स्वरूप कीर्तन निजग्यास ।
पर तत्व बोध सवोप । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४७ ॥ अष्टम सूर्य पंचम
कळा संपूर्ण ॥ ५ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ८ कळा ६

॥ श्रीरामकृती ॥

श्रीराम विष्णुतत्त्व स्वये । माझे स्मरण मी च निश्चये । निजात्म-
प्राप्ति प्रत्यये । स्मरणासी आलों ॥ १ ॥ माझे मज नसतां विस्मरण ।
अभिवचन वाचे होय विस्मरण । स्वरूपज्ञानें नित्यनूतन । स्मरण करीतसें
॥ २ ॥ सद्भाव स्मरणें रुढलें । ब्रह्मप्रचीर्तने आंगवळें । त्या स्मरणाचें

निरोपिलें । न यचे महिमान ॥ ३ ॥ स्मरण त्रिपुटीहूनपर । करी आत्म-
 स्मरणें उद्धार । मी कोण ऐसा निजनिर्धार । स्मरणासीं आणी ॥ ४ ॥
 या स्मरणभक्तानिं निजलाग । मी स्वसुखाला स्वयंभ । विज्ञान स्वीची
 सुप्रभ । प्रभा स्मरली ॥ ५ ॥ माझ्या स्मरणें जग उद्धरे । माझ्या स्मरणें
 सुख अवतरे । माझ्या स्मरणें साक्षात्कारे । धवळीतें जगती ॥ ६ ॥ मी
 त्रिमुवनैक सुखकंद । जगासीं स्मरणें चि दे स्वानंद । माझ्या स्मरणाचें
 संवाद । नित्य वेद करिती ॥ ७ ॥ माझ्या स्मरणें बोध रुढले । माझ्या
 स्मरणें संत विसावले । माझ्या स्मरणें सिद्ध दढावले । स्वरूप दर्शनें
 ॥ ८ ॥ महा अद्वैतें परवडी । स्मरणें चि ग्रंथ आले रुढी । स्वरूपानुभव-
 प्रौढी । या स्मरणांत असे ॥ ९ ॥ निजानंद घन स्मरण । निजानुभाव
 उपकरण । निजविश्रांति अनुसरण । या स्मरणांत असे ॥ १० ॥ निज
 आस्तिक्यतेचें माझे स्मरण । तुवां करावें अनुदिन । या च स्मरणें
 प्रदवदन । डुळतसे सदा ॥ ११ ॥ स्वरूपाचें नित्य स्मरण । तेथें
 साक्षात्कार पूर्ण । भवसंतर्गाक विघ्न । तयासीं न बाधी ॥ १२ ॥
 नाममंत्रमाळा सकळ । या स्मरणें चि केल्या सफळ । भवदुःखाचा फिटळा
 दुष्काळ । ते हें निजस्मरण ॥ १३ ॥ द्रष्टृवासीं न येतां द्रष्टा । जाण हे
 स्वरूप प्रतिष्ठा । स्वरूपप्रत्यये कर्पिश्रेष्ठा । जाणे स्मरण भक्ती ॥ १४ ॥
 स्मरणासीं न येतां कांहीं । सृष्टीवरी रूप चि नाहीं । त्या सृष्टिसंभव-
 ज्ञानासीं । या स्मरणें प्रकाशिलें ॥ १५ ॥ ऐसें हें माझे स्मरण । केवळ
 स्वरूपाचें ज्ञान । प्रचीतीचे उघडोनी श्रवण । एके स्मरण भक्ती ॥ १६ ॥
 जितुकें कांहीं स्मरणासीं आलें । तितुकें परतेनी स्मरणीं सामावेलें । तें
 विचारे चि वर्तविलें । निरंतर स्मरण ॥ १७ ॥ केवळ निर्विकार स्मरण ।
 जाण स्वरूपाची अनुभव खण । महा समाधिस्थ सनंदन । सनकादि
 स्मरणें ॥ १८ ॥ त्रिगुणरहित समाधीपर । या स्मरणीं नवसिद्ध साचार ।
 कपिल दत्तात्रयादि अपार । या स्मरणेंचि रुढने ॥ १९ ॥ एकेक स्वरूप
 साक्षात्कार । या स्मरणाचा चि विस्तार । हे त्रिगुवनैक सार । स्मरण माझे
 ॥ २० ॥ जाणिवे रहित अनुसंधान । ज्याचे हृदयीं सनातन । तयासीं

हैं स्वरूपज्ञान । स्मरणें चि आतुडे ॥ २१ ॥ भवसंकल्प परिहार ।
निर्विकल्पता निराधार । निजोंग द्रष्टा अगोचर । मी या स्मरणीं असे
॥ २२ ॥ तिसरी भक्ती स्मरण पावन । तिसरे भक्तीनें जगदोद्धरण ।
तिसरे भक्तीनें निरंजन । प्रचीतींसी आलें ॥ २३ ॥ आत्मसाक्षात्कारी
स्मरण । स्मरणें चि होय निरावरण । स्मरणाची योग्यता आपण ।
आपुढीं उपलब्धी ॥ २४ ॥ ज्या स्मरणें उळठली । होय आपआपणा
मेढी । त्या स्मरणाची उंच कोटी । जाण कर्पीद्रा ॥ २५ ॥
अनादिसिद्ध या स्मरणें । मी अवतरोन सुखानें । आत्मप्रचीत उपदेशानें ।
जगविलें स्मरण ॥ २६ ॥ अद्वैतानुभव जीवन । स्वसुखाचें भांडार पूर्ण ।
जें कां महापाकयें करून । सीतेनें उपदेशिलें ॥ २७ ॥ तें हें निखिल
स्वसुख स्मरण । स्वरूपावबोधाचें भरण । सर्वार्थ तुज प्रसन्न । सीतेनें
प्रबोधिलें ॥ २८ ॥ या स्मरणामृताची उकळी । सीता हृदयानंद जळीं ।
सायोज्यता उफाळली । अद्वैत चर्या ॥ २९ ॥ सीतेचें अभ्यंतर मी च
होय । माझे रूपकर्ती सीता स्वयें । मी परब्रह्म या ब्रह्मयें । प्रगटली
सीता ॥ ३० ॥ सीतास्वरूपाची प्रचीती । ते हे जाण स्मरणभक्ती ।
या स्मरणरूपें नित्य मुक्ती । प्रबोधली तुतें ॥ ३१ ॥ काळ देश वर्तमान ।
विसरोन सृष्टीचें भवभान । चित्ताक्ति स्थानदघन । या स्मरणीं बसे ॥ ३२ ॥
परा पश्यंति मध्यमा । वैखरींसी आली नाही स्मरण सीमा । स्मृतिवीण
निजमहिमा । जाण स्वरूपाची ॥ ३३ ॥ अतींद्रिय स्वसुखवर्धन । ज्यासी
आकळले हें स्मरण । तोचि सृष्टीसी जाळ पावन । या चि स्मरणें
॥ ३४ ॥ मोक्षश्रियेचा विजयध्वज । तुझा याचि स्मरणें उमज ।
स्मरणामृत पाने सतेज । शोभेसी आणिली तनु ॥ ३५ ॥ कैवल्यप्रतिष्ठा
रूप स्मरण । साकेतपुरी वसविली संपूर्ण । तें अधिष्ठाता आणि अधिष्ठान ।
या क्षेत्रीं रुढलासी ॥ ३६ ॥ निज स्मरणेंचि पुरता । ज्ञानस्वरूप
अधिष्ठाता । अधिष्ठान तरी तत्त्वता । आंगेंचि होसी ॥ ३७ ॥ एवंप्रकारें
निजस्मरण । आत्माराम सुखेकधन । आत्मप्रतिष्ठा अनुसंधान । रुढींसी
आणिलें ॥ ३८ ॥ भक्तीच्या विशेषणें करुनी । ज्ञानप्रतिष्ठा करी जनीं ।

ज्ञानसुलोचन विद्यमानी । प्रसन्न जाला भीमासी ॥ ३९ ॥ स्वमुखकल्पतरु
 आंगणी । वसतां काय न पुरवी धणी । स्वरूपानुभव अनुसंधानी । संपन्न
 केला रुद्र ॥ ४० ॥ श्रवण कीर्तन स्मरणे । उद्धरिळें विध निरूपणे ।
 तेचि श्रीरामाची अमृतवचने । भक्तिपरे अवधारा ॥ ४१ ॥ केवळ
 समाधान मूर्ती । पाहतां श्रीरामाची चित्ताक्ती । स्वरूपज्ञानें मारुती ।
 अनुग्रहिळा ॥ ४२ ॥ त्या मारुतीचे पंक्तीसी । बैसा अवधान विशेषी ।
 बोधामृत निश्चयेसी । सेवा श्रवणमुखें ॥ ४३ ॥ परमपावन पादसेवन ।
 आत्मप्राप्ती जन्मस्थान । स्वरूपानुभव आख्यान । अवधारिजे सज्जनी
 ॥ ४४ ॥ इति श्री भीमोपदेश । अपरोक्षज्ञान स्वप्रकाश । स्मरणभक्ति हे
 विशेष । म्हणे मेरू अनंत ॥ ४५ ॥ अष्टम सूर्य षष्ठम बळ्या संपूर्ण
 ॥ ६ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ८ कळा ७

॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्रीराम मज भी संबोधी । निजपद सेवन सिद्धि । केवळ समाधान
 समृद्धि । सद्गुरु वरदया ॥ १ ॥ प्रणव ज्ञानाग्नि गिरिवंरी । उभारे
 साहंशृंग निर्धारी । त्या शृंगासी स्वयंभ साक्षात्कारी । उंचावळा कळस
 ॥ २ ॥ त्या कळसाचीं सिखा अगोचर । तेथवरी अवधान चक्षुधर ।
 नेऊनि पाहे तेथीचा पसर । निजात्मप्रभेने ॥ ३ ॥ न्याहाळितां निजचक्षु
 निदोरे । अनुमवाचा आश्रय घसरे । तथा उर्धासी तूं निर्धारें । जरी
 जासील कां ॥ ४ ॥ नव्हे चि हे आश्चर्य परी । निजाचे निज अभ्यंतरी ।
 दृष्टि घालुनी पाहे वरी । अवधानपर ॥ ५ ॥ परममंगळ निजनिधाना ।
 निजावधान सुलोचना । सर्वांग द्रष्टु तूं देखणा । तुजप्रति सांगणें काय
 ॥ ६ ॥ स्वरूप ज्ञानगिरी पाठारी । निर्मळ निश्चळ नभापरी । व्यापक
 घेऊन अभ्यंतरी । निरावकाशीं रिघे ॥ ७ ॥ निरावकाश निज निर्धारें ।

परि शुद्ध स्वरूपांवरें । पवाडतां धर साक्षात्कारें । सर्वदा वरिजे ॥ ८ ॥
नित्य स्वसुखाब्धि मज्जन । करिती मननशील सज्जन । भव उन्मेश
वितर्जन । अहंवाज भर्जिती ॥ ९ ॥ वर्जोनि भ्रांतिजातचर्या । आर्जिली
निजार्जित दुर्या । चित्सूर्य संभवसूर्या । श्रेष्ठ मातें आराधिता ॥ १० ॥
त्यांची निजपदसेवन स्थिति । आतां सांगतों तुजप्रती । स्वात्मसुखप्राप्ती
प्रचीती । निजपद संदर्शन ॥ ११ ॥ जे सबाह्याभ्यंतर भरलें । जे
अप्रांतपणें अतो उरलें । जेथें अनसरोन सरलें । निजप्रचीतीचें ज्ञान ॥ १२ ॥
जेथें विस्मयापन्न सुख विरालें । अखंडैक रस फळ मुरालें । नित्यानुभवमुक्त
जिरालें । महां परिपाक हा ॥ १३ ॥ ऐसें निरावरण उदर । घनवटलें
सुख अपार । ते चि होउन तें साचार । अनुभविता ॥ १४ ॥ आतां त्या
अखंडे मंडळकारी । स्वसुखमंडळ वृत्ति निर्धारि । निजानंदाची योज बरी ।
भोगूं जाणिजे ॥ १५ ॥ अत्यंतिक निश्चळपणें । निजअभ्यंतर अवधानें ।
चमत्काराची हा उन्मेशानें । सांचळ न व्हाया ॥ १६ ॥ अवधान श्रोत्र कांजे
वाड । ब्रह्मास्मीचें पातें स्थोर पवाड । ऐसिये दृष्टानें उघड । विळोकन व्हावें
॥ १७ ॥ स्वस्यता स्वर्काय अपार । अत्यंत सूक्ष्म पै सार । त्या निजांगीं च
निज विवर । पद ठेवावें ॥ १८ ॥ एकांगावरी निःसंगता । निजांग अवधरुनी
पुरता । स्वानंदपर तत्वता । आश्रयासी धरावें ॥ १९ ॥ मग तें गूढ
स्वसुख निराळ । अमृताचें भरण केवळ । निरामय सुख अंतराळ ।
मुधाबिन्न सारें ॥ २० ॥ जें अनुभविलें नाहीं कवणी । जें देखिलें चि
नाहीं नयनीं । जें ऐकिलें चि नाहीं श्रवणीं । वाचेनें बोलवेना जें
॥ २१ ॥ ते अनंत सद्गुरुपद । स्वयंमानुषी निर्द्वंद । संत अनुभविता
स्वानंदकंद । माझ्या विद्यमाने ॥ २२ ॥ हें अखंड मंडळस्वरूप । गुरु
कृपेनें आपोआप । निजपद सेवन सदप । तदपतेनें ॥ २३ ॥ चिदप
त्याचें चि निजांग । मदपें तें चि तें वमंग । आनंदरूप अंतरंग ।
सद्गुरुपदसेवनें ॥ २४ ॥ यापरीं सद्गुरुपद सेवन । करिती ते कृतार्थ
सज्जन । मी त्याचा भृत्यानुभूत्य जाण । तें आराध्य लिंगें
माझीं ॥ २५ ॥ त्याची दीक्षा देखीनें आचरें । त्याची शिक्षा

भवशिक्षीत विचरें । सर्वस्वें कृपा त्यांची आचरें । सद्भावभक्ती ॥ २६ ॥
 परम साक्षात्कारी दैवते । जे गुरु उपासिती एकचितें । जे गुरु अनुग्रहित
 सर्वार्थे । ते सेव्य मजला ॥ २७ ॥ स्वसुखाचे सिंहासनी । त्यांतें
 उपचारीन अनुदिनी । निज जिह्वार लाउनी । आर्जवीन मीं तयां ॥ २८ ॥
 निजहृदय शेजेसी । सुखें निजवीन तयासी । सनातन सावकाशी । प्रीती
 पांघरवीन त्या ॥ २९ ॥ शांति दया क्षमादिकां । सेवेसी लावीन स्थिती
 अनेक । आत्मजोति लिंगासी वेदिका । करीन मंत्रोद्धारें ॥ ३० ॥ खानंद
 शिवालय उभारा । सेवीन निवांत गभारा । पंचप्राणाची चिदंबरा । करीन
 पंचारती ॥ ३१ ॥ गुरु सेवका ययापरें । सेवीन सुखें सर्वापरें ।
 गुरुपाद सेवनें निर्धारें । जे प्रसिद्धीसी आले ॥ ३२ ॥ सर्वोत्तम लुब्धका
 ईश्वर । तो मज आर्जवी निरंतर । माझे घेऊनियां अभ्यंतर । राहिला
 माझे ध्यानी ॥ ३३ ॥ प्रणवपर अभ्यंतर । धरून अनुसंधानधर । मजला सेवी
 निरंतर । इतक्या च कारणें ॥ ३४ ॥ साच सद्वृत्त्या मज । त्या स्वयंम
 ज्ञानाचें महा तेज । गुरुप्रसन्नतेचि ते सहज । मी तनु चि लाघळें ॥ ३५ ॥
 व्यास्तव प्रचीत माशिये आंगी । अलंडित सेविती मज योगी । निजबोध
 दीक्षा मजलागी । अर्जउनी घेती ते ॥ ३६ ॥ जाळें मी गुरु अनुग्रहित ।
 व्यास्तव हें महत्व प्राप्त । शिवादिक महा संत । सेविती माते ॥ ३७ ॥
 साच चि गुरुपर दैवत । आणिक नाही जाण निधित । निज आराधन
 सद्बोधित । सार्यक गुरुमजने ॥ ३८ ॥ हें चि सद्भावचें शिष्य ।
 जेवें कांजे गुरुपद थार । निज निर्धारचे निर्धार । लाहिजे गुरुवटाक्षें
 ॥ ३९ ॥ हे चि सद्गतिस्तीर्णा । नित्य आठवो गुरुमहिमा । हे चि
 सन्नार्गाची गरिमा । जो गुरुदयेसी प्राप्त जाय ॥ ४० ॥ हे चि मश
 पुण्याची सींग । होय नित्य गुरुपद योग । हा चि पुरुषार्थाचा प्रसंग ।
 सर्वदां गुरुचर्चा ॥ ४१ ॥ हें चि सार्यकाचें जणी जिणें । नित्य गुरुपद
 स्मरण । हें चि अंतरस्थितीची लक्षणें । जो गुरुपानपर
 ॥ ४२ ॥ जो जीवपानुनी पाह्य । नेजे चि गुरुसंजुनी
 पाह्य । अलंड गुरुबोध प्रगही । वाहे अभ्यंतर ॥ ४३ ॥

सकळ प्राप्तीची घरे । आतुडला विश्रांतिद्वारे । गुरुपदसेवना आदरे ।
 अनुसरला जो ॥ ४४ ॥ प्रचीतीचे निजअभ्यंतर । गुरुपदसेवने साचार ।
 निवळती निजयोग अपार । गुरुउपासकांसी ॥ ४५ ॥ ऐसिया गुरुभक्तांचा
 किंकर । मी ह्मणवीतसें निरंतर । गुरुपदसेवने निर्धार । मज आकळला
 ॥ ४६ ॥ स्वसुखाचें निज जीवन । अविनाश गुरुपदसेवन । तुज निरोपिलें
 समाधान । अभ्यंतरीचें ॥ ४७ ॥ अगा ये भवजित अवधान परा । अर्चन
 भक्तीच्या जिह्वारा । तूं आचरतोसी निरंतर । ज्या आराध्यासी ॥ ४८ ॥
 ते मी स्वयंभू तुझे दैवत । अर्चिंसी माते सप्रचीत । तुझ्या निजकरें
 आढंकृत । जालें ते अवधार ॥ ४९ ॥ इति श्री भीमोपदेश । अखंड-
 मंडळ महा तेजस । गुरुपदसेवन विशेष । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५० ॥
 अष्टम सूर्य सप्तम कळा संपूर्ण ॥ ७ ॥

श्री

सूर्य ८ कळा ८

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

.. श्रीरामस्त्रये मानु भवमानु । विज्ञान धन स्वसुखतनु । गुरुकदाचों
 अढंकृत वानू । न शके परावचने ॥ १ ॥ अपरोक्ष ज्ञानाचे नयन ।
 निजांग तनु द्वावण्यधन । पाहों न शक्ती सनातन । उपशमलें मुखें
 ॥ २ ॥ दर्शन त्रिपुटीसी याव नसे । या अंतरदृष्टीच्या पैसे । सद्गुरु-
 कृपेच्या प्रकाशें । पाहिलें म्यां मज ॥ ३ ॥ आधी शृंगारलें श्रवणें ।
 काय वानूं तें श्रवणभूषण । जे ज्ञानरवीसी प्रमेने । नित्य प्रकाशित
 ॥ ४ ॥ नित्य मुक्तांचे तेज कळोळ । ज्ञान मणिमय कुंडलें गुढाळ ।
 जडित नित्यमुक्तें सोज्ज्वळ । अपूर्व लेणें तें ॥ ५ ॥ मुक्तासी सुवर्ण वेष्टलें ।
 कीं मुवर्णी मुक्त जडलें । मुक्त सुवर्ण धनवटलें । चिद्रत्नांक भूषण ॥ ६ ॥
 एकेक भूषणाची ऐसीपरी । ऐसीं अपार भूषणें शरीरीं । सर्वांग भूषणें साजिरीं ।
 शोभवी स्वयंभू गुरुकृपा ॥ ७ ॥ सद्गुरुकृपा निजकरें । शृंगार गाभा मी

अलंकरें । त्या सौंदर्याच्या निर्धारें । जडल्या मद्रूपी योगदृष्टी ॥ ८ ॥
 हृदयीं सच्चिदानंद गामा । गुरूपद प्राप्ति पदक शोभा । शोभवी स्वयंभाची
 शोभा । नित्य मी त्या वर्चसे ॥ ९ ॥ सायोज्यप्राप्ती वाहुभूषणें । विज्ञान
 पर करकंकणें । समाधि अंतस्थ प्रमेनें । मुद्रिका मिरवी ॥ १० ॥ नित्य
 मुक्तांचें मनोहर । विज्ञान धनमर्णामयहार । बोध कौस्तुभासमान अपार ।
 रुक्मीं गळां ॥ ११ ॥ स्वरूप सुखावृत स्वतंत्र । नित्य प्रकाशाचें
 कटिसूत्र । विचित्रानुभवो सुचित्र । मिरवी कटि प्रदेशी ॥ १२ ॥ निज
 ज्ञानालंकृत अंबर । स्वयंम हेम प्रमाकर । अखंड कास कमुनी सुंदर । चर्या
 दावी ॥ १३ ॥ दुर्मव भवभेदहर । निजबोध गजरे दुर्धर । अखंडांत पदीं
 तोंडर । सुखें मिरवी ॥ १४ ॥ माया कलमयं हरणें । निजप्राप्तीचीं अलंकरणें ।
 उद्बोधपर पदभूषण । ल्यालों अमनस्क मी ॥ १५ ॥ अद्वैत पदप्राप्ति भूषणें ।
 सहस्ररूपेचें लेणें । अलंकृत करुनि मजकारणें । दिल्ली संरक्षणदशा ॥ १६ ॥
 भव विकल्प हरण तेज । धनुर्बाण बोध सर्वाज । सत्ता मंत्रदीक्षा सहज ।
 दिघली मजला ॥ १७ ॥ हें नित्य गुरुरूपेचें लेणें । तूं लेखविशी
 मजकारणें । होसी निजविश्वासी तेणें । शृंगारुं जाणसी ॥ १८ ॥
 विज्ञानभूषित करायी । परम चतुर होसी सखया । या अंतर्लेणियानें
 सुखकाया । नित्य शृंगारिशी ॥ १९ ॥ सहस्ररूपेची अंतर्लेणी । देसी
 घेसी अनुदिनी । हृदय निर्घासी रक्षुनी । लेखविशी मजला ॥ २० ॥
 तुझ्या हृदयाचा हा निक्षेप । माझे शृंगारिशी स्वरूप । अर्चनमर्कानें
 समीप । उपचारिशी मज ॥ २१ ॥ तूं चि होळनियां ज्ञानभूषणें । अलं-
 कारिशी नित्यानुवृत्तानें । हे तुझी प्रचीत साक्षात्कारणें । मज अर्पितसे
 तव हृदय ॥ २२ ॥ नित्य साक्षात्काराच्या पोटी । भक्तिरहस्य सुखमोटी ।
 अर्चनाची हे परिपाटी । अवघारो बरा ॥ २३ ॥ तूं प्रत्यक्ष अलंकारिशी प्रीतानें ।
 तेणें सुखावोन तृप्तानें । तोषयुक्त माझी वचनें । श्रवणीं घाली तुझ्या ॥ २४ ॥
 मी अनुमविजें नित्य भूषणें । तुज अलंकरितसें तेणें । तव जनकरायानीं
 सन्मानें । मज प्रतिष्ठा तुघां दिघली ॥ २५ ॥ निज जनकराचें अलंकरण ।
 विभव वसन भूषण । नित्य संनद अक्षय धन । सपुत्र अनुमवी ॥ २६ ॥

तैसें चि सद्गुरुचें मंडा येमव । सत्शिष्य अनुभवी सदैव । इतरांसी
अधिकार स्वभाव । विशेषें असे ॥ २७ ॥ अगा मम अनुसंधान अर्चका ।
तुज बांचुनी कोण आहे ममालिका । निजसखा चि होसी तूं निका ।
जिवलग निजांचा ॥ २८ ॥ माझा आप्त तूं अंतर्निष्ठ । त्यास्तव अंतरांचें
उत्कट । मुख तुजपासीं वाटे स्पष्ट । चौळावें कर्पांद्रा ॥ २९ ॥ हे
स्वरूपालंकरणभक्ती । सायोज्यावरील निष्ठाश्रुक्ती । स्वानंद तृप्तीनें संतृप्ती ।
विशेष तारतम्ये ॥ ३० ॥ हे गुरुभजनाची आवडी । विज्ञानालंकरण
परवडी । तुजपासीं जीवांतील गोडी । प्रगट केली सुखें ॥ ३१ ॥
अद्वैतानुभव ज्ञानें । अर्चनभक्ती अवधानें । वंदन भक्तीसी या चि प्रीतीनें ।
अनुसरें आतां ॥ ३२ ॥ इति श्री भीमोपदेश । गुरुकृपा अंतर्लेंगें रूपस ।
अर्चनभक्ती स्वप्रकाश । छणे मेरु अनंत ॥ ३३ ॥ अष्टम सूर्य अष्टम
काव्य संपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ८ कळा ९

॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्रीराम मज भी अभिवंदी । हे उपपत्ती जाणजे स्वच्छंदी । भक्तीचें
रहस्य संवादी । प्रगटेळ आतां ॥ १ ॥ स्वयें करुनि आत्मप्रतिष्ठा । स्वये चि
भरुनि अंतरनिष्ठा । स्वयें चि अर्जुन वरिष्ठा । आप आपणासी ॥ २ ॥
आपुली प्रसन्नता आपण । ब्रह्मवासी करावें आपुलें ध्यान । तेणें
अनुसंधानें पावन । होदजे सहजें ॥ ३ ॥ पहावें आपआपणा वेगळें ।
संतप्रतिष्टे चि राउळें । तेणें चि प्रीतीनें आगळें । देखिजे आपणा ॥ ४ ॥
विश्वद्रष्टा विश्वातीत । त्या विश्वांतील नामांकित । आत्मानुभवी साधुसंत ।
महा प्रतिष्टेचे ॥ ५ ॥ त्याची योग्यता जेणें जाणीवली । त्याची अर्चना
ज्यासी घडली । त्याची प्रचीत जेणें धेतली । नित्याभिवंदनें ॥ ६ ॥
सद्गुरुकृपेसी संपात्र । होउनी अनुभवी सुख परत्र । विश्वगुरुरूप देखे पवित्र ।

जाण हृदय तयाचें ॥७॥ त्या विश्वरूपा आंतीळ । निजदेह जात सकळ ।
नांवरूप होय अखिल । त्या विश्वेशाचें ॥८॥ घेतां विश्वरूपदर्शन । द्रष्टा
उरला जरी कां भिन्न । तरी तें दर्शन चि नव्हें सुजाण । कपी अंतर्निष्ठा ॥ ९ ॥
आपणा सगळ सर्वत्र । देखोवे आत्मदृष्टीनें परत्र । हे पवित्र ज्ञानदृष्टी
स्वतंत्र । सर्वा निराळी ॥ १० ॥ त्या दृष्टीचा तूं डोळस । निज विचारी
उमजलास । द्रष्टेपणें आपणास । देखसी सर्वदां ॥ ११ ॥ या स्वरूपपर
दृष्टीनें । होत कवणे ही अकृतीनें । जाण तयाचे कृतार्थतेनें । उद्धरले
जग ॥ १२ ॥ साक्षीचा साक्षी होऊन । निवळ जालें आत्मज्ञान । त्याचें
तयासी अभिवंदन । जालें सप्रचीर्तनें ॥ १३ ॥ नमस्कारासी नुरे चि
भिन्न । हे वंदन मक्तीचें अनुसंधान । जाण तयासी च अभिवंदन ।
घडली मक्ती ॥ १४ ॥ आत्मानुमतीक आचरण । निजमन अनुसरण ।
आत्मनिष्ठा सनातन । वंदिती आपणा ॥ १५ ॥ जाण आपणा वांचुनी
जनी । पाहतां नाहीं विद्यमानी । विश्वरूप अंतःकरणी । आपुले पणें चि
जाणें ॥ १६ ॥ बागे विश्वरूपां आपण । सांगे विश्वंभर ज्ञान । लागे
आपणासी अनुसंधान । तेव्हां निवळे ॥ १७ ॥ मागे सद्गुरुपासीं
गुज । जागे तेव्हां स्वरूपी निज । ऐसें हें सज्जनापासीं
गुज । निरंतर वसे ॥ १८ ॥ आत्माभिवंदन युक्ती । एवं प्रकारें
पट्टम मक्ती । तुजपासीं निरोपिली नित्यमुक्ती । अंतर्कल्य हे ॥ १९ ॥
अणुपाम्नी ब्रह्मादिवरी । कोण्ही तरी हो देहधारी । या चि रीतीनें
नमस्कारी । सर्वत्रासि तूं ॥ २० ॥ अमृत सिधूचे कण । गगनसिंधूत
संपूर्ण । मथुन काढिलें सुखैक वन । निल नवनीत ॥ २१ ॥ तसें विद्याकारें
सहज । प्रबोध मुसेसी सतेज । मुसावळें सुखदिमुज । चतुर्गुंजेसी ॥ २२ ॥
दशमुज सहस्रमुज । विश्वरूप अनंतमुज । त्या अनंतचरणासी सहज ।
नित्याभिवंदी तूं ॥ २३ ॥ जें ऐसें वंदन घडे । तें बोर अज्ञान सांफडें ।
विज्ञानरूप चडूंकडे । होय अभिनंदने ॥ २४ ॥ या ममनमक्ति उमजें ।
आत्मरूपें फेळें बाजें । त्याचे निवारले सहजें । प्रश्रुतिवंदन ॥ २५ ॥
आत्मनमन निजविधी । वंदन मक्तीची सिद्धि । सदादित निरोपार्थी ।

द्रष्टेपणें निराळा ॥ २६ ॥ जो आपणावेगळेपणें पाहे । तो प्रवृत्ति वेगळा
होय । विश्ववंदी याचे पाय । तेही न स्मरे तो ॥ २७ ॥ हे नित्याभिवंदन ।
होय भवभयभेदकंदन । ऐसें कृपेनें खुनंदन । सांगतसे कपींद्रा ॥ २८ ॥
नित्यानंद संवर्धनी । हे अभिवंदन भक्ती मानी । आतां येणें चि
अनुसंधानी । दास्यभक्ती तूं अवधारी ॥ २९ ॥ दास्य सिद्धीचें साधन ।
सर्वदा करिसी तूं सावधान । दास्यभक्तीचें अधिष्ठान । तूं चि प्रसिद्धीनें
॥ ३० ॥ इति श्री भीमोपदेश । निरसलें कायेचें कल्मष । हे वंदनभक्ती
अकल्मष । हाणे मेरु अनंत ॥ ३१ ॥ अष्टम सूर्य नवम कळा संपूर्ण ॥
॥ ९ ॥ श्रीगोविंद ॥

श्री

सूर्य ८ कळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामीं सत्चिन्मुखें । सेवीं आपणासी हरिखें । पावन होय
सद्गुरुमुखें । क्रमान्वयें करुनि ॥ १ ॥ मी निरपेक्ष वस्तुता । माझी
अवासी स्वभावता । मी निरोपाधी तत्त्वता । सापेक्ष या चि अर्थें ॥ २ ॥
स्वरूप प्रभावें निर्गुण । सप्रचीत साक्षेपें सगुण । या चि प्रचीतीचें
अनुसंधान । प्राकृतांसी न कळे ॥ ३ ॥ सगुण निर्गुण स्वभावता ।
दिसोनी आली आधर्यता । हे अज्ञान ऋद्धीची सत्ता । पाहतां उमस नसे
॥ ४ ॥ निजवृत्तींते सत्चिन्मुखरूप । हा स्वभावसिद्ध संकल्प । स्वभाव
हाणिजे आपेंआप । भेदें संभावें ॥ ५ ॥ भेदीं अभेद तत्त्वज्ञान । अभेदीं
भेद नित्य नूतन । हे स्वभावता पुरातन । जाण मायेची ॥ ६ ॥ माया
हाणिजे कांहीं च नाही । मायेचे हें जातिनाम पाही । स्वरूपीं पाहतां
अयु दी । माया संकल्प नसे ॥ ७ ॥ आतां हे पाहतां अभिनवता ।
द्रष्ट्यां वृत्ति च रुद्धी सत्ता । द्रष्टृत्वाची अस्तिायता । तत्त्वता निर्गुण
॥ ८ ॥ सद्गुप्तिरूप मूळ माया । अस्तिस्वें न मासे कांहीं काया ।

आपणासी आपण सुखें घावें । आपुलें आपण सुखें चिं घ्यावें । कोण्हांसी
 कोण्हीं घावें ना घ्यावें । हे दास्यभजनहृदय ॥ ४६ ॥ या दास्यें करुनि
 संपूर्ण । कृतार्थ जाले महा सज्जन । सिद्ध योगी मुनिगण । अनंत अनु-
 भवी ॥ ४७ ॥ तो तूं अनंत स्वरूपी । पुरता प्रचीतीनें कपी । संकल्प-
 विहीन साक्षपी । दास्यें रुढलासी ॥ ४८ ॥ दास्य भजनाचें जिह्वार ।
 तूं चि होसी सत्चित्सुखाकार । तुजप्रति सांगणें विचार । तुझा तुजं चिं
 घडला ॥ ४९ ॥ तुज मज कायसा भेद । तूं निजानुभव सुखकंद । या
 प्रचीतीचा संवाद । दास्य भजनविधी ॥ ५० ॥ ऐसें दास्य जया घडलें ।
 त्याचें स्वरूपीं चित्त जडलें । त्याचे नि भवभान विघडलें । दास्यभक्ती-
 महिमा ॥ ५१ ॥ या अनुभवे दास्यभक्ती स्वये । मां दासानुदास प्रत्यये ।
 विश्व गुरुरूपासी निधये । सेवितसे सुखें ॥ ५२ ॥ गुरुदास्य विधि
 विधान । अक्षय मुखाचें अवधान । देउनियां सावधान । निजसख्य
 अवधारी ॥ ५३ ॥ आपुला आपण सेव्यसंतोषें । दास्यभक्तीचा उत्हास ।
 सख्यासी येउनी सावकाश । सख्य करी आपुलें ॥ ५४ ॥ इति, श्री
 भीमोपदेश । स्वानंदाचा सेव्य सहवास । दास्यभक्तीचा हा विहास । क्षणे
 मेरु अनंत ॥ ५५ ॥ अष्टम सूर्य दशम कव्य संपूर्ण ॥ १० ॥

श्री

सूर्य ८ कव्य ११

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामसख्यत्व निर्धारें । तत्व आवृत्त देउनी पुरें । अवंचकता
 नित्यावसरें । तत्पर स्वरूपी ॥ १ ॥ अष्टभावेसी सप्रेम । गाढीव सुखाचें
 अंतर्धाम । सद्गतीसी व्यापकता धर्म । व्योम अनुसरलें ॥ २ ॥ अनन्य
 प्रचीतीची आवडी । पाहिजे तितुक्या परवडी । विविध पदार्थेसी गोडी ।
 ताटें विस्तारली ॥ ३ ॥ तन्हीं सस्यचाचा जिह्वाव्य । तोपेना स्वामीची
 अंतर्कव्य । कां जे उदासीनता लीव्य । निःसंगपणाची ॥ ४ ॥ सप्रचीत

सद्भावें । नावडे उमसले पण वरवें । अतिदुरळपण स्वभावें । कांहीं च
न साहे ॥ ५ ॥ उगउनी तत्वांची माळ्य* । काढिला गुणाचा गुंडाळ्य ।
जाव करूनियां मोकळ्य । अर्पितां सख्य न वटे ॥ ६ ॥ साक्षेप नावडे
म्हणउनी । उगेंचि राहतां मनीं । तेही सख्यत्वालागुनी । उपयोगा नये
॥ ७ ॥ यापरी परिशोध चित्तें । पाहतां कवण्या गुणें सख्य तें । जीवीं
न सुचोचि मग स्वार्मातें । विचारिलें सख्यत्व ॥ ८ ॥ सद्गदीत मानसें
सप्रेम । अरुपमतीने अंतर्याम । घोळखोन समर्थे सुवर्म । निजसख्य
सांगितलें ॥ ९ ॥ घोळखोनियां आपणासी । जरी सख्यत्वासी तूं येसी ।
तरी च हें सख्यत्व पायसी । स्वरूपदशेन ॥ १० ॥ परीक्षमतीने कोठवरी ।
पुरवसील सख्या घारीं । संत सद्गप विचारिं । तैसे चि सख्य करावें
॥ ११ ॥ सद्गुरु सख्ये चमत्कारला । सतिशय्य सुवर्म लाधला । स्वरूप
'घोळखानें केला । सख्य भक्तीसी अधिवारी ॥ १२ ॥ केलेपणें कांहीं च
न मने । न मने ते हों उगे चि असणें । त्यास्तव सहज स्थिताने । आपुले
सख्य आपणा ॥ १३ ॥ विचारिले निजमानसी । मीपणें पाउनि क्षोभासी ।
'शत्रु होउनी आपणासी । आपणें चि नाडिलें ॥ १४ ॥ म्हणउनी मीपणें
उपशमें । ऐसें आपुलें सख्य अनुक्रमे । स्वरूप अनुभव वरें । अभेद सख्य
ग्रंथे ॥ १५ ॥ सर्वोत्तम सद्गुरु रूप । सर्वात्मा गुरु विश्वरूप । संत साधु
सिद्ध स्वरूप । वट्टधा रूपें ॥ १६ ॥ वेद सद्गुरुचा मुखोद्गत । बोध सद्गुरु
'शास्त्र कथित । वेध सद्गुरुपुराण युक्त । इतिहासे वर्तला ॥ १७ ॥ अनंत
साधु ग्रंथोक्ती । अनंत उपासना महा भक्ती । अनंत ग्रंथांतरे मुक्ती ।
अनंतार्थ दशा ॥ १८ ॥ इतुके वाक्य विस्तारले पण । इतुके अर्थज्ञान
दर्शन । इतुक्या संभाषणी हर्षोन । सख्यत्वासी यावें ॥ १९ ॥ त्रिकाळीं
अकाळ स्थिती । अंतर्निष्ठा पुरती । तेणे सख्यत्वे आदत्तां । जो पुरवला
॥ २० ॥ होऊन सर्वत्र थवण । एके ग्रंथोक्ती संपूर्ण । ग्रंथार्थरूप
पारापण । करी सख्यत्व सुखें ॥ २१ ॥ निन्यानुवृत्तीने सत्याचरण ।
हृदय ग्रंथांतरी विवरण । स्वरूपानुभवे कारण । सख्यत्व करी ॥ २२ ॥
हरिहराचीं अधिष्ठाने । दीर्घे नवें तोंे दानें । सत्किया सन्मार्ग जीवीं

धरणे । सख्य जाणिजे परम ॥ २३ ॥ सर्वभूतीं भगवंत । जाणोनी भजे
 सप्रचीत । ते परमसख्य सुनिश्चित । जाणिजे सहजें ॥ २४ ॥ परम
 सुशीळ भगवद्भक्त । भजनें तोपवी ययोक्त । गुरु भक्तीनें नित्यमुक्त ।
 निवची गुरु भक्तांसी ॥ २५ ॥ गुरुचे अंतर्भाव जे जे । गुरु प्रीतीचे ठेवे
 सहजें । गुरु उपासक निज बोजे । मजावें गुरुरूप ॥ २६ ॥ गुरु संतति
 सविस्तरे । मानुनी गुरुरूप सुखभरे । वर्चविं निज अम्यंतरे । अनन्य
 भाषायें ॥ २७ ॥ सद्गुरु समधीक सोयरे । मानुनी गुरुरूप
 निर्धारें । त्यांसी भजे अत्यादरें । हें गुरुसख्य उत्तम ॥ २८ ॥
 गुरुचें हृदय होउनी । राहे अपरोक्ष समाधानी । तो या सख्यभजनी ।
 सरला जाला ॥ २९ ॥ गुरु अंतरीचें सख्य पूर्ण । करूं जाणती ते शिष्य
 सज्ञान । अंतर्निष्ठेनें प्रवीण । त्याशींच गृणायें ॥ ३० ॥ सद्भावें सर्वार्थें
 सदैव । सख्यें पुरवला स्वयमेव । तो चि सतिशिष्याचा राव । देवांचा
 सुगुटमणी ॥ ३१ ॥ देवाधिदेव गुरुराजा । जणें अपुला केला बोजा ।
 त्याचे प्राप्तीस्तव मोक्षध्वजा । उभऊन मजती देव ॥ ३२ ॥ गुरुचें महा
 सख्य व्यासी । सिद्ध मैत्री करूं येती त्यासी । ऋषि रहस्य पुतावयासी ।
 धाव घालुनी येती ॥ ३३ ॥ छोटती स्वबोध सेना संमार । रक्षिती गुरु
 भक्तांचें द्वार । कां जे गुरुसख्यें स्वराज्यधर । केले सिद्ध साधका ॥ ३४ ॥
 हे स्वरूप सिद्ध सख्यप्रसिद्धि । सेजुं आल्या महा समाधी । नित्यानंद
 निज योग रिद्धि । समृद्धि बोलल्या ॥ ३५ ॥ स्वानंदाचे योग प्रबळ ।
 त्या उपचारिती सर्व काळ । साक्षात्काराचे मंडळ । वसवी निजसख्यें
 ॥ ३६ ॥ निजसख्यें उपचारी साक्षात्कार । साक्षात्काराचें निज सख्य
 अपार । ऐसें हें निजसख्य साचार । अनुभवों हनुमंता ॥ ३७ ॥ माझे
 प्रचीतीचें सांगणें । तुझे प्रत्ययाचें ऐकणें । त्या चि अनुभव दृष्टीनें ।
 आत्मनिवेदन अवलोकी ॥ ३८ ॥ इति श्री भीमोपदेश । हें निजसख्य
 अविनाश । सख्यमक्तीचा निवास । म्हणे मेरु अनंत ॥ ३९ ॥ अष्टम
 सूर्य येकादश कळा संपूर्ण ॥ ११ ॥ श्रीगोविंदार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ८ फळा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम मी मज निरंतर । निवेदन करी अभ्यंतर । माशा उमस
विश्वाकार । वर्धनी सुखे ॥ १ ॥ स्वानंदजळें उपचारी । विश्वाकार
तरुवरी । मुळवीण विस्तारी । निजमूळ शाखा ॥ २ ॥ नित्यानंद अमृत-
करें । विश्वांकुरावरी पाझरे । स्वानंदैक रस जळकरें । सिंचन करी सर्वदा
॥ ३ ॥ प्रबोध सूर्याग्या किरणां । अनुताप आणि वृत्ती धरणी । तत्वानु-
भाव्य अंतःकरणां । सर्व करणें संतुष्ट ॥ ४ ॥ स्वानंदाचा नित्य स्वसुखाळ ।
अद्वैतात्म निवेदन वेळ । ते गुरु सन्निधी सर्वकाळ । लाभे गुरुमक्षांसी
॥ ५ ॥ नवविधाभक्तीचें अभ्यंतर । निवेदन भक्ती मनोहर । निवेदन
भक्तीनें परिवार । सकळ पावळे ॥ ६ ॥ निवेदन भक्तिसुखें अप्रांत । न कळे
अनुभवास हीं प्रांत । निजानंद विभवे अनंत । दशा गहन ॥ ७ ॥
सद्गुरुची स्वरूपता । सायोज्याची स्वयंभ सत्ता । निवेदनी भक्ती हे तत्त्वता ।
परम पावन ॥ ८ ॥ नवविधा भक्ति हृदय । ते हे निवेदन भक्ती अद्वय ।
सद्गुरु अनंत सदय । प्रसन्न जाळ येणे ॥ ९ ॥ हे निवेदनी भक्ती अभि-
नव । नव नव सुखें दे स्वानुभव । सद्गावें बोलली सदैव । भक्ती कामधेनु
॥ १० ॥ सद्भाव सक्तिया जात । सद्गुक्ती सुरभीने सप्रचीत । सेउनी
सर्वदा दुमत । स्वानंदक्षारें ॥ ११ ॥ इथेचें स्वसुखक्षीर मधुर । नित्यामृत
गोडीनें अपार । सेविती स्वानुभवी साचार । अमर बोदी ॥ १२ ॥
गुरु स्वानंदघन सुरभी । बोलला अखंड रसें नभी । अनस्यूत क्षीरपारा
स्वयंभी । सेवित्या ज्यांनीं ॥ १३ ॥ ते गुरुवर कृपा पाडसें । चौताळती
स्वानंदरसें । कळोळ सुखाच्या सारसें । रूपसें व्रीडती ॥ १४ ॥ मवाळ
ते चि मनोहरा कृती । नित्यानुभव क्षीर प्राशित्ती । त्या स्वानंदक्षीराची
परिपूर्ति । उपेग अवधारें ॥ १५ ॥ नित्य निवेदन निरोपणें । संशांत
क्षीर दोहन । हृदय पार्श्वी समृद्धीने । सुखें सांठविजे ॥ १६ ॥ स्वसुखा-
वरील उपक्रम । निवेदन भक्ति निरोपम । मी अनावृत्त होऊन सप्रेम ।

सेवी या परवडी ॥ १७ ॥ नित्योपजीविका उपपत्ति । चौं साक्षत्वीं
 ययारीती । सांठउनी क्षीर सर्वार्थी । सेवीतसे सुखे ॥ १८ ॥ केवळ
 सद्गुरु सन्निधान । रहस्याच्या गोष्टी सुखैकधन । नित्य धारोष्ण क्षीरपान ।
 करीतसे सप्रचीत ॥ १९ ॥ कृतार्थ व्हावया सृष्टी । घाली अनुताप
 परिपाटी । निर्वाण ज्ञान हव्यवाटी । क्षीर चिरंतन तापे ॥ २० ॥
 क्षीरंतावी विरजी गुसळी । माझी चित्दाक्षि वेल्हाळी । परम सुंदर
 तेजागळी । अनुभव सीता ॥ २१ ॥ विक्षेपाचे घाली विर्जण । तेणें
 परिणाम होय संपूर्ण । हृदयदधी स्थानंदघन । भरणो भरली ॥ २२ ॥
 प्रचींतांच्या माजघरी । अवधान स्वरूपांवर । हृदय विस्तीर्ण निरंतर । डेर
 भरिला ॥ २३ ॥ सद्गुरुमुखींचा निजबोध । विवेक मयनां प्रसिद्ध । त्या निजयोग
 दृढांचे सिद्ध । मंथन आरंभिले ॥ २४ ॥ शानरवांचा स्वमुख मायव्या । अबोध-
 दधीमाजि रिवाळा । गुरु कृपा करे चेतला । विज्ञान सूत्रे ॥ २५ ॥
 नित्य प्रचीतीच्या करी । विवेक यत्न उमयपरी । करे सूत्र बोधुनी
 निर्धारि । मंथन होतसे ॥ २६ ॥ नित्यानुवृत्तीने आवडी । धरुनि
 गुरुकृपेची चारडी । स्थिरता योगे तांतडी । फिरतसे रवी ॥ २७ ॥ बरिवरी
 मुखाचे उमस । चमत्काराचे येती फस । घुमरला तोप । अवकाश रुर्धाल
 तेणें ॥ २८ ॥ केवळ प्रीतिरसाचा घोंडा । गोडीस आला तो मरडा ।
 सेविता रवि तळील तो रस गाटा । अवदा जाय जन्माचा ॥ २९ ॥
 नित्य प्राप्तीची पुष्टी चडे । नित्य उन्मनी निद्रा रुटे । कां जे नवनीत
 मुखनिवाडे । समिश्रित असतां ॥ ३० ॥ त्या अखंडकरस मुधेसी ।
 कडसितां योग विशेषी । अनुमयाचे कर निधयेसी । शीणती तेथे ॥ ३१ ॥
 युक्तिविशेष कर क्रियाज्ञात । टक्कळुनी पात्रमुल अमित । अमिनव कर
 क्रियेने नवनीत । सार निवडे ॥ ३२ ॥ स्थानंद कणसाळक्षण । बुद्बुदाकृती
 मुसावळे सान । मोदरले स्वमुख भरण । साक्षात्कारेसी ॥ ३३ ॥ प्रचीत
 आलियां बरिवरी । प्रचीतीचा यावा पुन्हां करी । मनन निजव्यासे चमत्कारी ।
 एरु बरीत तया ॥ ३४ ॥ स्वजातीय मुख नवनीत । अनुमयाचा सरोदात ।
 घनवट गोव्य धरुनि संत । तरवी निजातीसी ॥ ३५ ॥ तसे साक्ष्या-

तुनी ज्ञान काढिलें । कां जे गुरुकृपाकॉरे निवडलें । जन्हीं साधर्मींच
 तें वसलें । तन्हीं तपासी तें न लिपे ॥ ३६ ॥ अवोधदधी सार मथित ।
 असतां वृत्ती तक्ता आंत । बुडेना त्यामाजि अद्भुत । दावी तारक स्थिती ॥ ३७ ॥
 तें नवनीत परापात्रीं । सांठउनी अवधान पवित्रीं । निर्वाण अग्नी सर्वत्रीं ।
 कढविलें बरें ॥ ३८ ॥ निर्दोष स्वानंद अप्रांत । मधुर सुवासिक घृत ।
 तें सहुरुरायासी उचित । समर्पिलें विधीनें ॥ ३९ ॥ दधी क्षीर घृत
 शर्करा । मधुसडीत गुरु शंकर । प्रचीती पंच्यामुते त्वरा । अभिपेचिलें
 ॥ ४० ॥ छाविडा विज्ञान दोष तपाचा । हा निवेदन भाव भक्तीचा ।
 संतोष निजह्मशक्तीचा । निवेदन होतसे ॥ ४१ ॥ स्वानुभव स्वसुख
 योदन । विज्ञान परवडी सदन । नित्य चित्शक्ती निवेदन । होतसे मजला
 ॥ ४२ ॥ हें अभिनय भक्तीचें दुभतें । संपूर्ण लाभलें कपी तुतें । भक्ति
 रहस्य अष्टम सूर्याते । आणिलें संपूर्णतेसी ॥ ४३ ॥ पुढें नवम सूर्य
 निरोपण । अवपारीं तूं सज्ञान । अश्चर्य सुखैकवन । सांठवी श्रवणी
 ॥ ४४ ॥ इति श्री भीमोपदेश । निवेदन भक्तीचा प्यास । निजबोध
 रविवंशईश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४५ ॥ द्वादश कळें अष्टम सूर्य
 संपूर्ण ॥ कळा ॥ १२ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ९ कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामसद्वृत्त माहेरा । स्वसुखात्मक निज अभ्यंतर । परात्पर
 आत्मबोधपरा । नमन तुते ॥ १ ॥ जय जय विश्वकारुण्यउदरा । जय
 जय विश्वआस्तिम्यनिर्ंतर । जय जय विश्वभरणभरा । सुखदातारा
 नमस्ते ॥ २ ॥ जय जय निजनंगळ कृतकार्पा । जय जय भवनिर्जित
 प्यर्पा । जय जय विश्वोद्भव तुर्या । भार्या प्रतिष्ठित तूं ॥ ३ ॥ स्मृति
 कमंडोद्भवकरणा । कीर्ति विश्वभरतेनकरणा । निजबोध अवतरणविरणा ।

विज्ञानविवा ॥ ४ ॥ आद्यंतसृष्टीचा प्रकाशक । विज्ञानप्रकाश निजामक ।
 नित्योदयबोध निष्कलंक । वंश आस्तिक्य भरणा ॥ ५ ॥ जय जय
 मोक्षरमालालनलीला । अज्ञानतमहरचिक्छ । सधन सशोदय अंतराव्य ।
 दाविंसी प्रबोधार्थ ॥ ६ ॥ आद्यस्फूर्तीचें सत्यावरण । स्वानंदमंडळ तुझेनि
 मरण । स्वानुभव विव अवधारण । धुरीण वरिष्ठा ॥ ७ ॥ तुझियेनि कृपेच्या
 लजियेडें । सशोदीत । चहुंकडे । स्वानंदचंद्र विव चोखडें । नित्योदय
 करी ॥ ८ ॥ अभिनव दैवी संपदाबोध । निजप्राप्ती सत्तेसीं स्वतःसिद्ध ।
 लाभे तव आत्मिकांसी प्रसिद्ध । प्राप्ती सर्वत्र ॥ ९ ॥ अरोक्ष निज
 आत्मज्ञा । भेद रहित प्राप्ती तत्त्वता । अभिन उपदेश क्रम आतां ।
 विचमानी होतसे ॥ १० ॥ ते निजसत्तेनें स्वभाविक । त्रिभुवन वर्ततसे
 सकौतुक । अघटित घटना सकौतुक । प्रतिष्ठा विस्तारें ॥ ११ ॥ मन कल्पवेना
 ऐसी । वसवार्तसे सृष्टांसी । एवढो धरा अवकाशां । राहिली सुनिश्चळ ॥ १२ ॥
 तर्कें तर्कवेना कार्य । सृष्टी होतसे आश्चर्य । उत्पत्ति स्थिती सत्तेनें सूर्य ।
 उदय करीतसे ॥ १३ ॥ ज्ञान अम्यंतर आत्मारामा । सखळ्यभिष्ट
 पूर्णकामा । स्वमुखें प्रतिपाळिंसी श्रीरामा । नमो आदि पुरुषा ॥ १४ ॥
 ब्रम्हादि सुरवर कोटी । दैत्य मानव अपार सृष्टी । संभवोन तुझ्या पोटी ।
 सविस्तर नांदती ॥ १५ ॥ जितुकें काही रूपांसी आळें । तितुकें
 तुजपामूनि जाळें । तव प्रभेनें प्रकाशिलें । आत्मविबसूर्या ॥ १६ ॥
 सकळ मूर्ध्याची पालन सत्ता । परिपाळिंसी तूं श्रीअनंता । निजांग निर्भव
 तत्त्वता । निर्मळ निश्चळ ॥ १७ ॥ तुझे आस्तिक्य निजस्वरूप । पाहतां
 गेळे किती कल्प । सरळें श्रुतीचें संकल्प । प्राप्ति निश्चयेसी ॥ १८ ॥
 अमंग स्वरूप सशोदीता । आदि विमु श्रीअनंता । हृदयीं बसोनियां आतां ।
 दे अशोभ मुख ॥ १९ ॥ अनायबंधु दीनोद्धरणा । करुणासिंधु अमृत-
 किरणा । तच प्रबोधवी अंतःकरणा । तचबोध प्रमया ॥ २० ॥ तुझिये
 कृपेची आस्तिक्यता । प्रतियोत शिवविष्णुवाता । देवाधिदेवा सहस्र
 श्रीअनंता । वर्गरेना तुतें ॥ २१ ॥ ग्रंथस्य मध्ये नि हृदयीं । व्यापयतेनें
 वससी सर्वां टाई । निवास तुझा आस्तिक्य पाही । परि तूं असळ ॥ २२ ॥

सरली साक्षत्याची शीव । लक्षितां लक्षितां विरालां प्रणव । निःशब्द या ।
 चि अर्थ निर्मव । निःप्रपंच निर्गुणा ॥ २३ ॥ तुझे स्वरूप अप्राकृत । न
 चले उल्लेख तर्कजात । अतर्वय स्वरूपे अनंत । श्रुति संकेते गृहिजे ॥ २४ ॥
 सिद्ध प्रचीर्तने सिद्धांत । आढले तुझे स्वरूपां वेदांत । निज आस्तिक्य
 प्रचीती धादांत । अनंत स्वरूपा ॥ २५ ॥ स्वरूप विलोकिळें नव जांय ।
 तेथे केवि आर्चिळें जाय । आतां पुढती पुढती होय । अनिर्याध्य चि देवा
 ॥ २६ ॥ दर्शनाचा चि दुष्काळ जेथे । केवि वंदना पवाढ तेथे । ऐसा
 अनंत हूं समर्थ । निज आस्तिक्यतेने ॥ २७ ॥ शुद्ध बुद्धपणे सर्व ही ।
 दुजेपणासी ठाव नाही । तेथे कवणासी ही काहीं । लाभो चि नेदिसी
 ॥ २८ ॥ ऐसा तुझा स्वभाव निःसंग । मजवरी कृपा करूनि सांग ।
 केळें शुद्ध बुद्ध अंतरंग । देउनी तुवां आपुल ॥ २९ ॥ आतां मनेशीण
 तुझी पूजा । कीजे मज आवडी ऐसी मोक्षध्वजा । तरी प्रचीर्तने गुरुराजा ।
 अंगिकारिजे तुवां ॥ ३० ॥ पंचतत्वातीत सुवेद्य । गंध पुष्प धूप दीप
 नैवेद्य । आत्मानुभवे मी सब । अर्घीन तुजला ॥ ३१ ॥ ते अनुभवाची
 ग्रीति गादी । उभवीन मोक्षाची विजय गुढी । ऐसी अभिनव माझी आवडी ।
 पुरवी समर्था ॥ ३२ ॥ वृत्ति परिपाकाच्या परवडी । माजि स्वसुखामृताच्या
 गोडी । बोध अम्यंतर कळेविकाडी । उपचार पद्धती ॥ ३३ ॥ निज
 उन्मेश परिपक्वता । गळित सत्वेसी सहिष्णुता । शांति विनय विनयता ।
 सदप मिळणी ॥ ३४ ॥ नित्यानंदाची मिळणी समृद्धि । साक्षी उपसाक्षी
 आत्मलब्धी । समाधि सिद्धि सिद्धि निरवधी । स्वसुख निळये ॥ ३५ ॥
 सर्वापलब्धी शिखर । आत्मप्राप्तीचा योग दुर्धर । मनोरथ सिद्धीचा मंदार ।
 योग तुझा फळला ॥ ३६ ॥ तो तुझा तुज विनियोग । माझा संकल्प
 कारणी लागे । आत्मनिवेदनावरील जागे । ऐसे अनुसंधान देई ॥ ३७ ॥
 आत्म प्रचीतीची साक्षा । ते हे आत्म निवेदन महिमा । ते तुझिये
 कृपेने आम्हा । प्रचीतीसी आली ॥ ३८ ॥ आत्म निवेदना उपरी ।
 काहीं उरली नाही उरी । आत्म स्फूर्तीचे सर्वापरी । निवेदन जालें ॥ ३९ ॥
 आत्म निवेदनी आकळले । परतत्व अनुभवासी आले । अनुभव सहीत

निवेदलें । आत्मतत्त्व तेथें ॥ ४० ॥ आतां आत्मतत्त्व ना परतत्त्व ।
 सरलें निवेदनीं साक्षत्त्व । या प्रचीतीचें निज सत्त्व । निःशेष जालें ॥ ४१ ॥
 हें आत्मनिवेदनाचें शिखर । अनुभवे वीण अनुभव थार । ते तुझे
 वस्तांचें मंदिर । श्रीमौनी अनंता ॥ ४२ ॥ वस्तोर्सी जया मंदिरां । तेंचि
 अगोचर सर्वांपरी ॥ आर्थां गृह चि नसे त्या माझां । केवें देखिजे
 गृहस्था ॥ ४३ ॥ नित्य योगी मानस डोहले । जे दर्शनाचे पुरावे
 सोहले । शीणले ज्ञाना ध्यानाचे डोळे । परि लक्षासी न येसी ॥ ४४ ॥
 ऐसा आत्मपरोक्ष दृष्टी । भाविती तुज सिद्धांच्या कोटी । योगी मुनि
 महंत सृष्टी । प्रवर्तल्यां साधनीं ॥ ४५ ॥ या परिपार्श्वीं पडलें अपार ।
 चुकले ते निज अभ्यंतर । त्या निजोपलब्धीचे साचार । प्रसन्न
 जालासी आम्हा ॥ ४६ ॥ ते प्रसन्नतेची महासिद्धी । आत्मबोध
 विधान विधी । वचना नंतरें प्रबोधी । वचनमाळ्य ॥ ४७ ॥ शब्द
 मालिका निजसूत्रे । सुशोभित केलें मज परत्रें । भीमोपदेश निज
 वग्न । प्रसवलासि तूं ॥ ४८ ॥ श्रीराम सहुरु संबोधन । सीता उपदेश
 कर्ती सुख घन । भीम उपदेश धेता प्रतिपून । इतुकें स्वरूपासी ॥ ४९ ॥
 तेंचि निरोपण पुढें । चाल्यो प्रचीतीच्या निवाडें । श्रोता होउनी
 अर्थी पवाडे । श्रीसहुरु अनंता ॥ ५० ॥ इति श्री भीमोपदेश । बोध
 प्रचीतीचा चंडांश । पाहला हृदयां स्वप्रकाश । म्हणे मेरु अनंत
 ॥ ५१ ॥ नवम सूर्य प्रथम कळ्य संपूर्ण ॥

श्री

सूर्य ९ कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम आदिपुरुष देवदेवा । निवेदनावरील तर सेवा । प्रचीति
 पद्धतीनें जीवा । उमजवी आतां ॥ १ ॥ निज अंतःकरणासी स्वयें ।
 आत्मविवेक निज निधयें । उपसार्थीनें निज प्रत्ययें । बोधवावे लागे

॥ २ ॥ युक्ती प्रयुक्ती दृष्टांतें । तैसैं प्रबोधवी ते त मातें । त्यास्तव सद्भावें
तुतें । माझें अभिवंदन ॥ ३ ॥ बावयासी कांहीं नाहीं मज । त्यास्तव
पुढती पुढती सहज । नमन करावें लागे तुज । ते उपसाहें आतां ॥ ४ ॥
मन घटतें अभिवंदन । काय अखंड दंडायमान । या चि नमन निवेदन ।
जाहलें तुजला ॥ ५ ॥ हें बोलणेंही माझें नव्हें । शब्दे अभिवंदन व्हावें ।
आतां ययापरी च स्वभावें । नमस्ते आत्मसद्गुरु ॥ ६ ॥ आतां स्वरूपाची
पूर्ण प्रचांती । तुझी आवडी तुजप्रती । बोलसील तितुच्या प्रचीती ।
मुखेंचि बोल आतां ॥ ७ ॥ वक्तेपणासी आणूनि मज । तूं चि बोलवितोसी
सहज । तरी मी आतां बोले न तुज । आयडलें तैसैं चि ॥ ८ ॥ देवा
श्रीरामा ऐसे अनंत । वक्ते होतो अनुभवो संत । श्रोते अनंत हनुमंत ।
जाळियां धणी न पुरे ॥ ९ ॥ एक हनुमंताची महिमा । बळयुक्ती
बुद्धीची सीमा । पाहतां विस्तोर्णतेनं व्योमा । आक्रमितें जाय ॥ १० ॥
ऐसे अनंत हनुमंत । श्रीरामस्वरूपे अनंत । स्वरूप प्रचीतीनं सरोदीत ।
प्रसिद्धांसी आले ॥ ११ ॥ ऐसे तुझे अनंत दयाउदर । संभवणे सिद्ध अपार ।
अनुभव प्रसिद्धांनं साचार । तुझिये उदरें ॥ १२ ॥ अनिर्याप्य तुझी प्रशंसा ।
सद्गुरु जी आदि पुरुषा । अनंता अपारा अशेषा । अमोघ परा ॥ १३ ॥
तुज अर्चावयासी माझे मन । नित्य प्रवर्तते सुखैकघन । तरी आवडी
पुरवी अनुदिन । मम सुखात्मक माहेरा ॥ १४ ॥ साजिरा होउनी द्विमुज ।
सुशाम तनु सतेज । यसे मन हृदयी निजगुज । नित्य उपदेशांत ॥ १५ ॥
सलक्षणीक जेवि राजमुद्रा । तेवि सुचर्य स्वानंदचंद्रा । अभिनव विग्रह
शुभासमुद्रा । दाखवी दृष्टांसी ॥ १६ ॥ ते स्वरूप पाहतां पाहतां । मन
विसांवेळ अनंता । डोळे नियतीळ तथ्यता । न्याहाळितां श्रीमुख ॥ १७ ॥
चीरीव वस्त्रप्रप्रापरें । नयनांयुजे साजिते । विलोकितां विलोकितां
अंतरीं । नित्य सुगन्धी उटथे ॥ १८ ॥ विशाल आरुर्णनयन । अंतर्चक्षु
करितां विओमन । तुझा नयन चि होउन । निवेदने तेंपें ॥ १९ ॥ निज
शनचक्षु संपूर्ण । तम निजांगी निवेदना आपण । हेच अनुभवाचें
निवेदन । सर्वतोमुख ॥ २० ॥ सर्वांग चक्षुसां अग्री दारण । चक्षुद्वारे

जाली निवेदन । भावार्थाचें मस्तक होऊन । गुरुपदी जडलें ॥ २१ ॥
 सांग पृथकाकारें प्रीती । घडल्या नवविधा हि भक्ती । गुरुपद सेवनें चि
 घ्यान्ही मुक्ती । आधीन जाल्या ॥ २२ ॥ ऐसें हें गुरु महिमान । साच
 चि गुरु कृपेनें जाण । प्राप्त होय निज अनुसंधान । गुरुभक्तांसी ॥ २३ ॥
 गुरुभक्त माळिका मेरु । कृपेनें तुवां चि सद्गुरु । प्रसिद्धीसी आणिला
 तारु । भवसिंधूसी लीळा ॥ २४ ॥ मक्त साक्षात्कार भूषणें । निजांगीं
 अलंकरलासी तेणें । नित्यमुक्तांचीं आभरणें । शोभविशी मणि मुकुट मेरु
 ॥ २५ ॥ किरीटीकुंडलें सुढालें । बाहु भूषणें तेजाळ । वीरकंकणें रसाळें ।
 मुद्रिकाभरणें ॥ २६ ॥ कौस्तुभा ऐसीं तेजाळें । रत्नें मिरविशी कंठमाळे ।
 कटिसूत्रप्रभा निर्मळ । शोभवी संपूर्ण ॥ २७ ॥ दिव्य पीतांबर कट तटी ।
 कासे घातली माळघंटी । पदभूषणें प्रभाकोटी । चित्सूर्य उजाळ्य ॥ २८ ॥
 आरमज्ञान वैदूर्यप्रभा । अभेदबोध वज्रगामा । अपार तत्र प्रमय शोभा ।
 शोभवी सिंहासन ॥ २९ ॥ विज्ञान प्रकृती सईत । बोध अभयंकर युक्त ।
 निज कृपेनें विभोक्त । वैसे सिंहासनी ॥ ३० ॥ तुझे प्रत्यक्षतेसी
 प्रार्थना । करणें घडली करुणावना । तो अग्रगण्य क्षमुनी निधाना ।
 निजसुखें सांभाळ्य ॥ ३१ ॥ घ्यानीं प्रत्यक्ष न्हावें ध्येय । हें ज्ञान परंपरा
 अन्यय । येयें ध्येय तें चि ध्यानविधेय । स्थितीसी आणिलें ॥ ३२ ॥
 निराकृतीसी अकृती भाव । अरूपासी रूपाची ठेव । अगुणासी गुणाभिनव ।
 प्रशंसा केली ॥ ३३ ॥ निःसंगासी संग सकळ । उदासासी कल्पिलें
 स्वळ । निरपेक्षासी केवळ । उपचार चितिले ॥ ३४ ॥ अमनासी मनो-
 गत । काळ्यरहितासी काळ्योचित । उपचार कल्पूनि समस्त । तारतम्य केलें
 ॥ ३५ ॥ भावशून्यासी सद्भावें । स्तवन केलें सद्गुरुवें । अनिर्वाच्यासी
 अभिनवें । आणिलें वाचेसी ॥ ३६ ॥ अचिंत्यासी चितनापरी । चिंतुनि
 प्रसन्नतेवरी । अपेक्षापूर्त अम्यंतरी । सहाय्यरी केलें ॥ ३७ ॥ निराधारसी
 सर्वाधार । कल्पनि कल्पिला विश्वाकार । बुद्धि रहितासी निरंतर । भावनेसी
 आणिलें ॥ ३८ ॥ निरोपाधिवासी त्रिशुद्धि । आर्जुनी म्यां कृतबुद्धि ।
 पावलों सकळार्थ सिद्धि । मनोरथाच्या ॥ ३९ ॥ तव कृपेनें मी कृतार्थ जाळें ।

नित्यामृतपाने निवालों । सकळ समृद्धीने पावलों । लंचिवेचा कळस ॥ ४० ॥
 आजि अढळ स्थितांचा धूव जालों । तव प्रसन्नता मेरु मिरवलों । आजि
 स्वरूपतेचा उगवलों । साक्षात्कारसूर्य ॥ ४१ ॥ आजि दैवपट्टणी
 प्रवेशलों । आजि स्वराज्यमर्दी वैसलों । आजि अनुभवाचा पावलों ।
 राजविलास ॥ ४२ ॥ आजि निजसह्ये मज योळली । आजि निज
 अनुसंधाने पाहिली । जे सर्वसुखप्रद विलोविली । मूर्ति तुझी डोळ्यां
 ॥ ४३ ॥ आतां आश्चर्यासी आश्चर्यसर । घरीन तुज पोटदोपचार ।
 ते अंतर्माय अगोचर । तूं चि अवधार ॥ ४४ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 सुंदर स्वरूपे परेश । प्यानासी आणिला सविशेष । म्हणे मेरु अनंत
 ॥ ४५ ॥ नवम सूर्य द्वितीय कळ्य संपूर्ण ॥ २ ॥

श्री

सूर्य ९ कळा ३

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अनंता श्रुतीने । मज प्रसन्न जाळा वृषेने । दिधळे
 दर्शन निजाश्रिताने । प्रगट्या हृदयी ॥ १ ॥ अनंत संबोधन विशेषणे ।
 गौरवीन प्राकृता मतीने । पुढती पुढती आवडीने । गाईन गीती ॥ २ ॥
 हा स्वच्छंद माझा सहज । अनंता आठवीन वेळ्ये वेळ्य तुज । तरी
 रूपा करुनियां मन । आळवी प्रलोचने ॥ ३ ॥ जन्मजन्मांतरीची
 सुश्रुते । सकळ जाली तुझ्या दर्शनार्थे । तुझे सान्निव्याने सर्वाथे ।
 श्रुतार्थ जाले मी ॥ ४ ॥ समळ देवाधिदेव श्री अनंता । समळ
 सिद्धादि सिद्ध समर्पा । समळ नवार्थ लपवता । तुझी मूर्ति देविली
 ॥ ५ ॥ निजांग लावण्य अविनाश । नपन जडले त्या सटपास ।
 पाहतां पाहतां प्रचलतास । मडस न पुरे ॥ ६ ॥ चराक्रांतासी जेसे
 र्वापन । त्याहून फोटी गुणे आरडे दर्शन ! त्या मुक्तासी नाहीं
 प्रमाण । हा प्रलयो माझ ॥ ७ ॥ समधावाप्या अपार फोटी ।

त्या कुर्वाळिजेत होतां तुझी भेटी । स्वानंदाच्या महासुखी । कीजेत
 निंबलोण ॥ ८ ॥ ऐसी दर्शनाची आगळीक । संभाषणी महान् कौतुक ।
 विशेष तव सन्निधानी अर्चक । जालें निज दैवें ॥ ९ ॥ निज भाग्ये
 समाग्यवंत । तेणें जालो तुझा अनुग्रहीत । मनोरथ सिद्धीचा तूं अनंत ।
 प्रसन्न जालासी ॥ १० ॥ निज अर्भकें लडिवाळें । जनकाप्रती त्रौंडा
 कळोळें । शत्रूंचे उपचार सोहळें । कीजेत जैसे ॥ ११ ॥ तैसें तुज
 अविनाशा । उपचार करीन परेदा । हें चि पुरवी माझी आशा ।
 अम्यंतरींची ॥ १२ ॥ तुझी सेवा घडावया । भाग्य असावें सद्वृत्ताया ।
 तुझे सेवेनें चि प्राणसखया । काळ जावा संपूर्ण ॥ १३ ॥ तुझे कृपेचें
 निज धैर्य । जें पावों न शकतीं ब्रह्मादि देव । महान् आनंदाची राणीव ।
 समर्पिन तुजला ॥ १४ ॥ तरी गा कृपेच्या राउळ्या । जगज्जन माझा हा
 जिह्वाव्य । पुरवी आवडीचा उळ्या । अर्चन विधानें ॥ १५ ॥ सकळ
 सुखाचें सुख साचार । सकळार्थ प्राप्तीचें महाद्वार । जें मी तुझे अर्चनीं
 तत्पर । होईन तेव्हां ॥ १६ ॥ ऐसें प्रार्थितां अंतर स्थितानें । कळवळिळा
 अनंत निज कृपेनें । कोरे कुरवाळुनी मज कारणें । दिधलें निजक्षेम ॥ १७ ॥
 म्हणे मम आनंदवर्धनवाळ्या । तुझा अपरोक्ष सुखजिह्वाव्या । त्यास्तव हे
 अंतर्गत्य । वसे तुझे ठायीं ॥ १८ ॥ सद्वृत्तमजनी जया आवडी । त्यासी च
 लाभल्या अर्द्धतार्थ जोडी । महत्सुखाच्या अपार कोडी । आर्जवीती तयातें
 ॥ १९ ॥ अंतर प्रचीर्तानें सहज । तुवा नित्य आर्चिळें मज । पुढती अपेक्षेसी
 तरी तुज । माझे अभय चि असे ॥ २० ॥ स्वकायेसी स्वकोरे । अर्चनी
 प्रार्थिजेत काय आदरे । तेवि तूं निजांगीक निर्धारें । काय प्रार्थितोसी
 ॥ २१ ॥ स्वस्वरूपानुभव अंतर्भाव । माझे प्रचीर्तीचा तुझा जीव । आतां
 लाबलासी अभिनव । मुखें चि मज अर्ची ॥ २२ ॥ आपुळे चि श्रवण
 आपण । ऐकविल्या ऐकती संपूर्ण । नाइकावयाचें त्यासी प्रमाण । कोळें
 चि न वचे ॥ २३ ॥ तैसें चि निजजनपनांचे देखणें । अवरोधितां नये
 शब्दानें । तेवि अंतर तजुनि प्रीतानें । मज नित्य अनुसरें ॥ २४ ॥ कृपा
 जगर्थाचें चिचळोळ । समर्थाचें अंतर्भाव केवळ । माझे हृदयीचें अर्प

अकळ । तुज सर्वत्वे दिधलें ॥२५॥ ऐसें कृपाळूपणें पूर्ण । बोळिला अनंत
 कृपावन । तेणें प्रचीतीनें स्वानंदवर्धन । मी परम सुखावळें ॥ २६ ॥
 स्वानंदसुखाची परवडी । अर्चीन अनंतासी मी आवडी । आतां हे माझी
 प्रचीत रोकडी । मीं चि अनुभवान ॥ २७ ॥ 'गंध पुष्पादि सकळ ।
 अंतर्भावाचे पदार्थ निर्मळ । मी चि होउनियां अखिल । अर्पिन सद्गुरुंसी
 ॥ २८ ॥ चंदनीं सुवास निर्वाळ्या । तो जेथुनी योग्यतेसी आला ।
 ते चि अधिष्ठान तपाळा । चर्चिला चंदन ॥ २९ ॥ अत्यंतोक्त परिमळें
 सुमन । रूपासी आलें कां जेथून । सुमन संभव स्वस्थान । अर्पिलें पुष्प
 तें चि ॥ ३० ॥ दशांग स्थितीचा मुगंध । जेथुनि प्रगटला सुवास सिद्ध ।
 तें जगदाघ स्थान प्रसिद्ध । तो मुधूप समर्पिला ॥३१॥ चंद्रसूर्यासम महां
 दीप । जेथुनी प्रकाशले सद्यप । ते अनंतासी अनंतरूप । दीप समर्पिले ॥३२॥
 अमृतादिकाची माधुर्ये । जेथुनी गोडीसी आलीं आश्चर्ये । ते सदन्न परवडी
 तापये । नैवेद्य समर्पिला ॥ ३३ ॥ पदार्थेवीण पदार्थाच्या सिद्धी । द्वैतें
 वीण स्वमुख उपलब्धी । भाव सिंहासनी निरोपाधी । हें अर्चन होतसे
 ॥ ३४ ॥ छत्रचामरे व्यजन । अलंकार वसन समार्चन । गीतवाद्यनृत्य
 धीर्तन । अनुस्वरीत होतसे ॥ ३५ ॥ महा रसाचें फळसंप्रद । तोपविला
 अनुभव विग्रह । सुखैकवन निजानुग्रह । नित्य मी लाघलें ॥ ३६ ॥
 नित्यानंद निजप्रचीती । तांबोळ दिधला सद्गुरुप्रती । पुढती स्तवन
 निःशब्द स्थिती । पुढती आरत होतसे ॥ ३७ ॥ हें महा अंतर्पूजा
 विधान । राहुह स्वामीचें नित्यार्चन । निरतर सद्गुणे पूर्ण । होतसे सहजें
 ॥ ३८ ॥ चंदनी च चंदन उगाळ्या । तो जेथील तेथें समर्पिला ।
 सुमनी सुवास दाट्या । तो समर्पिला सहजें ॥ ३९ ॥ महा सुवासीक
 पदार्थ । सुधूपें समर्पिले स्वार्थ । दीपां दीपार्थ कृतार्थ । जाले सद्गुरु
 सन्निधानें ॥ ४० ॥ अखंडैकरस महा नैवेद्य । जगत्कारण तत्व मुवेद्य ।
 ते नैवेद्यार्थी पदार्थ सद्य । पदार्थीच समर्पिले ॥ ४१ ॥ ऐसी हे कर्तव्ये
 विना । अर्चनविधी समावना । नित्यार्चन सद्गुरुगणा । संतोषविला मुखें
 ॥ ४२ ॥ निवेदन भक्ती अंतर्मुख । अंतर्निष्ठेनें निज उद्देख । अर्पिलें

सद्गुरूसी तेणें स्वसुख । पावला प्रसाद ॥ ४३ ॥ निवेदन मक्ती उपरी ।
 श्रीरामसंभाषण प्रयांतरें । श्रोता भीम साक्षात्कारी । अवधारीतसे ॥ ४४ ॥
 तें अनुभवाचें निरोपण । आत्माराम हृदयीचें अनुसंधान । भीमहृदय करुनि
 अवधान । श्रोतीं अवधारिजे ॥ ४५ ॥ ऐसी हे प्रचीर्ताची प्रीति । अनुभवीक
 संतें जाणती । तुमचें हृदय तुम्हाप्रती । उपचारें निवेदिलें ॥ ४६ ॥
 इति श्री भोमोपदेश । अंतर्पूर्वा समारंभ तोप । निश्चयाचा निज निष्कर्ष ।
 म्हणे मेरु अनंत ॥ ४७ ॥ नवम सूर्य तृतीय कळ्य संपूर्ण ॥ राम ॥

श्री

सूर्य ९ कळा ४

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामस्वमुखोद्भव मी जाण । नवविधामजनें अलंकरण । अलं-
 कारलें निज प्रचीर्तनें पूर्ण । तुजें प्रीतीच्या हस्तनें ॥ १ ॥ माझे
 अलंकरण मी चि होय । माझे स्वरूप मी चि पाहें । माझे स्वमुख मी
 चि आहे । तुझियेनियोगें रुद्रा ॥ २ ॥ या अंतरस्थितांचिया गोष्टी ।
 कवणाप्रति निवेदूं मुक्ककोटी । तूं अंतरनिष्ठेच्या मुकुट्या । प्रकाशदायी
 होरा ॥ ३ ॥ तूं आनंद गगनाचा गामा । तूं कवल्याचा विग्रह उभा ।
 तूं घोष संपत्तीची शोभा । प्रलयाचारें ॥ ४ ॥ तरो अवधानीं अति तत्पर ।
 अवधारीं माझे अन्यंतर । तुजप्रती सांगितउं अपार । तैसें चि पुढें अवधारी
 ॥ ५ ॥ अप्रमेय निजबोध हृदय । अप्रांत सुखें मरठे आहे । तया
 पारवारानीं प्रलयें । पाहेंच ऐसा कवण ॥ ६ ॥ तें प्रमय अवधारितां ।
 विश्वरूपें मज अनंता । कल्प गेठे तल्लीं हनुमंता । पार चि न उगे
 ॥ ७ ॥ परेचें करुनि खरें गाव । प्रमय उमाणिनां आपेआप । अधिक
 चि होतसे स्वरूप । लेखासी नवे ॥ ८ ॥ सरस्वतीचें निज जिह्वार ।
 सूक्ष्ममतीचें कर चतुर । मोवितां भागडे साचार । निःशब्द राहिले ॥ ९ ॥
 सहस्रमुग्धच्या विष्टां द्रिसदण । प्रचीनीच्या फारें संभोजीनीं सार । मोविज

निज हृदय अपार । जिह्वा भंगल्या ॥ १० ॥ विचार वाचस्पति युक्तिकार ।
 प्रमाणा आणितां निज अभ्यंतर । तटस्त जाले निरंतर । उल्लेख तयांचे ॥ ११ ॥
 ऐसें विश्वाकारें मोवितां । निज हृदय नये चि हाता । एवं या प्रचीर्तनें
 आतां । हृदय निवेदीन तूतें ॥ १२ ॥ प्रयकवन यंत्रकळा । प्रचीतीची स्थिती
 अवलीळा । अनुभव शब्दाचा जिह्वाळा । उद्घाट होतसे ॥ १३ ॥ सुशब्द
 सार्थकें स्वरंभ । हे चि जाणिजे सुवर्ण कुंभ । स्वसुख प्रचीती अक्षोभं ।
 प्रमय घेउनी येता ॥ १४ ॥ हृदय अमृत सिंधू भीतरी । शब्द कुंभाची
 भरोवरी । नित्य होतसे परी । पार चि न लगे ॥ १५ ॥ या स्वरूप
 सनातनी । महा अनुभवी हानी । प्रमय घेउनी समाधानी । सुखो जाले
 अपार ॥ १६ ॥ ते निज प्रचीर्तने उद्धार । कोट्यावधी ग्रंथ विस्तार ।
 जाले आहेत निधीरे । अवधारिजेत आतां ॥ १७ ॥ पुढें होतील
 अपार । नित्यानुभव ग्रंथ साचार । तन्हीं निज हृदयांचा पार । न लगे चि
 तयां ॥ १८ ॥ ऐसें अप्रांत प्रचीतीनें हृदय । तूं चि होउनी अनुभवी
 स्वयें । भिन्नपणें निश्चयासी न ये । बर्म सांगतां तुजला ॥ १९ ॥ अरे
 अरे आश्चर्याच्या कोटी । नित्य संभवताती पोटी । सांगतां ऐकतां ह्याची
 गोष्टी । सुख अपार होय ॥ २० ॥ सांगितल्यानें दिधले नाही । ऐकिल्या
 हातासी आलें काहीं । परी सांगितलें ऐकिलें पाहीं । सुख जालें अपार
 ॥ २१ ॥ आपलें स्वरूप आपणासी । कळलें नसतां निश्चयेसी । भेद
 जन्मांतरें दुःखासी । भोगणें जाले होतें ॥ २२ ॥ ते निजबर्म सद्गुरूने ।
 सांगितलें स्वरूप प्रचीतीनें । दुर्गती भवबंधन तेणें । हरलें सहज ॥ २३ ॥
 आपुन्या स्वरूपाची प्रचीती । सद्गुरुमुखें महावाक्य स्थिती । श्रवणासी
 आणितां मारुती । कृतार्थ केले ॥ २४ ॥ आश्चर्याची आश्चर्य गती ।
 हृदयां संभवतें सांगें किती । महा प्रचीतद्वारे मारुती । ऐकती तेणें
 सुखावे ॥ २५ ॥ स्वकीय हृदय निर्धार । संभव भेदामेद परी ।
 भेदें सुटिजे मयसागरी । अभेदें तरिजे सुखें ॥ २६ ॥
 भेदानुगती निज विवर । तें विस्तारला हा संसार । जन्ममरणाचे
 प्रसार । फेरे घरविठे ॥ २७ ॥ अभेदानुगत विवर । सत्यरूपी

केलें चेइरें । खानुभाव निज निर्धारें । विभ्रान्ति जाली ॥ २८ ॥
 त्यास्तव भेदा भेदपर । स्वभावीक निज अभ्यंतर । असतां स्वरूपाचा
 निर्धार । बळावत नाही ॥ २९ ॥ या कारणें साक्षेपेसी । अभेदपर
 निश्चयेसी । बळकाविजेत निर्धारसी । साधक स्थितानें ॥ ३० ॥
 स्वरूप धरेवरी सार । हृदयजीवन अपार । वाहे स्वभाविक साचार ।
 पक्षरहित ॥ ३१ ॥ निर्विकार स्फूर्तिपर । जाण तें निज अभ्यंतर ।
 उपेगासी आणिजे अपार । फळ प्राप्तामिसें ॥ ३२ ॥ चतुर्विध पुरुषार्थाचीं
 फळें । पाविजेत तेणें चि जळें । साक्षेप वृत्तीच्यामुळें । पिकवावें
 प्रमय ॥ ३३ ॥ पिकऊनि फळप्राप्ति भोग । होतां लाभे निजांग योग ।
 त्यास्तव अभेद अंतरंग । रक्षावा सर्वदां ॥ ३४ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 हृदयीचें प्रमय विशेष । भेदाभेद परंपरेश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ३५ ॥
 नवम सूर्य चतुर्थ फळा संपूर्ण ॥ ४ ॥ श्रीगोविंद ॥

श्री

सूर्य ९ फळा ५

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम मी निजांग द्रष्टा । मज माझ्या चि स्वरूपें प्रतिष्ठा ।
 भीषणातीत मज वरिष्ठा । अनुभाविलें जिहीं ॥ १ ॥ ते माझ्या चि स्वरूपें
 मटप । मी चि होउनी जाले तटप । माझी प्रतिष्ठा जाणोनी सटप ।
 नित्य प्रतिष्ठिले ॥ २ ॥ तत्त्वता त्याचें स्वरूप । अवोधग्रूप आत्मरूप ।
 ते अरोपतेसी चिटप । बोध माझा चि जाळ ॥ ३ ॥ ते मी चि होउनी
 असतां । मजसी भिन्न कदापि नव्हे ती । ते निजमऊ माझे तुजप्रती ।
 पूर्वी त्याची स्थिती निरोपिली ॥ ४ ॥ तरुं गा तूं भक्त शिरोमणी । तव
 विशारद बोध सन्मर्णा । तुझ्या वर्चमें आत्मदिनमणी । दिसे प्रतिष्ठवंत ॥ ५ ॥
 तूं निजांग द्रष्टा आत्मगमनी । तुझियेन प्रतिष्ठले मी सन्मती । अनादि
 योग तुजमजप्रती । गुरुशिष्यसख्ये ॥ ६ ॥ माझा सखा तूं अनादि

सिद्ध । तुझा अंतर्भाव मी प्रसिद्ध । सख्यत्व समर्थवाण शुद्धबुद्ध ।
 अभंग सख्यत्व असे ॥ ७ ॥ तूं मी ऐसा हों पवाड । नसे चि आत्मवी
 माया निवाड । भेद प्रसक्तेंचें दुर्बाड । संसर्गाक नसे ॥ ८ ॥ संसर्गाक
 सख्यें विटती । ऐक्यासी येउनी कल्पांत मती । दुस्तर भेदे वेवादती ।
 परस्परें ॥ ९ ॥ ते कल्पनीक सख्यत्व । संगंध सोमरीक साक्षत्व ।
 हें तुज मज नसे आत्मत्व । जाण येकट्वें चि तूं ॥ १० ॥ निज
 ज्ञानाचा भाग्योदय । अभंग सख्यत्वाचा आत्मप्रत्यय । अर्वाट गुरु कृपा
 सदोदय । नित्य प्रभात ॥ ११ ॥ अखंडोदय निजानुभव । अखंडीत
 स्वरूप स्वयमेव । या अवोध बोधाचा स्वभाव । स्वभाविक असे ॥ १२ ॥
 आत्मवी ठेउनी ज्ञानदृष्टी । आत्मा चि पहावा पाठी पोठी । परी पाहणें-
 पणाच्या परिपाठी । पडों नये दृष्टीनें ॥ १३ ॥ डोळा चि मुरडोनी
 भीतरी । न पाहतेपणीं विडोवन करी । तो चतुर द्रष्टा सर्वापरी । निजांग
 डोळस ॥ १४ ॥ जेवढो स्वरूपाची व्याप्ती । पाहिली न घडितां पाती ।
 अंतर दृष्टीच्या अंतर स्थिती । ऐशा चि जाण तूं ॥ १५ ॥ उगे चि
 म्हणती अंतर दृष्टीचे । परी ते न देखती चि साचें । शकवती द्रष्टेपणें
 त्यांचे । अवरोधले चक्षु ॥ १६ ॥ अथवा अद्रष्टेपणे शून्यमती । ज्ञानी च
 वापुडे शकवती । एकाची नित्य पाती लवती । सत्य साक्षत्व मुखें ॥ १७ ॥
 एक अखंडत्व आत्मत्त्वानें । डोळा निद्वार देती नित्यतेनें । हेहो अंतर
 दृष्टीचें देखणें । नव्हे चि वापा ॥ १८ ॥ सांगो जातां अंतर दृष्टी स्थिती ।
 प्रवाहीं पडते प्रवृत्ती । तेथ म्हा ज्ञानी शकवती । गुरुत्व घेउनी आंगी
 ॥ १९ ॥ सहज आणि साक्षेपता । दोन्ही स्वभावांक अवस्था । स्वभाव
 घेउनी साक्षेपता । टाकिलियां साक्षेप चि कीं ॥ २० ॥ या उभय दृष्टी
 गोचर । हें निज दृष्टीची पाती दुर्भर । खों नेदितां निरंतर । देखे तो
 दिव्य द्रष्टा ॥ २१ ॥ मी अंतर्भाव बोधवीतसे । या चि प्रबोधी जातसे ।
 परी परतोनी पाहतां मी हें ऐसे । उमजो चि नेदी ॥ २२ ॥
 तूं कवण मी कवण कैचा । मज सोस कां छागला बोधाचा ।
 मी मज उमगुनी दे मूर्खीचा । स्मरण तरु शाखा मृगा ॥ २३ ॥ तूं ध्वंगम

सूक्ष्मगती । जाणसी विचरो अंतरस्थिती । आत्मदृष्टी लपंडाई मारुती ।
 उमगूनि दे मज ॥ २४ ॥ मी कवण बोधी कवणा । कवणाप्रति बोध
 पुसे निपुणा । सांगें याचो अनुभव खुणा । निजास्तिक्यज्ञानें ॥ २५ ॥
 निजानंद घन अंतर स्थिती । जाणसी तूं जिवलग विशारदमती । आतां
 प्रबोधवी मजप्रती । माझें चि अभ्यंतर ॥ २६ ॥ आपणासी पडतो विसर ।
 म्हणोनी मित्रासी सांगणें सादर । घटलें मज वारंवार । अभंग सख्यत्व
 सखया ॥ २७ ॥ अपार जीवीच्या गुज गोटी । सांठवितां आठवण
 संपुटी । सामावे चि ना ते दाटी । खानंदाची होतसे ॥ २८ ॥ स्वसुख
 दाटीनें हृदय । उतटोनी परेशी उठेख ये । यंत्रविशिष्टें उद्धाट होय ।
 अक्षर स्थितानें ॥ २९ ॥ या प्रवाहीं पडोनी आठव । मुळीच्या विसरासी
 होय ठाव । परतोनी जावयासी धांव । स्मरणाची न पुरे ॥ ३० ॥
 विवेकाचा हों बोदा धारा । लागला नाही ज्या निज जिह्वारा । आंगें, तें
 चि असोनी धारा । विसरें आठव भरें ॥ ३१ ॥ मा चि आठवाच्या गुहा
 गोटी । करिता होय मुळीची भेटी । त्यास्तव या आठव राहटी । तुज
 धर्तविलें ॥ ३२ ॥ आपुळें व्हावया परिपाळन । पिता पुत्रासी दिव्यासी
 संपूर्ण । तेवि वेद पुरुषें सज्जान । सत्संगती केली ॥ ३३ ॥ शिष्यासी
 गुरु उपदेशिती । हे आत्मोद्धार प्रचाती । शिष्य प्रबोधितां अंतरस्थिती ।
 उजळणी होतसे ॥ ३४ ॥ विद्यासंपन्न महा शास्त्रकार । कटिणांग वित्पत्तीचें
 जिह्वार । जिवीं रिघोनिचा वारंवार । शिकविती निजाम्यासार्य
 ॥ ३५ ॥ एवं परंपरा जाण । आत्म अभ्यासास्तव सज्जान । बोधस्वरूपीनें
 आत्मज्ञान । स्फुटीसी घालिती ॥ ३६ ॥ तरां मा आत्मज्ञानसंपन्ना ।
 अभ्यात्मिकविधानिधाना । तत्व नव व्याकरण प्रवीणा । प्रबोधवी
 मज ॥ ३७ ॥ जैसे निद्रेनें अवरोधिलें । ना तें अमाव परचक्र आलें ।
 स्मरण स्वरूप्य घटलें । जाय अवचट ॥ ३८ ॥ व्यामोह सरिता प्रवाही ।
 मोध संपदा बुडे पाही । तेवि विम्वरणता हृदयी । टाकूनि आली ॥ ३९ ॥
 की हे अनादि माया शोभली । की हे निज अविद्या बंडवली । की हे
 शून्य अवस्था बळगली । कांहीं न कळें ॥ ४० ॥ मी मज स्मरे चि ना

काहीं । अवरोधलें ठांइचा ठाई । मौन्य मुद्देनं सर्वहीं । प्रतिष्ठिलें अभ्यंतर
॥ ४१ ॥ अनिर्वाच्य शब्दे वीण । जाल्य वाचेसी अत्यंतिक शीण ।
स्वभाविक निज स्मरण । अवरोधलें ॥ ४२ ॥ जैसा पर्वता आंगीचा झरा ।
प्रीप्पकाळीं आश्रीत गिरि जिव्हारा । तेविं निज अभ्यंतर । माजि स्मरण
रिघालें ॥ ४३ ॥ इति श्री भीमोपदेश । अंतर दृष्टीचा प्रकाश । सद्य
प्रतिष्ठा सुरेश । गृहणे मेरु अनंत ॥ ४४ ॥ नवम सूर्य पंचम कळ्य
संपूर्ण ॥ श्रीगुरुगोविंदाय नमः ॥

श्री

सूर्य ९ कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामस्वरोध अभ्यंतरी । निरावकाश नभापरें । पाहतें पाहणें
समसरीं । सपाट पाहलें ॥ १ ॥ येउरीचा धर उडाला । परेमाजी पडोसा
पाहिल्या । तो द्रष्टा चि पवाडला । त्या निरावकाशीं ॥ २ ॥ हा
विस्मरणावरील धर । जेंसें मुपुतीचें अभ्यंतर । मुखरूप असे साचार ।
हृदय शम्पेसी ॥ ३ ॥ आंगीं निद्रेच्या मुखभरें । झालें चि होउनिया
चेहरें । इष्टेनुसार विभावारे । देखते होय ॥ ४ ॥ तेथें वयण त्या
जागे कंती । वयण प्रवृत्ती भरण भती । जेथें द्रष्टेपणाची घाती । ते हीं
असे चि ना ॥ ५ ॥ नसतां यथार्थ द्रष्टेपण । देखते पणें द्रष्टा तो वयण ।
पाहतां आपणा चि पासून । प्रतिष्ठिला असे ॥ ६ ॥ ऐसें हें समाधीक ।
वृत्ति साक्षत्वाचें बौतुक । गुप्त द्रष्टेपणें अनेक । शोभवृत्ती द्रष्टुल्ये ॥ ७ ॥
नसोनी येया निजांगी । स्वभांतर अरण्या भोगी । दुरतिशय वृत्ति प्रसंगी ।
नाना प्रकार ॥ ८ ॥ ऐसें हें अवस्थांतर मार्गीक । विस्मरणाचें बौतुक ।
या चि विस्मरणें ऐक । जग प्रवृत्ति पडिलें ॥ ९ ॥ हें माते चि टायी
विस्मरण । तेजें मी होय जगत्कारण । स्वनीष्टा द्रष्टेपणाचें अवतरण ।
मी चि होय जगकर्ता ॥ १० ॥ स्मरण विस्मरण विमरे । जगत्प्रदायक

स्मरण पसरे । तैं स्वानंदसिंधूत घसरे । साक्षवें येकसरां ॥ ११ ॥
 विस्मरणाच्या अम्यंतरे । जितुकीं देखिलीं स्वप्नांतरे । तितुकीं
 माझीं च जन्मांतरे । जाण कविश्रेष्ठ ॥ १२ ॥ परंपरा प्रशंसा
 अम्यंतरे । वर्तत आली सभाग्यपरे । तितुकीं माझीं च मन्मंतरे । जाण
 जुल्यती कर्पांदा ॥ १३ ॥ जन्मांतर विशेष कर्मांतरे । महां विस्तीर्ण
 कल्पांतरे । अवस्था रूढ विश्व अम्यंतरे । साक्षवीं पुंजतसे ॥ १४ ॥
 तत्वता स्वरूप जागृतीने । तत्वता जागृत होऊन स्थितीने । स्वरूप
 प्रतिष्ठा सत्तेने । पदवी भोगी ॥ १५ ॥ स्वराज्य स्वानुभविक ।
 स्वानंदसीं सक्तैतुक । अविनाश संपत्ति विवेक । पावे निजोपलब्धी ॥ १६ ॥
 विस्मरणावरोळ आठवें । अवस्थाद्वय स्वभावें । साक्षत्वातीत स्वानुभवे ।
 प्रतिष्ठत असे ॥ १७ ॥ आतां विस्मरण अम्यंतरीं । रियोन स्मरणाच्या
 पसरी । पाहतां अधिष्ठान सर्वांपरी । शुद्ध बुद्ध निर्मळ ॥ १८ ॥
 विस्मरणासी गिळुनी पुरते । स्मरण पैसावळें बळते । तें चि विश्रांतीकर
 निरुते । जाण सदबुद्धि अंजनेया ॥ १९ ॥ या चि स्मरणी असतां
 सहज । स्वानंदाचें पुरे भोज । स्वराज्य चक्रवती राज्यध्वज । मिरऊ
 ये सुखें ॥ २० ॥ आगे चि स्वराज्यप्रतिष्ठा । सहज स्मरणें जाण
 वरिष्ठा । यास्मरणें सद्गतीच्या वाटा । दिसो लागती सर्वत्र ॥ २१ ॥
 विस्मरणें मज आक्रमितां । म्यां दुजे स्मरण केलें हनुमंता । तेणें स्मरण
 संपत्तीच्या मायां । मिरादी केली सुखें ॥ २२ ॥ नदीतीरे किंवा
 कळ्यावर । जातां प्रसंगाचित निर्धारें । घसरतां पाऊळ त्वरे घरो ।
 पुत्रे पित्यासां धरिले ॥ २३ ॥ तैसें मज विस्मरणांतरीं । घसरतां
 अभाव भरी । तुझ्या स्मरणाच्या निर्धारें । उभे केलें नावेक ॥ २४ ॥
 पायांची गेलिया चळवळ । वळें उभे केलिया ही पांगुळ ।
 निज धैर्याचा एक ही पळ । आव न धरी ॥ २५ ॥ तैसें स्मरण गळित
 जालें । अभावाचे दुर्घाट गेले । या विस्मरणाचे अभिनव केलें । कवणासी
 न कळे ॥ २६ ॥ हें विस्मरणसे वाटे जया । स्मरणें चि आधिळें तया ।
 या विस्मृतीच्या निळया । पावला चि नाही तो ॥ २७ ॥ जें स्मृतिव्यति-

रिक्त होणें । तें वैसे अनुभव ठाणें । निज स्वानंदाचीं भरणें । भरती
 स्वभाविक ॥ २८ ॥ हा स्वानंद नव्हे चि परोक्ष । होय अनुभविता
 अपरोक्ष । ऐसं अंतरदृष्टीचें लक्ष । मुख्येंचें सांभाळें ॥ २९ ॥ अंतरदृष्टी
 प्रभा पैस । धरुनी सावकाश आतां वैस । द्वैताद्वैत घृत्ती उमस । उमसों
 नेदी ॥ ३० ॥ अवचट होतां निज उमस । बोधवळें निगृहीती त्यास ।
 तरी मग तो चि बहुयस । होय वळवळ ॥ ३१ ॥ त्यास्तव सहज
 हृदयीं । आठव नाठव घृत्ती द्वयी । स्वभाविक वसें ठाईच्या ठाई । निज
 निश्चळतेनें ॥ ३२ ॥ निजांगीची निश्चळता । सिद्ध हारपळे पाहतां पाहतां ।
 महा मननशाळ तत्त्वता । निहेंतु जाले ॥ ३३ ॥ महत्सुखाचे निजयोगी ।
 आत्मज्ञान प्रसिद्धानें जगीं । प्रशंसिले महा वांतरागी । निजांग दृष्टानें निंवाले
 ॥ ३४ ॥ सत्य सनातन जिकडे तिकडे । सपाट पाव चहुंकडे ।
 पाहतां विचार दृष्टानें योगीकडे । पार चि न लगे ॥ ३५ ॥ पूर्ण
 अधोर्ध्व अंतराळ । एकजिनसी पैस विशाळ । जाळ चि नाही दृश्य
 विटाळ । तथा निर्मळ्यासी ॥ ३६ ॥ योगेकडे सेवठासी जावें । अपारासी
 त्या पैस पहावें । निज उदासासी आठवावें । कवणेपरों ॥ ३७ ॥
 असंगतासी काय म्हणोनी । आणावे अंतरदृष्टीच्या प्यानी । निज
 व्यापकता पावनी । सर्वाच्या विस्तरे ॥ ३८ ॥ सगळ्यांच्या अभावीं सहज ।
 निजांग आस्तिक्यता निज । या आत्मभूमीपरी सतेज । आत्मप्रवृत्ति चाले
 ॥ ३९ ॥ सतेज साक्षत्य विवकळ । कवय्यी जें आस्तिस्य अंतराळ ।
 तें तो साक्षत्य निर्वाळ । राहज होय ॥ ४० ॥ एकदोनी तिनी प्यारी ।
 आहोती साक्षत्याच्या परी । त्या मी सांगेन निर्धारि । अवधारि आतां
 ॥ ४१ ॥ अंतरदृष्टीचा द्रष्टा होसी । स्वास्त्य हितगुज तुजपासी । सांगणें
 पडलें निश्चयेसी । ऐक अवधानपरा ॥ ४२ ॥ इति श्री भीमोपदेस ।
 निज आस्तिक्यता अविनारा । अंतर दृष्टीचा अवकाश । म्हणे मेरु अनंत
 ॥ ४३ ॥ नवम सूर्य पद्य कळ्य संपूर्ण ॥ श्रीराम ॥

श्री.

सूर्य ९ कळा ७

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम मज मी सुप्रसन्न । माझे स्वरूपतेचें समाधान । अनंत
होउनी आपण । मी चि अनुभवीं ॥ १ ॥ माझे हितगुज मजपासी ।
सांगतसें रूप विशेषीं । तूं मी चि होउनी निश्चयेसीं । अवधारीं आतां
॥ २ ॥ माझी स्फूर्ति मी चि अपार । सावकाशाचें अभ्यंतर । ब्रह्माहमस्मि
निजोद्धार । माझा मी चि कर्ता ॥ ३ ॥ जितुका पाहिजे ठाय विशाळ ।
तितुका पैस होउनी केवळ । मजमाजि विस्तारलों अखिळ । चतुर्विधा
प्रकारें ॥ ४ ॥ माझे निश्चळत्व सदोदित । शाश्वतपणें अस्तिक्य अप्रांत ।
मोपण स्फूर्तिवीण अनंत । तेथें साक्षत्वं नुमसे ॥ ५ ॥ जैय द्वैताद्वैत नाही
स्फूर्ति । तेथें साक्षत्वाची केंची स्थिती । ऐसी निश्चळतेची व्याप्ती । तें मी
स्वरूप तचता ॥ ६ ॥ ऐसें स्फुल्लें ज्या हृदयीं । तें शोधितां हृदय निश्चयीं ।
बुडाळे अप्रांत मुखाच्या डोहीं । निज उल्लेख सर्व ॥ ७ ॥ स्वयंम साक्षत्वातीत
ज्ञान । केवळ स्वयंम समाधान । निजानंद ज्ञानघन । हें मूळ साक्षत्व पैं ॥ ८ ॥
मी सनातन आदिदेव । अनुभवे प्रतिष्ठलों स्वयमेव । निराश्रयज्ञानें
निरावेव । आदिदेव प्रतिष्ठा ॥ ९ ॥ येथ मज परमात्मा ऐसें । योगी
भावित्ती विगत मानसें । श्रुतीचे अंतर्भाव सौरसें । स्तंविती परम पुरुषा
मज ॥ १० ॥ परेच्या अंतर्भावों सनातन । त्यास्तव परेश मज अभिधान ।
परेश न कळे व्यापकापणें । परांपर तेणें मीं ॥ ११ ॥ चौथें साक्षत्व
यथापरीं । मुख्यचे मुख्यें अभ्यंतरीं । ब्रह्मस्फुरण नभापरीं । निश्चळता
सद्य ॥ १२ ॥ निराकार निःसंग निर्मळ । निराधार निःप्रपंच निर्मळ ।
निरोपम निर्धूत केवळ । निर्मळ अरूपतेनें ॥ १३ ॥ निर्विकल्प निर्मन
निर्गुण । निर्मव निहंत निर्वाण । निर्मोह निभ्रांत निर्जन । निष्पाप
निवृत्ति ॥ १४ ॥ असंग अद्वय अकळ । अपार अघोष अखिळ । अनंत
अग्रेष्ठ अविमळ । स्वमाविरुतेनें ॥ १५ ॥ सहज सद्य शाश्वत ।
सार्धाविहीन सदोदित । हे निश्चळ स्वरूपाची प्रचांत । अर्धमात्रामय

॥ १६ ॥ हा साक्षत्वातीत स्वबोध । हा स्वानुभव स्वतःसिद्ध । हा स्वयंभानंद शुद्ध बुद्ध । अंतरंग सिद्धांचा ॥ १७ ॥ सिद्ध प्रचीतीनें मज अनुभविती । सिद्ध स्वरूपतेनें प्रतिष्ठिती । सिद्ध संकेतबोध स्थिती । प्रपंच कोटी विस्तारें ॥ १८ ॥ मूळ साक्षत्वा साक्षत्वातीत । सिद्धावबोध सिद्ध-संकेत । सिद्ध प्रसिद्धीनें अनंत । मी सिद्ध परंपरा ॥ १९ ॥ स्वरूपतेचा सहज बोध । यातें चि बोळिजे पै सिद्ध । सिद्ध परब्रह्म प्रसिद्ध । स्वानुभव संकेतें ॥ २० ॥ स्वानुभवाचें अभ्यंतर । स्वरूप आणि साक्षात्कार । साक्षात्कारी निरंतर । ज्ञानयोग परंपरा ॥ २१ ॥ अनुभवामाजि केवळ ज्ञान । योगीयाचें अनुसंधान । सिद्धानुभवीं रिघोन । योगी अनुभविती ॥ २२ ॥ ज्ञाने योगी निवळले । ते सिद्ध स्वरूप चि जाले । योगीया-माजि मननी भले । मननशील मुनी ॥ २३ ॥ एवं सिद्ध योगी मुनी । अनुसंधान परब्रह्मज्ञानी । मूळ साक्षत्व समाधानी । निवळले बहु ॥ २४ ॥ मूळ साक्षत्वा त्वानंदकंद । स्वबोध प्रतिष्ठा निजनिर्द्वाद । या स्वरूपतेमाजी विद्वाद । माझी सद्बुद्धि उमसे ॥ २५ ॥ माझी सद्बुद्धी ते मूळमाया । प्यान्हा साक्षत्वे तियेपासुनियां । स्फूर्तिरूपे आवर्ण हृदया । चतुर्विध प्रकारें ॥ २६ ॥ सद्बुद्धी ते अवस्थारूप । तिये तें चि ह्मणिजे सत्य संकल्प । नामरूप विस्तारें चिह्नप । अंतस्तें जाहली ॥ २७ ॥ जागृती स्वप्नसुषुप्ती । तुर्यारूप अवस्था चौथी । या चौ अवस्थेनें मजप्रती । च्यारी साक्षत्वे आली ॥ २८ ॥ मूळ साक्षत्वाची कथा । तुज सांगितली कपिनाथा । मनन करुनि ह्या सिद्धपंथा । अवलंबो योगवळें ॥ २९ ॥ त्रिपुटीरहित शुद्धज्ञान । अर्धमात्रा अभ्यंतर गहन । तुझे हृदयीचें अनुसंधान । नित्य जागृत ॥ ३० ॥ तें तुझें मज अभ्यंतर । प्रचीतीसी आलें निरंतर । जे सहपतेनें परात्पर । मज अनुभविसी ॥ ३१ ॥ अनुभवेवीण अनुभव । बोळिजेत हा निजस्वभावा । परंतु सद्बुद्धीचा संभव । तेथ असे चि ना ॥ ३२ ॥ या अनुभवाची केवळ स्थिति । महा सिद्ध अनुभविती । ते सांगो जातां मारुती । वेगळीक दिसे ॥ ३३ ॥ सांगण्यातीत सांगणें । ऐकिजे तेंचें चि ऐकणें । सिद्धसंकेत या चि करणें । बोळिजे सिद्ध ॥ ३४ ॥

अनुभवपर स्वभावता । चौध्या साक्षत्वीं निश्चळता । संकैत निश्चळत्मा
 तत्वता । परब्रह्मरूप ॥ ३५ ॥ आतां परमात्मयाचें रूप । ऐक होउनी
 तद्वप । योग विथांती आपेंआप । बोळेल कैवल्यता ॥ ३६ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । परब्रह्म अविनाश । निश्चळत्मा परेश । म्हणे मेरु-अनंत
 ॥ ३७ ॥ नवम सूर्य, सतम कळ्य संपूर्ण ॥ ७ ॥ श्रीरामकर्ता ॥

श्री

सूर्य ९ कळा ८

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम मी परम पुरुष । मकारात्मक निर्विरोध । प्रतिष्ठिलें स्वप्रकाश ।
 जगत्कारण, रूप ॥ १ ॥ जगदाच मी जगत्कर्ता । जगत्कारणें समूळ
 भर्ता । जगदोद्भव सर्वार्था । होय विस्तारिता सर्व चि ॥ २ ॥ हे ही
 माझी स्वभावता । सद्वृत्तिरूप निजसत्ता । तियेचेनि सत्य अनेकता ।
 मजवरी विस्तारली ॥ ३ ॥ बीज होय तरुवराकारें । एक चि अनेकापणें
 विस्तारें । जात्यांश पाहतां निर्धारें । एकपण ते नव जाये ॥ ४ ॥
 संख्येनें पाहतां अनेक । जात्यांशें पाहतां तें चि एक । हे उगीनिगी
 निश्चयात्मक । जाण तूं सद्वृत्ते चि ॥ ५ ॥ सद्वृत्ती ते अगोचर सत्ता ।
 अभिनव प्रसवली पृथक्ता । एकी संभव अनेकता । बीज आळे फळासी
 ॥ ६ ॥ एक फळीं अनेक बीज । अनेक फळें बीजांच उमज । ते सत्तेचें
 अभिनव चोज । कवणासी च न कळे ॥ ७ ॥ भूमी आप बन्ही वारा ।
 सत्तेचा चि अवघा पसार । मी सनातन होय थार । सत्ताविस्तारासी
 ॥ ८ ॥ ये वसुंधरेसी टाकुनी । गगनें कोठें जावें पळोनी । तैसें या
 विस्तारासी पावनी । मज त्यागितां नये ॥ ९ ॥ त्या जगत्कारण प्रसंगीं । मज
 प्रतिष्ठिलें सर्वसंगीं । ते सद्वृत्ती माझी मजलागीं । वाटे महा क्षोभली ॥ १० ॥
 जाली वाटे मज माझी अनावर । क्षोभली विद्याकारें दुर्धर । जेविं
 पर्जन्यवृष्टीनें अपार । धरानृणें अंकुरे ॥ ११ ॥ कीं सिंधुजळ वायुवेगें ।

तरंगाकार होऊं लागे । तेवि मज माजि हे जग । अंकुरों लागती ॥ १२ ॥
जन्म जरा मरण दुःखें । त्या त्या प्रसंगी माझ्या चि उल्लेखे । जगत्कारणा-
चेनि सन्मुखें । मजला होती ॥ १३ ॥ माझ्या स्वरूपतेची सहज ।
विन्मुखता पातळी मज । निःसंगतेचा निज उमज । निर्वुजों लागे ॥ १४ ॥
अधोमुख महादुःख सांकडी । नाना प्रसव मरण धाडी । निल जागृतासी
काडोविकाडी । स्वप्नांतर दुखें ॥ १५ ॥ जग मजव्रीण आहे कवण ।
विश्वकारणें विश्वरूप जाण । गगन अणुहूनि सान । मी व्यक्तीसी आलों
॥ १६ ॥ जगदायकाया प्रतिष्ठवंत । उत्पत्ति स्थिती संव्हारयुक्त । प्रति-
ष्ठलें मूर्तित्रय अनंत । मी स्वरूप होसाता ॥ १७ ॥ संभव अमर
कोटी विस्तारें । देवपोनी संभव अपारें । ज्योतिर्मय दिव्य शरीरें । मनोहर
घरिलीं ॥ १८ ॥ जाला प्रवृत्तीचा महा विस्तार । तें लोपला माझा निर्धार ।
परतोनियां आपुला वियर । दुल्लभ जाहला तें ॥ १९ ॥ मग कितेक काळें
करुनि । विस्तार संव्हार येउनी । निवळ होत होत मनीं । उमजासी येतसें
॥ २० ॥ कोठें उमजे कोठें निर्वुजें । सुखदुःखाचेनिमोगें फुजें । निवळत
निवळत निज तेजें । पावतसें स्वरूपा ॥ २१ ॥ नवल आश्चर्याचें चोज ।
भेद होय माझा मज । तैसा च अभेद उमज । उमजों लागे ॥ २२ ॥ प्रिये-
आर्थांन जाळियां भर्तार । मग ते वाय वाय न करवी चार । निश्चयाचा
निज विचार । तें केंचा मग ॥ २३ ॥ तैसें सद्वृत्तीनें अवरोधिलें ।
असद् व्यावृत्तीसी आणिलें । जैसें सूर्यासी आक्रमिलें । महा तमें ॥ २४ ॥
तेवि सद्य ज्ञानघनासी । अवरोधिलें कारण विशेषीं । आवरण होउनी
सावकाशी । अक्रळिलें मज ॥ २५ ॥ नभ सांठविलें घटी । घटाकाश
पडिलें राहटी । तेवि निलगुह्यासी देह कोटी । आक्रमिलें वाटे ॥ २६ ॥
एवं हें जगत्कारण बीज । माझी च वृत्ती अवरोधी मज । क्षणोनि म्यां
निज उमज । निल मुख्य सांवरिला ॥ २७ ॥ स्नेहमूत्र निर्व्यात स्थिति ।
दीप सागरिजेत स्वहृत्ती । तेवि निज अन्मार्ग आचंती । म्यां सरक्षित
॥ २८ ॥ देगाप्रपूजेने पदार्थ । जाचो नेदितां काशे व्यर्थ । नित्यार्चन
मिथीसी समर्थ । जेवि आर्चक मंदशी ॥ २९ ॥ तेवि माझे हृदयी सनातन ।

स्वरूपता ज्ञान पुरातन । संरक्षितसें नित्य नूतन । स्वबोधबोधविधी ॥ ३० ॥
 अवस्थारूप अम्यंतर । वेगळी च राखोन निरंतर । तेथीं च आटव विसर ।
 आतळीं नेदितां ॥ ३१ ॥ जैसी सुगणिणी महा चतुर । आम्हकट्व
 तीक्ष्ण मधुर । विविध रुची रस सार । वेगळीकले राखे ॥ ३२ ॥
 तेथिं जगत्कारण साक्षत्वी । राहटी होतसे अनेक तार्थी । विवेक प्रतिपुनी
 सत्वी । प्रत्येकापणें संरक्षी ॥ ३३ ॥ जैसें कुटुंबाचें संरक्षण । करूं जाणे
 कुटुंबी सज्जान । जयाचें तयापरीं प्रमाण । संरक्षी चुको नेदितां ॥ ३४ ॥
 परापरें सख्यें घेरे । कन्हो मैत्री पृथुकाकारें । ऐकोनी कानीं विस्तारें ।
 हृदयीं च राखे ॥ ३५ ॥ तैसा घोर हृदयाचा सांठोवा । मी विष्वकुटुंबी
 निज जीवा । राखो जाणे तब विभवा । पृथुकाकारें ॥ ३६ ॥ तृतीय
 साक्षत्व जगत्कारण । माजि निश्चय पाहिजे असाधारण । येथे चि
 व्रंदादि साधारण । बुडाळे शुद्धि चि नाही ॥ ३७ ॥ या साक्षत्वी
 अज्ञान प्रवळ । ज्ञानें चि वेव्हारिले सकळ । निजप्राप्तीचें अयळ ।
 कळ्यांत योजिलें ॥ ३८ ॥ ते अदृष्टगतीच्या योगें । कोठें मुदळ चि बुडाळें
 प्रसंगें । तेथें कळ्यांतर केंचें संसर्गें । दुःखासी पात्र चि केळें ॥ ३९ ॥
 कोठें मुदळें सहीत कळ्यांतर । प्राप्त जाळें निरंतर । कोठें मुदळ स्वयंभ
 साचार । नित्य कळ्यांतर दुभतसे ॥ ४० ॥ एवं या साक्षत्वाची स्थिती ।
 स्वरूपीं जागृत प्रत्यावृत्ती । असतां चि घेरे आत्मप्रचोती । उद्धोष
 परायणा ॥ ४१ ॥ एवं नित्यानित्य विचारे । हृदयींच्या निजनिर्धारें ।
 उपरमोनी साक्षत्व विघेरे । पैस धरिला अकळ ॥ ४२ ॥ त्रिविधा आत्मा
 उपरमोनी । उपरमळा बोध संस्थानी । विराला स्वानंद सनातनी । याते
 परमात्मा क्षणिके ॥ ४३ ॥ परम क्षणिके उत्कृष्टार्थ ज्ञान । ज्ञानें धरिलें
 स्वरूप संस्थान । यास्तव परमात्मा अभिधान । पावळें मज ॥ ४४ ॥ या
 साक्षत्वी साक्षत्वरहित । उमज तूं परमात्मा अनंत । आतां शिवसाक्षत्व
 सर्वगत । अवधारी पुढें ॥ ४५ ॥ इति श्री भीमोपदेश । प्रत्यगात्मा
 स्वप्रकाश । परात्पर परम पुरुष । क्षणे मेरु अनंत ॥ ४६ ॥ नवम सूर्य
 अष्टम कळ्या संपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य ९ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम मी शिव सर्वगत । उच्चार मानूकात्मक प्रतिष्ठित । विघ्न-
कारणासी संरक्षित । असे विस्तारेसीं ॥ १ ॥ वृक्षाची स्वभावता उत्पत्ति ।
स्वभावे पत्रे पुष्पे फळे येती । त्याचें परिपाळन करितां स्थिती । फळ
प्राप्ती आतुडे ॥ २ ॥ कांहींएक प्राप्तीविण । कवण करील प्रयोजन ।
तेविं ब्रह्मांडविस्तार अनुदिन । मी रक्षीतसें ॥ ३ ॥ निजानंद ज्ञान
ऐश्वर्य । सत्ता प्रतिष्ठुनी स्वकीय । उभाति स्थितीनें मी चि होय ।
परिपाळणकर्ता ॥ ४ ॥ माझी चित्कळा घटियंत्र । तेथें प्रतिष्ठलें अभिनव-
सूत्र । हात न हालयितां तें विचित्र । कार्य सिद्धीसी आणी ॥ ५ ॥
वृक्षासी फळें काळानुसारें । येती ते करणे नळगेती बरें । सुमनें सुवास
भरें । भरावें नळगेती ॥ ६ ॥ विविध फळ रस गोडी । अष्टादश ध्यान
परवडी । नाना पदार्थ काडोविकडी । संभव सहजें ॥ ७ ॥ पृथ्वी
विस्तारली सहज । हें मूळ वृत्तीचें वळ सतेज । अंतरिक्षी च रहिली
हें चोज । कवणासी कल्पवेना ॥ ८ ॥ मनें कल्पवेना माझा प्रपंच । ब्रह्मांड
विस्तारें उंच नीच । घडमोडी होतसे विसंच । काळ करूं शकेना ॥ ९ ॥
ते माझे सत्तेनें काळ यतें । भूत प्रवृत्ती सर्व प्रवृत्ते । महा यळियंत
ब्रह्मांडहतें । सत्तेनें चि प्रवर्तले ॥ १० ॥ एका प्रतिष्ठे एका उद्देशी । हे
सद्वृत्ती सत्ता अनादि । परंतु हे सतंत्र नव्हे निरवधी । ममाश्रित होय
॥ ११ ॥ माझ्या आश्रये विस्तारा आली । म्यां चि प्रतिष्ठिली उद्देशिली ।
तो मी शिवरूप केटी । साक्षत्वाची त्रिशुद्धि ॥ १२ ॥ हे वासनात्मक
साक्ष्य जाण । ब्रह्मांड दुराशा विस्तीर्ण । आशा न पुरे चि फिरफिरांन ।
उत्पत्तीसी येतसे ॥ १३ ॥ हे पृथ्वीवरी नित्य नूतन । उपजले तें होउनी
रान । पुन्हा होतसे उपज । ब्रह्मादि तृणवरी ॥ १४ ॥ नित्योत्पत्ति
नित्यउप । हें चि नित्य परिपाळन होय । कां जे अष्टवक्त्र मी स्वयें ।

असे विश्वहृदयीं ॥ १५ ॥ 'जैसी रावणार्चा दश शिरें । अनिवार
 श्रीरामाच्या शरें । छेदितां समरी विस्तारें । पुन्हा उद्भवती ॥ १६ ॥ कां
 जें अमृतकुंभ हृदयीं । होता ब्रह्मदत्त तेणें चि पाहीं । शिरें उगवती
 लवलाहीं । अमृताच्या प्रभवें ॥ १७ ॥ तेवि जगत्कारण अमृतकुंभ । वसे
 विश्वहृदयीं मी स्वयंभ । ब्रह्मादि व्याक्ति लसलसांत कोंभें । निघती
 काळ विशेषें ॥ १८ ॥ विश्वोद्भव असुरवृत्ति । दुर्मव अहं रावण
 प्रवृत्ति । स्वरूपानभव अमृतावृत्ति । गंवसलें विधीं ॥ १९ ॥ हें
 असुरवृत्तीचें उदर । मी चि होऊनि ज्ञानी अगोचर । निर्वाण ज्ञानशरें
 साचार । जरी शुद्ध करील कां ॥ २० ॥ तरी तो ज्ञानी मी धनुर्धर ।
 कळुनि अहं रावण विदार । काढुनी निल बोधामृत सार । अमर-
 उपजीविकेसी दे ॥ २१ ॥ हें कल्याण शिवसत्तामय । माझी कर्तव्यतां
 विजय । हांय ईश्वरता सरोदय । साक्षात्कारिणी ॥ २२ ॥ थरें असुरांसी
 प्रवर्तवी । शरें निर्वाण निवर्तवी । ज्ञानपरंपरेसी वर्तवी । स्यानंद स्वराज्यें
 ॥ २३ ॥ अज्ञान जीवासी निज उमजें । काळ विशेष भवव्याजें ।
 शिणऊनियां दुर्घट काजें । पथात्तापासी आणी ॥ २४ ॥ देउनी चित्तीं
 निज विवेक । प्रबोधऊन लौकिक वैदिक । सांगोनी स्वरूप सोयरीक ।
 निववी स्वसुखें ॥ २५ ॥ स्वरूपदानें होउनी उदार । न पाहतां चि कांहीं
 अधिकार । न क्षणतां जीव लहान थोर । स्वरूप चि करी तथा
 ॥ २६ ॥ बोध प्रचीतीच्या निर्धारें । सारुनी किंचित्ज्ञताकाविरें । परब्रह्म
 साचोकारें । जीवासी प्रतिथी ॥ २७ ॥ तो मी कल्याण कैलासनाथ ।
 आत्मज्ञान कल्पद्रुमसमर्थ । या चि साक्षर्त्वा कृतार्थ । जगासी
 करीत आलों ॥ २८ ॥ मुळींचे साक्षच तें अद्वैत । तेथें कृतार्थतेचा
 नसे हेत । कारण साक्षर्त्वा दुर्हेत । अज्ञान प्रबळ ॥ २९ ॥
 वृक्षासी फळ आलें नसता । रसाळतेची कायसी कया । रूपेवीण
 डोळसता । देखेळ काय ॥ ३० ॥ जग विस्तारा आलें नसतां । बोधवें
 कवणा कवणें तत्त्वता । त्यास्तव विश्वरूप अहंता । वासनेसी बोधिजे
 ॥ ३१ ॥ वासना बहुविध उपाय । स्थूल उपभोगाचें आलय । त्या

जडप्रिती केवणें काय । बोधार्थें वैसे ॥ ३२ ॥ त्यास्तव वासनात्मकीं
ज्ञान । जालें प्रबोधासीं कारण । तें ईश्वरत्व ज्ञानघन । निरोपिलें
शिवरूप ॥ ३३ ॥ इति - श्री भीमोपदेश । सत्ता शिवरूप प्रकाश ।
आत्मानुभवं निजं व्यास । हणें मेरु अनंत ॥ ३४ ॥ नवम - सूर्य नवम
फळा संपूर्ण ॥ ९ ॥ श्रीदाशरथी रामार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ९ फळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

॥ १ ॥ श्रीराम स्वयंभू मी निरावेव । सवळ जीवांचा निज जीव । मोडेलीं
जीव जगती स्वभाव । स्थितीगतीसीं आज ॥ १ ॥ उमळन सत्त्वार्थें
अलय । कंडोविकडी विविध उपाय । मज सुखघनासी विलास होय ।
ऐसें सूत्र प्रतिष्ठिलें ॥ २ ॥ जैसा कां सुवर्णाचा स्वयंभू । रथ निर्माण
केला सुप्रभ । दळोत्तर अश्वगतीनें नम । आक्रमिजेत तेणें ॥ ३ ॥ तैसें
स्थूल शरीर मनोहर । दिव्य विलास स्थिती सुंदर । मज ज्ञानघनासी
उपचार । होंती येणें चि द्दारा ॥ ४ ॥ शरीर नाना कळात्मक । भवार्थें
ज्ञानगणें येथ कौतुक । दिव्य उपभोग अनेक । उपाय येथ वर्तले ॥ ५ ॥
देह प्रसिद्धी करितां । दिसोनी आली नाना योग्यता । नाना कळ्या चातुर्थ
सत्ता । शरीरोद्भव सृष्टी ॥ ६ ॥ दिव्य आश्रुतीचेनि प्रसंगें । अकळ
तें हि फळें थगे । सांगणें ऐकणें देहभोगें । हितगुज निवळे ॥ ७ ॥
देव दानव मानव कोटी । शरीराचेनि प्रसिद्ध सृष्टी । महा पुरुषार्थ
प्राप्तेठी । वळिवंत देहाचेनि ॥ ८ ॥ येशर्वाति प्रवापवंत । सुचिन्मंत
आणि वळवंत । देहाचेनि योगें महामहंत । प्रसिद्धीसीं आले ॥ ९ ॥
सिद्ध साधु श्रणी मुनी । देहयोगें विख्यात जती । जेथि प्रभावसुचेनि
रूप न्याहले ॥ १० ॥ नाही तरी अववाचि अंधकार । कळणासीं
फळेळ । सारासार । कळण सांगेळ विचार । कळणाप्रती ॥ ११ ॥
या. मरणें । शरीरोद्भव । मर्यनराण जाडिलें सर्व । श्री. शरीराचा

अंतर्भाव । स्थूळ निवळला ॥ १२ ॥ द्विगुजें चतुर्गुजें नागें । विविध
 माझीं दिव्य शरीरें । नाना प्रसंगीं मनोहरें । तेणें चरित्रें रूढली
 ॥ १३ ॥ मनोहरा अनंतावृत्ती । विघ्नंर नांदे मी जगती । विघ्न-
 पुटुंवी मी आघंती । एकाकी एकला ॥ १४ ॥ जैसी जीर्ण वरें त्यामुनी ।
 नूतन स्वीकारीजेत जनीं । तेविं नाना देहाच्या आभरणी । मीं चि
 श्रृंगारतसें ॥ १५ ॥ एकाकी अखंडता निज । काळ क्रमेना क्षणउनी
 मज । एक चि अनेक सतेज । शरीरें धरी ॥ १६ ॥ जैसी मृत्तिकेची
 लेपें । कर्ताराचेनि संकल्पें । अनेकाकृति दिव्यरूपें । होत जाती
 किती ॥ १७ ॥ केडे तें नये चि मनासी । क्षणोनि नूतन करी
 विशेषीं । ऐसीं च घडामोडी सृष्टीसी । चाळिलीसे पहा ॥ १८ ॥
 परंतु या शरीरयोगें । देह लोभ ममता लगे । शीणजेत तेणें प्रसंगें ।
 हें एक दुर्घट ॥ १९ ॥ रचिलें मनोहर टक्क्यार । त्यांत वसतां सुखकर ।
 अवचिता खचोनी संव्हार । कर्तयाचा करी ॥ २० ॥ तैसें शरीराश्रितासी ।
 देहबुद्धि आणी नाशासी । आत्मा अविनाश तयासी । वृद्धि क्षय होय
 ॥ २१ ॥ त्यास्तव देह संस्कार । दावी जन्ममरणें दुर्घर । अज्ञान आवरण
 शरीर । बंधन आत्मयासी ॥ २२ ॥ देहबुद्धि लोभ धरितां । अप्रांत दुःखें
 देहावस्था । विवेकें देहबुद्धि त्यागितां । सुटिका होय सहजे ॥ २३ ॥
 न धरितां देहबुद्धि । शरीरोद्भव कर्म न बाधी । देहातीत कृतबुद्धि । ते
 समाधी पै जाण ॥ २४ ॥ असतां देहबुद्धीपर । न लगे ब्रह्मज्ञान इतर ।
 न लगे नित्यानित्य विवर । करणें कांहीं ॥ २५ ॥ साधु सज्ञान प्रज्ञावंत ।
 नित्य असती देहबुद्धीतीत । त्यास्तव कल्पना दुर्हेत । तयासी न बाधी
 ॥ २६ ॥ असो या देहयोगें अभिनव । आवरला ज्ञान व्यापक जीव ।
 देहविचारें अंतर्भाव । गुरुमुखें ऐकिला ॥ २७ ॥ चहूं देहाची भाजणी ।
 केली आत्मज्ञान उजळणी । जागृति खम सुपुतीडुनी । परता निवळलों ॥ २८ ॥
 मुळीचा मी येथ फळां आलों । फळीं स्वानंदरसें मुस्तावलों । फळींच
 रसनायोगें धालों । निवालों तृप्तीनें ॥ २९ ॥ महाकारण कारण देह ।
 तिसरा सूक्ष्म वासनामय । स्थूळचेनि प्रशस्त होय । ज्ञान । इतक्याचें

॥ ३० ॥ महां कारणीचा स्थूळासीं आलों । मुळीं हूनि प्रवृत्तीसीं पडलों ।
 चांग स्थूलदेहाचेनि उमजलों । सकळ कांहीं ॥ ३१ ॥ त्यास्तव नरदेह
 पावन । जाला देहबुद्धासीं उर्त्तार्ण । सकळ देहपंग फेडून । कृतार्थ केलें
 ॥ ३२ ॥ देहासीं कृतार्थ केलें जीवें । जीवासीं पावन केलें देहोद्भवें ।
 परस्पर-उर्त्तीर्णता भावें । भोगिलें स्वराज्य ॥ ३३ ॥ हें प्रथम साक्षत्व
 पावन । येथें चि तरलें बहुत जन । भवसंवल्य निदान । जाला सर्वस्वें
 ॥ ३४ ॥ जाली भवभयनिवृत्ती । सरली संकल्प प्रवृत्ती । निरोपम
 स्वरूप प्राप्ती । अवधारी पुढें ॥ ३५ ॥ सर्वाप्यक्ष तत्र विदुषा ।
 निरोपमरूप परेशा । माझें हृदय तोपवी शोभा । पुढती निवळे ॥ ३६ ॥
 इति श्री भामोपदेश । पावन नरदेह विशेष । देह साक्षत्वातीत तोप ।
 म्हणें मेरु अनंत ॥ ३७ ॥ नवम सूर्य दशम कळा संपूर्ण ॥ १० ॥
 श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ९ कळा ११

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

॥ १ ॥ श्रीराम मी साक्षत्वातीत । सत्य स्वरूपें अवंदित । ज्ञानयोगें असे
 अनुभरित । मज मी सर्वदा ॥ १ ॥ अभेदानुभव कडसणी । मगा
 निरोपिळी तुज लागुनी । पुन्हा पुन्हा प्रांजळ करुनी । तें चि सांगणें
 लागे ॥ २ ॥ एका स्वरूपावीण कांहीं । पाहतां दुजें कांहींच नाहीं ।
 तैसा चि ज्ञाना चांचुनी पाही । उपाव दुजा नसे ॥ ३ ॥ स्वरूप आणि
 स्वरूप ज्ञान । पुनःपुन्हा उदघाट होउन । प्रचीतीसीं नित्य नूतन । येतसे
 पहा ॥ ४ ॥ अमर संदोह संपूर्ण । नित्यानुवृत्ती अमृतपान । करिती तैसे
 संत सज्जन । पान अनुभवागृताचें ॥ ५ ॥ नित्यबोध सुधामय । स्वर्चा
 होतें महा विस्मयें । तेथें नित्य अनूतें सूर्योदय । होय दिवस सुखाचा
 ॥ ६ ॥ साठी घटियामध्ये एक । घटिका आत्मचर्चेची सम्यक । जाय
 तरी तो सुखामक । दिवस सुवर्णाचा ॥ ७ ॥ सर्व प्रवृत्तीसीं अन्यादरे ।

मन प्रवर्तें विषयाधारें । परंतु स्वरूप साक्षात्कारें । कोणी हि न
 प्रवर्तें ॥ ८ ॥ हा अध्यास देहबुद्धीचा । विषय सोस वृत्तीचा ।
 सर्वकाळ संश्रुतीचा । ब्रम्ह्यास करिती ॥ ९ ॥ याकारणें सत्वशीळ ।
 विषयी उदास वेवळ । स्वरूप साधनपर सकळ । प्रवृत्तीसी
 घालिती ॥ १० ॥ नित्य नेम प्रातःकाळीं । स्नान संध्या जपानु-
 मेळीं । ध्यान धारणा अंतराळीं । साधिती निज उक्षे ॥ ११ ॥
 निरावलंब धारणा । समाधीपर अंतःकरणा । साधून समाधी निरावरणा ।
 आवरिती सुखे ॥ १२ ॥ प्रवृत्तीच्या प्रसंगें करूनी । संतुष्ट करिती
 भूतमात्रजनीं । एक अंतःकरण दया कारणी । प्रवृत्ती जयांची ॥ १३ ॥
 आत्मवत्परायें जन । मानून दया संपन्न दान । धाम्माधुर्ये करून ।
 निवविती सकळां ॥ १४ ॥ परोपकारा एवढें जनीं । सुकृत नाही
 गा पावनी । सर्वभूतीं मजला चि देखोनी । भजती तें चि महा जन
 ॥ १५ ॥ सर्वघटीं मो द्रष्टा अनंत । ज्ञानें प्रतिष्ठा माझी अखंडित ।
 जाणोनी सज्जन सप्रचीत । आराधिती मजला ॥ १६ ॥ मज बांचुनी
 दुसरें काहीं । जपाचे दृष्टि दिसेना पाहीं । विश्वरूप मी सर्वदेहीं ।
 सर्वोत्तम प्रतिष्ठलें ॥ १७ ॥ माझी आस्तिक्यता अद्वय । देखती
 सर्वभूतीं प्रत्ययें । तें चि होऊनिया निश्चयें । भजती तया ॥ १८ ॥
 याकारणें प्रवृत्तीस्तव । वेचोन सर्वस्ये गेले जीव । परंतु स्वरूपाच्या
 योगें निर्मव । चिरंजीव नव्हे ती ॥ १९ ॥ ज्ञानामृत असोनी
 हातीं । पान करुनि अमर नव्हेती । व्यर्थचि भरमरोनी जाती ।
 वापुडे जीव ॥ २० ॥ हे देखोनी जनप्रवृत्ति । सज्जन जीवीं
 कळवळिती । तया दयार्द्र चित्तें बोधिती । परोपकारार्थ ॥ २१ ॥
 परोपकारार्थ आत्मज्ञान । नित्यबोधे निरोपण । नित्यनेम निजानुसंधान ।
 घाली ज्ञानान्न द्रव्य ते ॥ २२ ॥ आपुली जैसी सुटिका जाली । ते चि
 प्रचीतीनें आगळीं । परिपाळिती वंशावळी । सात्विकांची ॥ २३ ॥ या
 कारणे तूं बोधपरायण । आत्मनिष्ठ साधनसंपन्न । बोधशक्तीनें मुमुक्षु
 जन । कृतार्थ करी ॥ २४ ॥ बोणव्यांत सांपडले कोणीं । उढी घालुनी

काढावे जनी । तेसे या भवाग्रितुनी । जनासी काढावे ॥ २५ ॥ भव
 प्रवृत्ती गोड वाटे । परंतु हे मरणे चि अवचटे । नाना उपायाच्या वाटे ।
 काढावे ययांतुनी ॥ २६ ॥ भव मरणार्णव दुस्तर । कामक्रोधादि
 सावज क्रूर । ईक्षणमात्रे चि अपहार । करिती जीवाचा ॥ २७ ॥ काळ
 विक्राळ जळ्यावृत । महाप्रलय लटा उसळत । मातल्य मरणार्णव क्षेभित ।
 सखोल जीवने ॥ २८ ॥ या मरणार्णवांतुनि सोडवी । तो महानुभाव
 जाण जीवी । सद्गुरूंचुनी या विधी । दुजा वचण आहे ॥ २९ ॥
 जाण सद्गुरूचे दयेस्तव । भवार्णव चि जाळा घाव । गुरुदयेनें नि सर्व
 जीव । परपार पावले ॥ ३० ॥ ते सद्गुरुदया सनातन । प्रचीतीसी आली
 सुखैकवन । त्या गुरुकृपेच्या अनुदिन । चर्चा परिजेत सुखें ॥ ३१ ॥
 अपरोक्ष आत्मज्ञान शरा । प्रचीतीसी आणुनि वरा । आळवावा वचनद्वारा ।
 श्रवण परियंत ॥ ३२ ॥ श्रवण मुखें वरसुनि । न्याया नित्य अंतःकरणीं ।
 मनन निजध्यास धरणी । खेळवावा सुखें ॥ ३३ ॥ मग तो सफळ
 साक्षात्कारें । फळेळ निजप्राप्तिद्वारे । नित्यनेन साधन प्रकारें । पावे हे
 उपजीविका ॥ ३४ ॥ आतां अतितपर अवधानी । साधी स्वसुख संजीवनी ।
 चिदाकाश गतीनें आणी । अनुभव गिरी द्रोण ॥ ३५ ॥ अहं रावण
 संस्कारें । पढिले मृतजीव वानर धरे । ते संजीवनी योग समीरें ।
 सावध वारी रुद्र ॥ ३६ ॥ तूं प्रचीतीचें अम्यंतर । अनुसंधान
 योगपर । प्रबोध सूर्याचा ईश्वर । छोड आतां त्वरे ॥ ३७ ॥ भस्वाही
 छोडनी पुरा । फरी सूर्याच्या निज उद्धारा । पाववी आत्म साक्षात्कार ।
 सफळ सूर्यासी ॥ ३८ ॥ हे चि मासी जीवीची आवडी । करवी
 सूर्याची सद्गती प्रीती । उभवावी मोक्षाची गुडी । स्वराज्यमुखें ॥ ३९ ॥
 ऐवोनी श्रीगमाची वचने । निवाळ रुद्र अंतःकरणे । सद्गमा श्रीगमा-
 परणे । समर्पिले निज मस्तक ॥ ४० ॥ पदी टेडनी शिर वत्तार ।
 वदन मिडोकी नारवार । सप्रेम निज जिह्वार । दुर्यांतुनी दासी ॥ ४१ ॥
 लगे मी तुला शरणागत । आलाधारक निश्चितार्थ । विश्वकारण सत्ता
 समर्थ । तुला सर्वोत्तम ॥ ४२ ॥ तुजे व्यक्तीने विश्व प्रवर्ते । महाकाळ

आज्ञेत वतें । सर्व कर्तव्य सर्वार्थें । तुझेनि चाले जनीं ॥ ४३ ॥ साच
चि डोळ्याचें पातें । ते हीं न हाले विना तव सत्ते । तुझे इष्टेनुसार
सर्व भूतें । प्रवर्तलीं जगीं ॥ ४४ ॥ विश्वहृदया रघोत्तमा । विश्वपावन
परंधामा । मजला प्रबोधिसी निजप्रेमा । कृपेनें अद्भुत ॥ ४५ ॥ तुझिये
दयेची प्रसन्नता । प्राप्त केले मज आत्मत्व सत्ता । कृपेसी पात्र करुनि
तत्त्वता । प्रतिष्ठासी बोधीं ॥ ४६ ॥ तूं जें केलें तें होय अविकळ । सत्तेनें
पापाण तारी जळ । तैसें चि मी एक गोळांगुळ । करविता काय एक न
धरी ॥ ४७ ॥ ऐकोनी रुद्रमुखीच्या गोष्टी । श्रीराम संतुष्टला पोटी ।
पुढें उभयतांच्या चर्चा सुख कोटी । अवधारिजे ॥ ४८ ॥ इति श्री
भीमोपदेश । परोपकार बोधविशेष । पावन करीतसे जगतीस । क्षणे मेरु
अनंत ॥ ४९ ॥ नवम सूर्य एकादश कळ्य संपूर्ण ॥ ११ ॥

श्री

सूर्य ९ कळा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सत्यानंतहृदया । अपरोक्ष पूर्ण दया । तेणें स्वरूपांतु-
भवचर्या । आचरीत जालें ॥ १ ॥ पाहतां स्वरूपतेची स्थिति ।
स्नानंद होतसे चित्ती । अप्रांत सुखान्धी प्रति । मज्जाविले स्वसुखें
॥ २ ॥ अपरोक्ष दशेचा निर्धार । करूं जातां होय चमत्कार ।
चमत्कारेसी अभ्यंतर । स्फूर्तिविहीन होय ॥ ३ ॥ द्रष्टव्य च द्रष्टा
विरे । ते द्रष्टृत्व स्वरूपें अवतरे । दृश्य त्रिपुटितोत उरे । निज
निर्विकार ॥ ४ ॥ ऐसें हे स्वभाविक ज्ञान । अपरोक्ष दशेचें चिन्ह ।
सत्त्वचित्सुखानंदधन । प्रचीर्तासी आलें ॥ ५ ॥ सहज स्थितीच्या
सुखभरें । विदेह कैवल्यगती निर्धार । बोधें चि स्वरूप साक्षात्कारें ।
असतां सहज ॥ ६ ॥ बोध प्रचीर्तासी येउनी । बोध बोधातीत होउनी ।
घुडाला स्नानंद जीवनी । बोध संस्कार ॥ ७ ॥ सहज अद्वैताचा
बोध । अद्वैतपणें जाहला सिद्ध । आतां साक्षत्वासी समंध । कांहीं च

नसे ॥ ८ ॥ अवचट दशेनें मुराळ । अद्वैत स्थितीनें स्थिरावळ ।
 जैसा बन्दिशेजेसी उपशमळ । विशुद्ध कर्मूर ॥ ९ ॥ अद्वैतां पाहतां
 दुसरें । असे चि ना विश्वाकारें । कर्ता चि नाडळे साक्षात्कारें । जो
 बोधासी कारण ॥ १० ॥ जग विकृतीसीं आलें चि नाहीं । जगदांतर
 बोधकर्ता ही । त्या अद्वैत स्वरुपीं कांहीं । कार्यकर्ता तुमसे ॥ ११ ॥
 ऐसें अनुवादितां भीम । ह्मणे भला रे भला श्रीराम । तूं अद्वैतबोधवेत्ता
 परम । अद्वैत चि होसी ॥ १२ ॥ तुज अद्वैतबोध कैसा जाल ।
 कवणापासुनीं प्रत्यया आला । कवण गुरु होय तुजला । जो अद्वैत कर्ता
 ॥ १३ ॥ जेणें प्रचीतीसी आला बोध । तो सद्भाव शुद्धबुद्ध । बोध
 उपपत्तीनें वेध । तुज जाहला कैसा ॥ १४ ॥ कोणी एक विद्या
 अभिनव । जीवें मारुनीं कांजे सर्जाव । विद्या अभ्यासितां स्वभाव ।
 मारणें चि शिकला ॥ १५ ॥ निमात्याप्रति उठवणें । शिकला नाहीं
 आळसवृत्तीनें । तैसें चि तुझे अभ्यासणें । जाळें तुझिया निश्चयेसी ॥ १६ ॥
 गुरुनें उपेदिलें निर्माण । पंचत्व पावला शिष्य निदान । हें शून्यबोध
 स्थितीचें ज्ञान । दिसतें तुजपासीं ॥ १७ ॥ तुझे प्रचीतीसी आडे अद्वैत ।
 ते प्रचीतीनें जालसी शांत । ते बोलाययासी कारण हेत । उरला नाहीं
 ॥ १८ ॥ हणोनी युक्तीच्या वळें । साधितोसी अद्वैत छीजे । ते चि
 प्रचीतीनें वरळें । अद्वैतबोधमुखें ॥ १९ ॥ अद्वैत बोधामृतें धाळासी ।
 अद्वैत विधाती आलासी । अद्वैत सुखें निवालासी । जैसा तूं कपिश्रेष्ठा
 ॥ २० ॥ हे महा अद्वैत संपत्ती । अनुभवितोसी मारुति । त्या बोधाध्वये
 जगती । संतुष्ट करी बोधविभवं ॥ २१ ॥ श्रीराम अनुवादतां ऐसें । रुद्रासी
 प्रबोध विशेषें । बोध स्फुरण संवोषें । टाकिला पार ॥ २२ ॥ जननी
 प्रती त्या अर्भकें । अज्यं घेउनी मागिजे मालुकें । तेवि दयान्वी
 कौतुकें । तुजप्रती सलग्नी करी ॥ २३ ॥ म्या आळि घेतल्यां
 निहंत । तूं प्रबोधिशांछ कांही उचित । तुझे मुराळे चि ऐकणें
 निश्चित । आगडे मजला ॥ २४ ॥ निच्य बोधामृताचे सुरस । आपल्या करे
 मालिरी प्रास । तें मी शरणमुखे दद्यास । आणित्यां निवतसें ॥ २५ ॥

जैसी कुमरी माहेरघरी । निःशंक उपचाराचे परी । लाहे ते श्वशुरमंदिर ।
 संकोचे सर्वस्ये ॥ २६ ॥ तसे स्वबोधी मजला मुख । प्रबोधोपासी नचलचि
 मुख । तुझ्या चि बोधी हरिख । मजला अलंत असे ॥ २७ ॥ ऐसा
 लढिवाळ मर्ताने । बोलतसे लाडकी वचने । श्रीरामासी मुखे तेणे । पार
 टाकिला ॥ २८ ॥ हाणे ऐक रे स्नेह लढिवाळ । तुझा अनिवार प्रेम
 जिह्वाळ । तुझ्या संमापणीं च कळवळ । उपजे मज बहु ॥ २९ ॥
 आतां करुनिया अवधान । सावरीं हृदय तुझे संपूर्ण । सांठवी स्वबोध
 निजनिधान । अंतरनिष्ठ रुद्रा ॥ ३० ॥ नव्हे टापणिकेचा विचार । मुखे
 मळवळिले माझे जिह्वा । ऐक आध्याची अगोचर । सांगेन तुज
 उपपत्ती ॥ ३१ ॥ या गोष्टीमाजी रिघोनि तुजां । बरवा अंतर्भाव घ्यावा ।
 मां जे तुजवीणें बोधवी भया । अधिकारी न दिसे ॥ ३२ ॥ पुढती पुढती
 मनापासून । करावें वाटे तुझे स्तवन । कां जे तूं गुणवंत निधान । गुण
 घाटवती तुझे ॥ ३३ ॥ असाधारण तुझी स्थिती । वेधं होतसे माझिये
 चित्तीं । तुझे गुणानुवाद मारुति । बोलता पार न लगे ॥ ३४ ॥ तूं
 मूर्तिमंत माझा प्रेमा । मम स्वरूपानुभव भीमा । साक्षात्कारा अंतर्भागा ।
 विश्रांती उदधि ॥ ३५ ॥ महत्सुख महा संबोधने । गिरा गौरवांतसे
 सुवचने । मज विसरोनी तुझिये प्रीतीने । स्तुतिवादासी आणिले ॥ ३६ ॥
 मव कल्पांत कल्मस हरा । कारुण्य जलधी कपिवरा । ज्ञानविभव
 पुरंधरा । विद्याळ बुद्धि ॥ ३७ ॥ भव संस्कार विगत मती । माझे
 हृदये चि तुज प्रती । देखेन प्रचीतांच्या हातीं । घेई सच्चित्सुखे
 ॥ ३८ ॥ अप्रांतासी करुनि प्रांत । देखेन तुज सुख अमित । बोध
 श्रवणीं सावचित्त । वैस आतां कर्पिग्रेश ॥ ३९ ॥ तो बोधानृत संवाद ।
 स्वरूपप्राप्तीचा स्वानंद । अवधान देउनी सच्चित्सुखकंद । अवधारिजे
 पुढे ॥ ४० ॥ इति श्री भीमोपदेश । बोध उपक्रम उद्देश । उपपत्ति युक्ति
 विशेष । हाणे मेरु अनंत ॥ ४१ ॥ नवम सूर्य द्वादश कळ
 संपूर्णमस्तु ॥ ४२ ॥ श्रीगोविंद ॥

श्री

सूर्य १० कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामे मी माझ्या स्वरूपीं । सप्रचीत ज्ञान सुमन तळीं । विसांवेंत
 विसांबळें संकल्पीं । निर्विकल्प दशेनें ॥ १ ॥ ज्ञानघनव्यापकता । सिद्धि
 खानुमुक्ति स्वरूपता । संबोधना आणुनी तत्वता । बोधवी मी माते ॥ २ ॥
 माझी अनंत स्थिती ऐसी । नामरूपाची सोय पाहसी । मी चि होउनियां
 निश्चयेसी । अनुभवीं मज ॥ ३ ॥ तत्वता यस्तुबोध सुचर्पा । वेद वैराग्य
 वैदुषी । निजामदर्पण चित्सूर्या । प्रभेने विरोधी ॥ ४ ॥ एकेक अनंत
 प्रचीतीने । संत अनंत स्वरूपतेने । अनेक बोध आत्मस्थिताने । अनतानेंत
 रुढां ॥ ५ ॥ नवम सूर्य पर्वत । उपदेशक्रम अद्वैत । दशम सूर्य महा
 बीर्यवंत । ब्रह्मानुभवी भीम हा ॥ ६ ॥ स्थूल सूक्ष्म कारण । पिंडीचें
 चौथें महाकारण । ब्रह्मांडीचें तत्त्वप्रस्थान । हृदयीच धरूनि ॥ ७ ॥
 परतोनियां जन्ममूळासी । केळी स्वरूपीच मिरासी । फाडीं एक दशा
 निश्चयेसी । जालीं परंपरा ॥ ८ ॥ परंपरा त्रिजगती ज्ञानी । सचिदानंदघन
 महाप्रस्थानी । अन्वयबोध गुज अनुभवोनी । सहज वाचेसी आणिलें
 ॥ ९ ॥ तें हें ग्रंथरूप अनुसंधान । ग्रंथाकृती स्वयें भगवान । अवधान
 शास्त्रोपशाखा ज्ञान । शास्त्रामृग विहारी ॥ १० ॥ ज्ञानवाळसूर्य
 धर्चसे । कायाविशाळरूपी प्रकाशे । गगन भरोनी उसळतसे ।
 गगनातीत ॥ ११ ॥ सदांत स्थितीनें निवांत । आपआपणा विसांवत ।
 ते चि देऊनिया अग्रधान संत । अवधारिजे ग्रंथीं ॥ १२ ॥ अतिशयेसी
 चपळता । न पवे तें स्थळीं पावे सवेगता । सप्रचीतीचीं फळें तत्वता ।
 आरंगित सुखें ॥ १३ ॥ आत्मागम बोध सुरद्रुम । अनंत उपक्रम
 निरूपम । दृष्टांत द्राष्टांत परम । फळ प्राप्तीसी आळा ॥ १४ ॥ रामकृपा
 पारिजाताश्रित । तपोवन विहारी अभ्युत । प्रचीती निराणें झेपावत ।
 अर्थरूप फळीं ॥ १५ ॥ तत्वतः जांचुनदर्शन । बोधवाळसूर्य भीम-
 भगवान । आत्मागम चिद्रागम । गर्तीने आकमी ॥ १६ ॥ साधन तपधर्मा

रुद्रली । अनुभव कल्पवल्ली विरुद्रली । परम सायुज्यता पवाडली ।
 भीमरूप ग्रंथे ॥ १७ ॥ विवेककर ज्याची दीप्ती । प्रकाशित कोटासूर्य
 कांती । प्रकाश स्फटिक गाभाद्युति । स्वच्छवर्ण शोभा ॥ १८ ॥ सत्यसंक-
 ल्गामुल्ले पाहतां । अनेकपणाची अनेकता । भीमग्रंथ हृदयसत्ता ।
 सीताराम स्वरूपे ॥ १९ ॥ लवभरीं अवकाशों काळ । कीं अणुमाजि वसे
 अंतराळ । अमृतकणामाजि रसाळ । अमरता वसे ॥ २० ॥ गुरुकृपेचा
 एक उन्मेश । पाववी अनंत हरप । तैसा ग्रंथरूप हा अक्षेप । रुद्रे भीम
 जगजेठी ॥ २१ ॥ हनुमंत स्वरूपाचा दीप । कीं स्वरूपप्राप्तीचा
 संकल्प । हनुमन्नाटक सदृष । ग्रंथवर्चसे ॥ २२ ॥ वेदपाठक प्रणवमुळीं ।
 अद्वैत नाटक कथा कल्लोळीं । भारती वाहे मनमुळीं । गंगा ऊर्ध्वगतानें ॥ २३ ॥
 दहराकाश महां सभा । सभापती कैवल्यगाभा । बोध उपक्रम नाट्य शोभा ।
 कथा कौतुहल हे ॥ २४ ॥ अष्टभाव विद्याविशारद । अष्टतत्वे विद्यार्जित संवाद ।
 अष्टावधानें होय उद्बोध । अभिनव कळा ॥ २५ ॥ निघांत आत्माराम
 नृपती । निवृत्तीपर संत महा मर्ती । साक्षत्वसत्ता आद्यंतीं । नाट्य करी
 चित्कळा ॥ २६ ॥ विश्व हें स्थूल व्यक्तीसी आलें । जेधुनी प्रवृत्तीसी
 रूप जालें । त्या विज्ञान तत्वासी आणिलें । शृंगारुनि सभेसी ॥ २७ ॥
 लघु लाघवता चपळ परी । नाना हावभावें नृत्य करी । अपेक्षित रूपातें
 अंगिकारी । नटनटी स्वरूपे ॥ २८ ॥ ऐसें जें सूक्ष्म ज्ञानतत्व । विश्व-
 रूपाचें महा महत्व । त्रिगुण प्रवृत्तीनें शुद्ध सत्व । बहुधा न टळे ॥ २९ ॥
 उन्मनीहून परतें । अनुभव अधिष्ठान तें । नाना रूप नाना व्यक्तीतें । तेंचि
 प्रसवले ॥ ३० ॥ जगत्कारण कार्याचेशें । विश्व उपक्रम बहुधावेशें ।
 रूपासी येउनी सावकाशें । असे विस्तारलें ॥ ३१ ॥ अंतरीं असूनि
 पुरुषता । वाहेरी नटले व्यामोहता । अविद्याविकारी वनिता । बहुधारूपे
 ॥ ३२ ॥ ज्ञानचक्षुसी आच्छादुनी । विनोदार्थ अज्ञान दृढाउनी । स्थूल
 कयडा डोळ्यां घालुनी । दाखवी आंधळेपण ॥ ३३ ॥ हावभाव कटाक्षें
 करुनि । आपआपणातें मुळउनि । आश्चर्य कोटी मनीं भाउनी । विस्मय
 करी ॥ ३४ ॥ निर्विकारी विकार साक्षत्व । मायामय महा महत्त्व ।

एवढें नाटकं करां तिचें सत्व । हृदयीं धरिलें ॥ ३५ ॥ महारुद्र विराट
रूपी । पुरातन स्थितोचा महा कपी । जें जें साक्षात् धरी खटाटोपी ।
तितुकेंहीं रूपासी आणी ॥ ३६ ॥ दशविध करणानुसंधानी । अंतःकरण
मन बुद्धि करुनी । नाना अवस्था होउनी । विस्मयापन्न होय
॥ ३७ ॥ एवं प्रवृत्ति पररूप । निवृत्तिपर पाहतां अरूप ।
अर्धनारी नटेश आपेंआप । सोगें धरी ॥ ३८ ॥ षड्गुणेश्वर मूलपुरुष ।
चैतन्य साक्षी आत्मापरेश । शिवशक्ती नामे विशेष । एवं प्रकारें ॥ ३९ ॥
जें जें नामासी आलें सूक्ष्म । विशेषरूपाचा संभ्रम । नामरूपातीत वर्म ।
ठाई पडिलें पाहिजे ॥ ४० ॥ याकारणें विवरुनि जीवीं । नामें अर्थासह
रुढयीं । स्वरूपानुभव पदवी । पावरील तेणें ॥ ४१ ॥ जगदानंद विग्रह
राम । आपुलें हृदय निजविभ्राम । शिष्यासी अनुकंपेनें विभ्राम । दैतसे
आवडाने ॥ ४२ ॥ ते महा अद्वैतदशा । अवधान देउनी परेशा । श्रवणें
पाबिजे आदिपुरुषा । निरंजनासी ॥ ४३ ॥ कृपासंजीवनी सुरसें । ग्रंथ-
श्रवणी अर्थ सोरसें । प्रचीत अमृत हरपें । आणिजे श्रवण वदना ॥ ४४ ॥
दशम सूर्य हा दशेचा । निखिल अनंत बोध हा कृपेचा । जेणें श्रवणें
मुळींचा । निज देवा लाभे ॥ ४५ ॥ सीतामुखे हनुमंतासी । स्वस्वप्राप्ति
निश्चयेसी । तेचि अनंत मुखे मेरुसी । प्राप्त जाले सुख ॥ ४६ ॥ आतां
आपुला अनुभव आपण । देउनी निःशब्दाचे उद्घाटण । अक्षरमाळा
सुमन । घेदेजे अर्थ सुवासे ॥ ४७ ॥ इति श्रीमत् श्रीमोपदेश । प्रचीतां
सन्मात्र सत्व अक्षेप । निःसंगता परमहंस । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४८ ॥
दशम सूर्य प्रथम कळा संपूर्ण ॥ १ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य १० कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम तत्वांग तत्त्वविदा । तत्त्वानुद्योत इतिप्रियदा । तत्त्वविबोध
निला संपदा । अनुभावितो सिद्ध ॥ १ ॥ स्वयंम अपरोक्ष तत्त्वस्वये ।

तत्त्वबीज संत संप्रदायें । कारकतत्त्व अशिपद ज्ञेय । तत्त्व विदुषते ॥ २ ॥
 नित्यस्वरूप नित्यानुभव । नित्योदय ज्ञान निर्भव । नित्यान्वित बोध अभिनव ।
 तत्त्व जगदंतरा ॥ ३ ॥ सत्त्व जमदांतरीं नित्यमूर्य प्राची । तमसन्वकर्दमं
 अप्राची । परोक्षापरोक्ष मुळीची । सव्यत्ति रुढे ॥ ४ ॥ तमे दाखउनी
 संसरण । भरिलें ध्यांत तमभरण । अज्ञानरूप मरण । संभवलें तें
 ॥ ५ ॥ सत्वीं ऊर्ध्व अनुसरण । नित्य संपदा स्वबोधाभरण । तें शृंगारिलें
 करण । कर्तृत्वानिराळें ॥ ६ ॥ तमरजमिश्रितं वृत्तीमुळें । अव्यक्त
 तत्त्वबीजें सकळें । प्रत्येक स्थितांच्या प्रवळें । विद्यव्यक्तींसीं आलीं ॥ ७ ॥
 रजें दाखविलें तत्त्वबंधन । तमें विस्तारलें अज्ञान । तें अंधपरंपराज्ञान ।
 पांथभूतीक जालें ॥ ८ ॥ रजसत्त्वसमिश्रयोगे । विषयोपचार सानुरागे ।
 कार्यकारण दैविक प्रसंगे । प्रीति लागली मुळीची ॥ ९ ॥ अधिष्ठान
 गततत्त्वं संपदा । त्रिगुणात्मक हे त्रिपदा । जीव पदानुसंधानें सदा । शिवपदीं
 रुढे ॥ १० ॥ शिवपदानुसंधानें अनुस्यूत । परिपक्व दर्शनें विबोध कृत ।
 अनुमउनी वस्तुसी नित्यान्वित । रुढे सदसत्पदीं ॥ ११ ॥ जडाजड
 उपपत्तिनें । प्राजळ बोध गुरुकृपेन । निवळलें हृदय प्रचीर्तन । अत्य-
 भूत तें ॥ १२ ॥ अवलंबुनी निरावलंब । ज्ञानें उजळिला, तत्त्व कदंब ।
 सत्त्व सद्बुत्ति स्नेह निर्ध्व । अमृत विंब किरणी ॥ १३ ॥ हा दैविक
 मानसीचा । निजयोग देवा मुळीचा । आंतुडला सद्गुरु कृपेचा । तत्त्व
 साक्षात्कार ॥ १४ ॥ बोळ्य चि होऊनियां अंजन । स्वयेंच निधी
 निरंजन । हे अनुभवकळ्य सज्जन । अभ्यंतरींची ॥ १५ ॥ अपरोक्ष
 ज्ञानदीप मोहेर । चक्षु होउनी अवतार । पाहणें घालुनी पाठिमोर । पाहे
 निजाग अरूप ॥ १६ ॥ सनातन स्वरूप दीक्षा । अंतर साक्षीची
 परीक्षा । परोक्षपक्ष रहित सीक्षा । श्री मानी अनंताची ॥ १७ ॥ तुर्येंच
 साक्षत्त्व घेउनी । हृदयद्रष्टा पदार्थ ठेउनी । उन्मनी अंतर्भाव होउनी ।
 पावळें स्वरूपी ॥ १८ ॥ ते जडाजड साक्षत्त्व सरलें । तत्त्व अकाळीचें
 अथ वारलें । सत्त्व ब्रह्मास्मीचे भरलें । जीवी अनुसंधान ॥ १९ ॥ अनंत
 आर्जविळीं मुहूर्ते । अनंत कृपा प्रसाद उचिते । स्वमुखानुभवीत वहुते ।

प्रमये फळासी आली ॥ २० ॥ प्रायगात्मस्थितोची तूरी । प्रबोध दिवस्पतीची
चर्या । प्रशमित त्रिताप कार्या । निष्कृत तत्त्वयोगे ॥ २१ ॥ शाश्वत अस्तित्व-
धरा । प्रतिष्ठांत गती अम्यंतरा । जडाजड वृत्ति उभारा । तेथुनी ऐलीकडे
॥ २२ ॥ अजड तत्त्व ते ज्ञानघन । सत्ताविभूत सनातन । त्रिभुवन वपूचा प्राण ।
जीवनकळा ॥ २३ ॥ जड तत्त्व ते पांच्यभूतिक । सूक्ष्माचे सदन
कांहीं एक । त्या सूक्ष्म तत्त्वाने अनेक । सृष्टी उभारल्या ॥ २४ ॥
सूक्ष्मानघ्ये शुद्ध सूक्ष्म । निजसंयमाचा उगम । ते चि विश्वाचे अंतर्धाम ।
अभिराम रूपे ॥ २५ ॥ तेथून क्षेत्रपर भावना बहु । ससुखामृत प्राप्तांत
राहूं । जेणे आत्मदिवसाची कुहू । निशा केळी संपूर्ण ॥ २६ ॥ सात्विक
सूक्ष्म मुळी । धरिली तन्मात्रा कवळी । परात्पर दृष्टीने जवळी । ब्रह्म
रंभमार्गे ॥ २७ ॥ गवाक्ष द्वारा संचरण । बोधभानूचे विरण । त्या विचार
उजेडे कारण । सुपुतीसी जाली ॥ २८ ॥ तत्त्व वपूचा निजनयन ।
जन्मत अटवारी । कृतशयन । त्या आत्मविभूते गहन । वर्चस पहा
नदनी ॥ २९ ॥ तामस सूक्ष्म प्रवृत्ती । स्मरण व्यामोहक सूर्यार्थी ।
देह भावना सर्व वृत्ती । रूपासी आणिल्या ॥ ३० ॥ एवं गुणत्रयात्मक
सूक्ष्म । जग वासनात्मक अंतर्धाम । यात प्रवृत्ति बोळिजे निरसीम ।
अंतःकरणरूपे ॥ ३१ ॥ आंगे सूक्ष्म तरी वेवळ । परि बरी स्पृष्ट वृत्ती
चळवळ । कां जे तमोगुण संस्कारमळ । आवर्ण जाला ॥ ३२ ॥
शुद्ध अंतःकरणासी सहजे । निराचर्ण सद्रती योजे । अप्यात्म
प्रचीती उमजे । जीवी च उगजे जीव ॥ ३३ ॥ त्या चि
जीवाचे तामस अंतःकरण । बरी प्रवृत्तीचे अनुसरण । राजस
सूक्ष्म वितरण । बरी उपभोगासी ॥ ३४ ॥ त्रिविध सूक्ष्मापर । विशुद्ध
सत्यी निजधर । निर्गुण भावना निरंतर । ते चि अजड तत्त्व ॥ ३५ ॥
नाना संस्कारे भळे । जीवने चि वरिण्यतेसी आळे । अति तीक्ष्णतेने
जाळे । एउतर धन ॥ ३६ ॥ अजड तत्त्वामध्ये गहन । महत्तत्त्व असे
भगवान् । या अजड तत्त्वाचे विद्यमान । ब्रह्मपर प्रचीती ॥ ३७ ॥
ब्रह्माश्रित गाथा अजड । संतारश्रित अविद्या जड । या उभय वृत्ती

जडाजड । आत्मन्त्री स्फुरल्या ॥ ३८ ॥ कमळ पराग नैला भ्रमरी ।
तो चि तृतीसी आणूनि बैखरी । गुंजारवसुखमाधुरी । अंघरी मिळाला
॥ ३९ ॥ अमृताचा संतृप्तता । अप्यायनें अमरं तनुता । देउनी अंतर-
स्थिती व्यापकता । धरुनि वितुळे ॥ ४० ॥ मधुर साम गायन स्वरे ।
रंजउनी अधिर्नादिव विवरे । विद्या सुमन तल्पी आदरे । सुखानेतीसी
आणिले ॥ ४१ ॥ दिव्यान्न परवडी खाद । चित्कळ्य रसनेसी स्वानंद ।
देउनी सुखावह अमृतकंद । गती जाणीसी ये ॥ ४२ ॥ चिदंबर प्रावर्ण
विभवे । वरी सुखानुसरण देवे । शृंगारविभूषणगौरवे । तोप आणिला
स्थितासी ॥ ४३ ॥ अक्षीय तोप संभूत करणे । अद्यानुभवकारणे ।
तत्त्वमसि येउनी भरणे । उपशांतीसी आली ॥ ४४ ॥ अजडी संभवे जडता ।
ते निर्विकार स्थिती तत्त्वता । जडी प्रपंच क्षोभकता । निःशेष नसे ॥ ४५ ॥
जडी क्षरता समूळ । जाणिजे अविद्या केवळ । जड तचीची जाणिजे
निवळ । अक्षरता सहजे ॥ ४६ ॥ हेतु उभयसाक्षीपर । जड अजड
योगे विवर । या उभयवृत्तीहूनपर । परब्रह्म सहजे ॥ ४७ ॥ आतां
आत्मन्वाचा विचार । अवधान करुनी परात्पर । अवधान परायणा
निरंतर । अवधारी सुखे ॥ ४८ ॥ अवधानद्वय सहस्र श्रवणा । अवधान
श्रुती सहस्रनयना । अवधान विश्व अंकुरणा । अवधारी वरे ॥ ४९ ॥
अवधान सहस्रमुखे मिळाली । समरसली स्वरूपसिंधुजळी । ते प्रचीतीची
नित्यनव्हाळी । अपरोक्षपर ॥ ५० ॥ दांप्रभा निर्विकार । परि करी
द्रष्टृत्वाचा उद्धार । तेसी अवधानता अगोचर । बोधउल्लेखासी ये ॥ ५१ ॥
सुधावृत्तीचा योगर । आरोगणेंचि करी मुस्त्यर । रसना माधुर्य रससार ।
भावी पदार्थ तितुका ॥ ५२ ॥ जेथ अवधान आणि अनुसंधान । जाले
समरसोनी समाधान । स्वरूप प्राप्तीचे जन्मस्थान । वसो नित्य अवधानी
॥ ५३ ॥ इति श्री भौमोपदेश । सप्रचीत आणि सविशेष । अप्रात
वदन अवधान शेष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५४ ॥ दशम सूर्य द्वितीय फल्य
संपूर्ण ॥ २ ॥ श्रृंगारविशेषणमस्तु ॥

श्री

सूर्य १० कळा ३

॥ श्रीछुनंदनाय नमः ॥

श्रीराम आत्मपरायणपरा । परा अभ्यंतर नित्य विवरा । विज्ञान
 आत्मत्व भास्करा । प्रकाशी परतत्त्व ॥ १ ॥ आमाराम प्रसन्नता ।
 आत्मसाक्षात्कार आत्मसत्ता । आत्मावबोध दशा आतां । प्रगट करी ॥ २ ॥
 जीवांचें हितगुज जीवां । जीवांचा जिह्वाव्य अनुभवो । हे आत्मज्ञानाची
 पदवी । अनुभवो स्वये ॥ ३ ॥ आत्मज्ञान आणि स्वरूप । निर्विकल्पेसी
 सत्य संकल्प । उभयरूप आपेंआप । हे आधर्यता ॥ ४ ॥ सारद्वे-
 माजि माधुरी । नहादीसी माजि विश्वानुकारी । विज्ञानदशेमाजारी ।
 नित्य विश्व अंकुरे ॥ ५ ॥ परिणामासी येउनी आत्मज्ञान । होय विश्वरूप
 अनुसंधान । प्रतिक्षणी कोटी उल्लेख मान । विस्तारसी ये ॥ ६ ॥ तरी
 हा आपला विवर आपण । केला पाहिजे मनातन । निरात करुनि अवधान ।
 निजसेजेसी ॥ ७ ॥ आत्महृदयाची विस्तीर्णता । आत्मत्व घेउनी निजसत्ता ।
 निवांत निजमुखें तत्त्वता । चोतवी आभेनव ॥ ८ ॥ उल्लेख तरुवर
 बीजापोटी । सामावोनी होय रामेटी । ते पर संभावना विज्ञानकोटी ।
 परतेनी पाह्या ॥ ९ ॥ आपुलें आत्मत्व तें कैसें । ज्याची विश्वरूप प्रकाशे ।
 विश्व समरसोनी सरिसें । सहज होय निश्चल ॥ १० ॥ परब्रह्म प्रचीती आगळें ।
 आपुलें चि आत्मत्व निवळे । तरी आत्मत्व तें कवणे लीळे । कळलें पाहिजे
 ॥ ११ ॥ आत्मत्व म्हणिजे काय ज्ञान । किंवा आत्मत्व वस्तु गहन । कीं
 ब्रह्मानुभवे सनातन । आत्मत्व विळसे ॥ १२ ॥ किंवा निखिल स्वानंदाचें
 रूप । किंवा आत्मत्व सत्य संकल्प । या प्रचीतीचा लाउनी दीप । दावी डोळ्यां
 ॥ १३ ॥ आपण तरी आत्मा चि वस्तुता । आपुलें ज्ञान आत्मत्व सत्ता ।
 या दोहींची स्वभावता । निवळ व्हावी ॥ १४ ॥ एक स्वभावता निर्विकार ।
 एक स्वभावता सविकार । उभय स्वभावता साचार । आत्मत्वीं स्फुरल्या
 ॥ १५ ॥ या कारणें हे त्रिपुटी । साचार आत्मत्वापोटी । सत्य साक्षत्व

दृश्य कोटी । नित्योद्भव उभारा ॥ १६ ॥ अखंडाचळ शिखरी । अहं
 ब्रम्हास्मीची उजरी । उगमरूप अभ्यंतरी । चंचळ सरिता ॥ १७ ॥
 उगमी अतिसूक्ष्म तर । निघाला शरा अगोचर । अकळ दाटोनियां आलें
 नीर । कैचें कीं न कळे ॥ १८ ॥ संग्रह नसतां जीवन । नसतां प्रवाह
 आणि घन । न कळे उफाळलें कोठून । असंभाव्य हें ॥ १९ ॥ कवणे
 केलें नाहीं कांहीं । कर्तृत्वासीं हि कारण नाहो । कर्ता नसोनी हें सर्वहि ।
 प्रवाही पडिलें ॥ २० ॥ विचारें परतोनी पाहतां । द्रष्टा चि हरपे
 आश्चर्यता । कवणे कवणाप्रतां हें आतां । सांगिजे रहस्य ॥ २१ ॥ ब्रह्म
 अखंडाद्रि मायां । उल्लेख स्वरूप विश्वचलया । चालिल्या प्रवृत्ति असंख्यता । हे
 आत्मत्व रुढी ॥ २२ ॥ सनातन ब्रह्मभूधर । अंकुरला साच विश्वाकार ।
 मुखेर्वाण सर्व विस्तार । असे विस्तारला ॥ २३ ॥ एव पाहतां आत्मदृष्टीने ।
 द्रष्टा चि होय विश्वस्फूर्तीने । सवेचि उपशमवृत्तीने । होय द्रष्ट्या निराळा
 ॥ २४ ॥ गगनीं अभ्र उदंड आलीं । सवेचि वितळोनियां गेली । परि ते
 गगनाची संचली । निश्चळता ॥ २५ ॥ आत्मस्वरूप संचलें । आत्मत्वाचें
 रूप जालें । परि तेणें करितां हालविलें । नसे चि स्वरूप तें ॥ २६ ॥
 येथें प्रचीतीची आगळीक । जेथुनी जाले ज्ञान विबोधक । ते स्वरूप
 निश्चयात्मक । उल्लेखा आलें नसे ॥ २७ ॥ आपणें चि काय अंतःकरण ।
 किंवा आपुलें अंतःकरण हें प्रमाण । हें विद्यमानी विवरोन । बरें पहावें
 ॥ २८ ॥ हा परीक्षेचा निवाडा गहन । जाणती स्वानुभवी सज्ञान ।
 इतरासीं न कळे हें अनुसंधान । अपरोक्ष स्थितीचें ॥ २९ ॥ येथ
 विचाराच्या जाल्या कोटी । तन्हीं पडती संदेहाचे पोटी । एक गुरु-
 कृपेर्वाण परिपार्थी । पडे प्रवृत्ती सर्व ॥ ३० ॥ गृहणती ब्रह्म निर्विकल्प ।
 तेथ कायसा हा संकल्प । परि निवळ न होती आप । सद्गुरु कृपेनें
 ॥ ३१ ॥ शास्त्रार्थदृष्टीनें योर । परि आत्मानुभवी नव्हे चि धोर । त्यासीं
 स्वद्वंद्वत विवर । ठाईं न पडे चि कीं ॥ ३२ ॥ बहुधा शब्द ऐकोनी म्रीडी ।
 यादवित्ती तर्क जातिरुढी । कल्पना ब्रम्हांड कोडी । घडमोटी करिती ॥ ३३ ॥
 परोक्षविचारें अति प्रवीण । घाटुनी अपरोक्ष गतींसी पापाण । वाहती

आत्मज्ञानाचा पण । येती विक्षेपासी ॥ ३४ ॥ जरी आपुलेचि आपणा
न कळे । तरी तो कवणाचेनि निवळे । जाणिवेचें करुनि गुंडाळें ।
पावतसे बंधन ॥ ३५ ॥ बंधन पावोनी अनिवार । सांगे स्वराज्य गोष्टी
फार । तैसें चि म्हणतो ब्रह्म निर्विकार । कांहीं च न घडे तेथें ॥ ३६ ॥
ब्रह्मी कांहीं न घडे हे मयार्थ । परि ब्रह्म कैलें परोक्षार्थ । आपण
वेगळा होउनी कृतार्थ । कैसा होतो न कळे ॥ ३७ ॥ ब्रह्म आपणें चि
तत्वता । ऐसें असतां स्वभावता । तरी साक्षित्वाची वार्ता । मुर्खाह्नि
नसे ॥ ३८ ॥ ऐशा ऐकुनियां गोष्टी । चळवळी जाणिवेच्या पोटी ।
म्हणें मी जाणिवेच्या परिपाटी । असतां केवि ब्रह्म होईन ॥ ३९ ॥
जाणिवेचें अधिष्ठान । स्वयें असोनी विद्यमान । त्याचि जाणिवेनें
परतोन । न पाहे आपणा ॥ ४० ॥ येथ विचार पडिला संदेही ।
जाणिवेसी जाणता हृदयी । तो कवण कैसा पाहीं । कळला पाहिजे
॥ ४१ ॥ हें ब्रह्मविद्या घडमोडी । ज्ञान प्रचीर्ताची परवडी । कोंडो
संताप्या वाक्य रूढी । विवर व्हावा ॥ ४२ ॥ संशयाश्रित अक्षेपता ।
बळाबळा संकल्पें श्रोता । निवळ उपपत्तीनें आतां । कैलें पाहिजे
त्यासी ॥ ४३ ॥ आपुलें चि गृहीचें गुप्त धन । लौकिक रीतीसी आले
टाकून । साक्षेप साधनें सत्ते कडून । लभ्य करावें आपणा ॥ ४४ ॥
आपण वस्तु सर्वगत । ते आप आपणासी कैसी अप्राप्त । परोक्षापरोक्ष
हृदत । निवळलें पाहिजे ॥ ४५ ॥ तें चि पुढें निरोपण । अखंड
वस्तु विद्यमान । असतां मित्राभिन्न भान । अवगमलें कवणा ॥ ४६ ॥
हा आक्षेप अति दुर्धर । पाहो जातां सविस्तर । पाहणें विद्यमानी
चतुर । परीक्षा करिती ॥ ४७ ॥ निवेदन आणि अवधारणें । रूढीसी
आलें विद्यमानें । यासी संशये चि नसे ज्ञानें । निवळोनी पहावें ॥ ४८ ॥
ब्रह्मानुभव अगम्य अगोचर । सद्गुरु कृपा सत्ता थोर । त्या चि कृपेनें हें
निरंतर । अवधारिजे श्रोती ॥ ४९ ॥ इति श्री भीमोपदेश । टाकुनी
जाणिवेचा रोप । कीजे निज विवरीं अक्काश । म्हणें मेह अनंत ॥ ५० ॥
दशम सूर्य तृतीय कळा संपूर्ण ॥ ३ ॥ श्रीदशरथनंदनाय नमः ॥ श्रीरामा ॥

श्री

सूर्य १० कळा ४

॥ श्रीगुरुपूजनाय नमः ॥

श्रीराम आत्मा मी सर्वगत । अकळ माझे चि कैसें ह्दत ।
 विद्यमान मी विचारवंत । असोनी परम ॥ १ ॥ माझी मज प्रचींती
 प्रसन्नता । माझी मज अपरोक्ष ज्ञानसत्ता । माझी मज नित्य स्वरूपता ।
 सहजे असोनी ॥ २ ॥ परोक्षापरोक्षवादी जाण । उभय प्रवृत्ती प्रमाण ।
 द्रष्टा चक्षु दर्पण । विवासी पाहे ॥ ३ ॥ येथे जाणिवेची प्रस्थाने ।
 निर्गुणासी काय असेल तेणे । निर्गुण ऐसें रूप होणे । गुणाचेनि सर्वथा
 ॥ ४ ॥ एक जाणिवेचे महाप्रस्थान । आत्मा साक्षी ज्ञानघन । वर्तत आहे
 विद्यमान । प्रत्यक्षाकारे ॥ ५ ॥ प्रत्यक्ष एक अपरोक्ष स्वये । त्यासी
 जाणिवेचे प्रमाण काय । जाणिवे यांचुनी न होय । रूप जयाचे ॥ ६ ॥
 सुवर्णे अवलंबिला हिरा । तेणे प्रकाशिल अति साजिरा । तैसा जाणि-
 वेचेनि साक्षात्कार । रुढ जाला आत्मा ॥ ७ ॥ जाणीव नभाचिये पोटी ।
 आनंद उदधी कोटी । बुडी देउनी उफराटी । तो चि सामावला ॥ ८ ॥
 उद्वेखतात सन्मती माय । पासुनि संभव साक्षी स्वये । पितरांसी सद्गती सोय ।
 जेणे दिधली ॥ ९ ॥ तिळांजुली देउनी संकल्पासी । जो संकल्पशून्य निश्चयेसी ।
 तो आत्मा आपआपणासी १ बुद्ध सरला ॥ १० ॥ ज्ञानदर्पणाचे मंदिर ।
 आत्मा सर्वगत विहारी । घट भरोनियां अंबर । पैस नेला जेसा ॥ ११ ॥
 तैसा जाणिवेचा घट तुंबळ । माजि आत्मा भरुनि अचंचळ । नेला पदार्थ
 बरी अकळ । जाणिवद्वारा ॥ १२ ॥ भूमीअंतरांचे जीवन । भूमीमाजि होउनी
 लीन । नाना बीजमुखे उफळ्येन । वृक्षाकारे बाहे ॥ १३ ॥ काटे पाने
 फुळे फळे । जीवने चि विस्तारले तेणे मुळे । तोय म्हणोनी ते झाड
 सगळे । पान करितां नये ॥ १४ ॥ फळीं रसरूप प्रगटले । ते रसनेच्या
 विभागा आले । नाना सुखादे घोटिले । गोदोने उदक ॥ १५ ॥ तैसा
 जाणिवेचा सविस्तर । नामरूपे पदार्थे अपार । जाणीव चि स्थूळचा

आकार । धरुनि रूढली ॥ १६ ॥ आधी जाणीव चि स्वयं केवळ ।
 आत्मज्ञानें व्हावी निवळ । जाणीव वोसरतां निर्मळ । आत्मज्ञान
 सरे ॥ १७ ॥ शुद्ध कर्पूराची वाति । निवळी तेथ स्वच्छ जोती ।
 वंचाळ होउनी जातीवाती । निःशेष जाळी ॥ १८ ॥ तैसी
 अपरोक्ष ज्ञानदारे । जाणीव चि समूळी सरे । मग जाणता या निर्धारें ।
 हेतु चि असेना ॥ १९ ॥ कार्यें रूढविल्य कर्तार । ह्या उफराळा चि
 विचार । कर्तयावीण उत्तरोत्तर । कार्य कांहीं च नसे ॥ २० ॥ केलियां
 वांचुनी कांहीं । कार्य सहसा नव्हे पाहीं । अभिनव कर्तयाची हे हि ।
 नाव अकळ ॥ २१ ॥ अकळ भृकुटीचें व्याप । चक्षुस्तर त्रिविध ताप ।
 भेदुनी गगन तनूसी आप । जीवासी घेतलें ॥ २२ ॥ अंग अरूप तो धन्वी ।
 बिंधिली अकळ काया तन्वी । ग्रीतीचा संगर अनुभवी । हे विश्व आतां ॥ २३ ॥
 मरणीं उपरती रमे । धरणी आकाशाची शमें । धरणी कर्तव्याची क्रमें ।
 ठाई पाडा अकळ ॥ २४ ॥ कर्ता लाघवी ह्या भगवंत । ग्हाणुनी गौर-
 विती महंत । परि आप न होनियां संत । असंत होती ऐसे ॥ २५ ॥
 कार्य कर्ता माया ईश्वर । आप जाणिवेचा विस्तार । विचार सुरदमसार ।
 शोध न घेत जंवरी ॥ २६ ॥ तंवरी अगम्येचि आवें । आक्रम निजवृत्ति
 लाघवें । आक्रमोनी वासना जीवें । विपत्तीसी भोगिती ॥ २७ ॥ स्वये
 अगोचर की गोचर । बरा पहावा निज निर्धार । स्वयें कर्ता की निर्वि-
 कार । अकर्ता सहजे ॥ २८ ॥ स्वयें जाणीव की जाणता । हेंचि
 निवळोनी आतां । अवधान द्यावें तत्त्वता । निजात्मविबरी ॥ २९ ॥
 जें श्रुत ना दृष्ट जगी । कवण अक्षेपीळ त्यालागीं । त्यास्तव स्वरूपता
 वेगीं । अवलोकन करा ॥ ३० ॥ अवलोकन करा हें संबोधन ।
 सहजप्रवृत्ती आले वचन । कां सांगणें ऐकाणें ज्ञान । विद्यमान रूढलें
 ॥ ३१ ॥ निर्गुण ब्रह्म निर्विकार । ह्या जाणिवेचा चि निर्धार । तरी
 जाणिवेसी आलें तें साचार । कैसें न ग्हाणावें ॥ ३२ ॥ अप्रतर्क्य
 पर ब्रह्म स्वयें । ग्हाणिजे तांकिले तें नव जाय । आणि परोक्षया
 प्रवाहें । अवगमे चि नाकी ॥ ३३ ॥ आपणा भिन्न नव्हे आपण ।
 नव्हे सगुण ना तो निर्गुण । हें अपरोक्षपणाची खूण । दिधली

सद्गुरुने ॥ ३४ ॥ हें जीवेंसीं धरुनी सदृढ । व्हावें स्वरूपदर्शनें रूढ ।
 तरी हें अन्हांट चक्रगूढ । उगवेल कांहीं ॥ ३५ ॥ स्वयें अपरोक्षकर्ता ।
 कर्तव्याची नसे चि वार्ता । तो करुनि चि अकर्ता । सर्व प्रकारें ॥ ३६ ॥
 अवकाशें चि घडे सर्व हि । सर्वगत सर्वां राई । परी ते कर्तेपणें कांहीं ।
 शीणलें नसे ॥ ३७ ॥ डोईवरी ठेउनी पाउलें । वेवळें ज्ञानाचें राउळें ।
 मार्ग चोरुनी सकळ । चालणें शिक्का ॥ ३८ ॥ घ्राणें अग्राणिलें आपणा ।
 सुवास तो सुमनयिना । हा परिमळ घेऊं शिकाना । कां श्रवणा वाटे
 ॥ ३९ ॥ अरूप आणि सुंदर । अनंग परी मनोहर । चक्षुवीण साचार ।
 निरखानात कां ॥ ४० ॥ मलयचंदनाचे मंदिरां । सुवास पवनाचिये परी ।
 अवकाश देउनी अंतरां । कां नेघा अवकाश ॥ ४१ ॥ गुप्त अम्यंतरीचें
 विवर । अगोचर गतांचे धर । धरुनि जीवीं निरंतर । विसा श्रवणी
 ॥ ४२ ॥ साचार हे स्वरूपता । साचार उपलब्धी तत्त्वता । सत्त्वाची
 प्रचीती अमृतलता । सुरस सेवा ॥ ४३ ॥ परोक्ष ब्रह्मवाद न कीजे ।
 परोक्ष आत्मा न भाविजे । परोक्षज्ञान हि नाणिजे । दृष्टीसी सहसा
 ॥ ४४ ॥ आम्ही सद्गुरु कृपेचे डोळ्यास । घेऊं अपरोक्ष सुखविलास ।
 परोक्षज्ञानाचे बहुवस । विकल्प नातळ्ये ॥ ४५ ॥ सद्गुरु कृपा
 अजरामर । धरुनि अक्षय विश्रांति धर । द्वैतसंस्कार समीर । लागीं
 नेदूं आपणा ॥ ४६ ॥ अपरोक्ष कृपांवर बोडूं । भेद काळ्याचें उदर फाडूं ।
 द्वैतनिश्चयाचें फोडूं । शीर प्रबोधकरें ॥ ४७ ॥ सद्गुरुकृपेच्या पुरुषार्थे ।
 प्रतापवंत परमार्थे । कृतार्थ होउनी सर्वार्थे । स्वबोध रूढऊं ॥ ४८ ॥
 त्यागुनी निवृत्तीचें विवर । होऊं गुरुभजनीं तत्पर । सेऊं सद्गुरुपद निरंतर ।
 सद्भावानें ॥ ४९ ॥ नव जाऊं जाणिवेच्या आड राना । न करूं विमोहक
 तनाना । गाऊं चरित्रें नाना । सद्गुरु श्रीरामाचीं ॥ ५० ॥ पाहूं अभिराम
 रूप डोळ्यां । लाहूं जगदांतर जिह्वाव्या । घेऊं स्वसुख सोहळ्या । सद्गुरु
 कृपेचा ॥ ५१ ॥ सद्गुरुप्रसाद तृप्ती । अनुभवाचे देकर येती । ते वचन
 माळिका श्रोती । अवधारिजे पुढे ॥ ५२ ॥ इति श्री मीमोपदेश । अपरोक्ष
 स्थितीचा निर्देश । सद्गुरुकृपा विशेष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५३ ॥ दशम
 सूर्य चतुर्थ कळा संपूर्ण ॥ ४ ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य १० कळा ५

॥ श्रीवासुदेवाय नमः ॥

श्रीरामसद्गुरु स्वयें । निजसंबोधन नित्यान्वयें । नित्यानित्य विवेक
 प्रत्ययें । आत्मप्रतिष्ठा ॥ १ ॥ विश्व अगोचर दशेनें । अनुभव पाहे
 सद्वृत्तीनें । सद्भाव सदिशप्य मतीनें । रहस्य विवें ॥ २ ॥ स्वयें चि
 होउनियां संमती । निज वेद वाक्य उपपत्ती । निजानुभव विभ्रान्ति ।
 निवेदी आपआपणा ॥ ३ ॥ तरी आतां मम सद्भाव । श्रवणासी आले
 हो निर्भव । वाक्यार्थी वेचुनी जीव । निज प्रतिष्ठा ॥ ४ ॥ हें मम
 अवधान कर्णा । वाक्यार्थ विवर सुयर्णा । निर्विकार दशेनें निरादरणा ।
 हृदयासी प्रतिष्ठी ॥ ५ ॥ हें स्वकीय तव अनुसंधान । अपरोक्ष दशेचे
 वर्तमान । आत्मा आणि आत्मत्व जाण । ऐकवी वचना ॥ ६ ॥
 आत्मयावरी सद्वृत्तीमुळे । आत्मत्व दिसोनियां आलें । त्या आत्मत्वीं
 प्रकाशले । आत्मरूप सहजें ॥ ७ ॥ दर्पण न होनियां वदन । जालें
 सस्वरूप दर्पण । डोळ्या न होनां सनातन । वदन विळोकिले ॥ ८ ॥
 आत्मसुधा विंय संपूर्ण । होउनी अमराचें वदन । आत्मप्राप्ती अमृतघन ।
 किरणें प्राशिली ॥ ९ ॥ स्वयंम विंये सगळे । आप आपणासी प्रासिलें ।
 आत्मवृत्ती लाहोनी तात्काळ । आलें निर्विचतेसी ॥ १० ॥
 चित्सूर्य अभिनवता । निर्वाण राहू होउनी तत्त्वता । अखंड
 मंडळ खम्रासता । जीर्णतेसी आणिली ॥ ११ ॥ जैसा निरंधन
 वन्ही । महा तेजाची धरणी । आपआपणा निदानी । वसे
 सहजें ॥ १२ ॥ तैसें पूर्ण साक्षत्वज्ञान । गुणत्रयाचें अधिष्ठान । महातत्त्वे
 दियमान । असे प्रत्यक्षात्मत्वे ॥ १३ ॥ पाहतां तरी एक शरीर । परी
 अवेवे दिसे विस्तार । तैसा आत्मत्वाचा विचार । एकातेकपणें ॥ १४ ॥
 सावेवता आणि सुंदर । परी चैतन्याचेनि मनोहर । तेवि ते आत्मत्व
 साचार । सत्य प्रतिष्ठेने ॥ १५ ॥ अवेवामाजि मस्तक । तैसें आत्मत्वीं
 ज्ञान रूपक । इंद्रियामाजि प्रकाशक । डोळ्या जैसा ॥ १६ ॥ शतां

मिळोनी उमारे रय । सूत्रे चाळविलियां समर्थ । चाले अश्वगंतानें सर्वार्थ ।
 प्रदभूमि समेसी ॥ १७ ॥ तैसें आत्मत्व हें उभारलें । ज्ञानप्रधानसूत्रें
 गोविलें । अव्यक्ततत्वाचें जालें । रूप व्यक्तिपरिणत ॥ १८ ॥ अपंची-
 कृत भूतें मुळीं । होतीं ब्रह्मस्फूर्तीचिये अंचळीं । अव्यक्त हंकार मौळी ।
 विलसो लागली ॥ १९ ॥ प्रत्येकपणासी आणूनि सर्व । स्वयें आत्मत्वे स्फुरे
 हे अपूर्व । आत्मज्ञानासी करी अर्ह । अमृतत्व जीविकेनें ॥ २० ॥ दैविक
 ज्ञान संपत्ति योग । आत्मत्व रूढलें सांग । अव्यक्त पंचतत्वे सवेग । आली
 दिव्याकृतीसी ॥ २१ ॥ दैविक महद माया शरीर । विस्तीर्णतेसी नाही पार ।
 आकाश हृदय आकार । बोलिला तितुका ॥ २२ ॥ दैविक दिव्यतनूचें अभिनव ।
 नवनव रूपस सजीव । एक देह परी कटाव । देह ब्रह्मांड कोटी ॥ २३ ॥
 मनोहर आकृती परबडी । रूपें होउनीं टवड सबडी । जेविं सिंधूमाजि
 कडोविकडी । होत जाती कळोळ ॥ २४ ॥ विविध रूपाचें भरण भरे ।
 रूपांतरे रूप चि अवतरे । साभिप्राय होउनी त्वरे । डोळ्यत होय पहावया
 ॥ २५ ॥ अद्भुत हे अव्यक्त काया । महदानंद शक्ती मूळमाया ।
 ज्ञानशरीरें अकुरुनियां । मोहरली विषफळे ॥ २६ ॥ हे अंबीजा आदि
 पराशक्ती । ईचेनि सर्वाभिष्ट प्राप्ती । ईचेनि चतुर्विधा मुक्ती । रूपासी
 आल्या ॥ २७ ॥ हे हिरण्यगर्भईश्वरो कया । हे अपरोक्ष तत्त्वाय करी दया ।
 हे केवळ सद्गुरुकृपा जया । बोल्लिलियां दुभे ॥ २८ ॥ पुरुष प्रकृती पिंड
 ब्रह्मांड । स्थूलैर्वाण उमारे उदंड । हे महद् ब्रह्मदशा प्रचंड । महाबंड
 विभवे ॥ २९ ॥ ईचेनि प्रतिष्टे स्वरूप ज्ञान । इयेचेनि रूढला श्रीभगवान ।
 इयेचेनि प्रतिष्टले त्रिगुण । ब्रह्मा विष्णु महेश ॥ ३० ॥ हे अनुतापें जें
 पुरती । तें वीतराग मनोरय पुरती । आत्मानुभव धुरंधर होती । इयेच्या
 कटाक्षे ॥ ३१ ॥ हे चतुर्विध अवस्तानें स्फुरे । शुभेच्छा विचारणा रुढे
 त्वरे । तनुमानसा सत्प्रापतीभरें । होय उन्नती ॥ ३२ ॥ जीवावरी कृपेनें
 तत्त्वता । देत सद्बृत्तीचा प्रसन्नता । विषयीं घालुनी विक्षेपता । भूमिकेवरी
 आणी ॥ ३३ ॥ दाऊनि विक्षेप बृत्तीचा लय । वस्तीसी आणी स्वसुखाटप ।
 विक्षेप उपशांतानें अटप । गता यातेसी आणाय ॥ ३४ ॥ साक्षेपें सद्बृत्तीद्वय ।

जैसा ईश्वरस सद्यस्तत । गोडानें रसनेसी देत । माधुर्य मिठी ॥ ३५ ॥
 कीं मनोहर रूपसैं । लावण्य वनिता वयसैं । कामिक चक्षूसी अपैसैं ।
 तटस्थ करी ॥ ३६ ॥ ना तो कमळ पराग पूरा । रोधी भ्रमर धांवै सैरा ।
 किसलयतर्पीं त्या मधुकरा । लोधूनि पाडी ॥ ३७ ॥ ना तो हंस मानस
 सरोवरी । कोमळ कमळ मृणाळ्यपरी । चुंचु निक्षेपून धरी । सुरत माधुर्यता
 ॥ ३८ ॥ कीं करुनि चक्षूची रसना । चकोर सेवी चंद्रकिरणा । तेणें
 तृतीची कारणा । पूर्णकाम करी ॥ ३९ ॥ तैसी अपरोक्ष सक्षीनता ।
 स्वरूपभूमिका तत्त्वता । आपस्वर्गर्पाचि सवेगता । उपरम वृत्ती ॥ ४० ॥
 या सक्षीनतेसी आलियां सज्जन । करितां निलानंदींच मज्जन । जैसैं
 तृतीवरी दिसे चिन्ह । तेज आप्यायनाचें ॥ ४१ ॥ ज्ञानामृत सिंधूची
 उफळी । कीं हे चैतन्य चित्कळा तेजागळी । वसे अनुभव शिवाचे
 मौळी । गुरु चंद्र चंद्रिका ॥ ४२ ॥ चैतन्य राठळींची आत्म जोती । हे
 आत्मशिष्यलिंग प्रकासिती । कीं हे अभिनयमोक्ष संपती । सत्राची जीवत
 वळी ॥ ४३ ॥ हे चि जें रूपासी तारुण्य करी । तें ब्रह्मदशा रुढे
 शरीरी । मग सक्षीनतेचा धरी । तळतेचि सुखीनता ॥ ४४ ॥ हे
 स्वरूपानुभवं निर्विकार । हे साक्षत्वे चि वर्तवी संसार । हे विद्या अविद्या
 विस्तार । विस्तारी सुखें ॥ ४५ ॥ हें इमिमात्र अंतर्वळी । ईचेनि पोळे
 स्वमुन्य । जिव्हाळ । अभिवृद्धानें परिपाळी वळी । ब्रह्मादि देवांचा
 ॥ ४६ ॥ हें ब्रह्मानंद दशापूर्ण । असंसक्त नामिका गहन ।
 हेचि पदार्था भाविनी निर्माण । तूर्यगा भूमी ॥ ४७ ॥ हे आत्म
 शिवानुभव शिवा । अनुभवामृतें जीव्या जीवा । हे दैविक दर्शनें
 देवा । प्रतिष्ठित प्रातिपाळी ॥ ४८ ॥ हें ब्रह्म रक्ती पें आपुली ।
 आत्मत्व दशा समुल्लेखी । जागृती गुणुति रूपा आगळी । समांतर्क्या
 ॥ ४९ ॥ हे दैविक वक्ष्या अखळ । ईचेनि रूपासी आडे सकळ ।
 त्या सकळ्यंतरी अविखळ । आत्मत्व अखारा ॥ ५० ॥ इति श्री
 भामोपदेश । दैविक वक्ष्या वक्ष्यन । प्रचीति ज्ञानुनां व्हावें समस्त ।
 म्हणे मेरु अवन ॥ ५१ ॥ दगम मूर पंचम वळी संपूर्ण ॥ ५२ ॥
 श्रीरामचंद्रार्णमस्तु ॥

श्री

सूर्य १० कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सर्वापर सर्व कर्तार । सर्वसाक्षी स्वयं अकर्तार । जगत्कारण
 होय निरंतर । रज्जुसर्पा परी ॥ १ ॥ स्वयं रज्जु तो निर्विकार । द्रष्टुलीच
 सर्पविकार । पाहतां रज्जुवरींल सर्पाकार । तोही निर्विकारी ॥ २ ॥ चित्र-
 वनांतील पंचानन । विमांडी मदगज सेना संपूर्ण । परी तेथे न दिसे चि-
 मरण । प्रत्यक्षाकारे ॥ ३ ॥ आभास हे विश्वात्मक दृष्टी । देउनियां
 स्वरूपासी पाटी । पोटी अळ्यादुनियां ज्ञान रवि कोटी । जगदांघ करी
 ॥ ४ ॥ इच्छा दृष्टी झांकुनी पडे । मोढें विपपानें होय मडें । महाकल्मश
 क्रियेनें विरुढे । मरणाच्या आगरी ॥ ५ ॥ जेविं वृंदारक तरुची ख्याती ।
 घावी कल्पीत जाति संपत्ती । इच्छिल्या मरणदुःख मती । काय देतां
 भागेळ ॥ ६ ॥ तैसी अनिच्छा मुळीची असतां । इच्छेसी प्रवर्तनी
 सकामता । नाना संस्कारे लघुता । मरण दुःखें भोगी ॥ ७ ॥
 स्वयें निष्काम निर्दोष । निराभास निर्विशेष । निःप्रपंच निरावकाश ।
 निर्हेत निर्गुण ॥ ८ ॥ सत्य संकल्प कवणें केला । हा मूळ शोध पाहिजे
 जाळा । या चि कारणें प्रवर्तला । साधुवृंद सर्गार्थे ॥ ९ ॥ विचारासी
 कारण ज्ञान । तैसें चि कारण होय अज्ञान । ज्ञानाज्ञानासी
 अधिकरण । विद्यमाना स्वयें ॥ १० ॥ आपणा वांचुनी दुसरा । येथें कवण
 आहे विचारा । सर्वही आत्मत्वीच विचार । चित्त चैतन्य योगें ॥ ११ ॥
 नित्य प्राणासी चेतवित । चैतन्य म्हणावें तयातें । अमृतासी अमृतत्व
 देतें । चैतन्य जाणिजे जीवीं ॥ १२ ॥ चैतन्य मूळीचें महा तत्त्वज्ञान ।
 चैतन्य निजसन्ने विद्यमान । चैतन्य सत्तासृष्टी सुमान । अव्यक्त उभारा
 ॥ १३ ॥ त्या चैतन्यावरी अकळ । विश्वरूपाची कळ । चैतन्य तनु
 चळवळ । तत्त्वसृष्टीची ॥ १४ ॥ जैसी शरीरें सर्वज्ञता । तैसी अव्यक्ता-
 माजि सत्ता । पदार्थ ज्ञान व्यापकता । नाना विस्तारली ॥ १५ ॥
 विविधाभास उभयणी । विज्ञान देव तरु लावणी । चैतन्य वैरागर खाणी ।

नाना आकृतींची ॥ १६ ॥ आकाशाची पंचतत्वे । व्यापुनी चैतन्याच्या
 सत्वे । भूतें प्रत्येकपणें साक्षत्वे । धरुनी वर्तवी ॥ १७ ॥ अभिनव दृश्य
 उभारा । विश्वाकार पसारा । पदार्थी चैतन्य दारा । आक्रमुनी असे
 ॥ १८ ॥ विचित्र देहपरवडी । अभिनवरूपें विरुढी । अद्भुत कर्तव्याची
 प्रौढी । पाह्ने लक्ष्मि जीवी ॥ १९ ॥ हृदय करुनियां विस्तीर्ण ।
 आकाशाएवढा जीव संपूर्ण । माजि सर्वत्र सांठवण । जाणीव रूपें ॥ २० ॥
 पाहतां जीव तो निराकृती । परी जिब्याळ्य होय जगती । अनुभवे चि
 तपाची स्थिती । आणिजे मना ॥ २१ ॥ परमात्मा परमेश्वर । प्रत्यगात्मा
 परात्पर । परम पुरुष परेचा घर । तो कवण पहा ॥ २२ ॥ विश्वसाक्षी
 विश्वेश्वर । विश्वरूप विश्वंभर । विश्वकुक्षी विश्वाधार । जीवीचि घोळला ॥ २३ ॥
 अर्धनारी नटेश्वर । मूळपुरुष पङ्गुणेश्वर । शिवदाक्ती नामें अपार ।
 कवणाची पहा ॥ २४ ॥ नानारूपाची घोळला नामें । नाना व्यवसायी
 अनुक्रमें । नाना व्यक्ति नाना संभ्रमें । कवण प्रवर्तला ॥ २५ ॥
 नाना देश नाना आश्रम । नाना पुरुषार्थ आश्रम । नाना विख्याति
 पुरुषोत्तम । एक सकळी ॥ २६ ॥ नरोत्तम धारोत्तम परम । नाना
 अवतारी उत्तमोत्तम । नाना घटवणा विक्रम । अधटीत सामर्थ्य ॥ २७ ॥
 नाना चळवळेची हफ्ती । जगदांतर रुढी सत्कीर्ती । सर्वात्मा सर्व
 प्रवृत्ती । न होती तेणें वीण ॥ २८ ॥ जेणें प्रवृत्तिनिं सर्व प्रवर्तें ।
 तेणें वर्तविळें सर्व वतें । व्याचनेनि प्रवृत्तिपर विवर्तें । प्रवृत्ति जाळ ॥ २९ ॥
 तो पुरुष नृपसक प्रवृत्ती । न होनी नटला सर्वाकृती । तो अंबरत्मा
 अंतरस्थिती । आधीं घोळलावा ॥ ३० ॥ परम सुंदर वनिता । भ्रतारें
 वीण होय वृषा । तेवि हृदयरंघ्रण वर्ततां । देहबुद्धि नाडे ॥ ३१ ॥
 जैसी पवित्रतेवीण दीक्षा । व्यर्थचि जाय बोध शिक्षा । दिव्य
 चक्षुर्वाण परीक्षा । नाना रत्नांची ॥ ३२ ॥ ना तरी सदृशवेषवीण ।
 व्यर्थ चि जाय शब्दज्ञान । जेवि पात्र योग्यते वीण । घोरिव नृप नटाची
 ॥ ३३ ॥ सूक्ष्माहूनि अर्ति सूक्ष्म । असे निज अंतर्धाम । त्या हृदय
 सार्थी परम । दशेचे ज्ञान वसे ॥ ३४ ॥ त्यास्तत्र साधक वृत्तिनिं ।

सूक्ष्मतर सद्वृत्तानि । विशुद्ध चित्त मव निवृत्तानि । शोषावे हृदय
 ॥ ३५ ॥ गुरु कृपेने अंतर्मुख । होऊनी स्वरूपी सन्मुख । नित्योद्भव
 मती उल्लेख । संस्थान शोषावे ॥ ३६ ॥ टाणुनी सय वाह वृत्ती ।
 परमार्थ दृष्टीने सार्थी । मननसील कृतार्थ मती । आपपणासीः पहावे
 ॥ ३७ ॥ येथे आळस केळियां जाण । सहसा निवर्तेना अज्ञान ।
 आणि प्रगटेना आत्मज्ञान । मती सद्वर्तविना ॥ ३८ ॥ नातरी अग्नंड
 निद्राडोही । नित्य गुचक्या खातगाही । जागृती रथ प्रवाही । उभा
 अटखुळे ॥ ३९ ॥ अद्वैती त्याचे अवधान । व्यर्थचि जाय जाणपण ।
 आतां सावधान अवधान । पावे ग्रंथार्थी ॥ ४० ॥ इति श्री भोमोपदेश ।
 सन्मति विद्या प्रकाश । हृदय शुद्धीसी या अवकाश । म्हणे मेरु
 अनंत ॥ ४१ ॥ दशम सूर्य पट्टम कव्य संपूर्ण ॥ ६ ॥ श्रीराम
 कृष्ण गोविंद केदाव ॥

श्री

सूर्य १० कव्य ७

॥ श्रीगोविंदाय नमः ॥

श्रीराम अनंत हृदयी । अनंत अवधाने समयी । आठपल अनंत
 प्रत्ययी । अनंत अवधाने ॥ १ ॥ एक चि होउनी अनंत । जाल
 प्रचीत व्यक्तीने महंत । अनंत संतावधाने ह्मंत । अवधारण करी ॥ २ ॥
 अवधानधुरीण धुरंधर । प्रमय क्षीराब्धि मयित मंदिर । सद्गति सांत्त
 मनोहर । अवधानी वैसल ॥ ३ ॥ स्वयंभाक करुनि स्वहस्ते । भोजनासी
 वैसे तोपचित्ते । स्वयंकृत परवडी गोडीते । प्रार्थीने कवणा ॥ ४ ॥ तेवि
 आत्मावबोध अद्वैत । अनुमविती स्वरूप संत । तथा अद्वैते अनुमोदित ।
 असे कवणु ॥ ५ ॥ या अद्वैत प्रचीतीचे संत । भोक्ते अनुभवाचे अनंत ।
 वक्ते श्रोते महा महंत । महां अद्वैत वेत्ते ॥ ६ ॥ ते अनेक मुखे बदले ।
 परी एकमुखे ऐक्यासी आले । तेही बगूज दरोसी देखिले । नाही च

कदापि ॥ ७ ॥ त्यांचे सर्वकांतर्भाव विराले । ज्याचे उन्मेष उच्छ्वे मुराले ।
ज्याचे कृत संकल्प जिराले । नव्हत्या चि परीं ॥ ८ ॥ ते निःशब्द
घडामोडीने । कुवेर जाले अर्थजोडीने । अद्वयविवरी कडोविकडीने । येती
गती निर्गतीसी ॥ ९ ॥ तिहीं चि अवधान द्यावे ग्रंथी । वसोनी अनुभव
मनोरथी । तिहीं चि प्रचांतिपर सर्वार्थी । कीजे येथें संवाद ॥ १० ॥
क्षीर नीर निवडावया । योग्यतेसी वायस नव्हे तया । हंसेवीण जाय
घाया । ते कळा सहजे ॥ ११ ॥ मुक्तांचे शृंगार भारे । जे वोसंडत
सर्वावसरे । तेथें पडधातु अळंकृत आदरे । वनिता योग्यते न ये ॥ १२ ॥
जेथें शिणल्या तत्व विशुद्धमती । जेथें वेढावल्या श्रुतिस्मृति । जेथें नाना
चतुरांच्या युक्ती । निरर्थक जाल्या ॥ १३ ॥ जेथें सुतार्किक शिणले ।
जेथें सद्विवेकी वेढावले । जेथें सवेदक मंदले । अति सूक्ष्मतर ॥ १४ ॥
ऐसें ते निजहृदय । आत्मस्थितीचें आलय । तयाचा शोध घेउनी स्वयें ।
व्हायें निज विजयी ॥ १५ ॥ जैसा गृहस्थ आपल्या घरीं । दिवस
रात्रीचा विहारी । जाणें माजि घर घोवरी । जाणें सभास्थळ ॥ १६ ॥
परी तो एक देसी भला । समर्थी तितुक्या स्वळीं शोमला । तेणे प्रकारें
चि लामला । उपभोगासी ॥ १७ ॥ तैसा नव्हे हा हृदयस्थ । सर्व
हृदयस्थीं सर्वगत । सर्वावस्थेंत सदोदित । संत नैसर्गिकी उमा ॥ १८ ॥
जें जें आठवासी आलें । तया पूर्वी च त्याचें रूप जालें । आदि मग्यांतीं
ठसावळें । अद्वैतरूप ॥ १९ ॥ आतां हे द्रष्ट्याची त्रिपुटी । डोळ्यां
घालुनी निजदृष्टी । हृदय देश दशदिक्पटीं । संचरे स्वदृष्टी ॥ २० ॥
भ्यापक वसुमतीचा राजा । तेथींचा उपभोग जाहोनी वोजा । अनादि
सिद्ध सहजा । अवस्थेपर तो ॥ २१ ॥ धरणी च आधी निर्विकार ।
तेथें अद्वैतदशा उद्धार । अवलपित दशा अगोचर । पिके स्वानंद
तेथें ॥ २२ ॥ आत्मा हृदयस्थ अरूप । प्रधान सूत्र चिद्रूप । ते चि
संस्थानी प्रति नृप । सत्तेनें वर्तवी ॥ २३ ॥ आत्मनृप तो निर्विकार ।
नावडे द्वैताद्वैत व्यवहार । उन्मनीरत पर संस्कार । तो ही नसे चि त्या
॥ २४ ॥ चिद्रूप तयासी उपचारी । पुरवळें जाय पदार्थवरी । आत्मनृपाची

सूक्ष्मतर सद्वृत्तानि । विशुद्ध चित्तं भव निवृत्तानि । शोधावै हृदय
 ॥ ३५ ॥ गुरु कृपेनै अंतर्मुख । होऊनी स्वरूपी सन्मुख । नित्योद्भव
 मती उल्लेख । संस्थान शोधावै ॥ ३६ ॥ टाकुनी सर्व वाह्य वृत्ती ।
 परमार्थ दर्शने सर्वार्थी । मननसील कृतार्थ मती । आपपणासी पहावै
 ॥ ३७ ॥ येथें आळस केळियां जाण । सहसा निर्वर्तना अज्ञान ।
 आणि प्रगटेना आत्मज्ञान । मती सद्वृत्तीविना ॥ ३८ ॥ नातरी अखंड
 निद्राडोही । नित्य गुचक्या खातपाही । जागृती रय प्रवाही । उमा
 अद्वयुळे ॥ ३९ ॥ अद्वैती त्याचें अवधान । व्यर्थचि जाय जाणपण ।
 आतां सावधान अवधान । घावें ग्रंथार्थी ॥ ४० ॥ इति श्री भोमोपदेश ।
 सन्मति विद्या प्रकाश । हृदय शुद्धासी घा अवकाश । म्हणे मेरु
 अनंत ॥ ४१ ॥ दशम सूर्य पट्टम कव्य संपूर्ण ॥ ६ ॥ श्रीराम
 कृष्ण गोविंद केराव ॥

श्री

सूर्य १० कळा ७

॥ श्रीगोविंदाय नमः ॥

श्रीराम अनंत हृदयी । अनंत अवधानें समयी । आठवळा अनंत
 प्रत्ययी । अनंत अवधानें ॥ १ ॥ एक चि होऊनी अनंत । जाल
 प्रचीत व्यक्तीनै महंत । अनंत संतावधानें ह्मंत । अवधारण करी ॥ २ ॥
 अवधानधुरीण धुरंधर । प्रमय क्षीराब्धि मयित मंदिर । सद्गति सांता
 मनोहर । अवधानी वैसला ॥ ३ ॥ स्वयंशक्त करुनि स्वहस्ते । भोजनासी
 वैसे तोपचित्ते । स्वयंकृत परवडी गोडीतें । प्रार्थायै कवणा ॥ ४ ॥ तेथि
 आत्मावबोध अद्वैत । अनुमतिती स्वरूप-संत । तथा अद्वैत अनुमोदित ।
 असे कवणु ॥ ५ ॥ या अद्वैत प्रचीतीचे संत । भोक्ते अनुभवाचे अनंत ।
 वक्ते श्रोते महा महंत । महान् अद्वैत वेत्ते ॥ ६ ॥ ते अनेक मुखें बदले ।
 परी एकमुखें ऐक्यासी आले । तेही बगूतून दरोसी देखिलें । नाही च

कदापि ॥ ७ ॥ त्यांचे सकळांतर्भाव विराले । ज्याचे उन्मेष उच्छ्वसुराले ।
ज्याचे कृत संकल्प जिराले । नव्हत्या चि परीं ॥ ८ ॥ ते निःशब्द
घडामोडीने । कुत्रे जाले अर्थजोडीने । अद्वयविवरी काडोविकाडीने । येती
गती निर्गतीसी ॥ ९ ॥ तिहीं चि अवधान घावें ग्रंथी । बैसोनी अनुभव
मनोरथी । तिहीं चि प्रचांतिपर सर्वार्थी । कीजे येथें संवाद ॥ १० ॥
क्षीर नीर निवडावया । योग्यतेसी वायस नव्हे तथा । हंसेनीण जाय
घाया । ते फळा सहजें ॥ ११ ॥ मुक्तांचे शृंगार भारें । जे वोसंडत
सर्वावसरे । तेथे पदधातु अळंकृत आदरे । वनिता योग्यते न ये ॥ १२ ॥
जेथें शिणल्या तत्व विशुद्धमती । जेथें वेडावल्या श्रुतिस्मृति । जेथें नाना
चतुरांच्या युक्ती । निरर्थक जाल्या ॥ १३ ॥ जेथें सुतार्किक शिणले ।
जेथें सद्विवेकी वेडावले । जेथें सवेदक मंदले । अति सूक्ष्मतर ॥ १४ ॥
ऐसें ते निजहृदय । आत्मस्थितीचें आलय । तथाचा शोध घेउनी स्वयें ।
व्हावें निज विजयी ॥ १५ ॥ जैसा गृहस्थ आपुल्या घरी । दिवस
रात्रीचा विहारी । जाणें माजि घर वोवरी । जाणें सभास्थळ ॥ १६ ॥
परी तो एक देसी भला । समर्थी तितुल्या स्थळीं शोभला । तेणें प्रकारें
चि लाभला । उपभोगासी ॥ १७ ॥ तैसा नव्हे हा हृदयस्थ । सर्व
छेछेखीं सर्वगत । सर्वावस्थेंत सदोदित । संत बैसकेसी उभा ॥ १८ ॥
जें जें आठ्वासी आलें । तथा पूर्वी च त्याचे रूप जालें । आदि मग्यांती
ठसावलें । अद्वैतरूप ॥ १९ ॥ आतां हे द्रष्ट्याची त्रिपुटी । डोळ्यां
घालनी निजदृष्टी । हृदय देश दशादिक्पटी । संचरे स्वइच्छा ॥ २० ॥
म्यापक वसुमतीचा राजा । तेथीचा उपभोग लहोनी वोजा । अनादि
सिद्ध सहजा । अवस्थेपर तो ॥ २१ ॥ घरणी च आधीं निर्विकार ।
तेथें अद्वैतदशा उद्धार । अवलपित दशा अगोचर । पिके स्वानंद
तेथें ॥ २२ ॥ आत्म हृदयस्थ अरूप । प्रधान सूत्र चिद्रूप । ते चि
संस्थानी प्रति नृप । सत्तेनें वर्तवी ॥ २३ ॥ आत्मनृप तो निर्विकार ।
नावडे द्वैताद्वैत व्यवहार । उन्मनीरत पर संस्कार । तो ही नसे चि त्या
॥ २४ ॥ चिद्रूप तथासी उपचारी । पुरवेलें जाय पदार्थवरी । आत्मनृपाची

अंतुरी । ते ही निर्विकल्पा ॥ २५ ॥ तवे निर्विकल्प अंतुरीचा । व्यवसाय
 अद्वैत स्थितीचा । चाळयी बोध साचा । नृपनंदन तो ॥ २६ ॥ विवे-
 कादि महा चतुर । प्रतिनिधी गोहरे पुरंधर । नृप संस्थानी निरंतर ।
 बोधासी अर्चिती ॥ २७ ॥ देखतां निजबोध मनोहर । होय आत्म नृप
 साक्षात्कार । कां जे तो आत्मज साचार । आत्मरूपें रूढला ॥ २८ ॥
 संकल्पें होउनी सावधान । धरून आत्मरूपाचें अनुसंधान । देउनी
 सद्गुरुचर्ची अवधान । पाहवें निजबोधासी ॥ २९ ॥ पाहोनी निजबोधदृष्टी ।
 पुसाव्या साक्षात्काराच्या गोष्टी । मग त्या निजबोधी च भेटी । घ्यावी
 आत्मनृपाची ॥ ३० ॥ जेथें भूमी च दृष्टी न दिसे । तेथींची वसंती
 कैसी असे । त्यास्तव गुरुकृपाकंप्रकाशें । पहावी आत्मनृपचर्चा ॥ ३१ ॥
 जेथें कर्ती ना कार्यता । जेथें वस्ती ना विस्तार ममता । जेथे पदार्थ ना
 अपेक्षिता । न दिसे कांहीं ॥ ३२ ॥ जैसा अप्रांत निधीचा तळ । पाहों
 गेला छवणाचा गळ । धावे सरिसा चि तात्काळ । जाय विघरला ॥ ३३ ॥
 थिजल्या घृताची पुतळी । रिघाली घृतनिधीच्या राउळी । ते परतोनं येतां
 देखिली । जाय कवण ॥ ३४ ॥ दीपीं दगटे खद्योत । आहळ्येनी होय
 अचेत । निरावरणी तेवि अखंडित । अवधान नुरे ॥ ३५ ॥ भूमी
 निर्विकार नृपती । अद्वैतपदार्थ प्रचीती । अद्वैत उपचार प्रजास्थिती ।
 हृदयावरी यया ॥ ३६ ॥ एवं द्रष्टा या च दृष्टीने । पाहे आत्मप्रतिष्ठा
 विद्यमान । तरी दृश्य त्रिपुटीतीत तेणें । सुखें चि निर्मन तो ॥ ३७ ॥
 या हृदय शुद्धीनें आत्मत्व । पाहोनी दृढावे निजसत्व । तरी स्वानंद सिंधूतं
 साक्षर्य । विरोनी जाय सुखें ॥ ३८ ॥ स्वरूपानुभवाचा स्वानंद । कीं
 स्वानुभवाचा अनुभवकंद । हा चि आत्मसंवादविद । आत्मवेत्ते जाणती
 ॥ ३९ ॥ जिहीं अनुभविला परमार्थ । तयांचें चि जिणें कृतार्थ । येर
 जन्मले नरव्यर्थ । कृमी ते निरयाचे ॥ ४० ॥ न देखती हृदयस्थ
 आत्मभानु । त्यांची जीत चि प्रेममय तनु । ते डोळस जात्यांध वानू ।
 विटली वैखरी त्या ॥ ४१ ॥ प्रचीतीच्या नित्यवसरी । जे अवधान परं
 निर्धारि । तयाच्या स्तवनें वागेधरी । पुनोत होय सुखें ॥ ४२ ॥ वचनो-

वचनीं संत चरित्रें । आत्मानुभवाचीं सत्क्षेत्रें । जें आत्मप्राप्तीचीं स्थानें
 पवित्रें । प्रशंसीत तोपें ॥ ४३ ॥ ऐकोनी प्रचीतीच्या उत्ती । जे विसांवळे
 महा चित्ती । विसरले देहभाव सर्वाथीं । वेध तत्त्वार्थें ॥ ४४ ॥ श्रवणीं
 असोनी अवधान । गिळिल्ली श्रवण त्रिपुटी संपूर्ण । ते विसले चि परी
 निर्वाण । दर्शनें न दिसती ॥ ४५ ॥ भेटुनी चहूं देहाचा धर । स्वरूप
 धरेचे धराधर । श्रवणावधानें ज्ञानकंधर । माळ्य धरिती ॥ ४६ ॥
 अवधान त्रिदश तरुचीं वनें । वसविती श्रवण निजांगीं सन्मानें । परतत्वं
 प्रमय जीवनें । मती सरोवरें उचंबळती ॥ ४७ ॥ अवधान सुरभीचीं
 खिळारें । पोसी देउनो प्रमयाचे चारे । उमारी अवधान मणिमय नगरें ।
 दशा अमरावती ऐसी ॥ ४८ ॥ अवधान चिंतामणी संदनें । शोभवी
 शृंगार गतीचीं वदनें । अर्य अद्वय धातुपंक्तीनें । वसवी जो रत्न सानु
 ॥ ४९ ॥ अनंत रत्न सानु सुरालय । अनंत विश्रांतीसी वसो-ये । अनंत
 श्रुतीचे अनंत प्रमय । ऐका अनंतावधानें ॥ ५० ॥ इति श्रीमद्भिमोपदेश ।
 अवधानी अनंत परेश । अनुसंधानी तो चि जगदीश । हाणे मेरु अनंत
 ॥ ५१ ॥ दशम सूर्य सप्तम कळा संपूर्ण ॥ ७ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य १० कळा ८

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अनंतानुसंधानें । अनंत सहुरु अनंत कृपेनें । अनंत बोध
 अनंत वदनें । अनंत प्रचीती ॥ १ ॥ अनंत अनुभवस्थिती । अनंत ग्रंथ
 अनंतार्थी । आत्मा अनंत वचन उत्तरी । प्रमयांतरे ॥ २ ॥ अनंत
 कडोविकडी कोडी । अनंत विश्रांती परवडी । अनंत सूक्ष्मतर प्रशारुडी ।
 अवधानें रुढे ॥ ३ ॥ अवधाना येउनी अनंत श्रवण । अनंत हृदयाची
 सांठवण । अनंत विवर मतीनें पूर्ण । प्रचीतीसी यावा ॥ ४ ॥ अनंत
 हृदयाकाश निर्मळ । अपरोक्षदर्शनें केवळ । गालुनी जाणिवेची चळवळ ।

सेविने निवांत ॥ ५ ॥ जेथें सेव्य ना सेवकता । जेथें आश्रय ना
 आश्रयिता । जेथें व्याप्य ना व्यापकता । स्फूर्तीच नाटले ॥ ६ ॥ जेथें
 अनुभव ना अनुभविता । जेथें वाच्य ना वाचकता । जेथें लक्ष ना
 अलक्षता । कांहीच न स्फुरे ॥ ७ ॥ जे ऐसे शुद्ध प्रकारे । जे
 असंगत । खदास एकसरें । जे पर्याण अपार पसरें । मुसधें तें चिं
 तें ॥ ८ ॥ जे परोक्ष ना अपरोक्ष । बद्धतेसी न ये चि कैचा
 मोक्ष । जेथें विपक्ष ना कांहीं पक्ष । न दिसे संस्कार ॥ ९ ॥
 तें स्वभाव सिद्ध स्वरूप । तें आपेआप निर्विकल्प । तें कल्पना कांहीं
 विकल्प । हेतु नसतां ॥ १० ॥ जेथें कार्याकारण नुमसे । जेथें स्वभावं
 साक्षात्कार न दिसे । तेथें अज्ञान ना ज्ञान न भासे । द्रष्टंपणें ही ॥ ११ ॥
 ऐसे प्रचीतीचें अम्यंतर । व्योम गाढीव प्रचीत पर । अनुभविती तत्त्व
 योगेश्वर । घटण्या प्रकारें ॥ १२ ॥ हे स्वभाव अक्षेपस्फुटी । माया
 मळीची संधी ग्राही । मोलती परस्परें जाणीव प्रौढी । सर्वत्र जन ॥ १३ ॥
 माया ब्रह्मी नाही जाली । हे अनुभव सिद्धांची बोली । परी साधारण
 पृच्छा सली । गोवी महा मढासी ॥ १४ ॥ परी प्रवृत्तीपर सर्वज्ञाळें ॥
 शास्त्रसंपन्न उत्की यज्ञें । भेदीत भाविकांचीं ग्रात्रें । विश्रांती लेश नसे
 ॥ १५ ॥ साक्षर ज्ञानसंपन्न कळा । नेणोनी अद्वैत जिब्याळ्य । गुंफीत
 वचनवाक्यमाळा । योग्यता वर्चसे ॥ १६ ॥ निर्गुण भाउनी निराळें ।
 सगुणभावना विषमुळें । अहंकृत जाणोव प्रवळे । निरर्थक चर्चा
 ॥ १७ ॥ येथें अद्वैती उमजेसा । युक्तीने न दिसे अपैसा । रात्री दिवसे
 बीण दिवसा । रूपक आश्रय ॥ १८ ॥ स्वरूपांबर अम्यंतरी । अनुभव
 सरोदय करी । जो अखंड मंडळाकारो । निर्विष विषे ॥ १९ ॥
 जो प्रवृत्ति निवृत्तीचें निस्तरण । जो सर्व गताचें अस्तरण । जो विस्तीर्ण-
 तेचें विस्तरण । प्रमय भरणें भरी ॥ २० ॥ तो अधिकार विशेषें श्रोता ।
 जो वक्त्याचा हि वक्ता । सुखें चि चावळिजे तत्कता । हें गुज तयांसी
 ॥ २१ ॥ जाणे अंतरीचे भाव सखोल । परीक्षुनी ये निःशब्द बोल ।
 महा अद्वैत मुखाचे डोल । देत हें गुज एके ॥ २२ ॥ सद्भाविक

आणि सज्ञान । त्याचे चि रिधे, येथे अनुसंधान । सद्वृत्तः कृपेस्तव
साधन । पावला पर पार ॥ २३ ॥ ब्रह्ममाया संधी । संदिग्ध ॥ न होतो
संशयानली दग्ध । सद्वृत्तुपा सुखेहें सिग्ध । नित्य मार्जिला ॥ २४ ॥
आपली चि वृत्ती अपरोधी । स्वरूपापराध-भेदबुद्धी । जो भ्रंशेना
निरवधी । तो-माया-निस्तारला ॥ २५ ॥ तो जात्यांशे शाश्वत असे ।
विजातीचा संस्कार नसे । जो सद्भावो च विलसे । भक्तीचा अक्षरला
॥ २६ ॥ जो अहंब्रह्मास्मीची ममता । मासूनी गेल्या संधी परता ।
जो निःसंगपणाच्या वरता । वीतरागे चरिला ॥ २७ ॥ जो पंच
कोशाची सीमा दाखी । जो प्रचीतीपर प्रमय पोखी । जो अज्ञान
सिंधूतें शोकी । ज्ञान प्रलयार्क ॥ २८ ॥ जो स्वभाव स्थिताने अपर । जो
पर स्वभाव त्याही पर । जो परापर संधीसी धर । धारणे विना ॥ २९ ॥
जो स्वयं अस्तित्व न भावी । जो सर्व गतासी न दावी । जो देखणेपणे-
वाण दावी । अकूप बखे ॥ ३० ॥ जो आपणे चि आपणा वेगळ्या ।
जो निविडपरी सर्व मोफळा । जो अकळ परी सकळ कळा । संपन्न करी
॥ ३१ ॥ जो अगुणपरि निजगुणान्वये । गोण्याचे ही गोप्य खये ।
अनुभवनी त्याची विस्मये । अनुभवी नुरे ॥ ३२ ॥ जो द्वैताद्वैत संधी
माजी । मद्वा अद्वैत तेजें सहजी । उमजाचा उमज नुमजी । उमजवीत
सुखें ॥ ३३ ॥ ऐसा हृदयस्य श्री अनंत । मौनी नामाचा विख्यात ।
तो अवधानें ग्रंथ हठत संत । समाजी वैसला ॥ ३४ ॥ यत्ता होउनी
स्वये । वगवृत्ताच्या उद्धतीसी नये । वाचेची वाचा अर्थान्वये । अर्थासी
विवरे ॥ ३५ ॥ सत्चित्सुखाच्या अतिशये । अनुभवी चि विस्मय होय ।
तेणें विस्मयेसी जाय । निश्चिन्दा माझारी ॥ ३६ ॥ भावळें साक्षात्कारी
ज्ञान । त्याचे अस्तित्व अधिष्ठान । स्वयं सर्वगत अनुसंधान । संधानी
निवळे ॥ ३७ ॥ परब्रह्माची अस्तित्वता । प्रचीतीसी आली तत्त्वता ।
हें ज्ञानावांचुनी संभाविता । कळणें केली ॥ ३८ ॥ बरें ज्ञानमस्तु
अभिन्नता । ऐसे क्षणतां सगुणता । अथवा निर्गुण चि केवळ असता ।
निर्गुणता नुमसे ॥ ३९ ॥ निर्गुणता उमसली च नाही । हें कळलेपणा

आलें पाहीं । यदर्था संदायनदी प्रवाहीं । पडोनी गेळे किर्ता ॥ ४० ॥
 स्थिरावळें नसतां अंतःकरण । अद्वैत विचार संसरण । स्थिरावेना चि पां
 अनुसरण । केवळ प्रचीतीचें ॥ ४१ ॥ प्रचीतीच्या डोळां कांहीं । साहे
 चि ना सूक्ष्म ही । गंगेन गाळीव तेहीं । खुणें लागळें जेंयें ॥ ४२ ॥
 ऐसीं दृष्टी जयाची निर्मळ । जे द्रष्टेपणासी करो चौखळ । तेथें अहं
 ब्रह्मास्मि मळ । मुळीं हूनी च नसे ॥ ४३ ॥ आत्मज्ञान आत्मदृष्टी । भिन्ना-
 भिन्न परी पाटी । निवळोनी हृदयां समसाटी । जाळी पाहिजे ॥ ४४ ॥
 घंस्तु अनादि शुद्ध शुद्ध । ज्ञानहि अनादि सिद्ध । ज्ञान प्रभवे समंघ । रूप
 होय सहजें ॥ ४५ ॥ ज्ञानी रूप जाळें तें अरूप । तें हें प्रचीतीचें
 स्वरूप । ज्ञान गिळुनी आपेंआप । उरे निर्विकारी ॥ ४६ ॥ महा सिंधूचें
 जळ । शोपिती सूर्यरस्मी अवळ । पाहतां तें सूर्यविचीं पातळ । प्रवाह न
 दिसे ॥ ४७ ॥ तप्त लोहाचा पर्वत । कीं धडधडात कल्पांत घन्हीत ।
 रिचवल्या मेघधारा जात । सहज निदाना ॥ ४८ ॥ छेदिल्या तरुची
 सारद्रता । जाय निदानासी स्वभावता । कीं उपजल्याची प्रमाणता ।
 जाय निदानी ॥ ४९ ॥ तरुणांगनेचें सौंदर्य । वृद्धापीं टाकुनी
 रौर्य । तैसा साक्षत्वाचा सूर्य । अस्तवे पुरता ॥ ५० ॥ सुमनीं
 संभवला पराग । विलेंवें अयवा सवेग । जाय निदानी अंतरंग ।
 तैवि ब्रह्मदशेचा ॥ ५१ ॥ पाक निष्पत्तीचा स्वाद । जाय अवसरे चि
 विशद । तैवि स्वरूपाचा स्वानंद । पावे निदानासी ॥ ५२ ॥ मधुर
 अक्षरांची ध्वनी । जाय सामाबोनि गगनी । तैवि सायोज्यदशा उन्मनी ।
 जाय निदानासी ॥ ५३ ॥ पुढें अनुभव आणि स्वानंद । केवि अनुभविती
 आत्मविद । ते परमाद्वैतदशा संवाद । अवधारिजे श्रोता ॥ ५४ ॥ इति श्री
 भीमोपदेश । परापरदशा प्रदेश । वसुउनी त्या ग्रंथी अवकाश । ह्मणे मेरु
 अनंत ॥ ५५ ॥ दशम सूर्य अष्टम कळ संपूर्ण ॥ ८ ॥

श्री

सूर्य १० कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अनुभवी स्यानंद । स्वानुभवाचा अनुभव कंद । प्रचीति
अद्वैत संवाद । होतसे अभिज्ञ ॥ १ ॥ अनुभवावरील महा स्थिती । जे
निरतिशय सुख विथांती । स्वभावदशा आघंती । स्वरूप गहन ॥ २ ॥
अणुहून सूक्ष्मतर । अनुसंधान स्फूर्तिपर । परसंविदशा निरंतर । या त्रि
विधरें ॥ ३ ॥ स्वरूपान्वय निर्धारें । जेवि अग्नीनें काष्ट ज्वाळा कारें ।
प्रकाशुनी सतेज दुर्धरें । काष्ट वन्हीं च केळें ॥ ४ ॥ कीं पृथ्वीनें
प्रदार्थ विस्तारें । संभउनी विश्व आकारें । जीर्णतेसी आणुनी तदनंतरें ।
पृथ्वीरूप केळें ॥ ५ ॥ स्वरूपान्वय साक्षात्कारें । प्रगटोनी स्वरूपावरें ।
पदार्थ अभ्यंतर पसरें । निर्विकार पदार्थ केले ॥ ६ ॥ प्रज्ञा प्रभंजन धरें ।
पंच तन्मात्रा रूपावरें । ब्रह्माकारदर्शनें तत्परें । रूपें प्रभंजन केळीं ॥ ७ ॥
सुतीक्ष्ण जाणीवि सतेज । गान्धर्व रूपना रूप उमज । आणुनी विज्ञान-
दर्शेसी सहज । दशा अद्वैत केळी ॥ ८ ॥ या अनुभवाच्या परवडी । सर्व
दैव निजांची गोडी । सर्वकाळ सर्वगत रुढी । नित्योपजीविका ॥ ९ ॥
अनु हाणिजे अत्यंत गहन । निज स्वरूपानुसंधान । सूक्ष्मासूक्ष्म रिघोन ।
स्मरण होय स्वरूप ॥ १० ॥ जैसी व्यापकता गगनी । घनता पावे
अनुसंधानी । तेथें अवकाशता सघनी । होय निरावकाशता ॥ ११ ॥
यापरी ज्ञानानुसंधान । भव हाणिजे संभव निधान । एवं अनुभव अयधान ।
ब्रह्म निजध्यासें ॥ १२ ॥ निर्विकल्प सप्ताधी क्रमें । साक्षात्कार निज
उगमें । कीं साक्षात्कार निजनेमें । संभवे सप्ताधी ॥ १३ ॥ जें निजाक्षीं
विडोकिळें । जें अस्तित्वपणें असे संचळें । जें द्वैत स्फूर्तिवीण निवळळें ।
निज अभ्यंतर ॥ १४ ॥ तेथे सप्तमूर्तीका वसती । अद्वैत प्रचीतीनें
जाणवती । जाणणें प्रासुनी रुढती । स्थिती अवस्था पर ॥ १५ ॥
साक्षात्काराचें व्याख्यान । जेवि प्रत्यक्ष देखिजे निधान । तेवि सदोदित
अधिष्ठान । ज्ञानचक्षूसी आंतुडे ॥ १६ ॥ साक्षात्कार आणि अनुभव ।

पाहतां येका चि अभिप्राय । परप्रचीति स्वभाव । आपुणें हृदयींचा
 ॥ १७ ॥ या अनुभवावरील सुख । सर्वगत असे सन्मुख । तें
 प्रचीतीचें मुख । विन्मुखतेसी न ये ॥ १८ ॥ पाठीमोरी नव्हे पाठी । तैसें
 परतोनी पाठी पोटी । सन्मुख पाठीमोरे घोंटी । घडमोडी दर्शन ॥ १९ ॥
 या निजदृष्टीमाजि अनुभव । अनुभवी आनंद निर्भव । जैसा तृप्तीवरील
 स्वभाव । जाणवे अम्यंतरी ॥ २० ॥ जैसी धनिवाची प्रसन्नता । आंगीरूप
 सखभावता । कीं यनितेची सौंदर्यता । जीवीं तोपरूपें वसे ॥ २१ ॥
 कीं क्षत्रियाची महा शौर्यता । ना ते महा वैदीकी योग्यता । कीं सर्वज्ञाची
 चातुर्यता । योग्यता जीवीं विलसे ॥ २२ ॥ महा साक्षेपाची जोडी ।
 अनुभवनी सुखपरवडो । संतोष बाटे जो कां प्रौढी । तैसी अनुभवी विश्रांती
 ॥ २३ ॥ अनुभवाचे आंगी विश्रांती । विश्रांतीसी अनुभव हे कैसी रीती ।
 तरी अवधान करुनि तीक्ष्ण मती । अवधारिजे हें ॥ २४ ॥ स्वानंद
 फडुनी अनुभव । प्रांजळ जाणिजे अभिप्राय । सुख मनीं मानूनी निर्भव ।
 सुखी होइजे वर्तमानी ॥ २५ ॥ प्रगट नसता रामावतार । भविष्ये चि
 केवळ जगोत्धार । कां त्या अवताराचे दुर्धर । तेज प्रसन्नतेचें ॥ २६ ॥
 तैसें स्वरूप प्रवर्तलें नसतां । कोण्हासी श्रुत दृष्ट न होतां । ना न धरितां
 रूपावेवता । अनुभवासी आलें ॥ २७ ॥ वाल्मीकि केळी भविष्य
 विख्याति । विस्तारली रामावतार कीर्ती । तैसी च सद्गुरून प्रचीती ।
 स्वरूपाची प्रगटली ॥ २८ ॥ भविष्य रामावतार महिमा । प्रत्यक्ष होता तो
 परमात्मा । तेव्हां वाल्मीक योग्यतेसी सीमा । नाहींसी च जाली ॥ २९ ॥
 जे भविष्ये अनुवादला । तैसा चि प्रत्यक्षतेसी राम आला । तेव्हां लोक
 विख्याति उदेला । वाल्मीक सूर्य वर्चसे ॥ ३० ॥ तेव्हां सद्गुरु ब्रह्म-
 साक्षात्कार । प्रत्यक्षतेसी आणुनी निज निर्धार । केला यथार्थ जगदोधार ।
 स्वरूप प्रत्यक्षतेने ॥ ३१ ॥ निजलागीं ठेऊनी दृष्टी । प्रवर्तली आहे सर्व
 सृष्टी । लाभार्थांचुनी नुसती गोष्टी । कोण्ही कोण्हासी न करी ॥ ३२ ॥
 प्रवृत्ती पाहतां सविस्तरें । इच्छयासुख तदनुसारें । प्रवर्ततो नाना प्रकारें ।
 सुखाचि लागी सर्वत्र ॥ ३३ ॥ पुत्रावरील मायेची ममता । विचारुनी

वरी पाहतां । आपुल्या सुखास्तव सलोभता । ऐसी च सर्वत्र ॥ ३४ ॥
 माता पिता पुत्र संबंध । स्त्री पुरुष बहुविध । संसार विस्तारला प्रसिद्ध ।
 सुखाची ममता ॥ ३५ ॥ निवृत्तीपर अनुसंधान । सुखास्तव चि वस्तु
 साधन । जैसैं प्राप्त व्हावयासी धन । नाना उपाय कीजे ॥ ३६ ॥
 धनानुभव गोडी । लागल्या सर्वत्र रुढी । धनसाधनाची जोडी । कारिती
 प्राण निदानें ॥ ३७ ॥ ज्या प्राणसुखा लागला अर्थ । प्राण वेचिजेति ते
 तदर्थ । तस्मात् द्रव्याचे ठायीं पदार्थ । नाना स्वार्थ वसती ॥ ३८ ॥
 द्रव्यावांचुनी जिणें व्यर्थ । ह्मणती मृतप्राय अकिंचिनार्थ । प्रवृत्तीसी
 द्रव्यें चि समर्थ । येर ते दुयळे ॥ ३९ ॥ तैसैं निवृत्तीत आत्मज्ञान ।
 नसतां जिणे चि होय प्रेतासमान । जन्ममरण संस्कार पूर्ण । अज्ञान
 यातायाती ॥ ४० ॥ दखिं पांढिले प्रवृत्तीचे लोक । तैसैं आत्मज्ञानेवीण
 विवेक । अनुभवाचे सुख अलौकिक । कैसैं तयासी ॥ ४१ ॥ तस्मात्
 आत्मज्ञान साधार्थें । तरी साधनीं नित्य प्रवर्तविं । सर्वकाळ धरावे ।
 अनुसंधान जीवीं ॥ ४२ ॥ हें शिकउणवेलें न घडे । जरी कां पोटी
 प्रस्तावा पडे । संसार निवृत्तीचें आवडे । संभाषण जया ॥ ४३ ॥ हें
 घडत जन्मांतरीचें सुकृत । स्वरूपीं उजळे निजहेत । स्वरूप प्राप्तीचे
 अखंडित । साधन करी ॥ ४४ ॥ भोजनी पाहिजेत परवडी । तरी
 तितुका साक्षेप पाहिजे आवडी । साक्षेपेवीण रसनेसी गोडी । पदार्थेवीण
 न ये ॥ ४५ ॥ साक्षेपेवीण सभाम्यवंत । पदार्थ अनुभविती अनंत । तरी
 पूर्वीं जोडिलेती ह्मनत । तितुके वोळले ॥ ४६ ॥ भांडारगृहांत द्रव्यकोटी ।
 नाना पदार्थ परिपाटी । दिव्यांबरें अलंकार थाटी । ज्याच्या त्यासी
 उपेगा ॥ ४७ ॥ तैसीं सुकृतें आर्जविलीं । तितुकी फळप्राप्तीसी आर्था ।
 तरी आत्मज्ञानासी जालीं । कारण साधन ॥ ४८ ॥ आत्मज्ञान साधनसार ।
 सहस्ररूपेचा निर्धार । साधिती गुरुभक्त साचार । सद्भाव भक्तीनें ॥ ४९ ॥
 या अनुभवं कडुनी जाणिजे । पात्र स्वानंदाचें होइजे । साधन संपत्तीवीण
 सहजें । अनुभव नये चि कीं ॥ ५० ॥ हा अनुभव कडुनी स्वानंद ।
 जाणती आत्मविद निर्द्वंद । पुढें स्वानंदाचा सुखकंद । अनुभवितो कैसा

॥ ५१ ॥ सत्स्वरूपाचीं नित्य पदवीं । स्वानंदें चि जो अनुभवी । त्या
 अनुभवाचें रूप कवी । अनुभविते अवधारा ॥ ५२ ॥ इति श्री भीमोपदेश ।
 स्वानंदानुभवसौरस । निजात्मरूपीं प्रवेश । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५३ ॥
 दशम सूर्य नवम कळा संपूर्ण ॥ ९ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य १० कळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामस्वरूपानुभवी । श्रीराम अनुभवाचा कवी । कृपा प्रसादें
 चाखवी । भाविकांसी तो रस ॥ १ ॥ नित्यमुक्त हे सवळ जीव । धेतील
 जरी कां निजानुभव । तेहीं सहुरुकृपा नवलाव । घ्यावा वाक्य श्रवणीं
 ॥ २ ॥ गुरुकृपेवीण सहसा । कळे चि ना ते सोहं हंसा । वाक्यार्थ
 दीप प्रकाशा । उजळुनी वस्तु पहावी ॥ ३ ॥ जैसे पुरातन निजभूषण ।
 जीर्ण जालें भूमीगत होऊन । ते बहुता काळीं देखोन । तोपें स्वच्छ कीजे
 ॥ ४ ॥ तैसे आत्मज्ञान शरीरा । जीर्ण जालें बहुतां प्रकारीं । अवस्थारूपें
 अम्यंतरां । अच्छादळें ॥ ५ ॥ ते सहुरुकृपेनें अवचट । आतुडळें
 नित्योदयें आंतुवट । ते आत्मज्ञान रवीची पाहाट । फुटली सर्वदां ॥ ६ ॥
 न्याहाळुनी आत्मज्ञानाचे डोळे । पाहों लागले प्राचीसी उजालें । आपुली
 सर्वगतता तेणें काळें । दिसों लागली सोजळ ॥ ७ ॥ गगन गाळीव निजवरव ।
 टेवीं स्वरूपाची निर्भव । स्वयंभू सुख राणीव । मोगितां चि ठेळे ॥ ८ ॥
 तैसे संत निजानुभवी । त्याच्या प्रसादाची टेवी । वानिती वेदादिक कवी ।
 महा महिमे ॥ ९ ॥ जे बोलनें युक्तीसी न ये । जे कांहीं येकपण न
 साहे । ते अत्यंत जवळ होय । सहुरुप्रसादें ॥ १० ॥ सहुरुप्रसाद
 महिमा । पाववी प्रत्यक्ष परब्रह्मा । ब्रह्म प्रचीती स्वयमात्मा । हे प्रत्यक्षता
 ॥ ११ ॥ सर्वकाळीं विद्यमान । भूतमविष्याचें अधिष्ठान । तो येक आपला
 आपण । येथें दुजा कैचा ॥ १२ ॥ आपणा बांचुनी त्रिभूवनीं । पाहतां

दुजा नाडले कोणही । सर्व शरीरं विद्यमानी । आपणें चि वें ॥ १३ ॥
 परी येथें येक अभिनवकळ । अकळ प्रवृत्ति तत्व अकळ । प्रवृत्तीसी येतां
 जन्ममूळ । निजतत्व दुन्दुबें ॥ १४ ॥ कंठ्य असोनी मंगळसूत्र । पावे
 स्वप्नभ्रम तो विचित्र । सौभाग्यहानि अपवित्र । दुखें जाजावें ॥ १५ ॥
 तेवि स्वरूपाचें विस्मरण । बोदवळें विश्वरूपें मरण । हें अकळ प्रवृत्तीचें
 कारण । कळे सद्गुरु करितां ॥ १६ ॥ सद्गुरु दिवाकर उदयें । तमजात
 रज्जुसर्पभय । बारुनि केलें निर्मय । पूर्ण परीक्षावंत ॥ १७ ॥
 ज्ञानरत्नाची परीक्षा । करूं जाणे तो तत्व विविक्षा । निजलक्षे चि त्या
 अलक्षा । स्वयें चि निवळे ॥ १८ ॥ सद्गुरुकृपा कटाक्षें । निजानुसंधान
 अंतर्लक्षें । आपणें चि स्वरूप प्रत्यक्षें । प्रचीतीसी आला ॥ १९ ॥
 आपणामाजि जगत्कारण । आपणामाजि स्वरूप निष्कारण । हे चि
 विचारणा भ्रमहारण । चर्चा करावी ॥ २० ॥ सद्गुरुसंत सहवासी ।
 होउनी गुरुभक्ति विश्वासी । नित्यानुभव चर्चेसी । अवकाश बावा ॥ २१ ॥
 स्वरूप अनुभव चर्चा होता । अवचट त्या सुखे तत्त्वता । अयस्तेतीत
 स्वभावता । सुखाची बोळे ॥ २२ ॥ जैसी डांक याजवितां दैवत । आवेश
 आंगी भरे अद्भुत । कीं कामिनीकटाक्ष स्मरजात । कामिका सकामता
 ॥ २३ ॥ नाना पदार्थ रसाळता । रसना चाखे अरोगितां । मासोमासीं
 संतुष्टता । येतसे अवाप्तीसी ॥ २४ ॥ क्षुधा होउनियां दुस्तर । नाना
 मधुरानें उदर । खादतृप्तीने ढेंकर । देत ते तृप्ती चि आघवी ॥ २५ ॥
 जगत्कारण कवण्या प्रकारें । आपण आहे हे चि विवरें । विवरारें अम्यंतरे ।
 अति सावधानता ॥ २६ ॥ आपण येकपणेवीण येकळ । स्वभाव स्थितीनें
 संचला । आपलेपणापासुनी नाहीं जाला । वेगळा कदापि ही ॥ २७ ॥
 तो आपण तन्ही कैसा आहे । ऐसें पहावें बाटे पाहे । तें चि दुजेपणासी
 होय । ठाव आपणामाजि ॥ २८ ॥ आपण निर्गुण निराकार । आपण
 निःसंग निराधार । ऐसें प्रचीतीचा निर्धार । कवणें केल ॥ २९ ॥ आपलें
 अपरोक्ष आत्मज्ञान । तें चि होउनी स्वप्रकाशधन । आत्म संदर्शनें समा-
 धान । देउनी ठेळें ॥ ३० ॥ या आत्मज्ञानाची प्रौढी । सिद्धांतें उभविळी

गुढी । आत्मसाक्षात्कार प्रौढी । शिवविष्णु परंपरा ॥ ३१ ॥ हें स्फूर्तीने
 पाहतां न कळे । आत्मप्रचीर्तने निवळे । सदुरुप्रभाकरे निज डोळे ।
 चेदरे केलियां ॥ ३२ ॥ सदुरुकृपा आत्ममंडळ । ज्ञानरवी अनुभव सोजळ ।
 प्रकाशतां हृदयीं सांजवेळ । जाली आस्तव त्या सूर्याची ॥ ३३ ॥ सत्य
 संकल्प सांजवेळा । नास्ति निवृत्ति आस्तिक्य उजाळा । या उभय द्रष्टृत्वाचा
 निर्वाळा । जाला सदुरुकृपेने ॥ ३४ ॥ उभय द्रष्टृत्व कैसा आपण ।
 या चि प्रचीर्तने निरोपण । निरोपिले पुढें संपूर्ण । सोहं हंस स्फूर्तीने
 ॥ ३५ ॥ जैसैं क्षीरनीर मिसळलें । हंस चंचूने तात्काळ । नीर निवडुनी
 गोडी आगळें । क्षीर रसना घोटो ॥ ३६ ॥ मिसळलें खरें खोटें नाणें ।
 द्रव्यपरीक्षावंत ईक्षणें । खोटें निवडुनी सन्मानें । उरें खरें प्रसिद्ध ॥ ३७ ॥
 तैसैं स्वरूपानुसंधानी । सद् असद् वृत्ती दोन्ही । मिसळल्या त्या
 निवडुनी । सद् वृत्ती घ्यावी ॥ ३८ ॥ सत्य संस्कारें प्रवळली । पतिव्रता
 नावागळी । परी बन्हांसेजेसी रिघाली । सरती होय तेन्हां ॥ ३९ ॥ तैसी
 सद् वृत्ति ब्रह्म संस्कारें । निर्वाणदशेसी प्रचीती भरें । स्वरूप सुख
 साक्षात्कारें । निदान पावे ॥ ४० ॥ आपुढा जीव देउनी बळी । निर्दोष
 निधान साधिलें सकळीं । घोष कीर्तीचा भूमंडळीं । होष प्रशंसा ॥ ४१ ॥
 तैसैं अहंमतीसि प्राप्नुनी । निजास्तिक्य अनुभवनी । राहती संजन
 समाधानी । अपरोक्ष तत्त्ववेत्ते ॥ ४२ ॥ साधु अपरोक्ष तत्त्वानुभवी ।
 विश्वपावन त्यांची पदवी । ग्रंथोपग्रंथी महा कवी । भाट होउनी वर्णिती
 ॥ ४३ ॥ तें चि पुढें निरोपण । निजानुभवो छक्षण । देउनिचां संत
 अवधान । अवधारिजे पुढें ॥ ४४ ॥ इति श्री भीमोपदेश । सद् सद् वृत्तीचा
 प्रकाश । हंस साहा सोहं हंस । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ४५ ॥ दशम सूर्य
 दशम कळा संपूर्ण ॥ १० ॥ श्रीरामचंद्रार्पण ॥

श्री

सूर्य १० कळा ११

॥ श्रीगुनंदनाय नमः ॥

श्रीरामसोहं हंस अन्यंतर । सद्सद्बृत्तीचा उधार । अनुभवी
 निरंतर । साक्षत्वा वेगळा ॥ १ ॥ निराकार स्फूर्ती प्रथम । ते सद्बृत्ती
 निरोपम । असद्बृत्ती ते संभ्रम । भूत भाविती ॥ २ ॥ पाहतां अद्वय
 हृदय । संचर निर्विकार निरामय । त्या हृदयी च सहोदय । धृतिद्वय
 उभार ॥ ३ ॥ पर्जन्येविण सरिता तुंवळ । वाहों लागले कौरडे जळ ।
 तेणे जळें पिकले अखिल । पांचाभूतिक हें ॥ ४ ॥ जैसा वार्जगिरीचा
 वेळ । नसोनी काहों होय प्रवळ । तमासा पाहों आळे सकळ । ते
 डोळस तेथें चि ॥ ५ ॥ जे गर्भांध मुळीचे । त्याची दृष्टी न भासे न
 वेचे । गुप्त अंतरीं प्राप्तीचे । ठेवे सवांग डोळस ॥ ६ ॥ तेथें विपरी नी
 पुपरीत । स्वरूप आणी प्रचिता येत । दुजेपणेंविण हृदय । दुभे अद्वैत
 सास्वते ॥ ७ ॥ निजाजम पसव येळ । दैताद्वित स्फूर्ति जिप्हाळ्य ।
 निस्प साक्षत्व उजाळ्य । परोक्ष परोक्षे ॥ ८ ॥ सद्बृत्तीचे हे उमसलेपण ।
 सोहं हंसा ब्रम्हस्वरण । जैसे आपला चि डोळा आपण । तेणेंवाण होय
 आंधळ्य ॥ ९ ॥ चक्षु गेलीयाने काहीं । तो आपण मरत नाही । तैसी
 सद्बृत्ती पाही । सुरे आत्मत्वी ॥ १० ॥ निज चक्षु उपेगासी । हेतु होय
 पुखदुःखासी । तैसें आत्मत्वमृत्तांसी । भेदाभेद स्फुरण ॥ ११ ॥
 आपसंचलेपणें निर्मळ । दावी सद्बृत्तीचे शोळ । आत्मा सद्बृत्तीयोगे
 मेवळ । दृष्टा होय स्वभावे ॥ १२ ॥ प्रत्यक्ष सद्बृत्तीच्या संस्कारे । न
 लेपे कांहि येक धर । जैसे गगन त्या पसर । सर्वा आतुडलेसे ॥ १३ ॥
 तैसें आत्मयाचे व्यापकपण । उरल्या सद्बृत्तीसि घेऊन । जैसे गगन चि
 नेर्मळपण । दाखिले स्फटीकर आंगी ॥ १४ ॥ तेथों निजांग अस्तित्वता ।
 उद्बृत्तीचा व्यापकता । अस्तित्व व्यापकतेने सत्ता । आत्मत्व विछरिले
 ॥ १५ ॥ पायाणी टिंग सूर्यम । अनादि होते सुप्रभ । ते आर्चकविधिने

निजलाम । प्रसन्नतेसी ये ॥ १६ ॥ अकर्तव्य आणि संपूर्ण । आपुले
 हृदय गहन । सद्बुत्तियोगे सनातन । ज्ञानघन विद्येकी ॥ १७ ॥ मृत्तिकेचे
 आवडिले । विन्न नागरपणे भले । त्यासी जैसे चि झाले । कडविकड तें
 नम ॥ १८ ॥ तेवी सद्बुत्तीचे चोखडे । जेथे जेथे अर्चण पडे । तेथे
 तेवी चि पाडे । आत्मत्वी रुढीसी ॥ १९ ॥ आत्म्याचे प्रदास्तपण । हे
 दैविक सिद्धि चि वरदान । कीं निज सुप्रसन्नता आपण । प्रगटले त्यानंदे
 ॥ २० ॥ गंधर्व स्त्री मंत्र सिद्धीने । अनेक गंधर्व शसास्र माने । प्रगटोन त्या
 धीरश्राने । परासी पराभविले ॥ २१ ॥ चिंतामणीची प्रसन्नता । पदार्थ
 सिद्धि संपूर्णता । पदार्थाचा संभव पाहता । कांहीं च नाडले ॥ २२ ॥
 अश्वय तूणांवन शर । निघतेची असती अपार । त्या शरोत्पत्तीचा विवर ।
 होय शरत्कारेविण ॥ २३ ॥ नानामंगी औषधी चमत्कारे । उपयोगासी
 येती गुणसारे । तितुका अकल्पीत भाव निर्धारे । येतसे प्रचीतीसी
 ॥ २४ ॥ नाना दैवत प्रसन्नता । पदार्थ प्राप्त होती यस्तुता । अपूर्णी
 सद्बुत्त संपूर्णता । होय ब्रह्म संतर्पणी ॥ २५ ॥ तैसेची सगुण साक्षात्कार ।
 कां गगन धामदेवता उच्चार । नाना रिद्धिसिद्धि सविस्तर । दैविक रुढलेसे
 ॥ २६ ॥ तैसे सद्बुत्ती मात्रि संपूर्ण । अस्तित्वतेचें अधिष्ठान ।
 दैविक स्वरूपे प्रकाशधन । प्रगटीत सत्ता ॥ २७ ॥ त्या आत्म्याचें
 अधिष्ठान । स्वयमात्मातत्व निधान । साक्षत्व सत्तेने पुरातन । नित्य
 नूतन वर्ते ॥ २८ ॥ परोक्ष अपरोक्ष द्वयवृत्तीने । माया अविद्या
 प्रसिद्धतेने । दृश्य द्रष्टा दर्शन विधीने । रुपासी येतसे ॥ २९ ॥
 अकल्पीत आत्मत्वी ज्ञान । जैसे जीवनामाजी फळ संभवोन । गोडी रसना
 होऊन । हृदय तृप्त केले ॥ ३० ॥ तैसे सद्बुत्ती मात्री दैविक ।
 सत्ता ज्ञानसुखे कांहीं येक । निजस्वरूप सत्ता निश्चयात्मक । हेत
 उपलब्धीसी ॥ ३१ ॥ या कारणे आत्मत्वशुद्धि । करिती संत विवेकनिधी ।
 महा समाधीस्त कृतबुद्धी । जाले आत्मत्व शोधे ॥ ३२ ॥ आत्मत्व जें कां
 आपुलें । स्वरुपाकारे प्रचितीसी आलें । या समाधानासी लाभले । पूर्ण समाधान
 ॥ ३३ ॥ आपण निजांगें निरंजन । आत्मत्व ब्रह्मज्ञानाचें अंजन । सद्बुत्तिनयनी

राजन । विलोकीती निधाने ॥ ३४ ॥ आपुले स्वरूप आणि ज्ञान ।
 याचा निवाडा ऐसा जाण । आत्मत्व हे प्रकाश घन । निजानुभवे रुढे
 ॥ ३५ ॥ नाना साक्षत्वाच्या रुढी । नाना पदार्थ परवडी । नाना युक्ती
 धडो विकडी । आत्मत्व प्रसवे ॥ ३६ ॥ नाना अनुभवाचीं द्वारे । नाना
 अवधान अनुसंधान परे । नाना वस्तु विधान विस्तारे । उपलब्धी आत्मत्वीं
 ॥ ३७ ॥ स्वरूप ज्ञान संपुटी करण । अव्यक्त तत्व पंचीकरण ।
 येकानेक अहंकरण । आत्मत्व संभवे ॥ ३८ ॥ जैसा अक्षयी झरा
 पर्वती । तैसा आत्मत्वीं विद्याभास स्थिती । आत्माची प्रगटोनी सर्वार्थी ।
 संपन्न होय ज्ञाने ॥ ३९ ॥ पदार्थज्ञाने आणि आत्मज्ञाने । महासत्ता
 आणि सामर्थ्याने । विश्वोपलब्धीसी प्रसन्नतेने । आत्मा सुरतरु चि तो
 ॥ ४० ॥ आत्मा आणि आत्मत्व ऐसे । स्वरूपज्ञान समरसे । विचारता
 आत्मा येक चि असे । ते चि निरुपण अवधार ॥ ४१ ॥ इति
 श्रीमद्गीतोपदेश । आत्मत्व दैवीक दशा तोप । ज्ञान अधिष्ठान ब्रह्मांश । म्हणे
 मेरु अनंत ॥ ४२ ॥ दशम सूर्य एकादश कळ्य संपूर्ण ॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्री

सूर्य १० कळा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम आत्मत्व रुपका । आत्मा दैवीक द्योतका । आत्म परायण
 कीतुका । कारण होसी कैसा नेणे ॥ १ ॥ आत्म म्हणजे घोंगिह एक ।
 ऐसा नव्हे फी हा विवेक । विचारितां निज निश्चयात्मक । आत्मा चि
 तो आपण ॥ २ ॥ नाना विचार शायबादे । नाना संमति सिद्ध संवादे ।
 नाना युक्ति सद्गुरुप्रसादे । प्रचितीसी ये आत्मा ॥ ३ ॥ आत्मजाचा निवाडा
 जाला । आत्मा निर्विकारे संचला । तो चि आपण निवळला । निजयोग
 आत्मत्वीं ॥ ४ ॥ आपण येक येक अंतःकरण । चाळिते परि नाळिका
 ग्रंथण । आपणासी सोडुनी संस्करण । अग्रासे नाडिते ॥ ५ ॥ हे

अज्ञानाची महां सयडी । विस्मरणपणेंचि येत धाडी । आत्मत्व, आत्म
 विघडाविघडी । हे प्रसिद्धि मायेची ॥ ६ ॥ ते माया कांहीं स्वतंत्र नसे ।
 अवांतरि आत्मत्व उमसे । अनेक आत्मचें प्रकाशे । अनेक विध, कारणे
 ॥ ७ ॥ अवांतर मायेचेनि आत्मत्व । परि, आत्मत्व निजागे परतत्व ।
 उमसलें मायेचे निसाक्षत्व । अनादि सिद्ध ॥ ८ ॥ या आत्मत्व विद्यमानें ।
 आत्मविद् वेच प्रचिर्तने । जाले, समाधानी प्रसन्नतेने । कृतार्थ, कर्तृति
 जगा ॥ ९ ॥ आत्मानुभवो आत्मपरगण । आत्मज्ञानी ; आत्ममुखसंग ।
 आत्मोपलब्धी आत्मानुसंधानें । सगून आत्मावधानी ॥ १० ॥
 जे, निरपेक्ष, अंतरापासून । जे सहज स्थितीचे विसावे-पूर्ण ।
 जे, स्वमायेचि उदासीन । सर्वारंभ परित्यागी ॥ ११ ॥ सर्वकाळी
 स्वरूपपर । अखंडतेचा निज निर्धार । येकात्मतेने, निर्वै ।
 वर्तती जगी ॥ १२ ॥ स्वरूप घ्यानें निल ध्यानस्थ । राहिले स्वरूपतेनें
 निवांत । अखंड येकांति निःशब्द संत । व्योम दृष्टांत प्रसिद्धि ॥ १३ ॥
 निजागे अंगविहीन ते । अपांगें आत्मप्रद पुरते । विज्ञान अधिष्ठित बोधक
 सत्ते । माजी सुप्रसन्न ॥ १४ ॥ सर्वातिशय टाकोनी जावे । निवाळे
 अखंड स्वानुभवे । शांतीचे चि स्वभावे । अंगुरले सुरतरु ॥ १५ ॥
 संत विश्रांतीचे अंतर्लें । संत स्वरूपतेचें आळे केणें । संत निज प्रसन्नतेचें
 देणें । निजदंवे लाभले ॥ १६ ॥ संत स्वसुखार्णवाचा ठाव । संत
 स्वभाव स्थितीचा राव । संत आत्मप्रचोतीचा भाव । प्रलक्षतेसी आळ
 ॥ १७ ॥ त्या संत दृष्टीसी सहजे । संत स्वरूप विध समाजे । विलोकन
 आर्चन उमजे । प्रसन्नता भोगिती ॥ १८ ॥ अपरोक्ष वस्तु आत्मज्ञान ।
 हे चि संताचें स्वरूप सनातन । परी निल प्रचोतीने नूतन । अनुभविती
 संत ते ॥ १९ ॥ विश्वरूप व्यक्ति वारव्या । माऊनी संत स्वरूपे निल
 नश्या । अर्चनविधाने ब्रह्मव्या । निल अवाप्ति सुखाच्या ॥ २० ॥ विश्वंभर
 देवाची भरणी । अभिनव व्याप्ती अभिनव करणी । अभिनव प्रीतीने
 अंतःकरणें । पूजा विधाने प्रतिष्ठा ॥ २१ ॥ अष्टभाव सिद्धीचा उभारा । घेऊनी
 हृदयीचा नम गामार । तेथे सद्गुरूंचा देव्हारा । निकोपम शृंगारे ॥ २२ ॥

प्रतीकं जीवनार्थं जीवनं । स्वयंभू सुखाचें भवनं । निजानंदाचे वैभव
 पावनं । उपचार विस्तारें ॥ २३ ॥ परा रक्षति गालुनी जीवीं । निज-
 ध्यासाची प्रसन्नता व्हावी । लाऊनि विज्ञान ठाण दिवी । पृथुकाकारें
 सर्वत्र ॥ २४ ॥ अंत जारज खेदज । चांथें निजांग उद्धीज । लक्ष
 ज्ञान्यांसी रूपे सतेज । निजगूज विस्तारले ॥ २५ ॥ निरखुनी शरीराची
 धरव । घेऊनि प्रीतीने अंतर्भाव । मानिलेने उपचार सर्व । तेंपें समर्पायें
 ॥ २६ ॥ समयोचित देवदृष्टेने । अपेक्षित तें ते काळे तेणें । सद्भाव
 विनयप्रीतीने । निवेदिजे सर्व ॥ २७ ॥ सर्व क्षेत्रीं सर्वात्माराम । पावन-
 प्रचीतीचें परंधाम । प्रसन्नतेसी आणुनी निजविश्राम । विश्वरूप भजावा
 ॥ २८ ॥ भजन त्रिपुटी विना । अखंडीत भजनविधाना । संत आचरती
 साधना । सिद्ध संपत्तीने ॥ २९ ॥ विश्वरूप संत अनंत । घ्याती सज्जन
 संत अखंडीत । होऊनी स्वये संत निवांत । संत अर्जपिती भैसे ॥ ३० ॥
 चक्षूने चक्षुविलोकन । संतपणेंचि तैसे संत अर्चन । संतस्वरूपानुभवी भजन ।
 सज्जनपरंपरा ॥ ३१ ॥ संतभजनें संत प्राप्ती । संतस्तयने संतप्रचीती । संत
 ध्याने संत स्थिती । प्रत्यक्ष देहीं बसे ॥ ३२ ॥ संत सहवासें संत लक्षण । संत
 संभाषणें संत बोलणें । संत रूपेने संत चालणे । संत प्रसन्नता देसी
 ॥ ३३ ॥ संत अनुभवी ऐसे अनंत । ज्याचे दृष्टीस दिसती संप्रचीत । तो
 संतविख्यातीने महंत । संतभूषणें सद्गुरु ॥ ३४ ॥ संत अळंकरणें
 अळंकरला । संत संतर्धानें असे विस्तारला । संत संपत्तीने भरला ।
 संतराजा सद्गुरु ॥ ३५ ॥ सद्गुरुचि स्वरूपे अंत । संताचे स्वरूप सद्गुरु
 अनंत । संत सद्गुरु अखंडीत । अर्चावे गुरुमक्ति ॥ ३६ ॥ देखावे
 सद्गुरुरूपे संत । सेवावे सद्गुरु निवांत । त्याची अर्चनविधीने अखंडीत ।
 निजप्रीतीसी पावें ॥ ३७ ॥ आत्मचावरील अनुभव । आत्मत्व जालें
 व्योमगाळीव । सरली आत्मत्वाची सांव । निजानुभव सुखें ॥ ३८ ॥
 स्वस्वरूपें सनातन । आपुला अनुभवी आपण । या प्रचीतीचे निरोपण ।
 जाणती अनुभवी ॥ ३९ ॥ जेथें नाहींत स्वानुभव डोळे । तेथें या
 अनुभवासी कोण निवळे । अद्वैत प्रचीतीने आगळे । ते डोळस येथिचे

॥ ४० ॥ दशम सूर्य आत्मानुसंधानं । आला निजहृदयासी प्रचीतीनि ।
 नित्य आत्मप्रभा अखंडतेने । नित्योदय केल्या ॥ ४१ ॥ अनंत कृपेचा
 प्रसाद भावु । निजांग चक्षुसी या वरप वानु । निज आस्तिक्यतेची दशा
 तनु । अखंडमंडळ्याकारे ॥ ४२ ॥ या दशमसूर्य प्रकाशमाने । की जे
 येकादशसूर्य विळोकन । तां येकादशेचा चि निजप्रभेने । विळोकिजेत
 श्रयणी ॥ ४३ ॥ निजांग प्रचीतीचा श्रवण । अपरोक्ष दशा निरावरण ।
 स्वरूप साक्षात्कारी अनुसरण । अनुसंधान वर्धवा ॥ ४४ ॥ इति
 श्रीमद्गीमोपदेश । संतस्तवने प्रकाश । आत्मवाचा अनुभव चिदश । म्हणे मेळ
 अनंत ॥ ४५ ॥ दशम सूर्य द्वादश कळ्य संपूर्णमस्तु ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु
 ॥ श्रीगोविंद ॥ दामोदर माधवाय नमः ॥ श्रीरामसमर्थ ॥ राम ॥

श्री

सूर्य ११ कळ्या १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम येकपणेवीण येकळ्या । प्रचीती येकपणे चि संचला ।
 येकायेकी हृदयासी आला । मुळीचा येक ॥ १ ॥ येक आस्तिक्य सत्य-
 स्वरूप । प्रचीतीनें जालें रूप । तो येक सत्य संकल्प । मूळ पुरुष
 येकळा ॥ २ ॥ केवळ येकपणेवीण येक । तयाचें रूप कर्ता दुजा येक ।
 या येकाकरितां येकानेक । रूपासी आला तो ॥ ३ ॥ येकापुढें मांडला
 येक । येकादश संख्येचा विवेक । अवधारिजे येक अनेक । केवळ येक
 येकपणे विना ॥ ४ ॥ या प्रचीतीनें आगळ्या । येकादश रुद्र जिह्वाळ्या ।
 येकादश रुद्रार्चन लाळ्या । आवर्तनें ब्रह्मी ॥ ५ ॥ येकपणेवीण केवळ
 येक । तें परब्रह्म निष्कलंक । तेथें येकपणाचें कौतुक । कांहीं च नसे
 पाहतां ॥ ६ ॥ स्वरूपी येकपणाची वार्ता । नसे चि येकपणाचें
 रूपकर्ता । ना ते येकपणेवीण नित्य अकर्ता । हेही स्फुरेचिना
 कांहीं ॥ ७ ॥ हे स्वाभाविक सत्य येक । त्यावरी दुजा मूळपुरुष

विनायेक । अस्तिक्य अनुभउनी निष्कळंक । बोधासी - प्रवर्तलः ॥ ८ ॥
 येकदशाची ह्याची पाहतां जीवें । भवान्धीसी - तरोनी - जावें । ज्यासी
 अनुष्टिजेत सदाशिवें । महं समाधी सुखें ॥ ९ ॥ स्वरूप - अनुभउनी
 स्वानंदें । जगदानंद बोध कंदें । छळा विश्वतारक - मुकुंदें । कीजे, हें
 अभिनव ॥ १० ॥ परब्रह्मदशा जिरउनी । आत्मप्रचीती पुंज विरउनी ।
 वस्तु - नित्यानुसंधानें पुरउनी । उरल्य असे जो सहज ॥ ११ ॥ जो
 निजानंद अवतरवी । जो सदोदीत सुख भरवी । जो - स्वरूपतेचा - दिवस
 करवी । पूर्ण कृपांवरिं ॥ १२ ॥ तो येक परमात्मा - परेश । जो सकळ
 हृदयस्य मूळ पुरुष । येकादश रुद्र चिअकाश । तेजोरासी विभवं ॥ १३ ॥
 अंतरां येक बाहेरी येक । स्वरूपें येक अनुभवं येक । पाठीसीं येक
 सन्मुखीं येक । येकादश दशेनें ॥ १४ ॥ केवळ येकदशेनें चि प्रगटे ।
 दशोपनिषद दशदशा नेटें । येकपणावरीळ अनेकपण अवचटें । दशविध
 अवधारा ॥ १५ ॥ येक अस्तिक्यावरी सहज । शून्य अवगमिलें सतेज ।
 ह्या संपूर्णासी कांहीयेक गुज । सुखें उमसलें ॥ १६ ॥ संपूर्णासी
 संपूर्णपणाचा । फांटा फुटला स्फूर्तीचा । फांटा फोडितां तेणें शून्याचा ।
 येक होतसे स्वभावें ॥ १७ ॥ ह्या येकापुढें शून्य आलें । तेणें दशा
 कासीरूप जालें । शून्य नवांक विस्तारलें । अनेकपणेसी पहा ॥ १८ ॥
 तो अनेकपणाचा फांटा । येकाचा काडितां विश्वसांटा । मग न पडतां चि
 तो अक्कांटा । रिघे अखंड मंडळीं ॥ १९ ॥ अस्तिक्य व्यापकता
 निरावरण । होतां निजांग विवरण । पुसोनी जाय शून्य । निष्कारण सर्व
 कार्येसीं ॥ २० ॥ येकावरीळ नव शून्याकरितां । येकें चि प्रकाशिली
 अनेकता । तें शून्येशून्य निवारितां । येक अस्तिक्य उरे ॥ २१ ॥ ऐसें
 हें येकपण सोलीव । प्रचीतीचें व्योम गाळीव । सहुरुकृपेनें अभिनव ।
 हृदयासी आलें ॥ २२ ॥ या येकादश सूर्याचें दर्शन । होतां भवतम
 जाय निरसोन । सतेज संपत्ती हपांन । वसों येती घरां ॥ २३ ॥ रामरुद्र
 प्रचीत भाषण । स्वरूपानुभव पोषण । सायोज्यतेचें निजभूषण । अवधारिजे
 मंगार्ये ॥ २४ ॥ रुद्र वरुनिर्यां निज अवधान । व्हावें सनातन सावधान ।

ॐ श्री गुरुभ्यो नमः

सूर्य ११ कळा २

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम मी मज माझेनि । उमजलों गुरुकृपा अनुसंधानी । तव
सनातन अवधानी । नित्यज्ञाने निवळलों ॥ १ ॥ मी मज माझारि वक्ता ।
मी मज माजि होय श्रोता । मी वाक्य वाक्यार्थ विवरता । होय प्रबोध
प्रोदीने ॥ २ ॥ मी मज युक्तीच्या घडमोडी । उपक्रम उपसंहार शास्त्र-
हृदी । मी चि अनंत सिद्ध कडोविकडी । मज चि विवरें ॥ ३ ॥ मी मज
वांचुनी कोणही । पाहतां दुजा नसे त्रिभुवनी । मी माझ्या पुरणावांचुनी ।
कोठें तन्ही स्मृति असे ॥ ४ ॥ झाड झाडपणें मी आपण । दगड दगडपणें
माझेपण । मी च सर्व प्रवृत्ती आपण । पाहतां सर्व पदार्थ ॥ ५ ॥ पाहते
करुनि सर्वगत । पाहणें करावें अनंत । ते अनंतावलोकन ह्मत । सर्व
हृदयीं पहावें ॥ ६ ॥ गगनें सर्व पदार्थासी व्यापुनी । प्रकाशिले व्यापकत्वे
लोक तिन्ही । तेथि आत्मत्व विघ्न अंतःकरणी । निरंतर असे ॥ ७ ॥
गुणनाचा सांठोवा होउनी । बसे सहज आपुळेपणी । क्षोभासी न पवे
कोळ कोणही । ऐसें निवांत ते ॥ ८ ॥ आपुळेपणें आपणासी बोधी । नव्हे चि
कोण्हासी कांहीं विरोधी । संपूर्णपणें कोण्हा अवरोधी । ऐसें नव्हे चि कोी सहजे
॥ ९ ॥ आपुळेपणें उदास निर्मळ । निराभासपणें असे केवळ । ते निरावकाशें
अकळ । अवकाशें पहा ॥ १० ॥ सावकाश विसोनी तत्पर । करा
निरावकाश आत्मविवर । घरा आपुळा आपण घर । धीर करुनि धृतीचा
॥ ११ ॥ करा त्रिपुटिविना ध्यान । घरा आप आपुळें अनुसंधान । घरा
सायेंज्यता नित्य नवीन । आपुली स्वरूपता ॥ १२ ॥ घरा परतोनियां
आपुल्या । भरा निजदृष्टी दीपल्या । स्मरा सद्गुरूच्या सिकविल्या ।
स्वानुभव खुणा ॥ १३ ॥ विश्वगतानुवेध अधिकरणें । त्रिविधा विविध
अंतःकर्णे । विविध अहंकरण कारणें । आपुळेपणें पाहतां ॥ १४ ॥ राहें
निजांग तेज विलोक । पाहे प्रतिष्ठित मति त्रिलोक । वाहे अनुभवासी
अलोक । लोकालोक प्रतिष्ठी ॥ १५ ॥ आपुली आपणा सलोकता ।

येवं प्रतिष्ठीत हे मनता । तेथे आपुली चि निर्ममता । न सैगुण्ये प्रगटे
 ॥ १६ ॥ तमप्रभेनें सूर्य आगळ्य । करी तम तेज निज उजाळ्य ।
 आपुले ऐश्वर्य आपुल्या डोळ्यां । पाहे तो सभाग्य ॥ १७ ॥
 आपुली दृष्टि आपणा जवळी । आपुली निजठेवी आपणा आकळी ।
 आपुली विश्रांती आपण मुळी । अनभवितां होय ॥ १८ ॥
 त्रिभुवन मणि माळेसी तंतु । होय आपुल चि निजहेतु । भवान्धीसी
 आपण बोधसेतु । तारक निजचर्येनें ॥ १९ ॥ आपुली स्फूर्ती चतुर्विधा ।
 होय गुण समंघ विविधा । तेणे मव विवृतीनें बाधा । जाली दुर्धर
 ॥ २० ॥ आपुली गुण क्षोभकता । बळवटी विश्व अहंता । विसरुनि
 निजतत्व साम्यता । समता दुन्हावली ॥ २१ ॥ ममता मती भाजनें अने
 आनक । पदार्थ सांठविले येकेयेक । त्रिगुणाधिपती त्रिभुवन नायक ।
 सत्ता प्रतिष्ठीली ॥ २२ ॥ सलोभ ममतेनें अहंकार । क्षोभित दुरारा
 विस्तार । निज अनोळखीनें सविस्तार । लोभ विस्तारला ॥ २३ ॥
 विश्वका मायत न वळेनें । निलोपभोग शृंखळेनें । अकळला ठायीं ठायीं
 अवकळेनें । दैन्यदशा भोगी ॥ २४ ॥ आपणासी विसरतां आपण ।
 क्षोभणे दुराराकृत मीपणे । अज्ञान परवडीनें बंधन । पावे विश्व हृदयीं
 ॥ २५ ॥ जैसे घट अनेक संपत्तीनें । अवकाश अवरधिटे व्यक्तीनें ।
 तेवि संकल्प संभूत शक्तीनें । स्वभाव आक्रमिते ॥ २६ ॥ शब्दे आक्रमिला
 जैसा अर्थ । कीं प्रलयें तो परमार्थ । तेवि आपुलेपणे पुरुषार्थ । चतुर्विधा
 आक्रमिले ॥ २७ ॥ तापलें जळ जैसे संतप्त । हातीं न धरवे वन्ही क्षोभित ।
 तैसें स्वगतज्ञानह्रत । वितापें क्षोभले ॥ २८ ॥ तप्त जीवनासी निवउनी । ध्यावें
 रोग उपशमनी । बळ क्षीण अन्नपथ्या लागुनी । ध्यावें आरोग्यकर ॥ २९ ॥
 त्यास्तव पडूरस जाट्य माधुरी । वर्जुनि आरोग्यतेसी सत्त्वरी । ध्यावे
 उपोपणावारी । सूक्ष्म अहार ॥ ३० ॥ तैसें योत्तराग मतीनें । विरक्तीसी
 येउनी आपण । पदार्थ अभावे निजशुद्धीनें । शोधावे निजरूप ॥ ३१ ॥
 त्यास्तव सद्गुरु उपदेश । हाणिजे समीपदोषा स्वदेश । जेवि पदार्थरुचीसी
 सविशेष । अधिकारी रसना ॥ ३२ ॥ ना ते मनोहर रूप देवी । विलोकन

देउनी स्वरूपानुसंधान । श्रवणें चि आपवा ॥ ९ ॥ आपुलें स्वरूप आपण ।
 अनुभावयासी धरिला प्राण । तें चैतन्यदशा चिद्वन । आपण स्वरूपतेनें
 ॥ १० ॥ प्राण पंचवृत्ती मुळें । पंचतन्मात्रा समेळें । पंच अपंचीकृत पाळाळें ।
 आला पंचा कृतासी ॥ ११ ॥ अव्यक्त अपंचीकृत अहंकार । आपआपला
 चि होय पसर । पंच विंशति विस्तार । वासनात्मक ॥ १२ ॥ जीर्ण
 जाणिवेचा अधोम शरा । जीवासी घेउनी वाहे सैरा । संग्रात्संजायते स्मरा ।
 स्मर अपूर्तनें सजोध ॥ १३ ॥ क्रोधात्संभवती मोहाची । मोहापासुनी
 स्मृति विभ्रमाची । विभ्रमापासुनी मुद्धीची । व्यर्थ नाशवृत्तीसी ये ॥ १४ ॥
 हुंद्वि नष्ट जालिया जाण । नाश पावतसे आपण । पुढां अनुताप दर्शनें
 पूर्ण । आपणासी विलोकी ॥ १५ ॥ हे ज्ञानाज्ञान आपुली स्फूर्ति । अनादि
 सिद्ध माया प्रवृत्ती । सर्व निरासें उरे निवृत्ती । उचम ते निजच्यर्पा ॥ १६ ॥
 निवृत्तीसी रिघोनियां शरण । ज्ञानदेव जाला आपण । ज्ञानदेवयोगें सोपान ।
 निवृत्तीसी आला ॥ १७ ॥ ज्ञानदेवयोगें मुक्तस्थिती । प्रसन्न करूनी
 आपणासी निवृत्ती । नित्यावधानें अनुमतिती । संत नामदेवादि
 ॥ १८ ॥ स्वरूप दर्शेच्या महा विभूति । सिद्ध येकनाथादि प्रवृत्ती ।
 महा दर्शनें खेचर स्थिती । प्रसिद्धीसी आले ॥ १९ ॥ नापेक्षितां
 यातिवर्ण कुळें । स्वरूपता मुख निवळे । ज्याच्या दर्शनें चि तात्काळ ।
 प्रदादशा ॥ रुढे देहीं ॥ २० ॥ स्वरूपतेचा तत्व कटाव । अपरोक्ष
 दर्शेचा नवलाव । अनुभव आपुला अभिनव । अवतरला अवेवें ॥ २१ ॥
 येकेक संताची महिमा । ते स्वरूपतेची गरिमा । समाधी अष्ट सिद्धि
 रमा । स्वरूपता केवळ ॥ २२ ॥ संतनाम आत्मस्मरणी । जो फंटी
 मिरवी अनुदिनी । तो साक्षात्कार दर्शेचा धणी । तत्व त्रिमुक्तेश
 ॥ २३ ॥ विवेकसिंधु वर्ती मुकुंदमुनि । जोग परमानंद सिद्ध पैनी ।
 बहिरा पिसा संत शिरोमणी । चेखा मेळा प्रसिद्ध ॥ २४ ॥ रोहिदास
 गोरकुंभार । सावंत सुरदास कवीर । काको मढको विशंभर । रूपाचीं
 भरणें ॥ २५ ॥ आत्मालंकृत संत आमरणें । केशव कौस्तुभाची
 किरणें । श्लोकरूप जगदांतवारणें । स्वरूपता अनुभवी ॥ २६ ॥

प्राशुत अप्राशुत संत । स्वरूपभूषणं महामंत्र । स्वरूपाची शोभा मर्हा
 दीर्घावंत । विभूषित भूषणं ॥ २७ ॥ अनंतयुगीं अवसरोचित ।
 अनंत शरीरिं अनंत संत । अनंत प्रचीर्तनिं येशवंत । अनुभविती
 स्वरूपता ॥ २८ ॥ हें संतानुसंधान हृदयीं । भूतभाविय्य वर्तवितां पाहीं ।
 प्रचीर्तीसी येउनीं लवटाहीं । पावन केळे आपणा ॥ २९ ॥ प्रचीर्तीसी
 करुनि प्रमाण । परवर्दीसी केळे अंतःकरण । नाना युक्तीचें विस्तीर्णपण ।
 पात्र केळे श्रवणासी ॥ ३० ॥ विविध बगूतुवाची आवडी । अर्थांतर
 विचाराची गोडी । कडो विकर्तनिं घढामोडी । रुढविडी स्वरूपता
 ॥ ३१ ॥ उप्रेक्षा उदाहरण । समस्या दृष्टांत सुखकारण । वाक्यार्थ
 रुढनिं अधारण । आपआपण बळगळें ॥ ३२ ॥ अर्थ तात्पर्य
 लाभ अद्भुत । स्वरूपतेचा होय सिद्धांत । संत संवादे निजयेकांत ।
 पाचेसी आला प्रंगार्थ ॥ ३३ ॥ असंख्य नामरूप पदार्थ ।
 तितुक्या शब्दार्थी तत्त्वार्थ । निज श्रवणासी आणूनि कृतार्थ । होय
 श्रवण स्वयें चि ॥ ३४ ॥ ऐसा निजांग श्रवण होउनी । निज अर्थांतर
 विवर घेउनी । निरंजन अंजन लेउनी । होय निजनयन स्वयें ॥ ३५ ॥
 निजांग नयन असोनी । निजरूप उपलब्धी वसोनी । उपलब्धी द्वावया
 तोपोनी । गमन विधीसी आचरे ॥ ३६ ॥ स्वरूपतेचें संचरण । होउनी
 स्वयें आपुलें करण । आपणावरी चाळे परतोन । पाटीमोरा ॥ ३७ ॥
 झांकुनी आपुली निजदृष्टी । आपणें चि होय आपुली पाटी । आपणांसी
 सांठउनी पोटी । पोटा होय आपण ॥ ३८ ॥ आकंठ स्वमुखें कंठी ।
 उत्कंठीत सुख बैकुंठी । प्रणव विहीन नीलकंठी । कंठ जाहळा ॥ ३९ ॥
 अनाक्षरा अक्षरपरा । वाचा होउनिया वरा । निःशब्द उच्चारें स्वरा ।
 स्वरूपतेसी आणी ॥ ४० ॥ त्रिकाळ काळ्यसी शिक्षण । हा अव्ययतेचा
 ज्ञानदशन । दशा वत्तीस दक्षणे भक्षण । आप आपुलें ॥ ४१ ॥
 काळांतक द्रष्टा कराळ । रगडी काळ प्रख्याती अकाळ । स्वयें चि अघर
 अकाळवेळ । जें तो चुके सहजें ॥ ४२ ॥ तें त्या दशनें रगडोनी । करी
 स्वगतभेद दुखवोनी । अनुभव रसना छिन्न होउनी । आपण दुःखासी संभवी

॥४३॥ दुःख न होतां दुखे आपण । ऐसें हें अनादिश्रुत अज्ञान । आपणें
 चि प्रसवोनी-मीपण । नाना विपत्तीसी भोगी ॥ ४४ ॥ त्यास्तव या दुःख
 परिहारा । जावें निजविश्रांति मोहेरा । पावोनी निज उपलब्धीच्या घरा ।
 सुखें पड्डावें ॥ ४५ ॥ ते निज सुखाची अंतर्वोवरी । जियेतें नित्य
 उन्मनी सावरी । शृंगारोनी निजदशावरी । आपणासी आपण ॥ ४६ ॥
 सायोज्यतेचें निजविधान । स्वरूपीं समरसलें अवधान । ते चि साक्षात्कार
 दशेन अनुसंधान । घ्या अयांतरें ॥ ४७ ॥ आपणासी आपणा माझारीं ।
 विस्तारुनि विश्व विस्तारीं । नामरूप विवर्जित स्थावरी । योजावें आपणासी
 ॥ ४८ ॥ घेउनी जागृतीचें अभ्यंतर । सुपुतीसी योजावें निरंतर । उन्मेश
 विहीन साक्षात्कार । स्वप्न अनुभवावें ॥ ४९ ॥ स्वप्नीं चि आपुल्य विसर
 विस्तार । स्वप्नीं च आपण होय विश्वाकारें । त्या चि स्वप्नीं सहस्रकरें ।
 होय जागृत स्वप्न साक्षी ॥ ५० ॥ नित्य जागृतीनें जागे । सायोज्य
 सूर्येवरी वेवे । तें चि अवधान मज घावें वेगें । स्वसायोज्य श्रवणीं ॥ ५१ ॥
 इति श्रीमद्वीमोपदेश । त्रिविधमुक्तीचा आत्मा ईश । तो चि सायोज्यता
 मुक्तिप्रकाश । क्षणे मेरु अनंत ॥ ५२ ॥

श्री

सूर्य ११ कळा ४

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम स्वसायोज्य सदना । निजबोधावृत कर वदना । नित्य
 उपलब्धी भवकदना । मदन मनोहरा ॥ १ ॥ आत्म साक्षात्कारी परदैवत ।
 निजआराध्य स्वसुखशाश्वत । निजप्रसन्नतेचें अभिष्टपूर्त । मनोरथ सिद्धि
 परदा ॥ २ ॥ आपुली प्रसन्नता आपणासी । स्वरूप प्राप्तीची दशा ऐसी ।
 जे आपणामाजि आत्मसंतोषी । समरसणें सुखें ॥ ३ ॥ बीजीं तरुवर
 सामावे । परी तो परतोनी वृक्षत्वे संभवे । तैसा हा उपरम नव्हे स्वभावें ।
 परतोनी भव असेना ॥ ४ ॥ भव संभव ममता नुरे । सोहं सद्भावें अभाव

सारे । स्वरूपानुभवे संवल्य विरे । सायोज्य महिमा ॥ ५ ॥ दक्षित
 संसार सारे । अक्षयपीत स्वरूप उरे । प्रचीर्तने अन्यंतर मुरे । सायोज्य
 दर्शने ॥ ६ ॥ सायोज्य क्षणिके योगावे स्वप्ने । आपणामाजि आपण
 प्रत्यये । दृश्य द्रष्टा दर्शन विस्मये । जावे समरसोनी ॥ ७ ॥ जलतरंगाकरे
 अंदुरे । सवे चि-आपणामाजि आपण विरे । जल असतां चि तरंगाकरे ।
 न चुके आपणासी ॥ ८ ॥ नाना पदार्थ रूपे स्मरण । विस्तारे जाळे विश्वस्मरण ।
 तेणे सस्वरूपाचे विस्मरण । दृष्टावळे जावी ॥ ९ ॥ अभिनव आपुळेपण संपूर्ण ।
 पदार्थमात्री असे व्यापून । स्मरण विस्मरेणामाजि आपण । दुसरा कोणही असे ना
 ॥ १० ॥ स्मरणविस्मरण संस्कारे । द्रष्टा बहुविध अवांतरे । भोगी जन्ममरण फेरे ।
 माना सुखदुःखे ॥ ११ ॥ स्मरण विस्मरणाचे अम्यंतर । आपुळ आपण
 निरंतर । निरोपाधी निःसंगे निर्विकार । सहज सिद्ध संचळ ॥ १२ ॥
 स्मरण विस्मरण मिश्र अवस्था । संभवे संसार स्वप्नेया । ते संदिग्ध
 अन्वयेपर पाहतां । उभय अवस्था केवळ ॥ १३ ॥ केवळ विस्मरणाची
 स्थिती । निर्विकल्प समाधी अंतर्न प्रचिती । अथवा अधिप्रायोगे सुपुती ।
 पदार्था भाविनी ते ॥ १४ ॥ केवळ स्मरणाची अवस्था । ते स्वरूप
 ज्ञानाची प्रसन्नता । साक्ष्यातीत स्वभावता । सहज स्थिती केवळ ॥ १५ ॥
 विस्मरण समूळ हारपळे । स्मरण गाढ्याव जे उरले । तेही ब्रह्म प्रचीर्तने
 विसावळे । निवाळे अम्यंतर ॥ १६ ॥ येथे सायोज्याची निज सगृद्धि ।
 अपरोक्ष स्वरूप उपलब्धी । अन्यये साधूनी समाधी । सर्वगत दशा ध्यावी
 ॥ १७ ॥ निज द्रष्टृत्व अम्यंतर । पाहतां परब्रह्म निरंतर । त्या ब्रह्म प्रचीर्तने
 साक्षात्कार । द्रष्टृत्वी रूढला ॥ १८ ॥ द्रष्टृत्व अस्तिक्याचा उभारा । गाढ्याव
 गगनाचा गाभारा । तेथे त्रिगुण साक्षत्वदोरा । दग्ध जाला ज्ञानाग्रीत ॥ १९ ॥
 साकारणे द्रष्टृत्व प्राजळ । होतां द्रष्टा निजांगे निर्मळ । सर्व पदार्थी तत्व
 केवळ । देखे निज व्याप्ति ॥ २० ॥ हे अवांतर देखणी कळा । परी
 समरसोनी अवलीळा । जाली निजांग ते स्वलीळा । सायोज्य क्षणावे
 तियेसी ॥ २१ ॥ पदार्थमात्री स्वरूपदर्शन । हे चि निजद्रष्ट्याचे
 विलोकन । स्वरूप अन्यये सनातन । स्वरूप योजने ऐसे ॥ २२ ॥

स्वरूप व्याप्तीने अपार । नुरे चि पदार्थ पसर । हा स्वरूपान्वय साचार ।
 अनुभवी स्वये ॥ २३ ॥ दुसरा अन्वय उपक्रम । स्वरूप अस्तित्व परम ।
 तेथुनी ब्रह्मस्फूर्ति महा व्योम । भूत परंपरा ॥ २४ ॥ माया ब्रह्म अन्वय
 दोन्ही । द्रष्टा देखे निजनयनी । स्वरूप समावेश अंतःकरणी । माया
 ब्रह्मदर्शने ॥ २५ ॥ मायाब्रह्म साक्षी स्वये । त्रिपुटी आळियां उभय
 अन्वये । त्यास्तव व्यतिरेक निजहृदय । योजने स्वरूपां ॥ २६ ॥ नाना
 पदार्थ स्थूल विस्तारे । सूक्ष्मोच विश्व अवतरे । परतोनी सूक्ष्मी च भरे ।
 स्वभाव स्थितने ॥ २७ ॥ या कारणे वासनात्मक । पाहता ब्रह्मांड कोटी
 रूपक । तत्व सृष्टीसी महा कौतुक । होय संभविते ॥ २८ ॥
 लिंग देह विचार पाहता । पदार्थ जाणिवेची ममता । अनादि सिद्ध
 मायेची सत्ता । पदार्थ सिद्धि संभवे ॥ २९ ॥ स्वर्गाचे पदार्थ साच
 होता । होय प्रत्येक सृष्टीकर्ता स्वता । आपुळे इच्छेनुसार विधाता ।
 विष्णु शिव करुं येत ॥ ३० ॥ मने प्रपंच मने परिपालन । मने चि
 संकल्प सत्त विस्तारून । मने चि उपभोग उपलालन । उपयोग
 विधाने ॥ ३१ ॥ मने चि सृष्टी मने चि संहार । मने चि प्रतिष्ठे ये
 ईश्वर । मन बस जाळियां सविस्तर । जेवें करुं ये इतुकें ॥ ३२ ॥
 मनासी बस जाळियां जीव । होय बंधना बरपडा स्वभाव । तेथें
 मुक्तपणाचा अंतर्भाव । दुरी अंतरे ॥ ३३ ॥ या कारणे स्वाधीन मन ।
 जयासी ते सुखे चि आपण । स्वरूप अनुभवति संपूर्ण । कृतार्थ
 करिती जगा ॥ ३४ ॥ अन्वय व्यतिरेक दृष्टी । चाळिली जेही सर्व
 सृष्टी । सत्स्वरूपेसी साटी । केली वासनात्मकाची ॥ ३५ ॥ खंडान्वय
 व्यतिरेक । अखंडान्वय तैसा चि निश्चयात्मक । या व्यतिरेक दृष्टीनें
 विवेक । नित्य जागतसे जयां ॥ ३६ ॥ भूतीं मृत संभवले । क्रमान्वये
 जाणोनी भले । तैसैं चि पुन्हा सामावले । सहज जेपीळ तेथें ॥ ३७ ॥
 सृष्टिरूपे विस्तारले । नाना दृश्य उभारले । संहारकाळीं संहारले ।
 यथोचित क्रमे ॥ ३८ ॥ पृथ्वी आपजाली वितळोनी । आप अग्नी जाले

अहलोनी । अग्नी वायो जाला विज्ञोनी । वायु विरोनी होय नम ॥ ३९ ॥
 नम अवकाशे जाणीव । उपाधिविलये होय नेणीव । गुण साम्येचा
 स्वभाव । महा शून्य अवस्था ॥ ४० ॥ ते अवस्थेचा द्रष्टा ईश्वर । अवस्था
 तेणे चि होय तदाकार । ईश्वर स्वरूपे साचार । परब्रह्म तत्त्वता ॥ ४१ ॥
 हे ब्रह्मस्फूर्ति ब्रह्मार्पण । वितरेक दृष्टीचें ज्ञान । स्वरूपानुसंधाने समर्पण ।
 सर्व पदार्थांचे ॥ ४२ ॥ हे शास्त्रांतर रूढी युक्ती । उत्पत्ती स्थिति संबधार
 रीती । आतां स्वभाव सायोज्यमती । सहजे अवधारा ॥ ४३ ॥ जो साक्षपी
 दक्ष विचक्षण । जाणोनी भूतोत्पत्ति समर्पण । होय द्रष्टा साक्षत्वे आपण ।
 स्वभाव सिद्ध वस्तु ॥ ४४ ॥ जो मुळीहून निर्गुण संचळ । जो
 मुळीहून साक्षत्वा नसे आळा । जो जन्म मरणाच्या संस्काराळा ।
 स्पर्शाला चि नसे ॥ ४५ ॥ तो गुणगुण संकल्प नेणे । तो
 अन्यय व्यतिरेक काय जाणे । जो द्रष्टृत्वासी कवण्यागुणे । आळा
 नसे चि सर्वां ॥ ४६ ॥ जो अलिप्त व्यापकतेने पूर्ण । जो निर्विकारी
 निरंजन । जो गगनाहूनि उदासीन । त्यासि द्रष्टृत्व कैचे ॥ ४७ ॥
 ऐसे निवळले केवळ । ते चि द्रष्टयाचे जन्ममूळ । स्वरूपांवरें साळमाळ ।
 स्फुरले ब्रह्म स्फुरण ॥ ४८ ॥ त्या ब्रह्मस्फूर्तीत आक्रमले । सदोदितपणे
 संचले । तेथे द्रष्टृत्व प्रतिष्ठले । मूळपुरुषरूपे ॥ ४९ ॥ त्या मूळपुरुषी
 शुद्ध सत्व । गुणक्षोभ गुणसाम्य साक्षत्व । महत्त्व महद्भूत आत्मत्व ।
 बहुधा रूपे ॥ ५० ॥ सहज आणि साक्षेपता । स्वजाति विजाति क्षोभकंता ।
 स्वगतभेद अवस्था । अवांतर स्फूर्ति ॥ ५१ ॥ तितुक्या प्रवृत्ती सरोनी ।
 यावे सद्वृत्तीसी अवधानी । तेव्हांच स्वभाव सायोज्य श्रवणी । होय
 साक्षात्कार ॥ ५२ ॥ इति श्रीमद्मीमोपदेश । तुर्यगा भूमीसी प्रवेश ।
 साक्षत्वा वरीळ सायोज्य हंस । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५३ ॥ येकादश
 सूर्य चतुर्थ कळ्या संपूर्ण ॥ ४ ॥ ॥

श्री

सूर्य ११ कळा ५

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सायोग्यस्वभावे । निजानुसंधानीं रिघावे । निजाबधान
उजळ्यावे । पहावे निजनयनीं ॥ १ ॥ परसंकितस्वपरंजोति । तत्व अभ्यंतर
व्यापकस्थिती । विस्तारे निव्यानित्य संगती । ते स्फूर्ति विवरा ॥ २ ॥
सारासार स्वभाव स्फुरे । सत्यासत्य तदनंतरें । प्रवृत्ति निवृत्ति अवतरे ।
आपणापासूनी ॥ ३ ॥ तो मी निजवृत्तीचा साक्षी । कैसा आहे
कवण्या पक्षी । जो आपणें चि आपणा परीक्षी । तो चि चतुर
पुरता ॥ ४ ॥ सर्व कांहीं परीक्षा जाणे । सर्वज्ञपणाच्या भूपणें ।
आपुली परीक्षा चि करूं नेणे । तो चतुर पढत मूर्ख ॥ ५ ॥
आत्माहिरा परीक्षावंत । अपरोक्ष प्रचीतीनें महंत । जो स्वरूप प्रचीतीनें
संत । उमसो चि नेणे सर्वथा ॥ ६ ॥ स्वरूपानंद सागरी । समरस
जान्ना अभ्यंतरी । अपरोक्ष प्रचीतीची दहरी । चाले अमळ दरोनें
॥ ७ ॥ आनंद समुद्रीं रिघाल्या । स्वयें चि स्वानंद सिंधु जाल्या ।
मग प्रचीतीचे कळोळ त्याल्या । सहज चि येती ॥ ८ ॥ साक्षत्व दृष्टीचें
हें देखणें । परी अपरोक्ष प्रचीतीचें उपेणें । साक्षत्व दृष्टी बांचुनी होणें ।
असे चि ना कांहीं ॥ ९ ॥ स्वभावीं योजलें अद्वैत । स्वभावे चि
होय सदोदित । अद्वैती स्वभाव अखंडित । योजला ऐसा ॥ १० ॥
हे सायोग्यता स्वामार्पण । अनुभवसिद्ध संतर्पण । या चि सद्वृत्तीनें आपुलें
तर्पण । आपणें चि करी ॥ ११ ॥ आपुला अनुभव आपणासी । केळी
सस्वरूपीं मिरासी । स्वभाव सायोग्यतेची ऐसी । पदवी असे पहा
॥ १२ ॥ आतां गुरुकृपेचें अंजन । घालुनी पहा निज निरंजन । पदार्थ
अभावे सर्व सज्जन । अंतर्दृष्टीनें पाहती ॥ १३ ॥ सहुरु प्रबोधार्थ
उजाल्या । लक्षुनी निज प्रचीतीच्या डोळ्या । पहावे निज अभ्यंतर
मोकळ्या । पैस सर्वगत ॥ १४ ॥ ज्ञान दृष्टीच्या पसरें । हाता सर्वगत

पसरे । तें ज्ञानदृष्टीच्या निदारे । निर्विकार ज्ञाता होय ॥ १५ ॥ द्रष्ट्यासी
दृष्टी करी निर्विकार । ते चि दृष्टीचा महिमा थोर । इतर दृष्टीचा
सविकार । भवकाम विक्षेपें ॥ १६ ॥ ये यया मां प्रपद्यते । तांस्तथैव
या अर्थे । भावना चि होय, सर्वाये । फळदायक ॥ १७ ॥ हृदयीं जैसा
जैसा, स्फुरे भाव । तैसा तैसा प्रगटे देव । भावी, स्व संभयोनी, अभाव ।
देव, स्वभाव, अहंयादि ॥ १८ ॥ केवळ, सद्भावसरितें, अंतर्दृष्टीच्या
प्रकाशें, अंतरी, रिघोनी निजपैसें । पसरावें, स्मरण ॥ १९ ॥ हे निजलक्ष,
दृष्टी, सहजें । स्वरूपी, स्वस्त, परल्लो, उमजें । स्वभाव, सायोज्य,
बोजें, अनुसंधान दे ॥ २० ॥ ते सायोज्यतेची, सिद्धि । निरोपाधी,
उपलब्धी । स्वरूपाची सहज समाधी । नित्यमुक्ती अस्तित्वता ॥ २१ ॥
जीवन स्थूल विकृतीसी ये । तितुकें जीवनपणाहूनि जाय । त्याची
विचारिता, गती काय । सर्वगत, जाली, ॥ २२ ॥ अग्नि काष्ठाकारें, प्रचळे ।
काष्ठ, अभावें तितुळे । तरी तो काय तेणें मुळें । जाला निर्विकार ॥ २३ ॥
पृथ्वीं कर्पूराकारें अग्नी । काय पावे निज, निदानी । ज्ञानी, कल्पना
होडनी । सरता काय निदान ॥ २४ ॥ ज्ञाना अंचल, विक्षेपें, वारा
उपजोनी, लोपे, । तो दडाला, गगनाचे खोपे । न निपजे, सागुतेनि ।
॥ २५ ॥ प्रवृत्तीमुळें, अवकाश नुरे । तो काय निरावकाशें सरे ।
मरतां तुच्छारी अक्षरें । तो काय निःशब्द ॥ २६ ॥ पदार्थअप्राप्तीनें
शीणोनी । निर्हेत होय सहज मनीं । तरी काय त्या, लागुनी, उन्मनी ।
वाणली दशा ॥ २७ ॥ नसतां युक्तीचें बळ । शास्त्रार्थी टोणपशीळ ।
मौन्य धरून राहिला केवळ । तेणें काय योग्यता त्याची, ॥ २८ ॥
पर शक्तीवंत उद्धती । तो क्षोमक होय यदर्थी । धरुनि वैसला, जो
शांती, तो काय संत गहणावा ॥ २९ ॥ अवस्थारूप भेदवृत्ती ।
जाणतो सर्व हि प्रवृत्ती । सर्वज्ञपणाची सद्वृत्ती, निवृत्ती, होय, कैसा
तो ॥ ३० ॥ ऐसे संकल्प मतीचे, विक्षेप, सहस्रावधि त्रयविक्षेप,
अंतरदृष्टीनें, निजसाक्षेप, संक्षेप सुखें अवधार ॥ ३१ ॥ येथें,
जाणिवेचें, काय प्रयोजन, न, सरे मानसपूजा, भोजन, जें ज्ञानांगेचें

स्निग्ध । तोय प्राशनासी नये ॥ ३२ ॥ येथे प्रत्यक्ष आपुली स्थिती ।
 आपुला स्वभाव आत्मप्रचीती । आपुले अपरोक्ष ज्ञान विभोती । आपुली
 आपणा ॥ ३३ ॥ संपूर्णपणाच्या सुखार्णवी । आली स्वरूपतेची
 पदवी । ऐसा उमजुनिया जीवी । जीवदशा विसरे ॥ ३४ ॥ रेंक
 वसला सिंहासनी । तो काय जाणे भक्षेची कहाणी । निल आरुढला
 सुखासनी । तो न मनी पराभ्रमण ॥ ३५ ॥ निलामृते तृप्त जाला ।
 क्षुधेची बाधा न होय त्याला । स्वरूपतेने अधिष्ठला । तो प्रवृत्तीसी
 च न ये ॥ ३६ ॥ सद्गुरुकृपा आत्मप्रचीती । जो गौरविला शांल
 रमिती । जो अंतर्दृष्टिने चस्ती । पावला स्वरूपाची ॥ ३७ ॥ क्षेत्र
 आणि क्षेत्रज्ञ स्वयं । क्षेत्र वृत्तीने प्राजळ होय । तो क्षेत्र त्यागुनी निज
 निश्चये । राहिल क्षेत्रमाया ॥ ३८ ॥ तो क्षेत्रां वसोनी स्वर्गाळ ।
 क्षेत्रज्ञ तो क्षेत्रा निराळा । क्षेत्रज्ञ वृत्तीचा जिह्वाळ । लागला
 परात्पर ॥ ३९ ॥ इति श्रीमद्भागोपदेश । अंतर्दृष्टीचा प्रकाश । पांविजे
 निज अधिष्ठान पस । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥ यकादेश सूर्य
 पंचम कळा संपूर्ण ॥ ५ ॥ श्रीरामार्पण ॥

श्री

सूर्य ११ कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम जिह्वाळ परात्पर । स्वरूप अवबोध निरंतर । स्वरूपदर्शने
 साचार । स्वरूपकर्ता ॥ १ ॥ सद्गुरुच्या मुळे अमृत । उभय संस्कार
 जन्ममूल । स्वरूपदर्शने साचार । स्वरूपकर्ता ॥ २ ॥ सत्तावलोकनी
 निजेंद्री । लोक क्षणिके विलोकन सुधी । परलोक पाहण्या परपोटी ।
 न पाहणें चि फेंवळ ॥ ३ ॥ तें परब्रह्म येकजिनसी । संग न साहे
 काहीं त्यासी । सर्वातर्गत सर्व निवासी । सर्व प्रवृत्ति निराळी ॥ ४ ॥
 आस्तिक्य परी करासी नाडले । निर्मळ परी चंद्रसी न न्वाहले । संपूर्ण

॥ सा उभय-वृत्तीचा कसून विवर । अवधारा पुढे ॥ ४१ ॥ इति श्रीमद्गी-
 ॥ मोपदेश । उभयवृत्तीचा अंकाश । प्रचीतीसी विसोनियां सावकाश । हंगे
 ॥ मेरु अनंत ॥ ४२ ॥ येकादश सूर्य पष्ठम कळा संपूर्ण ॥ ६ ॥
 ॥ श्रीरामार्पण ॥

श्री

सूर्य ११ कळा ७

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

॥ श्रीराम अस्मिन्वाचा विवर ॥ चौअवधेचा चरुनि घेर । अवस्थातीत
 ॥ अवस्था धुरंधर । अवधारा विवर ॥ १ ॥ माते भोजनी घडनी रुची ।
 ॥ प्रीतीने अपेक्षा पदार्थाची । तयांसी ते सुंगरिणीची । सर्वज्ञता कळे ॥ २ ॥
 ॥ कित्या पदार्थाचे सार्थक । जेव्हा मरवडी येकयेक । तव्हा सुंगरिणीसी
 ॥ महाभैरुतुक । बाढी उदार हस्ते ॥ ३ ॥ रुचिकर देखता पदार्थ ।
 ॥ जाणिवेची रसना होय कृतार्थ । चवी परिक्षुनियां तुल्यर्थ । ओरंगणा फरी
 ॥ ४ ॥ तैसे तुम्ही येथे चतुर । बाणवरीचे अर्थ विवर । शब्दरचना
 ॥ मनोहर । परीक्षो करितां ॥ ५ ॥ हे बोरवार काय स्तविजे । तुम्ही
 ॥ आत्मैचि माझे सहजे । येक आत्मा असतां जाणिवे । कां आत्म्यांसी
 ॥ बहुपण ॥ ६ ॥ शाश्वत येक आत्मा अखंडीत । त्यावेगळे आत्मे तितुके
 ॥ अशश्वत । या अर्थे उपचार ह्मणत । असाच मनावा ॥ ७ ॥ येकपण
 ॥ बहुवचन । कां जे बहुतांचे घेऊनि घोरपण । येकचि बहुतेपणें आपण ।
 ॥ विस्तारल्यासे वरी ॥ ८ ॥ हे विश्वरूप संबोधन । विश्वरूपी विभूति संपूर्ण ।
 ॥ अनेकपणें प्रत्येकपण । पोरवळे येकपणें ॥ ९ ॥ अनेक संतांचीं दर्शने ।
 ॥ अनेक साधूंचीं संभाषणे । अनेक युक्ति अनेक धनुसंधाने । येक तत्वचि
 ॥ टाई पडे ॥ १० ॥ म्हणोनि तितुकेही आत्मैचि होती । आत्मप्रचीतीने
 ॥ भेयें येती । हें चि अनेकपणाची होय स्तुती । सर्वज्ञ तुम्ही असां ॥ ११ ॥
 ॥ माझे तुम्ही जिवलग श्रोते । तुम्हीच बगुत्व्यासी आणिळे होते । तुमचे

दातृत्वं अनन्तं उचितं । निषेधितं तु ग्राह्यं ॥ १२ ॥ मीमांसकं निवेदनं
कर्त्ता । मासे अनुसंधान मीमांसककर्त्ता । मासे प्रचीतीसी मीमांसकर्त्ता ।
धारणेवीण ॥ १३ ॥ आतां मीमांसकं मासे वोलन । तथा शब्दाधीन
मीमांसकं वोलन । अपरोक्ष ज्ञानार्थे वोलन । वृत्तीसी न येतां ॥ १४ ॥
मीमांसकं वोलन । अपरोक्ष ज्ञानार्थे वोलन । वृत्तीसी न येतां ॥ १४ ॥
मासी, विश्वरूपे होईन श्रोता । मीमांसकं ग्रंथग्रंथंतरवत्ता । या सुष्टीपूर्वील
मासी, कथा । सांगेन मीमांसकासी ॥ १५ ॥ सुष्टी संहार वरील ।
निजतेज अवधान धरील । ते हृदयांतर भरिल । मीमांसक स्थानदे ॥ १६ ॥
असी, सखोलता मजमाजि । गगनटांचे उणाव सहजी । मीमांसका ना घोर
उमज्जी । घरा उमज्जी ॥ १७ ॥ मीमांसक ज्ञाना सुख कारण । मीमांसक
कार्यकर्त्ता ना महा कारण । मीमांसक ना नव्हे निर्गुण । याही परता
संचरलसे ॥ १८ ॥ मीमांसक पिंडग्रहांडकर्त्ता । मीमांसक शिव ना
सर्वकर्त्ता । मीमांसक ना वाचक अवर्त्ता । नव्हे काही येवपणे ॥ १९ ॥
असे, येवळ मासेपण मज । अनुभवसी आले जे कां सहज । हा सद्वृत्त
प्रसादे उमज । आळा अकल्पित जीवी ॥ २० ॥ येवं सर्वगत अवधाने ।
मज निवळ कथा अनुसंधाने । अक्षरांची अक्षरे घेणे । परीक्षुनि घरी
॥ २१ ॥ निज उल्लेख अस्मंतर । जेथून सदसद्वृत्ति धर । सदसद्विद्वक्षण
साचार । आपुळेपण ते ॥ २२ ॥ अचळ पीठिका प्रचीती । घरी
सहजासन संधिती । त्यावरी विसका आपंती । विसोनी घुलें
॥ २३ ॥ अपरोक्ष ज्ञान वोलन । स्वरूप निठारे सगळे । अर्थ
निमित्त अवर्त्ता । असतां तटस्थ ॥ २४ ॥ उल्लेखांशुरीत रवीकरे ।
एरापर पाती अस्मंतर । तळ उर्व गनीष्या निर्धारे । विनसीत
नेत्रवमळे ॥ २५ ॥ मुक्त अपरोक्षपर । सहज दृष्टी अगोचर । तेथे
साक्षर उपनेत्र पदर । विमुक्त सत्य सत्यिकाचा ॥ २६ ॥ तेथून
जग साक्षरगर्भ । दोती प्रमाण चक्षुप्रभेने । त्या साक्षर आत्मार्थने ।
वृत्तिय विवेका ॥ २७ ॥ सदसद्वृत्ती सगर्भात । सर्व साक्षी घुपी
प्रदीप । पाहोन देह विमुक्तांच । पाहें विमुक्तांच ॥ २८ ॥ मुक्त
साक्षर निवळ । निष्कान्त । विवेक दिदी । ते दस दशा

उजळली । त्रिकाळ उदीची ॥ २९ ॥ अप्राचीसी घेउनी प्राची । हे
 तुर्याप्रमा आत्म सूर्याची । स्थानमाने चहुं देहांची । पाहे अवस्थारूपे
 ॥ ३० ॥ येक जागृती ब्रह्मदशा । येक सुपुती भवदुर्दशा । सुपुती
 जागृती मिश्र दुराशा । होय स्वभावस्या ॥ ३१ ॥ स्वतंत्र तमोगुणाची
 सुपुती । उभययोगे रजोगुण उत्पत्ती । जे जागृती अज्ञान स्थिती ।
 स्थूल देही प्रकाशे ॥ ३२ ॥ महाकारणी विशुद्ध सत्त्व । तेणे प्रकाशले
 परतत्व । कारणी सत्त्व तम साक्षत्व । अभाव देखे जगाचा ॥ ३३ ॥
 करुनि जग विसराचा ठाव । टाकुनी स्वरूपाचा आठव । हृदयाकरा
 कटाव । वसविला आनंदें ॥ ३४ ॥ तो आनंद जरी नुमसे वृत्तीसी ।
 तरी तोचि जाणिजे मुक्त निश्चयेसी । सर्व विसरे स्वरूपासी । विसरला
 म्हणोनि ॥ ३५ ॥ जाला सुपुती रूपें आनंद । अंकुरला विश्वबीज
 मूळकांद । शिवशक्ति स्वभावे द्वंद्व । विस्तारसी आला ॥ ३६ ॥
 म्हणोनि स्वप्नाचे जालें सकळ । विद्याकारें तोचि अखिल । सुपुतीचा
 आनंद केवळ । परिणामासी आला ॥ ३७ ॥ जरी स्वप्नांचें जग न होता ।
 तरी तो चि कृतार्थ होता । तस्मात् जग वासने करितां । पावे अवस्था
 बंधन ॥ ३८ ॥ या बंधनाचे अभिनव मोटे । काया संमउनी नेटें
 पाटें । सर्वोचि रज्जु होउनी परिपाटें । बांधे आपआपणा ॥ ३९ ॥ हें
 सत्त्वगुणाचें संस्थान । परी तमोगुणें केलें अज्ञान । ज्ञानाज्ञान योगें
 त्रिगुण । स्वप्न त्रिजग होय ॥ ४० ॥ स्वप्न अवस्थेसी स्वतंत्र । सत्त्वगुण
 होय परत्र । परी रजोगुणाचें विचित्र । कर्तृत्व प्रवळे ॥ ४१ ॥ सत्त्वगुण
 पडिला तळीं । इच्छा रजोगुण घुमाळी । त्यावरी शून्याची पोकाळी ।
 आवरण शक्ती तामस ॥ ४२ ॥ जें सत्त्वाचें उजगरलें पण । तै स्वप्नाची
 होय बोलवण । सरे सुपुतीचें आवरण । नित्यअवस्थापाळटें ॥ ४३ ॥
 जें सत्त्वाची जागृती प्रगटे । अकल्पांत सद्गुरु भेटे । नित्य ब्राह्मीची पहांट
 फुटे । तै तुर्या ते प्रगटली ॥ ४४ ॥ तै स्वप्न तै सत्त्वगुणाचें । भोगी
 वैभव जागृतीचें । देणें सद्गुरु स्वामीचें । अभिनव जैसे ॥ ४५ ॥ येर
 रजोगुण जागृती । कांहीं सत्त्वाची असे स्फूर्ति । कांहीं तमोगुणाची

भ्रांती । स्थूलदेह संस्कारें ॥ ४६ ॥ जोवनीं कालविलें काळीजिरे । जीवन
कडु होय त्या संस्कारे । तैसा स्थूल देहाच्या विकारें । सत्वगुण जाय
॥ ४७ ॥ तमोगुणाचें पुरतें आवरण । तमाश्रित सत्व उठोन । आत्मदृष्टीनें
अन्यथा ज्ञान । पदार्थवरी पाहे ॥ ४८ ॥ जागृती तरी होय यथार्थ । परी न
पाहेचि वस्तु तत्त्वार्थ । स्वरूपाची वाट मोडिली स्वार्थ । महालोभ मूर्खी ॥ ४९ ॥
त्यास्तव स्थूळीं रजोगुण । विषय स्फूर्ती जगद्गान । जैसा चुकोनियां अन
जाण । अडरानीं पडला ॥ ५० ॥ तेथून दैवगती निर्गम । होऊनि
सांपडे मार्ग उत्तम । जो स्वरूपासी पावे परम । कोठें न चुकतां ॥ ५१ ॥
देवीक गतीचें दैव उदेलें । तरी सहुरु परदैवत भेटलें । भेटोन स्वरूप
दिधलें । उचितासी तेथें ॥ ५२ ॥ स्थूळीं स्थूळ्याचा अभाव । सूक्ष्मासी
तरी नुरे चि टाय । कारणाचा तो नवलाव । नुरे महा कारणेसीं ॥ ५३ ॥
कां जे वृत्तीवरी वेधलेपण । दुरावलेंपणें चि दारुण । मूळसी येतां
परतोन । निजटायीं च पडिलें ॥ ५४ ॥ इति श्री भीमोपदेश । सन्मतीचा
उभय कोश । वृत्तिद्वयविवर अशेष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५५ ॥ पैकादश
सूर्य सप्तम कळा संपूर्णमस्तु ॥ ७ ॥

श्री

सूर्य ११ कळा ८

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामतर्पणा वृत्ती परता । स्वरूपानुभव सुखें पुरता । निजांग
आस्तिम्यतेनें सरता । होय संकल्प विहीन ॥ १ ॥ स्वरूपानुभवाव्री
अकळ । निज जिब्हार भेदुनी अविकळ । सक्कार्य हेतु विहीन सक्कळ ।
फळा प्रवीण होय ॥ २ ॥ अभेद प्रचीतीचें अम्यंतर । उगमीपर निरंतर ।
प्रणयानुसंधाने परात्पर । उगमीं अगमला ॥ ३ ॥ उगमानुसंधान विरें ।
स्वयंभ आत्मन्य निजधरें । सहुरु कृपा साक्षात्कारें । उगमी उगम रिधे ॥ ४ ॥
जीवन होउनी उगम जाळें । उगमीं च प्रयादाचें रूप फेटें । जीवनपणा
न टाकात आळें । संसारणे गनीसी ॥ ५ ॥ तेथूनि अद्यःपतन संस्कारें ।

अनेक कल्पना बोध विस्तारें । नाना प्रवृत्तीचीं देशांतरें । सरितारूप
 विह्वाति ॥ ६ ॥ या निज जीवनाचा निर्धार । पाहतां अभिनय असे
 अपार । जो संकल्पमुळीं होउनी स्थीर । निज विवर करी ॥ ७ ॥
 सत्यसंकल्पाधिष्ठीत सत्यें । महत् तवभूषण साक्ष्यें । प्रकाशलीं विमुद्ध
 सत्यें । पाहे निज नयनीं ॥ ८ ॥ गुणत्रयाचीं अधिष्ठानें । स्वरूपप्राप्तीचीं
 संस्थानें । स्वर्गस्थित्यंत उपक्रमानें । जें उपक्रमासीं आलीं ॥ ९ ॥ प्रवृत्तीचा
 उपक्रम सविस्तर । करून प्रवृत्तीं उपसंस्कार । व्यतिरेकें उपक्रमासी
 येउनी सार । उपसंस्कार देवती ॥ १० ॥ जें सर्वांज प्रवृत्तीचीं कारणें ।
 ज्ञानाग्रीं बीज भर्जात करणें । जें निजानुसंधान रविकिरणें । प्रसवती
 निजांग विंदीं ॥ ११ ॥ सोहं स्वरान्वित पदरें । परोक्षापरोक्ष तव
 पसरें । विस्ताररूपि येकसरें । होती गुण साम्येपर ॥ १२ ॥
 प्रणवाम्यंतर होउनी । प्रणवविस्तारासी येउनी । प्रणवमस्तकीं राहुनी ।
 होती निर्गुण वस्तुता ॥ १३ ॥ त्रिगुणपरंपरा दैवतें । अभिवंदुनी स्वकीय
 सन्मतें । गुणापरतत्व निर्गुण ते । स्वयें चि अनुभविजे ॥ १४ ॥
 शराबोध अधःपतन । भूमी होऊनि निजायतन । दाविडें गुणत्रयगतीचें
 कथन । जीवनीं नसतां ॥ १५ ॥ ऐसें निजजीवन निर्मळ । ब्रह्मास्मियोगें
 निजमूळ । स्वानंदाची बोल चित्कल्लोल । अभेदाद्रीं तूनि येतसे ॥ १६ ॥
 पर्वतांगीचा वाहे शरा । तो अलंतीक निर्मळ दरा । तया जीवनामाजि
 जलचरा । उत्पत्ति हेतू चि नसे ॥ १७ ॥ तया ज्ञान्यांतूनि मत्स्य मगर ।
 पर्वत फोडूनि नयेति बलोत्तर । जीवन यारळियां तो संस्कार । जीवनीं च
 संभवे ॥ १८ ॥ कोठें प्रवाहें स्थिरावळे । कोठें अवरोधें चि राहिलें ।
 वृत्ती भूस्थानीक जाहले । सखोलपणे संपूर्ण ॥ १९ ॥ जळ संस्कार
 संभव जळीं । जालीं जळचरें अतुर्बळीं । ऐसें निजजीवन अंतराळीं ।
 परतोनी जरी वाहे ॥ २० ॥ दोनी गती या जीवनासी । अधःपतन
 उर्ध्वता स्थितीसी । जाणोनी जग जळचरें तयासी । जरी कां वोळखती
 ॥ २१ ॥ अैसी जीवनाची गार । विद्येनें होय जीवन सार । जगजीवन
 अम्यंतर । सहज चि असतां ॥ २२ ॥ जीवना वेगळीं जें पडती । तें

काळवदनीं सांपडती । जळसंभवासी पुडती । काया धरिती
 अनिवार ॥ २३ ॥ जळ जाणोनि जळीं सुखें । विरोनी जाती
 निजउल्लेखें । तरी त्या जन्मभूमिकेसी हरिखें । पावती जीवनरूप
 ॥ २४ ॥ जीवन परिशुद्ध निर्मळ । निज जिह्वार केवळ ।
 अनभजन स्वसुखाचे अचळ । पोटी धरिती जीवनासी ॥ २५ ॥
 जगकारण निज जीवन । स्वरूप दर्शनें परम पावन । अपरोक्ष
 गतीचें निजभवन । जपाचे हृदयीं ॥ २६ ॥ जीवन प्रासूनि जीवन
 प्रसरे । जीवन होऊनि सर्व प्रकारें । जीव जीवनामाजि विचारे ।
 घर्तऊं जाणती ॥ २७ ॥ ते त्रिगुण अधिष्ठात देव । विश्वायतन
 गतीचे ठाव । विघ्नसाक्षत्व संभवशिव । विधि विष्णु व्यांपासूनि
 ॥ २८ ॥ ते स्वरूपानुभवी देवश्रेष्ठ । शिवसनकादि योगी धरिष्ठ ।
 जिहीं आपुळें स्वरूप स्पष्ट । प्रचीतीसी आणिलें ॥ २९ ॥ प्रचीतीचा
 अवांका अपार । प्रचीतीपर विस्तावा थोर । प्रचीती माजि स्वरूपें
 साचार । प्रतिष्ठिले सहजें ॥ ३० ॥ त्याचे प्रचीतीची धारणा । आश्रित
 होय जगकारणा । तें स्थानुभव रवि क्षिरणा । संकल्प चंद्रकर घेती
 ॥ ३१ ॥ त्याचे प्रचीतीचें अम्बंतर । जरी कां स्पर्शे शून्य अहंकार ।
 तरी चंद्रामृत किरणें गार । प्रवाहें झरती ॥ ३२ ॥ त्याचे प्रचीतीची
 प्रसन्नता । जरी कां आतुटे संकल्प हस्ता । तरी गगनाची व्यापकता ।
 अपरोधिती जग ॥ ३३ ॥ गगन नाकुरे कांहीं । तेंसुं सर्व प्रकारें पाहीं ।
 जपाचें अम्बंतर प्रवाही । पडोचि नेणे सुरेशीं ॥ ३४ ॥ ते
 चिःसूर्पाचे फुलदीप । ते स्वल्पदरोचे व्याप । ते त्रिप्रांतीचे अमृष ।
 विस्वावे होती ॥ ३५ ॥ ते अनर्थांचे टोळस । ते अपरोक्षतेचे
 विद्यास । ते मायोर्ध्वनेचे कळस । जळकतीं निज तेजें ॥ ३६ ॥
 ते स्वरूपानुभवाचे गिरिवा । दोनविधें स्वल्पता पाटार ।
 जपांचे स्वरूप अगोचर । धृतीमुळें न कळे ॥ ३७ ॥ जाळे
 जन्मी प्रज्ञादि सुरास । नन्ही ने प्रवृत्तींचे संस्कार । संताची महिमा
 साचार । कल्याणी च न कळे ॥ ३८ ॥ स्वरूप आणि स्वरूपानुभवी ।

नसे चि जयासी हें उठाटेवी । ते चि मशानुभाव गोस्तावी । संपन्न स्वरूप-
 ज्ञानें ॥ ३९ ॥ प्रवृत्तीमुळे अपेक्षा । अथवा काळ यासन दीक्षा । हे ही
 जयांसी उन्प्रेक्षा । असे चि ना वांढी ॥ ४० ॥ तयाचें स्वरूप निर्वि-
 कार । परी स्वरूपतेचे अळंकार । सायोज्य मुग्धाचे अवतार । अवतरले
 जगीं ॥ ४१ ॥ अवतारासी कैसें अवतारण । हें अनुसंधान जीवीं घरणें ।
 अनुभवमूर्त्याचीं किरणें । पाहों गेरी सूर्यासी ॥ ४२ ॥ तैसी परीक्षा फलें
 जातां । परीक्ष्यंताची दिसे योग्यता । दीपप्रभेन ज्योति तत्त्वता । पाहों
 अपेक्षिडी ॥ ४३ ॥ मुवासें अपेक्षितें मुमन । निजलक्ष्णे आत्मानुसंधान ।
 निज्जांग पहावपासी नयन । उघडिले जेविं सूर्ये ॥ ४४ ॥ सहस्रमणी
 वरील मणिशोभा । तपे प्रभेवरी राहूनि उभा । पसंगुनि द्विसहस्रजिभा ।
 पहावना आश्चर्य ॥ ४५ ॥ जैसें मृगजळ तान्हेळें । मृगतृष्णेसी प्रारान
 केळें । तैसें सज्ञानपणाचें जालें । होईल सार्यकतें ॥ ४६ ॥ आपण
 समुखें चि अवतरले । बोध विस्तरूपें भव ताले । परापार उतरले ।
 अवतारावरी अवतार ॥ ४७ ॥ दीपापामूनि लक्ष कोडी । निघती
 दीपांच्या परवडी । तेंपें काय प्रभेची वांकडी । होय प्रभावर्चसें ॥ ४८ ॥
 अमृताची केळीं देउळें । अमृतस्त्राद येतां तात्काळें । अमृत सिद्धीन न
 बोळे । काय आरुधितां तया ॥ ४९ ॥ दिव्यामृत तेज नगरे । शोभाविती
 नम दिशा जागरे । परी त्या दिवसाचे नि उजागरे । वागतां अति लज्जित
 ॥ ५० ॥ तैसीं तार्किक तत्त्वज्ञानें । विन्यतां संपत्तीचीं अडानें । जें
 वसवितील नगर उद्यानें । तै ते अभिनव पिके ॥ ५१ ॥ टाकूनि सर्वस्व
 देहाभिमान । होऊनि वस्तुता निराभिमान । लेऊनि अंगांगीं आत्म सुमान ।
 जे अळंकारे ॥ ५२ ॥ साधुसहवासें साधु होती । कस्तुरीयोगें होय
 कस्तुरी माती । सद्गतीसी कारण सत्संगति । यदर्थी संशय नसे ॥ ५३ ॥
 निज अभ्यंतराचें समाधान । स्वरूप प्राप्ताचें साधन । सद्गुरुकृपेचें
 अनुसंधान । कृपेनें अवधान या मज ॥ ५४ ॥ इति श्रीमद्भीमोपदेश ।
 संतस्वरूप ते चिद्विलास । पावन दशावतार परेश । म्हणे मेरु अनंत
 ॥ ५५ ॥ येकादश सूर्य अष्टम कव्य संपूर्ण ॥ ८ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ११ कळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम कैवल्य क्षेत्रपती । जगदोत्धार चरित्रं स्थिती । जगदाचरणे
 प्रवृत्ती । पावन केली ॥ १ ॥ जेवि परोपकारास्तव । अव्यक्त तत्त्व होय
 सावेव । विश्वसंभव आत्मानुभव । रूपस जाला ॥ २ ॥ आनंदतनुमानसी
 रूपे । प्रगटोनियां सत्यसंस्कृते । तपोनी स्वरूपप्राप्तीची तपे । जाला महा
 तपाव्य ॥ ३ ॥ निष्काम आणि सद्भावें । निर्दोष आणि निजानुभवे
 निष्कलंक आणि जीवस्वभावे । व्यक्तीसी आला ॥ ४ ॥ हे परोपकाराची
 करणी । होय विश्वापतन धरणी । विश्वविलास आचरणी । उपेग विस्तारला
 ॥ ५ ॥ विश्वे उपेगासी यावया । कळवळा न सांगे चि तया । द्रव्योनी
 स्वानंद हृदया । भरिछें आर्द्रतेनें ॥ ६ ॥ जीवन होउनिषा जिह्याव्य ।
 जिवंत केली अंतरीं जीवनकळा । एवढा परोपकाराचा कळवळ्य । आदि
 पुरुषीं तया ॥ ७ ॥ जीवनाचांचूनि निधयेसी । उपेग जगउपजीविकेशी ।
 फाय आहे निज मानसी । बरे पहा ॥ ८ ॥ जो स्वानंदसुखाचें भरण ।
 जो निरोपाधि निष्कारण । तो चि परोपकारास्तव संपूर्ण । द्रव्य जीवनरूप
 ॥ ९ ॥ तैसा चि स्वप्नशगमस्ती । जो न देखे संकल्प दिवाराती । तो चि
 नानाप्रकाशें जगती । दिवारात्रीं वर्तवी ॥ १० ॥ या लोकोपकारास्तव सूर्य । उदय
 करुनि त्रिजगती ऐश्वर्य । जगव्या ओळां दाखवी आश्चर्य । निल निराश्रयें
 धावता ॥ ११ ॥ जठराग्नि होउनी आपण । चतुर्विध अन्नं परी पचन ।
 तैसा चि सर्वांगी होउनी व्यान । रस पाववी सर्वत्र ॥ १२ ॥ जो निष्कंप
 व्यापकतेने । स्फूर्तीची कळवळ उद्या नर्मन । तो निष्कलं परि निज सत्तेनें ।
 प्राणरूपी पवन होय ॥ १३ ॥ जो निघोट निरावकाश । जयासी न
 साहे उन्मेष । तो सकळचि हृदयी परेश । होउनी सकळ्यें पर्वती
 ॥ १४ ॥ जयासी दृश्य त्रिपुटी साधेना । जो साधुचें हि आतळेना ।
 जो परतत्त गृहोर्ना येईना । निज व्यापकतेसी ॥ १५ ॥ ऐमा सर्व

(१) कळाव्या वनेने (पाठ्यतर)

प्रकारें प्रांजळ । तो चि संकल्पाचेनि गमे अकळ । ज्यातें म्हणिजेत
 कां अंतराळ । होय जय सांठवणेसी ॥ १६ ॥ परोपकारा एवढें सुकृत ।
 आणीक नसे चि म्हणउनी भगवंत । परोपकार तप आचरत । होय
 नित्य नया ॥ १७ ॥ टाकून भगवत्पणाचा अभिमान । होउनी सर्वस्व
 निराभिमान । सकळांचे जीर्वा सावधान । तपासी उपदेशी ॥ १८ ॥
 सकळ जीवांचें अभ्यंतर । स्वप्ने करुनी निरंतर । देऊनि नित्या
 नित्य विचार । तपासी आचरवी ॥ १९ ॥ साना घोर न म्हणे जीव ।
 न म्हणे जाति विजाति संभव । अधिकारी आणि अनाधिकारी सर्व ।
 समतेचि देखे ॥ २० ॥ तो सर्वात्मा सुखें संचला । वेदादिकां प्रसिद्ध
 प्रशंसिला । परी परोपकार आचरला । हें न कळे म्हणती जरी
 ॥ २१ ॥ तरी ते कृतोपकारें भार वाही । वेददेव भाट जाले पाहीं । तैसे
 चि महानुभाव तेहीं । उपकारेंचि दाटले ॥ २२ ॥ जगदीश्वराची उत्तीर्णता ।
 कवणें होइजेल पाहतां । त्यास्तव वर्णितां वर्णितां । मागले निगम ॥ २३ ॥
 जयाच्या द्विसहस्र रसना । वर्णितां वर्णितां अनुसंधाना । श्रवणीं चि
 लाऊनि नयना । पाहता प्रज्ञा सरली ॥ २४ ॥ त्या परमेश्वराच्या उपकारें ।
 दाटले सप्रेम अभ्यंतरे । ते कवेश्वर अपरोक्ष विवरे । वर्णिताति अद्यापि
 ॥ २५ ॥ सर्व हृदयस्थ परमेश्वर । विश्वहृदयीं निरंतर । ज्ञान देऊनि
 साचार । परिपाळी परोपकारें ॥ २६ ॥ धरुनि महाविष्णूचें शरीर । करी
 परोपकार व्यवहार । करुनि दुष्टांचा संहार । प्रतिपाळी सुष्टांसी ॥ २७ ॥
 तैसा चि होऊनि शंकर । निरसूनि उपाधि कृपाकरें । जीव किंकर दशेचा
 अभयंकरें । करी स्वरूप तपासी ॥ २८ ॥ निवर्तउनी भूतवाधा । दे
 स्वरूपदशा प्रबुद्धा । जो कृपालूपणें विविधा । व्यक्तीनें सांभाळी ॥ २९ ॥
 तैसा चि जग अपेक्षितदाता । परोपकारमूर्ति विधाता । नाना पदार्थ
 संभविता । होय जग उपलब्धीसी ॥ ३० ॥ जगोपलब्धीचे ईश्वर । जयाचें
 सामर्थ्य विश्वभर । परी सद्गोचें जयाचें अभ्यंतर । आर्जवी सकळा ॥ ३१ ॥
 धोरपणाचा अभिमान । टाकूनि जाले निराभिमान । जगदांतरीचें अधिष्ठान ।
 ध्यानें आर्जविती ॥ ३२ ॥ जगदांतरात्मा ज्ञानघन । हें जगदांतर अधिष्ठान ।

होऊनि जगा धाकुटें तें सज्जान । पाहती जग ईशत्वे ॥ ३३ ॥ परमेश्वर-
पणाची स्थिती । निराभिमानता पुरती । या चि भावें तो सर्वार्थी ।
संपन्न जाला ॥ ३४ ॥ या चि गळितवृत्तीनें सर्वदा । पावव्य सत्स्वरूप
संपदा । ते निज रमेसीं भोगी प्रमदा । वरपडा न होनी ॥ ३५ ॥
जिवेच्या दासी महासिद्धी । जगासी संपन्नता उपलब्धी । त्या अल्पलक्ष्मी
कटाक्ष वेधीं । किती उद्वेगीसी आले ॥ ३६ ॥ तैसा नव्हे तो लक्ष्मीकांत ।
जो योगियांचा निज एकांत । तो ही परोपकारें गुणवंत । अवतारी होय
॥ ३७ ॥ आपुल्या स्वरूपाचा आव । धरुनि जाला अवतारी देव ।
जीव अज्ञान दशेचा राव । तारिल्या या अर्थे ॥ ३८ ॥ परोपकार
परपीडण । याचें रूप व्हावें आहे गहन । तरी तुम्ही अवघान हंसवाहन ।
अवघानासी यावें ॥ ३९ ॥ सहजाचें जें अनुसंधान । तें आराधन करितां
साधन । साक्षेपदशा अवधान । ध्यानीं च प्रत्यक्ष होय ॥ ४० ॥
इति श्रीमद्भगवद्गीता । परोपकार तप निर्दोष । सद्भाव भजन अविनाश ।
मृगणे मेरु अनंत ॥ ४१ ॥ एकादश सूर्य नवम कळा पूर्ण ॥ ९ ॥
श्रीरामार्पणमस्तु ॥

श्री

सूर्य ११ कळा १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सत्स्वरूपी साचार । कां जे असत्स्वरूपाचा करी उत्धार ।
येक सत्स्वरूपी पद निर्विकार । कृतोपकारी नव्हेति ते ॥ १ ॥ राम
कृतोपकारी जगदीश्वर । रामचरित्र भवतारक सार । रामप्रतिमा मनोहर ।
होय भव निवृत्तीसी ॥ २ ॥ रामनाम भवतारक नौका । संप्रचीत
आत्मदशा सुखात्मका । जे स्मरणेंचि सनकादिकां । दे स्वरूपदशेची
दीक्षा ॥ ३ ॥ कृतोपकाराच्या कोटी । जग तारवयासी हेतु पोटी । दादुनी
परमात्मा निकटी । ह्मणें अवतारला ॥ ४ ॥ मुळीहून केवळ कृपाकूपण ।

जपाचें हृदय महा विस्तीर्ण । गगनाऐसी सांठवण । सांठविली जेथें
 ॥ ५ ॥ निरोपद्रवाचा महा पैस । केवळ मोकल्या अवकाश । काटिण्यतेचा
 कांहीं येक छेस । असे चि ना तेथें ॥ ६ ॥ कौनळपणाच्या उपमा ।
 पाया तरी गाळुनी टाकिलें व्योमा । ऐसा निरोपम परमात्मा । उपकार
 सीमा न करवे ॥ ७ ॥ व्यापकपणें संपूर्ण । जाला स्फूर्तिरूपें आपण ।
 सोहंउन्मेष गगन । आला अव्यक्त तनुसी ॥ ८ ॥ निरोपाधि निरहंकृती ।
 निरुपद्रव निजांग स्थिती । निर्ममता सदांतवृत्ती । निर्लोभ निष्कर्म ॥ ९ ॥
 सर्वत्र असोनी संपूर्ण । न सुषे कवणाचे आंगी प्रमाण । समानतेचा ठाव
 देऊन । होय विसांवा सकळ्यांसी ॥ १० ॥ निरतिशय सुखाच्या कोटी ।
 संभऊनि प्रति उडेल सृष्टी । प्रतिपाळित असे पोटी । घसऊनि सकळ्यां
 ॥ ११ ॥ सकळ विभ्रांतीचा विसांवा । सकळ सुखाचा सुख ठेवा ।
 सकळ प्राप्तीचा योग बरवा । निल नवा पुरवीतसे ॥ १२ ॥ आनंदायतन
 तनु अव्यक्त । निलोपलब्धीचे योग युक्त । देत साक्षात्कार निलमुक्त ।
 दशेचे प्रसाद ॥ १३ ॥ अव्यक्तीं सदाचिद् आनंद । विशुद्ध गुणत्रयाचे
 कंद । व्यक्त अव्यक्त द्वंद्व निद्वंद्व । स्वभाव अभ्यंतरे ॥ १४ ॥ महद्
 अहंकार लीला । सत्याभिमान सत्वागळ्या । जो सत्य प्रतिज्ञेनें भवजळ्या ।
 पासुनि तारी जग ॥ १५ ॥ स्वरूपें सत्य प्रतिज्ञावंत । त्रिगुण अधिष्टानें
 येशवंत । व्यवसाय संभव कीर्तिवंत । होय अधिष्टानत्रय ॥ १६ ॥
 समविषम समान । सुखदुःख गुणागुण । विष अमृतें प्रतिष्ठुन । होय
 कृतोपकारी ॥ १७ ॥ हें अनुमानितांचि पोटी । विवेक निधी जगजेठी ।
 मानिती आश्चर्याच्या कोटी । परी अवळ महिमा ॥ १८ ॥ प्रचीतीचे
 परीक्षावंत । तुम्ही अद्भुत दशेचे संत । इहपर परीक्षेनें समर्थ । तुम्हांपुढें
 काय बोलवें ॥ १९ ॥ विश्व उपेग महातेजासी । चातुर्यदीपिका प्रकाशी ।
 काय तोषविजेळ विशेषी । केवि संपन्नतेनें ॥ २० ॥ विशेषे रूढीनें
 अमृत । विभ्रांति कर उपेगी यथार्थ । परी कृतोपकारी विष होत । कैसें
 अवधारा ॥ २१ ॥ स्वानंद क्षीणार्णव संभूत । विष महा तेजस्वी अमित ।
 कंठी धरुनि विश्वनाथ । कां संरक्षी तया ॥ २२ ॥ जरी कां उपेगी नसतें ।

तरी कां ते शिवासी प्रिय होतें । प्रियकर म्हणुनी धरिजेतें । क्षणभरी कंठीं
 ॥ २३ ॥ हें तरी सर्व काळ कंठीं बसे । गौरवे नीलकंठ नाम प्रशंसे । हा हि
 अभिप्राव मानसे । अवधारिजे सुखें ॥ २४ ॥ अहंकार प्रकृतीचे प्राणी ।
 जे अति उन्मत्त जनीं । - नाटोपती कलिकाव्यसी ध्यानीं । अजिक ऐसे
 ॥ २५ ॥ आर्जकुनि परात्पर । नमनूनियां ईश्वर । निज उद्धतीने अहंकार ।
 चर्या आचरती ॥ २६ ॥ त्यास्तव हें विश्वनिदान । कंठीं वसकुनि
 ईशान । प्रयोगून काळवदन । दशा रूढी ॥ २७ ॥ काळक्रमे करुनि
 सविस्तर । रूढलें विश्व होय जर्जर । त्यास्तव करुनि विश्वसंहार ।
 नूतन प्रतिष्ठी ॥ २८ ॥ जैसे जार्ण हेमाळंकार । पुटीं घालुनी तो
 कर्तार । करी नूतन प्रकाश कर । भूषण महा वर्धसें ॥ २९ ॥ तैसे
 विश्व घालुनियां पुटीं । संभवी विविधा रूपसुष्टी । हा विपरूप महिमा
 कंठीं । धरिलासे ईश्वरें ॥ ३० ॥ पंचायतन पांचिक । टाकून जाय
 हंसनायक । त्या अमंगव्यसी होकुनि पाथक । परिशुद्धीसी आणी ॥ ३१ ॥
 जगार्ची महा पाप कळियरे । प्रक्षाळी वैधानर नारे । मज वाटे या चि
 परोपकारें । असे सीमा टाकिली ॥ ३२ ॥ नूतन शरीर सुकृतें । जैसा
 निज जनका सुतातें । तोपें वस्त्र देत स्वहस्तें । तोवि जगासी गौरवी
 ॥ ३३ ॥ आषडळीं तितुकी शरीरें । देकुनि पुरवळ कृतोपकारें । आपुला
 संसार वित्तारें । कैसा प्रतिपाळीतसे ॥ ३४ ॥ तस्मात्शिवाचें कृपाकूपण ।
 जग पाप निवृत्तीसी कारण । जगदोदारी आचरण । संहार चर्येने
 ॥ ३५ ॥ अमृताचीं दोनी रूपे । सौम्य सात्विक संकल्पें । दुज शौर्य
 प्रतापें । होय चगत्कारी ॥ ३६ ॥ अमृत मरण बांचविलें । या अपें
 मरण बळिंत जालें । अथवा अमृते मरण चारिलें । तरी अमृत महिमा
 ॥ ३७ ॥ मृत नव्हे म्हणकुनि अमृत । तस्मात्संभवासी न यावा हेत ।
 अमृतपाने हातीं जिवंत । मरण भोगावया ॥ ३८ ॥ नाना संस्कारी
 दुर्हेत । वांचकुनि दुःख भोगवित । त्यासी कैसे म्हणावें, अमृत ।
 यथार्थतेनें ॥ ३९ ॥ विप सेकुनि मरती । पुन्हा जन्मांतरा येती । तें
 विपे चि नव्हे निश्चिती । अतां अवधाय पुढे ॥ ४० ॥ इति.

श्रीमद्भीमोपदेश । कृतोपकारे दाटला ईश । जगत्कुशी वर्धवी तोप । म्हणे
मेरु अनंत ॥ ४९ ॥ एकादश सूर्य दशम कळ संपूर्ण ॥ १० ॥ श्रीकृष्ण
कृष्ण श्रीकृष्ण ॥

श्री

सूर्य ११ कळ ११

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामजगदोदारी सदाय । जगदानंद सुधामय । अवतरला
स्वप्रकाशसूर्य । रामचंद्र प्रसिद्धीने ॥ १ ॥ ज्ञानसूर्याची खडतरता ।
जे शिवहृदयाची सत्ता । अंकुरोनि भूमी मारदपता । दावी सहजे ॥ २ ॥
बीजभूमीचा संस्कार । घेऊनि विस्तरे वृक्षाकार । रामी शिवकंठीचा
साचार । संस्कार धरिला ॥ ३ ॥ राहोनि शिवाचे ध्यानी । प्रगटोनि
विष उपदामनी । स्वानंदघन उन्मनी । अमृतघर केला ॥ ४ ॥
संदीप्त काळकुटे तेणे । शिव अहळळा विष उष्णतेने । तात्काळ
येक नामस्मरणे । परम सुखी केला ॥ ५ ॥ रामचंद्र घसत्रिता हृदयी ।
महा आनंद सिंधु प्रवाही । चुंबकळ्या देत महा सुखडोही । निवाला
मिजगिने ॥ ६ ॥ रामचंद्र सन्निधी केवळ । सितिकंठ होय सुसीतळ ।
विश्वकल्याण समूळ । सुखी केले श्रीरामे ॥ ७ ॥ ज्याचेनि सकळ
सुखी होती । त्यासि सुखी करणे हे महास्थिती । विश्वमुखकर शंकरमूर्ती ।
सुखी केले श्रीरामे ॥ ८ ॥ हा कृतोपकार महिमा । सत्यावतार
राभगरिमा । दुःख निवर्तक रामचंद्रमा । अन्हादकर विश्वासी ॥ ९ ॥
नभी खपुण्या ऐसा उज्जळ । विपरीत दृष्टीसी दिसे तेजाळ । त्या चंद्रम्याचें
सुधामंडळ । छांटनयुक्त असे ॥ १० ॥ संकल्परूपी मनचंद्र । क्षयवृद्धि
सुधा विपसांद । तैसा नव्हे स्वमुखे समुद्र । रामचंद्रमहिमा ॥ ११ ॥
महा संकल्प सिद्धी जाती । महा ईश्वरी सत्ता जगती । महा तेज
वैभवस्थिती । महा येरा शुधता ॥ १२ ॥ सत्कीर्ति निर्दोष चरित्र ।

रामचंद्र परम पवित्र । परब्रह्मचारी तैज विचित्र । शिवहराकाशीचें ॥ १३ ॥
 प्रवृत्तीक्षयवृद्धिकर । जगत्कारण निदानपर । संकल्पचंद्री च निरंतर । वसे
 सम विपमता ॥ १४ ॥ निर्विषय विपाची स्थिती । विषययुक्त विषयउद्धती ।
 तैशाचि अमृताच्या रीती । प्राजळ पहा ॥ १५ ॥ निर्विषय विपमाया ।
 विषय निर्विषय सिद्ध कया । उभय साक्षत्वी उगवाया । साक्षत्व
 केचें ॥ १६ ॥ निर्विषय ते चि विषयामृत । कांहीं नसता धरिला
 दुहेत । मरण स्वरूपी क्षयगत । हें विषय नव्हे काय ॥ १७ ॥ सविषय
 अमृत विष । उद्बोधदशेनें निस्तोष । संस्कार निरसूनि चित्प्रकाश । अमृत
 चि करी ॥ १८ ॥ हे उभय विषयामृत । निरसूनि साक्षत्व पुरेंतें ।
 रामचंद्रामृत निरुते । सेविलें जे ही ॥ १९ ॥ ते सचित्सुखतनुसंत । राम
 अनभंजनि अनंत । राम प्रचीतीनें कृपावंत । तारिती जगांसी ॥ २० ॥
 सुधा विषसमविषम । निरसूनि साक्षत्वाचा संभ्रम । निरुपम आत्माराम ।
 धरिती विश्वासी ॥ २१ ॥ या परोपकारा एवढें । दुजें तप चि नसे
 जरी गाढें । ज्या तपतेज उजेडें । मरणजन्म गती चुके ॥ २२ ॥
 प्रत्योपकारी सविस्तर । विश्वेश्वर विश्वभर । ब्रह्मा विष्णु महेश्वर ।
 होम परोपकारासी ॥ २३ ॥ रचूनि स्थूल विराट देह । जगाची
 सांठवण होय । जग उपजीविका पाहे । जगलुक्षी तो ॥ २४ ॥
 होऊनि श्याममान अवस्था । अपंचीकृत तत्त्वव्यवस्था । पिंड ब्रह्मांड संस्था ।
 केली सर्वत्रांसी ॥ २५ ॥ प्राणाचा होऊन निजप्राण । जगासी जीवविलें
 सत्राण । अंतःकर्ण होऊनि मुख्यप्राण । प्रतिष्ठा केली ॥ २६ ॥ सारासार
 विचार । अन्वय व्यतिरेक विवर । द्रष्टा होऊनि निरंतर । अजपा जपला
 ॥ २७ ॥ विस्मरणावरी स्मरण देत । चैतन्य चेतवी सर्वगत । सुषुप्त
 परेश जागृत । करी निज ज्ञान हस्तें ॥ २८ ॥ चमत्कारें स्वमुख चेतवी ।
 अमोघ निजबोध हेतवी । सशांतदशेनें सांठवी । असंत जीवासी ॥ २९ ॥
 तावमासि ज्ञेय हाटक । अलंकारी तत्त्व वेद पाठक । निःशब्दपरेसी उद्धाटक ।
 द्रोप निजप्रत्ययें ॥ ३० ॥ त्रिपुटीविना तत्त्व विबोधक । साक्षत्वविना
 हृदयशोधक । अवरोधकतेविना रोधक । होय विषय करणासी ॥ ३१ ॥

स्मृति 'जोतिविना दीपिक । रूपवृत्तीरहित रूपक । साक्षत्व संधीसी
 व्यापक । व्यापकतेविना ॥ ३२ ॥ माया भाईकविना ममता । काया
 संस्कार रहित समता । चातुर्य पदगतीनें भ्रमतां । भ्रमण परि हरी
 ॥ ३३ ॥ गुणातिशय जेथें जर्जर । तेथें धांवोनी होय स्वरूपे निर्जर ।
 नियारी संकल्प सुरवर मार्जर । गतीसी आणिली जेणें ॥ ३४ ॥ अक्षीय
 वज्रपंजरनभ । होऊनि सर्वगतशुभ । अपरोक्ष निभा स्वयंभ । विश्व
 प्रकाशिसी ॥ ३५ ॥ विश्व चेतव्यता पवन । विश्वोद्भव निज जीवन ।
 विश्वधारणा निज भवन । होय त्रिभुवन दीप ॥ ३६ ॥ प्रत्यगावृत्तीनें
 सर्वत्र । परिपाळी जगचित्र । याची विचित्र महिमा पवित्र । जरी
 पाचा पडे ॥ ३७ ॥ मूळ प्रकृती महब्रह्म सत्ता । महाकारण
 तनुतत्त्वता । अर्धमात्रात्मक साधिता । निजांग प्रकाशी ॥ ३८ ॥
 धरूनि निजमूर्त्तीस्थान । अद्वैत परेचें अनुसंधान । निजज्ञान संधानें
 संधान । करी साक्षत्व मुक्त ॥ ३९ ॥ तें ज्ञान सत्ताशक्ती प्रख्यात ।
 शुद्ध सत्व तनूमी शोभयात । निजांग दशेनें अक्षोभित । पाववी निज
 पदा ॥ ४० ॥ अनिर्वाच्य निजअयांतर । होऊनि परेची रसनां जिह्वार ।
 ज्ञानसाक्षरे सविस्तर । हृदयग्रंथ लिपी ॥ ४१ ॥ अपरोक्ष प्रचीतीनें
 प्रांजळ । प्रचीति अक्षरे अर्थ केवळ । याची अनुहातलिपी अकळ ।
 अर्थवी निज हृदया ॥ ४२ ॥ केवळ अनुभवाचा उपभोग । घेत
 आनंदावभास भोग । निजांगी निजसंयोग । योग विमूढित चर्या ॥ ४३ ॥
 निज जागृतीचा दुर्धरधर । धरूनि अस्तिपद निजविघर । साक्षत्व
 मरिहारे तत्र धुरंधर । तुर्या प्रकाशली ॥ ४४ ॥ प्रत्येक होऊनि
 प्रपंचासी । तत्त्व प्रत्येक पण मानसी । गिळूनि परापर भावनेसी ।
 होय प्रत्यगात्मा ॥ ४५ ॥ यें सकळ तत्वांचे घर । होय आपणेंचि
 विश्वंभर । महाकारण प्रभाकर । विश्वउपयोगी हा ॥ ४६ ॥ एवढा
 प्रत्योपकार पवाडा । अनुभवसूर्य घडपुडा । जागे सकळांतरी रेकडा ।
 आत्मा जगदांशा ॥ ४७ ॥ तयाची परोपकारचर्या । प्रकाशीत परोपकार
 सूर्या । विश्वसाक्षिधानें पावे तूरी । हृदयस्थासी ॥ ४८ ॥ परस्वभावे

इतर । ते स्वरूपासी चुंकले अम्यंतर । त्यासी करणें जो उपकार ।
तो परब्रगतीचा ॥ ४९ ॥ उप गृहणिजे समाप आकार । अथवा करणें
स्वरूप समापथार । बोधाचिदानंद तनुसुंदर । उपकारी होय ॥ ५० ॥
या मुकृतासी नाहीं जोडा । मुकृतार्थे निज उजेडा । पाहून सुष्टकर्तव्ये
जो पचाडा । तो पचाडे स्वरूपी ॥ ५१ ॥ या स्वरूप उपकारें संत ।
बोध सूर्य कीर्तिमंत । त्याच्या परोपकारी सर्वगत । सार्यकतेसी आले
॥ ५२ ॥ आतां संत कृपेचें महिमान । परपीडा निवृत्ति संधान । प्रचीतीचें
निज अनुसंधान । ग्रंथी निरंतर ॥ ५३ ॥ तेचि सप्रचांत अवधान ।
देऊनि ग्रंथी कीजे सावधान । मम आराध्य तुम्ही यशोधन । परिपालन
करा ॥ ५४ ॥ इति श्रीमद्गीतोपदेश । स्वरूपगतीप्रदप्रकाश । बोध सर्वगत
अविनाश । म्हणे मेरु अनंत ॥ ५५ ॥ पेकादश सूर्य पेकादश फळ
संपूर्ण ॥ ११ ॥ गोविंद गोविंद गोविंद गोविंद गोविंद ॥

श्री

सूर्य ११ कंडा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम संप्रज्ञातविधी । विश्वसुखायन घेतरी । संबोधूनि सुखे
पदवी । कृतार्थ करी जग ॥ १ ॥ निज अम्यंतर विशाल । शून्य
प्रकाशमंत सोज्जळ । ते कारण शून्य मंडळ । भेदूनि प्रवर्ते ॥ २ ॥ जे
विश्व आस्तिक्य अवरोधी । जे विश्व दुर्गतीसी बोधी । जे विश्व नाशासी
समंधी । समंधीकरण ॥ ३ ॥ जे दुर्भव संभवस्थान । जे अतर्यगतचिं
संस्थान । जे अवदशा दुर्वर प्रस्थान । अज्ञान विभवे ॥ ४ ॥ तेंचें सोहं
ग्रंहासि भावे । स्वरूपी ध्यानस्थ स्वभावें । अज्ञान साक्षी अंतर्भावे ।
राहिला ध्यानस्थ ॥ ५ ॥ सकळचा अभाव सहजें । त्रिपुटीरहीत
सुख उमजें । निर्विकल्प सुपुती भोजें । आनंद मोग मोगी ॥ ६ ॥ जें
परेचें अम्यंतर । उद्येखासी आणूनि निर्धार । शब्देवीण निज उद्गार ।

होय प्रचीतो पश्यंती ॥ ७ ॥ वासना प्रसाद विसरें । विस्मरण अम्यंतरें ।
 तामसदशा निज निर्धारें । केवळ तमोगुण ॥ ८ ॥ कारण क्षेत्री तमोगुणी ।
 विश्रांतिरूप गुप्तास्थानी । भोगी सुषुप्ती निर्विकल्प गनी । मग्नरमात्रा ॥ ९ ॥
 विश्रयार्जे द्रव्यदात्री संपूर्ण । सर्वगनाचें हृदयस्थान । प्राप्त अभिमानी अज्ञान ।
 विस्मरण सर्वप्रकारें ॥ १० ॥ भोगी स्वप्न स्वमायिक । तेंचें चि
 होय वासनात्मक । तेंचें स्थानमानें प्रकाशक । होय सविता ॥ ११ ॥
 रश्मींच निजजागर । पदार्थ जागृता दयाकर । अंधेक्षीत पदार्थ अपार ।
 पुरवळ जाय ॥ १२ ॥ सर्गारंभ परित्यागी । होऊन सर्गारंभ प्रसंगी ।
 सर्गावस्थेसी संभोगी । आर्ह करी जीवासी ॥ १३ ॥ येषांगें होय पांगुळ ।
 येषांगें होय अंध येवळ । उभय अव्यंगतां अविकळ । येषांमनेसी आणी
 ॥ १४ ॥ पांचे चाळवी पांगुळ्यासी । टोळां पाहवी जाग्यंधासी । त्याची
 अभिनय करणी ऐसी । कावणासी कळे ॥ १५ ॥ त्याचें हृदय ॥ घेऊनि
 स्वयें । संत अनुभवित्ती निधयें । तो संतगहिमा सूर्योदय । श्रोत्रचक्षूनें
 पहा ॥ १६ ॥ जें सद्गतीचें माहेरघर । जें आत्मज्ञानाचें भांडार । जें
 स्वरूपतेचें अभ्यंतर । तें हृदय जयाचें ॥ १७ ॥ जें सारस्वताचें संभव
 संतान । जें गांभीर्यतेचें गुणनिधान । जें आंदार्य दशेचें संस्थान ।
 अंतःकरण ज्याचें ॥ १८ ॥ सत्यसंस्काराचें आयुष्य । चिरंतन उपलब्धी
 विशेष । तें मानस ज्याचें चित्प्रकाश । राउळ उन्मनीचे ॥ १९ ॥
 चित्ता विहीन निज चिंतन । जे सद्गतीचें अयतन । ध्यानस्वरूपें चिरंतन ।
 बिच जयाचें ॥ २० ॥ भवबोधविना प्रबोधी । बोधव्यभाव विबोध
 अवोधी । केवळ निजउद्बोध बोधी । बुद्धि जयाची ॥ २१ ॥
 दुर्गतीचेनि संस्कारें । विषयांष जीव माजिरें । सद्गुरु कृपा संस्कारें ।
 संस्कारी असतां ॥ २२ ॥ दुर्गती कलमय संचारें । चरती अविद्या
 राणवें । विद्यमानें चि तावरे । हृदय ज्या ॥ २३ ॥ दृष्टीपुढें
 अमृत सरोवर । पाठिमोरे विष कासार । हे प्राणोनी अभ्यंतर ।
 वि ॥ २४ ॥ ऐसियासी कृपा करणे । दुरितदशा परिहरणे ।
 नि ॥ २५ ॥ ऐसा जयाचा विचार ।

कृपाविलोकनें करी संचार । जेविं साक्षात्कार सूर्यकर । अज्ञानतम हरी
 ॥ २६ ॥ तेवि त्या शरणागतासी । कृपावज्रपंजरे प्रकाशी । निजानंद-
 रागिवेसी । करी संस्थानांक ॥ २७ ॥ ऐसा जयाचा सहज स्वभाव ।
 कृपाप्रसन्नतेचे देव । शरीर देवालयी सदैव । प्रतिष्ठिते जिहीं ॥ २८ ॥
 भवापध्वांतहर्ते । स्वभाव दिवस्पती सुखकर्ते । विभ्रांति वसुमतीचे मते ।
 जयाचे उन्मेष ॥ २९ ॥ सहज विलोकन अमृत । जीवासी करिती
 सदोदित । परोपकारे चि मूर्तिमंत । संत अवतरले ॥ ३० ॥ संसारार्क
 संपर्के संतप्त । त्रिविध तापे खवळले द्रवत । कृपा सुरतरे ल्यायेसी
 निवात । निवविती सदां ॥ ३१ ॥ ज्यांची कृपा स्वरूपावरे । ज्यांचे
 ज्ञान स्वयंभ अलंकारे । अलंकृत करी शृंगारे । साजिरे निजरूप ॥ ३२ ॥
 ज्याचे स्वभाविक आचरण । करी भवसिंधूती तारण । ज्याचे दाक्षिण्य
 सुखकारण । प्रतिष्ठी सर्वत्र ॥ ३३ ॥ जे स्वभाव स्थितीचे ईश्वर । जे
 स्वरूप दशेचे आगर । जे विभ्रांति विसावे अपार । सत्य प्रसिद्धीनें
 ॥ ३४ ॥ त्याची नाम अक्षर माळ । जरी कां रुळे अखंड
 गळी । तरी ते सद्रती वेळोवेळी । भावे पायांसी लागे ॥ ३५ ॥
 त्याची चरित्रे कल्मषहरे । रचूनि वागेश्वरी अक्षरे । नित्य पढतां साक्षा-
 त्कारे । सोविजे सर्वदा ॥ ३६ ॥ गाळीव पंचतन्त्र सारे । सतचित्सुखघन
 शरीरे । वैसतां निजदृष्टी चमत्कारे । वरी चित्स्वरूपता ॥ ३७ ॥ ज्याच्या
 सन्निधान विशेषी । तोपे चि जाय दिवस निशी । नित्यानंद विशेषी ।
 उपचारं ये ॥ ३८ ॥ त्याची सभापणे सुखकरे । प्रलयाची माहेरघरे ।
 अक्षराची प्रमय विवरे । स्वरूप चि करिती ॥ ३९ ॥ तत्त्व चित्तना
 कडोविकाडी । उकळ अकळ गर्ताची मोडी । शुक्ती जयांच्या परवडी ।
 देती ते तत्त्वतार्थ ॥ ४० ॥ ज्याचे गाम्भीर्य सुचर्य । वर्चसे प्रकाशला
 चित्सूर्य । ते शुचिर्मंत तप आश्चर्य । ऐश्वर्यवंत करी ॥ ४१ ॥ सर्व
 समारंभे लाळी । ज्याची कृपेची अमृतवेळी । करी दिनरात्री उजाळी ।
 सर्वगत ग्राहणी ॥ ४२ ॥ कृपा जयांची अभिनव । करिती कृपेनें
 स्वरूपजाव । कृपेचे अधिकारी वैभव । देती जगदोत्तारा ॥ ४३ ॥

असाधारण संतकृपा । तात्काळ चि पाववी स्वरूपा । प्रतिपृनि सत्य
 संकल्पा । देती सायेज्यमुख ॥ ४४ ॥ ऐसिया संताचें स्मरण । केलिया
 सरे जन्ममरण । संतकृपा ग्रंथ कारण । ग्रंथार्थ श्रवणें ॥ ४५ ॥ अपरोक्ष
 ग्रंथ विचार । अपरोक्ष साक्षात्कारी धर । अवधान देऊन अपार । अवधारिजे
 सुखें ॥ ४६ ॥ प्रचीत ज्ञान खटतरता । सर्वगत सूर्याची दीप्तसत्ता ।
 चित्सूर्य वंशकुळ दीपकता । प्रकाशी ग्रंथ अभ्यंतर ॥ ४७ ॥ त्या
 अगोचर निज उजेडें । प्रचीती अंजनेपवाडे । चोखडें परतच
 चहूंकडे । देखे निज निरंजन ॥ ४८ ॥ तो हा अक्रावा रुद्र स्वयें ।
 घेऊनि प्रचीती सूर्योदय । मंत्रसिद्धि बोधहृदय । दिवाकर जाला ॥ ४९ ॥
 ऐसा अपरोक्ष येकादश सूर्य । शोभवी प्रचीतीचें ऐश्वर्य । तूया हृदयस्थ
 आश्चर्य । उरलें द्वादशार्की ॥ ५० ॥ तें परम अगोचर ज्ञान । होऊनि
 चित्सूर्य छोचन । ध्यावें अपरोक्षदर्शन । ग्रंथानुसंगतीनें ॥ ५१ ॥ इति
 श्रीमद्भीमोपदेश । संतकृपा महिमा विशेष । स्वरूपदर्शना दिवस । म्हणें
 मेरु अनंत ॥ ५२ ॥ येकादश सूर्य द्वादश कळ संपूर्णमस्तु ॥ १२ ॥

॥ १२ ॥

श्री

सूर्य १२ कळा १

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामसमर्थ कृपानुमेळी । आली आनंदसिंधूची उकळी । निज
 प्रसन्नतेच्या राउळी । अभिपेचिळें सुखें ॥ १ ॥ अनंत ज्ञान दीपावळी ।
 उन्मेप परचक्षु न्याहळी । विश्रांति विसावां मनमुळी । फावला अवचट
 ॥ २ ॥ आश्चर्यवटतरु संसार । सत्यासत्य उमारा विस्तार । तपाचे
 मुळी साक्षात्कार । ध्यानस्तपर दैवत ॥ ३ ॥ जगदाय जगत्कारण ।
 जगदोत्तारी सचित्सुखभरण । जगदानंद अधीकरण । विश्रांति निलय
 ॥ ४ ॥ हंस तरुवर फुलला । संपूर्णतेच्या विस्तारा आला । मुमनीं
 त्रकंद निघाला । कोंदादीत नभा ॥ ५ ॥ महा रसिक मुनी मधुकर ।

देऊनि सौरभ्यरस सार । शिवपदकमळीं सुस्थिर । राहिले जडोनी.
 ॥ ६ ॥ जया वृक्षाची अस्तिव्यता । स्वरूप धरणी तत्वता । विमुक्त
 सत्ते सुलीनता । सोहं मुळ्यश्रित ॥ ७ ॥ स्वपक्षपक्षीं विभूषित ।
 असंख्यपक्षी वृक्षाश्रित । परिपक्वदशेचीं फळे अव्युत । सेविती महासुखें.
 ॥ ८ ॥ हृदयाकाश स्फटिक शोभा । कीं आनंदचंद्राचा गाभा ।
 कैवल्य नित्यमुक्त प्रभा । वेदिवा अभिनव ॥ ९ ॥ सर्वोत्कर्ष
 यशोवर्धन । सत्ता सामर्थ्ये परिपूर्ण । दक्षणामूर्तीचें निज
 विमान । अनुमते उभारलें ॥ १० ॥ शोभेची शोभा प्रकाशली ।
 लावण्याची सृष्टी शृंगारिली । चिदानंद विप्रहं अर्चिली । विमानं
 विस्तीर्णता ॥ ११ ॥ जे अपरोक्ष दशा निवळ । ते विमानातळवटीं भूमी
 निर्मळ । कैवल्यगाभारा अवळ । सर्वोत्तम निशासी ॥ १२ ॥ चित्त
 चमत्कार सुवर्ण । अपरोक्षरत्ने संपूर्ण । विमान शृंगार प्रकाशवन । शोभा
 वीरधीनें ॥ १३ ॥ ज्ञानसूर्याचें मंडळ । विताग प्रभा चित्कल्लोळ ।
 निवांत स्थितीनें निश्चळ । बैसली सिद्ध प्रस्थानें ॥ १४ ॥ न हाळतां
 उन्नेप नेत्रपातीं । नेणतां प्रवृत्ती दिवाराती । संकल्पासी न येतां चिचीं ।
 सिद्ध चमत्कारले ॥ १५ ॥ सनक सनंदन योगीश्वर । सनत्सुजात
 सनत्कुमार । कवि हरी अंतरिक्ष धोर । दशेनें आगळे ॥ १६ ॥ प्रबुद्ध
 पिपलायन अविहोत्री । च्यमसुवारगाजन तत्वश्रोत्री । द्रमिळ कपिल जे
 परत्री । विनटले सर्वस्वें ॥ १७ ॥ नंदी भृंगी मृकुंडी सुलीन । मौन
 दीक्षेनें विराजमान । अगस्ती मार्कंडेय देदिगमान । सर्वदय तत्ववेत्ते
 ॥ १८ ॥ मौनि दिगंबर निर्धूत काया । सेविती सगाविरुग शिवा अद्वया ।
 स्वरुपानुभवे हृदया । आणिली दक्षणामूर्ति ॥ १९ ॥ वटतरुपणें हाटकवर्ण ।
 गगनायेवढे विस्तीर्णपण । येकटत्र पत्र छयाया पूर्ण । विश्वासी निववी
 ॥ २० ॥ वर्णितां वटतरुची थोरी । तरो फांपावडा ऊर्ध्वतेवरी । चिदंबर
 समसरी । आधर्य सुरतरु ॥ २१ ॥ महाबाण्य अर्थांतें । प्रचीतीचा पैस
 पसरे । त्या विस्तीर्णवेच्या विस्तारे । चित्रवट तरु ऐसा ॥ २२ ॥
 योगियांचें अभ्यंतर । नित्य ब्राह्मीदशा मनोहर । विश्वपरंपरा विश्वंसार ।

मनास आलियां उदार वर्ति । दाते न मागतां चि देती । हे हां अभिनव
 नव्हे ॥८॥ आठवासा येडनी जेव्हां यावें । तेव्हां चि याचकासी प्राप्त व्हावें ।
 याचक इच्छेनुसार लाभें । तें अभिनव घोर ॥९॥ जैसें आर्जविळें तें निजधन ।
 नापेक्षाळ याचने तें साधन । इच्छेनुसार याचावें चि निधान । ऐसें देणें सद्गुरूचें
 ॥१०॥ निज स्वरूपेसी सत्ता । देडनी कृपाळूपणें पुरता । दातृत्वेसी दातेपण
 दाता । हे अभिनवता न वर्णवे ॥ ११ ॥ सद्गुरूस्वरूप सुख ठेवा ।
 निजांचा अक्षयी विसांवा । भाविकांसी आंतुडला घरवा । विनयोग स्थितानें
 ॥ १२ ॥ सिद्ध महानुभाव सज्जन । योगी मुनीकृपी अर्थसंपन्न । जाळे
 सद्गुरूचेनि संपूर्ण । राजे परमार्थांचे ॥ १३ ॥ दिल्ला स्वरूपाचा निज
 ठेवा । न पुरे गगनाचा सांठोवा । वेचिता संपूर्णपणें न व्हावा । तिळ
 मात्र उणा ॥ १४ ॥ नव्हे तस्करवाधा अथवा कांहीं । उपद्रवाचें भये चि
 नाहीं । निरोपाधि धन अश्रयी । देणें समर्थ सद्गुरूचें ॥ १५ ॥
 सद्गुरू समर्थाचें देणें अनंत । सद्गुरू अनंतकृपा हे समर्थ । समर्थ अनंतपणें
 सदादीत । देणें सद्गुरू रागाचें ॥ १६ ॥ साधनेबाण धन साधावें ।
 उपाधिबाण व्यवहारावें । संपूर्णपणें यावें ध्यावें । जाणीवेसी न येतां
 ॥ १७ ॥ अभिनव या धनाचा विनियोग । धनाचा धनासी उपभोग ।
 धनें चि होडनी अंतरंग । महा धनीक व्हावें ॥ १८ ॥ सद्गुरूकृपा
 चिरंजीवी । अक्षाय धनीक अनुभवी । आतां अवधानीं करावी ।
 कृपा परिपूर्ण ॥ १९ ॥ रामवशिष्ट संवाद । सीताहनमंत
 मोद । अगस्ती मह्यप ॥ २० ॥ जितकोवी जगत्त ॥ २१ ॥ धिःकारी
 सुख । निवाळे स्वरूप शिवहरिळें । उल्लेख विसरोनी उल्लेखें । आराधित
 शिव ॥ २२ ॥ काळ परिभ्रमणवेळ । दिवस रात्री कल्पकोटी लाल ।
 वाज्य तारुण्य उमाळा । आदले वृषाप्य आंगी ॥ २३ ॥ जीवकोटी
 विलंबित काळें । वयोवृद्ध सिद्धांचे मेळे । बहुश्रुत ज्ञानागळे । तपो वृद्ध
 तैसे चि ॥ २४ ॥ काळ प्रमाण देहधारी । जर्जर जालें शरीरें । ते

नामरूपाचा गौरव । चमत्कारें दिघळ ॥ २५ ॥ प्रज्ञेचा संपूर्ण पैस ।
 मजि विश्वसांठेवा रूपस । फावला तिनुका निजविलास । जाला ज्ञानप्रकाशें
 ॥ २६ ॥ कवणेंसी अनुवादे कवण । येकात्मतेचें अनुसंधान । हें चि
 पाहतां पाहतां परतेन । प्रचीतीसी येतसे ॥ २७ ॥ आत्मा आणि
 आत्मप्रचीती । आत्मज्ञानाची महा स्थिती । आत्मस्वरूप अनुभवित्ती ।
 महाराज संत ॥ २८ ॥ आतां तृतीवरील क्षुधा । ते तृती चि नुसथी सुधा ।
 भक्तीचा अनुवाद विविधा । अनुभव गोटी ॥ २९ ॥ आत्मोपलब्धीचें विधान ।
 महत्प्राप्तीचें साध्यसाधन । आचरले सद्गतीनें यशोधन । आत्मनिधान प्राप्तीसी
 ॥ ३० ॥ भोजनावरील राजोपचार । दिव्य सांघोल जाति प्रकार ।
 गंधपरिमळ सुमनहार । सल्लाप सुखाचे ॥ ३१ ॥ संपूर्णतेचा घेउनी आव ।
 स्वरूपतेचे संत राव । स्वरूपदर्शनें अभिनव । संवाद करिती ॥ ३२ ॥
 कृत कार्य जे कां महापेशयंत । परमार्थ ठेवे प्रसिद्ध संत । स्वरूपार्थदाते
 कीर्तियंत । महा प्रख्यातनि ॥ ३३ ॥ उचंबळलेनि महा सुखें । चाळे
 संभाषण संतमुखें । निल सुखोपपत्ती हरिखें । असे पार टाकिल ॥ ३४ ॥
 नित्यानंद निल विवर । निल उपदेश सुखें अगोचर । नित्यात्मस्थितीचा
 निर्धार । होय सत्समागमें ॥ ३५ ॥ सत्समागमेधीण कांही । सद्गती आणि
विधांती नाही । पुढती पुढती या चि निश्चई । येती सर्वत्र निश्चयें
 ॥ ३६ ॥ हा सद्गुरुमहिमा अपार । वाचनापुढें ॥ ३७ ॥ सुंदरें । प्रचीत
 न येतां चि साचार । स्वरूप केले शिष्यासी ॥ ३८ ॥
 पोरें । शगटोनी अन्यतत्त्वासी त्वरे । चंदनें चि करी चमत्कारें । हें आरुनि
 नव्हे ॥ ३९ ॥ तेसा चि परिसाचा संस्कार । लोहाचें सुवर्ण करी साचार ।
 हा परिसाचा महिमा धोर । परि स्पर्शति अपेक्षी ॥ ४० ॥ चमत्कारें चि
 उत्तरी विष । ऐसा मंत्र महिमा विशेष । परि पठणसंस्कारें स्वर्श । अपेक्षी
 च की तो ॥ ४१ ॥ तें सद्गुरुगी कांही । कर्तव्यतेचें संकट नाही । कृपा
 फलरुम सर्व हो । प्राप्तीसी घेळ्या ॥ ४२ ॥ येक जाणोनी अभ्यंतरस्थिती ।

निर्विकार । आकाश तप करी ॥ ३२ ॥ तपोभावना न धरुनि कांहीं ।
तपरूप प्रवर्तले हृदयी । कां जे संतपणें चि सर्व हो । तप स्थितांसी धरी
॥ ३३ ॥ तेणें शब्दगुणी सरे । शून्य संकल्पासी नुरे । नास्तिक्यतेसीं
विरे । आस्तिक्य उमस ॥ ३४ ॥ निर्दोष हें गगनतपें । सहज चि होय
स्वरूप । प्रचीत शब्दगुणें प्रदीप । अनुभव उजळी ॥ ३५ ॥ व्यापकतेचीं
ज्ञानसत्ता । होय अखंडमंडळसविता । अहं आत्मत्व तप आतां । पहा
प्रत्यक्ष जीवीं ॥ ३६ ॥ कांहीं येक स्फूर्तीसी न येतां । महत्त्व आस्तिक्यता ।
उपदेशक्रम उद्दीपकता । सर्वांचे हृदयी ॥ ३७ ॥ हें ईश्वराचें महा तप ।
जीव होउनीयां स्वरूप । आतां ब्रह्मास्मीचें निष्कंप । तप तें अवधार
॥ ३८ ॥ ब्रह्मास्मीचा तपो जप । धरुनि अनुसंधान क्षणपारूप । जप
संपुट्यकरण सद्वप । अवधारिजे पुढें ॥ ३९ ॥ इति श्रीमद्मीमोपदेश ।
तरसंपुटी करण निर्दोष । तपें चि संभवे निज उन्नेय । लगे मेरु अनंत
॥ ४० ॥ द्वादश सूर्य तृतीय कल्य संपूर्ण ॥ ३ ॥ श्रीराम ॥

पाहता चि होय निर्विकार । ऐसा अजपा मंत्रोच्चार । अभिनव दर्शेचा ॥७॥
 हा निःशब्दाचा शब्दोच्चार । या च उच्चारें ॐ कार । पावन जाला निरंतर ।
 चतुश्चरणीं ॥ ८ ॥ हंस उच्चार अगोचर । याहीं मंत्राचा जरी उच्चार ।
 करितील ते चि साचार । जप सिद्धी ॥ ९ ॥ जीवीं आजपेचें अम्यंतर ।
 विचारितां ब्रह्म परात्पर । पावनदशा साक्षात्कार । प्रत्यक्ष अजपेचा ॥१०॥
 अजपां निजध्यासें पूर्ण । जप चि जाल्य ब्रह्मार्पण । ब्रह्म प्रचीर्तनें
 परतोन । जप होतसे जीवीं ॥ ११ ॥ जीवमात्र हा जपकर्ते । नोळखती
 जपकर्तयासी पूर्ते । अकर्ता चि जपकर्ता वते । अनुसंधान अम्यंतरी
 ॥ १२ ॥ अजपेनें आस्तिक्य संग्रहितें । अजपेनें भवभेदासी निग्रहितें ।
 अजपेनें जीवासी अनुग्रहितें । ब्रह्मरूप सर्वदा ॥ १३ ॥ जप चि जप
 करीतसे अपार । येक अम्यंतरे चि विश्वंभर । प्रत्येकपणाचा विस्तार ।
 सांभाळी अजपा ॥ १४ ॥ अजपाजपें ब्रह्मस्थिती । अजपाजपें ब्रह्मसूक्ती ।
 अजपाजपें हे प्रवृत्ती । सर्व प्रवर्तली ॥ १५ ॥ अजपा हे परा आश्रित ।
 अजपा चि हे अवस्था निश्रित । अजपाचि हे समाश्रित । स्वरूप दर्शनें
 ॥ १६ ॥ अजपा उठेखाचें रूप करी । अजपा उठेखांत अहंकारी ।
 नाना अध्यास जप करी । नाना कल्पना ॥ १७ ॥ पृथ्वीचा होउनी
 आकार । पुन्हा पृथ्वी होय निर्विकार । तैसा अजपेचा उच्चार । निर्वोच्चार
 होय ॥ १८ ॥ घटरूप वसुधा ठेंकुरें । संतती वृक्षाकारें अंकुरें । काळ-
 दर्शनें होऊनि विकारें । शंकरे सांभाळिजेत ॥ १९ ॥ पर्वता आंगीच्या
 दर्कुटी । हे पर्वताची च परिपाटी । पर्वत पाठारें उंच कोटी । शिखरें चि
 जाटी ॥ २० ॥ माती दगड सोनें जालें । परी तें पृथ्वीपणें चि
 संचळें । तसें अजपेचें जग जालें । परतोन होय अजपा ॥ २१ ॥
 सुवर्णाचे नाना अळंकार । परि तें सोनें चि साचार । तैसी अजपा
 चि विद्याकार । पाहतां ब्रह्मस्वरूप ॥ २२ ॥ नाना शरीरें सुंदरें ।
 जप रदिवास मंदिरें । व्यवहार करितां तत्त्वसुंदरें । घुरंपरें राजांचीं
 ॥ २३ ॥ त्यूळ शरीर होय अक्षरें । प्रगटे मूढम देह तदनंतरें ।
 सूक्ष्मा पामुनि अम्यंतरे । निःशब्दाचीं होती ॥ २४ ॥ आठव विसर

दोन्हीरूपें । अजपा चि हे सत्य संकल्पें । प्रचीतीचा जें जप जपे ।
 तें च तें वृत्तार्थ ॥ २५ ॥ अनाक्षरी अर्धमात्रा जप । अर्धमात्रेची मकार रूप ।
 मकारापासूनि अमूष । उकार होती ॥ २६ ॥ उकारापासूनि अकार ।
 परियंत अजपेचा उच्चार । अकारी च निर्विकार । प्रचीत आंतुडे
 ॥ २७ ॥ अकारी अजपा बैखरी । महंवाक्याचा अटोप करी ।
 उपदेशाचा विस्तारी । उपक्रम अजपा ॥ २८ ॥ अजपा सद्गुरु अधिष्ठान ।
 अजपा साक्षिप्य प्रतिष्ठान । अजपा चि ज्ञानें प्रतिष्ठेन । अंतःकरणासी
 ये ॥ २९ ॥ अंतःकरणाची शब्द परवडी । होय अर्थांतर घडमोडी ।
 श्रवणासि येउनि तांतडी । शब्दार्थ परिसे ॥ ३० ॥ सोहं ब्रह्मास्मि
 अम्यंतर । ऐके सद्गुरुमुखें विवर । विवरे प्रचीतीचें जिह्वार । निर्वोण
 होय ॥ ३१ ॥ हे अजपाजप अनुसरण । यथार्थ जप संपुटी करण ।
 सद्गुरु कृपेचें अवतरण । साक्षात्काराचें ॥ ३२ ॥ जीवीं जप जपोनी
 धरा । आपुला आपण उमज धरा । चिदानंद सिंधूचा द्वारा । बाहेल
 हृदयी ॥ ३३ ॥ जीवीं च असोनि ऐसीं सद्गती । नेणती ते मंदमती ।
 संकल्प टाकूनि सर्वार्थी । शोधावी अजपा ॥ ३४ ॥ अकार टाकूनि
 अर्थांतरें । होय उकार अर्थाकरें । प्रज्ञा परमार्थ संचारें । जागनी
 मकारा ॥ ३५ ॥ टाकूनिया निज अभाव । होय भाव सर्वगत राव ।
 जाला अर्धमात्रेचा स्वभाव । परतोनि पहा ब्रह्म ॥ ३६ ॥ जप संपुटी
 करण अनुसंधान । जिह्वारीचें स्वरूप संधान । या अजपाजपें यशोधन ।
 जपसंपन्न जाले ॥ ३७ ॥ साधुनी साधन विधानी । विसावें सद्गुरुचें
 प्पानी । ते प्पान संपुटीकर अवधानी । बरवें आर्णजे ॥ ३८ ॥
 प्पानें प्रतिष्ठुनि प्पाम । त्रिपुटी रहित संधान । विसर्जन स्थितीसी न
 येतां जाण । विचारें प्पान कीजे ॥ ३९ ॥ इति श्रीमद्वीमोपदेश ।
 अजपाजप प्रकाश । ब्रह्म प्रचीतीचा निजप्यास । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥
 चतुर्थ कांड ॥ ४ ॥

श्री
सूर्य १२ कळा ५

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सचिदानंद ध्यानी । सद्गुरु अनंत अनुसंधानी । बोळलें
सर्वगत समाधानी । निज प्रसन्नतेने ॥ १ ॥ ध्येय ध्याता आणि ध्यान ।
उल्लेख ग्रासुनि साधन । साधिती अंतर्निष्ठ संधान । ध्यान सर्वकाळीं ॥ २ ॥
ध्यानास आलें निरंजन । लेइल्य सद्गुरु कृपांजन । ध्यान त्रिपुटीचें रंजन ।
तेथुनि सरलें ॥ ३ ॥ अहं स्फूर्ति मुळीं बैसोनि । सावकाशें स्वरूपी
पैसोनि । ध्येये चि तत्त्वता हर्षानि । ध्यानीं समरसला ॥ ४ ॥ टाकुनि
सर्व हि साधनें । स्थिरावला सद्गुरुध्यान । ध्येय स्फूर्तिच्या अंतर्धान ।
ध्येईं समरसला ॥ ५ ॥ सहज स्थितीच्या स्थिरावें । स्थिरावोनि अंतर्भाव ।
सर्व स्फूर्ति विहीन अभिनवें । ध्यान घरी सद्गुरुचें ॥ ६ ॥ ध्याना
आणितां सद्गुरुमूर्ति । ध्येये चि जाला तो सर्वाधी । काही वन्हीची
प्रख्याती । काट वन्ही च जालें ॥ ७ ॥ स्वानंदतनु दिव्य मनोहर ।
सद्गतीचें माहेरघर । सद्गुरु स्वामी निरंतर । हृदयासी आल्य
॥ ८ ॥ उसम दृष्टे साक्षत्व घोंटुनि । निजांग चक्षुसि बैसोनि ।
अनंत स्वरूपें पैसोनि । नित्य हृदयासी आलें ॥ ९ ॥
यचना प्रगटोनि छीळा । तत्त्वतार्थ निज जिह्वाळा । श्रवणासि येजनि
वेळ्येवेळीं । प्रचीत हृदयासि ये ॥ १० ॥ श्रवणचक्षु दोन्ही डोळे ।
स्वरूपतेष्या तेजें पुंजाळले । ते दृष्टी निरसुनियां जिह्वाळे । लागले
निरंतर ॥ ११ ॥ ध्यान निजजावन वळी । आस्तिक्य सद्गुरु ध्यानमुळीं ।
फोटाटल्य दृष्टी अंतराळीं । उचंचळलें जीवन ॥ १२ ॥ ध्यान त्रिपुटीचा
संस्कार । दृष्टी स्वानंदसागर । गुरुध्यान चंद्रोदये अपार । भरितें पोसडे
॥ १३ ॥ ते आनंददृष्टि निरंतर । दाटीत अटभोवें अभ्यंतर । यज्ञें
सद्गुरुस्वरूपें साचार । रिवाला हृदयीं ॥ १४ ॥ पिशुन्यसत्ते आर्जविळें
प्रेम । तेणें संपूर्ण होतें हृदयभ्योम । त्यामाजि घनानंद आत्माराम । सद्गुरु
रिवाळा ॥ १५ ॥ सद्गुरु अधिष्ठान सर्वगत । दायवत अस्तिक्य सदादित ।

हृदयीं प्रवेशला इत्यंभूत । कवणेपरीं ॥ १६ ॥ कां तो पुरातन चि होता ।
 तेणेंविण ठाव चि नसे रिता । सर्व ठाई पाहों जातां । नित्य व्यापक तो
 ॥ १७ ॥ व्याप्य व्यापकता कांहीं । नसे चि त्यामाजी पाहीं । देखणें द्रष्टृत्व
 सर्व हि । कांहीं च नसे तथा ॥ १८ ॥ पर्याचि प्रचीर्तनें । जैसा आहे तैसा
 चि आस्तिक्यतेनें । हृदयासि आला व्यापकतेनें । सर्वगत सद्वरु ॥ १९ ॥
 सोहं अजपेच्या मुळीं । ध्यानस्त बैसला अंतराळीं । त्या निजध्यान कळनि
 न्याहळी । सर्वगतासि स्वयें ॥ २० ॥ ऐसिया ध्यानस्ताचें ध्यान । करितां
 ध्याता होय ध्येय पूर्ण । प्रत्यक्षतेचें निजनिधान । होय सद्वरुध्यान
 ॥ २१ ॥ ध्येयाचे बहुतर ध्यान करिती । तेणें ध्यातेपणासि ते येती ।
 ध्यातयाचें ध्यान करिती । ध्यान त्रिपुटींत गुंतले ॥ २२ ॥ ध्यातयाचें
 करूं जातां ध्यान । निज अपरोक्षता अनुसंधान । अवचट दशेचें निज-
 निधान । ध्यान त्रिपुटीसि नुरे ॥ २३ ॥ जयाच्या ध्यानासि आलें
 सर्वगत । तो चि ध्यान त्रिपुटीचा हेत । स्मरण विस्मरणें अकल्पित ।
 स्फुरें लागला ॥ २४ ॥ ध्यानासि आलें त्रिमुक्ता । उत्पति स्थिति
 निजनिदान । तथा ध्यानस्ताचें ध्यान । विसर्जलें मुळीचें ॥ २५ ॥ ध्यान
 विसर्जनि ध्येय ध्याती । तेणें ध्यान त्रिपुटी विस्तारती । स्वयें चि ध्येय
 असतां होती । ध्यातेपणें कनिष्ठ ॥ २६ ॥ अभिनव ध्यान संपुटीकरण ।
 या प्रचीर्तनेचे सुलोचन । आपणामाजि आपण रिघोन । ध्यान करिती
 सर्वदा ॥ २७ ॥ अणुमाजि सूक्ष्मतर । ध्यान रूपक दिवाकर । ध्यानीं
 अखंड मंडळ्याकार । निवांत बैसला ॥ २८ ॥ तत्व सद्वृत्तांची आवणें । येकीं
 अनेक अंतःकरणें । तितुकित्या ठाई अवतरणें । ध्यानी च प्रवर्तला ॥ २९ ॥
 कोठे सूक्ष्म निवास स्थळ । कोठे नमाडून विशाल । कार्यकारण प्रवृत्ति
 मूळ । मुख्य ध्यानरूप बैसला ॥ ३० ॥ दक्षिण निजस्मरण सत्ता । निवास
 अधिकारें वस्तुता । संकोचित व्यापकता । अन्वयश आवर्ती ॥ ३१ ॥
 शनाचा लाठनी दीपक । स्वयें चि होळनि ध्येयरूपक । ध्यातेपणाचें
 पंथुक । ध्यानी विनयोनी ॥ ३२ ॥ स्थूलसूक्ष्म कारणी । धरून
 मशकारण धरणी । विराट् हिरण्यगर्भ अंतःकरण । अन्याहृती ध्यानरूप

॥ ३३ ॥ प्रकृतीचे जे जे पैस । तितुके पुरुषार्थ व्याप्तीस । प्रकृती पुरुष
परध्यास । ध्यानी च वैसला ॥ ३४ ॥ कोठें प्रकृतीचेनि आवरला ।
स्वयें चि ज्येय विसरला । तन्हीं सोहं निजध्यासें उरला । निजध्यान
संधानी ॥ ३५ ॥ अंडज्यादिकाच्यारि खाणी । लक्षचौच्यांसि समासनी ।
पदच्युत होउनि ध्यानी । पुन्हा ध्यानस्थ होय ॥ ३६ ॥ जग प्रवृत्तीच्या
सोसे । विसरला स्वरूप अपैसे । तन्हीं निवांत चि वैसे । ध्यानीं
आपुले चि ठाई ॥ ३७ ॥ जे आपणाहूनि पर । अंतःकरण रूप
सविकार । तयासि प्रकाशुनि निरंतर । द्रष्टा चि क्षणवी ॥ ३८ ॥
मी नव्हे अंतःकरण स्वभावे । प्रवृत्तीच्या संस्कारीं संभवे । परंतु निर्विकल्प
अंतर्भावे । साक्षि क्षणवी केवळ ॥ ३९ ॥ शाश्वत व्याख्यास यथार्थ । तो
कृतार्थ स्वरूपी तत्त्वतार्थ । सर्व संस्कारीं असे सत्यार्थ । परमार्थ स्वरूपें
॥ ४० ॥ पीळपेंच नाना बळसे । प्रकृती पंचकोशपैसे । पैसावेनि तो
अपैसे । न गौसे संस्कारी ॥ ४१ ॥ अवांतर संकल्पें कल्पनि । रुढला
जाय सत्य संकल्प ध्यानीं । जैसे आकाश घटस्थानी । घटाकाश जालें
॥ ४२ ॥ पाहतां विचारुनि भलें । घटाकरितां घटाकाश जालें । किंवा
आकाशाकरितां आलें । आकाशासी उपनाव ॥ ४३ ॥ घटाकाशाची
जन्मभूमी । विचारितां अंतर्गामी । घटना आकाश परि हे उर्मी । द्रष्ट्याचे
दृष्टीची ॥ ४४ ॥ तैसें अलंता भावलक्षण । अष्टधा घटरूप जाण ।
आणि ब्रह्म ते निरावरण । निर्गुण सहजे ॥ ४५ ॥ अनावरासि आवरिजे ।
कवणे उपायें काय कांजे । आकाशासि धांधोनि आणिजे । कवण्या प्रकारें
॥ ४६ ॥ जें सर्वगतपणें उदास । जें असंगणें निराभास । तयास
फोण्हीयेक अध्यास । पाहतां काय असे ॥ ४७ ॥ ब्रह्ममाया उपक्रम ।
जो ब्रह्मास्मीचा उगम । पाहतां विद्यमानी अंतर्गाम । स्वयें चि रूपकर्ता
॥ ४८ ॥ येथे हि त्रिपुटी उमटे । विचारचें रूप कैसे । आपणासी
पाहतां नुनसे । हृदयीं कांहीं येकपण ॥ ४९ ॥ द्रष्ट्यासि पाहूं जातां द्रष्टा ।
पावे परब्रह्म प्रतिष्ठा । मग ते सहज चि त्रिपुटि चेष्टा । निरसे सुखें
॥ ५० ॥ आलें द्रष्टुस्य कैसे स्वयें । पाहतां पाहतां निजहृदय । पाहणें

सरोनि विस्मये । विस्मयो वोसरे ॥ ५१ ॥ तस्मात् अन्वये कखनि पाहीं ।
 अंतःकरण अविष्टिन्न हृदयी । प्रत्यक् चैतन्य प्रवाही । पहिला कैसा
 ॥ ५२ ॥ जें, काळत्रय अबाधित । तें द्रष्टेपणा, कैसे येत । ध्यान मुळी
 होउनि ध्यानस्थ । पहा ग्रंथांतरे ॥ ५३ ॥ इति श्रीमद्भीमोपदेश । ध्यान
 संपुटीकरण तोप । स्वस्वरूपाचा निजध्यास । ह्मणे मेरु अनंत ॥ ५४ ॥
 द्वादश सूर्य पंचम कळ्य संपूर्ण ॥ ५ ॥ श्रीरामकर्ता ॥

श्री
 सूर्य १२ कळा ६

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सर्वतोमुखध्यानी । ध्येय स्वरूप अनुसंधानी । सद्भाविक
 भक्ति विधानी । ध्यानासि आला भक्तांच्या ॥ १ ॥ जे मुख्यचे सद्भावभक्त ।
 जे स्वरूपेंसि अखंडयुक्त । जे निराकारपणें विनिर्मुक्त । नित्य विरक्त
 ज्ञानी ॥ २ ॥ जे सकळ हृदयाचें रूपक । जे विश्रान्ति विसावे नेमक ।
 जे स्वरूपतेचे दीपक । त्रिपुरीविना ॥ ३ ॥ नित्यावधानें निरंतर । नित्य
 सद्भाविक अभ्यंतर । नित्य स्वरूपतेचे अळंकार । शोभविती सुखें ॥ ४ ॥
 जयाच्या निर्मळ हृदई । वसे परमात्माचि सर्वही । ध्येय ध्यानें वीण पाहीं ।
 ध्येये चि आराधिलें ॥ ५ ॥ सद्भाव सिंहांसनी हुंदर । स्वानंद द्विभुज
 साक्षात्कार । कृपावेदेही अगोचर । गाव अनुजेंसीं ॥ ६ ॥ निजलाभ
 धरूपतइतळी । रुपातिशय तेज नव्हाळी । अनुभवाचा प्रकाशली । चर्या
 अमृतमय ॥ ७ ॥ निज प्रसन्नतेचा उदय । अमृताचा होरा सुखें चि
 पाहे । स्वरूप प्रचीतीचा अतिशय । रूपासी आला ॥ ८ ॥ अश्वयानंदाचें
 अवतरण । सचिद्विभवे संपूर्ण । ज्ञेय त्रिपुरीचें अर्धाकरण । आरमाराम निवास
 ॥ ९ ॥ समाश्रित सुग्रासनी सहज । प्रवृत्ति निवृत्तिरूप द्विभुज । ज्ञान दियाकर
 सतेज । धीश गौरविला ॥ १० ॥ अभिनय वंश कुलदीप । वंशासि
 प्रसयला चिद्रूप । त्या निज प्रचीतीनें सदूप । वंश माळिकेसि आला

॥ ११ ॥ चिदाभास निराभास । सावकाशी 'निरावकाश' । स्फुर्ति
 काश स्फुर्ति निरास । कर्ता - कर्तृत्वे विना ॥ १२ ॥ परेशा करितां
 गब्रह्म । प्रचीतीसि आलें अंतर्ध्याम । वेदादिकांचे परम । हृदय
 प्रकाशलें ॥ १३ ॥ या चिदानंद विग्रहेविण । प्रचीतीसी कर्ता कवण ।
 माया निवृत्तीसी अनुसंधान । कवण निवळे ॥ १४ ॥ प्रचीती ना
 अप्रचीती । ग्रहीं कोडोंच न घडे प्रसक्ती । या निधयाचीं रूपे होती ।
 मग कवणाचे नि ॥ १५ ॥ नेत्रविण जग आंधळें । तेंवि मूळ पुरुषेविण
 न कळे । तो नसतां शून्य अवकळे । माजी जगदांध दशा ॥ १६ ॥
 अस्तिक्याचें रूप स्वयें चि । चिदानुभव रूप तें चि । सत्त्वानंदचर्या
 मुळीची । अनादि सिद्ध असे ॥ १७ ॥ सत्यासि द्रष्टृत्व न घडे ।
 ऐसे नियळलें चोखडें । निजांग रूपक उजेडे । अनादि सिद्ध सहजें
 ॥ १८ ॥ परब्रह्माची स्वभावता । शुद्धशुद्ध निर्दोषता । उपाधि
 रहित वास्तव्यता । नियळळी जेथें ॥ १९ ॥ ते प्रचीतीचें
 माहेरघर । सचिच्छुखाचें भांडार । विश्रांतीचें मनोहर । रूप साजिरें
 ॥ २० ॥ ज्याच्या वचनापासुनि ब्रह्म । प्रचीतीसी आलें अंतर्ध्याम ।
 साक्षात्कारी तें परम । रूप सद्गुरूचें ॥ २१ ॥ आदिगुरु तो मूळ परेश ।
 ब्रह्मानुभवी तो निर्दोष । मायानिरासें ब्रह्मोपदेश । परंपरोसि वर्ती ॥ २२ ॥
 आस्तिक्य निजविचरें । परेश तत्व अभ्यंतरें । स्वयें चि अंतर्ध्याम निर्धारें ।
 निर्धारिजे ब्रह्म ॥ २३ ॥ जेथें उपाधि संस्कार नसे । जडाजडतत्व
 नुमसे । तो अनुभयोनि तदोद्देशें । चाळिला उपदेश ॥ २४ ॥ त्यास्तव
 अभिन्न ब्रह्मज्ञान । अपरोक्षसंधी निर्याण । द्रष्टा ना दृश्य दर्शन । काहीं च
 नसे ॥ २५ ॥ केव्हां द्रष्टृत्यासि आलें कैच कवण । कोणें रूप केलें हें
 निर्याण । ऐसे प्रचीतीचे उघडोनि नयन । चरवे पहा ॥ २६ ॥
 प्रचीतीच्या श्रवणी वेसा । उल्लेखरहित हृदयी पैसा । मग हा निर्याण योग
 अपैसा । नियळेल सहजें ॥ २७ ॥ जें जें प्रचीतीचें अभ्यंतर । तें तें स्वरूपे
 चि निरंतर । प्रतिष्ठिल्यां मग साचार । कैचें द्रष्टृत्व तया ॥ २८ ॥
 द्रष्टा ना साक्षी कैचा कोण । सहज उडालें त्रिपुटीभान । सहजें प्रतिष्ठलें

निर्गुण । प्रतिष्ठेविना ॥ २९ ॥ नमें देखिलें चि नाहीं अभाळ । तेथें
 निरसावयाची चळवळ । नसे चि गगनासि केवळ । अपेक्षा काहीं
 ॥ ३० ॥ अत्रे कैचीं माझे ठाई । स्वये चि निर्मळपणें चि पाहीं । या
 उठाठेवीचें काहीं । न घरी प्रयोजन ॥ ३१ ॥ सद्भावबोध दशा देहीं ।
 देहविदेह नुमसे काहीं । योग संपुटीकरण ह्मई । कवणे परीं पहा
 ॥ ३२ ॥ स्वये चि सर्वगत केवळ । अस्तिक्य निजांगें निर्मळ । सकळ-
 ठाई सुनिश्चळ । निजयोग बरवा ॥ ३३ ॥ या अस्तिक्यतेसी उणा
 असता । तरि हा निजयोगी नव्हता । या च स्वरूपतेनें पुरता । हृदयस्थ
 निजयोगी ॥ ३४ ॥ पाहतां जगदांतर होय । जगाविलें जग निजहृदय ।
 उपदेश क्रमें जगन्मय । बोध जगदीश ॥ ३५ ॥ पैत धरून मोकळ्या ।
 परतत्वज्ञान जिव्हाळ्या । अखंड मंडळ्यकार सगळ्या । बिबुरळा बहु
 ॥ ३६ ॥ तितुके ठाई स्वतःसिद्ध । हृदयस्थ निजयोगें सिद्ध ।
 शुद्ध युत्थ सहज निर्वेध । योगी निरोपाधी ॥ ३७ ॥ निजयोगासि
 विसरलासा । अवस्थायोगें घरी वळसा । सर्वे चि निजयोग
 आठव टसा । पाहोनि निवळे ॥ ३८ ॥ अन्यक्त महत्तत्त्व सानें । सोडूं
 स्फूर्ति विशाळतेनें । संभावना ज्ञान विद्यमानें । पुरवळा जाय ॥ ३९ ॥
 जितुका केळा तितुका होतो । जिकडे नेळा तिकडे जातो । परतेनि
 आणिलियां येतो । ज्ञानयोग स्थितानें ॥ ४० ॥ मुंगीमाजी प्रकाशला
 योगें । ब्रह्मादिक त्याच्या चि प्रसंगें । योग्य अस्तिक्य निजरंगें । जाळे
 अंतरंग ॥ ४१ ॥ योग प्रस्थानीक प्रचळ । सनकादि सिन्ध योगी केवळ ।
 योगें वळवळे सकळ । त्याच्या निजयोगें ॥ ४२ ॥ निजांगें निजवस्तुयोग ।
 जग अंतर्धामी संयोग । उद्धोधुनि निजांग संग । पुरवो निजयोगरिधी ॥ ४३ ॥
 सिन्ध अंतर्भावे करुनि । स्वरूपानुभवी ज्ञानी । तेथुनि स्वरूपता योगधानी ।
 संपुटी करी ॥ ४४ ॥ जे संपुटी पासुनि अवळ । तचें संभवती सकळ ।
 आणि स्वरूपदशा केवळ । योग सिद्धी संभवे ॥ ४५ ॥ हे निष्कारण कारण ।
 योग संपुटी कारण । विस्तार जाणिवेचें स्फुरण । बहूधा येथुनि ॥ ४६ ॥
 अनंत जीव अनंत कारणें । अनंत योग सिद्धीची भरणें । भरिली अनंत

अमृत किरणें । अनंत योग संपुटी हे ॥ ४७ ॥ जेथुनि निजयोग प्रवृत्ति ।
 तैसी च होय निजयोग निवृत्ति । स्वरूप जीव संयोग गती । योगसंपुटी
 करणी ॥ ४८ ॥ आतां योगसंपुटी करणांत । तत्वसंपुटीकरण घेतत ।
 निजतत्त्वान्वेषण संभूत । एक अष्ट तत्वे ॥ ४९ ॥ येकीं अष्टतत्वे सविस्तर ।
 अष्टतत्वीं अनेक तत्वविस्तार । त्या अनेक तत्वीं निजतत्व साचार ।
 संग्रहितें मुळीं ॥ ५० ॥ तें निजबोध संपुटी करणें । संग्रहितें अनुभवतत्वं
 आचरणें । तें चि श्रवणतत्वे अवधारणें । तत्वरूप कर्तें हो ॥ ५१ ॥
 इति श्रीमद्गीमोपदेश । योगसंपुटीकरण प्रकाश । जगदांतर योगनिर्दोष ।
 हाणे मेरु अनंत ॥ ५२ ॥ द्वादश सूर्य पष्ठम कळा संपूर्ण ॥ ६ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य १२ कळा ७

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम स्वबोधतत्व संपुटी । ज्ञान सुवर्ण घालुनी पुढीं ।
 उन्मेश अंतर्भाव पोटी । तत्व प्रकाश माळ ॥ १ ॥ जेथुनी तत्वे
 संभवलीं । जगद्राघ हेतूने प्रकाशलीं । तत्वे तत्व हेतुने देखिलीं ।
 तत्व द्रष्ट्याने पहा ॥ २ ॥ काळत्रय जो अबाधीत । निजागे निजतत्व
 सदादित । द्रष्ट्य द्रष्टा द्रष्टुत्व हेत । असे चि ना जया ॥ ३ ॥
 ऐसा जो निजागे निर्मळ । तो चि तत्वद्रष्टा होय केवळ । जीवींचा
 जीवीं पाहोनी निर्मळ । प्रचीतीसी आणावा ॥ ४ ॥ तत्वद्रष्टे मुनि
 मननशीळ । तैसे चि निजयोगी अनुभवी केवळ । जें आत्मत्व
 पाहोनी अकळ । असती सर्वदा ॥ ५ ॥ प्रवृत्तीचें मूळ तत्वमाळ्य ।
 ब्रह्म स्फूर्ती चैतन्यकळा । तत्व चैतन्य जिह्वाव्य । सभाविरु जीवीं
 ॥ ६ ॥ उदकीं स्वभाव तरंगाकारें । तेवि जगचरण अवतरे ।
 अव्यक्त तत्व पंचक स्फुरे । विष अंतर्भाव ॥ ७ ॥ सकळासी कारण

ज्ञानसत्त्व । प्रवृत्ति निवृत्ति प्रकाशतत्त्व । स्वरूप अनुभवे महत्त्व ।
 अंतःकरण मुळीचें ॥ ८ ॥ अनिच्छा इच्छा सर्वगत । अभूत भूत संभूत ।
 अरूप रूप विश्व हृदय । तत्त्व विश्वाकारें ॥ ९ ॥ निजांग रूपक
 अखंडाकारें । निज विद्यमान निर्धारें । स्वानंद मुक्त साक्षात्कारें ।
 लीला तत्त्व प्रवृत्ति ॥ १० ॥ अनंत ब्रह्मांडाच्या माळ्या । नाना आकृती
 रूप चित्कळ्या । नाना उपभोग जिह्वांळ्या । नाना कर्तृत्वे ॥ ११ ॥
 कांहींच साक्षेपासी न येतां । कांहीं कर्तव्यतेसी नाणितां ।
 नाना व्यवसाय नाना अवस्था । आठवीं च प्रत्यक्ष ॥ १२ ॥
 अकल्पी ते मुखे अमरतरु । जो विश्रांतीचा विश्राम सद्गुरु । स्वयं चि
 उपदेशिता निर्धार । निवृत्तीपर द्रष्टा ॥ १३ ॥ प्रवृत्ती निवृत्तीचा योग ।
 विश्वेन्द्रिय निज निसंग । अव्यक्त विश्व अंतरंग । अंतरात्मा चि जो ॥ १४ ॥
 जें जें अंतरीं प्रकाशलें । तें तें अवकाशें आश्रयिलें । निजसत्तेनें प्रति-
 पाळिलें । अनेक तत्त्व हृदयां ॥ १५ ॥ अष्ट तत्त्वांची अष्टधा । होय ते
 सकळ तत्त्व वसुधा । तत्त्व घडमोडीनें विविधा । तत्त्वांसी पिकवी ॥ १६ ॥
 तें सद्बृत्ति अष्टविधा । अनेक वृत्तीनें बहुधा । निज मूळानुसंधानें त्रिविधा ।
 गुणांसी पावली ॥ १७ ॥ पंचभूतें अव्यक्त मूळीं । जाळी सांठवण
 सगळी । मूळीं सत्वगुणाची पाहली । प्रकाशचर्या ॥ १८ ॥ निर्द्रिश्य
 ज्ञानरवी लांला । स्वभावतेनें उघडी डोळ्या । तंत्र निर्मळ तेजाची उजाळा ।
 सर्वत्र देखे ॥ १९ ॥ निराश्रय निर्विकार । उदास गगना ऐसें अपार ।
 निजदृष्टीचा पैस थोर । विशालगुणें पवाडे ॥ २० ॥ जैसी उदयरवीची
 प्रभा । प्रकाशीत धरणी नभा । तैसें तत्त्वसृष्टीचा गाभा । प्रकाशी तत्त्वसृष्टी
 ॥ २१ ॥ नाना स्थूल विशाल विस्तारें । नाना सूक्ष्माचीं अम्यंतरे ।
 नाना कारण सविस्तरे । धारणा हेतु बीज ॥ २२ ॥ अमृताची शृंगार
 वल्ली । तत्त्व शृंगारें फुलली । स्वानंद प्राप्तीनें फळली । इच्छाकुमारी
 ॥ २३ ॥ जें जें स्फुरदूप अम्यंतरीं । तितुकियाचा विस्तार करी ।
 स्वरूपांवर पैस धरी । तत्त्व सांठवण ॥ २४ ॥ अवकाशें स्मरण रूप ।
 विस्तारला विश्वरूप । विश्वबीज स्फुरदूप । स्फुरे विश्व अम्यंतरीं ॥ २५ ॥

शुद्धतमं पदार्थं परवडी । महद्भूतं तत्त्वं घडमोडी । सत्ताखणं तत्त्वं अनेक
 आवडी । अंतर्कळाचि ते ॥ २६ ॥ नम पावन वैद्यानर । जीवन वसुधा
 विस्तार । या पंचतन्मात्राखणें संसार । इच्छा शुद्ध राजसी ॥ २७ ॥
 नसतां पंच महाभूतें प्रत्यक्ष । अव्यक्त भूताचें अंतर्लक्ष । त्रिगुण एकी
 भुक्त स्वपक्ष । अंतर्भावना ॥ २८ ॥ जन्मांधासी सांपडले । अर्थ ठेवे ।
 अपेक्षितां चि चक्षूसी दृष्टि संमये । तैसें जाणिवेसी जालें स्वभायें ।
 अभिष्ट पुरतें ॥ २९ ॥ नाहीं दुसरेपणाचा वारा । नाहीं साधनाचा
 पसारा । प्राप्ती कल्पतरुचा उभारा । स्मरणें चि सिद्धी ॥ ३० ॥ आटोपळें
 तितुकें आवरी । फावळें तितुकें स्वीकारी । भावळें तितुकें विस्तारी ।
 मनोगत स्वयें ॥ ३१ ॥ ऐसी स्वइच्छा ब्रह्मकुमारी । आदि पुरुषांची
 सत्ता बरी । जे सकाळिकांचे शरीरी । वसे चैतन्यता ॥ ३२ ॥ ते
 विश्वरूप चैतन्य माळा । पांच पंचकें अंतर्कळा । आवडीनुसार धरीत
 स्थूळ । प्रवर्तली सर्वत्र ॥ ३३ ॥ इच्छेने वर्तउनी जग । अंतर्कळा चि
 ते लगवग । स्वरूपां मिळ्यावया अंतरंग । चेतवी अनुतापें ॥ ३४ ॥
 जैसीं महातेजांची किरणें । श्रीमंत जग चक्षूसी करणें । प्रमेची सत्ता
 अंतःकरणें । श्रीमंत होती ॥ ३५ ॥ ना तें वन्हीचें कर्तव्य अतिशयें ।
 अपेक्षासी पक्क करी स्वयें । ना तें साधूचें निज हृदय । अयोग्य योग्यतेसी
 आणी ॥ ३६ ॥ तेंचि ते चिदानंद लहरी । निजरूपी प्रबोध विस्तारी ।
 निद्रिस्तासी जैसें जागे करी । कार्यार्थी जिवलग ॥ ३७ ॥ स्वर्धी प्रबळ स्मरण
 रूप । निवारुनि भव विक्षेप । समाधानेंचि स्वस्वरूप । वस्तीसी आणी ॥ ३८ ॥
 पदार्थ मार्गां संपूर्णपणें । जैसें आकाशाचें आसणें । तैसें सर्वगत
 आस्तिक्यतेनें । प्रगटे प्रचीतीरूप ॥ ३९ ॥ मुक्ताफळीं तेज आगळें ।
 तेंचि सत्ता शरीरानुमेळें । अनर्थ वस्तु जात जिन्हाळे । चित्कळा विशेष
 ॥ ४० ॥ देहां च विदेह गरिमा । आभास तत्त्वं तत्त्व माहिमा । अंतर्दृष्टीनें
 अंतर्गमा । पाहतां निवळे ॥ ४१ ॥ तत्त्वोपक्रम तत्त्वसंहार । तत्व
 साधत्यें तत्व निर्धार । निजतत्व विद्यमानें उद्धार । केला आपला आपण
 ॥ ४२ ॥ हे तत्वबोध संपुटी । अव्यक्तसत्ता कोटि सृष्टी । परिक्षितां

नेमं करुनी ॥ २० ॥ श्रीसमर्थ कृपेन श्रीराम । अमुंचे चि
 जालें अंतर्पाम । समर्थ प्रसन्नता परम । बलभीम रूपे ॥ २१ ॥
 या प्रचीतीनें सप्रेम । श्री अनंत सद्गुरु विश्राम । माझा अनंत समर्थ
 राम भीम । प्रसन्नतेनें ॥ २२ ॥ अनंत समर्थ कृपाकूपणें । अनंत श्रीराम
 सत्तेनें । अनंत कृपा सीतावचनें । भीम मेरु अनुमयी ॥ २३ ॥
 माझा अनंत वसिष्ठ स्वरूपे । मज राम प्रतिष्ठा नि कृपे । जें प्रबोधलीं
 तवें सद्गुणें । राम पंचायतनें ॥ २४ ॥ ते प्रचीतीनीं अवधारिली ।
 परंधाम विभवे अनुभवलीं । राम समेसी प्रदांसिलीं । प्रमय ऋषिवृंदे ॥ २५ ॥
 अनंत माझा शिवरूप स्वयें । कृपेनें प्रसन्न मज होय । अधिकारें अगास्ति
 करुनि सदाय । बोधी अद्वैत रामायण ॥ २६ ॥ प्रसिद्धतेचीं संत प्रस्थानें ।
 युगानुयुगीं होउनी सन्मानें । त्या शरीरीं मज कारणें । अनुग्रहीत आला
 ॥ २७ ॥ मी मुर्त्याचा चि विक्षेपपर । जालें विस्वरूप अहंकार । त्यास्तव
 श्री अनंत साचार । धांवणी केली ॥ २८ ॥ नाना स्वच्छेनें शरीरें ।
 चतुर्विध खाणी विस्तारें । अवतरलों विद्याकारें । अफाट सैरा ॥ २९ ॥
 मज अनावरासी आवरिलें । मज असंगतासी सावरिलें । बोध देऊनि
 प्रतिपाळिलें । ययार्थ स्वरूपे ॥ ३० ॥ होउनी प्रज्ञेची वसुमती । निज
 साक्षात्कार सर्वगती । सुखें उन्मेष अंजुरती । अनंत सदायतेनें ॥ ३१ ॥
 नाही अधिकार पाहिला । नाही सद्भाव इच्छिला । निजयोग प्रकाशिला ।
 दर्शनमात्रे ॥ ३२ ॥ त्यास्तव सद्गुरु श्रीअनंत । होय प्रसन्नतेचा अभिजित ।
 माझी सद्गती सदोदित । अनंत चि होय ॥ ३३ ॥ माझे स्वरूप होउनि
 स्वयें । अनंत प्रचीतीसी आला विस्मये । अनंत प्रत्यगात्मा प्रमये । अनंतार्थ
 प्रमय हा ॥ ३४ ॥ अनंत परेचें अधिष्ठान । अनंत परा उद्घाटण । अनंत
 परमार्थ अर्थज्ञान । कृपेनें अनुवादला ॥ ३५ ॥ जो वाचेसी बोलतां चि
 नये अर्थ । ते वाचा चि केली परमार्थ । ऐसा अनंत समर्थ । कृपाकृ
 माझा ॥ ३६ ॥ जो श्रवणासी न येउनि शब्दार्थ । तो श्रवणें चि केला
 तत्त्वार्थ । ऐसा कृपाकृ होय ययार्थ । अनंत सद्गुरु माझा ॥ ३७ ॥ जो
 अर्थ प्रज्ञेसी नये पाहतां । तो अर्थ प्रज्ञा केली सत्त्वता । ऐसी अनंत

कृपेची सत्ता । मन प्रत्यक्ष होय ॥ ३८ ॥ अनंत कृपेचें महिमान ।
अनंत कृपेचें अनुसंधान । अनंत कृपा सनातन । अवधारिजे श्रोतां
॥ ३९ ॥ इति श्रीमद्भामोपदेश । समर्थ कृपा निजध्यास । समर्थ कृपा
निजतोष । म्हणे मेरु अनंत ॥ ४० ॥ द्वादश सूर्य अष्टम फळा संपूर्ण
॥ ८ ॥ श्रीराम ॥

श्री

सूर्य १२ फळा ९

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम अनंत संगती । अनंत कृपाकूपण स्थिती । अनंत संबोधन
प्रचीती । अनंतानंत स्वयं ॥ १ ॥ अनंत प्रबोध अभ्यंतर । हृदय
प्रकाशक तेज दुर्धर । तुरे । चि तेणें भवतिमिर । ययार्थतेनें पाहतां ॥ २ ॥
लोकाभिराम भवसंस्कारें । पदरज वटलें हृदय वरें । विकल्प अमाध
अहंकारें । तिरस्कारिलें जाय ॥ ३ ॥ दिव्हें अक्षय सुख निश्चयेसीं ।
जाय प्रवृत्तीखड सद्वासी । अजित निश्चय तेजोराशी । संशय तमें
प्रलय ॥ ४ ॥ अक्षीयभवनाची निजवस्ती । होय नासिवंत भवजीत
सती । जनसंस्कार संगती । संशयाभिप्रेक्षी होय ॥ ५ ॥ सद्यतेचा
निजउभारा । शोभला शाश्वततेचा उजगरा । तो विकल्प संकल्पें
दुर्गेतीधरा । संश्रित होय ॥ ६ ॥ त्यास्तव विवेकी जन । सद्गुरुकृपेचे
सज्जन । अखंड सत्समागमी निरंजन । दशा संरक्षिती ॥ ७ ॥ जन्ही
अपरोक्षवेत्ता जाला ज्ञानी । तन्हीं जन संस्कारें दुखवे मनी । क्षुधापन्न
प्राणाचेनि । आत्मा आहले ॥ ८ ॥ अन्नसंपर्क दोष जडे । दुर्जनसंपर्कें
निश्चय मोडे । त्रिगुणसंपर्कें स्वसुख उडे । कांहीं येक तन्हीं ॥ ९ ॥ यास्तव
सद्गुरुसीं प्रार्थुनी । उदास स्थितीने समाधानी । विक्षेपासी न येतां मनी ।
उन्मन दशा भोगिजे ॥ १० ॥ महां स्वरूपदशा स्वानुभवें । येकांत
वृत्तीच्या अंतर्भावे । कांहीं येक संस्कार जीवें । न घरो जैसा ॥ ११ ॥

मारीं चाळतां उष्ण निवृत्ती । खंवरें कळनि मुळापुरती । न चाळतां चि
 चाळणें स्थिती । मन मानसपूजेने ॥ १२ ॥ नाना उपायें निजमुग्त ।
 रक्षावें स्वरूप सन्मुग्त । निर्वरदशा उद्येग । जग देखावें दृष्टीसी ॥ १३ ॥
 येतां तीक्ष्ण नाराध्यमारा । बोदणें निवारिजे सैरा । तेवि क्षमाव्य अम्यंतर ।
 लागों चि ने दिजे ॥ १४ ॥ महां पुरुषार्थाचे रणशूर । जाले जन्हीं
 विद्यातीनें घोर । तेही सा अदृष्टतीचा मार । मस्तकीं न घ्यावा ॥ १५ ॥
 जया जय देता ईश्वर । जो विजयश्रियेचा भर्तार । अघटितघटना कर्तार ।
 छीळा पहावी त्याची ॥ १६ ॥ सत्तेनें न करी स्वासी करवी । कर्तेपणाचा
 दंभ विरवी । अवर्तेपणाचा नुरवो । अभिमान कोठें ॥ १७ ॥ ईश्वर
 संकल्पें सर्वत्र । वर्ततसे जगचित्र । येष द्रष्टणें चि विचित्र । कवतुक
 पहायें ॥ १८ ॥ जीव बुद्धीचा संस्कार । असतां अम्यंतरी साचार ।
 साक्षी होउनी निर्विकार । असावें सहज ॥ १९ ॥ ईश्वरसत्ता बुद्धिप्रमयें ।
 स्वभाव सिद्ध स्थानुभयें । जगदांतर सद्भावें । वसवावें शिखरूप ॥ २० ॥
 आपुल्या देहीं स्वभाविक । चेष्टा होती अनेक । तयाचा विवेक अविवेक ।
 कयण कर्ता ॥ २१ ॥ आपणा वांचून दुसरें । कयण आहे जगदांतरें । कर्तव्य
 तितुकें सविस्तरें । निजसत्तात्मक ॥ २२ ॥ हें यथार्थ पाहतां विचारें । परंतु
 सद्भावभाक्ती अम्यंतरें । प्रसन्न देवत साक्षात्कारें । सर्वदा सांमाव्य ॥ २३ ॥
 स्वयें चि जगदांतर ईश्वर । स्वयें चि जगदाय निर्विकार । स्वयें चि
 साक्षात्कारी अधिकार । जीवरूप स्वभावें ॥ २४ ॥ त्रिगुणात्मक
 कडोविकडी । इष्टानुरूप हे परवडी । अंतर्भावना घडमोडी । जग
 होत जातसे ॥ २५ ॥ त्यास्तव निजरूप निर्धार । राखावें स्वरूप
 प्राप्तीचें घर । साखनि गुणातिशय थार । करावो सत्त्वगुणी ॥ २६ ॥
 ममता देह प्रलोभांगना । नाना दुर्दृष्टि देहभावना । टाकून मतीचे
 संस्कार भजना । सर्वदा प्रवर्तावें ॥ २७ ॥ सद्गुरु कृपेचा निर्धार ।
 कळनि प्रतिज्ञा वलोत्तर । स्वरूप अनुसंधानी च निरंतर । राखावें
 स्मरणासी ॥ २८ ॥ यदर्थी सद्भाव पाहिजे वरा । सद्गतीचा पुरावा
 करा । ऐसा आपणासी च जागरा । गाजि वसवी जो ॥ २९ ॥ तेणें

सद्गुरुचें करवें स्मरण । तेणें संस्कार न लगती दारुण । जेवि
 वह्निज्वालामाजि गगन । करपोनी न जाय ॥ ३० ॥ दोष दृष्टीनें
 पाहतां संत । अभावे चि होती कल्पांत । परंतु सद्भावेंवीण निवांत ।
 स्वरूपता नातुडे ॥ ३१ ॥ जे जे गुणाविले, महां सिद्ध । अनुभवाचे
 अचळ प्रसिद्ध । तेथेंही पाहतां देह समंध । आढळो चि लागे ॥ ३२ ॥
 ब्रह्मा विष्णु महेश्वर । स्वरूपज्ञानी महाथोर । याच्या क्रिया पाहतां
 सविस्तर । दिसे दोष दृष्टीनें ॥ ३३ ॥ तैसे चि शुकादिक ऋषेश्वर ।
 केवळ विरक्तांचे अवतार । परि परिक्षुनि पाहतां विचार । परीक्षावंतासी
 दिसती ॥ ३४ ॥ कामें चि संभवले शरीर । कामें चि वर्धलें
 सविकार । चेष्टा तितुक्या सविस्तर । कामरूप क्रिया ॥ ३५ ॥
 मोक्षादि अपेक्षा काम । आत्माराम तो ही पूर्णकाम । कामक्षोभे अंतर्धाम ।
 विश्वरूप जालें ॥ ३६ ॥ यामाजि निष्कामता कैसी । दृष्टीदोष नाडले
 मानसी । पहावें त्या निज वस्तुसी । सर्वदेहीं ॥ ३७ ॥ सद्गुरु वचनीं
 धरिला भाव । तेथें न याचा तो अभाव । अभाव त्यागुनी अंतर्भाव । जीवीं
 धरिला ॥ ३८ ॥ कल्पांत जालियां निष्ठा न मोडे । ऐसिया निश्चयाचे
 नर निधडे । सत्क्रिया आचरोनी निवाडे । सद्भावें जग देखती ॥ ३९ ॥
 पवित्रता कर्माचरण फुंज । नसे चि दुसमहाचे करज । संकल्पातीत ते
 सहज । देखती सर्वत्र आत्मा ॥ ४० ॥ या कारणें जीवें भावें । संसारा-
 पासुनी जरी सुटावे । ऐसें असेल तरा सद्भावें । जग पहावे ब्रह्मरूप
 ॥ ४१ ॥ काळें शोधितां शुद्धपणें । नाडळ चि कांहीं भ्रमें होणें ।
 रजोगुण भावनेनें । विकार उडती ॥ ४२ ॥ सद्गुरु अपवा दैवत ।
 भक्त सद्भावें जीवंत । असद्भावें निघोन जात । सत्तातेज तेयांचें ॥ ४३ ॥
 मंत्र महावाक्य प्रतिमा । क्रियावंत संत साधु महिमा । असद्भावनेनें
 ते गरिमा । निकृतीसी आणी ॥ ४४ ॥ जैसें आपुलें अभ्यंतर ।
 वसवितां स्वरूप निरंतर । स्वरूप दशेनें चि साधार । समाधानासी
 ये ॥ ४५ ॥ तें चि असद्भावने करितां । ममता रूप क्षोभकता ।
 दुस्तर स्वर्ग नर्कादि अवस्था । भोगी नाना दुःखें ॥ ४६ ॥ त्यास्तव

पर निंदापर दोष । दृष्टीसी नाणी जो निर्दोष । तो चि सद्भाविकाचा
 ईश । परमात्मा स्वये ॥ ४७ ॥ परमात्मा दृष्टीनें देखे । परतत्त्व स्वरूपें
 वोळखे । परमानंद रस चि चाखे । पर स्वभावचर्या ॥ ४८ ॥ परगुण
 परमाणु पर्वत । मानून पर तोपची चित्त । पर संभावना उचित ।
 सर्वत्र आचरे ॥ ४९ ॥ मान खंडीना कवणाचा । सन्मानें रुढली
 वाचा । सद्भावें चि भजनाचा । व्यासंग वाढवी ॥ ५० ॥ सहज होउनी
 ब्रह्मार्पण । अहं स्मृतिविना आपण । करी सर्वदा संतर्पण । ब्रह्म
 प्रतिष्ठा जगी ॥ ५१ ॥ आनंद सिंधूचा वोल्हावा । तो अप्रांत सुखाचा
 सांठोवा । तो अविकार स्थितीचा ठेवा । अपूर्व जगी ॥ ५२ ॥ तें
 चि पुढें निरोपण । स्वरूपतेचें समाधान । तुम्ही गुण ग्राहीक सज्जन ।
 सहज अवधारा ॥ ५३ ॥ इति श्रीमद्भीमोपदेश । बोधें निवर्तविला
 संगदोष । निर्विशेष स्वयंभ प्रकाश । गृह्णे मेरु अनंत ॥ ५४ ॥
 द्वादश सूर्य नवम कला संपूर्णमस्तु ॥ ९ ॥

श्री

सूर्य १२ कला १०

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीराम सन्निक्या जयध्वज । प्रसिद्ध सद्गतीनें सतेज । करी
 उपासकांसी सहज । कुपेनें स्वरूप ॥ १ ॥ भक्तांच्या आचरतां क्रिया ।
 भक्त अंतर्भावी तया । होऊनी सदृपदया । आपणेंचि वर्ते ॥ २ ॥
 भक्ती निवेदिलें सकळ । अंगिकारी भक्त वत्सल । कां जें अंतर्मात्रें
 अविकळ । भक्ती आराधिला ॥ ३ ॥ जो श्रुति शालांसी नातुडे ।
 तो भक्त हृदयी सांपडे । स्वभाविक भक्तांकडे । बोधें सर्वस्वेंसी ॥ ४ ॥
 भक्त आखिला ठाई पडे । भक्त प्रसिद्धीनें स्वये पनाडे । भक्तावांचुनी
 नावडे । कांहींच तयासी ॥ ५ ॥ भक्त भावाचा भुकेल । भक्त
 अंतर्मात्रें तोपल । भक्त जीवें भावें पोसल । महामुखाडें ॥ ६ ॥ हा
 देव भक्त अंतर्मात्र । जाणे आत्मा देवाधिदेव । सदुरु कुपेचा नवलय ।

देव भक्त प्रशंसा ॥ ७ ॥ देवासी प्रतिष्ठुनि अम्यंतरं । भक्तांसी बोध
उपक्रम करी । ऐसा अभिनव चमत्कारी । रूपक होय सहुर ॥ ८ ॥
नाना वृक्षादिक जिनस । अभिवृद्धीसी येती दिवसें दिवस । परि वसंतेविण
तयास । फलप्राप्ति नसे ॥ ९ ॥ शब्दादि पंच विषय । मुळींचे कि
माहतां ते अन्वये । परंतु देहेवीण महाविस्मये । रूप नोहे तयाचें ॥ १० ॥
नाना चीजांच्या परवडी । त्यांची त्याची भिन्न भिन्न गोडी । परंतु अंकुरल्पा
वीण प्रौढी । फलप्राप्तीसी न ये ॥ ११ ॥ अंतःकरणाते नाना इंद्रिये ।
त्यानाधिपत्येवीण विस्मये । नाना फळात्मक तात्कार्य । रूपासी न येती
॥ १२ ॥ उदर पूर्तीसी नाना अन्न । तृप्तीसी येती प्रत्यक्ष भोजनें ।
ऐसी सहुर कृपा विद्यमानें । मेळवी देव भक्ता ॥ १३ ॥ देवपणें देव
आपुले ठायीं । भक्तपणें भक्त निज हृदयीं । त्या देवभक्तासी पाहीं ।
मेळवी सहुर ॥ १४ ॥ देव निर्धूत निर्विकार । कांही च न साहे तया
संस्कार । ते चि भक्त भावनेचा विचार । सरता करी सहुर ॥ १५ ॥
देव संपूर्णपणें सदोदय । देवें चि प्रतिष्ठें भक्त हृदय । भक्तांसी उमजवनी
प्रत्यय । देव चि करि सहुर ॥ १६ ॥ भक्त विभक्तपणें हुन्हावला ।
अनुतापें अत्यंत तापला । देव जवळी असोनी जाला । विक्षेप रूप
अंतरीं ॥ १७ ॥ जननी चुकडिपां नाळक । बियोनें तळमळी व्यामोहक ।
तिथेचे भेटीस्तव सैं अनेक । प्रवृत्ति धुंदाळी ॥ १८ ॥ तिथे जननीसी
भेटविती जे कोणी । ते मानावी जननीची जननी । तैसें सहुरनें वचनीं ।
भेटविलें देव भक्तां ॥ १९ ॥ आत्मशास्त्र सहुर प्रचीती । भक्त अंतर्भाव
महास्थिती । देव निरंजन आर्चती । भक्त चि जाला ॥ २० ॥ हें
कृपाकृपणाचें कर्तव्य । महा साक्षात्कारी हृदय । निज सामर्थ्य सत्ता
अदय । सहुर कृपेचें ॥ २१ ॥ आपुलें स्वरूप देउनी स्वयें । कृतार्थ
केलें निजप्रत्यय । परात्पर वस्तु निरामय । सर्वगतता दिली ॥ २२ ॥
निजसायोज्य समसी । साम्य रस्य केलें तोष विशेषी ।
अक्षयानंद सिधूसी । मज्जविलें सुखें ॥ २३ ॥ चित्त चैतन्य
चमत्कारी । सुखान्धि कळोळ हारी । उल्लेखानुभव वरिवरी ।

चालिले प्रत्यय ॥ २४ ॥ देवभक्त सायोज्य सुख । अनुभवासी जाले
 सन्मुख । अनुभव गुरुकृपा हरिख । होती उल्लेख माळिका ॥ २५ ॥
 एवं सद्गुरु कृपेचें महिमान । देवभक्त समसमान । परब्रह्म स्वरूपें पूर्ण ।
 निज ऐक्यासी आलें ॥ २६ ॥ त्या सद्गुरुची कृपा अभिवृद्धि । अनुभव
 सिद्धसमाधी । ब्रह्मी प्रतिष्ठली निजबुद्धि । बोध त्रिपुटीविना ॥ २७ ॥
 सद्गुरु हृदय प्रतिष्ठा ब्रह्म । आतां सहज चि मी निष्कर्म । मीपणें वांण
 निजवर्म । सुखें चि अनुभवी ॥ २८ ॥ मी येक अनुभविता ऐसें । हे ही
 मज प्रमाण नसे । उरले पणे वांण विलासे । स्वानंदघनमुखें ॥ २९ ॥
 नित्यमुक्त दशेचा शेवट । आत्मतीर्थ विधान अवचट । यात्रा संपूर्णतेचा
 उत्कट । तोप अम्भंतरासी आला ॥ ३० ॥ जन्म सार्यकतेचा दिवस ।
 सर्वकर्तव्यतेचा कळस । तत्वाची शृंखळा मुक्ततेस । आली सहजे ॥ ३१ ॥
 सहज साधनाची सिद्धि । निज अवसानदशेची उपलब्धी । स्वरूप समावेप
 अवधि । प्रमाणासि आली ॥ ३२ ॥ निजसंस्कार अनादि संग । ममतेचा
 बोळावा अंतरंग । करूनि बोळवणी निःसंग । सामावला सरिसा ॥ ३३ ॥
 हे अक्षीय सुखाची बोळवण । गौरविलें आपणासी आपण । निजोत्सवसुख
 वितरण । महदानंद वेळा ॥ ३४ ॥ अनादिविपत्तीचें आयुष्य निदान । अकल्प
 फोटी आयुष्यप्रमाण । उभय साक्षत्व संधी विहीन । आलें स्वरूपतेसी ॥ ३५ ॥
 निज उपक्रम संहार । निज त्रिवेक निज निर्धार । निज बोध निज
 उधार । आणिला अवासीसी ॥ ३६ ॥ निज अवाहन विसर्जन । निज
 संस्कारे वांण अविष्करण । निज संभावना निष्कारण । सहजासी आणिलें
 ॥ ३७ ॥ प्रवृत्ति निवृत्ति निर्शन । जालें स्वरूप संवर्धन । निज अंतर्भाव
 आकर्षण । चैतन्य अवस्तंम हा ॥ ३८ ॥ त्रिपुटी कार्याची कांहीं नुरे ।
 ऐसा स्वभाव मुखें बोसरे । आतां हेतुवांण साक्षात्कारे । सिद्धचि असे
 संचला ॥ ३९ ॥ हा उग्राणिला निजानुभाव । उपेगासी आणी अंतर्भाव ।
 विसावला जीवीचा जीव । स्वरूप साक्षात्कारे ॥ ४० ॥ आतां उल्लेखेवांण
 अक्षरे । चित्रकारेवांण मनोहरे । चित्रिणी चित्रे मुंदरे । दृष्टीवांण पहा
 ॥ ४१ ॥ प्रतिष्ठेचे जगां धर्म कर्ते । ते सर्वकालिप्रियेचे भते । त्यांची

चरित्रे ऐकतां प्रवर्ते । जग धर्म क्रियेसी ॥ ४२ ॥ तैसें अवधारा ग्रंथोक्त
गुज । स्वरूपी सामावळें निज तेज । कांहीं एक दशेचा उमज । उल्लेख
सरळ ॥ ४३ ॥ देव प्रतिष्ठा नाना नगरे । ब्रह्म प्रतिष्ठ महां अग्नारें ।
शिव प्रतिष्ठा शिवालयें गोपुरें । निर्मिळीं पुण्यश्लोकांनीं ॥ ४४ ॥ ब्रह्मा-
दिकांची अनुष्ठान स्पळें । अद्यापि चमत्कार ज्या योगानुमेळें । फिरतां
सृष्टींत लाभकाळें दृष्टीसी पडती ॥ ४५ ॥ महा तपश्चर्या प्रतिष्ठान ।
नद्या पर्वत महा उद्याने । महा तीर्थें अवघड स्थानें । साक्षेपें पहावीं
॥ ४६ ॥ अस्ता समीप दूरि दिशेसी । नाना सायासी सुख विशेषीं ।
जाऊनि पाहतां दृष्टीसी । समाधान वाटे ॥ ४७ ॥ देखिलें चि देखावें
निज दैवत । पाहिलें चि पहावें अत्यद्भुत । प्याइलें चि प्यावें निजहृदत ।
स्वरूप सद्गुरुचें ॥ ४८ ॥ तैसें निजस्वरूप । अवधानें होउनी संमुख ।
ग्रंथांतर दृष्टीनें उल्लेख । लेख हृदयासी आणावें ॥ ४९ ॥ इति श्रीमद्गी-
मोपदेश । निर्माण दशेचा तोप विशेष । वर्तमानासी आलें भविष्य । म्हणे
मेह अनंत ॥ ५० ॥ द्वादश सूर्य दशम कळा संपूर्ण ॥ १० ॥
॥ श्रीकृष्ण ॥ श्रीकृष्ण ॥

श्री

सूर्य १२ कळा ११

॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्रीराम देवप्रार्थी चरित्रें । जगदांतर रुढीनें विचित्रें । पुण्यश्लोक
आचरणें पवित्रें । श्रोत्रद्वयासी आणिले ॥ १ ॥ महारूपिप्रोक्त ग्रंथ महिमे ।
अनुभवाचे समुद्र अनुक्रमें । ग्रंथ अवधारितां आक्रमें । स्वरूप सर्वगत
॥ २ ॥ ऐकावें तें हृदयीं धरुनि । स्वयें चि आचरुवें ग्रंथ होउनी ।
सिद्ध ग्रंथ प्रोक्त वचनी । महा विश्रान्ति असे ॥ ३ ॥ महा मुक्तताप्या
फोटी सुखें । ग्रंथी पसती अर्थ उल्लेखें । विघातें ऐकतां निज हरिणें ।
हृदय सुखें उतटे ॥ ४ ॥ गद्यानुगाय ग्रंथ गरिना । श्रवणें स्वरूप करी

महिमा । हा देवतार्चन कम संयमा । नित्यावृत्तीचा ॥ ५ ॥ ब्राह्मणासी
 जै निल नूतन । आचरावें लागे संध्यास्नान । कीं भगवद्भक्तांसी भजन ।
 प्रीतीनें करावें लागे ॥ ६ ॥ तैसे परी नित्यानुक्रमे । ग्रंथ अम्यंतर पहावें
 नेमें । सद्भाविकें येथें सप्रेमें । श्रवणीं प्रीति धरावी ॥ ७ ॥ ग्रंथवावें निज
 अम्यंतर । ग्रंथीं ऐकावें निज जिह्वार । ग्रंथमननें अक्षरें अक्षर । प्रचीतीसी
 आणावें ॥ ८ ॥ ग्रंथांतर स्वरूप स्वये । वचनें वचन अनुभव प्रमये ।
 महा विस्वासें अर्थ विस्मये । अर्थ संपन्न व्हावें ॥ ९ ॥ ग्रंथवचन
 मुक्तमाळा । अखंड घाटावी प्रलयें गळ्यां । श्रवणीं निल मुक्त तेज लीळा ।
 भूषण भोगावें ॥ १० ॥ भीम प्रस्थान ग्रंथ महा सिद्धी । श्रवण होती
 सर्व उपलब्धी । ग्रंथ वक्ता भीम कृत बुद्धि । प्रतिज्ञेनें पहा ॥ ११ ॥
 जीवीं भावना धरुनि मावें । ग्रंथ श्रवणें कार्य सिद्धीसी यावें । हे भीम
 अमय स्वभावें । व्यावे परिशुनि तुम्ही ॥ १२ ॥ आकाश संधी
 वायुसंधान । वाचा संधी जिह्वा अनुसंधान । हें अंतर्भाषना विधान ।
 अवधानें पहा ॥ १३ ॥ प्रत्यक्षतेचा निज उजगण । जैसा अमोघिक
 तेजें हिरा । चिंतितार्थ पुरविता यरा । फावे चिंतामणी जैसा ॥ १४ ॥
 कीं प्रसन्नता निज दैवत । आर्जवितां प्रसन्न होत । तैसें चि परी श्रवणीं
 देत । ग्रंथ महा सिद्धीतें ॥ १५ ॥ सकळ देवांचें अधिष्ठान । सहस्र रूपें
 विद्यमान । वेळळे प्रसन्नतेनें संपूर्ण । फावळें सर्वदा ॥ १६ ॥ नित्योप-
 जीविका व्या जैसी । नित्यार्जवें फावे सिद्धीसी । तैसी च हे सिद्धि सुखेंसी ।
 वेळे सर्वदा ॥ १७ ॥ आतां निज प्रणवाचें अम्यंतर । करूं शब्दविना
 निज उच्चार । वैखरीसी न येतां अक्षर । निवेदूं परात्परी ॥ १८ ॥
 श्रवणासी न येतां शब्द । अवकाश भेदुनी निशब्द । निरावकाशी
 स्वतःसिद्ध । करूं ग्रंथ सर्वदा ॥ १९ ॥ उल्लेखासी न येतां अर्थ विवर ।
 प्रचीतीचें स्वरूप अम्यंतर । अर्थ प्रचीतीनें निरंतर । नित्य विवरें सुखें
 ॥ २० ॥ मनासी न येतां निज मन । करूं स्वरूपें निजध्यासन ।
 भक्तसाक्षात्कार संपूर्ण । होऊं सर्वदा सुखें ॥ २१ ॥ सुमनासी न येतां
 परिमळ । वेऊं स्वरूपें चि तो अकळ । कीं रसना पदार्थवीण केवळ ।

अखंडैक रस सेऊं ॥ २२ ॥ रूप दृष्टीविण पाहूं निर्मळ । चरणेंविण चालों
 धरा निश्चळ । क्रियेवीण आचरो प्रांजळ । अत्रिय पूजा ॥ २३ ॥
 धृतीविण धरूं धारणा । जाऊं जगत्कारणाच्या कारणा । यापरी सद्गुरूच्या
 चरणा । सेऊं निरंतर ॥ २४ ॥ सद्गुरु नामामृतपानें । राहों सर्वदा
 नित्यतृतीनें । सद्गुरुस्वरूप ध्यानें । ध्याऊं निरंतर ॥ २५ ॥ सद्गुरु
 अरूपाचें रूप । सद्गुरुप्रचीतीचें स्वरूप । सद्गुरु स्मरणें महा तप । सिद्धी
 बोळगती ॥ २६ ॥ सद्गुरु सद्गतीचें जीवन । सद्गुरु सत्कीर्तीचें भुवन ।
 सद्गुरुपद तीर्थ पावन । ध्यान्ही पुरुषार्थ लाभती ॥ २७ ॥ सद्गतीचें निज
 आराधित । नाही सद्गुरुविना अन्य दैवत । प्रसन्नतेचा कल्पतरु श्री अनंत ।
 कृपेनें मज बोळला ॥ २८ ॥ पुढती पुढती महा प्रीतीनें । अनंत आठवीन
 बोधवचनें । अनंत अर्पवीन प्रचीतीने । अनंत अर्परूप ॥ २९ ॥ जें जें
 प्रबोधासी आलें । तें तें प्रचीतीनें रुढलें । नानाशब्दार्थ विवरें जालें ।
 समर्पण सद्गुरूसी ॥ ३० ॥ अक्षयरूप ग्रंथसंतान । अनेकप्रती प्रीती
 करून । श्रवणार्थें निवेदन । श्री अनंतासी माझ्या ॥ ३१ ॥ संप्रेमें
 ग्रंथानुलेखन । अनंत निजदृष्टीसी देखोन । हृदयीं साठवितां ह्मणोन ।
 पावे माझ्या अनंतासी ॥ ३२ ॥ ग्रंथसंग्रह करितां विद्यासे । तेथें निश्चयेसी
 अनंत बसे । ग्रंथश्रवण प्रीतीनें उल्हासे । माझा अनंत सद्गुरु ॥ ३३ ॥
 आतां निजमौन्य होय बोलिकें । निःशब्देसी शब्द तुके । ऐसें अनंत कृपा
 कौतुकें । चालिले अनुसंधान ॥ ३४ ॥ परा पश्यंति मय्यमा । सुखाची
 मूस फारूनि उत्तमा । केवळ ब्रह्मरूप महिमा । वैखरीसी आगिळी ॥ ३५ ॥
 पापाणीं दैवत प्रतिष्ठिलें । तें प्रसन्नतेच्या आंगा आलें । मग त्या क्षेत्राचें
 काय उलें । पापाणपण ॥ ३६ ॥ तैसें वैखरीचें महिमान । सद्गुरु
 कृपेचें वरदान । स्वरूपार्थ दानें संपन्न । केले सर्व प्रकारें ॥ ३७ ॥
 हे प्रसन्नतेची उदारता । जगां उपमा चि नसे पाहतां । आतां निरोपमासी
 त्या पाहतां । निवों सुखें सर्वदा ॥ ३८ ॥ निजानंदघन पदवी । सद्गुरु
 कृपा दत्त अनुभवी । अनंत ग्रंथ वक्ता कवी । पहा अनंताथें ॥ ३९ ॥
 सर्वगती केले उपेणें । स्वरूप होउनी स्वरूपाचें लेणें । लेउनी निजभूपणें

तेणें । भूपणाट्य जालें ॥ ४० ॥ नित्यामृताची नित्य तृती । दिवा
रात्रीविण आर्चती । सरोदित सेजेसी विश्रांती । केली सर्वदा ॥ ४१ ॥
स्वभाविक सर्व सत्तेन । वर्तत आहे स्वभाव क्रमानें । तथा ईश्वरेविण कयणें ।
वर्तविलें हें जाय ॥ ४२ ॥ सर्वोपनिषद ग्रंथगर्भ । आतां स्वयंमाचा
स्वयंम । उभविळ प्रंप जयस्तंम । द्वैताद्वैत ज्याजें ॥ ४३ ॥ द्वैत उपशम
सहजें । अद्वैती केलें बीजें । महा अद्वैत सुखभोजें । स्वराज्य अनुभजें
॥ ४४ ॥ परम साक्षात्कारी विद्या । अर्थवितां हृदसासी आवा । प्रपस्वरूप
तत्त्ववेद्या । आतां नमन करूं ॥ ४५ ॥ अखंडित सद्गुरुसेवा । देवार्चन जेंसे
सद्भाव जीवा । सद्गुरु आर्जव अर्थ ठेवा । परमार्थ प्रचीती ॥ ४६ ॥ निज प्रचीतीचें
सूर्यमंडळ । हृदयाकाशी जालें अकळ । दिवसरात्रि विना निर्मळ । पाहलें पाहा
॥ ४७ ॥ हे अक्षर ब्रह्म भरणी । चित्सूर्य वंश विमुकरणी । अखंडीत आणितां
श्रवणी । तेचि पदवी लाभे ॥ ४८ ॥ आत्माराम रुचि वंशज । साक्षात्कारी
सूर्य सतेज । कृपेचा प्रकाश उमज । देखील निज अम्यंतरी ॥ ४९ ॥
आर्जउनी श्रीराम समर्थ । दिधळा परंपरेसी परमार्थ । तो श्रीराम स्वरूप
सर्वार्थें । प्रचीतीन जगवावा ॥ ५० ॥ जगदात्मा जग जीवन । जगद्विष
विश्रांति घन । उपासना हे आर्जजन । सद्गुरु धरणी ॥ ५१ ॥
उपासनेसी पडतां दूरी । होय इहपर प्राप्तीची बोहरी । समर्थ अम्यंतर
ग्रंथांतरा । आज्ञारूप जाणिजे ॥ ५२ ॥ सकळ केलियाचें सफल ।
उपासनेसी आर्जवा अविकल । हा चांजमंत्र केवळ । जाणिजे समर्थ
आज्ञेचा ॥ ५३ ॥ समर्थ बलमौल स्वयें । समर्थ आत्माराम निधयें । समर्थ
परब्रह्म प्रलयें । उपासना स्वरूप ॥ ५४ ॥ समर्थ रामप्रचीती । अनुभव
अनंत स्थिती । मीनोपदेश आर्चती । प्रगट उपासना ॥ ५५ ॥ इति
श्रीमद्मीनोपदेश । ग्रंथार्थे अपोन्माधीश । परब्रह्मस्वरूपी चिक्मकाश । म्हणे
मेरु अनंत ॥ ५६ ॥ द्वादश सूर्य येकादश कळ संपूर्ण ॥ ११ ॥
श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीरामसमर्थ ॥

श्री

सूर्य १२ कळा १२

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

श्रीरामहृदयत ग्रंथ अनंत । विशुद्ध तत्वाचें तेज मथित । प्रकाशले
तत्त्व सदोदित । निःसंगतेने ॥ १ ॥ निर्मळ गगनीं खंभावे । अघें आलीं
होतीं प्रभवे । वितळोनि गेलीं अंतर्भाव । उरलें निरोपाधि ॥ २ ॥ उभारा
सहजावरी संपूर्ण । तो संकल्पेसी गेला सरोन । सद्भाव प्रचीतीनें उत्तीर्ण ।
होउनि गेल ॥ ३ ॥ सहज विश्वाभास उडाला । साक्षात्कार ब्रह्मी
दडाला । अनुभवसिंधूत बुडाला । अनुभवसिंधु ॥ ४ ॥ अक्षय
स्नानदाण्या मुखें । उगवे सर्वगत उल्लेखें । त्रिपुटीतीत निज हरिखें । सीमा
टाकिली सहज ॥ ५ ॥ अप्रांतेसीं निज प्रांत ये । येकांततेसी येकांत
स्वये । आत्मप्रचीतीनें हृदय । मोकळें जालें ॥ ६ ॥ निजप्रचीतीपांग
फिटला । उगाऊन स्वभावतंतु तुटला । निजस्वरूपतेचा सुटला । ब्रह्मास्मि
अनुभव ॥ ७ ॥ फुटला कमंडलु अल्पद्रुत । तुटला दंड निज
आविर्भूत । नटला ईश्वर अवधूत । परमहंसदर्शने ॥ ८ ॥
नाहीं परिभ्रमण निवास । नाहीं प्रणवाचा जपाम्यास । नाहीं कांहीं
विश्रांति उमस । नसे चि विक्षेपता ॥ ९ ॥ अवस्थेचे पल्लव सुटले ।
अवस्थातीत भाव विनटले । अनुभवाचे थारे तुटले । सहज वस्तूनें ॥ १० ॥
आस्तिक्य निजांगलामें । स्वरूपप्रचीती दुभे । ते हे अनुभउनी बालमें ।
जीर्णतेसी आली ॥ ११ ॥ शून्य रेखेसी आणिलें । चहूं शून्यासी घेउनी
गेलें । रेखा होउनी निवर्तले । पूर्ण परब्रह्मी ॥ १२ ॥ मात्रुकाचें ठाव
घुसिलें । ते प्रचीतीचे ठेवे प्रकाशले । प्रभेवाण पाहले । ते चि पाहवे
आधी ॥ १३ ॥ द्रष्टासी न पाहतां दृष्टी । पाहणें चि टागली पाठी ।
तेणें न पाहणें परिपाटी । न पडतां सुख ॥ १४ ॥ विसरा विसरोनी

आठव । स्वरूपतेचा नाठव । आठवनाट्याचा ठाव । अवचट पुसला
 ॥ १५ ॥ जेथें प्रमाणें सरलीं । तेथें प्रचीतीं अवतरली । तथे स्वसुखीची
 पुरली । भडस सुखें ॥ १६ ॥ सत्य संकल्पेविण सहज । आलें मनोरथ
 सिद्धीसी गुज । उमज नुमजेंवीण सुख भोज । पर्याप्तीसी आलें ॥ १७ ॥
 स्वभाव साक्षपेवीण काज । सिद्धी पावळें सवीज । ते मंत्र प्रसन्नतेचें
 गुज । निवेदन जालें ॥ १८ ॥ संकल्पसूर्य आस्तवला । विकल्पचंद्र
 कैचा तयाला । घेतां निरावकाशें जाला । समान योग ॥ १९ ॥ स्वरूपें
 घेतला स्वभाव । आतां उरलेपणें नवलाव । घाट चोरुनि अनुभव ।
 चालिला कैचा नेणों ॥ २० ॥ विवेक पांगुळ जाला जेथें । न हालतां
 पावळें तेथें । श्रीसद्गुरु अनंत समर्थ । कृपा केली अभिनव ॥ २१ ॥ विदेहतत्व
 चावळला । त्या आकृत कवचें निवळला । तो ब्रह्मावबोध आकळला ।
 पावला परत्रीं ॥ २२ ॥ अप्राणसत्त्वं चेष्टला । सद्भाव स्वरूपें घेष्टला ।
 ज्ञापि अंतर्भाव अर्धाष्टला । पावला स्वरूपीं ॥ २३ ॥ निर्गुण प्रचीतीनें
 उन्नत । लाघळें स्थानुभवे निर्मन । असंग प्रचीतीनें सुमन । समर्पिलें
 स्वरूपीं ॥ २४ ॥ असंग निजांग संगी । अनुमऊनि अंग प्रलंगी ।
 केवळ अनुभव प्रसंगी । निवेदिलें अंतरंग ॥ २५ ॥ नसे चि कांहीं संकल्पसंग ।
 तो प्रचीती उन्मेश भंग । केला अक्षयार्थें अमंग । आला सहजासी ॥ २६ ॥
 अविनाश नित्य आस्तित्वता । प्रचीतीसी आणिजे कवणें आतां । त्यास्तव
 अनुभवे श्री अनंता । अभिवांदिळें सुखें ॥ २७ ॥ ऐसें निर्वाळलें निज
 हृदय । तें अनुवादलें नव जाय । आतां कवणाप्रति बोलावें काय । ये
 आस्तित्व स्थितीनें ॥ २८ ॥ मोक्षश्रियेचा माया उजळ । बोध तनुज
 सुखें प्रवळ । जाला रसराजें अडळ । मिरासी तेथींचा ॥ २९ ॥ परम
 पुरुषाचें उत्तीर्ण । जालें पुत्रवें परिपूर्ण । अर्थरूपें होउनी सुवर्ण । पितरें
 विनयोग्य ॥ ३० ॥ जीवमुक्त उत्तीर्णवचनें । नित्यमुक्ततेच्या अनुभवांनें ।

आत्मक्रिया करुनि गतीनें । परत्रीं मिळाला ॥ ३१ ॥ आत्म पिता पुत्र
पावन । जालें समर्पणाचें विधान । सहज आस्तिक्यता निधान । उरलें
सहज ॥ ३२ ॥ धनासी धन अनुभवी । ऐसी देउनी निजपदवी ।
बसला निवांत गोसावी । आपुले ठायीं ॥ ३३ ॥ नसे चि बोध
ना बोधविता । बोधिजे कवणें कवणासी आतां । या ग्रंथमाळेनें
मागुता । मेरु अनंतासी पावे ॥ ३४ ॥ तत्वस्मरण माळिका हातीं । ग्रंथ
परिपूर्ण स्थिती । येकरुं चवेताळीस आवृत्ती । अनंतहस्तीं आला ॥ ३५ ॥
निज आनंद क्रीडा विशेषीं । श्री अनंत हातीं धरिलें जयासी । मग काय
उणें असेल तयासी । पहा पहा बरें ॥ ३६ ॥ महा समर्थाचे पाठीं
वैसतां । सहज चि आली योग्यता । नातरी नृपाचे उदरा येता । नृपाळता
सहज चि ॥ ३७ ॥ तैसें श्री सद्गुरुअनंत अनुग्रहितें । आपुलें चि
स्वरूप केलें । तेथें काय बोळिजेळ वेलें । औदार्यपदवी ॥ ३८ ॥ आतां
अनुवाद तितुका अनंत । अनुभव तितुका निवांत । प्रबोध तितुका संत ।
स्वभाव स्थितीनें ॥ ३९ ॥ सद्गुरुसंत उपासना । निजप्रसन्नतेची भावना ।
साक्षात्कार मती सुलीना । जाल्या सद्गुरुपदी ॥ ४० ॥ महा युक्तीचे
कळस चढले । तया अप्रावरी पडुडले । खानुमधिक बडुडले । ते चि
होउनियां ॥ ४१ ॥ ऐसें स्वभाविक शाश्वत । मदीय प्रचीती दृढत ।
ग्रंथस्वरूपें श्री अनंत । निज दृष्टीसी आला ॥ ४२ ॥ अनंत स्वरूपतेनें
लीळा । निवाळी निजदृष्टी चित्काळा । लागला विश्रान्तीचा डोळा । आतां
उगळे च असा ॥ ४३ ॥ पुरते निद्रेसी दृढाव । होय तेवरी माझा
स्वभाव । प्रार्थना मानुनी स्वभाव । निःशब्द असावें ॥ ४४ ॥
आतां गजवज्र नका आस्तिक्यतेनें । सांचळ येईल निद्रेसी तेणें । अनादि-
सिद्ध जागृतीनें । फार हारंवळलों ॥ ४५ ॥ श्री अनंत कृपेच्या पर्यंकी ।
निशब्द सहजे अवलोकी । निदारला नयन येकागेकी । शंपळी पटिली

॥४६॥ इति श्रीमद्भीमोपदेश । नसे जागृति निद्रा उमस । परमस समावेश ।
गहणे मेरु अनंत ॥४७॥ श्रीमद्भीमोपदेश मंत्र संपूर्णमस्तु॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु॥

शार्वरीनामसंवासर फाल्गुन शुद्ध द्वितीया शनिवारी श्रीसद्गुरु
गोविंदबाळस्वामीचे कृपे प्रपणलेखन संपूर्ण जाहले ॥ ४७ ॥

श्लोकः ॥ यदक्षरं पदभट्टं मात्राहीनं तथैव च ।

तत्सर्वं क्षम्यतां देव नारायण नमोस्तुते ॥

पाठि कटी फंधर दुखे । ताठे दष्टि आणि मुख ।

ऐसे कष्टे लिहिले पुस्तक । सांभाळीं निर्ये वाळणी ॥

श्लोकः ॥ तैलद्रक्ष जलद्रक्ष रक्ष विषिल बंधनात् ।

मुखहस्ते न दातव्यं एवं वदति पुस्तकं ॥ श्रीराम ॥

